

LJETO

PRVO POGLAVLJE

POSTOJI VJEROVANJE DA SE VONJ PROLIVENE KRVI MOŽE NA NE-kom mjestu zadržati godinama. Navodno se upije u tlo, te ga polako upije isprepleteno korijenje, tako da s vremenom, sve što tamo raste, od najsitnijeg lišaja do najvišega stabla, postaje svjedokom pokolja.

Možda je, dok se u to kasno poslijepodne polako kretao šumom, svojim glatkim ljetnim krznom ovlaš dodirujući niske grane borova i jela, vuk čak i osjetio taj miris. I možda ga je taj nagovještaj pripovijesti, koji je osjećao u nosnicama, daje prije stotinu godina tu ubijeno toliko njegovih rođaka, trebao natjerati da se okrene i ode.

Pa ipak je i dalje išao naprijed.

Na svoj je put krenuo večer prije, ostavivši ostale na brdovitim uzvisinama gdje je još i sada, u srpnju, raslo proljetno cvijeće, dok su se u gudurama zadržavale krpe umornoga snijega, stideći se sunčanih zraka. Bio se zaputio na sjever hrptom visoke planine, da bi zatim skrenuo na istok, slijedeći jedan od vijugavih stjenovitih kanjona kojim otopljeni snijeg otječe od razvoda do ravnica i dolina u podnožju. Držao se uzvisina i izbjegavao utabane staze, pogotovo one koje su se pružale duž vode, jer je na njima u ovo doba katkad bilo ljudi. Čak je i noću, kad god je mogao, ostajao u šumi i sjenama, krećući se tako laganim hodom da se činilo kako mu šape od-skakuju od tla a da ga uopće ne dodiruju.

Njegovo putovanje kao daje imalo neki poseban cilj.

Kad je izašlo sunce, zastao je da bi se napio vode, a onda je pronašao sjenovit kutak, visoko među ravnim stijenama, pa je prespavao dnevnu vrućinu.

Sada mu je, na ovom posljednjem komadu puta do same doline, spuštanje postalo teže. Tlo je u šumi bilo strmo i gusto prošarano suhim granama drveća i otpalog lišća, koje se prostiralo zemljom poput potpale u kakvom epskom ognjištu, pa je vuk morao pažljivo koračati kako bi se probio kroza nj. S vremena na vrijeme vraćao bi se i pronalazio bolje putove, da ne bi probio tišinu izdajničkim pukcetanjem kakve suhe grančice. Tu i tamo sunce se probijalo kroz drveće i stvaralo na tlu otočiće živo zelenog lišća koje je vuk uvijek zaobilazio.

Bio je to četverogodišnji mužjak u najboljoj dobi, vođa čopora. Bio je dugonog, a krzno mu je bilo gotovo posve crno, s tek blagim naznakama sivog duž slabina, pod vratom i na njušci. Svako malo bi zastao i spustio glavu da ponjuši grm ili busen trave, a onda bi podigao nogu i obilježio teren, proglašavajući tako ovo davno izgubljeno mjesto svojim. Katkad bi pak stao, nagnuo glavu i digao nos u zrak, a oči bi mu se suzile i zasjale žutim sjajem dok bi čitao mirisne poruke u kojima se osjećao dah mineralnih izvora u dolini pod njim.

Jedanput je, njušeći tako, u nosnicama osjetio miris nečeg bližeg, pa je okrenuo glavu i ugledao košutu i lane, bijelih repova, udaljene tek kojih desetak metara, kako ga promatraju, ukočeni u traku sunčane svjetlosti. Zurio je u njih, uspostavljajući pogledom neko drevno zajedništvo koje je čak i lane razumjelo. Neko vrijeme jedino što se micalo bile su spore i kukci koji su se, svjetlucajući na suncu, vrtjeli u zraku iznad jelenjih glava. A onda, kao da su mu jeleni i kukci od jednake važnosti, vuk okrene glavu i nastavi njušiti zrak.

Do njega su dopirali mirisi doline udaljene približno dva kilometra. Bili su to mirisi stoke, pasa i trpak vonj ljudskih strojeva. I premda je morao znati, iako ga nitko tomu nije poučio, kakva su opasnost takve stvari, ipak je nastavio naprijed, prema dolini, a košuta i lane slijedili su ga bezizražajnim pogledima crnih očiju sve dok ga drveće nije posve sakrilo.

Dolina u koju se vuk spuštao pružala se petnaestak kilometara prema istoku, šireći se u ledenjačkoj brazdi prema gradiću Hope. Rubovi joj bijahu uzdignuti i prekriveni gustom borovinom, pa su se, gledani odozgo, doimali poput ispruženih ruku željnih golemih ravnica opaljenih suncem koje su se protezale od istočnih gradskih rubova sasvim do obzorja i još nebrojeno mnogo kilometara dalje.

Na najširem svom dijelu, od jednog do drugog izdignutog ruba, dolina je bila široka gotovo šest i pol kilometara. Teško da bi se mogla nazvati savršenim pašnjakom, premda su mnogi preživljavali tu napasajući stoku, rijetki su se čak i obogatili. U dolini je raslo

previše pelina i prečesto je iz trave provirivalo kamenje, a baš kada bi se činilo da će se pašnjak otvoriti u nepreglednu ravnicu, izdubio bi ga na pola kakav potočić ili brzac, obrastao gustom šikarom i obrubljen stijenama. Negdje na polovici udoline, nekoliko ovakvih potočića skupljalo se u rijeku koja je vijugala kroz šumarke topole do Hopea, i dalje prema Missouriiju.

Sve to vuk je sada mogao vidjeti sa svog mjesta. Stajao je na vap-nenačkom grebenu koji je, poput pramca okamenjena broda stršio iz drveća. Pod njegovim je nogama zjapila oštra strmina, prekrivena isprevtanim kamenjem razbacanim u obliku klina, a još niže prema dnu, planina i šuma polako su se pretvarale u pašnjak. U sjeni rubnog drveća lijeno je paslo raštrkano stado crnih krava i teladi, a iza njih, u dnu livade, stajala je mala rančerska kuća.

Bila je izgrađena na izdignutom dijelu livade, iznad okuke potočića čije su obale bile načičkane žalosnom vrbom i divljom trešnjom. S jedne strane kuće stajali su štagljevi i obori ogradeni bijelom ogradom. Drvena fasada same kuće bila je svježe obojena u tamnogrimizno. Duž njezine južne strane protezao se trijem koji je sada, dok je sunce pod ostrim kutem zapadalo za gorje, bio okupan posljednjim zrakama zlatne svjetlosti. Prozori koji su gledali na trijem bili su širom otvoreni, a zastori od tila lelujali su na blagom povjetarcu.

Odněkud iznutra dopirali su zvukovi s radija, pa je možda to bio razlog što oni u kući nisu čuli plač djeteta. Tamnoplava kolica na trijemu lagano su se ljuljkala, a iznad rubova pružale su se u zrak dvije ružičaste ručice, očajnički tražeći nečiju pažnju. No, nitko nije dolazio. Na poslijetku, zabavljeno igrom sunčanih zraka na svojim podlakticama i šakama, dijete je odustalo od plača i stalo gugutati. Samo ga je vuk čuo.

Kathy i Clyde Hicks živjeli su tu, u ovoj crvenoj kući gotovo dvije godine, a Kathy bi, daje samo bila iskrena prema samoj sebi (što, općenito govoreći, nije bila, jer ionako čovjek te stvari ne može promijeniti, pa čemu se onda mučiti?) morala priznati kako mrzi taj život.

Dobro, mržnja je možda prejaka riječ. Ljeta su bila podnošljiva. Ali čak je i tada čovjek imao osjećaj da je predaleko od civilizacije; daje previše izložen. O zimama se nije dalo ni razmišljati.

Doselili su se ovamo prije dvije godine, odmah nakon vjenčanja. Kathy se nadala da bi dijete moglo promijeniti njezin odnos prema kući i okolini, i to se donekle i dogodilo. Sada je bar imala s kim razgovarati dok je Clyde radio na ranču, premda je razgovor, za sada, još bio nekako jednosmjernan.

Kathy je imala dvadeset tri godine i katkad je žalila što s udajom nije pričekala godinu-dvije, umjesto što se upustila u brak odmah nakon fakulteta. Imala je diplomu iz agronomije koju je dobila na državnom sveučilištu u Bozemanu, država Montana, a služila se znanjem koje je stekla tek u ona tri dana u tjednu koje je provodila prevrćući očeve papire dolje, u glavnoj kući na ranču.

Kathy je kuću svojih roditelja još smatrala domom i često je dolazila u sukob s Clydeom kad bi je tako i nazvala. Nalazila se samo tri kilometra niz cestu, ali kad god bi, nakon dana provedenog kod mame i tate, sjela u auto da se vrati, osjetila bi kako se u njoj nešto pomaklo, nešto što nije mogla nazvati bolom, već više nekom vrstom otupjelog žaljenja. Na brzinu bi potisnula taj osjećaj tako što bi počela tepati bebi na stražnjem sjedalu ili tako što bi na radiju pronašla neku country glazbu, te bi je pojačala i stala pjevati.

I sada je imala uključenu svoju omiljenu radiopostaju, pa se, dok je stajala pokraj sudopera komušeci kukuruz i promatrajući pse kako spavaju na suncu pokraj štagljeva, počela osjećati bolje. Puštali su onu pjesmu koju je voljela, koju pjeva ona Kanađanka prodorna visokog glasa, u kojoj svom čovjeku govori kako voli kad joj on 'kres-ne traktor'. Kathy bi se na to uvijek nasmijala.

Bože, zaista, trebala bi biti sretna. Clyde je bio muž kakvog bi svaka žena samo poželjeti mogla.

Premda nije bio najbogatiji (i, dobro, možda ni najpametniji) frajer na fakultetu, bio je bez daljnega najzgodniji. Kad ju je na promociji zaprosio, Kathyne prijateljice pozelenjele su od zavisti. I kako joj je samo podario ovo krasno, zdravo dijete. A bila ova kuća i Bogu iza leđa, ipak je bila njihova.

Mnogi bi ljudi njezinih godina u Hopeu dali desnu ruku za nju. Osim toga, Kathy je bila visoka, imala je prekrasnu kosu i, makar nakon poroda nije uspjela vratiti svoju figuru, znala je da izgledom može kresnuti traktor koji joj se prohtije.

Kathy nikada nije imala problema sa samopoštovanjem. Bila je kći Bucka Caldera, a u ovim je krajevima to bilo otprilike najveća moguća stvar. Ranč njezina tate bio je jedan od najvećih s ove strane Helene, pa je Kathy odrasla osjećajući se poput mjesne princeze. Jedna od stvari koje joj se u braku nisu sviđale bilo je odricanje od vlastitog prezimena. Bila je čak nagovijestila Clydeu da bi mogla učiniti ono što danas čine one važne poslovne žene i uzeti oba prezimena, zvati se Kathy Calder Hicks. Clyde je rekao može, kako god, ali vidjela je da mu ta zamisao baš ne leži, pa je, da ga ne povrijedi, pristala na dobro staro Kathy Hicks.

Podigla je pogled prema zidnom satu. Približavalo se šest poslije podne. Clyde i njezin tata bili su dolje, na sjenokoši, popravljajući nešto s navodnjavanjem, pa će oko sedam svi stići ovamo na večeru. Mama je trebala doći svaki čas, s pitom koju je ispekla za desert. Kathy raščisti nered u sudoperu i stavi kukuruz u posudu na štednjaku. Obriše ruke o pregaču i stiša radio. Morala je još samo oguliti krumpir, a kad bude gotova s tim, Buck mlađi na trijemu već će zacijelo urlati od gladi, pa će ga nahraniti, a zatim će ga fino okupati i urediti, da bude lijep i zgodan za svoga djedicu.

Krave na najvišoj livadi sve su odreda podigle poglede kad je vuk izašao iz šume. On zastane na rubu travnjaka, kao da im daje priliku da ga promotre. Krave nikada prije nisu vidjele takvo stvorenje.

Možda su ga svrstale u kakvu veću, tamniju vrstu kojota. Kojoti su prava opasnost samo za tele koje se netom otelilo. A možda im je djelovao više poput jednog od pasa na ranču, koji su se katkad motali oko njih i na koje je trebalo obratiti pozornost samo kad su im režali za petama, nastojeći ih natjerati

nekamo kamo radije ne bi išle.

Vuk ih je pak jedva udostojio površna pogleda. Sva njegova čula bijahu usmjerena na nešto drugo, nešto dolje u kući, pa je pog-nuo glavu i zaputio se livadom prema građevini. Sada se kretao sporije, opreznije. Nije zaobilazio stado, već je prošao ravno kroza nj, no njegova je nezainteresiranost bila tako očita da se nijedna krava nije ni pomakla, već su uskoro sve ponovno mirno pasle.

Kako je sunce zapadalo za gorje, granica sjene poput plime stala se penjati s travnjaka pred kućom na trijem, tako da je najprije progutala kotače, a onda i košaru djetetovih kolica. Iza njih, zid boje volovske krvi zgrušao se u još tamnije crveno.

Vuk je sada već bio u podnožju livade gdje je zastao pokraj ograde, na mjestu gdje je Clyde bio uglavio slavinu i staru emajliranu kadu kako bi mogao pojit stoku ako potočić presuši. Dvije svrake uzlete iz vrbika pokraj potoka i uzdignu se nad vukom u nizu lepe-tavih nasrtaja, grdeći ga, kao da znaju kojim je poslom došao, no ne mare mnogo za to. Vuk se i ne lecne. No iz natkrivene košare kolica, udaljenih tek nekih osamnaest metara, dijete se oglasi vjerodostojnom imitacijom ptičjeg kreštanja, te vrisnuvši od sreće na zvuk vlastita glasa, ponovi svračji krik još nekoliko puta. U kući zazvoni telefon.

Bila je to Kathyna majka. Rekla je da joj je pita zagorjela, ali nema razloga za brigu, jer u zamrzivaču ima nešto drugo, što mogu podgrijati u mikrovalnoj pećnici.

"E, da. Luke poručuje da će i on doći, ako nemaš ništa protiv." "Naravno da nemam."

Luke, Kathryn brat, tek je navršio osamnaestu. Bio je predivan prema djetetu svaki put kad bi naletjeli jedno na drugo dolje, na ranču, ali on i Clyde nisu se pretjerano dobro slagali, pa je, otkada se Kathy udala, Luke tek nekoliko puta bio kod njih. Kao djeca nikada nisu bili baš bliski. Luke, doduše, nije bio blizak ni s kim. Osim, naravno, s mamom. Ona je, na kraju krajeva, bila jedina koja je mogla izaći na kraj s njegovim mucanjem.

Kathy je oduvijek bila previše nestrpljiva. Čak i kad je bila dovoljno velika da zna kako to ne bi smjela činiti, nije se mogla suzdržati a da ne dovrši njegovu rečenicu kad bi zapeo. Otkad je prije nekoliko mjeseci maturirao, jedva da ga je i viđala. Činilo joj se da se Luke više nego ikada pretvara u pravog pustinjaka. Uvijek je sam lutao divljinom, a društvo mu je bio samo onaj njegov smiješni konj.

Bilo kako bilo, dolazi na večeru i to je bilo u redu.

Majka je upitala kako je beba, a Kathy je odgovorila da je mali sjajno i da bi zapravo morala prekinuti razgovor, jer ga uskoro mora nahraniti, a ima još posla.

Baš u trenutku kad je spustila slušalicu, psi su zalajali.

Obično, Kathy tomu ne bi pridala nikakvu važnost. Psi su neprekidno lajali i natjeravali kakvu lisicu ili što drugo. Ali u tom zagušu-jućem lavežu koji su sada podizali bilo je nečeg što ju je natjeralo da pogleda kroz prozor.

Maddie, stara škotska ovčarka, s repom među nogama zalazila je za ugao štaglja, ogledajući se preko ramena. Princ, žuti labrador

kojeg je otac poklonio Kathy kad su se ona i Clyde doselili ovamo, sav nakostriješen šetkao je amotamo pred kućom. Uši je čas dizao, čas spuštao, kao da nema povjerenja u samoga sebe, a lajanje je prekidao pokojim kratkim zabrinutim cviležom. Pogled mu je bio prikovan za nešto podalje od kuće, nešto gore u livadi.

Kathy se namršti. Bolje bi bilo da ode i pogleda što ih to plaši. Posuda u kojoj je kuhala kukuruz stane cvrčati, pa se Kathy uputi do štednjaka i stiša vatru. Kad je kroz mrežasta kuhinjska vrata izašla u stražnje dvorište, od ovčarke nije bilo ni traga ni glasa. Činilo se da je Princu laknulo kad ju je ugledao.

"Hej, momče, što se to ovdje događa?"

Pas krene prema njoj, a onda kao da se predomisli. Možda mu je njezina prisutnost dala još ono malo hrabrosti koja mu je nedostajala, jer se sada u punom lavežu zaputio za ugao kuće, podižući prašinu za sobom.

Tek je tada Kathy shvatila. Dijete. Nešto je bilo na trijemu, prijetilo je djetetu. Potrčala je. Zacijelo medvjed. Ili planinski lav. Bože, kako je mogla biti tako glupa?

Kada je zašla za ugao, Kathy ugleda, tik pred trijemom, životinju koja joj se isprva učini kao veliki, crni pas, možda njemački ovčar. Okrenuo se da se suprotstavi napadu labradora.

"Marš odavde! Iš!"

Životinja joj dobaci kratak pogled, a ona, ošinuta žutim bljeskom vučjih očiju, spozna istoga trenutka da pred njom ne stoji nikakav pas.

Princ se klizeći zaustavi pred vukom, spustivši se prema zemlji. Prednje je šape raširio tako da su mu prsa bila tek nekoliko centimetara od tla. Imao je iskešene zube, režao je i lajao, ali sve nekako plaho, kao da bi se svaki trenutak mogao u znak predaje obrnuti na leđa. Vuk se nije micao, ali istovremeno

se činilo da se nekako na-puhao, tako da je dobrano nadvisivao psa. Rep mu je bio kitnjast i podignut visoko. Polako je nabrao laloke i zarežao, pokazavši bijele očnjake.

A onda je, u jednom jedinom skoku, zario zube u labradorov grkljan, te ga je bacio visoko u zrak, kao da ovaj nije teži od divljeg zeca. Pas zacvili, a u Kathynoj se glavi iznenada javi misao daje vuk već audio njezinoj bebi, pa ona vrisne i skoči na rub trijema.

Kolica su stajala na udaljenom kraju, a Kathy se, dok je trčala prema njima, činilo kao da su stotinama kilometara daleko.

O, Bože, molim te. Neka ne bude mrtav. Molim te, neka ne bude mrtav.

Nije znala je li vuk dirao kolica, ali je unatoč psećem zavijanju bila svjesna da dijete unutra ne daje glasa od sebe, a pomisao na ono što bi mogla zateći natjerala ju je da zaplače.

Kad je stigla na drugi kraj, nije se usudila pogledati. No, ipak se prisili, te ugleda dijete koje je isprva samo zurilo u nju, a onda mu se lišće razvuče u krezubi osmijeh. Kathy vrisne, posegne za njim i podigne ga. Učinila je to tako silovito daje dijete zaplakalo, a onda gaje tako snažno privla uza se daje stalo još glasnije plakati. Zatim se okrene, leđima pripijena uza zid, i pogleda što se događa pod trijemom.

Vuk je pognute glave stajao nad labradorom. Kathy je znala daje pas mrtav. Posljednji je put trznuo stražnjim nogama, onako kako je to činio u snu kad bi spavao pokraj vatre. Grkljan mu je bio iščupan, a trbuh rasporen kao na očišćenoj ribi. Pod njim, kroz travu izbljedi-jelu od sunca, tekli su crveni potočići. Kathy ponovno vrisne, a vuk se prene, kao daje bio zaboravio daje i ona tamo. Zvijer se zabulji ravno u nju, a ona ugleda kako mu na njušci svjetluca svježa krv.

"Marš odavde! Bjež! Marš!"

Kathy se ogleda oko sebe tražeći nešto što bi mogla baciti na njega, no za tim nije bilo potrebe. Vuk se već dao u bijeg i za nekoliko trenutaka već se provlačio ispod ograde i grabio kroz stado krava koje su sve bile prestale pasti kako bi promatrale predstavu u ravnici pod sobom. Na vrhu je pašnjaka zastao i okrenuo se prema mjestu na kojem je Kathy stajala nad mrtvim psom, držeći u rukama uplakano dijete. Zatim se okrenuo i nestao u šumskim sjenama.

DRUGO POGLAVLJE

URED ODJELA ZA ZAŠTITU VUKOVA, SLUŽBE ZA OČUVANJE RIBA i divljih životinja Sjedinjenih Država nalazili su se na trećem katu jednostavne zgrade od crvene opeke u mirnoj četvrti Helene. Na pročelju nije bilo znaka koji bi to objavio, a i da jest, vjerojatno se ne bi dugo održao. Bilo je ovdje ljudi koji nisu bogzna kako voljeli nijednu državnu organizaciju, a kamoli onu čija je jedina svrha bila zaštita životinje koju su oni smatrali najodvratnijim od svih božjih stvorenja. Dan Prior i njegova ekipa iz iskustva su znali da je, kad se radi o vukovima, najbolje pritajiti se.

U prijemnom uredu stajala je staklena vitrina iz koje je preparirani vuk, više ili manje dobroćudnim pogledom, promatrao njihov rad. Na pločici na staklu pisalo je da je unutra smješten Canis Lu-pus Irremotus, vuk sjevernog dijela Rocky Mountaina. Međutim, zbog razloga kojih se nitko u uredu više nije mogao sjetiti, vuk je bio poznat pod manje pompoznom imenom Fred.

Dan je s vremenom stekao naviku razgovarati s Fredom, pogotovo tijekom onih dugih noći kad bi svi ostali već otišli kući, ostavljajući ga da raspetlja još jednu političku zavrzlamu u koju su ga uvukla Fredova ponešto življa braća. U takvim bi slučajevima Dan često smišljao nova, živopisnija imena za svog nijemog družbenika.

Ova noć definitivno neće biti takva. Danje zapravo, prvi put otkad zna za sebe, odlazio kući ranije. Imao je dogovor za večernji izlazak. A budući da je pogriješio spomenuvši ga u uredu, svi su ga zbog toga cijeli tjedan zadirkivali. Dok je izlazio iz svog ureda, gurajući nekakve papire u torbu, svi su izvježbanim jednoglasjem zatulili: "Lijepo se zabavi, Dan!"

"Zaista vam mnogo hvala", procijedio je kroza zube. Svi su se nasmijali. "A da mi netko kaže zašto je moj privatni život tako proketo zanimljiv?"

Donna, njegova pomoćnica, naceri mu se. Bila je to jaka, odvaž-na žena u kasnim tridesetima, koja je upravljala uredom svojim smirenim dobrim raspoloženjem koje je, činilo se, nije napuštalo ni onda kad je u uredu vladala najveća ludnica. Ona slegne ramenima.

"Vjerojatno se radi samo o tome da do sada nisi imao privatni život."

"Svi ste otpušteni."

Dan rukom odmahne prema njima i reče Fredu neka izvoli izbrisati taj osmijeh s lica. Upravo u trenutku kad je posezao za kvakom, zazvoni telefon.

Usnama Donni oblikuje riječi 'mene nema' i ode.

Pritisnuo je gumb za poziv dizala i čekao dok su iza vrata od nehrđajućeg čelika kabeli zvečali i zujali. Zatim se oglasilo zvonice i vrata su se otvorila.

"Dan!"

Čekao je ne mičući prst s gumba, držeći vrata otvorena, dok je Donna hodnikom jurila prema njemu. "Znaš, ono što sam rekla o tvom novom privatnom životu?" "Znaš, Donna, baš sam se spremao dati ti povišicu."

"Oprosti, ali mislila sam da bi volio znati. Ono je bio rančer, Clyde Hicks iz Hopea. Kaže da je neki vuk upravo pokušao ubiti njegova sinčića."

Nakon dvadeset minuta i šest telefonskih poziva, Dan je bio u svom autu, na putu u Hope. Četiri poziva bila su upućena lovoču-varima, pozornicima iz Uprave šuma i ostalim ljudima iz Službe za očuvanje riba i divljih životinja, za slučaj da je itko od njih već čuo za nekakvo vučje djelovanje na području Hopea. Međutim, nitko nije čuo ništa. Peti je poziv bio upućen agentu za kontrolu grabežljivaca, Billu Rimmeru. Dan ga je zamolio da dođe i obavi obdukciju na tijelu mrtvog psa.

Posljednji poziv bio je upućen prekrasnoj i fantastičnoj Sally Pe-ters, netom razvedenoj direktorici marketinga lokalne tvrtke za

prodaju stočne hrane. Danu su trebala cijela dva mjeseca da skupi hrabrost i pozove je van. Nakon njezine reakcije kad joj je rekao da ipak ne može s njom na večeru, bio je siguran da će mu sljedeći put, ako ga uopće bude, trebati još više vremena.

Od Helene do Hopea bilo je sat vremena vožnje. Skrećući s međudržavne autoceste na zapad, prema planinama koje su se sve tamnijim obrisima ocrtavale na ružičastom bljedilu neba, Dan je razmišljao o tome zašto svatko tko radi s vukovima, na kraju uvijek zbog njih izvuče kraći kraj.

Tijekom godina upoznao je mnoge biologe čije su specijalnosti bile neke druge životinje, od patuljastih rovkli do pingvina, i premda se i među njima mogla naći pokoja ranjena duša, sve u svemu bili su u stanju trapati kroz život kao i ostatak čovječanstva. Biolozi čija su specijalnost bili vukovi uvijek su doživljavali katastrofe.

U svakoj ligi - radilo se o razvodu braka, slomu živaca ili samoubojstvu - uvijek su bili na vrhu. U usporedbi s tim standardima, Dan se nije imao čega sramiti. Njegov je brak trajao gotovo šesnaest godina. To je vjerojatno bila neka vrsta rekorda. I premda Mary, njegova bivša, nije htjela razgovarati s njim, njihova je kći, Ginny - koja je imala četrnaest godina, a sada samo što nije navršila dvadesetu - mislila kako je Dan sasvim pristojan tata. Ma, vraga, obožavala ga je; i to je bilo uzajamno. Ali čime se zapravo, osim Ginny, sada, s četrdeset jednom godinom mogao pohvaliti, nakon svih tih godina odanosti dobrobiti vukova?

Kako bi izbjegao odgovore na vlastita pitanja, Dan se nagne naprijed i uključi radio. Preskačući reklame i neumoljivu countij glazbu (koju ni nakon tri godine života u Montani nije zavolio), zaustavio se na lokalnim vještima. Posljednja vijest nije mu nimalo popravila raspoloženje.

Radilo se o 'vučjem napadu' najednom ranču u blizini Hopea i o tome kako je unučić jednog od najistaknutijih pojedinaca u zajednici, Bucka Caldera, sigurnoj smrti izbjegao samo zato što je kućni ljubimac labrador, za njegov život neustrašivo položio svoj.

Dan zastenje. Već je dospjelo u medije. Još mu je samo to trebalo. No postajalo je i gore. Već su obavili i telefonski razgovor sa samim Calderom. Dan je čuo za njega, ali ga nikada nije upoznao. Calder je imao dubok, zavodnički glas političara. Sami bodeži umočeni u med.

"Savezna je vlada pustila na slobodu sve one vukove tamo dolje, u Yellowstoneu, i sada su posvuda; prijete majkama i djeci. A smijemo li mi braniti njih, našu stoku i imanja? Ne, dragi moji, ne smijemo. A zašto? Zato što nam naša vlada govori kako su te životinje još ugrožena vrsta. Kažem vam, u tome nema ni smisla, ni pravde."

Izvještaj je završio, pa Dan ugasi radio.

Čovjek je imao pravo. Sve donedavno, jedini vukovi u okolici bili su oni koji su preko kontinentalne granice dolutali iz Kanade. A onda je, nakon godina i godina žučne rasprave između 'zelenih' i rančera, savezna vlada odlučila potaknuti obnavljanje populacije vukova. Uz goleme troškove uhvaćeno je nekih šezdeset šest divljih kanadskih vukova koji su potom odvedeni u Idaho i park Yellow-stone, gdje su pušteni na slobodu.

U znak odgovora na bijes koji je izbio među lokalnim stanovništvom, rančerima koji su živjeli u takozvanim pokusnim područjima bilo je dopušteno ubiti svakog vuka koji im napadne stoku. No, pušteni su se vukovi razmnožili, a budući da nisu bili posebno dobri u čitanju zemljopisnih karata (ili možda baš zato što su u tome bili pretjerano dobri) proširili su se i na mjesta gdje je za ubojstvo vuka bila propisana kazna od sto tisuća dolara, pa čak i zatvor.

Hope je bilo takvo mjesto. Štoviše, bilo je to žarište iz kojeg se širila mržnja prema vukovima. Ako se danas tamo doista pojavio vuk, taj je zacijelo lud.

Prije nekih deset godina Služba za očuvanje riba i divljih životinja održavala je diljem države javne sastanke kako bi ljudi mogli iskazati svoje nezadovoljstvo saveznim prijedlozima za očuvanje vu- kova. Navodno su neki od tih sastanaka znali biti prilično burni. No, onaj održan u okrugu Hopea

potukao je sve rekorde.

Skupina mladih rančerskih radnika i drvosječa stajala je vani s puškama i cijelo vrijeme urlala o povredama njihovih prava. Oni unutra, gdje je oružje bilo zabranjeno, nisu bili ništa manje strašni. Danov prethodnik, legendarni diplomat, uspio je smiriti strasti. Ali nakon sastanka, dvojica drvosječa prikovala su ga uz zid i prijetila mu batinama. Izašao je van za nijansu bljeđi nego što je ušao, samo da bi ustanovio kako mu je netko na auto izlio galon crvene boje.

Sada je, daleko ispred sebe, Dan ugledao kako se na obzoru pomalja grad.

Bio je to gradić kroz koji ste se mogli provesti, jedva svjesni da ste uopće bili tamo. Jedna ravna ulica, duga dvjestotinjak metara, na koju je izbijalo nekoliko sporednih uličica. Na jednom kraju ulice stajao je oronuli motel, a na drugom škola. Između, mogli ste nabasati na benzinsku postaju, trgovinu živežnih namirnica, željezariju, zalogajnicu, praonicu rublja i radionicu za prepariranje životinja.

Mnogi od pet stotina žitelja Hopea živjeli su razbacani po dolini, a radi zadovoljenja njihovih raznorodnih duhovnih potreba postojali su dvije crkve i dva bara. Bile su tu i dvije suvenirnice, što je više svjedočilo o optimizmu lokalnog stanovništva, nego o njihovu poslovnom duhu; jer premda su ljetni turisti često prolazili kroz Hope, malo bi ih se odlučilo zadržati u gradu.

U pokušaju da se situacija popravi, kao i da se izađe u susret skromnoj, ali rastućoj skupini ljudi koji su došli u okrug kupivši parcelu za gradnju, u jednom od tih dvaju dućana (i to u onom mnogo boljem) prošle je godine postavljen pult za cappuccino.

Ime trgovine bilo je Paragon, a Dan bi se, u onim rijetkim prilikama kada bi prolazio kroz mjesto, uvijek tamo zaustavio. Nije to bilo toliko radi kave, koja je bila dobra, koliko radi vlasnice dućana. Radilo se o zgodnoj ženi iz New Yorka, po imenu Ruth Michaels, a iz njihova dva ili tri susreta Dan je shvatio da je nekada vodila umjetničku galeriju na Manhattanu i da je u Montanu došla na odmor nakon što joj se brak raspao. I tako se zaljubila u gradić i ostala ovdje. Danu nije bila neprimamljiva pomisao da sazna još mnogo više o njezinu životu.

Cappuccino nije baš legao mještanima koji su voljeli da im kava bude slaba i prokuhana, onakva kakvu su je pripremali s druge strane ulice, u Nellynoj zalogajnici. Vozeći se pokraj suvenirnice Dan se ražalostio, ali zapravo ne i iznenadio, kad je vidio daje Ruth u izlog postavila natpis NA

PRODAJU.

Ispred sebe ugledao je kamionet Billa Rimmera, parkiran na mjestu gdje su bili ugovorili sastanak - ispred otrcanog kafića, pristalo nazvanog Zadnja šansa. Rimmer izađe pozdraviti ga. Bili je bio rođeni Montanac, a budući da je nosio Stetsona i imao obješene, plave brkove, to se na njemu i vidjelo. Bio je visok metar i devedeset osam, pa se Dan pokraj njega uvijek osjećao poput patuljka. Osim toga, bio je nekoliko godina mlađi od Dana, a i zgodniji od

njega; zapravo, kad malo bolje razmisli, Dan nije mogao shvatiti zašto mu se taj tip toliko sviđa.

On izađe iz auta, a Rimmer ga opali po ramenu. "Kako ide, prijatelju stari?"

"Pa, da ti iskreno kažem, Bille, večeras sam imao u planu malo bolji komad od tebe."

"Ti si baš u stanju čovjeku slomiti srce, Dane Priore. Da se zaputimo onamo?"

"Baš bismo i mogli. Ionako su svi već tamo. Jesi li slušao radio?"

"Aha. A čuo sam da je gore već i televizijska ekipa."

"Sjajno."

"Taj je stari vuk stvarno odabrao dobro mjesto za prvi nastup."

"Ma, daj, Bille, još uopće ne znamo daje to stvarno bio vuk."

Uspeli su se u Rimmerov kamionet i izašli na glavnu ulicu. Bilo je sedam i trideset navečer i Dan se počeo brinuti da neće imati dovoljno svjetla. Poharano mjesto uvijek je bilo lakše ispitati danju. Još su ga više brinuli svi oni ljudi koji su već šarali mjestom takozvanog vučjeg napada. Ako je i bilo tragova, sada su već vjerojatno posve izgaženi.

On i Rimmer počeli su se baviti svaki svojim poslom doslovno u isto vrijeme. Njihovi su prethodnici bili središnje figure u programu oslobađanja vukova i obojica su dali ostavke malo nakon toga, više ili manje zbog istog razloga. Bili su Vukojebeni' - umorni od toga da na njih viču rančeri zbog nedovoljne kontrole širenja vukova, ali i 'zeleni' koji su smatrali da ne pomažu dovoljno povećanju vučje populacije. Bila je to situacija iz koje se jednostavno nije moglo izaći kao pobjednik.

Rimmer je radio za Kontrolu štete koju nanose životinje, odsjek Ministarstva poljoprivrede, i obično bi njemu prvome zazvonio telefon kad bi neki rančer imao problema s grabežljivcima, bilo da se radilo o medvjedu, kojotu, planinskom lavu ili vuku. On je bio sudac, porota, a prema potrebi i krvnik. Kao školovani biolog, svoju je ljubav za te životinje držao za sebe. A to mu je, zajedno s vještinom kojom je baratao puškom i stupicama, donijelo poštovanje čak i onih ljudi koji su njegovali prirodno nepovjerenje prema svim zaposlenicima države.

Odijevao se kao kauboj i zbog toga je, kao i zbog svog ležernog, lakonskog ponašanja, bio u prednosti

pred Danom kad je trebalo smiriti rančere kojima je vuk (ili su barem oni mislili da je to bio vuk) ubio tele ili ovcu. Za takve će ljude Dan zauvijek ostati došljak s istočne obale. Glavna razlika, međutim, bila je u tome što su rančeri Rimmera doživljavali kao nekoga tko može pridonijeti rješenju njihova problema, dok su Dana vidjeli kao nekoga tko je problem prouzročio. Dan je uvijek bio sretniji kad je pokraj sebe imao Rimmera, pogotovo u situacijama nalik na ovu koja ih je čekala.

Šišli su s posljednjeg dijela asfaltirane ceste na makadam koji je ravnicom vijugao prema brdima.

Neko su vrijeme putovali bez riječi, osluškujući pucketanje kamenčića pod kotačima kamioneta iza kojeg je ostajao oblak prašine. Kroz otvoren prozor Dan je na podlaktici osjećao - topao večernji zrak. Između ceste i sve tamnijeg zelenila topola koje su rasle uz rijeku, jedan je sokol kopkao po grmu pelina u potrazi za večerom. Dan je prvi prekinuo tišinu.

"Jesi li ikada čuo daje vuk pokušao oteti dijete?"

"A-a. Vjerojatnije je da je cijelo vrijeme vrebao psa."

"I ja tako mislim. A ovaj tip, taj Calder? Jesi li ga već sreo?"

"Nekoliko puta. Taj je prava mustra."

"Kako to misliš?"

Rimmer se naceri, ne odvojivši pogled s ceste, a onda jednim prstom malčice podigne obod šešira s čela.

"Vidjet ćeš."

Dvorišna vrata Calderova ranča bila su masivna konstrukcija od oronule borovine, a na poprečnoj gredi bila je pričvršćena lubanja du-gorogog junca. Dana je podsjećala na ulaz za vožnju po Divljem zapadu na toboganu smrti, nazvanu Kanjon usuda, na kojoj su se prošlog ljeta u zabavnom parku na Floridi on i Ginny nauživali straha.

Protutnjali su preko 'stočnoga čuvara'¹ i pokraj drvene ploče na kojoj je pisalo CALDEROV RANČ. Pokraj nje je stajao manji, svježe obojeni znak, na kojem je pisalo samo HICKS. Dan je pretpostavio kako igra riječi nije bila namjerna.²

2

Rupa u zemlji prekrivena daskama preko kojih mogu prijeći vozila, ali ne i životinje. 'Hick' na engleskom znači 'neobrazovana osoba iz ruralnih krajeva', tupavac, seljačina.

Prošli su ispod lubanje i slijedili cestu još kilometar i pol, vijugajući niskim, grmljem obraslim brežuljcima, sve dok pred njima nije izronila kuća Calderova ranča. Samosvjesno je stajala na južnoj padini niske uzvisine, što je zacijelo osiguravalo zaštitu od zimskih mećava, kao i čist pogled na najbolje pašnjake Calderova imanja. Kuća je bila izgrađena od jakog, objeljenog drva i premda se radilo o katnici, budući da je bila vrlo duga, činila se niskom i čvrsto ukotvljenom na zemlji. Ispod nje se prostiralo veliko betonsko dvorište, na čijoj je jednoj strani stajalo nekoliko dojmljivih, svježe obojenih bijelih štaglje-va, a na ostale tri uzdizali su se srebrni silosi s hranom, poput bojnih raketa nadvisujući cijelu mrežu obora. Na pašnjaku koji se spuštao niza strminu iza kuće topola bogate krošnje rasla je iz ljušture prastarog Model T Forda. Zahrđala limarija automobila poprimila je istu onu nijansu koju su imali konji koji su pasli oko nje. Životinje podignu glave kako bi promatrale kamionet i oblak prašine koji se oko njega kovitlao.

Na mjestu gdje se cesta račvala, Dan i Rimmer skrenuli su lijevo. Tri kilometra dalje uz cestu popeli su se na vrh još jednog brežuljka odakle su, u sve tamnijem sumraku, ugledali tamnocrveni obris kuće Hicksovih. Rimmer uspori ne bi li uspjeli pogledima obuhvatiti prizor pred sobom.

Ispred kuće bilo je parkirano šest ili sedam vozila, a iza stražnjeg trijema, premda djelomice sakrivena uglom kuće, nazirala se gomilica ljudi. Činilo se da je netko upalio reflektor, a svako malo bljesnuo bi blic fotoaparata. Dan uzdahne.

"Ide mi se kući."

"Ovo izgleda kao pravi cirkus."

"Aha. A stižu i klauni."

"Više sam mislio na onaj rimski cirkus, znaš, onaj gdje te bace lavovima."

"Baš ti hvala, Bille."

Parkirali su pokraj ostalih automobila i uspeli se do kuće, a zatim su je zaobišli, do mjesta na kojem su stajali svi ostali. Netko je glasno govorio, a Dan istoga trenutka prepozna taj glas.

Gore na trijemu, okupana svjetlošću, mlada je novinarka intervjuirala Bucka Caldera. Na sebi je imala crveni kostim koji joj je, ci-

nilo se, bio dobra dva broja pretijesan. Calder je pokraj nje izgledao poput diva. Bio je visok, gotovo kao i Bili Rimmer, i mnogo snažnije građe. Ramena su mu bila široka kao i prozor iza njega.

Na sebi je imao svijetli Stetson i bijelu košulju s kopčanjem na drukere, koja je isticala njegovu preplanulu put. Pod svjetlošću televizijskih reflektora oči su mu sjajile svijetlo sivoplavom nijansom,

pa Dan uvidje da su muškarčeve oči, a ne njegova tjelesna građa, ono što odaje dojam moći. Pogled mu je bio prikovan za mladu novinarku s takvim dobronamjernim intenzitetom da se djevojka činila opčinjenom. Dan je očekivao da će ugledati djedicu, jer je znao da Calder to jest. Umjesto toga dočekao ga je muškarac u naponu snage, koji je očito bio svjestan učinka koji njegovo samopouzdanje ima na druge.

Pokraj njega, doimajući se mnogo manje opuštenima, stajali su Kathy i Clyde Hicks. Kathy je na rukama držala dijete koje je zurilo u svog djeda, očiju razrogačenih od čuđenja. Pokraj njih se nalazio stol na kojem je ležalo nešto veliko i žuto, a Danu je trebalo neko vrijeme da shvati kako je to tijelo mrtvog psa.

"Vuk je stroj za ubijanje", govorio je Calder. "Uzet će što god uzmogne. A da nije bilo ovog jadnog hlabrog psa, bio bi uzeo mog malog unuka. Iako pretpostavljam da bi mu ovaj naš mali Buck mlađi najprije dao čarapicom po njuški."

Gomila se nasmije. Bilo je tu desetak ljudi. Fotograf i mladić koji je pisao bilješke bili su iz mjesnih novina; Dan ih je i prije susretao. Tko su bili ostali, nije imao pojma. Vjerojatno susjedi i rođaci. Danov se pogled neprestano vraćao na dva lica: na lice otmjene žene, pretpostavljao je u srednjim četrdesetima i na lice visokoga mladića, vjerojatno nešto mlađeg od dvadeset godina, koji je stajao pokraj nje. Njih dvoje bili su u sjeni, malo podalje od drugih. Dan primijeti kako se ni žena ni mladić nisu pridružili smijehu.

"Calderova žena i sin", šapne Rimmer.

Žena je imala gustu crnu kosu prošaranu sjedinama, podignutu tako da joj se vidio dugi blijedi vrat. Odisala je nekom sjetnom ljepotom koja se ogledala i na licu njezina sina.

Iznenada je sve na trijemu utihnulo. Televizijska se novinarka, očarana Calderovim pogledom, posve izgubila. Calder joj se osmjehnuo savršeno bijelim osmijehom filmske zvijezde.

"Onda, srce? Postavit ćeš mi još neko pitanje ili smo gotovi?"

Ovoga je puta pocrvenjela kad se gomilom prosuo smijeh. Uputila je pogled kameranu koji je kimnuo.

"Mislim da smo gotovi", rekla je. "Hvala vam, gospodine Calder. Mnogo. Ovo je stvarno bilo... sjajno."

Calder kimne, a onda preko glava okupljenih usmjeri pogled prema mjestu na kojem su stajali Dan i Rimmer, te im lagano mahne. Svi se okrenu da ih vide.

"Vidim tamo dvojicu momaka koji bi mi i sami mogli postaviti nekoliko pitanja. Znam da ja imam jedno ili dva koje bih volio postaviti njima."

Iz mraka u štaglju, Luke Calder promatrao je preko dvorišta mjesto na kojem su obavljali obdukciju. Nalazio se tik do otvorenih vrata, klečeći pokraj Maddie i gladeći je. Ovčarka je ležala glave položene na prednje šape, a povremeno bi zacviljela i podigla glavu i pogled prema njemu, oblizujući svoje sijede usne, pa bi je Luke još malo dragao dok se ne bi umirila.

Rimmer je plegao labradora na čistu plastičnu platu koju je rastegnuo stražnjim dijelom svog kamioneta. Bio je podigao nekoliko svjetiljaka kako bi vidio gdje reže. Onaj drugi čovjek koji je došao s njim, stručnjak za vukove, snimao je sve kamerom, a Lukeov otac i Clyde, koji su stajali malo podalje, bez riječi su ih promatrali. Majka i Kathy bile su u kući i pripravljalje večeru. Svi su ostali napokon, hvala Bogu, otišli kući.

Ona grozna žena iz televizijske postaje upitala je bi li i ona mogla ostati i snimiti obdukciju, ali Rimmer je odbio. Onaj tip za vukove, Prior, pristao je odgovoriti na nekoliko njezinih glupih pitanja, čime joj zapravo nije ništa rekao, a onda ju je uljudno otprovio jer su njih dvojica morali nastaviti s poslom dok je pseće truplo još svježe.

Odrali su ga poput jelena, a Rimmer je cijelo vrijeme govorio, imajući na umu videosnimku, glasno izgovarajući što vidi i što radi. Luke je vidio kako poput gume guli Prinčevo krzno s krvavih ružičastih mišića.

"Ozbiljno unutarnje krvarenje i još tragova ugriza ovdje, na dnu vrata. Stvarno duboke rane. Vidiš li, Dan? Evo, izmjerit ću ih. Ove

rupe od očnjaka razmaknute su gotovo pet centimetara. Velika životinja."

Zacijelo je to bio vođa čopora, pomisli Luke. Onaj veliki crni.

Luke je već mjesecima znao da u okolici ima vukova. Najprije ih je čuo, još je bila zima i divljina je bila prekrivena snijegom, a on je bio vani, na skijama, gdje je najviše volio biti, onoliko daleko od svijeta koliko se mogao maknuti.

Bio je nabasao na tragove u snijegu i odmah je znao da su preveliki i za najvećeg kojota, pa ih je slijedio i pronašao strvinu svježe ubijenog sjevernog jelena.

A onda je, jednoga dana u travnju, ugledao crnog vuka.

Najprije na skijama, a zatim pješice popeo se na visoki hrbat planine i tamo zastao da se odmori. Nebo je bilo bez oblaka, a zrak je, premda još leden, obećavao proljeće. Dok je tako sjedio na stijeni, zagledan dolje prema susjednoj dolini, ugledao je vuka kako trkom izlazi iz šume. Zaputio se preko livadice na kojoj se topio snijeg i koja se sjedne strane pretvarala u strminu zakrčenu odronjenim kamenjem i otpalim granjem. Vuk je jednostavno nestao među raslinjem ostavivši Lukea da se pita nije li sve to samo sanjao.

Bilo je to mjesto na kojem je majka vučica prezimila u svojoj jazbini. U tjednima koji su uslijedili Luke je vidio i ostale. Kad se snijeg otopio, odlazio bi tamo gore, pazeći da uvijek bude niz vjetar, vežu-ći Mjesečevo oko na sigurnoj udaljenosti prije nego što bi se uspeo na taj isti planinski hrbat. Posljednjih nekoliko metara puzao bi na trbuhu, s dalekozorom u rukama, laktovima si krčeći put kroz stijene, sve dok mu se ne bi pružio pogled na livadu. Znao je tamo ležati satima. Katkad ne bi vidio nijednog, katkad bi ih vidio sve.

Nikomu to nije rekao.

A onda je, jednog poslijepodneva u prvom tjednu svibnja, ugledao mladunče. Još su imali paperjasto, tamno krzno i nisu bili pretjerano sigurni na nogama kad su, svih petero, izbauljali iz jazbine, trepući na suncu. Majka je, obješenih bradavica, ponosno stajala pokraj njih, dok su ih otac i dva mlađa mužjaka pozdravljali i gurali njuškama, kao da im žele dobrodošlicu u svijet.

Krajem lipnja svi su nestali, pa se Luke pribojavao da ih je netko poubijao. A onda ih je ponovno pronašao na drugoj livadi, malo dalje uz kanjon. Lukeu se to novo mjesto činilo sigurnijim, jer je livada bila obrubljena drvećem i blago se spuštala prema potoku u kojem su se mladunci praćakali i hrvali. Tamo je, jednog jutra, ugledao jednog od mlađih mužjaka kako se odmjerenim korakom vraća iz lova, sav gord i ponosan, kao daje dobio na lutriji ili nešto slično, a svi su mu mladunci pojurili u susret i stali ga pozdravljati, gurka-jući ga i ližući mu njušku, sve dok se nije nacerio, zijevnuo i povratio meso mladuncima za obrok, baš kao što piše u knjigama.

Kad je livadu prekrilo cvijeće, Luke je promatrao mladunče kako jure za pčelama i leptirima i kako uče loviti miševe. Često je prizor bivao tako smiješan da se jedva suzdržavao a da se ne nasmije naglas. Katkad, kad bi majka ili otac drijemali na suncu, mladunci su ih znali vrebati puzeći na trbuhu kroz bujnu visoku travu prošaranu ljubičastim planinskim tratinčicama i žutim maslačcima. Luke je bio siguran da roditelji znaju što se događa i da samo pristaju na igru, pretvarajući se da spavaju. Kad bi se sasvim približili, mladunci bi skočili na plijen i uskoro bi svi poludjeli i cijeli bi se čopor stao loviti po livadi, prevrćući se i grickajući jedni druge, a igra bi se nastavljala sve dok se svi do jednoga ne bi stropoštali na tlo, u jednu veliku, iscrpljenu gomilu vučetine.

Vidjevši to, Luke bi svaki put izgovorio kratku molitvu, ne Bogu, o čijem je postojanju za sada imao malo dokaza, već onom nečem ili nekom tko odlučuje o tim stvarima, preklinjući ga da vukovi budu dovoljno pametni i ostanu tu gore gdje su sigurni i da se ne spuštaju dolje u ravnicu.

Ali sada se i to dogodilo. Jedan od njih je došao.

I dok je promatrao svog oca kako pohlepno upija svjetlost reflektora na trijemu, Luke je bio bijesan na vuka, ne zato što je ubio psa njegove sestre, kojeg je oduvijek volio, već zato što se ponio tako potpuno neodgovorno prema životima ostalih. Zar ta luda životinja ne zna što ljudi ovdje dolje misle o vukovima?

Njegov je otac bio svjestan činjenice koliko dobro Luke poznaje planinu, koliko često odlazi onamo gore, posve sam, kad bi morao pomagati na ranču, kako i pristoji sinovima rančera. Ranije ove iste večeri, prije nego što su se pojavili svi oni ljudi, otac gaje upitao je li ikada tamo gore ugledao vuka. Luke je odmahnuo glavom, a onda je, umjesto da stvar ostavi na tome, zbog nekog glupog razloga pokušao reći ne, da nikada gore

nije vidio nijednog vuka. Zbog laži je na obje riječi, ne i nikada, počeo mucati gore nego obično, pa se otac okrenuo i otišao prije nego što mu je sin uspio dovršiti rečenicu.

Luke ju je ostavio da umre neizgovorena, kao i milijun drugih mrtvih rečenica koje je nosio u sebi. S druge strane dvorišta obdukcija je bila gotova, pa je Dan Prior isključio svoju kameru i sada je pomagao Rimmeru čistiti. Lukeov otac i Clyde približili su se, pa su četvorica muškaraca počeli razgovarati ispod glasa, tako da ih Luke više nije mogao čuti. Posljednji je put pogladio starog psa, pa je ustao i istupio iz štaglja prema njima, zastavši malo podalje u nadi da ga nitko neće primijetiti.

"Ovaj, nema sumnje da se radi o vuku", reče Rimmer.

Lukeov se otac nasmije. "Zar ste uopće sumnjali? Moja gaje kći vidjela vlastitim očima. Čovjek bi rekao da zna razlikovati vuka od djetlića."

"Siguran sam da zna, gospodine."

Otac ga ugleda krajičkom oka, pa Luke prokune sam sebe zato što je napustio štagalj.

"Gospodo, ovo je moj sin, Luke. Luke, ovo su gospoda Prior i Rimmer."

Oduprijevši se porivu da se okrene i pobjegne, Luke im priđe i rukuje se s njima. Obojica su ga pozdravila, no on je samo kimnuo, izbjegavajući njihove poglede da ga ne bi slučajno pokušali natjerati na razgovor. Kao i obično, njegov je otac nastavio s razgovorom, istovremeno ga spašavajući i osuđujući na novi neuspjeh. Luke je znao pravi razlog zbog kojeg je otac uvijek tako mudro upadao na pravo mjesto u razgovoru; nije htio da ljudi saznaju kako mu je sin mucavac.

"Onda, kako to da nam vi, momci, nikada niste rekli da u okolici ima vukova?"

Prior je odgovorio.

"Pa, gospodine Calder, oduvijek znamo da se vukovi katkad sele duž kontinentalnog razvoda. Kao što znate, populacija im se povećava u državi..."

Njegov se otac podrugljivo nasmije. "Čuo sam da se priča."

"A kako se katkada sele i na prilično velike udaljenosti, nije uvijek lako znati gdje se svi nalaze u određenom trenutku ili..."

"Mislio sam da svi oni moraju imati ogrlice s radioodašiljačima."

"Neki, gospodine, da, ali ne svi. Vaša je kći prilično sigurna da ovaj nije imao ogrlicu. Nismo imali nikakva nagovještaja, do danas, to jest, nekakve vučje aktivnosti u ovom području. Ovo bi mogao biti samac, jedan vuk koji se odvojio od nekog čopora, koji je možda i kilometrima daleko. Možda se druži s ostalima koji imaju ogrlice. To ćemo pokušati ustanoviti. Zapravo, već sutra ujutro počinjemo s promatranjem."

"E, pa nadam se daje tako, gospodine Prior. I Clyde se nada, što, vjerujem, možete zamisliti." On položi ruku na zetova ramena. Clyde se to nije posebno svidjelo, ali uspio je revno kimnuti glavom.

"I što namjeravate učiniti kad ih pronađete?"

"Mislim da moramo raspolagati s malo više činjenica prije nego što donesemo odluku", reče Prior.

"Svakako da mogu razumjeti koliko ste zacijelo uzrujani, ali ako vam je to ikakva utjeha, nigdje u Sjevernoj Americi nikada nije zabilježen slučaj daje zdrav vuk ubio ljudsko biće."

"Ma nemojte."

"Tako je, gospodine. Kako stvari stoje, i ovog je vuka od samog početka zanimalo pas. To ima veze s teritorijalnom prevlašću."

"Tako vi kažete, je li? A recite mi, gospodine Prior, odakle ste vi?" "Živim u Heleni, gospodine."

"Ne to, mislim na to odakle potječete. Gdje ste rođeni i gdje ste odrasli. Rekao bih, negdje na istoku."

"Zapravo da. Dolazim iz Pittsburgha."

"Iz Pittsburgha. Hmmm. Odrasli ste u gradu."

"Da, gospodine, jesam."

"To je, znači, vaš teritorij?"

"Pa, na neki način, da, valjda je to moj teritorij."

"E, onda mi dopustite da vam nešto kažem, gospodine Prior."

Zastao je, a Luke ugleda pogled u očevim očima, taj bljesak nasmiješenog prezira kojeg se Luke grozio cijeli svoj život, jer je uvijek prethodio nekoj razarajućoj primjedbi, nekoj domišljatoj, neuhvatljivoj bujici riječi nakon koje biste najradije otpuzali i sakrili se ispod kakvog kamena.

"Ovo ovdje je naš teritorij", nastavi njegov otac. "I mi ovdje volimo imati 'teritorijalnu prevlast'."

Nastupio je trenutak tišine u kojem je njegov otac Priora držao u škripcu samim pogledom.

"Mi ovdje ne želimo vukove, gospodine Prior."

TREĆE POGLAVLJE

PRAVO, KRŠTENI IME BUCKA CALDERA BILO JE HENRY CLAY Calder III., ali nikada mu se nije pretjerano svidjela pomisao da u bilo čemu bude treći, ili čak drugi, pa je i onima koji su ga voljeli i onima koji nisu, oduvijek bio više Buck nego Henry.

Nadimak je dobio kada je, s četrnaest godina, odnio sve moguće nagrade na srednjoškolskom natjecanju u rodeu, priznavši tek kad je već sve trofeje čvrsto držao u rukama da ima dva slomljena prsta i napuklu ključnu kost.³ Čak i u ono vrijeme, one erotskije konotacije njegova imena nisu prošle nezapaženo kod Buckovih iskusnijih školskih kolegica. Već su tada djevojke šaputale o njemu prateći ga pogledima širom otvorenih očiju, a jednom su ga same cure podvrgle i strogom ispitivanju, kad se njegovo ime našlo na zidu u ženskom nužniku, u rimi s riječju koja se razlikuje samo u jednom slovu.⁴

Da su te djevojke našle za shodno podijeliti svoje tajne s majkama, vjerojatno bi naišle na mnogo manje čuđenja nego što su možda očekivale. Jer prošla generacija školarki u Hopeu s jednakim je osjećajima uzdisala za njegovim ocem. Henry II. se, prema svim svjedočenjima, ljubio na tako poseban način da ga djevojke nikada ne bi posve zaboravile. Uspjeh kod žena, činilo se, bila je dominantna karakteristika Calderovih gena.

O Buckovu djedu, Henryju L, takve se intimne pojedinosti nisu održale. Povijest je pamtila tek

njegovu otpornost i izdržljivost. On je bio taj koji je 1912. na vlak u Akronu, država Ohio, ukrcao neko-

3 'Buck' na engleskom znači 'ritati se', 'propinjati se'.

4 Riječ o kojoj se radi je 'fuck' - pogrdan glagol koji znači 'spolno općiti'; otuda i erotske konotacije imena Buck.

liko krava i kokoši, svoju mladu ženu i njezin glasovir i krenuo na zapad.

Kad su stigli, ustanovili su daje sva najbolja zemlja već zauzeta, pa je Henry na kraju ispunio zahtjev za parcelu koja se nalazila tako daleko u planinama, da za takvo što nitko prije njega nije bio dovoljno nesmotren. Svoje je gospodarstvo podigao na mjestu gdje je sada stajala Calderova velika rančerska kuća. I dok je bezbroj drugih odustalo, otjerani sušom, vjetrom i zimom koja je znala pokositi i najotporniju stoku, Calderovi su se nekako održali. Samo glasovir nakon puta nikada više nije zvučao baš isto kao prije.

Henry je kupovao zemlju iz koje njegovi susjedi nisu mogli izvući korist, pa se malo-pomalo Calderov ranč proširio i spustio dublje u ravnice, prema Hopeu. S ambicijama osnivanja svojevrstne dinastije, svog je prvog sina nazvao po sebi te se bacio na posao kako bi pečat s povezanim slovima HC učinio nečim čime se čovjek može ponositi.

Buckov otac nije pohađao fakultet, ali u trenucima koje nije provodio u lovu na žene, čitao bi sve čega bi se uspio domoći o uzgoju stoke. Znao je natjerati mjesnu knjižnicu da naruči posebne knjige za koje je negdje čuo, a časopise o stočarstvu dopremao bi čak iz Europe. Njegov je otac smatrao da su neki od članaka, koje bi mu Henry čitao, pretjerano novotarski, ali uvijek je bio dovoljno mudar da ga sluša. Na nagovor sina prebacio se s uzgoja svih vrsta goveda na uzgoj čistokrvnog Hereforda. Što je više odluka prepuštao sinu, to je stado postajalo sve veće i unosnije.

Buck je odrastao sa svim samopouzdanjem i podosta bahatosti koju takav status može pružiti djetetu. Nijedan ranč nije bio veći od njihova, nijedan rančer pametniji od njegova tate. Bilo je ljudi koji su očekivali - i onih koji su se potajno nadali - da će se poslovični calderovski elan razvodniti u žilama trećeg Henryja. Umjesto toga, međutim, činilo se da se udvostručio. Henry III. imao je dvije starije sestre i dva mlađa brata, ali od samog početka bilo je jasno da je on jedini pravi nasljednik Calderova carstva.

Buck je išao na fakultet u Bozemanu gdje je naučio sve o genetici. A kad se vratio, pomogao je da sve na ranču krene korak naprijed. Počeo je voditi pojedinačne dosjee o svakom grlu koje su uzgojili, bilježeći njegove karakteristike do najsitnijih pojedinosti.

Lakoća teljenja, majčinske vještine, povećanje mase, raspoloženje i još mnogo toga bilo je pomno promatrano i na osnovi tih bilježaka donošene su beskrupulozne odluke. Potomstvo onih koji su uspijevali razvijalo se, a oni koji su bili manjkavi na brzinu su likvidirani.

Što se tiče same filozofije, gotovo se uopće nije razlikovala od one koje su se rančeri držali već godinama. Čišćenje stada od slabih grla teško da je bilo nešto revolucionarno. Ono što jest bilo revolucionarno bila je nepopustljivost koja se provodila na ranču Calderovih. Buckove su promjene dovele do korjenito boljih rezultata na svim poljima, pa su se uskoro proćule kod uzgajivaća stoke u cijeloj Montani. Prvi Henry Calder umro je zadovoljan, znajući da će se njegova loza protegnuti snažna i slavna do obzorja novog stoljeća.

No za Bucka to je bio tek početak. Kad je starac umro, počeo je zagovarati stav da bi bilo dobro kad bi se prebacili s uzgoja čistokrvnog Hereforda na Black Angus. Smatrao je da su krave iz te pasmine bolje majke i da će ih uskoro svi početi uzgajati. Otac mu je rekao daje zacijelo sišao s uma. To bi znaćilo baciti u vjetar sve na čemu su radili svih ovih godina. Ipak ga je Buck uspio nagovoriti da mu dopusti uzgojiti nekoliko Black Angusa, tek toliko, za sebe, da vidi kako će mu ići.

Gotovo je odmah njegovo malo stado na svim područjima potuklo Hereforde. Otac je pristao na zamjenu cijelog krda, pa je za samo nekoliko godina njihova reputacija među uzgajivaćima čistokrvnog Black Angusa nadjaćala svu konkurenciju. Bikovi uzgojeni na Calderovu ranču i bogatstvo njihova sjemena bili su na glasu širom Zapada, pa i dalje.

Vlastito je sjeme, međutim, mladi Buck Calder rasipao s manje diskriminiranja. Svoje je čari velikodušno poklanjao na svojim čestim putovanjima. Od Billingsa do Boisea nije bilo poštenog kupleraja koji nije udostojio posjeta. Znao se hvalisati da pravi muškarac ima neotuđivo pravo na tri stvari: život, slobodu i lov na žene.

Lovio je dvije vrste žena, a one s kojima je izlazio nisu imale pojma da postoje i one kojima plaća. Čudno je bilo to što je nekolicina ovih prvih imala braću ili rođake koji su i predobro znali za ove druge. Jedan ili dvojica tih mladića stvarno su i vidjeli Bucka otkopćana šlica i grohotom su se smijali Calderovu motu, smišljenom jedne bludne noći u pijanstvu, da žene treba 'prasnuti pa sprasiti'.

Njegovi su prijatelji šutjeli o tim stvarima, manje iz odanosti, a više zbog straha od toga da i sami ne

budu otkriveni. I tako je Buck, od svoje dvadesete do tridesete godine, bio poznat tek kao ono što su neki još staromodno i dražesne nazivali 'ženoljupcem', pa su ga svi, osim onih kojima se nešto zamjerio i onih koji su imali pretjerano dobru moć zapažanja, smatrali najpoželjnijim neženjom u Hopeu.

Kada je navršio tridesetu, većina je žena njegovih godina, uključujući i one koje je tako strašno uzbuđivao u srednjoj školi, poslušala glas razuma, te su muževe potražile i pronašle negdje drugdje. Sve su bile udane, a većina je već imala i djecu, pa je Buck sada izlazio s njihovim mlađim sestrama. Kao što je bio slučaj s njegovim ocem, tako je i Buck na kraju odabrao djevojku deset godina mlađu od sebe.

Eleanor Collins bila je kći vlasnika željezarije iz Great Fallsa i netom je bila završila školovanje za fizioterapeutkinju. Buck je bio jedan od njezinih prvih pacijenata.

Bio je istegnuo rame izvlačeći razbijena kola za sijeno iz nekog potočića. Posljednji put kad je posjetio kliniku, rastezala gaje i bu-betala neka starija žena koju je poslije ismijavao govoreći daje privlačna poput zapovjednika ruskog tenka. Tako je, ugledavši ovu mladu božicu kako izlazi iz prijemne ordinacije, pomislio da se zacijelo radi o bolničarki ili medicinskoj sestri.

Na sebi je imala bijeli ogrtač koji je bio dovoljno uzak da Bucko-vu izvježbanu oku pokaže figuru kakvu je najviše volio: vitku i gipku, punih grudi. Imala je put boje bjelokosti i dugu crnu kosu, podignutu s ramena češljevima od kornjačevine. Nije mu uzvratila osmijeh, već je samo za njega prikovala pogled svojih prekrasnih zelenih očiju, upitala ga u čemu je problem i rekla mu neka skine košulju. Dobri Bože, pomislio je Buck otkopčavajući se, ova mala kao da je sišla sa stranica Playboya. Da je Eleanor Collins podlegla čarima kojima ju je istoga časa počeo obasipati, da je pristala naći se s njim na kavi u stanci za ručak, da se makar i jedanput nasmiješila, stvari su mogle ispasti drugačije. Tek mu je mjesecima poslije ispričala da je toga dana bila nervozna kao šiparica; daje onoga trenutka kad gaje ugledala pomislila kako je on čovjek njezina života. Rekla mu je koliko joj je bilo teško zakrbuljiti vlastite osjećaje profesionalnom hladnoćom. Bilo kako bilo, Buck je iz klinike izašao upaljena ramena, ali i srca. Samo mu je ovo potonje govorilo da se ne radi samo o još jednom slučaju 'prasni, pa sprai', jer upalu bi obično osjećao u ponešto nižim predjelima. Ne. Napokon je sreo ženu kojom će se oženiti.

Od svih upozoravajućih znakova na koje je Eleanor mogla obratiti pažnju, najrječitija je možda bila ona tiha, rezignirana tuga u očima Buckove majke. Ona joj je mogla pokazati kako je visoka cijena života s prvorodenim muškim Calderom. No, u svojoj je budućoj svekri Eleanor vidjela samo obožavanje, koje je i sama osjećala, te stoga i razumjela, za ovog zgodnog, šarmantnog nezaustavljivog muškarca; muškarca koji je od svih žena na svijetu odabrao baš nju, da s njime podijeli život i rodi njegovu djecu.

Njezino odbijanje da mu se poda prije vjenčanja samo je još više poticalo Buckovu strast i želju.

Eleanor je ostala djevicom sve do njihove prve bračne noći, nakon čega je začela, kako dobroj ženi i pristoji. Rodila je dječaka. O imenu se nije smjelo ni raspravljati. Dvije kćeri, Lane i Kathy, došle su na svijet u razmaku od otprilike dvije godine.

"Oplođujte svoju najbolju kravu tek svake druge godine", govorio je Buck svojim prijateljima s kojima je pio u Zadnjoj šansi. "Tako se dobiva najbolja govedina."

Bio je to opis koji je mogao bez uvijanja primijeniti na svoje prvo troje djece. Henry IV. bio je do same srži prvorodeni Calder, tako da je Buck katkad, kad bi njih dvojica odlazili u lov, skupljali stoku ili popravljali ogradu, s ponosom odmahivao glavom diveći se dječakovoj spontanoj, nesvjesnoj želji za nadmetanjem.

Dragi Bože, razmišljao bi, kakva je samo moć sjemenja. A onda bi pogledao malenog Lukea, te bi se nad time morao malo zamisliti.

Taj drugi sin uopće nije izgledao kao Calder. Eleanor je trebalo četiri godine da ponovno zanese i u tom se vremenu nešto zacijelo dogodilo s Calderovim genima. Maleni je bio ista majka: svijetla irska put, tamna kosa, iste one pozorne zelene oči.

"E, pa ovo je pravi mamin sin", našalio se Buck još u rodilištu, kad ga je prvi put ugledao. "Ali ne vidi se baš tko je tata." Od tog trenutka, čak i pred dječakom, nazivao je Lukea "tvoj sin".

Govorio je to u šali, naravno. Njegov je ponos bio prevelik da bi i pomislio kako bi mu se neki muškarac drznuo nabiti rogove ili da bi to njegova žena mogla dopustiti. Ali potajno je imao osjećaj da njegovi geni nekako nisu uspjeli doprijeti do dječaka. Ili još gore, da su doprli, ali nisu obavili zadaću. Osjećao je to i prije nego što je Luke počeo mucati.

"Lijepo zamoli", govorio bi mu Buck za stolom. Nije vikao. Izrekao bi to nježno, ali odlučno. "Reci: 'Molim, mogu li dobiti mlijeko.' To je sve što moraš reći, Luke."

A Luke bi, sa svoje tri godine, sjedio za stolom i pokušavao i ne bi uspio. Onda bi i dalje bezuspješno

pokušavao i ne bi dobio mlijeka sve dok se ne bi rasplakao, pa bi Eleanor ustala i zagrlila ga i dala mu mlijeko, a Buck bi stao vikati na nju, jer kako će dovraga mali ikada išta naučiti ako ona svaki put napravi istu stvar, za Isusa Krista!

S Lukeom je rasla i njegova mucavost. A razmak između njegovih riječi kao daje nekim organskim procesom bio povezan s procijepom koji se malo-pomalo otvarao posred obitelji: on i njegova majka na jednoj strani, svi ostali na drugoj. Više nego ikada postao je Eleanorin sin, a uskoro je trebao postati i njezinim jedinim sinom.

Jednog snježnog dana u studenome, kad je Luke imao sedam godina, dva Henryja Caldera, njegov stariji brat i njegov djed, poginuli su u prometnoj nesreći.

Mladi Henry, s tek petnaest godina, učio je voziti i on je bio za volanom kad im je pred automobil izletio jelen. Cesta je bila nalik na ulašteni mramor, pa su se, kad je naglo okrenuo upravljač, kotači zablokirali, auto proklizao i sletio u klanac poput kakve ptice bez krila. Ekipa za spašavanje došla je do njega nakon tri sata. Uz svjetlost ručnih lampi pronašli su na jednom drvetu tijela poprskana snijegom, smrznuta i isprepletena, kao u nekom fantastičnom baletnom skoku.

Budući da je imao sedamdeset šest godina, smrt starijeg Henryja prihvaćena je nekako lakše, ali gubitak djeteta ponor je iz kojeg se malo obitelji vraća. Neki se uspiju noćima uspeti prema svjetlu i pronaći možda i uski potporanj na koji, s vremenom, uspomena odloži svoju suhu kožu boli. Ostali zauvijek žive u mraku.

Calderovi su pronašli nekakav podzemni sumrak, premda odvojenim putovima. Dječakova smrt na obitelj kao da je imala učinak sile centrifugalnog djelovanja. Utjehu nisu nalazili u zajedničkom tugovanju. Poput stranaca u brodolomu, svatko se prema obali zaputio sam, kao da su se bojali da bi, pokušaju li pomoći drugima, mogli biti iznova povučeni ispod površine mora žalosti i udaviti se. Lane i Kathy prošle su najbolje, bježeći što češće i na što duže u domove svaka svojih prijateljica. Njihov je otac, u međuvremenu, kao pravi hrabri pionir, grabio naprijed ne želeći priznati činjenice. Svladan možda podsvjesnom željom da raspe gene koji će nadoknaditi ovaj gubitak, Buck je potražio utjehu u seksu, kad god mu se pružila prilika. Njegova je strast za ženama, samo nakratko obuzdana brakom, poprimila novi žar.

Eleanor se povukla u neki daleki, unutarnji predio duše. Danima je ukočeno sjedila pred televizorom. Uskoro je znala svaki lik u svakoj sapunici i gledala je sva ta lica i te radnje uvijek iznova u jutarnjim emisijama. Gledala je kako žene viču na muževe koji ih varaju, kćeri koje grde svoje majke zato što im ove krađu odjeću ili dečke. Katkada bi samu sebe šokirala, kad bi se pridružila vikanju na ekranu. Kad se umorila od toga, pokušala je s pićem. Ali to joj nikada zapravo nije pošlo za rukom. Što god da je kušala, imalo je užasan okus, čak i onda kad bi alkohol pokušala utopiti u soku od naranče ili rajčice. Uspijevala bi zaboraviti, ali uvijek pogrešne stvari. Znala se odvesti do Helene ili do Great Fallsa, samo da bi ustanovila kako nema pojma zašto je tamo. Pila je u takvoj otmjenoj tajnosti da nitko nikada nije posumnjao, ni onda kad bi ostali bez kruha ili bez mlijeka, ili kad bi dvije večeri zaredom poslužila isto jelo, pa čak ni onda kad je jedan dan zaboravila poslužiti večeru. Na kraju je zaključila kako nije stvorena za alkoholičarku, pa je jednostavno prestala.

Njezinu je hladnoću najjače osjećao Luke. Primjećivao je kako ga mama često zaboravi poljubiti za laku noć i kako ga više gotovo uopće ne grli. I dalje gaje branila od očeva bijesa, ali nekako umorno i bez strasti, kao da je to neka dužnost čiju je svrhu zaboravila.

I tako je dječakovo nijemo preuzimanje krivnje prošlo nezapaženo.

Na dan njihove smrti, njegov brat i djed krenuli su po njega u Helenu, gdje je Luke pohađao govorne vježbe. U neiskvarenom zaključivanju sedmogodišnjeg dječaka, samo je to već bilo dovoljno da on bude glavni krivac za nesreću. Jednim udarcem ubio je očeva oca i njegovo najdraže dijete; staroga kralja i prestolonasljednika Calderova carstva.

Bio je to zaista velik teret za tako malog dječaka.

ČETVRTO POGLAVLJE

CRVENO-BIJELA CESSNA 185, NAGNUTA NA JEDNO KRILO STRMO se uzdizala prema kobaltnoplavoj kupoli jutarnjeg neba, da bi zatim, činilo se, na trenutak ostala lebdjeti nad rubovima planina. Nagnuvši desno krilo prema suncu i usmjerivši nos već dvadeseti put prema istoku, Dan spusti pogled ravno pod sebe, na sjenu zrakoplova, i ugleda je kako posrće i pada, poput duha kakvog orla koji se ocrtava na zidovima drevnog vapnenačkog ponora, dubokog tri stotine metara.

Pokraj njega, u kabini, sjedio je Bili Rimmer s radioprijemni-kom u krilu, sistematski pregledavajući, već stoti put, popis frekvencija svih vukova s ogrlicama na potezu od Kanade do Yellowstonea. Na svakom je krilu stajala jedna antena, a on se neprestano prebacivao sjedne na drugu. Obojica muškaraca naprezali su sluh ne bi li začuli ono nepogrešivo klak-klak-klak koje označava da su uhvatili signal.

Na zemlji ispod njih nije bilo lako uočiti vukove. Cijelo su jutro pročešljavali vrhunce i kanjone, koristeći se i očima i ušima, škiljeći u sjenovite prostore među drvećem, prelazeći pogledima preko hrptova planina, potočica i bujnih zelenih livada, nastojeći ugledati nekakav izdajnički znak: kakvu strvinu na čistini, jato gavrana, iznenadni bijeg jelena. Vidjeli su mnoga krda divljači, bjelorepih i pre-rijskih bijelih jelena i losova također. Jednom su, preljećući široki klanac, prestrašili medvjedicu grizlija s mladuncem koji su na čistini zobali bobice s grmova ribiza, te su, začuvši avion, užurbano potražili zaklon u šumi. Tu i tamo nabasali bi na stoku koja je pasla na 'dodijeljenom dobru', odnosno visokim ljetnim pašnjacima koje bi rančeri zakupljivali od Uprave šuma. Ali od vuka ili vukova nije bilo ni traga ni glasa.

Večer prije Rimmer je odveo Dana natrag u Hope po automobil koji je tamo ostavio, pa su otišli u Zadnju šansu na pivo koje su, po mišljenju obojice, i zaslužili. Unutra je bilo mračno, a zidovi su bili prepuni prepariranih životinjskih glava čije su ih slijepe oči, činilo se, pratile dok su nosili čaše do stola u kutu. Na drugom kraju prostorije dva rančerska radnika igrala su bilijar i ubacivala novčiće u jukebox. Glazba je vodila bitku da nadjača utakmicu na televizoru koji je visio iznad šanka, za kojim je sjedio usamljeni pijanac sa šeširom umrljanim znojem i prepričavao pipničarki potankosti svoga dana. Ona se, možda pomalo pretjerano, trudila zvučati zainteresirano. U lokalu su sjedili jedino još Dan i Rimmer. Dan je još kiptio zbog susreta s Buckom Calderom.

"Rekao sam ti da je mustra", obrati mu se Rimmer brišući pjenu s brkova.

"Daje zariban, jest."

"Dobar je on. Mislim daje on više pas koji laje a ne grize. On ti je jedan od onih koji te vole iskušavati, da vide koliko si čvrst."

"O, znači, to je radio."

"Bez daljnega. A ti si se dobro držao."

"E, baš ti hvala, Bille." On otpije velik gutljaj iz čaše i uz zveckaj je spusti natrag na stol. "A zašto, dovraga, nije pričekao prije nego što je sazvao sve one novinare?"

"Skupit će se oni gore još jedanput, i to skoro." "Zašto, molim te?"

"Rekao mi je da se spremaju pokopati psa. Znaš već, položiti ga u zemlju kao što dolikuje junaku, s nadgrobniim kamenom i svim tim."

"Ne mogu vjerovati."

"Tako mi je rekao."

"I što misliš da bi trebali napisati na nadgrobnu ploču?"

Neko su vrijeme u tišini razmišljali. Danu je prvom sinulo.

"Možda samo: 'Labrador, nekada znan pod imenom Princ'."

Smijali su se kao dva balavca, mnogo duže nego što je tako neumjesna šala zaslužila, ali to ih je veselilo, pa se, dodavši k tome pivo, Dan odmah osjetio bolje. Popili su još jednu rundu i ostali do kraja utakmice. A onda je u baru postalo mnogo življe. Bilo je vrijeme za odlazak.

Dok su išli prema vratima, Dan na televiziji začuje glas: "A iz doline Hopea dolazi nam priča o djetetu koje je za dlaku izbjeglo smrt kad gaje posjetio gospodin Vučko. Pogledajmo reportažu. Ostanite s nama."

Tako su i učinili, ali su se držali sjena pokraj vrata, da ih netko ne bi primijetio. I tako se, vjeran svojoj riječi, nakon reklama mjesni spiker vratio s reportažom koju je najavio, a Dan osjeti kako ga iznova hvata bijes pri pogledu na krokodilski osmijeh Bucka Caldera.

"Vuk je stroj za ubijanje. Uzet će što god uzmogne."

"Ovaj tip bi se trebao natjecati za predsjednika", prišapne Dan.

A onda je, uz snimku Dana i Rimmera koji se pokušavaju pritajiti iza okupljene gomile, baš kao što su to i sada činili, u izvještaju rečeno kako je državnim zaposlenicima bilo 'neugodno' zbog današnjih događaja. Pustili su i komadić intervjuja koji je Dan dao i u kojem je prije navedenu konstataciju potvrdio i prije nego što je progovorio. Ispod okaje škiljio u kameru, kao da mu sude za neki grozan zločin.

"Bi li ovo mogao biti jedan od onih vukova koje ste vi pustili na slobodu u Yellowstoneu?" upitala gaje novinarka u crvenom kostimu, gurajući mu mikrofona u nos. Ovo, vi, zaista je boljelo.

"Zaista je prerano da bismo to znali. Dok ne pregledamo tijelo, ne možemo potvrditi da se uopće radi o vuku."

"Želite li reći kako vi ne vjerujete daje to bio vuk?"

"Ne, ne želim to reći. Želim samo reći da to još ne možemo potvrditi." Pokušaj da rastegne usne u neodoljiv osmijeh urodio je samo time da se doimao još prepređenijim. Dan je vidio dovoljno.

"Hajdemo odavde", reče.

Kad su jutros uzlijetali iz Helene, dok su se sunčane zrake odbijale od vrhova planina, stvari se nisu

činile tako crne. On i Rimmer bili su prilično optimistični dok su razgovarali o tome kakvi su im izgledi da uhvate signal. Možda je, u panici koja ju je obuzela, Kathy Hicks previdjela da vuk na sebi ima ogrlicu s radio odašiljačem. A ako je i nema, možda je u čoporu s vukovima koji imaju takve ogrlice. Bilo je tu mali milijun 'možda'. Duboko u sebi, Dan je znao da nemaju previše izgleda. U posljednje dvije godine politika Službe bila je namjerno smanjivati broj vukova s ogrlicama. Zamisao na kojoj je počivalo obnavljanje populacije vukova sposobnih za razmnožavanje u ovom području podrazumijevala je da životinje budu istinski divlje i da žive na što je moguće prirodniji način. Kad broj vučjih parova bude zadovoljavajući, moći će ih skinuti s popisa ugroženih vrsta. Dan je osobno vjerovao kako ogrlice baš i ne pridonose ovomu cilju.

Bio je to stav koji nitko drugi nije dijelio. Bilo je čak i onih koji su zagovarali upotrebu lovnih ogrlica, opremljenih strelicama koje se mogu aktivirati u bilo kojem trenutku kako bi se vuk uspavao. I sam Dan poslužio se njima nekoliko puta dok je još radio u Minne-soti i one su mu bez daljnjega olakšale život. Ali svaki put kad uhvatite vuka, kad ga drogirate, dodirujete rukama, uzmete mu uzorak krvi, stavite mu ceduljicu na uho i cijepite ga, učinite ga malo manje divljim, malo manje vukom. Na kraju se morate zapitati ne čine li ga ti daljinski upravljači u ljudskim rukama gotovo jednakim plastičnoj brodicu na baterije u jezercu parka.

Međutim, ako vuk počne izazivati nevolje, ako počne ubijati stoku, ovce ili kućne ljubimce, morate mu prokletu brzo nataknuti ogrlicu - koliko zbog svih oko njega, toliko i zbog njega samoga. Pokušavate rančere ostaviti pod dojmom da znate adresu svakog vuka u državi, a onda - kad jedan vuk učini kakav ispad - morate juriti kao ludi ne biste li ga pronašli prije nego što vas u tome pretekne netko s puškom. Ako mu uspijete nataknuti ogrlicu, barem ćete znati gdje je. Pa ako ponovno zapadne u nevolje, moći ćete ga pronaći ili ubiti.

Sada, dok se sunce penjalo sve više nebeskim svodom, dvojica muškaraca u tijesnoj kabini Cessne bili su nijemi poput Rimmerova prijemnika. Ako dolje, na zemlji, ijedan vuk nosi ogrlicu, do sada su ga već trebali pronaći. Pronaći vuka - ili vukove - bez ogrlica bio je puno teži posao. Pitanje je bilo: tko će ga obaviti? I dalje, tko će ih držati na oku kada ih jednom pronađu?

Bio je to zadatak koji bi Dan sa zadovoljstvom sam obavio. Jedini vuk kojeg je u posljednje vrijeme vidio bio je Fred. Postao je toliko sličan uredskom biologu, da se često šalio kako će napisati doktorat o navikama parenja kod memoranduma. Čeznuo je za tim da ponovno radi na terenu, kao u ona dobra stara vremena u Minneso-ti, gdje vas nisu mogli uhvatiti ni telefonom ni faksom. Ali to nije dolazilo u obzir. Imao je previše posla, a u uredu mu je pri svemu tome pomagala samo Donna. Bili Rimmer velikodušno se ponudio pomoći s postavljanjem stupica, ali on je zapravo više od svih bio zatrpan poslom.

Obnavljanje populacije vukova već je dugo bilo predmetom političkog dobacivanja, ali činilo se da u posljednje vrijeme sve golove postižu oni koji su mu se suprotstavljali. Kako je rasla populacija vukova, tako su rasli i kontroverzni stavovi oko nje. Što bude više ovakvih incidenata, to će biti teže opravdati potražnju za većom količinom novca poreznih obveznika i još radne snage potrebne da se takve situacije riješe. Dan je vidio kako mu skresavaju proračun do srži. Sad je već i srž polako odlazila. Kadšto je, u hitnim slučajevima, uspijevao na mjesec-dva prebaciti nekoga s drugog radnog mjesta, te posuditi stažista ili dobrovoljca koji su radili u Yellowstoneu.

Problem je bio u tome što nije trebalo samo uloviti vuka i nataknuti mu ogrlicu. Hope se lako mogao pokazati najopakijom kušnjom za cijeli program spašavanja vukova.

Uzimajući u obzir silinu mržnje prema vukovima koju su u Ho-peu njegovali i činjenicu da su se mediji već sladili ovom pričom, onaj kojega Dan pošalje na teren neće morati biti samo spretan u postavljanju zamki i praćenju vukova. On ili ona morat će također imati dobre vještine komuniciranja, imati uho za osjećaje mještana, a opet, biti dovoljno jak da se suprotstavi nasilnicima poput Bucka Caldera. Biologe tako raznovrsnih talenata bilo je teško pronaći.

Cessna je stigla do kraja još jednog leta prema istoku, pa ju je Dan iznova okrenuo. Kad se letjelica nagnula, Dan spusti pogled na zemlju gdje se gradiće Hope doimao kao drvena maketa. S benzinske je crpke kretao šleper za prijevoz stoke s osamnaest kotača, koji je izgledao tako malen kao da biste ga mogli podići s dva prsta. Riječne okuke bljeskale su se poput kroma među topolama.

Dan baci pogled na pokazivač razine goriva. Imali su ga upravo dovoljno za još jedno nadlijetanje, a onda će se vratiti na zemlju.

Ovaj put preletjeli su ravno iznad Calderova ranča gdje je nekoliko grla stoke stajalo na suncem spaljenoj travi, doimajući se poput mrava. Prema kući Hicksovih vijugavom se cestom među proplanci-ma kretao automobil. Zacijelo još jedan vražji novinar.

Kad su stigli do šume, Dan spusti avion niže, koliko se usudio, tako da su vrhovi stabala i stijena luđački klizili pod sjenom zrakoplova. A onda je, usmjerivši nos letjelice iznova prema gore, ne bi li

se samo još jedanput uzdigao, krajičkom oka uhvatio daleko naprijed pokret neke svijetlosive pojave kako se gubi iz vida zašavši za stjenovit planinski hrbat. Srce mu je jače zakucalo, a kad je pogledao Rimmera, znao je da gaje i on vidio.

Nisu progovorili, a deset sekundi, koliko im je trebalo da stignu do mjesta na kojem su vidjeli vuka, činilo im se puno dužim. Dan naheri avion na jednu stranu, a kad su se našli ponad hrpta, zaroni unutarnjim krilom prema tlu, te obojica stanu zuriti prema udaljenom kraju planine gdje je životinja nestala.

"Eno ga", reče Rimmer. "Gdje?"

"Upravo zalazi u šumu pokraj one duge stijene." Zatim zastane. "Kojot. Veliko momče, doduše."

Okrene se prema Danu i uputi mu utješan osmijeh. Dan slegne ramenima.

"Vrijeme je da pođemo kući."

"Aha. Čini se da će biti posla za postavljачa stupica."

- Dan okrene Cessnu još jedanput, posljednji put, pa na vjetrobranu za trenutak bljesne sunčana svjetlost. Zatim izravna krila i uhvati kurs prema Heleni.

A negdje ispod njih, u divljem predjelu za koji je još uvijek znao tek jedan mladić, vukovi su čuli kako brujanje avionskog motora slabi, a onda i zamire.

PETO POGLAVLJE

HELEN ROSS MRZILA JE NEW YORK. A MRZILA GA JE JOŠ I VIŠE kad su u zraku bila trideset četiri stupnja i toliko vlage da se čovjek osjećao kao kamenica što se peče na ispušnim plinovima. Kad god bi posjetila grad, a to je bilo rijetko, uvijek bi odlučila da će mu prići kao biolog, da će promatrati ponašanje neobičnih vrsta koje hodaju njegovim pločnicima i pokušati zaključiti zašto se čini da neki doista i uživaju u neprekidnoj urbanoj strci i vrevi. No uvijek se osjećala jadno. A nakon već uobičajenog trenutka djetinjastog uzbuđenja nakon dolaska, osjetila bi kako joj se lice nabire u defenzivnu, ciničnu grimasu.

I sada je smrknuta grimasa bila na svom mjestu. Sjedeći za pretrpanim stolom na nečemu što je šef restorana upravo smiješno nazvao terrazzo, pod čim je mislio na prašnjav, živicom ograđen izložbeni obor na ulici, natočila si je još jednu čašu bijelog vina, zapalila novu cigaretu i zapitala se zašto, dovraga, njezin otac uvijek mora zakasnuti.

Tražila je pogledom njegovo lice duž pločnika, među gomilama ljudi koji su izašli na stanku za ručak. Svi su izgledali nevjerovatno cool i bili nevjerovatno lijepi. Mladi poslovni ljudi opaljeni suncem i odjeveni u lanena odijela, koji su sakoe s proračunatom ležernošću nosili prebačene preko jednog ramena, razgovarali su sa ženama koje su sve imale savršene zube, noge do vrata, a svaka je vjerojatno posjedovala barem nekoliko diploma s prestižnih sveučilišta. Helen ih je mrzila sve od reda. Restoran u kojem je sjedila odabrao je njezin otac. Nalazio se u dijelu grada po imenu SoHo, u kojem Helen nikada prije nije bila, a koji je, prema njegovim riječima, bio jedino pravo, šik mjesto za stanovanje. Bio je pun umjetničkih galerija i onih trgovina u kojima se prodaju tek jedan do dva iznimno vrijedna komada, iznimno savršeno osvijetljena i okružena golemim prostranstvima praznog prostora, oko kojih patroliraju prodavačice koje kao da su tog trenutka sišle sa stranica Voguea. Sve su bile jednako vitke i bahate i činilo se da bi vam mogle zabraniti ulazak u trgovinu samo na osnovi estetike, drznete li se zalutati unutra. Helen se već sada SoHo nije sviđao. Čak se i pisao idiotski.

Ne da je imala zlobnu narav. Baš naprotiv, svoj je život obično živjela na onom opasnom rubu velikodušnosti, spremna uvijek uzeti u obzir sve, pa i one najneobjašnjivije okolnosti. Danas se, međutim, nekoliko stvari, zajedno s gradom i vremenom, urotilo ne bi li je učinilo mrzovoljnom i uznemirenom. Činjenica da je trebala napuniti dvadeset devet godina nije bila najmanji od njezinih problema, budući da su joj se te godine činile poput golemog mlinskog kamena na leđima, pod kojim će uskoro morati početi popuštati. Dvadeset devet činilo joj se istim kao i trideset, još i gorim, jer s trideset se barem krah već dogodio. Kad jednom navršite trideset godina, to je kao da već imate četrdeset ili pedeset. Ili kao da ste mrtvi. Jer ako do tada nemate život kakav želite, vrlo vjerojatno ga nikada nećete ni imati.

Sutra će proslaviti rođendan, a ako se ne dogodi nekakvo bo-žansko čudo, u osvit novoga dana i dalje će biti nezaposlena, neu-dana i nesretna.

S vremenom je običaj da je otac za rođendan izvede van na ručak postao svojevrsnim ritualom, gdje god njih dvoje živjeli u tom trenutku, a razmak je obično iznosio tisuću i sto kilometara. Neizbježno je Helen bila ta koja je putovala, budući da je njezin otac uvijek bio vrlo zauzet i još uvjeren da je, kako je ona većinu svog života proživjela negdje Bogu iza leđa, dolazak u grad za nju pravi doživljaj. Od jednog ljetnog ručka do drugog, Helen bi i zaboravila da to nije tako.

Mjesec dana naprijed poštom bi primila avionsku kartu s uputama kako doći u ovaj ili onaj pomodni

restoran, a onda bi stala telefonirati i dogovarati susrete s prijateljima i bila bi vrlo uzbuđena. Voljela je oca, a njihov rođendanski ručak bila je gotovo jedina prilika u kojoj gaje u posljednje vrijeme viđala.

Roditelji su joj se razveli kad je imala devetnaest godina. Njezina sestra Celia, dvije godine mlađa od nje, bila je upravo otišla na

koledž, a Helen je studirala biologiju na Sveučilištu Minnesote. Obje su djevojke došle u Chicago za Dan zahvalnosti, a nakon ručka roditelji su, odgurnuvši tanjure u stranu, mirno objavili da sada, kad su odgojili svoju djecu, namjeravaju poći svatko svojim putem.

Njihov je brak, otkrili su im, već godinama truo i oboje imaju nekog drugog s kime bi radije živjeli. Obiteljski će se dom prodati, ali djevojke će, naravno, imati vlastite sobe u obje kuće koje će ga zamijeniti. Sve to provest će se vrlo razumno i bez gorčine. A to je, za Helen, stvari činilo neizmjereno gorima.

Tragična je bila spoznaja da je kućanstvo koje je oduvijek smatrala ako ne sretnim, ono barem prosječno nesretnim, u sebi cijelo to vrijeme skrivalo takav jad. Njezini su se roditelji oduvijek svađali, durili i podbadali jedno drugo bezbrojnim trivijalnim osvetama; ali to je, smatrala je Helen, nešto što zacijelo čine svi roditelji. A sada se ispostavilo da su sve ove duge godine prezirali jedno drugo i trpjeli se samo zbog djece.

Celia se ponijela savršeno, kao što je uvijek činila i kao što će uvijek činiti. Zaplakala je i ustala i oboje ih zagrlila, zbog čega su i oni zatulili, dok ih je Helen zaprepašteno promatrala. Otac je ispružio ruku, pokušavajući i nju uvući u to klupko, kako bi svi zajedno jecali u nekom odvratnom grupnom činu oprosta. Odgurnula je njegovu ruku i vrisnula: "Ne!" a kad ju je stao preklinjati, vrisnula je još glasnije: "Ne! Jebite se! Jebite se oboje!" i s tim je riječima izjurila iz kuće.

U ono doba to se činilo razumnom reakcijom.

Izgledalo je da njezini roditelji smatraju svoj ostanak u braku nekakvim trajnim, neuništivim darom svojoj djeci, te da vjeruju kako je privid življenja sretnog djetinjstva jednako dobar kao i istinski sretno djetinjstvo. Ono što su doista poklonili svojim djevojčicama bilo je nešto puno groznije i trajnije.

Jer Helen se nikada nije uspjela osloboditi dojma da je ona kriva za svu bol koju su majka i otac morali otrpjeti. Stvari nisu mogle biti jasnije. Da nije bilo nje (i, naravno, Čelije, ali budući da Celia nije bila pretjerano sklona krivnji, Helen je morala iznjedrati dovoljno tog osjećaja da dostane i za mlađu sestru), njezini su roditelji mogli 'poći svatko svojim putem' već davnih dana.

Njihov je razvod potvrdio ono što je odavno naslućivala: da na životinje čovjek može računati mnogo više nego na ljude. Kad malo bolje razmisli o tome, činjenica da se upravo u to doba počela strastveno zanimati za vukove ne izgleda slučajna. Kad se uzme u obzir njihova međusobna odanost i njihova briga za mladunče, činilo se da su gotovo u svim karakteristikama bolji od ljudi.

Tijekom proteklih deset godina, Helen je svoje osjećaje vezane uz razvod uspjela ako ne ublažiti, onda barem pomiješati sa svim ostalim sumnjama i razočaranjima kojima sije odonda uspjela ispuniti život. Na poslijetku, osim u one rijetke, sebične dane, kada se čini da cijelim svijetom praši neki sumoran, optužujući vjetar, bila je zadovoljna što su joj roditelji napokon uspjeli pronaći sreću.

Majka joj se udala neposredno nakon razvoda i sada joj je život bio ispunjen golfom, bridgeom i, činilo se, galvanskim seksom s niskim, ćelavim i iznimno pažljivim agentom za prodaju nekretnina po imenu Ralphie.

Na vidjelo je izašlo da je Ralphie bio njezin "netko drugi" već šest godina. Veza njezina oca s njegovim "nekim drugim" nije, međutim, izdržala ni šest mjeseci, a nakon nje uslijedio je niz veza s nekim drugim "nekim drugim", od kojih je svaka bila još mlađa od one prethodne. Njegov ga je posao financijskog savjetnika (a što to zapravo znači Helen nije nikada uspjela shvatiti) vodio od Chicaga do Cincinnatija, a onda do Houstona, odakle se prošle godine preselio u New York City. Tu je ovoga ljeta upoznao Courtney Dasilva.

A to je bio drugi glavni razlog zbog kojeg Helen danas nije baš skakala od sreće. Za Božić su se, naime, Howard i Courtney Dasilva trebali vjenčati. Za koji trenutak Helen će je prvi put vidjeti. Njezina buduća pomajka, kako joj je otac rekao telefonski prošli tjedan kad joj je priopćio veliku vijest, radi za jednu od najvećih banaka u Americi. Također je, rekao je, diplomirala psihologiju na Stanfordu. Bila je, prema njegovim riječima, jedno od najzamamni-jih ljudskih bića koje je ikada vidio. Ljepotica koja obara s nogu.

"Tata, pa to je divno. Tako mi je drago zbog tebe", rekla je Helen trudeći se da to i osjeti.

"I ti tako misliš? Dušo, osjećam se tako... o, Bože, tako živ. Jedva čekam da se vas dvije upoznate. Zaljubit ćeš se u nju."

"I ja. Mislim, jedva čekam da je upoznam."

"Neće ti smetati ako nam se pridruži na ručku?"

"Naravno da neće! To bi bilo... sjajno."

Nastala je kratka tišina, a onda ga je čula kako pročišćava grlo.

"Helen, ima još nešto što bih ti trebao reći." Glas mu je iznenada postao zavjerenički, pomalo oprezan.

"Njoj je dvadeset pet godina."

I Helen je ugleda, samo ulicu dalje, gdje se oslanja na njegovu ruku, a gusta griva crne kose poskakuje joj i presijava se na suncu dok korača pokraj njega. Pričala je i smijala se u isto vrijeme (Helen tu vještinu nikada nije uspjela savladati), a njezin je otac samo blistao od sreće, poput kralja, i potajice ovlaš pogledavao lica muškaraca u prolazu ne bi li na njima opazio kakav trag zavisti. Reklo bi se da je izgubio barem petnaest kilograma, a kosa mu je bila ošišana kraće, drugačije. Courtney je na sebi imala usku crnu lanenu haljinu koja je zacijelo stajala cijelo bogatstvo i široki crveni pojas. Sandale na visoku petu, koje je imala na nogama, također su bile crvene i činile su je višom od njezinih metar i sedamdeset pet. Usne je namazala tako da joj pristaju uz remen i sandale.

I Helen je na sebi imala haljinu, i to svoju najbolju: bila je to šarena pamučna haljinica u kaki nijansama koju je prije dva ljeta kupila u Gapu. Na trenutak je razmatrala mogućnost da se zavuče pod stol.

Otac je ugleda i mahne joj, a zatim upre prstom da je pokaže Courtnev, pa joj i ona mahne. Helen na brzinu ugasi cigaretu. Kad su prolazili s vanjske strane prašnjave živice terrazza, ona ustane i nagne se da zagrlj tatu, no pritom zatrese stol tako da se boca vina prevrne, a sadržaj izlije na njezinu haljinu. Boca se zatim otkotrlja sa stola i uz prasak se razbije.

"Heej, polako!" reče njezin otac.

Konobar je munjevitom brzinom doletio u pomoć.

"O, Bože, žao mi je", zavapi Helen. "Tako sam glupa."

"Ma, nisi!" uzvikne Courtnev odlučno, na što bi joj Helen najradije bila uzvratila Kog vruga ti znaš o tome? Ako želim, baš ću biti glupa.

Njezin otac i Courtnev morali su zaobići živicu i ući u restoran na glavni ulaz da bi tek onda izašli na teirazzo, pa je Helen dobila

nekoliko trenutaka, uz ponešto preintimnu pomoć revnog konobara, da osuši haljinu. Konobar je klečao pred njom, brišući joj bedra svojom krpom. Svi su zurili u njih.

"U redu je, hvala vam. U redu je, zaista. PRESTANITE!"

Na sreću, tako je i učinio te se izgubio. Helen je ostala stajati, onako mokra, pa je stala slijegati ramenima i osmjehivati se ljudima za susjednim stolovima. Onda je ugledala oca i razvukla lice u nešto stoje, nadala se, nalikovalo na smiješak. On raširi ruke, a ona mu dopusti da je zagrlj.

"Kako je moja djevojčica?"

"Mokro. Vruće joj je i sva je mokra." On je poljubi. Namirisao se kolonjskom vodom. Kolonjskom vodom! On se odmakne i raširi njezine ruke kako bije mogao promotriti.

"Izgledaš fantastično", slaže.

Helen slegne ramenima. Nikada nije znala kako reagirati na njegove komplimente. Ni na tuđe, da bude posve iskrena, premda ih nije dobivala posebno mnogo. Otac se okrene prekrasnoj Courtney koja je stajala sa strane toplo ih promatrajući.

"Dušo, ovo je Courtnev Dasilva."

Helen se zapita očekuje li se od njih da se poljube, a onda odahne kad Courtney ispruži svoju elegantnu potamnjelu ruku. "Bok", reče Helen prihvaćajući je. "Krasni nokti."

Pristajali su uz remen, cipele, usne i vjerojatno donje rublje. Helen je, naprotiv, imala nokte poput kamionista, nazubljene i okrhute, jer je cijelo ljeto radila u kuhinji na Moby Dicku.

"Baš ti hvala", reče Courtney. "Jadnice mala, je li ti haljina uništena? Howarde, srce, trebali bismo joj kupiti novu. Evo, ima jedna sjajna trgovina odmah tu iza..."

"U redu je. Stvarno. Zapravo, ja to radim cijelo vrijeme. Da se rashladim. A ako nam ponestane vina, jednostavno ću još malo iscijediti."

Howard-srce naručio je pjenušac pa se, nakon nekoliko čaša, Helen osjetila bolje. Razgovarali su o vremenu, o New Vorku kad pri-peče sunce, o SoHou, gdje je Courtney, naravno, željela kupiti potkrovlje. Helen se nije mogla suzdržati a daje ozbiljna lica ne priupita što će unutra držati: božične ukrase, što li? Courtney joj strpljivo objasni da potkrovlje, u ovom kontekstu, znači vrstu velikog stana.

Zatim se iznova pojavi konobar i izvijesti Helen da pušenje nije dopušteno. Uzevši u obzir činjenicu da sjede alfresco, na terrazzu i udišu ispušne plinove automobila, to se nije činilo pretjerano logičnom zabranom. Osim toga, Helen je bila i razočarana jer je već bila uočila odobravanje mlade Courtnev i željela ga je izazvati još. Nakon sedmogodišnje stanke, bila se netom iznova odala tom poroku, pa je na neki perverznan način uživala u tome što nije poznavala nijednog drugog biologa koji puši.

Naručili su jelo. Helen je naručila prva, odlučivši se za hladni složenac od ribe, nakon kojeg je trebala uslijediti visokokalorična tjestenina. Zatim je Courtnev rekla da će uzeti samo salatu od rige s limunovim sokom, bez dressinga, a onda je njezin novi, vitki otac koji joj se, gordo pogladivši trbuh, već pohvalio da svaki dan u čik zore odlazi u teretanu gdje vježbaju svakojake poznate osobe, naručio oguljenog brancina sa žara, bez ulja, bez preljeva i bez predjela. Helen se sada nije osjećala samo kao nespretnjakovička, već i kao izjelica.

Dok je konobar trpao zastrašujuću gomilu špageta carbonara na njezin tanjur, otac joj se nagne bliže i reče: "Pogodi gdje ćemo se vjenčati?"

Helen poželi odgovoriti: Možda u Vegasu? Ili u Renou, ili gdje ono već, sljedeći dan možeš iz automata dobiti i brakorazvodnu potvrdu.

"Nemam blagog pojma." "Na Barbadosu."

Uhvatio je Courtnev za ruku, a ona se nasmiješi i poljubi ga u obraz. Helen dođe na povraćanje.

"Opa!" reče umjesto toga. "Na Barbadosu. Opa."

"Ali samo ako obećaš da ćeš doći", reče Courtnev mašući joj pred nosom svojim dugim crvenim noktom.

"Ma, naravno. Ionako često krstarim onuda, pa zašto, kvragu, ne?" Ugledavši bljesak boli u očevim očima, Helen prekori samu sebe. Budi ljubazna, za Isusa Krista, samo budi ljubazna.

"Ako platite, dolazim." Osmjehne im se oboma širokim osmijehom i nastavi: "Ne, stvarno, voljela bih doći. Zaista mi je drago zbog vas oboje."

Courtney se doimala dirnutom. Nasmiješi joj se, a oči joj zasuze. Vjerojatno i nije tako loša, pomisli Helen, premda nije mogla shvatiti zašto bi se žena željela udati za čovjeka više nego dvostruko starijeg od sebe i koji, za boga miloga, nije bio niti bogat.

Courtney reče: "Znam da bi maćehe trebale biti nalik na zločestu kraljicu iz Snjeguljice ili tako nekako..."

"Baš tako!" ubaci Helen. "Ali polako, još stigneš postati takva. Mislim, hej, već imaš njezine nokte." I ona prasne u smijeh. Courtney se nesigurno osmijehne. Helen istoči u svoju čašu posljednje kapi pjenušca, osjećajući na sebi očev pogled. On i Courtney već su prešli na mineralnu.

Nespretnjakovička, izjelica, pa zašto ne i pijana gadura?

"Ti si biologinja", reče Courtney. E, pa stvarno se trudi.

"Perem tanjуре. Bolje rečeno, prala sam tanjуре. Dala sam otkaz prošli tjedan. Tehnički govoreći, trenutno sam, što se kaže, 'između dva posla'."

"Na raspolaganju."

"I to!"

"I još si gore na Cape Codu?"

"Aha. Nasukana na Capeu. I tamo se mogu prati tanjuri."

"Zašto se uvijek toliko podcjenjuje?" upita njezin otac. Zatim se okrene prema Courtney. "Helen je vrsna biologinja za vukove. Ovaj doktorat koji dovršava pravo je otkriće."

"Otkriće!" podsmjehne se Helen. "Istina je. Tako kaže tvoj mentor."

"Nema on pojma. Bilo kako bilo, to je bilo prije tri godine. Sada se cijela vučja vrsta vjerojatno preobrazila u biljojede koji obitavaju na drveću."

"Helen je nekoliko godina živjela među njima u Minnesoti."

"Živjela među njima.' Tata, prema tvojim riječima ispadam Mowgli ili netko sličan."

"Pa, živjela si."

5 Dječak - glavni lik Knjige o džungli.

"Nisam 'živjela među njima'. Jedva da sam uspijevala ugledati te prokletinje. Samo sam provodila svoje istraživanje i ništa drugo."

Zapravo, njezin otac nije bio daleko od istine. Radi li se o 'pravom otkriću' ili ne, moglo je biti predmetom rasprave, ali zacijelo je to bilo jedno od najintenzivnijih istraživanja ikada provedenih o tome zašto neki vukovi ubijaju stoku, a neki ne. Radilo se o drevnom pitanju (koje ju je oduvijek zanimalo): priroda nasuprot ishrani, a istraživanje je upućivalo na to daje nagon prema ubijanju stoke više naučen nego naslijeđen.

Helen, međutim, ni u snu nije imala namjeru postati zabavljači-com večeri i podijeliti išta od toga s Courtnev, koja je svoju lijepu bradicu oslonila na ruku nastojeći izgledati zadivljeno.

"Reci mi kako je to bilo. Mislim, što si radila?" Prije odgovora Helen nemarno iskapi svoje piće.

"Oh, pa ti ih, kao, slijediš uokolo. Pratiš tragove, loviš ih u stupice, stavljaš im ogrlice s radio odašiljačima. Istražuješ čime se hrane."

"Kako?"

"Uglavnom im ispituješ drek."

Žena za susjednim stolom uputi joj zgranut pogled. Helen joj se slatko osmijehne i nastavi još glasnije. "Pokupiš svaki komadić dreka koji pronađeš i onda kopkaš po njemu tražeći dlake i komadiće kosti i tako to, a onda pokušavaš ustanoviti odakle potječu. Kad tek dođu iz lova, drek im je nekako crn i tekuć, pa je njime teže baratati. A i stvarno, stvarno zaudara, znaš? Bože, što takvo vučje govno zna smrdjeti! Bolje je kad neko vrijeme ne jedu, znaš, onda seru malo tvrđe. Lakše se pobere. Prstima." Courtney mudro kimne. Služi joj, doduše, na čast što se nijedanput nije zgranula. Helen je znala daje otac promatra onim povrijeđenim pogledom, pa se prekoralila zbog djetinjastog ponašanja. Previše je popila.

"U svakom slučaju, dosta tih sranja", reče. "Courtnev, zašto ti meni ne ispričaš o svojim sranjima. Ti si bankarica, točno?"

"Aha."

"Imaš šta love?"

Courtnev se nasmiješi s lakoćom. Ako ništa drugo, cura ima manire.

"Samo tuđe", reče. "Na žalost."

"A inače si psihologinja."

"Pa, sad. Nema prakse s tim."

"Praksa čovjeka čini savršenim, a ti se meni činiš poprilično proketo savršenom."

"Helen..." Otac joj položi ruku na nadlakticu. "Što je? Što je?" Helen mu uputi pogled nevinašca.

On zausti da nešto kaže, a onda joj se osmijehne slabašnim tužnim osmijehom. "Tko želi desert?"

Courtnev reče da mora u toalet, iako s obzirom na ono nekoliko zalogaja koje je pojela Helen nije mogla dokučiti zašto, osim možda kako bi dotjerala nokte. Kad je bila dovoljno daleko, otac je upita:

"Što je s tobom, dušo?"

"Kako to misliš?"

"Ne postoji pravilo po kojem je moraš mrziti, znaš?"

"Mrziti? Što, zaboga, želiš time reći?"

On uzdahne i skrene pogled. Helen osjeti kako joj se oči iznenada pune suzama. Ispruži ruku i položi je na očevu nadlakticu.

"Žao mi je", reče.

On objema rukama obuhvati njezinu i vrlo je zabrinuto pogleda ravno u oči.

"Je li sve u redu?" upita.

Ona šmrčne i proguta suze. Bože, ne smije si dopustiti još jednu scenu jer će je smjestiti u ludnicu.

"Sve je u redu."

"Brinem se zbog tebe."

"Nemaš se zašto brinuti. Dobro sam."

"Jeli ti se javio Joel?"

Molila se da je to ne upita. Sada će se zacijelo rasplakati. Ona kimne glavom, na trenutak ne vjerujući vlastitom glasu, a onda duboko udahne zrak.

"Aha. Pisao mi je."

Ne, ipak neće zaplakati. Joel je udaljen tisuće kilometara, a među njima je ionako gotovo. Uto ugledaju dobru staru Courtnev

kako im prilazi kroz restoran, osmijehujući se s novim žarom i svježim namazanim usnicama. Helen odluči dati joj priliku. I nije ona tako loša. Zapravo, bilo je u njoj nešto čvrsto i drsko što se Helen dojmilo.

Tko zna, pomisli ona, jednoga dana možda postanu prijateljice.

ŠESTO POGLAVLJE

HELEN JE JOŠ ISTE VEČERI ODLETJELA U BOSTON. BILA JE PLANI-rala ostati preko vikenda u New Yorku s prijateljima, ali ih je umjesto toga nazvala s aerodroma i izmislila nekakav izgovor o tome kako se mora vratiti kući. Istina je bila da se jednostavno htjela maknuti iz smoga i buke Manhattana.

Ostatak ručka protekao je u boljoj atmosferi. Otac joj je darovao prekrasnu talijansku torbicu koju mu je Courtney pomogla izabrati. I ona joj je donijela poklon: bočicu parfema, a zatim je znatno porasla u Heleninim očima pojevši golemu krišku čokoladne torte.

Na veliko zadovoljstvo njezina oca, njih su se dvije čak i poljubile na rastanku. Helen je obećala da će doći na Barbados na vjenčanje, premda je glatko odbila biti djeveruša. Ne želi biti čak ni dje-vojčura, rekla je.

Već se bližilo deset sati kad je, odvezavši se iz Bostona, skrenula na Route 6 koja će je odvesti cijelim putem uz Cape Cod do Well-fleeta.

U žurbi da ode iz New Yorka zaboravila je daje petak, kada je promet obično najgušći. Većinu puta

provela je u gustoj koloni automobila turista i vikendaša, čiji su krovovi bili nakrcani biciklima, brodicama i skraćenim daskama za jedrenje. Helen je čeznula za jeseni, kad se poluotok obično isprazni, a još više za zimom, kad vjetar fijuče zaljevom i kad čovjek može miljama šetati uz obalu oceana, a da ptice budu jedina živa stvorenja na koje nabasa.

Kuća u kojoj je živjela posljednje dvije godine bila je unajmljena, a nalazila se na strani zaljeva, kilometar ili dva južno od Wellfleet. Za nju je to još bila Joelova kuća. Da se dođe do nje, mora se sići s

autoceste i zaputiti se labirintom uskih, šumom obrubljenih uličica, a onda i neasfaltiranim puteljkom koji se spušta prema moru.

Vozeći se kroz šumu, napokon daleko od prometne gužve, Helen isključi klima-uređaj u svom prastarom Volvo kabrioletu i spusti prozor kako bi udahнула topao miris šume. Zrak vjerojatno nije bio ništa hladniji nego u New Yorku, ali vrućina je bila drugačija, čistija, i gotovo je uvijek bilo povjetarca.

Automobil je poskakivao niz puteljak sve dok pred sobom nije kroz drveće ugledala crno prostranstvo vode i tri kućice pokraj kojih je morala proći prije nego što se napokon spusti do svoje. Zastala je pokraj poštanskog sandučića, ali unutra nije bilo ničega. Nije joj napisao ni slova već više od mjesec dana.

Kod Turnerovih, koji su se brinuli o Buzzu dok nje nije bilo, još je gorjelo svjetlo. Čula ga je kako laje u znak dobrodošlice čim je zaustavila auto pred kućom. Stajao je iza mrežastih kuhinjskih vrata, mahao repom i gledao je. Tada se pojavi gospoda Turner i pusti ga van.

Buzz je bio uskopljani zmazanac neznanog porijekla kojeg je Helen uzela iz šinteraja u Minneapolisu, onog Božića prije nego što je upoznala Joela. Značilo je to da je veza s Buzzom - ako se izuzme njezin otac i njezin namćorasti hrčak - jedan od garniture kućnih ljubimaca koje je Helen imala kao dijete - bila najdulja veza koju je ikada imala s nekim mužjakom. Dlaka mu je sada bila duga i neuredna, zbog čega njegovo ime više nije imalo nikakva smisla.⁶ Kad gaje prvi put ugledala, međutim, bio je cijeli ošišan 'na četkicu' kako bi se zaštitio od grozne navale buha. Prekriven mrljama grimizne tekućine za dezinfekciju, Buzz je bez premca bio najružniji pas u šinteraju. Helen gaje jednostavno morala imati.

"Hej-haj, nevoljo. Kako si? Hajde dolje, dolje."

Buzz uskoči u automobil i pričekava na suvozačevu sjedalu dok je Helen zahvaljivala gospodi Turner i minutu ili dvije čavrljala s njom o užasima ljeta u velegradu. A onda se ona i Buzz stazom punom hup-sera i rupa odvezu onih posljednjih četiri stotine metara do kuće.

Bila je to velika, stara kuća, obložena trulim bijelim daskama koje su kloparale kad bi zapuhao zapadni vjetar, što se događalo razmjerno često. Stajala je sama, poput nasukanog preookeanskog Buzz (eng.) - vrlo kratka frizura, frizura 'na četkicu'.

broda, na obali mora, s pogledom na močvarnu uvalu zaljeva. Iznutra je još više podsjećala na brod - svi zidovi, pod i strop bili su obloženi uskim, tamno lakiranim brodskim podom. Na katu se s dva jednaka zabatna prozora, posve slična okruglim otvorima na boku broda, pružao pogled na zaljev. Zapovjedni most broda bio je dug izbečen prozor u dnevnoj sobi, kroz koji je čovjek za plime mogao pogledati van i zamisliti se napokon daleko na pučini, kako razvija jedra prema kopnu Massachusettsa.

Helen je bez problema mogla i cijeli dan stajati kraj tog prozora, kad bi si to samo dopustila, i promatrati kako vrijeme razmješta boje i oblike zaljeva poput nemirnog slikara koji uvijek iznova teži savršenstvu. Voljela je putujuće oblike koje bi oblaci i vjetar ostavljali u močvarnoj travi i slan, iskonski miris koji bi ispunio zrak kad bi se plima povukla, a blato stalo žvrgljati od vrvećih vojski rakovica.

Svjetlo iznad stražnjih vrata, koje se automatski palilo u određeni sat, gorjelo je, a oko njega se u znak dobrodošlice vrtložio roj kukaca, bacajući na trijem sjene pet puta veće od vlastitih tijela. Helen zbaci torbu pred vrata. Prošetat će obalom da malo rastrči Buzza. Bila je umorna, ali umor koji je osjećala bio je posljedica predugog sjedenja u avionu i automobilu. Šetnja je također bila izlika da odgodi ulazak u kuću. Sada joj se, kad je u njoj živjela sama s psom, činila velikom i tihom.

Spustila se zavojitom stazom od razbijenih dasaka, a onda je siš-la stubama do pješčanog spruda koji se pružao uz močvarnu travu cijelim putem do kraja uvale.

Godio joj je povjetarac na licu i ona udahne slani zrak duboko u pluća. Daleko na vodi vidjela je svjetla nekog brodića koji se, nošen strujom, udaljavao sve dalje od obale. Blijedi mjesec tražio je pukotine u oblacima, a kad bi koju i pronašao, njegova bi svjetlost skliznula površinom vode oblikujući treperav puteljak. Buzz je trčao ispred Helen, zastajkujući tu i tamo da podigne nogu ili ponjuši crtu svježe naplavine koju je za sobom ostavila plima.

Dok je Joel još bio tu, šetali su ovuda svaku večer prije spavanja. A na početku, u danima kad nisu mogli izdržati ni pet minuta a da se ne dodirnu, znali su zastati i pronaći udubinu u pijesku gdje bi onda vodili ljubav. Buzz bi tada odlunjavao u šaš loviti rakove ili ganjati ptice koje bi prije toga prestrašio, a potom se vraćao k njima te bi stresao na njih vodu s krzna, zbog čega bi oboje vrisnuli od šoka.

Otprilike osamsto metara niz plažu ležao je trup stare jedrilice koju je jednom netko možda namjeravao obnoviti, a koja je sada is-trunula toliko da se više nije dala spasiti. Bila je izvučena visoko na šljunak, tako da su je mogle doseći samo najviše plime. Ležala je tamo na boku, a dva su je mahovinom obrasla konopca nepotrebno vezivala za dva stara stabla. Podsjećala je na kostur neke manje ambiciozne Noine arke koju su napustili svi osim štakora i koju je Buzz noću redovito posjećivao. I sada je bio tamo te je u mraku režao i kopao. Helen sjedne na trupac koji je izbacilo more i zapali cigaretu.

Ona i Buzz prvi su put došli na ljetovanje na Cape Cod početkom lipnja prethodnog ljeta. Njezina sestra ovdje je unajmila kuću na cijelu sezonu. Bila je to jedna od onih građevina koje što je milijun dolara, smještena visoko iznad mora, s prekrasnim pogledom na Great Island i s vlastitim strmim drvenim stubištem koje je vodilo do plaže. Pozvala je Helen u goste.

Celia se udala za svoju ljubav s fakulteta, za bistrog ali dosadnog Bryana, čiju je softversku tvrtku upravo bilo otkupilo neko divovsko kalifornijsko kompjutersko poduzeće i to za svotu od koje se čovjeku zavrti u glavi. No čak su i prije toga njih dvoje bili predvidljivo sretni i izrodili su, bez ikakvih teškoća, dvoje savršene plavokose djece: dječaka Kylea i djevojčicu Carey. Živjeli su u Bostonu, u naselju uz more koje je, naravno, osvojilo nekoliko nagrada za dizajn.

Helen je veći dio prethodnih pet godina provela u divljini Min-nesote, pa joj je bilo potrebno neko vrijeme da se privikne na sav taj luksuz. Gostinski apartman u Celijinoj unajmljenoj kući na Cape Codu imao je čak i vlastiti jacuzzi. Helen je planirala ostati samo tjedan dana, a zatim se vratiti u Minneapolis kako bi nastavila raditi na svom doktoratu. Mentor joj je već prigovarao zbog odugovlačenja. Tjedan se, međutim, pretvorio najprije u dva, a onda i u cijeli mjesec.

Bryan bi se svaki petak autom dovezao iz Bostona kako bi im se pridružio za vikend, a jedanput su ih čak pohodili njihova majka i Ralphie koji su ostali nekoliko dana u kojima su uspjeli slomiti jedan od kreveta. Ostalo vrijeme u kući su bili samo Helen, Celia i djeca. Dobro su se slagali i Helen je bilo drago što ima priliku upoznati klince, premda joj je sestra i dalje ostajala nerješivom zagonetkom kao i prije.

Činilo se da Celiju ništa ne može izbaciti iz takta. Čak ni Buzz koji joj je pojeo najbolji slamnati šešir. Odjeća joj je uvijek bila čista i izglacana, figura vitka, kosa oprana i uredno podšišana. U one rijetke petke kad bi Kyle ili Carev urlali ili se svađali, samo bi se nasmiješila, tješila ih i grlila dok se ne bi smirili. Bavila se dobrotvornim radom, igrala je elegantan tenis i kuhala da prste poližeš. Bila je u stanju postaviti iznenađnu gozbu za deset ljudi u samo pola sata. Nikada nije imala glavobolje, patila od nesanice, ni bila čangrizava kad bi imala mjesječnicu. Helen je pretpostavljala da čak i u privatnosti svoje kupaonice, Celia rijetko, ako ikad, pusti vjetar.

Helen je već davno otkrila kako uopće nije zabavno potruditi se šokirati sestru. To je bilo nemoguće, a uostalom, sad su odrasle i nije red činiti takvo što nekomu tko ti pere donje rublje i nosi šalicu kave u krevet svako jutro. Puno su razgovarale, uglavnom ni o čemu, iako je Helen s vremena na vrijeme pokušavala ustanoviti Celijine stavove o onim važnim životnim stvarima, barem onima koje je ona sama smatrala važnima.

Jedne noći nakon večere, kad Brvana nije bilo, a djeca su već bila u krevetu, Helen je upita o razvodu njihovih roditelja. Sjedile su za stolom pod krošnjama drveća ispijajući posljednje gutljaje vina koje je Helen, po običaju, popila veći dio i promatrale sunce kako zapada za otok i uranja u crnu vrpcu kopna Massachusettsa. Željela je znati je li razvod za Celiju bio jednako traumatičan kao i za nju.

Celia slegne ramenima. "Oh, mislim da sam oduvijek imala osjećaj daje tako najbolje."

"Ali zar te to nikada ne razljuti?"

"Ne. Oni su bili takvi. Željeli su ostati zajedno dok nas dvije ne budemo imale dovoljno godina da nas to ne uzruja previše."

"I tebe to nije 'previše uzrujalo'?" upita Helen s nevjericom.

"Ma, naravno da je. Neko sam vrijeme bila ljuta na njih. Ali ne smiješ si dopustiti da ti takve stvari smetaju. To su, na kraju krajeva, njihovi životi."

Helen je bila uporna, nastojeći pronaći pukotinu u zaštitnom zidu koji je Celia jamačno podigla oko sebe, ali to joj nije pošlo za rukom. Možda je ipak istina daje događaj koji je nju razorio i zbog kojega je, barem što se tiče ljubavnog života, još godinama lutala od nemila do nedraga, njezinu sestru ostavio nedirnutu. Što god da je bio slučaj, nije imalo smisla

razgovarati o tome. Ali kako je čudno, pomislila je, da dvoje ljudi s istim genima bude tako različito. Možda su jednu od njih zamijenili odmah nakon rođenja.

Nakon mjesec dana plivanja, čitanja i igranja na plaži s Kveleom i Carev, Helen je postala nemirna. Njezina joj je prijateljica iz Minneapolisa dala broj telefona nekog svog prijatelja po imenu Bob, koji je radio u Pomorskom biološkom laboratoriju u Woods Holeu, malo dalje niz poluotok, pa ga je Helen jedne večeri nazvala.

Učinio joj se drag. Pozvao ju je na večeru i zabavu koju je imao u planu za taj vikend. On i nekoliko prijatelja namjeravali su pogledati neke 'nevjerojatne snimke' koje je jedan od zaposlenih u Woods Holeu snimio u utrobi morskog psa pješčara. Helen nije baš tako zamišljala sjajan večernji provod, ali kvragu, pomislila je, zašto ne?

Joela Latimera primijetila je čim je ušla.

Izgledao je poput jednog od onih kalifornijskih surfera iz šezdesetih: visok, vitak i preplanuo, plave raskuštrane kose izbljedjele od sunca. Primijetio je kako bulji u njega dok joj je Bob pričao o Woods Holeu, pa joj je uputio tako izravan osmijeh da je zamalo prolila svoje vino.

Večera je bila zamišljena tako da svatko sam uzima hranu iz kuhinje. Stojeći ispred vegetarijanskih lasagna, Helen se našla pokraj Joela.

"Onda, ti si ta koja jurca za vukovima", reče on. "Zapravo se više vucaram za njima."

On se nasmije. Imao je najplavije oči i najbjelije zube koje je ikada vidjela. Osjetila je da joj se nešto stislo u trbuhu, pa je sama sebi rekla da ne bude smiješna. Nije čak ni njezin tip muškarca, prekoračila se, premda nikada nije bila posve sigurna kakav bi njezin tip zapravo trebao biti. On počne stavljati salatu na njezin tanjur.

"Ovdje si na godišnjem?"

"Da, kod sestre. Gore u Wellfleetu."

"Onda smo susjedi."

Joel je bio iz Sjeverne Karoline, a to je otkrivao i njegov način govora. Otac mu je bio vlasnik tvrtke za ribarenje. Rekao joj je da

piše doktorat o potkovičastim rakovima, koji zapravo i nisu rakovi, nego kukci - daleki rođaci pauka. Navodno su neka vrsta živućeg fosila jer su već i u doba kad su još dinosauri hodali zemljom bili prastara vrsta. Preživjeli su nekih četiri milijuna godina, a da se nisu nimalo promijenili.

"Podsjećaju me na mog mentora", rekla je Helen. Joel se nasmije. Bože, kako se osjećala domišljatom. Obično bi u društvu zgodnog muškarca izgubila moć govora ili bi pak blebetala kao luda. Upitala ga je kako izgledaju ti rakovi.

"Znaš one kacige koje su nosili nacisti? E, takvi su, samo smeđi. A iznutra podsjećaju na škorpione."

"Definitivno kao moj mentor." "A otraga imaju šiljasti rep." "On svog drži skrivenog."

Rekao joj je da krv tih rakova ima cijeli niz važnih primjena u medicini, da se čak koristi za dijagnosticiranje i liječenje karcinoma. Kao vrsta su, međutim, u velikoj opasnosti, a na Capeu je problem i to što ih lovci na jegulje ubijaju i koriste kao mamac. Njegovo se istraživanje sastoji u tome da nastoji otkriti sve što utječe na tamošnju populaciju potkovičastih rakova. Joel je živio u nekoj velikoj i staroj iznajmljenoj kući, tek nešto južnije od Wellfleet. Izgleda kao brod, rekao je. Helen je jednostavno mora doći vidjeti.

Odnijeli su hranu u kut pa joj je rekao tko su ostali gosti i ispričao ponešto o videu koji su trebali pogledati. Upitala ga je kako čovjek može snimiti film u utrobi morskoga psa.

"Teško."

"Vjerojatno moraš pronaći jako velikog morskog psa..."

"Ili jako malog snimatelja."

"Baš. Koji je usput i ginekolog."

Poslije, dok su gledali video, Helen je sjedila stisnuta između Joela i nekog drugog pitajući se je li i on svjestan siline kojom im se tijela dodiruju jednako koliko i ona. Traperice su mu bile poderane,

7 *Limulus polyphemus*; krupan morski člankonožac, konveksnog smeđeg oklopa u obliku potkove i šiljastog repa; nastanjuje plićine istočne obale Sjeverne Amerike; razmnožava se u proljeće kada u skupinama izlaze na obalu i ženke polažu jajašca u pijesak koja onda mužjaci oplođuju.

pa ona nije mogla a da svako malo kradomice ne pogleda komadić preplanulog bedra koji se vidio kroz rupu.

Autor snimke (koji je bio posve normalne veličine) objašnjavao im je kadrove videa, tumačeći kako, nakon parenja, u ženki morskoga psa pješčara u dvije odvojene maternice nastaju oplođene jajne stanice koje se vrlo brzo razviju u embrije morskoga psa koji čak imaju i zube. U svakoj maternici fetus samo jednog mladunca nadmaši sve ostale te stane ubijati i proždirati svoju braću i sestre. Samo se ta dva fetusa okote, i to već sasvim dobro upućeni u tajne ubijanja.

Dok je govorio, sićušna endoskopska kamera putovala je ljepljivim ružičastim udubinama i tunelima morskoga psa majke, poput kamere na kotačićima u jeftinom hororu. Na ekranu se vidjela napola probavljena kaša mrtvih morskih psića, ali nije bilo ni traga ni glasa mladuncu iz pakla koji ih je sve pobio. A onda je, na udaljenom dijelu maternice, iz kaše iznenada izronilo jedno žuto oko zagledano ravno u kameru. Prostorijom punom 'oguglalih' biologa prolomi se jednoglasan vrisak. Kad su se nakon toga svi nasmijali, Helen s nelagodom shvati daje zgrabila Joela za ruku. Pustila ju je istog trena.

Poslije ju je Bob odveo upoznati neke druge ljude, a ona bi svako malo pogledom potražila Joela na drugom kraju prostorije. On bi to primijetio čak i kad je bio zadubljen u razgovor s nekim drugim, pa bi joj se osmijehnuo. Kad su se pozdravljali, upitao ju je bi li voljela upoznati potkovičaste rakove, a ona je spremno, čak i pretjerano spremno, pristala. Upitao ju je može li sutra, a Helen je rekla da nema problema.

Za tjedan dana postali su ljubavnici, a još samo tjedan poslije Joel ju je pozvao da se preseli k njemu. Rekao joj je da se osjeća kao daje poznaje već cijelu vječnost, da su njih dvoje stvoreni jedno za drugo, da će, ako se doseli k njemu, zimu provesti jedno pokraj drugog, pišući svaki svoj doktorat. Helen nikada u životu nije čula nešto tako romantično. No, nije bilo svojstveno muškarcima razme-tati se tako preuranjenim ponudama čvrste veze i odanosti. I tako je odbila, rekla da ne dolazi u obzir, daje to zapravo smiješno; i sljedećeg se jutra uselila.

Ako je Čeliju nešto u životu šokiralo bila je to ova Helenina odluka.

"I ti ćeš živjeti s njim?" rekla je promatrajući je dok se pakirala.

"Aha."

"A poznaješ ga samo dva tjedna?"

"Sestro, ako cura ne može pronaći 'onog pravog', katkad se mora zadovoljiti 'onim na raspolaganju'."

Otkad su joj se roditelji razveli Helen je teturala od jedne loše veze do druge. Ne bi se moglo reći da je bila baš 'promiskuitetna'. Čak i uz najbolju volju, bilo je to teško izvedivo, budući da je većinu vremena provodila u divljini. Ali čovjek je stjecao dojam da opasno naginje tomu da uvijek odabere najnepovoljnijeg muškarca 'na raspolaganju'. Bilo je izuzetaka, ali uglavnom su to bili muškarci koje bi druge žene pročitale na kilometar i pol, kojima je na čelu neonskim svjetlima pisalo: KRETEN, PREVARANT ili GAD, muškarci koji joj se nisu sviđali, za kojima nije strastveno čeznula, ali s kojima je nekako na kraju završila u vezi.

Helen nikada nije mogla shvatiti zašto je u odabiru muškaraca bila tako loša. Možda je kriterije postavila tako nisko jer je duboko u sebi bila sigurna da nijedan pošten muškarac u njoj nikada ne bi mogao vidjeti ništa. Ne da su ovi loši u njoj vidjeli bogzna što, jer Helen je rijetko bila ona koja okonča vezu, osim u slučajevima kad bi osjetila da je partner namjerava ostaviti, pa ga je uspjela preteći u tome.

Obično bi se zakopala u svaku od tih veza, čak i s onim najgorima, pokušavajući postaviti stvari na mjesto, očajnički čeznući za njihovim odobravanjem, sve dok ne bi jednostavno nestali, počeli je varati ili uz posljednju, bijednu večeru u kakvom jeftinom restoranu, nastojeći biti nježni, objavili da bi možda ipak, dušo, bilo bolje da prekinemo.

Nikada ni s jednim od njih nije živjela. Stoga je nakon Joelovog prijedloga upala u vrtlog panike. Tjednima se budila usred noći dok bi joj srce divljački udaralo, a u glavi joj bubnjala jedna te ista misao da će joj sutra ovaj nježni, zlačani muškarac koji ovako topao leži pokraj nje i lagano hrće reći kako je sve ovo bila pogreška i bi li ona, lijepo molim, spakirala torbe, uzela svog psa i netragom nestala iz njegovog života.

Ali to se nije dogodilo. I tako se nakon nekog vremena Helen opustila. Uskoro se činilo da njih dvoje uopće nisu zasebni ljudi.

Helen je o tome čitala u knjigama, ali nikada nije vjerovala da bi to moglo zaista tako biti. A bilo je. Često su i bez riječi znali misli onog drugog. Mogli su provesti cijelu noć u razgovoru i cijeli dan u tišini.

Kad bi je ljudi pitali o poslu, Helen je obično odgovarala s nekoliko šaljivih dosjetki, podcjenjujući svoj rad, a onda bi obrnula razgovor u drugom smjeru postavljajući nova pitanja. Koga bi uopće moglo zanimati što ona radi? S Joelom je bilo drugačije. On se nije dao smesti. Helen se znala uhvatiti da mu govori o svom radu više nego što je ikada ikomu rekla, a on ju je natjerao da shvati kako je njezin mentor u pravu: kvragu, pa ona je genijalka.

Kad joj je prvi put rekao da je voli, nije znala kako reagirati. Samo je nešto promrmljala i poljubila ga i trenutak je prošao. Nije se mogla natjerati da mu uzvрати istim riječima, premda bi one bile istinite. Možda je Joel muškarac koji to kaže svakoj ženi s kojom ode u krevet. Ali nije ju samo to sputavalo. U tim se riječima krilo nešto zastrašujuće konačno, poput spajanja dvaju krajeva konopca u krug; daje to

rekla, nešto bi dovršila. Dovala do svršetka.

Ali kako se jesen povlačila pred zimom i kako se Cape čistio od turista, a nebo iznad njega od golemih jata ptica selica, Helen se i sama osjećala nekako pročišćenom. Oslobođena sumnji i nepovjerenja u samu sebe, na kraju je prihvatila da su ona i Joel pronašli nešto posebno. On je voli, stoga je ona zacijelo osoba koja se može voljeti. On joj govori daje lijepa, pa se ona prvi put u životu istinski osjetila lijepom. Pa onda, premda on to zasigurno zna, zašto mu sada ne bi rekla da i ona njega voli? Kad joj je on drugi put izjavio ljubav, to je i učinila.

Pomaknuli su kuhinjski stol u dnevnu sobu i smjestili ga ispred velikog izbečenog prozora, položili na njega svoje prijenosne kompjutere i naslagali pokraj njih hrpetine papira. No uspijevali su malo raditi. Previše su razgovarali ili su predugo promatrali vjetar kako kosi bijele pjenaste krete sa sivih valova u zaljevu. Imali su peć na drva koja je neprekidno gorjela, a svaki dan vodili su Buzza na duge šetnje pokraj mora u potrazi za naplavljenim drvljem.

Joel je znao sa životinjama, pa je do tada neukrotivi Buzz postao njegov odani rob koji zna sjesti i ustati na zapovijed te donijeti štapove koje je Joel bacao u more, do naizgled nemogućih daljina. Helen je u sve većoj panici promatrala kako jadnog psa valovi valjaju, preplavljuju i potapaju. Bila je sigurna da će se utopiti. A Joel se

samo smijao. Uskoro bi Buzzova mokra glava isplivala negdje u pjenu, zuba stisnutih oko štapa koji je, čudesno, uvijek uspijevao pronaći, pa bi se s mukom vratio na obalu, spustio štap pred Joelove noge tražeći još.

Joel je upravo bio otkrio operu. Helen je oduvijek tvrdila da je mrzi. Gundala bi svaki put kad bi on stavio neki operni CD uplayer, a još i više kad bi i sam zapjevao. A onda ju je jednoga dana uhvatio kako u kadi pjevuši nešto iz Tosce, pa je morala priznati da su neki dijelovi ipak podnošljivi. Ne tako dobri kao Sheryl Crow, ali ne i loši.

Vlasnici kuće ostavili su policu s knjigama koja je, nevjerovatno, bila puna pljesnivih prijevoda ruskih klasika. Joel je tvrdio da ih je oduvijek želio pročitati, ali nekako nikada nije imao prilike. Sada je počeo s Dostojevskim, da bi se istom prebacio na Pasternaka, onda na Tolstoja i Cehova koji mu se, otkrio je, svidio najviše od svih.

Volio je kuhati pa bi joj uvečer, radeći u kuhinji, pričao o čemu se radi u knjizi koju čita, a ona bi sjedila i nasmiješeno ga promatrala. Jeli su pokraj vatre, a onda bi se zajedno sklopčali na kauču, čitali ili razgovarali o mjestima koje poznaju ili bi željeli poznavati.

Ispričao joj je da ih je otac, dok je bio klinac, noću sve vodio u lov na rakove. Odveslali bi do sredine zaljeva, bacili vrše, a onda se vratili na obalu i zapalili vatru na plaži. Zatim bi iznova odveslali na pučinu, izvukli vrše, a otac bi ih jednostavno isprazio na dno čamca.

"Bio je to mali čamac na vesla, a mi smo svi bili u kupaćima, ni cipela, ničega. A ti bi rakovi i jastozi u mraku miljeli po našim nogama na dnu čamca. Bože, kako smo znali vrištati!"

Jedanput su, rekao je, izvukli vršu i u njoj pronašli plastičnu vrećicu u koju je bila umotana prazna boca viskija s porukom na kojoj je pisalo: "Hvala na jastogu!" Zacijelo su je ostavili neki ljudi s kakve jahte, rekao je.

Helen je obožavala slušati njegove priče. Poslije bi vodili ljubav, dok je oplata od dasaka klopotala, a slani vjetar stenjao pod strehom.

Te je zime, prvi put nakon nekoliko godina, pao obilan snijeg i zadržao se gotovo cijeli mjesec. Bilo je tako hladno da se površina zaljeva zaledila. Kroz prozor prekriven injem promatrali su kako se led poput sive tundre proteže do obzora. Joel je rekao da su njih dvoje poput Živaga i Lare, zarobljeni u svojoj ledenoj palači. Sve

što im treba, rekao je, njezini su minnesotski vukovi da im noću zavijaju pod prozorom.

To proljeće i ljeto bili su najsretnije doba Helenina života. Posudili su mali čamac na jedra, a Joel ju je naučio jedriti. Katkad bi noću hodali šumom do slatkovodnog jezera gdje bi se onda kupali goli.

Njihova bi tijela poput muslina leljala na crnoj površini vode još tople od sunca. Zagrlili bi se i osluškivali žabe i potmulu šum oceana iza pješćanih dina.

Umjesto da se posveti vlastitom radu, Helen je Joelu pomagala u njegovom. Vukovi sada kao da su pripadali nekom dalekom dobu, nekom opustjelom prostoru u njezinoj prošlosti. Ovo je sada njezin život, ovo mjesto s prostranim plažama i živopisnim nebom, gdje je zrak tako pun soli i ozona da ti može ispratiti unutrašnjost lubanje.

Te druge jeseni napokon je počela raditi na vlastitom doktoratu. Baš kao što je Joel i obećao prije godinu dana, radili su jedno pokraj drugog pred velikim izbočenim prozorom. Katkad bi i cijeli dan proveli raspravljajući o problemu na koji je jedno od njih naišlo. Kadšto bi cijeli dan šutjeli. Joel je znao otići u kuhinju, pripremiti čaj i donijeti joj šalicu na stol, te je poljubiti u tjeme. Ona bi se nasmiješila, poljubila njegovu ruku i nastavila raditi a da nijedno ne progovori ni riječi.

A onda su se, isprva neprimjetno, stvari počele mijenjati. Joel se povukao u sebe i katkad bi je ispravljao kad bi mu nešto govorila. Kritizirao ju je zbog malih stvari, zbog toga što je komad posuđa ostavila neopran u sudoperu ili zato što je zaboravila ugasiti svjetlo. Nije ju to jako smetalo, ali je primijetila i trudila se ne ponavljati iste pogreške.

Već se dugo nisu slagali oko problema koji je tvorio srce Helenina istraživanja: priroda nasuprot ishrani. Joel je vjerovao da su postupci bilo kojeg živog stvorenja gotovo potpuno uvjetovani genima, a Helen je zastupala mišljenje da su učenje i okolnosti često jednako važni. O tome su vodili beskrajne rasprave u prilično prijateljskom tonu. Ali sada, kad bi razgovor skrenuo na tu temu, Joel bi postao nestrpljiv, a jedne je večeri vikao na nju, rekavši joj daje glupa. Poslije se ispričao pa je Helen prešla preko toga. No još je danima bila šokirana i povrijeđena.

Za Božić su otišli k Čeliji gdje su se Joel i Bryan posvađali oko nove katastrofe koja se događala u središnjoj Africi. Na svakim su vijestima pokazivali snimke stotina tisuća izgladnjelih izbjeglica koji kroz blato do koljena bježe pred plemenskim klanjem. Automobil pun američkih dobrovoljaca za pomoć upao je u zasjedu. Svi su poklani mačetama. Gledajući izvještaj iz svog kožnog naslonjača u golemoj dnevnoj sobi, Bryan je nemarno primijetio da ne razumije zašto se Amerikanci uopće bakću s tim.

"Kako to misliš?" upita Joel.

Helen je već iz hodnika uhvatila ton njegova glasa. Čitala je djeci priču i baš ih je poljubila za laku noć. Carey ju je upitala hoće li se ona i Joel vjenčati i imati djecu, a Helen se našalila i izbjegla poštenu odgovor.

Bryan reče: "Pa, nas se to ne tiče, zar ne?" "I što, da ih sve pustimo da poginu?" "Ti se ljudi već stoljećima ubijaju, Joel." "I zato je to u redu?"

"Ne. Ali to nema nikakve veze s nama. Zapravo, mislim daje upletanje Zapada u cijelu stvar pomalo ponižavajuće za njih. Znaš, kao ono, mi smo civilizirani. A istina je da uopće ne razumijemo zašto ti ljudi ubijaju jedni druge. A ako nešto ne razumiješ, na kraju samo pogoršaš stvari."

"Kako?"

Helen je zastala na dovratku. Celia je izašla iz kuhinje i napravila grimasu dok je prolazila pokraj nje u dnevni boravak. Veselo je upitala želi li tko kavu, što je značilo: Dobro je, momci, sretan Božić, sad je bilo dosta. Obojica su odbila.

"Mi uvijek na kraju podržavamo pogrešnu stranu", reče Bryan.

Helen je vidjela kako Joel klima glavom, kao da razmatra Bryana-nove riječi. Nije odgovorio, a ledeni pogled u njegovim očima Helen nikada prije nije vidjela. Na vijestima su sada pokazivali reportažu o pet metara dugom udavu koji je pronađen ispod kuće nekog starog bračnog para u Georgiji. Zmija je tamo već godinama živjela sretna i zadovoljna i otkrivena je samo zato što je netko pomislio kako je čudno što je u susjedstvu nestalo toliko pasa.

Činilo se da je Bryan pomalo zabrinut zbog Joelove šutnje.

"Onda, što misliš?" upita.

Joel ga na trenutak pogleda, a onda tiho reče: "Mislim da si totalni idiot."

Blagdan je bio uništen.

Vratili su se na Cape i neko vrijeme stvari su naizgled bile više ili manje normalne. No u prvim danima nove godine Helen je postala svjesna da u njemu raste nemir. Pogledala bi ga preko svog kompjutera i uhvatila ga kako bulji u prazno. Vidjela je da ga živciraju sitnice, na primjer njezino lupkanje noktima po tipkovnici dok bi razmišljala o nečemu.

Uskoro se osjećala kao da Joel procjenjuje sve njezine postupke i nalazi ih manjkavima. Znao je iznenada ustati, zgrabiti jaknu i reći da ide u šetnju, a Helen bi ostala sjediti, pitati se što li je sada učinila i kriviti samu sebe. Promatrala bi ga kroz prozor kako grabi plažom, ramena skupljenih pred naletima vjetra, ne obraćajući pažnju na štapove koje bi mu Buzz ostavljao pred nogama ne bi li ih ovaj počeo bacati. Naposljetku je i pas shvatio daje igra sada prošlost.

Jedne noći u krevetu, Joel je rekao da želi u životu raditi nešto vrijedno.

"Misliš da ovo što sada radiš nije vrijedno?" upitala gaje Helen. Uputio joj je otuživački pogled, pa je na brzinu dodala: "Ne mislim, znaš, na nas. Mislim na tvoj rad."

Zapravo je mislila na oboje, ali on ju je uhvatio za riječ i rekao da je i to, naravno, vrijedno na svoj način.

"Ali spasiti nekoliko rakova neće uistinu ništa promijeniti. Mislim, oceani odumiru, cijeli se planet sustavno uništava. Helen, diljem svijeta ljudi gladuju i kolju jedni druge i kad malo bolje razmisliš o svemu, kvragu, što ja radim? Što je nekoliko rakova nasuprot svemu tomu? Kao da gudiš dok Rim gori."

Izenada je osjetila veliku hladnoću. Vodili su ljubav, ali bilo je to nekako drugačije, kao daje već

otišao.

Jedne večeri krajem travnja za večerom joj je rekao kako se prijavio za rad u jednoj stranoj dobrotvornoj organizaciji koja djeluje u Africi. Žele razgovarati s njim. Helen se trudila ne pokazati da je povrijeđena.

"Oh", rekla je. "Super."

"Aha. Ma, znaš. To je tek razgovor."

Stavio je u usta novi zalogaj. Nije ju htio pogledati u oči. Nastala je stanka u kojoj se Helenina glava htjela raspuknuti od optužbi. Pokušala je pronaći ton glasa koji je ne bi otkrio.

"Onda, ima li u Africi izgladnjelih rakova?" Riječi su joj jednostavno pobjegle, nije si mogla pomoći.

Pogledao ju je. Bila je to prva zajedljiva primjedba koju mu je ikada uputila. Nastavila je, pokušavajući i prvi dio predstaviti kao pravo pitanje: "Mislim, trebaju im biolozi, zar ne?"

"Mislim da su ih se dvije godine medicine koje sam završio možda više dojmile", rekao je hladno.

"Nisi spomenuo da se prijavljuješ za tako nešto."

"Nisam bio siguran da to želim."

"Tako."

"Mislim, ni sada nisam siguran."

Ali ona je znala da jest. Sljedećeg je tjedna odletio u Washin-gton na taj razgovor i nazvao je drugi dan da joj kaže kako bi htjeli da počne raditi u lipnju. Upitao ju je što ona misli, što da radi, a ona mu je rekla ono što je želio čuti. Neka prihvati. Naravno da mora prihvatiti.

Prošlo je puno vremena prije nego što su mogli razgovarati o tome, zapravo prije nego što su mogli razgovarati o bilo čemu. Vani je zrak postajao sve topliji. Čuo se zov zviždovki, a na plaži su se mogli vidjeti vivci kako se neumorno igraju lovice s valovima. U kući je, međutim, zima i dalje trajala. Sada su postali nespretni jedno s drugim, sudarali bi se u skućenoj kuhinji, dok su nekada poznavali pokrete onog drugog i kretali se bez napora, poput plesača. Među njima se udomaćila ljubazna hladnoća, ispod koje je Joel gušio svoje grizodušje, a ona svoj gnjev.

Razum joj je govorio da nema razloga. Bože, pa nisu u braku. Nikada nisu o tome ni razgovarali.

Zašto Joel ne bi mogao otići i raditi nešto vrijedno u životu? To je u redu. Štoviše, to je za svaku pohvalu. On je bio osoba koja se ne može skrasiti i to je sve. To mu je 'u prirodi'.

A onda se gnjev povukao i Helen se prišuljao isti onaj osjećaj da je, eto, opet doživjela neuspjeh. A znala je da je ovaj put i gore, jer

se nije samo trudila zadovoljiti Joela, već mu se posve predala. Nije postojao nijedan dio njezine osobe koji nije poznavao, ništa čime bi se mogla utješiti i reći: da je barem ovo vidio u meni, tada zacijelo nikada ne bi otišao, ne bi mogao otići.

Dala je sve, a ni to nije bilo dovoljno.

U svibnju, kad se voda uz Cape ugrije, potkovičasti rakovi masovno se vraćaju iz svojih dubokih skrovišta. A kad sunce i mjesec dođu u ravan, i kada nastupe najviše plime u godini, oni nahrupe u plićak i pare se.

U posljednje dvije godine Joel je označio nekoliko stotina rakova, utisnuvši numerirane čavlice od nehrđajućeg čelika u njihove oklope. To mu je trebalo pokazati koliko ih se vraća. Sada, samo dva tjedna prije njegova odlaska u Afriku, planirao je to učiniti i posljednji put.

Oprezno, jer tako su sada stvari stajale među njima, upitao je Helen bi li voljela poći s njim i pomoći mu, kao i prošle godine. U međuvremenu je ona, kako bi mu pokazala koliko joj malo (ili puno) smeta njegov odlazak, prihvatila posao pomoćnice u kuhinji u Moby Dicku, ribljem restoranu na autocesti. No te je večeri bila slobodna. U redu, rekla je, ako mu treba njezina pomoć, rado će poći.

Bila je svježa, vedra noć i samo najsajnije zvijezde nisu bile zasjenjene svjetlom punog mjeseca oko kojeg je lebdio kolut sjenovite izmaglice. Helen je poslije čula da se takav kolut smatra znamenom katastrofe.

Natrpali su opremu za obilježavanje rakova u dva velika paketa pa su se, ostavivši Buzza u kući, s gumenim čizmama na nogama zaputili duž pješčane trake koja je pratila rub morskoga rukavca.

Pijesak se sitno sjajio poput zvjezdane prašine i premda su hodali odvojeno, njihove su se sjene stapale pod svjetlošću mjesecine.

Već su izdaleka vidjeli da su rakovi stigli. Na rubu plaže voda je kipjela, a kad su se približili ugledali su stotine kupolastih i plosnatih oklopa kako se komešaju u plićaku. Voda se oko njih vrtložila u galaktikama fluorescentne pjene.

Helen je još od lani znala što treba činiti. Jedva razmijenivši koju riječ, uzeli su iz paketa sve što im treba i dali se na posao. Joel je gacao među rakovima navlačeći na ruke par debelih gumenih rukavica duge sare. Jednog po jednog pažljivo je dizao rakove i držao

ih pred snopom svjetlosti što je izvirala iz ručne svjetiljke koja mu je visjela oko vrata. Rakovi su mu

se otimali i migoljili mu u rukama, mlateći stražnjim pokretnim dijelom oklopa pokušavajući ga ubosti svojim šiljastim repovima. Kad bi pronašao raka s čavličem u oklopu izviknuo bi broj, a Helen, koja je stajala pokraj njega, zapisala bi ga u blok. Kad bi podigao raka koji nema broj, rekao bi joj kojeg je spola i koliko je velik, a ona je to pažljivo bilježila, te mu dodava-la čavliće da im ih pričvrsti na oklope.

S vremena na vrijeme Joel bi joj skrenuo pažnju na nešto u plićaku objašnjavajući što se događa. Kako se mužjaci, katkad njih deset do dvanaest, bore ne bi li se uspjeli na jednu jedinu ženku, a to na kraju uspijeva samo jednomu. Usmjerio bi snop svjetlosti na ženku kako bi Helen bolje vidjela. Račića si je iskopala plitko gnijezdo u pijesku, onoliko blizu vode koliko se usudila. Vidjelo se kako iz nje cure jajašca, tisuće i tisuće jajašaca u malim sivozelenim nakupinama. Mužjak je, zakvačen za nju, sijao po njima svoju spermu, a svi su se ostali mužjaci borili ne bi li učinili isto, posve nesvjesni ljudskih bića koja su stajala među njima.

Helen zausti da nešto upita, ali iznenada začuje kako joj glas drhti, pa zastane usred rečenice, svjesna da joj iz očiju liju suze. Prošle godine isti ju je ovaj prizor fascinirao. Ali taj ushit, ta slijepa iskonska žestina volje za opstankom ovog drevnog stvorenja, žestina želje da svoju vrstu produži još stoljećima, još milijunima i milijunima godina, golema, neukrotiva moć svega toga sada joj se učinila zastrašujuće žalosnom.

Joel ugleda kako joj se lice iskrivilo u grimasu, pa dogaca do nje i uzme je u naručje. A ona se nasloni na njega i stane grcati od plača na njegovim prsima, poput djeteta.

"Što je?" upita on, odmićući pramen kose s njezina lica. "Sto nije u redu?"

"Ne znam." "Reci mi." "Ne znam."

"Radi se samo o godini dana, Helen. Brzo će proći. Vratit ću se i u ovo doba sljedeće godine ponovno možemo biti ovdje. I zajedno obilježavati rakove."

"Ne šali se s tim."

"Ne šalim se. Stvarno to mislim. Kunem se."

Ona podigne pogled i učini joj se da je i u njegovim očima ugledala nagovještaj suza.

"Volim te", reče. "I ja tebe."

Nikada neće zaboraviti kako je izgledao u tom trenutku. Kao neki prozračni duh, a onda iznenada i kao potpuni stranac. On se nasmiješi i slike nestane. Tada je stane ljubiti dok su se oko njih rakovi komešali i klopurali, ne posvećujući im nikakvu pažnju, a njihovi crni oklopi svjetlucali na mjesecini. Nema ga gotovo dva mjeseca.

Helen ugasi cigaretu i zovne Buzza. Dovoljno je dugo njuškao oko jedrilice u potrazi za štakorima, već joj je postajalo hladno. Pozvala gaje pa se zaputila natrag duž plaže. Iznad nje, visoko u šumi, sova se opetovano glasala svojom tugaljivom porukom.

Podigla je torbu koju je bila ostavila pred stražnjim vratima. Veselica kukaca oko vanjskog svjetla još je bila u punom jeku. Buzz nekoliko puta zalaje na njih, a Helen mu naredi da bude tiho te ga gurne kroz vrata u kuhinju.

Nije palila svjetlo. Kamo god da pogleda, ostalo je previše Joe-la. Uzaludno je pokušavajući uvjeriti kako će se vratiti, ostavio je mnogo svojih stvari. Knjige, par čizama, Discmana s najsuvremenijim zvučnicima, sve svoje CD-e s opernim arijama. Otkad je otišao, Helen nije dovoljno vjerovala samoj sebi da bi slušala bilo kakvu glazbu.

Crveno svjetlo na telefonskoj sekretarici pokazivalo je da je čekaju tri poruke. Preslušala ih je u mraku, zagledana u mjesječevu stazu na vodi. Prva je bila od oca, nada se da je sretno stigla kući, a siguran je da će ona i Courtnev postati prijateljice. Druga je bila od Čelije, samo da se javi. A treća je bila od njezina starog vučjeg kompanjona, Dana Priora.

Jednog ljeta dok su zajedno pratili vukove u sjevernoj Minnesoti, dogodila se između njih kratka, kratka romansa. On je bio jedna od rijetkih iznimaka u katalogu kretena s kojima je obično izlazila, ali svejedno je bio pogrešan muškarac za nju. Bili su rođeni da budu prijatelji, ne ljubavnici. A kao i svi najbolji muškarci, Dan je bio sretno oženjen. Dapače, Helen je poznavala njegovu ženu i kćer. I voljela ih.

Nisu se čuli već tri godine i Helen je bilo drago čuti njegov glas na sekretarici. Rekao je da ima posao za nju, u Montani. Neka ga nazove.

Helen pogleda na sat. Bilo je četvrt do jedan. I sjeti se da joj je rođendan.

SEDMO POGLAVLJE

DAN PRIOR STAJAO JE I PIJUCKAO SVOJU TREĆU ŠALICU KAVE, NA prvi pogled nesvjestan golemog aljaskog smeđeg medvjeda koji se propinjšao na stražnje noge tik iza njega. I čovjek i medvjed piljili su u izlaz na kojem su se počeli pojavljivati prvi mrzovoljni putnici iz Salt Lake Cityja. Avion je kasnio pa je Dan na aerodromu već proveo sat vremena. Medvjed je tamo, doduše, stajao

duže, budući daje bio ustrijeljen u petak, trinaestog svibnja 1977., prepariran i postavljen ovdje na stražnje noge da plaši sve posjetioce koji kroče u Great Fališ.

Dan je veći dio vikenda proveo u čišćenju kolibe u koju se Helen trebala useliti te u popravljanju rasplinjača starog Tovotina kamioneta koji je pronašao za nju. Nadao se da je ni jedno ni drugo neće pretjerano osupnuti stanjem u kojem se nalazi. Koliba je bila vlasništvo Uprave šuma, a nalazila se pokraj malenog jezera visoko gore u divljini ponad Hopea. Već nekoliko godina tamo nitko nije proveo više od noć-dvije, a sudeći po tome kako je izgledala, činilo se da ptice, kukci i razni glodavci tamo redovito organiziraju cjelo-noćne zabave.

Kamionet je pak pripadao bratu Billa Rimmera koji je u stražnjem dvorištu imao dom za vozila s neizlječivim bolestima. Čak i s novim rasplinjačem imao je slabe izgleda da preživi zimu. Morat će joj pronaći i vozilo za vožnju po dubokom snijegu.

Dan ovlaš preleti pogledom po licima koja su prolazila kroz izlaz pitajući se izgleda li Helen isto kao prije. Nekoliko noći prije iskopao je jednu njezinu fotografiju, snimljenu prije pet godina u sjevernoj Minnesoti gdje su njih dvoje zajedno radili. Sjedila je ispred kanua, gledajući preko ramena u njega. Na licu joj je lebdio jedan od onih polaganih, prepredenih osmijeha. Oči su joj bile sjajne, zlatnosmeđe i lagano nakošene, tako da se doimala gotovo poput kakvog đavolka. Imala je na sebi onu staru bijelu majicu odrezanih rukava, na čijoj je poledini crvenim slovima bilo ispisano: Opasnost: ženka-vođa čopora. Njezina duga smeđa kosa bila je zlačana od sunca, a nosila ju je onako kako se Danu oduvijek najviše sviđalo: skupljenu u konjski rep, tako da joj se vidio preplanuli zatiljak. Dan je već bio zaboravio kako je bila lijepa. Dugo je sjedio zagledan u fotografiju.

Ono što se među njima dogodilo ne zavređuje baš naziv 'veza'. Samo jedna noć nakon dugog ljetnog rada na terenu, ono nešto što se zna dogoditi između dvoje ljudi koji rade zajedno u divljini i žive tako prisni jedno drugomu da je gotovo perverzno ne učiniti i taj krajnji korak.

Dana je Helen oduvijek privlačila, mnogo više, znao je, nego što je on privlačio nju. Nije to bilo samo zbog njezina izgleda. Obožavao je njezin brz kliker, taj opaki smisao za humor kojim se služila ne bi li odvratila pažnju od nečeg osjetljivog. Uglavnom se šalila na vlastiti račun. Osim toga, bila je i najinteligentniji biolog za vukove od svih s kojima je ikada radio.

U to je vrijeme Dan vodio program za istraživanje vukova na fakultetu, a Helen je bila jedna od onih koji su mu dobrovoljno pristupili. Naučio ju je kako postavljati supice i ona ga je, u tren oka, nadmašila u toj vještini.

Te noći, dok su kampirali pokraj jezera ispod neba posutog zvijezdama, Dan je prvi i jedini put bio nevjeran Mary od dana kad su se vjenčali. Sljedećeg dana izlanuo je to Helen i to je bio kraj. Gledano iz današnje perspektive, možda je trebao onako nemarno natuknuti kako to radi svako malo. Trebalo mu je dosta vremena da je preboli, ali naposljetku su uspjeli ostati prijatelji i kolege, sve dok on nije otišao na novo radno mjesto.

Sada se, tragajući za njezinim licem u gomili, pitao postoje li možda izgledi da stari plam ponovno bukne, govoreći si istovremeno da ne bude tako proketo glup.

A onda ju je ugledao.

Nije se mogla probiti iza neke ispaćene žene s dvoje male djece koja su tulila iz petnih žila. Helen ga odmah prepozna i mahne. Na sebi je imala traperice i široku vojničku košulju bež boje. Jedina prava promjena bila je frizura koja je sada bila posve kratka, dječjačka. Urlajuća djeca branila su joj put sve dok nije stigla do Dana.

"Što si im učinila?" upita je on.

Helen slegne ramenima. "Rekla sam im: pogledajte onog tipa tamo pokraj medvjeda, a oni udarili u dreku."

Dan raširi ruke, pa se zagrlje. "Dobro došla u Montanu."

"Hvala, gospodine." Ona se nagne unatrag, još ga držeći oko ramena, i dobro ga promotri.

"Izgledaš firio, Prior. Izgleda da te moć i uspjeh nisu promijenili. Mislila sam da ćeš me dočekati u odijelu."

"Odjenuo sam najlošiju odjeću za ovu priliku." "Ali vidim da još ne nosiš kaubojski šešir."

"Znaš, doma imam dva i svako malo isprobam jednog od njih i pogledam se u zrcalo. Svaki put me iz njega promatra neki čudan tip."

Ona se glasno nasmije. "Baš mi je drago što te vidim."

"I meni je drago što vidim tebe, Helen. Što ti se dogodilo s kosom?"

"Ne pitaj. Učinila sam to prošli tjedan. Velika pogreška. Bio bi red da mi kažeš kako mi dobro stoji, Prior."

"Mogao bih se priviknuti." "Kad bih to barem ja mogla."

Spustili su se pomičnim stubama do prostora za podizanje prtljage, pa su se zapričali čekajući pokraj

pokretne trake. Upitao ju je je li ikada bila u ovim krajevima, a ona je rekla samo jedanput, dok je još bila klinka. Cijela je obitelj došla na ljetovanje u Glacier Park, kad su se ona i njezina sestra otrovale hranom i provele tjedan dana u krevetu.

Na pokretnoj traci pojavila se Helenina prtljaga: dvije velike platnene vojničke torbe i pohabani kovčeg koji je težio gotovo tonu i koji je nekada, kako je tvrdila, pripadao njezinu djedu. Natrpali su sve to na kolica.

"To je sve?" upita Dan. Ona mu uputi pogled pun krivnje. "Pa, sad. Skoro sve."

Prema njima se probijao službenik avionske kompanije gurajući pred sobom sanduk koji je glasno lajao. Helen se sagne i otvori vrata kaveza iz kojeg izađe jedan od najneobičnijih pasa koje je Dan ikada vidio i stane oblizivati Helenino lice.

"OvojeBuzz."

"Bok, Buzz. Zanimljivo, Helen, ali ne sjećam se da si spomenula Buzza dok smo pričali telefonom."

"Znam. Oprosti. Čuj, odmah ću ga dati uspavati."

"U autu imam pušku."

"Izvršno. Idemo odmah."

Buzz je zurio u Dana ispitivačkim pogledom.

"Hajde, priznaj", reče Helen. "Zar nije simpatičan?"

"Aha. Nadajmo se samo da će se svidjeti vuku."

Kad su izašli iz terminala, Helen osjeti nalet vrućine. Toplomjer u Danovu automobilu pokazivao je zamalo trideset stupnjeva, ali nije bilo vlažno pa Helen osjeti kako je vrućina ugodno obavlja. Otvorila je prozor, ne podižući ga ni kad su se - uključili na međudržavnu autocestu i krenuli na jug prema Heleni. Čeznula je za cigaretom, ali ju je bilo odviše stid zapaliti pred Danom. Umjesto toga, zadovoljila se vonjem spržene trave koji je dopirao do njih nošen vrućim vjetrom ravnice. Buzz je sjedio trepćući i ližući topli zrak, glave izbačene kroz prozor iza nje.

"Vidiš, po tebi smo čak nazvali cijeli grad", reče Dan.

"Misliš Hope?"⁸

"Svi mi živimo u nadi, Helen."

"Čudno kako ta mjesta nikada nisu nazivali Očaj ili Bijeda."

"Moj je otac odrastao u zapadnoj Pennsvlvaniji, u mjestu po imenu Panika."

"Zajebavaš."

"Kunem ti se. A samo malo niz cestu nalazilo se mjesto po imenu Čeznja."

"Odakle su potekli tramvaji."

Hope (eng.) - nada.

Dan se nasmije. Uvijek se smijao njezinim tupavim šalama.

"Moja je majka uvijek govorila: ne treba se udavati za čovjeka iz Panike, ali stari je tvrdio da je crkva u kojoj su njih dvoje zaglavili zapravo bliže onom drugom mjestu, te se majka stoga za njega udala iz Čeznje."

"Jesu li još zajedno?"

"Nego što. Svake godine su sve zaljubljeniji."

"Baš lijepo."

"Aha. Lijepo."

"AkakojeMarv?"

"Dobro je. Razveli smo se prije dvije godine."

"Oh, Dan, žao mi je."

"Ma, dobro. Meni nije, a siguran sam da nije ni njoj. A Ginny je, hvala Bogu, dobro. Sada joj je četrnaest. Mary i dalje živi u Heleni, tako da stvari više ili manje štimaju. Znaš, Ginny provodi dosta vremena i sa mnom i s njom."

"To je dobro."

"Aha."

Nastala je tišina, a Helen je slutila što slijedi.

"A ti? Mislim, jesi li se..."

"Ne budi sramežljiv, Prior. Misliš, kako moj ljubavni život?"

"Ne to. Mislim, zapravo, da."

"Pa da vidimo. Sada smo zajedno, koliko, malo više od dvije godine."

"Stvarno? Sjajno. Pričaj mi o njemu."

"Ovako. Ima dugu kosu boje pijeska, smeđe oči, ne priča baš puno. I prati ga ta ružna navika da gura glavu van iz jurećeg auta i mlati ljude repom po nogama."

Dan se nasmiješi.

"Ne. Živjela sam dvije godine s jednim momkom, dolje na Ca-peu. Ali on je, hm, onako, malo otišao. Mislim da bi se moglo reći da je veza trenutno na ledu."

Ona proguta slinu i pogleda kroz prozor. U daljini su se vidjele planine. Dan je, Bog ga blagoslovio, valjda osjetio da je na osjetljivi-

vom tlu, pa je promijenio temu. Počeo joj je pričati o svemu što se dogodilo otkad se vuk pojavio u Hopeu, prije gotovo mjesec dana, pa se Helen uskoro smijala njegovom prepričavanju pogreba koji je Buck Calder upriličio za Princa, Heroja svih Labradora.

Calder je dogovorio da na sprovod dođe svećenik iz Great Fal-Isa i da obavi službu Božju uz prisutnost obitelji, prijatelja i, naravno, novinara i televizijskih kamera. Nadgrobni je kamen izrađen od crnoga mramora i vjerojatno je stajao dobrih pet stotina dolara. Umjesto epitafa kakvog je predložio Dan, a koji se Helen jako svidio, odlučili su se za nešto mnogo zvučnije:

Ovdje počiva Princ

Koji je vuku prepriječio put do vrata

I položio svoj život za život djeteta.

Dobar pas!

Od tada su se, prema Danovim riječima, stvari malo smirile. Svako malo neki bi ga novinar nazvao telefonom i upitao je li već ušao u trag vuku, a on bi cijelu situaciju nastojao prikazati bezazle-nijom nego što jest, odajući dojam da je sve pod kontrolom, da se situacija neprekidno motri, te da činjenica da vuka nitko poslije nije vidio samo dokazuje kako se radi o vuku usamljeniku, koji se sada već zacijelo odmakao kojih stotinu, stotinu pedeset kilometara. Dan je u to želio vjerovati, ali nekako nije. Prije samo dva dana lugar Uprave šuma koji je hodao divljinom zapadno od Hopea prijavio je vučje tragove.

U uredu, Dan je predstavio Helen Donni koja joj je poželjela toplu dobrodošlicu i rekla kako je Dan napokon progledao i zaposlio ženu.

"A ovo je Fred", rekao je Dan tapšući gornju plohu staklenog kaveza. "Jedini koji ovdje nešto i radi."

Nekoliko minuta poslije Helen je naletjela na Donnu kako u miru puši u nužniku, pa je zahvalno i sama zapalila. Jedna od manje poznatih životnih istina, povjerila joj je Donna, jest da samo najbolje žene puše - i samo najgori muškarci.

Dan je otišao po sendviče, pa su se njih dvoje povukli u njegov ured gdje su, uz pomoć zemljovid, skica i fotografija, sljedeća dva

sata proveli razgovarajući o tome što će Helen raditi kad stigne u Hope.

Do sada su već tri puta nadlijetali unutrašnjost, rekao je Dan, a od radiosignala ni traga ni glasa. Što god da se onuda smuca, gotovo sigurno ne nosi ogrlicu, pa je Helen ovdje da hvata vukove, stavlja im ogrlice, a onda ih prati kako bi ustanovila što se događa. Bili Rimmer, koji se svaki čas trebao vratiti s godišnjeg odmora, ponudio se da joj pomogne postaviti stupice.

Ako se pokaže da negdje postoji cijeli čopor, Helen ga mora pronaći, odrediti mu veličinu i područje na kojem se kreće, ustanoviti čime se hrani i doznati sve druge uobičajene podatke, rekao je Dan.

Osim toga, naravno, važno je izgraditi dobar odnos s lokalnim rančerima.

Na kraju se ispravio na stolici te joj je, usvojivši lažni službeni ton, dao opis radnog mjesta. U ovom trenutku, objasnio je, može je zaposliti samo 'na određeno vrijeme'. To znači da je zaposlena na rok od sto osamdeset dana, kada se ugovor može obnoviti. Plaća će joj iznositi tisuću dolara mjesečno, bez staža i socijalnog.

"Nema zdravstvenog osiguranja, nema odštete zbog ozljede na radu ili odlaska u prijevremenu mirovinu, nema automatskog prava na ponovno zasnivanje radnog odnosa. Riječju, biti zaposlen 'na određeno vrijeme' znači da ne postojiš za savezni sustav. Nevidljiva si. Neki ljudi već godinama rade za nas 'na određeno vrijeme'."

"Znači li to da će mi na čelo napisati sramotna grimizna slova NOV?"

"To potpuno ovisi o vama, gospođice Ross."

"A hoću li dobiti kamionet ili da se zadovoljim biciklom?"

Dan se nasmije. "Pokazat ću ti. Hoćeš da se provozamo do tamo?"

"U Hope?"

"Nego što. Ne baš do kolibe, to možemo sutra. Ali mislio sam da bi možda voljela razgledati gradić, a onda bismo mogli otići nešto prezalogajiti. Ako nisi preumorna."

"Zvuči sjajno."

Dok su hodali prema parkiralištu, Dan reče da noć može provesti u hotelu ili, ako želi, kod njega.

Ginny je kod mame, rekao je, pa Helen može odsjesti u njezinoj sobi.

"Siguran si? To bi bilo izvrsno. Hvala." "A ti si zapravo čekala da vidiš ovo."

Zaustavio se pokraj starog Tovotina kamioneta. Na suncu i nije izgledao pretjerano loše. Bio ga je

vozio na pranje gdje je ustanovio da je, opran, bojom zapravo više ili manje nalik na hrdu, što je bilo zgodno. Kromirani dijelovi čak su se trudili zasjati. On zdušno po-tapše poklopac motora. Istoga trenutka kamionetu otpadne desni bočni retrovizor. Helen se nasmije.

"Moj je?"

Dan se sagne, digne retrovizor i pruži joj ga.

"Do posljednjeg dijela. Zapravo, tako i mora biti. Sva vozila državnih službi moraju biti proizvedena u Sjedinjenim Državama, a ja nemam nijedno takvo na raspolaganju. Mogu ti samo platiti kilometre.

Dvadeset centi po kilometru."

"Isuse, Prior, pa ti baš znaš razmazit' curu."

Helen je vozila. Okretanje volana bilo je slično rolanju - svaki je okret valjalo pomno isplanirati kako bi ga se uopće uspjelo izvesti. No Helen je uskoro ušla u štos, pa je slijedeći Danove upute izašla iz grada, zaputivši se zajedno sa suncem prema planinama.

Cijelo su poslijepodne proveli u razgovoru, pa se tišina koja je nastupila tijekom vožnje činila prirodnom. Zrak je sada bio svježiji, a vjetar se ispuhao. S obje strane ceste, dokle je sezao pogled, prostirala se ravnica, strnište boje svijetloga zlata po kojem su bile razbacane bale sijena što su podsjećale na divovske karamele.

I nebo i zemlja Helen su se činili golemi, a svaki njihov kutak smjelo iscertan. Ceste su bez nepotrebnih zavijanja vodile ravno do rančeva smještenih na pažljivo odabranim mjestima. Helen istovremeno obuzme divljenje i strahopoštovanje, pomiješano s osjećajem posvemašnje isključenosti iz svijeta oko sebe. Misli joj polete k Joe-lu, jer to joj se još događalo bar desetak puta na dan, pa se zapita je li on vezan za novi svijet koji ga okružuje ili se, poput nje, osjeća udaljen od svega - kao promatrač željan sudjelovanja, koji je ipak nekako uvijek samo na margini.

Kako su planine izrastale sve veće, tlo pred njima stalo se gužvati u jalov krajolik posut strmim stijenama, ispresijecan tu i tamo, na najčudnijim mjestima, potocima obraslim šikarama. Kad su se popeli

na proplanak, Helen ugleda crtu topola koja je s juga prema sjeveru postajala sve tanjom, kroz čije se lišće vidjelo svjetlucanje vode.

"To je rijeka Hope", reče Dan.

Na urlik automobilske trube oboje su se prestrašeno trgnuli. Zagledana u rijeku Helen je dopustila da njezin kamionet malo za-vijuga, a tada je u retrovizoru ugledala crni kamion koji im je bio za petama. Tako je naglo okrenula upravljač udesno da se kamion nagnuo i na trenutak zaplesao na rubu ceste. Uskoro je ponovno imala kontrolu nad vozilom. Suzila je oči ne gledajući Dana.

"Nek' čujem samo jednu primjedbę o ženama za volanom i mrtav si."

"Nikada nisam vidio ženu koja bolje vozi od tebe." "Mrtav si."

Crni kamion izašao je na lijevu stranu ceste da ih pretekne. Dok je prolazio pokraj njih, Helen se okrene i osmijehom izrazi svoju najslađu ispriku dvojici kauboja koji su je promatrali nečitljivih izraza lica. Imali su možda dvadeset i koju godinu, ali ih je držanje činilo starijima. Dan im prijateljski mahne. Onaj na suvozačevu sjedalu dotakne obod svog šešira, gotovo se nasmiješivši, a vozač samo odmahne glavom i doda gas. Njegov je prezir dijelio i pas koji se, šiban vjetrom, vozio otraga. Kad su već bili ispred njih, suvozač se okrene i uputi im kratak pogled kroz stražnji prozor, preko držača za pušku.

"Poznaješ ih?"

Dan kimne. "To su sinovi Abea Hardinga. Imaju ranč poviše Calderova. Bit ćete susjedi." Helen pogleda njegovo nacereno lice.

"Misliš ozbiljno?"

"Bojim se daje tako."

"E, baš mi je dobro krenulo."

"Ne boj se, neće te mrziti zbog tvoje vožnje. Vidiš što im je nalijepljeno na braniku?"

Morala se nagnuti naprijed i zaškiljiti, jer je kamion već podosta odmakao, no uspjela je razabrati vučju glavu prekrizenu crvenom crtom pokraj koje je stajao natpis: Vukovima zabranjen ulaz, uvijek i svuda.

"Izvršno."

"Ma daj, uskoro će ti jesti iz ruke."

Cesta je slijedila zavojiti tok rijeke još šest kilometara, a onda Helen ugleda bijelu crkvu smještenu na niskom brežuljku, a onda i druge građevine kako se izdižu iznad stabala. Nad rijekom se izvijao uzak ograđeni most, a odmah pokraj njega stajao je znak na kojem je pisalo: HOPE (519 STANOVNIKA). Iza tih riječi neka je neshvatljiva duša dodala i tri rupe od metaka, poslagane u savršeno trotočje, dovodeći tako i grad i njegove stanovnike u stanje neprestanog iščekivanja.

"Uvijek osjetim glup poriv da ispred svega sprejem ispišem 'ostavite'."

"Dan, stvarno činiš pravu stvar kad ovo mjestašce povjeravaš meni."

"Kao što sam ti rekao, grad ima svoju povijest."

"A kad ću je i ja čuti?"

Upravo su prelazili most pa Dan upre prstom pred sebe.

"Skreni tamo."

Ona siđe s ceste i parkira kamionet na malom šljunčanom parkiralištu pokraj rijeke. Tamo je već stajalo nekoliko automobila. Helen se zaustavi pokraj njih i isključi motor.

"Dođi", reče Dan. "Nešto ću ti pokazati."

Ostavili su Buzza u kamionetu i zaputili se prema malom parku koji se protezao uz rijeku. Bio je lijep i zelen, jer su travu zalijevale rotirajuće prskalice. Njihove su kapljice tvorile dugu na sunčanim zrakama koje su prolazile kroz krošnje nekoliko visokih žalosnih vrba. U parku su stajale ljuljačke i penjalica za djecu, ali klinci koji su sada bili tamo igrali su se lovice kroz prstavu vodu. Njihove su ih majke samo napola ozbiljno korile sjedeći za jednim od šest drvenih izletničkih stolova.

Ispod njih, uz sam rub vode, na užarenom odsjaju neba između dvije topole ocrtavao se obris starca s crvenim naramenicama i prašnjavom plavom šiltericom koji je bacao krušne mrvice obitelji labudova. Helen je vidjela kako labudovi mašu nogama prkoseći struji koja ih nastoji odnijeti.

Danje povede izdignutim puteljkom koji je vijugao od parkirališta do crkve obložene bijelim daskama na brežuljku s druge strane

parka. Činilo se da pomno promatra tlo. A onda je zastao i usmjerio prst prema zemlji.

"Pogledaj."

Helen zastane pokraj njega. Nije vidjela što joj pokazuje. "Što?"

On se sagne i podigne sa staze nešto malo i bijelo. Pružio joj taj komadić nečega i ona ga prouči.

"Izgleda kao dio neke ljuske ili tako nečeg."

On odmahne glavom i ponovno upre prstom u tlo.

"Vidiš? Ima toga još."

Takvi su komadići ležali na puteljku cijelom dužinom njegovih rubova, poput ostataka snijega, utabani i zdrobljeni u sve sitnije djeliće neprestanim prolaskom tenisica i guma bicikla.

"Katkad možeš pronaći i veće komade", reče Dan. "Nešto dublje u zemlji zacijelo ih je gomila.

Vjerujem da zato trava raste tako dobro."

"Pa dobro, što je to?"

"To potječe od stare ceste koja je nekada prolazila ovuda."

Helen se namršti.

"To je vučja kost. Cesta je bila popločena vučjim lubanjama."

Ona ga pogleda, sigurna da se šali.

"Istina je. Tisućama njih."

I tako, dok su se s druge strane parka djeca igrala među prskalicama, njihov smijeh nošen mirisnim večernjim zrakom, i dok se činilo da je svijet oduvijek tako lijep, Dan posjedne Helen za jedan od stolova pod žalosnim vrbama i ispriča joj kako je nastala cesta popločena lubanjama.

OSMO POGLAVLJE

PROŠLO JE STOTINU I PEDESET GODINA OTKADA SU BIJELI LOVCI I traperi uopće otkrili ovu dolinu. Oni prvi došli su ovamo u potrazi za dabrovima kojih na istočnijim područjima više nije bilo, oprezno putujući Missourijem u svojim kožnatim čamčićima, opasno natrpanim zalihama koje će im, nadali su se, dostajati za zimu. Veslajući najprije na zapad, a potom na jug, otkrili su malen pritok koji je za sve osim za 'divljake' bio nepoznat i bezimen. Zaputili su se njime i ulogorili na njegovoj obali.

Na padinama obronka gdje se sada nalazi crkva iskopali su skro-višta nalik na pećine, natkrili ih krovovima od drveta, raslinja i busenja, tako da su se vidjeli tek ostaci dimnjaka od naslaganog kamenja. Sljedećeg proljeća, kad su sa svojim krznima zaplovili natrag u Fort Benton, pronio se glas o sjajnom plijenu koji se može uloviti na ovim prostorima. U nekoliko sljedećih godina došli su i drugi, s konjima i kolima, tako daje ovdje uskoro izraslo seoce nastanjeno lovcima i traperima, prava mala kolonija zasnovana na krvoproliću kojoj je netko, ne zbog mogućnosti koje je pružala, već po nekom utopljenom djetetu, nadjenao ime Hope.

Nakon samo nekoliko godina dabrova više nije bilo. Njihova su krzna prodana za utržak koji su lovci u kratko vrijeme spiskali na indijanski viski i žene, i otpremljena na istok gdje su grijala pomodne glave i vratove gradskoga svijeta. Tek kad su dabrovi posve iščezli, ovi su se rani stanovnici Hopea okrenuli vukovima.

Još od davnina ova je dolina posebno mjesto za vukove. Štovani kao veliki lovci od indijanskog

plemena Blackfoot, koje je također oduvijek živjelo na ovim prostorima, vukovi su dolinu poznavali kao zimsko sklonište za jelene i losove te kao prolaz na putu od planina do ravnica gdje su, u golemim čoporima, ulazili u trag još i većim kr-
dima bizona. Već 1850. bijeli je čovjek započeo golem pokolj ovih krda. U sljedećih trideset godina, bijelci će pobiti sedamdeset milijuna bizona.

Ironija je u tome što je život vukova isprva postao lakši, jer lovci su željeli samo krzno, možda jezik i komadić najboljeg mesa. Vukovi su se mogli do sita najesti ostataka. A onda je, preko oceana što leži na istoku, došla vijest o velikoj potražnji za bundama od vučjeg krzna. Nije trebalo biti genij i pronaći način da se ta velika potražnja zadovolji. I tako su, poput tisuća drugih diljem zapada, oni dobri, loši, pa čak i oni posve retardirani, traperi Hopea krenuli na vuka.

Vukove je bilo lakše ubijati nego dabrove, pod uvjetom da je čovjek imao dolar-dva da se opremi. Boca strihninovih kristala stajala je sedamdeset pet centi, a bile su potrebne dvije da bi se začinila strвина bizona. Trebalo je postaviti tijelo na pravo mjesto i u samo jednoj noći na njoj se moglo otrovati i do pedeset vukova, a još se mogla koristiti i sljedeću noć. Budući da se dobra vučja koža sada prodavala i po dva dolara za komad, ulov samo jedne zime mogao je donijeti čistih dvije tisuće dolara. A taje svota činila isplativima sve rizike kojima se trebalo izložiti. Jer čovjek se mogao smrznuti od hladnoće, a mogao je ostati i bez skalpa, jer je od svih bijelih osvajača lovac na vukove bio najomraženiji, pa su ga Blackfoot Indijanci ubijali kad god su mogli.

Svaki dan lovci na vukove odjahali bi iz Hopea u potrazi za mamcem. Kako je i bizona sada bilo malo, improvizirali su bilo čime što bi uspjeli pronaći, čak i s najmanjim pticama pjevicama čija bi prsa pažljivo razrezali i napunili otrovnom smjesom. Krivulja u kojoj su mamci bili postavljeni znala je biti duga kilometre i kilometre i uvijek je bila postavljena u krug. Kad bi sljedeće jutro jahali duž kružnice, lovci na vukove zatekli bi je posutu leševima i umirućim jedinkama ptica i životinja svih vrsta koje bi nabasale na mamac. Osim vukova, bilo je tu uginulih lisica i kojota, medvjeda i divljih mačaka od kojih su neki još povraćali i grčili se. Njihova bljuvotina i slina još su godinama trovale travu, zbog čega bi ugibalo sve što je na njoj paslo.

Vuk je mogao uginuti već nakon sat vremena, a oni najslabiji među njima, koji su samo njušili i lickali dok su se njihova braća i sestre gostili, umirali su i mnogo dulje. Strihnin je polako djelovao u njihovoj utrobi, sve dok im krzno ne bi otpalo te bi zavijali i lutali ravnica poput golih duhova dok se na kraju ne bi smrznuli od zime.

Kad bi zima uzela maha, a dnevni se ulov smrzavao tako da se nije mogao oderati, lovci na vukove slagali bi lešine u snijeg, poput drva za potpalu. Večeri su im tako bivale lagodnije, ali je zato sve moglo propasti ako iznenada zatopli. Upravo se iz jednog takvog zatopljenja stvorila zamisao o cesti popločenoj lubanjama.

Zimi 1877. živa se nikako nije dizala iznad nule - tako dug period smrzavanja nitko u Hopeu nije pamtio. Do ožujka je iznad pećina lovaca na vukove i oko koliba u kojima je sada većina živjela bilo naslagano više od dvije tisuće neoderanih vučjih tijela.

A onda je jednog jutra u zraku zatreperio drhtaj topline. S grana drveća kapala je voda, led na rubovima rijeke stao je pucati i uskoro je s planina puhao topao chinook⁹. Lovci na vukove, pozvani u akciju i u panici od bojazni da će izgubiti cijeli godišnji ulov, dali su se na posao svojim žustrim, oštrim noževima, poput demona na dan ispaštanja grijeha.

Do zalaska sunca, svi mrtvi vukovi u selu bili su oderani, a da ni jedno jedino krzno nije izgubljeno pa su lovci na vukove, omamljeni uspjehom, zaplesali u do koljena dubokoj mješavini otopljenog snijega i krvi.

Godinama su oderane strvine bacali u nizinu pokraj rijeke, gdje bi ih gavrani i strvinari očistili do kosti, da bi nakon toga mnogi od njih istoga trena uginuli od strihnina u vučjim tijelima. Sada su, kao spomenik danu u kojem su obavili tako silan posao, lovci na vukove skupili sve te kosti na jedno mjesto te su ih, zajedno s bezglavim ostacima tek oderanih vukova, položili kao temelj za cestu. Glave su prokuhali da bi njima poslije tu istu cestu majstorski i popločili. Od toga dana dodavali su lubanju svakog vuka kojeg bi ubili.

Za vedrih noći, kad snijega više nije bilo na tlu, cesta se mogla vidjeti s planina udaljenih kilometrima i kilometrima, kao blijeda zmija koja svjetluca na mjeseci.

Naposlijetku je cesta od vučjih lubanja zavijajući dospjela do mjesta nekih devetsto metara udaljenog od mjesta gdje je počinjala.

Topao i suh vjetar koji s vremena na vrijeme puše istočnim padinama Rockv Mountainsa.

Tamo su, uživajući možda u mirisnijem zraku, a možda u mirisnijem društvu, živjeli oni koji su se ovdje naselili nakon lovaca na vukove.

Sada je dolina već odzvanjala od glasanja stoke, a gradić je rastao u skladu sa svakim novim stadom,

brinući se za sve rančerske potrebe. Kovač, brijač, ugostitelj i prostitutka, dobro su zarađivali, svatko na svoj način.

A isto su, na drugom kraju ceste popločene lubanjama, činili lovci na vukove čija je svakodnevna djela, sa svoje privatne Golgote, sada nadgledala krasna bijela crkva (nadgledala, ali ne vidjela, jer se vjerovalo da vukovi, kao ni druge životinje, nemaju dušu).

Čak i prije nego što je crkva izgrađena, lovcima na vukove nije nedostajalo duhovnoga vodstva, zahvaljujući uglavnom samoime-novanu propovjedniku, lovcu na vukove i bivšem borcu protiv Indijanaca po imenu Josiah King, koji je svomu stadu bio poznatiji kao Velečasni Lobo.

Nedjeljom ujutro, ovisno o vremenu i količini viskija koju je ulio u sebe prethodne večeri, Josiah bi okupljenima govorio kako vuk nije samo obična štetočina, već hodajuća apoteoza svega zla. A njegovo je uništenje propovijedao s tako zaraznim zanosom da su lovci na vukove u Hopeu sami sebe počeli doživljavati kao križare novog doba koji granice divljine otimaju ovoj bezbožnoj zvijeri i provode Božju volju u vidu krvave osvete.

A provođenje Božje volje donosi pravednu nagradu. Lov na vukove isplatio se više nego ikad. Za svakog ubijenog vuka država je plaćala dolar. Rančeri, međutim, čija mržnja prema vukovima nije trebala propovjedačko poticanje, nudili su čak i više. Jer sada, kad bizona više nije bilo i kad se rijetko moglo vidjeti jelena ili losa, vukovima se omilila govedina. Krave su, osim toga, bile sporije i gluplje pa ih je bilo lakše uloviti.

Istina je bila, dakako, daje klima bila djelotvornija i tvrdokorni-ja u ubijanju goveda od bilo kojeg vuka. Arktička zima 1886. pokosila je gotovo sva stada u dolini. U Hopeu su opstali samo najčvršći rančeri, no i na njihovim je zaleđenim srcima ostao urezan žaloban trag.

No, koga da čovjek okrivi za hladnoću? Ili za bolest i sušu te bijednu cijenu govedine? I zašto proklinjati vladu, vrijeme ili Boga, kad je sam nečastivi na dohvat ruke? Svake ga noći čuješ kako tumara brdima i zavija tako da bi zvijezde najradije popadale s neba od tog zvuka.

I tako je vuk u Hopeu postao žrtveno janje.

Katkad bi ga, kao kaznu za njegova nedjela, uhvatili živa, te ga sramotno pokazivali provodeći ga kroz grad. Djeca bi se na njega nabacivala kamenjem, a oni hrabriji gurali bi ga štapom. Na kraju bi se svjetina, bez obzira na dob, okupila pokraj rijeke i promatrala najrevnije inkvizitore Velečasnog Loba kako spaljuju vuka kao da je vještica.

S dolaskom novog stoljeća nestala je većina lovaca na vukove. Od toga se više nije moglo živjeti. Neki su se prebacili na nove obrte, neki su otputovali na sjever i na zapad, gdje je još neko vrijeme bilo vukova za ubijanje. Uzgoj stoke dobio je golemu političku potporu, pa je potaknuta predsjednikom-rančerom koji je vuka proglasio 'zvijeri štete i pustošenja', vlada preuzela nadzor nad križarskim ratom.

Lugari u svim državnim šumama imali su nalog da ubiju svakog vuka kojeg uspiju pronaći, a 1915. Američki biološki nadzor, organizacija kojoj je bila povjerena briga za nacionalnu divljinu, metodički se bacila na posao provodeći politiku 'potpunog istrebljenja' koja je od države dobivala dobru financijsku potporu.

Vukove, koji su nekada slijedili krda bizona preko ravnica i bili svjedoci njihova izumiranja, sada je dočekala ista sudbina.

U Hopeu i njegovim golemim prostranstvima divljine u unutrašnjosti, nekoliko ih se ipak održalo. Krili su se duboko u šumama, premudri i preoprezni da bi se dali uhvatiti na očito otrovanu strvinu. Loše postavljenu zamku nanjušili bi već na kilometar, a katkad bi je iskopali i aktivirali, samo da pokažu svoj prezir. Da bi ulovio te životinje, čovjeku nije dostajalo lukavstvo; morao je razmišljati poput vuka i poznavati svaku sjenu, miris i drhtaj divljine.

U Hopeu je to mogao samo jedan čovjek.

Joshua Lovelace došao je u dolinu 1911. iz Oregona. Montana ga je privukla novim državnim zakonom koji je visinu premije za ubijenog vuka podigao na petnaest dolara. Bio je toliko vještiji od svih svojih takmaca da gaje mjesno udruženje uzgajivača stoke uskoro unajmilo na puno radno vrijeme. Izgradio si je kuću osam kilometara od Hopea, na sjevernoj obali rijeke.

Bio je to šutljiv čovjek koji je volio biti sam i pomno čuvao tajne svog zanata. Bio je, međutim, na glasu po dva posebna obilježja. Prvo (zbog kojeg su ga mnogi držali ili ekscentrikom ili bićem pretjeranih načela) bilo je da se nikada nije koristio nikakvim otrovom. Kad bi ga tko upitao o tome, glasno bi izražavao svoj prezir prema otrovu, tvrdeći daje on samo za idiote kojima nije važno što će ubiti. Ubijanje vukova za njega je bila krajnje precizna umjetnost.

Njegovo drugo obilježje bila je operacionalizirana ilustracija ovog uvjerenja - naprava koju je sam smislio i koju je, neuspješno doduše, pokušao patentirati. Tvrdio je da mu je zamisao došla još kao dječaku, u Oregonu, dok je promatrao ribolovce u lovu na losose kako spuštaju parangale u rijeku.

Nazivao ju je 'Lovelaceova petlja'.

Koristio ju je samo u proljeće, kad vukovi žive u jazbinama. Naprava se sastojala od kruga tanke čelične žice, duge petnaestak metara, za koji bi Joshua na komadićima tanje žice pričvrstio dvanaest kuka s nategnutim oprugama. Na svaku kuku stavio bi komad mesa dovoljan za jedan zalogaj (za mamac će poslužiti svaka vrsta mesa, premda je Joshua osobno najviše volio piletinu). Petlju bi tada pažljivo položio pred jazbinu i učvrstio željeznim kolcem.

Sve je bilo u odabiru pravog trenutka. Da bi se postigli najbolji rezultati, petlju je trebalo postaviti tri do četiri tjedna nakon što se vučica okoti, a saznati kad se to točno dogodilo, putem skrovitoga promatranja, Joshua je smatrao dijelom umijeća. Odrastao vuk rijetko je dovoljno glup da zagriže mamac. Ali petlja nije ni stvorena za lov odraslih vukova.

Mladunče vuka progleda s dva tjedna, a nakon tjedan dana izbijaju mu mliječni zubi i počinje čuti.

Tada prvi put izlazi na svjetlost dana i spreman je pojesti male komade mesa koje mu donesu i povrate odrasli vukovi. Joshua se običavao hvastati kako zna točan trenutak u kojem petlju treba postaviti.

Želio je da njegova piletina bude prvo meso koje vučici kušaju. I posljednje.

Joshua bi položio petlju u suton, a onda bi se povukao na neku uzvisinu i, dokle god bi bilo svjetla, stražario gledajući kroz mjedeni vojnički teleskop koji je jednom dobio u razmjeni od nekog starog Indijanca koji je tvrdio da ga je svojim rukama ukrao s tijela generala Guštera kod Little Bighorna.

Katkad, kad bi Lovelace imao sreće, ugledao bi jednog ili dva vučica kako izlaze još iste večeri, izmamljeni iz jazbine mirisom piletine. Jednom je, u Wyomingu, još prije mraka uhvatio čitavo leglo od šest mladunaca. Obično bi, međutim, vučici izašli iz jazbine kad bi već bilo premračno da se vide, pa se znalo da se koji ulovio samo po cviležu koji bi ispustili kad bi im se trolisna kuka na opruzi rascvala u grlu.

U zoru bi na petlji pronašao pet ili šest mladunaca. Zakvačeni poput riba oko jazbine i još živi, sada bi bili već toliko umorni da su tek lagano cviljeli. Vrlo često i njihova bi majka bila u blizini, gurka-la ih njuškom i lizala, a njezin bi se oprez posve izgubio u očaju.

I u tome je ležala sva ljepota petlje. Jer pametan lovac koji se ulogori na dobru mjestu i ne uleti među njih već s prvim zrakama sunca, može uloviti i cijeli čopor, ustrijeliti ostale odrasle životinje jednu po jednu, kako se vraćaju iz svog noćnog lova. Tek kad je čovjek siguran da ih je sve potamario, može se spustiti i dokrajčiti mladnuce sjekirom ili kundakom puške.

Lovelace se na kraju oženio ženom mnogo mlađom od sebe koja je godinu dana poslije umrla pri porodu njihova jedinog djeteta. Dječak je kršten imenom Joseph Joshua, ali ga je otac od najranijih dana zvao jednostavno inicijalima: J. J.

Kad je dječak rođen, Lovelace je već bio potamario gotovo sve vukove Hopea. Rančeri su mu plaćali da eliminira pokojeg rijetkog vuka usamljenika i sve manje štetočine koje su im smetale. Njegova se reputacija, međutim, proširila pa su mu nudili posao i iz daleka, gdje god je bilo vukova. Čim je J. J. prohodao, Joshua ga je poveo na svoja putovanja i naučio ga ubijanju.

Dječak je brzo učio i uskoro je očevim tehnikama dodavao vlastita unapređenja. Naslijedio je mržnju prema otrovu. U sljedećih sedamnaest godina njih bi dvojica polovicu godine provodili u Ho-peu, a drugu polovicu u putovanjima cijelim kontinentom, od Aljaske do Minnesote, od Alberte do Meksika, odlazeći na mjesta gdje je bilo vukova koje nitko drugi nije mogao uloviti.

Od polovice pedesetih godina, kad je putovanje postalo prena-porno za njegova oca, J. J. je nastavio raditi sam i to, otkada su vukovi zaštićeni zakonom, nužno u sve većoj tajnosti.

Područje starog naselja lovaca na vukove u Hopeu bilo je tako zasićeno otrovom da ga je Okrug godinama držao odsječenim. Cesta popločena lubanjama mrvila se i popuštala pred isprepletenim grmljem čije bobice majke sljedećih generacija nisu svojoj djeci dopuštale brati.

A onda su, godinama nakon što je posljednji urlik posljednjega vuka žalopojno odjeknuo dolinom, dopremili buldožere koji su trebali zaravnati tlo kako bi se na tom mjestu podigao park. U vrijeme radova nekoliko je pasa tajanstveno uginulo od kostiju koje su donijeli kući.

Samo su najstariji stanovnici Hopea znali zašto.

U indijanskom folkloru postoji vjerovanje da duhovi svih poklanih vukova Amerike i dalje žive.

Skupljaju se, kaže legenda, na nekom dalekom brdu, izvan dosega bijelog čovjeka.

I čekaju trenutak kada će opet moći sigurno hodati zemljom.

DEVETO POGLAVLJE

LUKE CALDER ZAVALI SE u STOLAC i PRIČEKA DA NJEGOVA TERA-peutkinja govornih vježbi premota videovrpu. Upravo ga je snimila kako čita cijelu stranicu knjige Život ovog dječaka, a on je to i učinio zastavši samo jedanput, pa premda se radilo o priličnom zastoju, ipak je bio zadovoljan samim sobom.

Kroz prozor je promatrao kamion s dvostrukom prikolicom punom stoke koja je drhturila dok je

kamion stajao na crvenom, a red njihovih vlažnih ružičastih noseva provirivao je kroz tanke letvice ograde. Bilo je tek prošlo devet ujutro, ali zrak na ulicama Helene već je drhtao od vrućine. Kad je dolazio, čuo je kako spiker na radiju obećava kišu. Cijelo ljeto jedva daje pala i kap. Na semaforu se upali zeleno i kamion sa stokom odtutnji dalje.

"Hajde, mali, da pogledamo."

Joan Wilson već mu je gotovo dvije godine pomagala nadvladati mucanje. Luke je bio opušten u njezinu društvu. Bila je to visoka, srdačna žena, možda nekoliko godina starija od njegove majke, ružičastih obraza i očiju koje su se gubile u njima kad bi se nasmiješila. Činilo se da ima nepresušnu zalihu egzotičnih naušnica, što je Luke smatrao neobičnim jer se inače odijevala kao učiteljica vjeronauka.

Joan je radila za tvrtku koja je pokrivala neke od udaljenijih škola na ovom području. Luke se oduvijek veselio njezinim tjednim posjetima. U početku je satove dijelio s jednim mlađim dječakom, Kevinom Leideckerom. Lukeu je to teško padalo, budući da dječakovo mucanje nije bilo ni približno tako strašno kao njegovo.

Leidecker mu je bio simpatičan, sve dok ga jednog dana u svlačionici nije čuo kako imitira 'Cookie' Caldera kako bezuspješno pokušava izgovoriti Biti ili ne biti. Bila je to prilično dobra imitacija, druga su se djeca zamalo popiškala od smijeha. Luke je svoj nadimak (neki su ga više voljeli zvati 'Cooks' ili 'Cuckoo') dobio jer bi često počeo opako mucati kad bi ga upitali kako se zove.

Prije godinu dana Leideckerovi su se odselili u Idaho i otada je Luke imao Joan samo za sebe. Za vrijeme školskih praznika, umjesto da ona dolazi k njemu, on je odlazio k njoj. Svake srijede ujutro dovezao bi se u ovu privatnu kliniku.

Već su se i prije nekoliko puta poslužili videom, obično kad bi uvježbavali neku novu tehniku ili kad bi Lukeu trebalo pomoći da vidi što fizički radi kad zablokira. Danas su snimali jer je u posljednje vrijeme, osim grčenja oko usta, koje oduvijek osjeća pri mucanju, Luke počeo škiljiti i kriviti vrat ulijevo. Joan je rekla da je to posve normalno. To se naziva 'sekundarnim obilježjima'. Snimila ga je da oboje mogu proučiti što se događa i vidjeti mogu li što učiniti glede toga.

Kad su se prvi put poslužili videom, Joan se bojala da bi se Luke mogao uzrujati kad se vidi na ekranu, ali to se nije dogodilo. Njemu je to bilo kao da gleda nekog drugog. Glas mu je bio čudan, pogotovo kad bi se približio opasnoj riječi i stao se onako idiotski smiješiti. Joan mu je, lijepo od nje, uvijek govorila kako je zgodan, ali je to, naravno, bilo tek obično terapijsko sranje. Samomu sebi Luke je izgledao kao preplašena ptica, spremna da, uputi li joj tko i drugi pogled, raširi krila i odleprša. Lukeu na ekranu išlo je prilično dobro. Plovio je preko riječi koje su ga često znale nokautirati; riječi na m i na;?, kao što su muzika i Pariz. Probio se čak i kroz Hohner Marine Band, ali samo zato što je sve bilo lagano u usporedbi s riječima koje su ga čekale.

Uočio ih je već s vrha stranice. Što im se više približavao, to je sigurniji bio da ih neće uspjeti izgovoriti. Čuo je kako se glas ekraniziranog Lukea sprema za taj pothvat, poput automobila kad se penje uz planinski put. A onda, kad je došao do slova M od Moulin Rougea, progutao je gomilu zraka, usta su mu se zakočila, usne napućile i počeo je treptati. Zaletio se ravno u zid od opeke i pet, šest, sedam sekundi ostao je tako, lica zalijepljena za tvrdnu površinu.

"Izgl-gledam kao riba."

"Ne izgledaš. Dobro, zaustavimo se ovdje."

Joan stisne tipku za stanku i zaustavi ekraniziranog Lukea naš-kubljenih usana, u pola treptaja, potvrđujući tako njegove riječi.

"Pogledaj. Riba."

"Vidio si da te te riječi čekaju."

"Aha."

"Možda zato što su francuske?"

"Ne znam. Mislim da ne. Nije to ništa strašno. Samo bih volio da ne trepćem tako."

Premotala je vrpce unatrag i ponovno je pustila, pokazujući mu gdje je počeo osjećati napetost. Vidjelo se kako mu se mišići na licu i vratu grče. Natjerala gaje da te iste riječi ponovi nekoliko puta i da razmišlja o tome što radi vilicom i jezikom dok ih izgovara. Onda ga je natjerala da cijeli odlomak pročita još jedanput i ovaj put, premda je nekoliko puta nakratko zastao i ponovio pokoju riječ, nije nijedanput zatreptao ni izvio vrat.

"Vidiš?" reče Joan. "Ništa strašno."

On slegne ramenima i osmijehne se. Oboje su znali daje uspjeh u njezinoj ordinaciji jedno, a u normalnom životu nešto posve drugo. Katkad je mogao cijeli sat razgovarati s Joan i uopće se ne zabavljati. A onda bi otišao kući gdje bi mu otac postavio neko jednostavno pitanje, a on bi se sasvim

zakočio, čak i kad je odgovor glasio samo da ili ne.

Razgovor s Joan se ne broji. Kao što se ne računa ni njegovo pričanje sa životinjama. S Mjesečevim okom ili sa psima mogao je razgovarati i cijeli dan, kao da nikada u životu nije zamučao. Ali to se ne računa. Jer to nije bilo ni slično pravom svijetu, gdje riječi imaju tako veliku važnost. Osim Joan, postojala je samo još jedna osoba na svijetu s kojom je mogao razgovarati bez problema (zapravo dvije, ako se uzme u obzir i Buck mlađi koji još nije razumio ni jednu jedinu riječ, što je vjerojatno i razlogom zašto s njim nije imao nevolja), a to je njegova majka.

Ona je bila jedina koja nije odvrćala pogled kad bi Luke upao u teškoće. A ako bi se i zakočio, samo je strpljivo čekala i napetost bi jednostavno istekla iz njega, kao voda iz kade. Oduvijek je bilo tako. Još se sjećao kako ga je znala podići od stola i odnijeti ga nekamo na sigurno kad bi ga otac natjeravao da za večerom nešto zamoli kako treba. Luke bi sjedio za stolom postajući sve crveniji u licu, dok bi zid ispred riječi koju je pokušavao izgovoriti postajao sve viši, a onda bi počeo plakati. Tada bi mama skočila i odnijela ga u drugi dio kuće, gdje bi sjedili u mraku osluškujući očevu srdžbu i bijes, sve dok se ulazna vrata ne bi zalupila i njegov auto odjurio u noć.

To je bio stvaran svijet. U kojem su male riječi kao mlijeko, maslac ili kruh mogle izazvati tornado koji bi pomeo cijelu kuću i nakon kojeg bi svi stanari ostali jecati, vikati ili cviljeti od užasa. Nakon rada s videom, Joan gaje natjerala da izvede malo dobrovoljnog mucanja, da zamuča namjerno, kako bi se naviknuo na to da ima kontrolu nad vlastitim govorom. Rekla je da bi to moglo pomoći i s treptanjem i da bi to mogao pokušati vježbati i sam, sa svim drugim vježbama. U posljednje vrijeme vježbao je proizvoditi besmislene zvukove, natjerati glas da teče kao rijeka, a onda samo pustiti riječi da izrone iz njega.

Poslije toga igrali su se preuzimanja različitih uloga. To je bilo najzabavnije od svega i obično bi se na kraju oboje valjali od smijeha. Joan je oduvijek željela biti glumica i uvijek je u tim igrokazima davala sve od sebe. Prošli tjedan bila je mrgodna vlasnica štanda na utakmici, a Luke je morao s njom čavrljati o igri i naručiti kokice i dvije Coca-Cole. Uvijek bi umrla od smijeha na neku njegovu upadnicu; prošli tjedan, na primjer, pitao ju je bi li se udala za njega. Danas je Joan biopaka prometna policajka koja ga je upravo zaustavila zbog prebrze vožnje. Pogledala mu je dokumente, pružila mu ih natrag, a onda se nagnula prema naprijed i prezirno otpuhнула.

"Jeste li što popili?"

"Ne mnogo, gospodo."

"Ne mnogo. Koliko je to?"

"Samo pet do šest piva."

"Pet do šest piva!"

"Da, gospodo. I bocu visk-viskija."

Vidio je kako su joj kutevi usana zadrhtali.

"Dobro, to je to. Zapisani ste."

Joan je uvijek izbjegavala pogledati ga u oči kad je bila na rubu smijeha. Sad je odmahivala glavom i pretvarala se da piše nešto na blok koji je stajao pokraj nje na stolu. Zatim je otkinula list papira i pružila mu ga. Luke ga prouči. Bio je to popis namirnica koje je Joan taj dan trebala kupiti.

"Gospodo, ne r-razumijem."

"Što ne razumijete?"

"Zapisali ste me za Po-Pop-Tarts10 i hulahupke."

Odvalili su se. Joan se počela tresti, a kad su se prestali smijati bilo je već deset i sat je istekao. Oboje ustanu. Joan prebaci ruku preko njegovih ramena.

"Dobro ti ide, mali. Znaš to?"

Luke se osmijehne i kimne, a ona se odmakne i uputi mu prijekoran pogled. Kimanje glavom, kao i svi drugi trikovi koji služe za izbjegavanje govora, bilo je strogo zabranjeno.

"Dobro m-mi ide", reče on. "Može tako?"

"Tako može."

Pratila ga je hodnikom koji je vodio u predvorje.

"Kako je mama?"

"Dobro je. Dala te pozdraviti."

"Još namjeravaš odgoditi fakultet do sljedeće godine?"

"Aha. Tata m-misli daje to p-pametno."

"A što ti misliš?"

"Ma, ne znam. V-valjda isto."

Ona zaškilji prema njemu, kao da bi joj nešto u izrazu njegova lica moglo otkriti da laže. On se nasmiješi.

"Mislim to. Stvarno", reče.

Joan je znala sve o njemu i njegovu ocu. O tome su razgovarali od samog početka. I premda joj je Luke, zbog nekog iznenađujućeg osjećaja odanosti, mnogo toga presudo, ona je čvrsto vjerovala da krivnju za Lukeovo mucanje uglavnom snosi njegov otac. Luke je, međutim, često imao osjećaj da Joanina nesklonost prema njegovu

Keks punjen voćnim nadjevom, katkad i glaziran.

ocu ima dublje korijene i da možda ima veze s onim što se dogodilo s jednom od njezinih prethodnica, ženom mnogo mlađom od nje, koja je Bucku Calderu bila zapela za oko. Žena se zvala Loma Drevvitt i bila je Lukeova terapeutkinja govornih vježbi oko godinu dana prije nego što je dječak shvatio što se događa.

Bilo je to za vrijeme božićnih praznika kad je Lukeu bilo dvanaest godina. Otac je došao po njega u kliniku rekavši mu da ga pričekaj u autu dok on 'izravna račune' s gospođicom Drevvitt. Luke je deset minuta sjedio u autu na mračnom parkiralištu kad je na prozor zakucao neki muškarac, rekao da su mu zatvorili automobil i zamolio ga da pomakne svoj kako bi mogao izaći.

Luke je potrčao natrag u kliniku da po/ove oca. Nije se sjetio pokucati na Lornina vrata. Poput totalnog idiota uletio je u sobu i u onom djeliću sekunde prije nego što su se razdvojili, uhvatio ih stisnute jedno uz drugo, naslonjene na ormarić sa spisima. Ruka njegova oca, jasno je vidio, bila je ispod njezina podignuta džempera i milovala je po grudima.

Lorna se na brzinu dovela u red i stala se pretvarati da nešto traži po ormariću, a Luke je stajao, osjećajući kako mu lice oblijeva crvenilo, i pokušavao izgovoriti da je vani neki čovjek koji hoće da tata pomakne auto. Zapeo je, međutim, na prvom p i ostao tamo zarobljen, poput nasukana kita, sve dok mu otac nije prišao i tiho rekao: "U redu je, sine. Dolazim."

Cijelim putem kući nisu progovorili ni riječi. Nikada poslije nijedan od njih dvojice nije spomenuo ono što je njegov otac morao znati daje Luke vidio. Tada je posljednji put vidio Lornu Drevvitt, premda je kasnije čuo da se odselila u Billings, gradić koji je njegov otac još često posjećivao radi posla.

Luke nije bio siguran zna li Joan baš za taj događaj ili za neki sličan. Možda je znala samo to da je njegov otac poznat kao lovac na suknje, što je u školi, kako je Luke poslije otkrio, bila javna tajna. Kakav god daje razlog imala, Joan se nije ni trudila sakriti svoje osjećaje, a kad joj je Luke prvi put rekao da ne namjerava poći na fakultet te jeseni, jako se uznemirila rekavši da bi za njega i njegovo mucanje najbolje bilo da se što prije makne od kuće.

Pozdravili su se u predvorju klinike, pa je Luke stavio na glavu svoj šešir, izašao na žarko bijelo sunce i zaputio se prema autu.

Vozeći se iz Helene razmišljao je o Joaninim riječima da se mora maknuti iz kuće. Vjerojatno je bila u pravu. Jako je dobro znao zašto otac želi da još godinu dana radi na ranču prije nego što ode na fakultet.

Luke je želio studirati biologiju divljih životinja na Sveučilištu Montane u Missouli, gradu koji je njegov otac smatrao leglom liberala i boraca za prava beštija. On je htio da Luke pođe Kathvnim stopama i upiše se na studij poljoprivrednog menadžmenta na Državnom sveučilištu Montane u Bozemanu, gdje je klima bila naklonjena rančerima, pa se nadao da će godina dana praktičnoga rada na ranču urazumiti njegova sina.

Luke nije imao ništa protiv toga, zbog posve drugačijih razloga.

To je značilo da će moći i dalje promatrati vukove. Ako bude potrebno, a bojao se da bi moglo biti, možda će ih moći i zaštititi.

Kad se vratio na ranč, nikoga nije bilo u blizini. Majčina auta nije bilo pred kućom, pa je pomislio da je možda kod Kathy ili u gradu. Zato je tu bio neki drugi auto, za kojeg je Luke znao da pripada mjesnom veterinaru, Natu Thomasu. Parkirao je stari Jeep pokraj njega i izašao. Njihova dva australska ovčara dojurila su ga pozdraviti i poskakivali su pokraj njega dok je hodao prašnjavom uzvisinom prema kući.

Glasno je pozdravio ušavši kroz mrežasta vrata u kuhinju, ali nije dobio odgovor. Majka je nešto imala u pećnici. Dobro je mirisalo. Uskoro će svi doći na ručak. Srijeda je bila jedini dan kad je Luke, nakon seanse s Joan, jeo s ostalima. Sve druge dane, otkad ga je otac zaposlio da tjera stado na dodijeljeno dobro, uzimao je sa sobom sendviče i jeo ih na osami. Lukeu je to posve odgovaralo. Zaputio se u svoju sobu presvući se, tako da može izjahati čim pojede.

Lukeova soba nalazila se na katu, u jugozapadnom kutu kuće. S prozora koji gleda na zapad mogla se vidjeti uzvisina na kojoj počinje šuma, a iza nje brda čiji su vrhovi često bili uronjeni u oblake.

Bile su to zapravo dvije prostorije spojene u jednu. Druga polovica, s one strane otvorenog nadsvođenog prolaza, nekada je pripadala njegovu bratu. Iako je Luke, tijekom godina koje su prošle

od

nesreće, postupno zaposjeo jedan njezin dio, Henry je još bio vrlo prisutan.

Nesto je njegove odjeće i dalje visjelo u ormaru. Na policama su stajali redovi njegovih fotografija iz srednje škole, sportskih pehara i njegova zbirka lovačkih časopisa. S kuke pričvršćene za najdonju policu visjelo je Henryjevo nekada najcjenjenije blago: bejzbolska rukavica na kojoj je u izbljedjeloj tinti stajao potpis neke već zaboravljene zvijezde. Naprijed, Henry, pisalo je, razori ih.

Luke se kadšto pitao jesu li njegovi roditelji ikada razmatrali mogućnost da maknu sve te stvari.

Pretpostavljao je daje teško odlučiti što učiniti sa stvarima mrtvog djeteta. Sakriti ih je možda jednako loše kao i ostaviti ih kako jesu.

Police u Lukeovoj polovici sobe bile su ispunjene knjigama i nakupinom stvarčica koje kao da su došle iz muzeja, koje je pronašao u planinama. Bilo je tu kamenja neobičnih oblika i boja, čvornatih starih grana nalik crtama lica nekog gnoma i fosiliziranih komadića kosti dinosaura. Bilo je tu medvjedih pandži, orlovi i sovinih pera i lubanja jazavaca i divljih mačaka.

Stajale su tu hrpe knjiga od kojih je neke pročitao i nekoliko puta - Jacka Londona, Cormaca McCarthyja i Alda Leopolda - i knjiga o životinjama gotovo svih vrsta. Skriveno među njima, kao što bi netko drugi sakrio nepristojne časopise, bilo je i onih o vukovima. Imao ih je više od deset; neke su napisali fosili poput Stan-leyja P. Younga, ali većinu ipak moderni autori: Barry Lopez, Rick Bass i poznati biolog specijaliziran za vukove David Mech.

Luke pogleda na sat. Imao je otprilike sat vremena prije nego što se drugi okupe na ručku, pa je odlučio malo raditi Joanine vježbe glasa. Legao je na krevet i počeo s nečim što je nazivao 'skenira-nje tijela'. Dišući polako i duboko, svjesno je opustio svaki mišić u tijelu. Svaki je izdah 'ozvučio' laganim stenjanjem. Malo-pomalo, osjetio je kako ga napetost napušta.

Zatim je zamislio svoj glas da mu poput rijeke istječe iz usta i da može natjerati riječi, bilo koje riječi, ma svaku glupost koja mu padne na pamet, da izroni iz vode i nježno otplovi u svijet.

"Ja, o ja, volim pitu od višanja. Pita neka pluta, ja kraj njena skuta..."

Rijeka je tekla kroz njegova otvorena vrata, duž hodnika gdje su se čestice prašine svjetlucale na trapezu sunčane svjetlosti, a onda dolje, do prizemlja koje je osluškivalo.

"Moja je mama pita od višanja, zvjezdanog sjaja."

Nakon nekog vremena glas mu je postao pospan i lijen, kao da se rijeka slila u jezerce u kojem se voda polako vrtloži ispunjavajući prostorije kuće, sve dok ga napokon nije svladao san, te je zavladala tišina pomućena samo mukanjem kakvog udaljenog teleta.

Sada je kuća većinu vremena bila takva: tiha i prazna. Ispunjena samo uspomenama. Takva je bila otkada su se odselile Lukeove sestre: najprije Lane, koja se udala za trgovca nekretninama iz Bozemann, a onda i Kathy.

To se najviše primjećivalo u dnevnoj sobi iz koje se ulazilo u sve prostore prizemlja. Bila je to velika prostorija, s podom od širokih cedrovih dasaka, zidovima reljefne žbuke s okvirima od borovine. Na jednom njezinom kraju nalazilo se kameno ognjište u kojem bi, za zimskih noći, pucketale i škripale goleme cjepanice koje su izjutra još znale isijavati crvenkasti sjaj. Iznad njega, prema teškim krovnim gredama, uzdizala se crna željezna cijev opaljena tijekom godina od dima u boju melase.

Na zidovima dnevne sobe visjeli su ručni radovi i tapiserije koje je čarobnim strpljenjem izvezla Lukeova baka, a prije nje i njezina majka. Bili su tu, osim fotografija svih Henryja Caldera, i starinski zidni satovi koje je Lukeova majka nekoć skupljala.

Sanduci u kojima su bili smješteni satni mehanizmi bili su izduženi i izrađeni od javorova drveta. Na ostakljenim prednjim stijen-kama, ispod brojčanika, svaki je od njih bio ukrašen nekim rukom oslikanim prizorom, koji su uglavnom predstavljali životinje, ptice ili cvijeće. Na zidu su sada visjela četiri sata. Nekada ih je bilo pet, sve dok Lukeov brat jednoga nije uspio smrskati dok se pred djevojčicama hvalisao svojim umijećem bacanja lasa, što gaje stajalo očevih batina.

Nekoje vrijeme njihova majka sve satove održavala tako da rade i pokazuju točno vrijeme. Svake bi ih nedjelje navijala i usklađivala, kako bi svakog sata zvonili uglas. Posjetitelji su se često čudili da netko može podnijeti život među svom tom zvekom, ali Eleanor bi se samo nasmijala i rekla da ih nitko u obitelji pravo i ne čuje, što je

uglavnom bila istina, premda se Luke sjećao da ga je jednom, dok je još bio mali, mučila neka noćna mora o tim satovima. Bilo je to dok je imao jednu od svojih redovitih angina, pa je u groznici usnio daje njihovo tiktakanje zapravo zveckanje gusarskih mačeva i da se banda krvožednih pirata šulja uza stubište ne bi li ga ugrabila.

Svi su satovi sada šutjeli. Šutjeli su već više od deset godina. Nitko se nije usudio pitati radi li se o simboličnoj gesti ili tek običnom nemaru, ali od Henryjeve smrti njegova ih majka nikada više nije navila. A budući da su satovi bili samo njezini i da su stoga možda imali neku samo njoj poznatu

namjenu u njezinoj boli, nitko ih drugi nije dirao. Prekriven prašinom, svaki je od njih pokazivao sat vlastite smrti.

Na zidovima je bilo i drugih ukrasa, kako u dnevnom boravku, tako i u ostatku kuće, koji su barem za Lukea, bili od velike važnosti. Bile su to glave životinja koje su poubijale četiri generacije Caldera, koji su svi bili veliki lovci. Njegov brat ubio je svog prvog losa kad mu je bilo samo deset godina, što je prije svega bilo protuzakonito, ali je njegovu ocu to bio izvor nepresušnog ponosa. Glava tog losa visjela je iznad vrata prema kuhinji, a jedan od Henryjevih omiljenih trikova bio je baciti šešir na njegove robove s udaljenosti od šest metara, sa sasvim druge strane sobe. I danas je tamo visio. Lukea su, dok je bio dijete, ovi lovački trofeji uznemiravali. Kad su mu bile četiri godine, brat mu je u povjerenju otkrio da životinje nisu zapravo mrtve i da im, premda se ne mogu micati, mozgovi i oči još rade.

Dobar dio te godine Luke je vjerovao da životinje promatraju svaki njegov pokret i ocjenjuju svaki čin. Najvažnija od svih glava, rekao mu je brat, je glava golemog losa kojeg je ustrijelio njihov djed i koja je zauzimala počasnu poziciju u podnožju stubišta.

"Ako te neka od drugih glava vidi da radiš nešto zločesto, one to kažu starom losu", šaptao je Henry. Luke je znao da njegove sestre ozbiljnih izraza lica promatraju što se događa, ali nije mogao odvojiti pogled svojih razrogačenih očiju od Henryja. "A los vodi računa o svim tim zločestim stvarima i čim napraviš jednu previše, on će te ščepati."

"Koli-li-li-li..."

"Koliko zločestih stvari moraš napraviti?"

Luke je kimnuo.

"Vidiš, Lukey, u to nisam siguran. Ali kažem ti - kad sam ja razbio onaj mamin stari sat, došao mi je u sobu usred noći i, Bože, kako me izbatinao."

"Či-či-čime?"

"Onim svojim velikim rogovima. Njima me udarao. Kao pravim palicama. A kažem ti, to boli mnogo više nego tatin remen. Cijeli tjedan nisam mogao sjediti."

Svaku večer dok bi se prije spavanja penjao na kat, Luke bi se u sebi ispovjedio losu, govoreći da mu je žao za sve zločesto što je taj dan učinio. Lista tih djela tada je već često uključivala i mucanje na očeve zahtjeve u vrijeme jela i sve svađe koje bi iz toga proizašle. Još dugo nakon što gaje majka jednom uhvatila u tome i uvjerila da ništa od toga nije istina, a Henry zaradio još jedne batine od oca, Luke nije mogao bezbrižno proći ispod losova nosa, ni sjediti u nekoj od prostorija gdje je bilo životinjskih glava na zidu i biti siguran da ga nitko ne promatra.

Nije da ih se bojao. Nikada se nije bojao nijedne životinje. Već je bio otkrio da se s njima lakše sprijatelжити nego s ljudima. Psi, mačke i konji, pa čak i telad, nekako su uvijek radije prilazili njemu nego drugima. Kad je počeo mucati, običavao je zaobići taj problem govoreći preko Mo, stare krpene lutke koja se navlači na ruku i koja je nekada davno izgledala poput lisice, ali je bila toliko pohabana i pokrpana da uskoro više nije nalikovala ni na što. Kroz usta lutke Mo Luke je s ljudima razgovarao jednako tečno kao s vlastitim životinjama. Naposljetku je to posve izludjelo njegova oca, pa je Mo protjerana u zaključani ormar.

Možda zbog bratove šale o prepariranim trofejima, a možda i zbog svojih prkosnih gena koji su ga činili tako različitim od svih Caldera, jedino čega se Luke ikada bojao kad su životinje u pitanju bila je njihova osuda. Ne jednostavno osuda njega samoga, već osuda cijele njegove vrste. Vidio je on sva zla koja je životinjama nanijela čovjekova ruka, a znao je, zbog vlastita zakočena jezika, kako je to kad se ne možeš pobuniti protiv nasilja.

Ranč nije bio dom u kojem je nekomu njegova senzibiliteta bilo lako živjeti, iako je Luke uvijek činio što je bilo u njegovoj moći ne bi li to sakrio. Pomagao je pri poslovima kojih mu se savjest gnušala: držao je telad u vrijeme žigosanja, kad bi mužjaci ostajali bez jaja i kad bi mu dim njihova oprljena mesa ispunjavao nosnice mučninom. Jeo je meso, premda mu se povraćalo od njegova okusa i izgleda. Kako bi se dodvorio ocu, čak je pošao i u lov i time postigao upravo suprotan učinak.

Šest godina nakon smrti njegova brata, otac ga je upitao želi li se okušati sa svojim prvim losom.

Lukeu je tada bilo trinaest godina i koliko god se grozio tog poziva, toliko ga je i boljelo što je došao tako kasno.

Njih dvojica izjahali su prije zore, pri svjetlosti pjegava mjeseca na kojoj se konjski dah sjajio i sjene se pružale na svjetlucavu snijegu. Sat poslije bili su u šumi, na visoku grebenu odakle su u tišini promatrali kako sunce proviruje iznad zemljina ruba i pretvara snijegom prekrivene ravnice u grimizno more.

Njegov je otac uvijek znao gdje je najlakše pronaći losove. Bilo je to mjesto gdje je Henry ustrijelio svog prvog losa, skriveni kanjon u kojem je krdo običavalo pronalaziti zaklon i hranu dok tlo prekriva

snježni pokrivač. Luke je sam često dolazio ovamo promatrati. Ali nikada, do toga dana, ubiti. Ostavili su konje i posljednju milju prošli pješice, pazeći da ostanu na onoj sigurnoj strani vjetra koji bi tu i tamo zapuhao. Snijeg je bio svjež i paperjast i ne dovoljno dubok da im stvara probleme, iako bi tu i tamo jedan od njih dvojice upao do kukova u skriveni nanos. Jedva da su progovorili i riječi, a kad i jesu, bilo je to šapatom. Osim njihova disanja i pucketanja snijega pod njihovim čizmama, šuma je bila posve tiha. Lukeovo je srce bubnjalo, a on se molio da ga ne čuje njegov otac, ali da ga čuju losovi, i da će zato pobjeći i spasiti se.

Njegov je otac nosio pušku. Obično je za lov koristio Springfiel-dovu sačmaricu 30-06 ili Magnumovu .300 koju je kupio prethodne jeseni. Danas je, međutim, sa sobom ponio Winchesterku .270, isto ono oružje kojim je Henry šest godina prije nastrijelio svog prvog losa. Ta je puška imala manji trzaj od ostalih pa je nekoliko dana ranije Luke svaki put njome pogodio metu. Otac je bio oduševljen.

"Pucaš gotovo jednako dobro kao i tvoj brat", rekao je.

Trebalo im je više od sata da stignu do ulaza u kanjon. Puzeći su se zavukli u zaklonjeno podnožje starog bora i stali viriti kroz prorez između njegovih najnižih grana i zlatom obrubljenog vrha snježnog nanosa. Otac mu dodaje dalekozor.

Losovi nisu čuli udaranje njegova srca. S druge strane kanjona nalazilo se kojih dvadeset ženki. Malo dalje, usamljeni mužjak s pe-tovršnim rogovima grickao je koru među stablima treperavih topola. Bio je udaljen manje od osamnaest metara.

Luke vrati dalekozor ocu, zapitavši se ima li hrabrosti reći mu da ne želi učiniti ono zbog čega su došli. Znao je, međutim, da mu riječi, čak ako i pokuša, nikada neće izaći iz grla. Učinak tog pokušaja bio bi katastrofalan.

"Nema šest parožaka, kao Henryjev, ali poslužiti će", prošapće njegov otac.

"M-m-možda da p-pričekamo dok ne na-na-nađemo onoga sa š-šest."

"Zar si poludio? Ovo je fina životinja. Evo."

On mu pažljivo dodaje pušku. Luke je znao da će se i od jednog jedinog dodira sa zapletenih borovih grana obrušiti lavina snijega i možda uzbuniti losove. Poigravao se idejom da upravo to učini.

Otac mu je pomogao gurnuti cijev kroz otvor. Skrovište od borovine resko je mirisalo na smolu, pa se Luke pitao zašto mu od tog vonja dolazi na povraćanje, kad se to nikada prije nije događalo. Zabio je kundak puške u rame.

"Sad zauzmi udoban položaj. Pronađi dobro mjesto za laktove. Kako ti je sada? Dobro?"

Luke kimne i približi oko nišanu. Njegov dodir na koži bio je hladan i vlažan. Na trenutak je vidio samo jureću zamagljenu sliku snijegom prekrivenih stabala i išarano sivo kamenje kanjona gore, iznad njih.

"Ne m-mogu ga naći."

"Vidiš ono oboreno stablo? Ženke su ravno ispod njega. Vidiš ih?"

"Ne."

"Samo polako, sve je u redu. Los je malo udesno od mjesta na kojem su ženke."

Tada ih je ugledao. Grizle su mahovinu s kore oborenog drveća. Jasno je vidio njihove oči kad bi podigle glave i stajale tako, žva-čući. Križić na nišanu prelazio je s jedne životinje na drugu, kličući njihovim blijedim trbusima u kojima su sada već počeli rasti mla-dunci.

"Imaš ga?" "Da."

Mužjak je natezao komad kore nastojeći ga odvojiti od debla mlade biljke, a kad je uspio drvo se zatreslo i poškropilo mu glavu i rogove snijegom. Intimnost koju je pružao nišan bila je šokantna. Luke je razabirao pojedine dlake na tamnom vratu životinje. Vidio je kako vilica melje hranu koju los žvače, vidio je svjetlije dijelove krzna oko vodenih crnih očiju koje su ravnodušno promatrale ženke i kapljice otopljenog snijega na losovu nosu.

"Izgl-gleda mlad da bi im-imao vlastito krdo. M-možda je u blizini neki veći m-m-mužjak."

"Kvragu, Luke, ako ga ti nećeš koknuti, ja ću."

Polovica Lukeova mozga urlala je na njega, govoreći mu da tog istog trenutka preda pušku ocu. Druga polovica, međutim, ocjenjivala je ovaj trenutak vrlo realistično: kao priliku da Luke konačno postane netko i nešto u očima svoga oca. Mora uzeti život ovog stvorenja kako bi njegov vlastiti imao nekakvu vrijednost.

Disao je brzo i samo vrhom pluća, kao da su mu ostale tri četvrtine začepljene. Srce mu je kucalo tako brzo da se bojao da bi moglo prepući. Napola se nadao da i hoće. Osjećao je kako krv pulsira u koži koja mu je bila prislonjena uz nišan. Križić se pomicao loso-vom glavom i tijelom poput jo-joa.

"Polako, sine, polako. Udahni duboko."

Osjećao je očev pogled na sebi, kako ga procjenjuje. Kako ga, zacijelo, uspoređuje s Henryjevim ponašanjem onoga dana.

"Hoćeš da gaja?"

"Ne", odsiječe Luke. "M-mogu i ja."

"Luke, puška ti je još zakočena."

Drhtavim prstima Luke posegne za kočnicom i uz škljocaj oslobodi pušku. Los je bio iznova sagnuo glavu prema drvetu kako bi s njega oderao još kore, ali je zbog nečega stao oklijevati. Podigao je glavu i usmjerio nos prema nebu. A onda se, iznenada svih osjetila u stanju uzbuđene, okrenuo i pogledao, kako se Lukeu činilo, ravno u leću nišana.

"Je li nas vidio?"

Otac je gledao kroz dalekozor. Nije odmah odgovorio.

"Nešto je sigurno nanjušio. Ako misliš pucati, Luke, pucaj sada."

Luke proguta slinu.

Otac nastavi šaptati, sada s dozom hitnoće u glasu. "Puška je podešena na osamnaest metara, a on ti je na otprilike baš toj udaljenosti. Nema vjetra, znači da je putanja ravna, točno kako je vidiš."

"Znam."

"Gađaj ga odmah iza ramena."

"Znam!"

Los ga je i dalje promatrao. Krv je brujila u Lukeovim ušima. Činilo mu se da se svijet pretvorio u tunel u kojem postoje samo dva živa bića: na jednom kraju on, a na drugom los koji ga gleda ravno u oči, u mozak i još dublje, kao da prži najcrnje kutke Lukeo-va srca. Nazrijevši tamo nagovještaj smrti, životinja se uzbuđeno trgne i stane bježati.

Upravo je u tom trenutku Luke povukao obarač.

Los poskoči i zatetura. Ispod njega, krdo ženki u luđačkom skladu pojuri potražiti zaklon među drvećem.

"Jesi ga!"

Los je bio na koljenima, a onda ponovno ustane i isprekidanim, nesigurnim trkom nestane među topolama. Lukeov je otac naglavačke izlazio iz skrovišta starog bora.

"Siguran si?"

"Nego što da sam siguran. Dođi!"

Luke krene za njim, probijajući se kroz snijeg na blistavo sunce. Otac se već osovljavao na noge.

"Daj, ja ću uzeti pušku. Hajdemo onamo. Neće taj daleko."

I tako se njegov otac zaputio niz padinu, snažno gazeći kroz snijeg, visoko podignute puške, a Luke ga je slijedio, napola zasljep-

Ijen suncem. Toliko je puta pao da je bio posve prekriven snijegom i cijelo je vrijeme govorio, da li na glas ili u sebi nije znao, niti je mario: O Bože, molim te da to nisam učinio, a ako jesam, molim te neka preživi, molim te neka pobjegne. O, molim te.

Kad su došli do nakupine treperavih topola, pronašli su krvavi trag u snijegu i slijedili su ga sve do niza borova koji su rasli duž podnožja kanjona.

Losa su začuli prije nego što su ga ugledali. Bio je to zvuk kakav Luke nikada prije nije čuo, niti će ga ikada zaboraviti; sličan dubokom, promuklom vrisku, poput razbijenih vrata ili oronule kuće što škripi na vjetru. Sudeći prema tragovima, činilo se da je los posrnuo i nestao iza stijene. Lukeov otac pažljivo se probijao rubom, kroz snijegom prekriveno raslinje, te je bacio pogled u dubinu.

"Evo tvoje bebe, Luke. Pogodio si ga u vrat."

Luke osjeti kako mu se grudi stežu. Losovi urlici sada nisu prestajali, a njihov je odjek prema kanjonu bio tako grozan, da se morao boriti sa željom da prekrije uši rukama.

"Hajde, Luke. Moraš dovršiti posao. Pazi kuda hodaš, strmo je."

Luke je koračao rubom stijene, ne mareći za to hoće li pasti ili neće, grozeći se sa svakim korakom prizora koji će ugledati. Stao je pokraj oca i pogledao dolje. Stijene su se strmo obrušavale. Na otprilike pola puta prema dnu ležalo je suho deblo koje je zaustavilo pad, pa je los ostao tamo zarobljen i promatrao ih, uzaludno grabeći stražnjim nogama po zraku pod sobom. Na vratu je imao tamnu rupu. Rame i prsa bili su mu glatki od krvi.

Lukeov otac gurne novi metak u cijev i pruži mu pušku. "Hajde, sine, Znaš što ti je činiti."

Luke uzme pušku, ali u istom trenutku osjeti kako mu usne drhte i oči se pune suzama. Silno je pokušavao zaustaviti plač, ali nije mogao, pa mu se uskoro cijelo tijelo treslo od jecaja.

"Ne m-m-mogu."

Otac ga obgrli oko ramena.

"U redu je, sine. Znam kako ti je."

Luke odmahne glavom. Bilo je to nešto najgluplje što je ikada čuo. Kako bi itko mogao znati kako je njemu? A ponajmanje njegov otac koji je ovakvo što zacijelo vidio već sto puta.

"Ali moraš to učiniti. Neće biti tvoj ako to ne učiniš."

"I n-n-ne želim g-ga!"

"Daj, Luke. Samo se muči..."

"M-misliš da to ne zn-znam?"

"Onda dovrši posao."

"Ne mogu!"

"Naravno da možeš."

"D-d-daj ti." Luke mu vrati pušku.

"Lovac mora dovršiti što je započeo."

"Ja ni-nisam je-je-jebeni lovac!"

Otac ga je dugo promatrao. Bilo je to prvi put da je Luke opsovao pred njim. A onda je, više s tugom nego ljutnjom, otac odmahnuo glavom i uzeo pušku.

"Ne, Luke. Mislim da nisi."

Tada je još jednom ustrijelio losa u vrat, pa su ga promatrali kako se trza i nogama udara u prazno dok mu duša leti na neko daleko mjesto. A onda se ukočio i, ne odvajajući pogled od njih, ispustio dug grgljavi zvuk da bi se naposljetku umirio.

No, to nije bio kraj.

Omotali su losovo tijelo konopcem i oslobodili ga suhoga debla povlačeći ga odozdo. A onda ga je otac natjerao da mu pomogne oderati kožu i rastranširati ga. To tako ide, rekao je razrezujući trbuh i uvlačeći ruku unutra kako bi prerezao grkljan i izvukao losovo srce, jetru i pluća iz kojih se pušilo. Ako loviš, ovo moraš učiniti. To je sveti trenutak, rekao je. Zatim su otpilili glavu i izrezali tijelo na komade kako bi ga mogli spakirati. Luke je cijelo vrijeme u tišini plakao, plakao na miris i na dodir losove tople krvi na rukama, plakao nad sobom i svojom sramotom.

Ono što nisu mogli ponijeti objesili su na visoku granu, da meso ne dohvate kojoti i medvjedi koji još nisu usnuli zimski san. A kad su napokon krenuli kući, s rogatom glavom koja se luđački njihala iznad mesa koje je otac bio uprtio na leđa, i s još mesa koje je on nosio na svojima, Luke se okrene iza sebe i ugleda gomilu iznutrica i veliku snježnu površinu natopljenu krvlju, pa pomisli da ako postoji mjesto koje se naziva paklom, ono zacijelo izgleda baš ovako i on sada zacijelo i pripada upravo ondje.

Glava tog losa nikada nije dobila svoje mjesto na zidu poput ostalih. Možda je njegova majka to zabranila, nakon što je čula što se dogodilo; Luke nikada nije saznao. Ali čak je i sada, pet godina poslije, katkad sanjao tu glavu, kako mu se ceri iz nekog kutka gdje je najmanje očekuje. I budio bi se jecajući u znoju, zapetljan u plahte na svom krevetu.

DESETO POGLAVLJE

TE SRIJEDE UJUTRO HOPE JE IZGLEDAO POPUT LOKACIJE ZA SNI-manje nekog filma bez redatelja. Cijela glavna ulica bila je zakrčena kravama, automobilima i djecom koja samo što nisu udarala jedna druge glazbenim instrumentima. Iznad svega, nesigurno skut-rena na vrhu ljestava, dvojica mladića pokušavala su razvući žice s obojenim zastavicama s jedne strane ulice na drugu. Grad se pripremao za godišnji sajam i rodeo.

Eleanor Calder stajala je na pragu Iversonove trgovine živčnih namirnica i promatrala. Duž cijele ulice i drugi su ljudi činili isto.

Glazbeni sastav srednje škole cijelo je jutro proveo uvježbavajući program, a sada su, koračajući ulicom na podnevnom suncu, svirači već počeli gubiti živce. Melodija koju su izvodili trebala je biti 'Sedamdeset šest trombona', što je netko vjerojatno smatrao dobrom šalom, budući da je među svima njima bio samo jedan trombo-nist, a i njegov je opstanak sada već bio doveden u pitanje, jer mu je djevojčica koja je svirala rog, dvostruko veća od njega, zaprijetila da će ga ubiti ubode lije samo još jedanput u leđa. Ne obraćajući pažnju na kreštave molbe Nancy Schaeffer, njihove rastresene profesorice, svi članovi grupe stali su bilo na jednu, bilo na drugu stranu, vičući jedni na druge, dok su goveda ne mareći za ove kulturne događaje, jurila naokolo.

Činilo se da nitko ne zna što točno stoka radi tamo. Ili je netko pogrešno pročitao datum na kalendaru, te je poveo grla na sajam, ili je pak nadahnuto odabrao ovaj trenutak da prebaci stado na pašnjak pokraj udaljenog dijela grada. Što god daje bilo u pitanju, mladići sa zastavicama nisu bili presretni razvojem događaja. Stoka im je ljuljala ljestve sve dok ih napokon jedno govedo nije udarilo glavom i srušilo, pa je čovjek, kako bi se spasio, morao skočiti na krov

trijema Nellyne zalogajnice upravo na vrijeme da ugleda svoju žicu sa zastavicama kako leprša prema dolje i slijeće na glave krava poput cvjetnog vjenčića, da bi je one potom veselo iznijele iz grada.

Stari gospodin Iverson zacokće jezikom i zavrti glavom.

"Ovo je svake godine sve gore", reče. "Više ni glazbeni sastav ne može pošteno odsvirati melodiju."

"Dobro, pa još imaju dva tjedna da se usklade", reče Eleanor. "A krave im samo otežavaju."

"Ali proizvode bolje zvukove."

Eleanor se nasmiješi. "Hm, morala bih poći kući. Neki gladni muškarci poželjet će ručati."

Ona pozdravi i sa svoje dvije papirnate vrećice namirnica zaputi se ispucalim nogostupom do mjesta gdje je parkirala. Osim nekoliko zalutalih grla, krava više uglavnom nije bilo. Dva mlada rančer-ska radnika na konjima, koje Eleanor nije poznavala, prolazili su posljednji, izloženi psovkaма vlasnika dućana i onih manje strpljivih vozača čija su vozila bila blokirana prolaskom stoke. Činilo se da je proba glazbenog sastava gotova, pa su se zavađene frakcije polako razilazile.

Eleanor tutne namirnice u prtljažnik i zalupi ga, koreći samu sebe što je kupila toliko toga. Kao i većina njezinih susjeda običavala je jedanput na tjedan odlaziti u veliki supermarket u Heleni, a k Iversonu je svraćala samo kako bi kupila poneku stvarcu koju je bila zaboravila uvrstiti na popis za kupnju. Za tih rijetkih posjeta, kao što je bio ovaj danas, uvijek bije shrvaо osjećaj krivnje, pa bi na kraju kupila svakojake gluposti koje joj uopće nisu potrebne. Bila je sigurna da Iversonovi, potišteni bračni par koji je valjda oduvijek posjedovao svoju trgovinu, taj osjećaj prepoznaju kao sindrom u većini stanovnika, te da izraze lica namještaju u skladu s time kad god netko uđe u dućan. Kad ostanu sami, vjerojatno uz glasne povike poskakuju od sreće.

Eleanor uđe u auto trgnuvši se od vrućeg sjedala koje ju je opr-žilo kroz pamučnu haljinu. Upravo se spremala upaliti motor kad je u izlogu suvenirnice Ruth Michaels s druge strane ulice ugledala znak NA PRODAJU. Iznova se sjetila onoga što joj je Kathy rekla.

Bilo je to prije otprilike mjesec dana, dok su presvlačile malog Bucka. Kathy je spomenula da se Paragon prodaje i natuknula majci da bi ga trebala kupiti. Otkako se udala, jedan od Kathynih omiljenih hobija bio je pronalaženje raznih zanimacija za svoju majku. Eleanor je dobivala svakojake savjete: da krene na fakultet, otvori restoran, pokrene posao dostave u kuću, počne se baviti jogom. Možda bi čak trebala sve to činiti u isto vrijeme. Sada je glavni hit bila kupnja suvenirnice Ruth Michaels.

"Ne budi smiješna", rekla je Eleanor. "Ne bih imala pojma o tome kako voditi posao, a kamoli kako smiješati šalicu cappuccina."

"Nekada si pomagala u djedovu dućanu. No, bilo kako bilo, uopće to ne bi ni trebala znati. Ruth se ne želi posve povući. Samo se pretjerano zadužila i ne može više poslovati. Mogla bi uložiti u posao i ostaviti njoj vođenje dućana. Mogla bi se uključivati samo onoliko koliko želiš."

Kakav god izgovor da je pronašla, Kathy bi ga jednostavno pomela. Premda nikada više nisu o tome razgovarale, Eleanor je mnogo puta od tada razmišljala o Ruthinoj suvenirnici. Možda je to ono što joj je potrebno. Sada kada su joj obje kćeri udane, a Luke će uskoro na fakultet, dobro bi joj došlo nešto čime bi ispunila prazninu.

Nekada davno, prije Henrvjeve smrti, Eleanor je vodila računa o većem dijelu papirologije na ranču, što je sada bio Kathyn posao. Ako izuzme kuhanje - u kojem je, na vlastito čuđenje, prije doista uživala - jedva da se čime bavila. Katkad bi je dosada i usamljenost tako shrvali da se brinula za opstanak vlastita zdravog razuma.

Eleanor nije poznavala Ruth Michaels, uvijek bi je samo pozdravila, ali joj se oduvijek činila pametna i draga. Njezin dolazak u grad, prije nekih pet godina, izazvao je u ljudima i radoznalost i određenu dozu sumnjičavosti. Točnije rečeno, muškarci su bili radoznali, a žene sumnjičave, i to zbog dva jednaka razloga: zbog njezina tamnoputa, egzotična izgleda i činjenice da je neudana. Sada su je već prihvatili (koliko je to moguće za jednu Newyorčanku), i u načelu su je voljeli.

Onih nekoliko puta što je bila u suvenirnici, Eleanor je bila zadivljena. Nije unutra bilo onog uobičajenog zapadnjačkog turističkog smeća - plastičnih dreamcatchera 11, kupolica ispunjenih vodom 11 Doslovno: hvatač snova; viseća konstrukcija koja se sastoji od drvenog kruga na kojem je razapeta mreža. S kruga vise kožne vrpce ukrašene perlicama i perima. Prema indijanskom vjerovanju mreža je savršeni krug s rupom u sredini. Ona hvata sve dobre misli, snove i vizije, a one loše prolaze kroz rupu.

i umjetnim snijegom, ni džokejskih kaubojskih majica kratkih rukava. Ruth je imala ukusa. Vidjelo se to u njezinom odabiru nakita, knjiga i umjetničkih djela.

Prije nego što je zapravo donijela konačnu odluku, Eleanor je već prelazila ulicu, pažljivo se probijajući kroz krave koje su zaostale na cesti i posljednje svadljive članove glazbenog sastava.

Ruth je ljudima dopuštala da istaknu obavijesti i postere na ploču u njezinu izlogu, kojima su objavljivali dvorišne rasprodaje, davali na usvajanje neželjenu štenad ili najavljivali događaje kao što su skupni ručkovi ili vjenčanja na koja su pozvani svi mještani. Većina obavijesti sada se odnosila na sajam i rodeo, uključujući i jednu koja je Eleanor izmamila osmijeh na usne. Na njoj je pisalo: Hitno se traži trombonist. Nazovite Nancy Schaeffer - ODMAH! Ispod toga na suncu što se probijalo kroz

staklo spavala je sklopčana jedna crna mačka.

Na vratima su visjeli praporci koji bi zacilitali svaki put kad bi se vrata otvorila ili zatvorila. Nakon žarkog sunca na ulici, Eleanor-nim je očima trebalo nekoliko trenutaka da se naviknu na sjenoviti ambijent suvenirnice. Unutra je bilo tiho i svježe, a zrak je bio pun umirujuće glazbe i bogata mirisa kave. Nije bilo nikoga.

Eleanor je pažljivo koračala među visokim policama punim keramike, ručno izrađenih igračaka i žarko obojenih indijanskih pokrivača, pazeći da ne zapne za koji od kompleta visećih ukrasa koji su lagano zveckali dok su se okretali i dodirivali jedni druge. Bilo je tu košara punih narukvica izrađenih od obojene i ispletene konjske dlake, te staklenih ormarića prepunih srebrna nakita.

Iz stražnjeg dijela trgovine, gdje se nalazio šank za cappuccino, čulo se kako netko udara po nečemu i bijesno protestira, a kad se Eleanor približila, mogla je razabrati Ruthin glas.

"Hajde, ti glupi gade! Hajde!"

Eleanor nije vidjela nikoga. Zastala je. Nije željela uletjeti u kakvu osobnu prepirku.

"Dajem ti još jednu priliku, a onda ću ubiti boga u tebi, jasno?"

Na pultu je stajao golemi kromirani aparat za kavu iz kojeg je iznenada uz zastrašujući zvižduk izletio mlaz pare.

"Ti govno jedno! Ti šugavo, beskorisno, proketo brdo govana!"

"Zdravo!" reče Eleanor oprezno. "Vi ste Ruth?"

Zavlada tišina.

"Ne, ako ste iz banke ili iz porezne, nisam."

Ruthina glava polako proviri iznad aparata. Na obrazu je imala smeđu mrlju od ulja. Kad je ugledala Eleanor, oči kao da su joj se na trenutak ispunile panikom. Zatim joj se lice ozarilo.

"Gospodo Calder! Zdravo! Oprostite, nisam vas čula. Ovaj stroj će me na kraju, vjerojatno doslovno, uništiti. Kako vam mogu pomoći? Da vam priprelim kavu?"

"Ne, ako to znači da će aparat eksplodirati."

"Oh, on se ponaša neprimjereno samo kad misli da u blizini nema nikoga."

"Imate nešto na..." Eleanor pokaže prstom na mrlju. "Oh. Hvala vam."

Ruth pronađe papirnati rupčić i obriše se koristeći se aparatom za kavu umjesto zrcala.

"Vjerujete li vi u duhove?" "Da, mislim da vjerujem. Zašto?"

"Kunem vam se da u ovom stroju prebiva duh. Dobila sam ga iz jednog kafića u Seattleu koji se zatvarao, bio je stvarno jeftin. Sada znam i zašto. Onda, jeste li za kavu?"

"Imate li bez kofeina?"

"Nego što. S obranim ili običnim mlijekom?"

"S obranim."

"Čemu trud, dakle."

"Pa, ovaj..."

"Ne, htjela sam reći, tako ja to zovem. Bez kofeina, bez mliječne masti, pa čemu onda trud?" Ona se nasmije. Bio je to zarazan, grleni smijeh, gotovo nepristojan, pa se Eleanor istoga časa i sama počela smijati.

"Je li vas zarobio stampedo?" "Umalo. Ona jadna djeca." "Molim vas, sjednite."

Eleanor se smjesti na jedan od malenih barskih stolaca dok je Ruth nastojala izmoliti dva cappuccina iz aparata. Na sebi je imala izbljedjele traperice i široku ljubičastu majicu kratkih rukava, na kojoj je stajalo ime trgovine. Crna kosa bila joj je umotana u crveni svileni rubac. Eleanor je pretpostavljala da ima između trideset pet i četrdeset godina i dojmilo je se koliko je zgodna.

Pitala se što je značio onaj panični pogled koji je Ruth zasjao u očima kad ju je maloprije ugledala.

Možda je zaista očekivala posjet ljudi iz porezne uprave. Ruth položi Eleanorinu šalicu pred nju.

"Onda, jeste li već pronašli kupca?" upita Eleanor. "Kathy kaže da se nadate pronaći partnera koji bi uložio u posao zajedno s vama."

"Niste li ih vidjeli kako vani čekaju u redu? Moja ponuda nikoga ne zanima."

Eleanor otpije gutljaj kave. Bila je dobra. Hajde, reče sama sebi, izgovori to. Ona odloži šalicu.

"Vidite", reče. "Mene bi mogla zanimati."

Buck je računao daje tele mrtvo već dobrih nekoliko dana. Nije od njega ostalo bogzna što. Osim nekoliko kosti i prožvakanih traka kože, stražnji dio životinje gotovo da je nestao. Ostaci su ležali pri vrhu strme vododerine, a ono što nisu pojele ptice i glodavci posve je otvrdnulo od sunca. Natu Thomasu nije bilo lako ustanoviti što se dogodilo.

Klečao je pokraj teleta zabadajući nož i pincetu među nagomilane muhe i larve. Tlo oko njega vrvjelo je skakavcima. Nat, i njegov otac prije njega, godinama su bili veterinari za Calderov rane. Buck ga je odmah pozvao. Želio je nezavisno mišljenje prije nego što se nestrpljivi federalci dočepaju strvine. Bili

su priznali da je Princa ipak ubio vuk, ali budući da je Kathy prokleta stvorenje vidjela vlastitim očima i nisu imali neki izbor.

Bucku se nije svidio onaj tip iz Službe za ribe i divlje životinje -Prior ili kako se već zvao. Nije mu vjerovao. Onaj drugi, Rimmer, iz kontrole grabežljivaca, činio se u redu, ali kad je vrag na vragu, pretvarali se oni da su ovo ili ono, federalci su federalci i vukoljup-ci. Svi do jednoga.

Buck je stajao s Clydeom i naginjao se preko Natova ramena. Bilo je podne i vrućina je treperila iznad stijena koje su tu i tamo provirivale iz pašnjaka. Jedini zvukovi bili su skakanje skakavaca i povremeno glasanje pokoje krave koje je dopiralo odozgo, s pašnjaka bližih šumi. Buck je još bio znojavan od strmog uspona koji su morali prijeći. Natov su automobil ostavili dolje kraj kuće, pa su se njih trojica dovezli, što su bliže mogli, Clydeovim kamionetom. Morali su ga ostaviti nekih osamsto metara niže, gdje je tlo postajalo previše neravno. Bilo bi pametnije da su dojahali ovamo.

Clyde je bio taj koji je jutros pronašao tele, a ono što je srdilo Bucka bila je činjenica da ga Luke nije otkrio prije njega. Dao je dječaku zadatak da tjera stado na dodijeljeno dobro čim je Princ ubijen. Ako u blizini ima vukova, netko mora paziti na stoku, a budući da Luke poznaje teren i nije od bogzna kakve koristi u drugim stvarima, mislio je da će poslušiti.

Buck mu je rekao da drži oči otvorene ne bi li naišao upravo na ovakvo što, a ipak mu je promaklo. Vjerojatno zato što je većinu vremena provodio s glavom u oblacima, sanjareći, čitajući knjige ili lunjajući uokolo u potrazi za komadićima starih kostiju ili čega već. Buck nije imao pojma kako će od njega učiniti makar i napola pristojnog rančera.

"Onda, Nate, što misliš?" "Nemam bogzna koliko tragova." "Koliko je već mrtvo?" "Oh, tri, možda i četiri dana." "Misliš da je vuk?"

"Hm, dobro je prožvakano. Vidiš ove tragove tu na vratu? To je ostavio grabežljivac poprilične vilice, a sigurno nije medvjed. Mogao bi biti vuk ili kojot. Jesi li pogledao uokolo, ima li tragova?"

"Zemlja je presuha", reče Clyde. "A tlo se i ne vidi od skakavaca."

"Možda je tele već bilo mrtvo i ta ga je životinja samo prožvakala."

"Moje krave ne padaju mrtve same od sebe, Nate. Znaš to."

"Naravno, ali sudeći po ovome što je ostalo, mogao ga je pogoditi grom, bilo što..."

"Grom. Ma daj, Nate." "No, dobro."

Buck spusti pogled na strvinu. Primijeti nešto na zemlji i sagne se. Bio je to komadić kože, otvrdnuo od sunca. Na njemu je stajao pečat sa spojenim slovima HC, oznaka Calderova ranča. On otpuhne skakavca i okrene komadić kože u ruci.

Naravno, tu gore čovjek je osuđen na to da svako malo izgubi pokoje tele. Katkad se tele razboli ili zaglavi negdje u klisuri. Prije nekoliko godina dva teleta pojeo im je neki stari grizli, pa je došao agent za kontrolu grabežljivaca i ubio medvjeda. Ako imate ranč na ovakvoj zemlji, izgubiti tu i tamo poneko tele posve je normalna stvar.

No posljednje dvije sezone sva grla koja su ljeti pasla na dodijeljenom dobru vraćala su se živa i zdrava. Ugledavši svoj pečat na ovom komadiću kože, Buck osjeti navalu bijesa.

Duboko u duši znao je da je krivac vuk i proklet bio ako to i ne dokaže. Vjerojatno se radilo o istom onom koji je ubio Kathy na psa, jednom od onih štetočina koje su prokleti federalci pustili na slobodu u Yellowstoneu. A od čovjeka očekuju da sve to mirno promatra i još da mu posluži teletinu od petsto dolara za večeru! Da ti dođe na povraćanje. Buck to nije namjeravao trpjeti.

Bacio je iz ruke komadić kože i promatrao ga kako, poput kamena bačena na "žabicu", u lukovima pada niz klanac.

"Onda, Nate, jesi li me spreman podržati u tvrdnji da se radi o vuku ili nisi?"

Veterinar ustane i počese se po glavi. Buck je vidio koliko mu je neugodno, budući daje doveden pred zid. Dvojica muškaraca poznavali su se još iz djetinjstva. Obojica su znali da su Nat i njegov otac zaradili dobre novce od posla koji su dobivali na ranču.

"Vidiš, Buck, i sam znaš daje teško reći."

"A vidiš, Nate, sigurno nije uginulo od starosti."

"Možda nije, ali..."

"A rekao si da medvjed nije."

"Ne mogu sa sigurnošću tvrditi da nije."

Buck prebaci ruku preko veterinarovih ramena. Nat je bio nizak pa ga je Buck nadvisivao kao da mu je stric.

"Ti si mi dobar prijatelj, Nate, i ne želim ti stavljati riječi u usta. Ali znaš kakvi su svi ovi životinjski advokati. Učinit će sve što budu mogli kako bi se pravili da nije riječ o jednom od onih njihovih dragocjenih vukova. Sve što tražim je da zaključiš najbolje što možeš, da mi daš samo malo streljiva."

"Pa dobro, možda."

"Možda neće imati bogzna kakav odjek kod tih momaka. Sto kažeš, da su izgledi devedeset posto da je to bio vuk? Osamdeset? Samo reci."

"To je ipak malo previše, Buck." "Onda sedamdeset pet." "Pa, ne znam. Možda."

"Sedamdeset pet, u redu." Buck skine ruku s veterinarovih ramena. Dobio je što je htio. "Puno ti hvala, Nate. Stvarno sam ti zahvalan, kompa. Sad možeš vratiti ceradu, Clyde."

U kamionetu su donijeli staru zelenu ceradu koju je Clyde sada prebacio preko lešine, podižući tako oblak skakavaca. Nat Thomas pogleda na sat i reče da već kasni na neke pozive i da bi trebao krenuti. Buck je znao da jadnik samo ne želi biti u blizini kad se pojave federalci. Prijateljski ga lupne po leđima, pa zajedno krenu niz strminu.

"Odvest ću te. Hajde, Clyde, idemo pozvati borce za prava beštija."

"Luke? Silaziš li na jelo?"

Luke otvori oči i ugleda majku kako stoji pokraj njegove postelje i promatra ga.

"Je li ti dobro?"

"Aha, radio sam neke vježbe, pa sam valjda zaspao."

Ona mu odmakne kosu s čela i osmjehne se, ali on joj u očima pročita da nešto nije kako valja. On sjedne u krevetu, spusti noge na pod i stane navlačiti čizme.

"Što je bilo?"

Ona odvrati pogled i uzdahne. "Mama?"

"Clyde je pronašao mrtvo tele. Tvoj je otac oko toga podigao veliku buku."

"G-gdje?"

"Oh, negdje, ne znam."

"Gore na dodijeljenom dobru?"

Ona ga pogleda i kimne.

"Imislidajev-vuk?"

"Da. A to misli i Nat Thomas. Hajde, svi su već dolje. Završimo s tim."

On krene za njom niz hodnik prema vrhu stubišta. Što da kaže? Znao je da će otac okriviti njega.

Kako ga je, dodavola, Clyde pronašao? I zašto ga uopće provjerava?

Luke je na strvinu nabasao dva dana prije. U prašini je bilo svježih vučjih tragova i nešto izmeta.

Odvukao je les do vododerine i prekrio ga kamenjem. Odlomio je granu savitljivog bora i izbrisao njome tragove, a onda se riješio izmeta. Mislio je da nitko neće ništa znati sve dok se stoka ne spusti u dolinu i ne prebroji.

Približavajući se kuhinjskome pragu, Luke ih je čuo kako čavrljaju. Clyde se smijao i pričao dvojici radnika, Rayu i Jesseju, što je rekao Nat Thomas. No prestao je čim je Luke ušao u prostoriju. Svi su podigli poglede prema njemu. Otac je sjedio na čelu stola.

"Bok, Luke," rekao je. "Si se naspavao?"

"S-s-samo s-sam..."

"Dodi i jedi. Hladi se."

Luke sjedne do Raya koji mu kimne.

"Kako je, Luke?"

"D-d-dobro."

Majka mu je rezala krišku mesne pite, jedno od rijetkih jela od mesa koje je stvarno volio, premda u ovom trenutku uopće nije osjećao glad. Svi drugi već su gotovo završili s obrokom.

"Uglavnom", nastavi Clyde. "Češe se on tako po glavi i sav se uskomešao govoreći kako je teško reći i sve u tom stilu, a onda mu je Buck rekao: 'Vidiš, Nate, sigurno nije uginulo od starosti!'"

Clyde je urlao od smijeha, a nasmijali su se i radnici. Luke je znao da ga otac promatra, ali je pogled držao prikovan za svoj tanjur na koji mu je majka stavljala salatu i krumpir. Spustila je sve pred njega i stala posluživati drugu turu radnicima.

"Onda, Luke," reče njegov otac. "Čuo si da smo pronašli mrtvo tele."

Luke je imao puna usta, pa je samo kimnuo. Otac je pričekao odgovor.

"Da, gospodine. G-g-gdje ste g-ga naš-šli?"

"Tamo kod Ripple Creeka", reče Clyde. "Znaš onaj klanac koji tamo ide duž podnožja livade?"

"Aha."

"E, baš tamo."

Radnici su se svojski usredotočili na jelo, osjećajući da je ovo obiteljska stvar. Otac nije ni na trenutak skidao pogleda s njega.

"Mislio sam da si rekao kako svaki dan provjeravaš to područje", reče.

"Ne uvijek dolje u kl-klancu. Jašem p-po vrhu." "Tamo smo ga i našli. Na vrhu, ležalo je na otvorenom."

Nešto je pronašlo les i dovuklo ga natrag gore, pomisli Luke. Što bi to moglo biti? Možda su se vukovi vratili.

"Št-št-štog-g..."

"Što ga je ubilo?"

"Da."

"Nat Thomas misli daje vuk. Onaj tip, Prior, pokušava stupiti u kontakt s Billom Rimmerom, pa će doći ovamo danas poslije podne. Ono što me muči je koliko još mrtve teladi imamo tamo gore?"

"M-m-mislim da n-nema vi-više..."

"Želio si taj posao, Luke. Ako ga želiš raditi, morat ćeš ga raditi kako valja. Jasno?"

Luke kimne. "D-d-da, gospodine."

"Ili ćemo ga jednostavno morati povjeriti Jesseju."

"Pfu", reče Ray brišući čelo i cereći se. "Super. Barem mene neće pojesti vukovi."

Svi su se nasmijali pa je napetost malo popustila. Lukeov otac ustane pa isto učini i Clyde, kao daje spojen s Buckom nevidljivim nitima.

"Vjerojatno uopće nije bio vuk", reče njegova majka.

"Nat Thomas ne misli tako", reče Buck stavljajući šešir na glavu. Lukeova majka prala je posuđe pokraj sudopera, ne gledajući muža.

"Nat Thomas će se zakleti da je posrijedi Uskrsni zeko, samo ako mu daš deset dolara."

Kad god bi njegova majka izgovorila ovakvo što, Luke bi shvatio koliko je voli.

Dan joj je ispričao mnogo toga o Bucku Calderu, ali ništa od onoga što je rekao nije pripremio Helen na šok osobnog susreta. Sam fizički izgled tog čovjeka ulijevao je strahopoštovanje. Pokraj njegove pojave svi su drugi izgledali poput ustavica, sitnih riba nametnika što se hrane na morskom psu.

Dan ih je upoznao dolje, pred kućom, rekavši Bucku Calderu da im se Helen pridružila da pomogne pronaći vuka, pazeći da 'vuk' ostane u jednini. Ona i Buck su se rukovali. Njegova je ruka bila velika i neobično hladna, i zadržala je njezinu samo malčice predugo, dok su je svijetle oči pomno promatrale. Taj je pogled bio tako izravan, tako neposredan i intiman da je Helen pocrvenjela. Pozvao ju je da se do pašnjaka odveze s njime u njegovu kamionetu, a ona je, možda malo prebrzo, odgovorila hvala, vozit će se s Danom i Bil-lom Rimmerom. Tijekom vožnje, Dan ju je zbog toga stao zadirkivati.

"E, sad si profućkala priliku, Helen."

"Uf! Moja mama takve oči zove oči za krevet."

"Oči za krevet?" reče Bili.

"Aha. Kad sam je prvi put čula da je to izgovorila, bila sam još curica i mislila sam da to znači, znate, pospane ili tako nešto. A onda me jednoga dana čula da sam Eddieju Horowitzu, klincu koji je stanovao pokraj nas, rekla da ima oči za krevet, pa me pljusnula."

Bili Rimmer se glasno nasmijao. Činio joj se drag.

Calderov zet nazvao je ured u Heleni baš u trenutku kad su se ona i Dan spremali zaputiti u kolibicu, pa su u Tovotu krali Hele-nine stvari i tonu zaliha koje su upravo bili kupili u supermarketu. Sve to još je bilo naslagano otraga.

Sada su stajali oko ove navodne žrtve vučjeg napada, a skakavci su im preskakivali čizme.

Bili Rimmer klečao je pokraj strvine, polako je i pomno pregledavajući. Helen je stajala pokraj Dana koji je sve snimao videoka-merom. S druge strane ubijenog teleta, licem okrenutim prema njima, stajali su Calder i njegov zet i iščekivali presudu.

Sve skupa bila je obična farsa. Tako je očito mislio i Dan. Helen je načas uhvatila njegov pogled u trenutku kad je Clyde podigao ceradu i kad su se muhe dovoljno raščistile da ugledaju ostatke teleta. Strvina je bila toliko propala da je bilo nemoguće utvrditi kako je životinja zaglavila. Tele je moglo uginuti od metka jednako kao i od slomljena srca.

Negdje ispod njih zaništi konj pa Helen spusti pogled niz klanac i ugleda Calderova sina kako kroz stijenje jaše prema njima. Vidjela ga je dolje, kod ranča, ali nitko se nije potrudio da je upozna s njim. Odmah je primijetila koliko je mladić zgodan i pitala se zašto se držao u pozadini i slušao dok su njegov otac i Clyde pričali cijelu priču.

Jedanput ga je Helen zatekla kako je promatra onim svojim prodornim zelenim očima pa mu se nasmiješila, ali momak je istog trenutka skrenuo pogled. Kad su ga pretekli kamionetom dok su se penjali ovamo, Dan joj je rekao tko je to.

Luke sjaše s konja malo podalje od strvine i ostane tamo, draga-jući konja po vratu. Helen mu se iznova osmijehne, a ovaj put on joj kimne glavom prije nego što je svrnuo pogled prema ostalima, koji su stajali pokraj teleta.

Rimmer se uspravi.

"Onda?" upita Calder.

Rimmer duboko uzdahne prije nego što će odgovoriti.

"Kažete daje Nat Thomas strvinu pogledao tek danas ujutro?"

"Prije neka tri sata."

"Onda ne vidim kako može tvrditi da je ovu životinju usmrtio vuk."

Calder slegne ramenima. "Valjda iz iskustva."

Rimmer ne obrati pažnju na tu uvredu. "Vidite, gospodine, ovdje nema dovoljno tragova. Možemo ga odnijeti i provesti neke testove..."

"Mislim daje Nat pravi čovjek za to", ubaci mu se Calder u riječ.

"Na vama je, gospodine, da odlučite. Ali iskreno rečeno, ne vjerujem da bi nam testovi dali bolju predodžbu. I Dan i Helen vidjeli su u životu priličan broj ubijenih goveda. Dan, što ti misliš?"

"Bojim se da se moram složiti s tobom."

"Gle, iznenađenja", reče Calder sarkastično. "Gospodice Ross? Biste li bili tako dobri pa se usudili izreći svoje mišljenje?"

Helen još jednom osjeti snagu njegova pogleda i pročisti grlo, nadajući se da joj glas neće odati nervozu koju je ovaj čovjek u njoj izazivao.

"Ne mogu reći da nije bio vuk, ali nema ni dovoljno znakova koji bi upućivali na to da je bio. Je li itko potražio tragove šapa prije nego što je tlo ovako istapkano?"

"Naravno da sam ih potražio", reče Clyde uvrijeđeno. Bacio je pogled na svekra. "Tlo je pretvrdo. Ima previše kamenja i toga."

"Ili možda izmet? Znae, hrpice..."

"Znam što je to izmet." Clyde se beživotno nasmije. "Ni toga nije bilo."

Dan reče: "Gospodine Calder, da ste najprije pozvali nas, možda smo mogli..."

"Koga ću najprije pozvati, gospodine Prior, samo je moja stvar", grakne Calder. "A uza sve dužno poštovanje, mislim daje mišljenje Nata Thomasa malčice objektivnije od mišljenja vas ostalih."

"Želim reći da razumijem zašto želite da i Nat pogleda strvinu, ali da..."

"O, dakle razumijete?" "Da, gospodine."

"Meni se čini da vi, vladini momci, ne razumijete baš ništa. Pustite vukove na slobodu, dopustite da počnu ubijati prvo naše kućne ljubimce, a onda i stoku, a onda se pretvarate da nisu oni krivi."

"Gospodine, ja..."

"Nemojte me učiniti svojim neprijateljem, Priore. To vam nije baš pametno."

On skrene pogled prema dolini i neko vrijeme nitko ne progovori ni riječi. Negdje daleko iznad njih, u brdima, oglašao se orao. Calder odmahne glavom i pogleda u tlo gurnuvši čizmom grm kadulje.

Skakavci se razbježe na sve strane.

Helen se cijela situacija činila nevjerojatnom. Evo ih, sve sami odrasli ljudi, kako iščekuju svaku njegovu riječ poput nestašnih školaraca dovedenih pred ravnatelja. No svejedno su ga nastavili promatrati i čekati da progovori. Naposljetku se učinilo kao daje donio nekakav zaključak.

"U redu", reče Calder i odmah zatim podigne pogled prema Danu. "U redu. Obećajte mi da će se ova mlada dama svim silama dati na posao i istražiti ovu stvar." Govoreći ovo, Helen nije udostojio ni pogleda, samo je bradom kimnuo u njezinu pravcu.

"Da, gospodine."

"Onda bi joj bolje bilo da dobro obavi posao. I to brzo. Jer, kažem vam, gospodine Prior, ako izgubim još koje tele, možda ćemo i sami morati nešto poduzeti."

"Sad, siguran sam da vas ne moram podsjećati na zakon o..." "Ne, gospodine, ne morate me jebeno podsjećati."

Zurili su jedan u drugoga, nijedan ne želeći prvi skrenuti pogled. Helen je vidjela da Dan kipti od srdžbe. Nikada ga nije vidjela tako ljutita. Ne bi je začudilo da zakorači preko strvine i odalami rančera u bradu. A onda Calder iznenađeno otkrije svoje bijele zube i okrene se prema Helen, prebacujući se na ulogu šarmantra udvarača, kao da se ništa nije dogodilo.

"Vi ćete, dakle, živjeti pokraj Orlova jezera?" "Aha. Upravo smo se zaputili onamo." "Gore čovjek može biti prilično usamljen." "Oh, ja sam navikla biti sama."

Calder joj uputi pogled koji je jednako rječito kao i najdulja rečenica govorio: Kako je to moguće?

Ovakva slatka djevojčica poput tebe. Helen je imala osjećaj kao da joj je kakav uspaljeni ujak položio ruku na koljeno.

"Dobro, Helen. Morate jednom doći k nama na večeru da nam kažete kako ide."

Ona mu uputi razdragan osmijeh. "Puno vam hvala", reče. "To bih voljela."

JEDANAESTO POGLAVLJE

HELEN JE TREBAO OSTATAK DANA I VEĆINA SLJEDEĆEG DA RAS-pakira stvari i dovede kolibu u koliko-toliko pristojno stanje. Da Dan nije pomogao, trebalo bi joj još i više vremena.

U usporedbi s nekima od mjesta na kojima je živjela, kolibica i nije bila tako loša. Imala je trinaest kvadrata i bila je izgrađena od drvenih trupaca. Svaki zid imao je po jedan omreženi prozor, a krov je bio u takvom stanju da je bilo jasno kako će mu se vrlo uskoro trebati pokloniti mnogo pažnje. U jednom kutu stajala je trbušasta željezna peć na kojoj se moglo kuhati. Danje kutiju pokraj peći napunio mjesečnom zalihom drva i poklonio joj motornu pilu kojom će se moći poslužiti kad ih ponestane. Bila je tu i Colemanova plinska peć s dva plamenika.

"Hej, pa ja ovdje mogu priređivati zabave", reče Helen. "Aha, za svog novog prijatelja Bucka Caldera." "Daj, molim te!"

Na klimavoj polici pokraj peći bile su poslagane šalice te duboki i plitki tanjuri, svi okrhnuti i označeni logotipom Uprave šuma, za slučaj da ih ukrade netko dovoljno očajan. Jedini ukrasi osim zastora, koji su bili prekriveni paučinom i izgledali kao da bi se mogli raspasti ako ih čovjek dotakne, bili su plastificirana karta Ho-pea i neke pocrnjele zdjele od lijevanog željeza koje su visjele s čavala iznad napuklog emailiranog sudopera. Sam sudoper bio je opremljen elegantnom ručnom crpkom, a odvod je vodio do ponešto manje elegantnog vjebra.

U suprotnom kutu nalazili su se kreveti na kat. Za donji je Dan obzirno nabavio novi madrac, pokrivače i jastuke. Ostatak pokušstva sastojao se od starog ormara i običnog drvenog stola s dvjema stolicama.

Na drvenom podu od dasaka nalazila su se vrata za podrum. "Što ima dolje?"

"On, to vodi u podrum. Dolje je, znaš već, praonica rublja, sauna, takve stvari."

"Nema tople kupelji?"

"To će ti ugraditi drugi tjedan."

Helen podigne poklopac i ugleda goli ocementirani podrum, dubok kojih metar i dvadeset i površine nešto manje od četvornog metra. Namjena mu je bila skladištenje hrane zimi kako se ne bi smrzla, a ljeti kako se ne bi pokvarila.

Jedini luksuz bio je moderni mali japanski generator koji je Dan postavio ispred vrata da Helen može napuniti svoj prijenosni kompjuter, glazbenu liniju i mobitel kojima ju je opskrbio. U teoriji, rekao je, trebala bi moći spojiti mobitel na kompjuter i primati e-mail. Problem je bio u tome što ovdje u planinama mobiteli ne rade bogzna kako jer često rlema signala. Međutim, izolacija koja joj se smiješila uopće nije brinula Helen. Za slučaj nužde, Dan joj je namjeravao uspostaviti i glasovni mail. Iza kolibice nalazio se drveni poljski WC i pokraj njega improvizirani tuš - metalna kanta s izbušenim dnom. U njoj su se gnijezdi-le ptice, ali uz malo održavanja, Helen će tuš uskoro osposobiti.

"Pokušao sam malo raščistiti uokolo", reče Dan. "Super je. Hvala."

"I bez obzira na to što kaže tvoj prijatelj Buck Calder, jamčim ti da nećeš biti usamljena."

"Kako to misliš?"

On pokaže prstom na mišolovke koje je postavio iza peći i pod krevetima. Sve su već bile aktivirane, mamac pojeđen, miša niotkuda.

"Vidim da ti postavljanje stupica još ne ide od ruke, Priore." "Zato sam i prihvatio uredski posao."

"Kojim si se mamcem poslužio?" "Sirom, a čime sam trebao?"

"Hej, momak, znaš da traper-curu ne smiješ pitati da ti otkrije tajne svoga zanata."

Te prve noći bila je preumorna da bi pokušavala hvatati miševе, no požalila je čim je zatvorila oči. Buzz je cijelu noć tragao za njima, podižući toliku buku da ga je na kraju morala izvesti van i zatvoriti u Tovotu. Prepušteni sami sebi, miševi su do zore ulazili u njezine snove i izlazili iz njih. Kad ju je Dan drugi dan došao posjetiti, dočekala ga je zamršena klopka koju je Helen bila postavila, a koja ga je bacila u očaj.

Radilo se o metodi kojoj ju je Joel poučio one prve godine koju su proveli zajedno na Capeu, kad je njihova kuća u obliku broda iznenada postala okružno sklonište za glodavce beskućnike. Sve što ti treba jest kanta, komad žice i limenka probušena na oba kraja. Pro-vučеш žicu kroz rupice u limenci i postaviš je tako da visi preko ruba kante u koju si prije toga natočio vodu do visine od nekih desetak centimetara. Sve što još treba učiniti jest nasloniti štap na stijenku kante, namazati limenku maslacem od kikirikija, zaključati psa da ne može blizu i povući se. Miševi se štapom penju do žice, zatim žicom balansiraju do limenke, a čim stanu na nju, ona se okrene i baca ih u vodu.

"Uvijek pali", reče Helen.

"Nemoguće."

"Kladim se u večeru da pali."

"Može."

Te je noći ulovila tri miša i ponosno ih je izložila kad se poslije podne pojavio Dan noseći ogrlice s radioašiljačima, opremu za postavljanje stupica i nešto zemljopisnih programa za njezin kompjuter. Ne baš revno optužio ju je da vara, ali vjeran svojoj riječi, nakon što su proveli još jedan dan u

uređivanju kolibe, te iste večeri odveo ju je u Nellvnu zalogajnicu.

Helen se sada trudila pojesti najveći odrezak koji je ikada vidjela. Na jelovniku su ga navodili kao Kost T-Rexa, ali čak ni to nije bilo pravo ime za ono što je dobila.

Zidovi zalogajnice bili su od vrha do dna obloženi golemim panoramskim snimkama Rocky masiva pokraj kojih su prave planine, gledane kroz sićušne prednje prozore, nekada davno zacijelo izgledale kao bijedni lažnjaci. Međutim, tijekom godina boje su potam-njele, a spojevi slika stali su se odljepljivati od vrućine, pa se sada činilo daje cijeli krajobraz u nekoj sjeni, zlokobno rascijepljen seizmičkim napuklinama.

Na ovoj pozadini neumoljive zle kobi stolovi prekriveni crveno-bijelim kariranim stolnjacima i svijeće u malim crvenim čašama davali su sve od sebe da prostor učine veselim.

Samo su još dva stola bila zauzeta: za jednim je sjedila obitelj njemačkih turista čiji je čudovišni Chevrolet Winnebago potpuno zaklanjao pogled s prednjih prozora, a za drugim dva starca u jednakim bijelim kaubojskim šeširima koji su se svađali oko slušnih aparata.

Jedini konobar bio je neki simpatičan div s plavim zatamnjanim avijatičarskim naočalima i dugom sivom kosom vezanom u rep. Sudeći po riječima kojima gaje zakulisni glas iz kuhinje (možda Nellvn) pozivao na dužnost, shvatili su da se zove Elmer. Tetovaže i crna majica kratkih rukava na čijim je prsima pisalo Motoristi za Isusa otkrivali su ga kao vlasnika Harlevja koji je svjetlucaao pred vratima zalogajnice. Kad su Helen i Dan došli, uputio im je riječi: "Anđeli vam bili na tijelu." Trebalo im je neko vrijeme da shvate kako se radi o pozdravu. Izbjegavali su pogledati jedno drugo u oči sve dok nisu bili na sigurnoj udaljenosti, sami za svojim stolom.

Helen odgurne svoj tanjur i nasloni se. "Dan, ovaj me odrezak uništio."

Pitala se bi li posve izgubila njegovo poštovanje da sada zapali cigaretu. Odlučila je ne izložiti se tom riziku.

Veći dio vremena za večerom proveli su prisjećajući se dobrih starih vremena u Minnesoti. Helen gaje podsjetila na epizodu kad mu je ono jednom, dok je uhvaćenom vuku pokušavao dati injekciju sedativa, ruka skliznula pa je sadržaj šprice ispraznio u vlastito bedro. Samo se ugasio, poput žarulje. Toliko su se smijali da se ono dvoje njemačke djece neprestano okretalo i zurilo u njih svojim velikim plavim očima.

Nisu spomenuli onu priliku kada su nakratko postali više od prijatelja i Helen je to znala cijeniti.

Novost da je Dan sada razveden malo joj je smetala. Nije znala postoji li u njegovu životu netko novi, ali se nadala da je tako.

Ni Dan nije mogao pojesti svoj odrezak do kraja. Otpio je gutljaj piva pa se i on zavalio u stolicu, šutke joj se osmjehujući.

"Što se ceriš?" upita ona. "Oh, samo razmišljam."

"O čemu?"

"Samo kako je dobro što si ovdje."

Po njegovu pogledu Helen je znala da tu ima još nečeg. Nadala se da ne kani uobličiti misli u riječi i time sve pokvariti.

"Znaš, Helen, kad smo se Mary i ja razveli, malo je nedostajalo da te nazovem."

"Da?"

"Da. Puno sam razmišljao o tebi. A, znaš, onog ljeta, da nije bilo..."

"Dan, molim te." "Žao mi je." "Neka ti ne bude."

Ona posegne preko stola, uhvati ga za ruku i nasmiješi mu se. Baš je drag.

"Nas dvoje smo prijatelji", reče nježno. "I tako je to zapravo oduvijek i bilo."

"Valjda."

"A u ovom trenutku prijatelj mi je potreban više nego... ovaj, više nego bilo što drugo."

"Žao mi je."

"Reci to još jedanput i nikad više neću s tobom podijeliti svoje tajne hvatanja miševa."

On se nasmije i pusti njezinu ruku. Elmer priskoči u pomoć upitavši ih jesu li gotovi s odrescima i žele li sada kremastu pitu ili se udaviti čokoladom. Odlučili su se samo za kavu.

"Vi ste ona nova cura za vukove?" upitao je kad im je donio kavu.

"Jesam. Kako znate?"

On slegne ramenima. "Cijeli grad zna."

Buck se još jedanput pomno zagleda u retrovizor, a onda baci pogled pred sebe kako bi se uvjerio da je cesta prazna i ispred i iza njega. Ako i ugleda nekakav auto kad stigne do njezina kolnog prilaza, samo će produžiti ravno.

Baš je zgodno što ženska živi ovdje, na rubu grada gdje nema radoznalih susjeda, pa on može auto ostaviti otraga, gdje se neće vidjeti s ceste. Ovo je svakako bolje nego upuštati se u to u nekom

otrcanom motelu na autocesti ili gore u šumi, gdje ti je golo dupe izloženo hladnoći i vjetru, ili zimi u stražnjem dijelu kamiona, što je sasvim u redu i frajerski dok je čovjek mlad i kad tjelesni sokovi kolaju takvom brzinom da je problem zadržati ceradu na mjestu. No, kad čovjek zađe u godine, ljubav kao i sve ostalo zahtijeva malo komfora.

Ima već neko vrijeme otkada su razradili sustav operacije. Ako su zastori na prozorčiću najbližem cesti navučeni, to znači daje netko kod nje i da Buck treba produžiti dalje. Bilo mu je drago kad je vidio da su zastori večeras rastvoreni. Vidio je svjetlo u sobi i zamišljao ju je unutra, otuširanu, svježu i mirisnu, spremnu za njega. Od te pomisli hlače su mu u preponama postale malčice pretijesne. Bucku nikada nije bilo teško izmisliti razlog za izbjivanje od kuće. Uvijek je trebalo prisustvovati nekakvom sastanku ili posjetiti kakva susjeda, ili pak sklopiti posao u gradu. U onim rijetkim prilikama kad bi se stvari zakomplicirale, uvijek se mogao osloniti na prijatelje koji bi mu pokrili leđa. Danas navodno prisustvuje sastanku uzgajivača stoke u Heleni - a tamo je zapravo i bio, barem neko vrijeme. U najvećem broju slučajeva nije ni morao lagati, jer Elea-nor nikada nije pitala kamo ide ni kad će se vratiti, a kad bi došao kući, ona je uvijek već spavala.

Cesta je bila prazna, pa je skrenuo na kolni prilaz i parkirao iza njezina starog kombija. Vrata kuće otvorila su se dok je izlazio iz auta, pa ju je ugledao, odjevenu u crni frotirni ogrtač, kako se ramenom oslanja na dovratnik i osmjehuje mu se onim svojim znalačkim osmijehom čekajući ga. Promatrala ga je dok joj se približavao, a nijedno nije progovorilo ni riječi. Kad je došao do nje, zavukao je ruke pod ogrtač i uhvatio je za gole bokove ljubeći je u vrat.

"Ruth Michels", rekao je. "Ti si najseksipilnija vruća žena s ove strane Missourija."

"Ma nemoj? A s kime se ti to viđaš s one druge strane?"

Poslije, kod kuće, kad je sa sebe drugi put te večeri skinuo odjeću, Buckovim su se mislima motale stvari ni upola tako gorljive kao

prvi put. Iz uske garderobe koja je spajala spavaću sobu s kupaonicom, promatrao je obrise usnule Eleanor u njihovu velikom mješovitom krevetu pitajući se što li je, zaboga, imala na umu kad je ponudila Ruth novac.

Činilo se da Ruth cijela stvar zabavlja. Priopćila mu je vijest otprilike pola sata nakon njegova dolaska, dok su ljepljivi i zadovoljeni ležali u krevetu, a on je bez nekog posebnog razloga razmišljao o onoj lijepoj mladoj biologinji koja je sada sasvim sama gore u šumi, pitajući kakvi su mu izgledi u tom smjeru. Kao da ga kažnjava za te misli, Ruth je rekla, gotovo posve ravnodušno, da će joj Eleanor priskočiti u pomoć i postati njezina poslovna partnerica. Zamalo je pao s kreveta.

"Tvoja poslovna partnerica!"

Ruth se nasmijala. "Znaš, kad je ušla, bila sam tako nervozna, mislila sam: 'O-o, evo ga, saznala je.'

Ali ona je onda sjela, naručila cappuccino i ponudila mi novac."

"Ne može to tako. Za Isusa Krista, Ruthie, rekao sam ti već, ja ću ti dati prokleti novac."

"Ne mogu uzeti tvoj novac."

"A njezin možeš?"

"Da."

"E, ja to ne razumijem."

"E, Buck dušo, onda razmisli o tome."

Onda se nasmijala, i to tako da su joj se grudi pomakle na način koji skreće misli čovjeku koji pokušava procijeniti važnu novost. Upitao ju je što je to tako smiješno, na što mu je odgovorila da je Eleanor izrazila želju da bude i više od 'tajnog partnera'.

Bucku to uopće nije bilo smiješno.

Stajao je pod tušem ispirući s tijela miris seksa, razmišljajući o mogućnostima. Nije, naravno, mogao reći ni riječi dok Eleanor ne odluči izvijestiti ga o svojim namjerama. A, kvragu i dovraga, ipak je to njezin novac. Ostavio joj ga je njezin tata i ona ima pravo baciti ga u koju god zahodsku školjku odluči. Ali ako se to dogodi, život će svakako postati kompliciraniji. Jedno od osnovnih pravila preljuba jest da ženu i ljubavnicu treba držati što je moguće dalje jednu od druge. Ruth, na njegovo golemo iznenađenje, to nije držala problemom.

Obrisao se pred zrcalom rutinski se diveći svom tijelu i pregledavajući ga ne bi li pronašao kakav trag koji je Ruth ostavila. Sve čisto. Zatim je oprao zube, osmjehnuo se sam sebi kiselim osmijehom i zaputio se natrag u spavaću sobu izbjegavajući parkete koji škripe. Ugasio je svoju noćnu svjetiljku, koju bi mu Eleanor uvijek ostavljala upaljenu, i potiho se zavukao u krevet pokraj nje.

Kao i uvijek, bila je okrenuta na drugu stranu, prema zidu, i nije se ni pomakla. Nije čuo ni da diše. Katkad je mislio da se samo pretvara da spava.

"Laku noć", rekao je tiho. Nije bilo odgovora.

Žene, pomisli Buck polako u mraku razabirući strop iznad sebe. Čak i nakon svih ovih godina, uza

sav trud koji je uložio pokušavajući ih upoznati što više i saznati o njima što više, na kraju su ipak ostale jedna od neotkrivenih Božjih tajni.

Eleanor gaje slušala kako uzdiše i premješta se i znala je da leži na boku, okrenut prema njoj, možda čak promatrajući je ne bi li primijetio neki znak da je budna. Nije se pomakla. Ubrzo će još jedanput uzdahnuti i okrenuti se na drugu stranu, onda će se, nakon nekih pet minuta, umiriti na leđima. Tada će mu grlo kliknuti i početak će hrkati.

Zavidjela mu je na načinu na koji je mogao tako lako pobjeći od svijeta. Davno, davno, dok je još vjerovala da je san moguć, i sama je isprobala njegov ritual: lijevi bok, desni bok, leđa. Nikada nije upalilo.

Buckovo hrkanje nije bilo glasno ako nije bio pijan. Bio je to više zvuk prolaska zraka, poput tijeska za zrak kojim je zimi običavao raspirivati vatru u kaminu dnevne sobe. Ritam njezina disanja bio je brži od njegova, i ona se svake noći trudila uhvatiti ga. No uvijek bi se predala. Ležala bi tako, neugodno zadržavajući iskorišteni zrak u plućima i svakim ubrzanim otkucajem srca žaleći što čak i u snu volja njezina muža i dalje prevladava.

Katkad, kad bi se uvjerila da spava, tiho bi se okrenula u krevetu, tako da ne pomakne madrac, i promatrala ga. Gledala bi kako se njegova snažna prsa dižu i spuštaju, kako mu usnice zadrhte pri svakom izdahu. Opušteno snom, lice mu je bilo neobično nalik na dječje, gotovo dirljivo. Na čelu je imao blijedi trak, poput aoreole, gdje gaje šešir štitio od sunca. Eleanor bi tada pretraživala vlastito srce, tražeći u njemu neki zaostali tračak ljubavi, pokušavajući se prisjetiti kako je to bilo osjećati za njega nešto više od žaljenja ili prezira.

I prije nego što su se vjenčali, znala je da je Buck imao ženu, premda ne baš točno koliko.

Prijateljčina prijateljica bila je jedna od njih i prenijela je Eleanor upozorenje koje se lako moglo protumačiti kao gorčina nakon rastanka. Kad je Eleanor upitala Bucka je li to istina, razoružao ju je pričom koja je tada prošla kao potpuno priznanje, nakon koje ju je uvjerio kako je njegova divlja prošlost bila tek usamljeno lutanje koje gaje naposljetku dovelo do nje.

Čak i da mu nije povjerovala, vjerojatno bi se ipak udala za njega. Žudnja za ženama bila je njegova slabost, a u čovjeka tako očite snage, slabost bilo kakve vrste bila je šarmantna. U Eleanorinoj katoličkoj krvi ona je pobudila neku duboku želju za iskupljenjem. Nije bila ni prva ni zadnja koja se udala za čovjeka uvjerena da ga može spasiti.

Činjenica da Buck Calder ili nije spreman da bude spašen ili nije za to sposoban, izašla je na vidjelo već nakon nekoliko kratkih godina, iako je Eleanor trebalo još barem toliko da je prizna.

Njegov poziv državnog zakonodavca i mjesto vodećeg među uzgajivačima stoke pružali su mu mnogo prilika za igru izvan kuće, a ono što Eleanorine oči nisu vidjele, srce je moglo jednostavno previdjeti. Buck je bio vješt i promišljen lažac. Pažljivo je odabirao žene, izbjegavajući one za koje je mislio da bi poslije mogle zatražiti osvetu. One s kojima je lijegao uvijek su, činilo se, znale pravila. Nikada ga nisu zvale kući, niti su mu ostavljale mrlje od šminke na odjeći. Čak ni u najdivljijim napadima nisu ga obilježavale ni zubima ni noktima.

Domišljatost stvora što ga zovemo poricanje neograničena je. Ono se uvlači u najsitnije pukotine misli, gdje onda plete kukuljicu oko straha i sumnje. A Eleanor, budući da je bila uglavnom pošteđena uobičajene bruke koja prati prevarenu ženu, bila mu je više nego voljna domaćica.

Čak i kada bi kod frizera u lokalnom časopisu slučajno ugledala fotografiju snimljenu na večeri uzgajivača stoke, koja pokazuje Buc-ka u zagrljaju mlade kraljice rodea, bila je spremna pronaći objašnjenje. Buck je muškarac kojeg žene smatraju privlačnim, za Boga miloga. Nije on za to kriv. A on je samo njezin i otac njezine djece. I voli je, ona zna da je voli, jer joj je to govorio i pokazivao. Stvari su se promijenile s Kathvnm rođenjem.

Eleanor je vodenjak pukao dva tjedna prerano, dok je Buck bio na konferenciji uzgajivača stoke u Houstonu. Sve se događalo takvom brzinom da je tek kasno te večeri, kad je beba bila već sigurno zamotana u njezinu naručju, iz bolnice nazvala njegov hotel, gdje su je spojili u njegovu sobu. Na telefon se javila neka žena, kojoj očito još nije bio dospio objasniti pravila.

"Krevet gospodina Caldera", zagugutala je prije nego što joj je slušalica oteta iz ruke.

Buck je došao kući i sve priznao. A Eleanor mu je, što zbog djece, što zbog toga što je bio jednako dobar u pokori kao i u varanju, bila spremna oprostiti taj incident koji je on nazvao čistim grijehom. Ništa ne može opravdati njegov postupak, rekao je. Ali bio je tamo, daleko od kuće u stranome gradu, posve sam. A nakon nekoliko čašica previše, čovjek lako zastrani. A Eleanor je bila trudna i sve, i prošlo je već neko vrijeme otkada su posljednji put, mislim, znaš već.

Priuštila mu je šest mjeseci pakla, zabranila mu je pristup njezinoj postelji i trudila se ne žaliti ga dok je on igrao ulogu pokornoga muža, muški trpeći pravednu kaznu. Vodio je brigu o djeci i o poslu na ranču, a ona je pazila na bebu.

Pazeći da ostane ledena i nadmena, Eleanor je potajice bila impresionirana znanjem koje je Buck posjedovao o mnogim dosadnim pojedinostima koje su oduvijek bile njezin teritorij. Izlazio je na kraj sa svime; čak i više od toga. Ujutro bi budio Henryja i Lane, hranio ih i kupao i uvečer ih spremio u krevet. Donosio bi kući namirnice, a da prije toga ne bi morao pitati što im treba. Njoj bi nosio cvijeće i pripremao joj posebne večere, a svaki put kad bi se udostojila uputiti mu pogled, poklonio bi joj pokajnički osmijeh.

Eleanor nije znala koliko Zdravomarija preljubnik zaslužuje, ali upravo kad je počela misliti da se Buck iskupio, dvije suosjećajne prijateljice pogrešno su zaključile kako je sada vrijeme da čuje i ono što su oduvijek krile od nje. Jednoga jutra uz kavu ispričale su joj sve do posljednjeg detalja o tome koga je sve Buck povalio u posljednjih nekoliko godina, uključujući i nekoliko žena koje je Elea-nor smatrala prijateljicama. Sada je znala da je trebala poslušati njihov savjet i ostaviti ga. Ali u nekom zabitom kutku svog srca, ona je osjećala da bi još mogla spasiti Bucka. Katkad bi se zagledala kroz kuhinjski prozor prema pašnjacima prekrivenim snijegom i kad bi ugledala topolu kako raste iz zahrđalog Fordova modela T, rekla bi sama sebi da je sve moguće, da dobri Bog ne podnosi olupine koje ne sadrže barem sjeme nade.

Napokon ga je ponovno pustila u svoj krevet, iako su prošle još tri godine prije nego što mu je dopustila da ponovno vodi ljubav s njom. Ne da ga nije željela. Bilo je noći kad se budila vruća i vlažna i kad je osjećala tako strašnu želju za njim da joj je trebala sva snaga koju je imala da ne posegne za njim, ne probudi ga i ne uzme ga u sebe u strastvenom oprost.

Upravo je tako začet Luke. A u mjesecima koji su uslijedili, dok je njihovo posljednje dijete raslo u njezinoj utrobi, Eleanor i Buck u svom sjedinjenju pronašli su strast koja je, činilo se, i njega iznenađivala i uzbuđivala jednako kao i nju. On je bio jedini muškarac s kojim je ikada vodila ljubav, ali tek je tada njezino tijelo počelo posve odgovarati njegovom.

Prisjećajući se tog doba, čak i sada, poslije toliko godina, Eleanor je gotovo osjećala žestinu njihove ljubavi i stidjela se što si je ikada dopustila daje tako obuzme tjelesna strast. Daje bila dostojna same sebe i obuzdala se, možda bi bol koju joj je nanio kasnijim izdajama bila podnošljivija. Bilo bi bolje da ga nikada nije upoznala takvoga. Jer s rođenjem Lukea - njezina sina, tako malo nalik na oca koliko je to bilo moguće - njihova je strast ugasnula.

Bucku se, razmišljala je poslije, to zacijelo činilo samo kao kraj još jedne njegove veze.

Njegovo nezadovoljstvo Lukeom tumačila je kao nezadovoljstvo njom samom, jer dječak je zaista bio njezina slika i prilika, pa od nje zacijelo dolaze i njegova krhkost i manjkavost.

Druga njihova djeca rano su naučila prospavati noć. U roditeljskom krevetu spavali bi samo kad su bili bolesni. Luke je, međutim, plakao i plakao i plakao i Eleanor bi ga uspijevala umiriti samo ako bi ga uzela k sebi i držala ga u naručju dok ne zaspi.

Isprva ju je Buck tjerao da ga nosi natrag u njegov krevetić, ali Luke bi se uvijek trgnuo iz sna i ponovno zaplakao, pa je uskoro, usprkos Buckovim negodovanjima, dopuštala djetetu da ostane s njom cijelu noć.

Tako je nastala nova geometrija njihova života: Eleanor, umorna i defenzivna; njezin muž, izbačen iz postelje i ljut, uskoro ponovno u pohodu na žene (što je ona, od sada pa nadalje, nastojala ignorirati trudeći se - tako se žarko trudeći - da ga zbog toga žali); i ovaj novi dječčić, koji se tako doslovno ispriječio između njih.

Tako je počela duga zima njihova braka. Braka tako ogoljenog od strasti, a uskoro i od prijateljstva, da između njih nije ostalo čak ni dovoljno topline za uzajamnu utjehu kad je mali Henry poginuo. Najbliže što su ikada došli u zajedničkoj žalosti bilo je tijekom svađe koja je izbila dan nakon sprovoda. Buck ju je zatekao kako glača odjeću svog mrtvog sina i nazvao je budalom. A što on očekuje, upitala ga je ona, da jednostavno baci dječakovu odjeću?

Sada je čula svog muža kako se okreće u postelji i namješta si jastuk.

Uskoro je ponovno hrkao, a ona je ležala budna i slušala ga, pitajući se u čijem je krevetu bio prije nego što je došao kući. Trudeći se što je bolje mogla, nakon svih ovih godina, daje ne bude briga.

Dan isprati Helen do njezina kamioneta parkiranog ispred Zadnje šanse, kamo su otišli na pivo poslije večere u zalogajnici. Ona mu zahvali na predivnoj večeri i poljubi ga u obraz.

"Anđeli ti bili na tijelu", reče odvozeći se. "I tebi."

Približavala se ponoć i grad je bio pust. Došla je do mjesta gdje prestaje asfalt i počinje makadam koji vodi kroz ravnicu. Buzz, koji je cijelo vrijeme spavao u kamionetu, sada se vozio na suvozačevu sjedalu.

Bilo je to prvi put da ovuda vozi po mraku, a nakon što je sišla s glavne ceste pri vrhu udoline, stvari su se malo zakomplicirale. Nigdje nije bilo znakova, a ona je znala da mora dvaput skrenuti udesno i

jedanput ulijevo, ali negdje je pogriješila pa je završila na nekakvom ranču gdje su je glasnim lavežom dočekali psi, a netko, tek obris na žutom svjetlu, virnuo je kroz prozor na katu. Ona mahne rukom, a zatim okrene kamionet i stane uz rub ceste malo niže, gdje je uz ručnu svjetiljku mogla proučiti kartu. Napokon je, na rubu šume, ugledala red od pet poštanskih sandučića među kojima se nalazio i njezin, koji su označavali skretanje, koje je bilo gotovo posve skriveno drvećem. Tu se makadam pretvarao u prašnjavi put koji je još šest i pol kilometara vijugao kroz strmu i izbrazdanu šumu do Orlova jezera. Svaki je poštanski sandučić bio drugačije boje. Njezin je bio bijel. Ostali su, pretpostavljala je, pripadali kolibama ili kućama koje tek treba otkriti. Jedini trag ljudskog života koji je do sada tu spazila bio je jedan usamljeni planinar i jedan golemi kamion za prijevoz drva koji ju je tog poslije-podneva umalo stjerao s ceste.

Dok je stari kamionet bučno poskakivao cestom što je vodila kroz šumu, Helen je razmišljala o onome što joj je Dan pokušao reći za večerom. Bože, žena bi u životu mogla proći mnogo gore nego što je upecati Dana Priora. Sama je to više od jedanput dokazala. Bila je dirnuta, čak na trenutak i polaskana, da još osjeća isto za nju - sve dok njezino drugo ja, ono koje bi je uvijek pokosilo u koljenima kad god bi bila iole zadovoljna sama sobom, nije stupilo u akciju i reklo joj da ne bude glupa: jadnik je razveden, usamljen i vjerojatno jednostavno samo očajan.

Orlovo je jezero bilo smješteno na čistini - plitka zdjelica livade, duga osamsto metara koja bi se u rano proljeće osula žarkim bojama planinskog cvijeća. Kolibica je stajala na zapadnom rubu jezera, tridesetak metara udaljena od vode, na vrhu blagog nagiba čijom je sredinom tekao potočić na koji su u predvečerje jeleni dolazili na poji.

Helenina svjetla i sada su ih zatekla tamo, njih osam ili devet, kad je kamionet izronio iz šume. Svi su kao jedan podigli pogled, prilično neprestrašeni. Helen je zaustavila kamionet, pa su tako nekoliko trenutaka promatrali jedni druge, dok je Buzz, i sam uzburan i zabuljen u njih, lagano drhtao i cvilio. Zatim su se jeleni okre-

nuli i polako se udaljili, sve dok se njihovi bijeli repovi nisu stopili s drvećem i nestali.

Parkirala je kamionet pokraj kolibe pa se, dok je Buzz odjurio u potragu za plijenom, naslonila na poklopac motora i zagledala u nebo. Nije bilo mjeseca, a svaka je i najudaljenija zvijezda na nebeskome svodu nastojala nadomjestiti njegovu svjetlost. Nikada nije vidjela tako blistavo nebo. Zrak je bio miran i mirisao je na borovinu.

Helen duboko udahne i zakašlje. Definitivno mora prestati pu-šiti. Zauvijek. Sada će zapaliti posljednju cigaretu i to je to. Apsolutno definitivno.

Zapalila je i zaputila se uz potok, iznenađena da je i od same svjetlosti zvijezda prati sjena. Na šljunkovitom dijelu uz rub jezera stajao je drveni čamac koji je nekada vjerojatno služio za ribolov, ali sada je istrunuo i u njemu se nastanila trska. Provjerila je je li pra-mac još dovoljno čvrst pa je, ustanovivši da jest, sjela da tamo popuši svoju posljednju cigaretu i razmišlja uz odsjaj neba na staklenoj površini jezera.

Tu i tamo iznad nje, u šumi, začula bi Buzza kako istražuje, a jedanput joj se čak učinilo da je čula korak neke veće životinje. Sve je drugo bilo tiho, nije bilo kreketa žaba, ni zujanja kukaca, kao daje večeras svijet ostao zamrznut u čast nebu. Zagledana u vodu vidjela je kako s neba pada meteor, a učinilo joj se da je s te udaljene obale svemira i začula njegovu riku.

Posljednji je put zvijezdu padalicu vidjela one posljednje večeri na Cape Codu, a sada je ponovno sklopila oči i poželjela istu, samo isprevrnutu želju koju je poželjela i onda, zapravo tri želje stopljene u jednu: da je Joel dobro, da će se vratiti kao što je obećao i da će željeti (u što je najviše sumnjala) biti s njom.

Ustala je i smrvila užareni čik među prstima. Filter je zatim spremila u džep, razmišljajući o tome kakva to posebna vrsta kretena mora biti koja se više brine o zdravlju planeta, nego o zdravlju vlastitih zakatranjenih pluća.

Sutra će početi novi život i potragu za vukom. Pitala se gdje se u ovoj divljini ta životinja krije baš u ovom trenutku. Zacijelo negdje lovi, vlažnim nosom njušeći zrak. Zacijelo negdje čeka promatrajući okolicu svojim žutim očima ili se poput tekuće sjene šulja kroz šumu.

Možda bi trebala malo zavijati, da vidi hoće li joj se javiti. Dan joj je uvijek govorio da zavija bolje od svih koji se bave ovim poslom i da nema vuka u Minnesoti koji bi mogao izdržati, a da joj se ne javi.

Ali već godinama nije zavijala, a premda joj je Buzz bio jedina publika, ipak ju je bilo malo stid. A onda je pomislila, ma što ima veze, pročistila grlo i podigla lice prema nebu.

Bila je tako zahrđala da je prvi vučji zov ispaao grozno. Zvučao je poput njakanja magarca s upaljenim grlom, a ni drugi nije bio mnogo bolji. A onda je, iz trećeg pokušaja, pronašla što je tražila: dubok početak koji se dizao sve više u blagoj, sve široj žalobnoj krivulji koja se vukla i vukla kroz noć.

Ako ju je koji vuk i čuo, nije joj odgovorio.

Sve što je dočekalo Helenin glas bila je jeka u nekim udaljenim prostorima planina. No', Helen je zadrhtala od tog zvuka. Jer u njemu je začula kadencu vlastite ostavljene duše.

JESEN

DVANAESTO POGLAVLJE

STIGLI SU DO HRPTA PLANINE I ZASTALI TAMO MEĐU GROMADAMA stijena prekrivenih lišajevima, zaklanjajući oči od sunca i škiljeći prema kanjonu koji se poput krivudave uvale protezao pred njima. Helen je čula šum brzaka i vidjela ljeskanje pjene na mjestima gdje se voda provlačila kroz guštike žalosnih vrba i joha koji su se pružali duž dna kanjona. Ona smakne ruksak s jednog ramena i izvuce iz njega bocu vode.

Ovaj posljednji dio uspona bio je strm, a na podnevnom suncu bilo je vruće, no barem ih je tu gore dočekao lagani povjetarac. Helen osjeti njegov svjež pritisak na znojnoj mrlji koju je ruksak ostavio na leđima njezine majice i zagleda se u lišće topola pod njima koje je treperilo na vjetriću. Otpije malo vode, a zatim pruži bocu Billu Rimmeru. On je prihvati kimnuvši istovremeno prema drugoj strani kanjona. Slijedeći njegov pogled, Helen ugleda stado planinskih ovaca koje su stajale posve nepomično, kao da su isklesane u kamenu i promatrale ih.

Prošla su tri tjedna otkada su postavili stupice. Dan ju je bio poveo na let Cessnom, da stekne dojam o tome kako izgleda teren. Nisu uhvatili ni nagovještaj radiosignala. Sljedećeg su dana Helen i Rimmer izvidjeli najbolja mjesta za postavljanje stupica.

Rimmer se pojavio u njezinoj kolibi noseći joj na dar vučji izmet i urin i onaj njegov poznati mamac na koji ju je Dan bio već prije upozorio. Rimmer mu je nadjenulo ime 'mačji kolačić'. Otvorio je staklenku i dao je Helen daje omiriše. Umalo se onesvijestila.

"Moj Bože! Što je to?"

Rimmer se osmjehnuo. "Zaista želiš da ti kažem?"

"Ne znam. Želim li?"

"Usmrđena divlja mačka i fermentirane analne žlijezde kojota." "Hvala ti što si to podijelio sa mnom, Bille."

Buzz, do čijih je nosnica također dopro vonj iz Billove sada ponovno (milostivo) hermetički zatvorene staklenke, bio je izvan sebe i neprestano ju je promatrao s krajnjim zanimanjem.

U ovom udaljenom kanjonu gdje su sada stajali pronašli su vučje tragove i izmet, premda ništa od toga nije bilo svježije. Činilo se da ovo mjesto obećaje najviše od svih, ovaj stjenoviti lijevak kojim bi se mogao spustiti svaki vuk koji putuje razvođem, pa su odlučili postaviti deset od dvadeset klopki u kanjonu i oko njega. Ostale stupice, imajući na umu Bucka Caldera, postavili su duž dva najvjerojatnija puta koja su vodila niz šumu, dolje do dodijeljenog dobra koji su Calder i njegovi susjedi unajmili za ljetnu ispašu.

Svjesna daje Rimmer na glasu kao izvrstan traper, Helen je bila pomalo nervozna od pomisli da će je baš on promatrati dok radi. On je, međutim, bio opušten i velikodušan, pa joj je čak i čestitao na tehničarici i odabiru mjesta za stupice. Kad je pripremila mjesto za prvu, našalio se da bi on baš mogao i poći kući.

Helen je uživala u njegovu društvu. Dobro je poznao krajolik pa ju je, ne držeći joj lekcije, naučio kako se vukovi ponašaju na ovakvom planinskom terenu, što najčešće love i gdje se nastanjuju. Sirio je oko sebe neku nježnost i puno je pričao o svojoj ženi i djeci. Imao je dva sina, od pet i šest godina i kćerku od osam koja, ispričao joj je, vlada kućom i drži mu stroga predavanja o tome kako je zločesto ubijati životinje, jer je znala daje i to dio njegova posla.

Stupice kojima su se služili bile su modificirane četrnaestice, vrlo nalik na stare Newhouse stupice koje je Helen uvijek koristila u Minnesoti, za koje je bilo malo vjerojatno da će vuku ozlijediti nogu kojom se uhvatio u klopku. Rimmer je bio pomalo sumnjičav što se toga tiče, jer je smatrao da su stupice preslabe i da vuku daju prevelike izgleda za bijeg. On je osobno više volio klopke koje čvršće stisnu uhvaćenu nogu, a koje potječu iz Teksasa gdje ih je izrađivao legendarni traper po imenu Roy McBride.

Svaka je stupica bila žicom spojena na ogrlicu s radioodašiljačem koja je bila skrivena u blizini, po mogućnosti na drvetu. Čim se klopka pomakne s mjesta, ta žica izvuce mali magnet s ogrlice i ona poč-

ne odašiljati radiosignale. Polovicu je stupica postavila Helen, a polovicu Rimmer, pa su se okladili u pivo tko će uhvatiti prvog vuka.

Nakon tri tjedna, došli su i prvi rezultati. Nijedno od njih dvoje nije uhvatilo vuka.

Helen je svaki dan pregledavala sve frekvencije, a da nije začula ni jedan jedini 'bip'. Svako jutro i svaku večer izlazila je i provjeravala sva tri pravca duž kojih su klopke bile postavljene. Dva pravca koja su se pružala niz šumu bilo je lako pregledati, jer se mogla poslužiti putovima koje su koristili

drvosječe i prići blizu svojim kamionetom. Za pregled pravca u kanjonu trebalo joj je više vremena. Stara Tovota je svaki put zvučala kao da će se raspasti dok ne bi stigla do kraja posljednje ceste, odakle je Helen imala još dobar sat planinarenja.

Svaki put kad bi se uspela do hrpta na kojem je sada stajala s Rimmerom uvjeravala bi se kako je upravo taj dan kucnuo čas. I dok bi se spuštala kroz drveće pažljivo bi osluškivala, nastojeći čuti izdajnički zveket lanca ili šuškanje u grmlju u kojem se možda sakrio uhvaćeni vuk. Ali ishod je svaki put bio isti.

Ništa. Od vuka ni traga ni glasa, kao ni od novih tragova ili izmeta. Nije čak primijetila ni pramen dlake na kakvoj trnovitoj grani.

Počela je misliti da je možda izgubila na vještini ili da nešto radi pogrešno. I tako je nakon deset dana pomakla stupice, postavila ih drugačije i isprobala razna mjesta, pomičući ih i nešto dalje od pu-teljka kojim bi čovjek očekivao da će vuk prolaziti. Postavila ih je visoko na grebenu i dolje pokraj potočića, na otvorenom i u gušticama.

Bez učinka.

Onda je počela misliti da su klopke možda previše nove ili da previše mirišu na metal, pa ih je sve zajedno odnijela natrag u kolibicu, izribala žičanom četkom i prokuhala u izvorskoj vodi i prirodnoj drvenoj boji. Zatim ih je lagano provukla kroz otopljeni pčelinji vosak i objesila na drveće da se osuše, cijelo vrijeme pazeći da ih ne dodirne bez rukavica.

Nikakve promjene.

Zatim se zapitala nije li problem u Buzzu. On bi obično odlazio s njom u obilazak stupica, a katkad bi se i sam popiškio na klopku koju bi Helen poprskala vučjim urinom. Isprva se to činilo kao dobra zamisao, i njoj i Rimnieru. Miris bilo kakvog četveronošca koji povrijedi vučji teritorij, bilo da se radi o drugom vuku ili o kastriranom psu, obično je pomagao. Ali možda ih Buzzov trud zapravo odbija. Tako gaje u posljednje vrijeme, na Buzzovo veliko nezadovoljstvo, Helen ostavljala u kamionetu ili u kolibi. Čak je na nekoliko dana prestala pušiti, za slučaj daje to ono što im smeta.

No klopke su i dalje tvrdoglavo ostajale prazne.

Ne da nije imala mnogo drugih stvari kojima je ispunjavala dane. Instalirala je na svoj kompjuter GIS12 program koji joj je Dan dao, pa je sada na zaslonu mogla imati kartu bilo kojeg područja. Postojale su posebne karte za vodene putove, ceste, različite vrste vegetacije, a mogle su se slojevito poslagati jedna na drugu u svim kombinacijama. U njih nije unijela baš točnu lokaciju svake klopke, ali je utipkala sve druge podatke koji bi se mogli pokazati korisnima, kao što je pojava ili tragovi jelena, losa ili bilo koje druge životinje koju bi vuk mogao loviti - uključujući i stoku na dodijeljenim dobrima.

Znala je koliko je važno da bude zauzeta. Jer kad god zastane, pa makar i na samo nekoliko trenutaka, neka zalutala pomisao na Joela mogla bi joj se prikristi s leđa i zgrabiti je.

Najgore su bile noći. Obično se tek u sumrak vraćala iz obilaska stupica, a od tada pa nadalje večeri su joj uvijek više ili manje bile iste. Kad bi joj uspjelo napuniti mobitel (što joj često nije polazilo za rukom) i kad bi uspjela uhvatiti signal, provjerila bi glasovni mail i uzvratila pozive kad bi ih bilo. Već je gotovo odustala od e-maila. Zbog analognog prijenosa signala njezina mobitela, trebala joj je cijela vječnost da skine bilo što s Interneta; za jednu jedinu stranicu trebalo je pet minuta.

Svaki put kad bi provjeravala telefonske poruke, naivno se nadala da bi mogla začuti Joelov glas. Ali obično bi je dočekali Dan ili Bili Rimmer da je pitaju je li bilo sreće s klopkama. U posljednje vrijeme čak su i njih dvojica prestali nazivati, jer im je vjerojatno bilo neugodno što su svaki put dobili isti odgovor. Katkad bi joj Ce-lia ili majka ostavile poruku, pa bi Helen dala sve od sebe da im uzvрати poziv.

12 GIS (eng.); Geographic Information System - Zemljopisni informacijski sustav.

Zatim bi nahranila Buzza, otuširala se, pripremila si nešto za jelo i provela ostatak večeri za kompjuterom, čitajući i bilježeći. A kad bi se smračilo i kad bi se tišina poput ubojita jastuka spustila na šumu, proparana tek tu i tamo ponekim krikom sove ili kakve lipšuce životinje, bivalo joj je sve teže zadržati misli o Joelu po strani.

Pokušala je puštati glazbu ne bi li ih odagnala, ali sve što bi pustila samo bi Joela mamilo još bliže.

Ćula bi ga kako dolazi u psika-nju Colemanovih plamenika ili u lepetu krila pokojeg kukca koji bi se zaletio u mrežasta vrata. A čak i ako bi ga uspjela na neko vrijeme odagnati iz glave, uvukao bi joj se u tijelo i ostao visjeti poput utega u njezinim grudima tjerajući joj suze na oči, sve dok više ne bi mogla izdržati, pa bi ustala, izjurila iz kolibe i sjela dolje uz jezero, jecajući i paleći cigaretu za cigaretom, mrzeći sebe i njega i cijeli ovaj jadni svijet.

A kad bi sunce neumitno ponovno granulo, prisjetila bi se kako se glupo ponijela večer prije i stidjela

bi se same sebe, kao da je njezina idiotska bol neki grozan muškarac s kojim je nekako završila u krevetu. Praktičan mozak biologa koji je imala u sebi govorio joj je da bi takvo neprilagođeno ponašanje moglo postati navikom i da mora prekinuti tu rutinu.

Zato je pokušala znanstveno pristupiti zavijanju i bilježiti kad god dobije neki odgovor u onom visokom kanjonu. No stvar je bila beznadna, čak i gora nego one večeri kad je pokušala zavijati pokraj jezera. Uspjela bi iznjedriti nekoliko pristojnih urlika -naravno, bez odgovora - a onda bi briznula u plač.

Nešto uspješniji bili su večernji izlasci u grad, gdje je postupno upoznala sve više ljudi. Znala, bi otići na večeru u Nellynu zalogaj-nicu, gdje bi se obično zapričala s nekim, premda još nije skupila dovoljno hrabrosti da sama ode u Zadnju šansu.

Sada je već bila u posjetu većini okolnih rančera trudeći se što je bolje mogla šarmirati ih. Objasnila im je što je njezin zadatak i zamolila ih da joj se jave ako primijete bilo kakve znakove vučje prisutnosti. Nazvala bi ih i telefonski dogovorila vrijeme posjeta koje im odgovara, što je obično bilo oko podneva. Uglavnom su oni s kojima se vidjela bili uljudni i srdačni, premda su se žene više trudile od muškaraca.

Milhvardovi, koji su uzgajali čistokrvne Charolais bikove, napravili su od njezina posjeta veliku stvar i zadržali je na ručku. Čak je i kći Bucka Caldera, Kathy Hicks, bila prilično ljubazna, kad se uzme u obzir što se dogodilo njezinu psu. Većina rančera, iako ne svi, su joj dopustili da uđe na njihov posjed ako treba, pod uvjetom da nikomu ne smeta i da za sobom zatvori sva vrata.

Uspjelo joj je posjetiti gotovo sve rančere osim Abea Hardinga.

Pokušala je telefonom nazvati njegov ranč, ali nitko joj se nije javio. Zatim ga je jednoga dana ugledala ispred trgovine živim namirnicama, pa mu se nasmiješila i pozdravila ga, a on je prošao pokraj nje kao da je nema. Hardingova dva sina, pred kojima se bila osramotila u kamionetu onaj prvi dan kad je vozila prema Hopeu, ukrcavali su nešto u njihov kamion. Vidjela je kako joj se podsmjehuju.

"Ma, ne brini se za Abea Hardinga", rekla je Ruth Michaels kad joj je Helen ispričala što se dogodilo.

"On je takav prema svima. Tip je jednostavno kreten. Zapravo, to što sam upravo rekla nije baš najpoštenije. Abe je samo žalostan, ogorčen i možda malo neuglađen. Ali s onakva dva sina, tko ne bi bio?"

Helen je voljela Ruth i kad god bi išla u grad, obavezno je svraćala u suvenirnicu na kavu. Ruthin opaki smisao za humor uvijek bi je nasmijao, što je bio jednako dobar lijek kao i kava. A bilo je i korisno imati nekoga tko bi joj pričao mjesne tračeve i upućivao je u sve glavne likove u gradu.

Kako su tjedni prolazili, Helenin neuspjeh u lovu na vuka postao je pomalo neugodan. Ljudi su počeli zbijati šale na njezin račun. Prije dva dana na benzinskoj crpki naletjela je na Clvdea Hicksa, a on se nagnuo kroz prozor svog auta i upitao je kako ide i je li već ulovila tog starog vuka. Dobro je znao da nije. Ne, odgovorila je. Nije ulovila vuka.

"Znate kako je najlakše uloviti vuka?" upitao ju je, odvratio se cereći.

Helen odmahne glavom. "Ali mislim da ćete mi reći."

"Uzmete veliki kamen, posipate ga paprom, vuk dođe, ponjuši ga, kihne i padne u nesvijest.

Pogodak."

Helen se nasmiješi kroza zube.

"Ma nemojte?"

"Aha. Pokušajte. I neću vam ovaj savjet ništa zaračunati." S tim se riječima pametnjaković odvezao.

Noću je Helen znala ležati budna, pitajući se zašto nema sreće. Možda su u pitanju ljudi, pomislila je. Možda gore u šumi ima drugih ljudi koji nekako odvrću vuka da se ulovi u jednu od njezinih stupica. Ne namjerno, tek svojom prisutnošću. Ona sama nikada ovdje gore nije vidjela nikoga, ali je znala da planinari dolaze u kanjon, a bili su tu i drvosječe koji su radili za tvornicu drvne građe, malo niže u dolini.

Katkad bi u prašini ili u blatu pokraj potočića pronašla tragove čizama, premda ne dovoljno često da bi se zabrinula neće li nekoga uhvatiti u klopku. U posljednje vrijeme vidjela je i tragove kopita i konjski izmet. Ali vukove obično ne odbijaju planinari i konji. Naravno, vukovi su stidljive životinje, ali nisu ništa stidljiviji od grizlija ili planinskoga lava, čije je tragove pronašla. Neobično.

Još neobičnije, u posljednje vrijeme neke od stupica bile su aktivirane, bez znaka kako se to moglo dogoditi. Činilo se je da su se aktivirale same od sebe, jer nisu bile pomaknute s mjesta, što bi aktiviralo radio odašiljače. Helen je pokušala namjestiti napetost mehanizma tako da klopke budu manje osjetljive, no one su se i dalje zatvarale same od sebe. Jučer je pronašla tri aktivirane klopke, pa je nazvala Billa Rimmera i zamolila ga da danas pođe s njom.

Naravno, još nisu pronašli nijednu aktiviranu stupicu. Sve klopke u šumi bile su netaknute.

"Mislit ćeš da sam si umislila", reče Helen sad kad su se počeli spuštati u kanjon.

"To ti je kao kad ti auto čudno zvuči pa ga odvedeš na popravak, a onda prokletinja vozi k'o zmaj."

"Kad je moj auto u pitanju, mehaničar ne bi znao čega se prije uhvatiti."

Prve dvije klopke koje su provjerili izgledale su točno onako kako ih je Helen ostavila dan prije.

Sljedeća je, međutim, napokon, bila aktivirana.

Helen ju je postavila pokraj uskog prašnjavog puta koji je izgledao kao da se njime uglavnom služe jeleni. Rimmer je obide sa svih strana, pažljivo promatrajući tlo pri svakom koraku. Klopka je bila lijepo vidljiva, a željezne ralje sklopljene u prazno. Pažljivo ju je podigao krajem štapa i dobro je pregledao prije nego što ju je uhvatio u ruke i proučio mehanizam.

"Klopka je uredi."

Ponovno ju je spustio na zemlju i zaputio se uz puteljak osam-naestak metara, pogleda prikovana za tlo. Zatim se vratio i prohodao istu udaljenost na drugu stranu. Helen je stajala na mjestu i promatrala ga.

"Dodi i pogledaj", pozove je naposljetku.

Helen mu priđe, a Rimmer upre prstom niz putić.

"Vidiš kako ovi jelenji tragovi naglo prestaju?"

"Možda se okrenuo."

"Ne čini mi se tako. Pogledaj ovamo."

Zajedno su prošli pokraj klopke do mjesta gdje je Rimmer prvi put zastao.

"Vidiš kako tragovi ponovno počinju ovdje? To je ista životinja koja se kreće u istom pravcu."

"Siguran si?"

"Aha. Što god da je aktiviralo klopku, poslije je pomelo tragove. U životu sam sreo neke prilično pametne vukove, ali nijednog baš tako pametnog."

Pokušavali su pronaći neke tragove u predjelu oko puteljka, ali tlo je bilo prekriveno stijenjem i gušticima. Isto je bilo i sa sljedećom klopkom: bila je aktivirana, a tlo posve čisto.

A onda su, kod treće, pronašli vučje tragove i svježi izmet povrh aktivirane klopke. Helen klikne.

"Hajde, barem je još u blizini." Rimmer se mrštio zagledan u tlo.

"Da. Ali ne mislim daje on aktivirao stupicu. Vidiš ove tragove ovdje? Nema znakova da ju je dirao šapom, ni da je skočio kad se aktivirala. Izgleda daje samo došetao, onjušio je, obavio svoje i otišao."

"Misliš da je klopku nešto aktiviralo prije nego što je došao?"

"Tako mi se čini. Čini se da je prašina pometena prije nego što je došao. Zato se njegovi tragovi tako dobro vide."

Izvukao je iz džepa plastičnu vrećicu i navukao je na ruku da pokupi izmet. Zatim ju je izvrnuo i pružio Helen.

"Barem ti je ostavio poklon."

Pročešljali su okolicu klopke. Rimmer čučne i stane njušiti busen trave.

"Ovdje nešto jako vonja. Na amonijak ili nešto." On iščupa dio i pruži ga Helen da pomiriše. "Aha."

Ali još nešto. Možda benzin?"

Nastavili su tražiti. Onda je Rimmer pronašao svježe otrgnutu granu pelina, posve prašnjavu. Podigao ju je kako bije Helen mogla vidjeti.

"Ovo mu je metla. Netko se ovdje poigrava s nama."

Dok je te večeri stajala pod tušem, Helen nije bila ništa bliže rješenju tajne.

Tuš je sada radio bez greške i bila je ponosna na poboljšanja koja je uvela: novi paravan i vrata sa šarkama koja su bila niska, tako da je preko njih mogla vidjeti jezero i, ne dao Bog, kakvog pridošlog medvjeda. Najbolje od svega bila je plastična kadica od dvadeset litara koju je montirala na drvo iznad kante koja joj je služila kao tuš. Na jedan njezin dio spojila je konopac i sve što je trebala učiniti bilo je povući ga da se kanta nagne i napuni kantu. Bila je sigurna da će se jednoga dana sve zajedno srušiti na nju, ali tako se mogla tuširati mnogo dulje, iako je voda bila tako prokleta hladna da je van izlazila sva plava.

Zubi su joj cvokotali kad je zgrabila ručnik i stala otirali kosu, što je trajalo najviše pet sekundi i bilo jedino što joj se sviđalo kod nove frizure.

Zašto bi bilo tko dirao njezine klopke?

Svi rančeri koje je upoznala jedva su čekali da uhvati bilo kakvog vuka koji bi se mogao motati ovuda. To nije imalo smisla. Osim ako netko nije mislio daje to dobra šala. Omotala se ručnikom i zaputila natrag u kolibu.

Kad se odjenula, skuhalo si je čaj, upalila kompjuter i utipkala pozicije onih šest klopki koje su ona i Rimmer ponovno postavili. Dugo je sjedila zagledana u kartu kanjona gdje su pronašli stupice koje su aktivirane nedavno. Kliknula je mišem da dobije kartu terena koji graniči s kanjonom. Ne

odvajajući pogled s ekrana, pijuckala je čaj i zagrizla veliku crvenu jabuku čiji je izgled bio puno bolji od okusa. A onda joj je nešto zapelo za oko.

Na južnoj strani kanjona nalazila se stara cesta kojom su se koristili drvosječe, a koju Helen prije nije primijetila. Ona je uvijek dolazila sa sjeverne strane i nije se do sada potrudila izvidjeti čega ima na jugu. Ona ponovno klikne mišem i smanji sliku kako bi ustanovila kamo cesta vodi. Vijugala je kroz šumu nekih osam kilometara, probijajući se kroz uski planinski prolaz do kuće koja se nalazila na uzvisini udoline. Znala je čija je to kuća, ali je kliknula još jedanput, samo da bude sigurna. Riječi koje su se pokazale bile su "Ranč Hardingovih".

Čudno da joj to i prije nije palo na pamet: možda su to ona dva momka zbijala šale s njom. Nije imala nikakvih razloga da sumnja na njih, osim što su oni bili najmanje prijateljski raspoloženi od svih ljudi koje je upoznala otkada je došla.

Polu sata poslije prozujala je u Tovoti pokraj razbijenog znaka na kojem je pisalo: "PRIVATNO VLASNIŠTVO - ZABRANJEN LOV - NE PRILAZI", te je stala zaobilaziti rupe na kolnom prilazu Hardingovih. Buzz, koji je poskakivao na sjedalu pokraj nje doimao se gotovo jednako nervozan kao i ona, a uskoro je uvidjela i zašto. Dva psa, otprilike dvaput veća i deset puta opasnija od njega izjurila su iz drveća prema kamionetu, a dlaka na šiji bila im je tako na-kostriješena daje izgledala poput peraje morskog psa. Buzz zacvili.

Helen parkira kamionet pokraj zahrđale prikolice za prijevoz stoke koja je, zajedno s još nekoliko primjeraka antikne mašinerije, stajala uz rub kolnog prilaza, prikovana za tlo korovom i travom.

Ugasila je motor i na trenutak ostala sjediti, pitajući se što da radi.

Znala je sa psima, ali bilo je nečeg oko ova dva primjerka što ju je tjeralo da se zapita želi li se izlagati takvu riziku. Jedan od njih podigao se na stražnje šape i naslonio se prednjima na vrata kamioneta, lajući i režeći i slineći, sve u isto vrijeme. Buzz neuvjerljivo za-laje i spusti se na sjedalo.

"feAv.wvc.-t", i-t-re, VitteTi. Ttfčfffi t/ati •p/c/%Vfi pit-ma Vrnći.

Bio je to žalostan prizor - građevina je bila tek nešto veća od kolibice koja je tijekom godina nadograđivana, vjerojatno koliko je to

novac dopuštao. Ružni, otužni dodaci izbijali su iz nje poput arhitektonskog raka, ujedinjeni tek pljesnivim vapnom. Krov je bio prepun zakrpa od ter-papira koji je na mjestima napuhn timer od vlage.

Čak su i neke zakrpe bile zakrpane. Kuća se stisnula podno gole stijene kao da se boji da će je progutati divljina.

Bliže kući bila su parkirana dva kamiona. Jedan od njih bio je onaj crni koji su vozili mladići. Ali psi su bili jedini znak života.

Sunčana je svjetlost brzo blijedjela i Helen je ugledala treptaj televizora, tog udaljenog svijeta koji se u ovu zabit probio putem goleme satelitske antene koja je jedva jedvice bila pričvršćena na stijenu iznad kuće. S konopca razapetog između dvaju umirućih borova visjeli su nepomični blijedi obrisi starih košulja i donjeg rublja.

Iznenada Helen začuje povik i psi istog trena umuknu i potrče natrag prema kući. Potrgana mrežasta vrata otvore se i na trijem kroči stari Abe Harding. On ponovno podvikne, a psi se pokunje i zapute prema stražnjem dijelu kuće.

Helen je očekivala da će joj Harding prići, ali on je ostao gdje je i bio, na trijemu i bez riječi je promatrao.

"No, dobro", reče ona Buzzu ispod glasa. Zatim otvori vrata kamioneta. "Idemo."

Ona zalupi vratima i zaputi se prema kući šljunčanim puteljkom iz kojeg je mjestimice izbijao pokoji busen korova. Nije baš imala pripremljen govor. Nikako nije imala namjeru početi bilo koga optuživati za prtljanje po klopama. Neće to ni spomenuti. Bit će sam med i mlijeko.

"Dobra večer!" uzviknula je svojim najveselijim glasom. "Aha." Teško da bi se to moglo nazvati prijateljskim nastupom, ali i to je početak.

Kad je stigla do podnožja stuba koje su vodile na trijem, jedan je od pasa skrivenih sa strane zarežao, pa mu je Abe naredio da zašuti, ne skidajući pogleda s Helen. Bio je to mršav, žilav čovjek dubokih očnih duplji u kojima su se smjestile zabrinute oči. Na sebi je imao svijetao zamrljani šešir, traperice i potkošulju dugih rukava. Nije imao cipele, a kroz rupu na čarapi vidjeli su mu se nožni prsti.

U mislima, Helen ocijeni da mu je oko šezdeset godina. Ruth Michaels rekla joj je da je zemlju kupio kad se vratio iz Vijetnama. Mogla je samo nagađati je li rat kriv za ovaj izmučen, progonjen izgled. Možda je za njega kriv život na ovom žalobnom mjestu, gdje je čovjek ledima uvijek prikovan za zid.

Helen ispruži ruku. "Gospodine Harding. Ja sam Helen Ross, iz..."

"Znam tko ste."

On spusti pogled na njezinu ispruženu ruku, a Helen se na trenutak zabrine da je neće prihvatiti. Napokon, kao da to čini, premda zna da ne bi smio, Harding to ipak učini.

"Lijepo vam je ovdje." On prezirivo otpuhne. Nije ga krivila. "Ste zainteresirani za kupnju?" Helen se nasmije, malčice prerveno. "Voljela bih da si to mogu priuštiti."

"Koliko ja čujem, vi vladini službenici prolazite prilično dobro. Dobijete sve ove novce od poreza koje izmuzete od ljudi kao što sam ja."

"Da. Pitam se tko stvarno dobije sve to."

Harding okrene glavu ustranu i ispljune puna usta sline crne od prožvakana duhana. Helen začuje kako je pljuvačka pljesnula u prašinu pokraj stuba. Stvari nisu išle onako dobro kako se nadala. On je ponovno pogleda.

"Što hoćete?"

"Gospodine Harding, kao što znate, dobila sam zadatak da uhvatim vuka koji je ne tako davno ubio psa Kathy Hicks, pa sam samo htjela svratiti, kao što sam učinila i s vašim susjedima, i znate, samo vas pozdraviti i predstaviti vam se i..." Osjećala se tako glupo. Kao da joj je pijana žaba preuzela nadzor nad jezikom.

"Dakle, niste ga ulovili."

"Ne još. Ali trudim se." Nervozno se nasmijala.

"Aha."

Iz kuće je dopirao zvuk s televizora. Na programu je bila nekakva komedija, i to dobra, ako je suditi po redovnim grmljavinama smijeha publike u studiju. Helen iznenada postane svjesna činjenice da je netko promatra iznutra. Jedan od Hardingovih sinova gledao je kroz mrežasti prozor prostorije za koju je pretpostavljala da je kuhinja. Uskoro mu se pridružio i brat. Nije obraćala pažnju na njih, već je hrabro krenula dalje, što je vedrije mogla.

"Naravno, da bih saznala je li još u okolici i što se sprema učiniti..."

"Hraniti se našim kravama, gore na dodijeljenom dobru, rekao bih. Već se dokopao teleta Bucka Caldera, kako čujem."

"Pa, sad. Po izgledu strvine nije se dalo zaključiti..."

"Sranje." On odmahne glavom i skrene pogled. "Kakvi ste vi ljudi."

Helen proguta slinu. "Neki rančeri, uključujući i gospodina Caldera, ljubazno su mi dopustiti da se krećem njihovim posjedima. Znaite, u potrazi za tragovima, izmetom, takvim stvarima." Nasmijala se, premda nije imala pojma zašto. "Pod uvjetom, naravno, da budem vrlo oprezna, da zatvaram vrata i tako to. Pa sam se pitala bi li vama smetalo da..."

"Dodete njuškati po mojoj zemlji?" "Pa, sad, ne baš 'njuškati', ali..." "Malo sutra." "Oh."

"Mislite da ću dati šugavoj saveznoj vladi da mi se mota po privatnom vlasništvu i zabada nos u moje stvari?"

"Pa, ja..."

"Vi mora da ste šenuli." "Žao mi je." "Nosite se."

Ona dva psa pomole glave iza kuće. Jedan od njih zareži, pa mu Abe naredi da zašuti. Krajičkom oka Helen ugleda dvojicu momaka kako se cere s one strane kuhinjskoga mrežastog prozora. Helen se hrabro nasmiješi njihovu ocu.

"No, stvarno mi je žao što sam vas gnjavila." "Samo idite."

Ona se okrene i zaputi prema kamionetu. S televizora dopre do nje nova provala smijeha. Koljena su joj drhtala. Nadala se da se to ne vidi. Iznenada iza sebe začuje strku i prije nego što se uspjela okrenuti, prvi ju je pas sustigao. Kako je skočio na nju, pljoštice se ispružila po tlu.

Oba su bila na njoj, jedan na bedru, drugi na članku. Užasno su režali zubima parajući njezine planinarske hlače. Vrisnula je i stala se ritati. Harding je trčao prema njima vičući i opozivajući pse. Pustili su je jednako iznenada kao što su je i napali. Pokunjeno su odkaskali prema kući. Harding podigne kamen i hitne ga za njima, a jedan od njih i zacvili kad ga je pogodio. Helen je nakratko ležala na zemlji, u šoku. Hlače su joj bile poderane, ali nije bilo krvi. Zatim je sjela.

"Dobro ste?"

Ton njegova glasa nije bio baš suosjećajan. Stajao je iznad nje.

"Mislim da jesam."

Helen se osovi na noge i otrese sa sebe prašinu.

"Onda idete."

"Da, valjda."

Krenula je prema kamionetu, cijelo vrijeme držeći pse na oku. Nije se osjećala sigurnom sve dok nije otvorila vrata. Ramena su joj se tresla, sada ne samo od šoka već i od bijesa.

"Cijenila bih kad biste rekli onima koji se petljaju u moje klopke da bi im bolje bilo neka se paze. Mogli bi upasti u velike nevolje."

Čak je i njoj to zvučalo jadno. Ton njezina glasa odavao je koliko je blizu suzama. Harding nije odgovorio.

Helen se popne za upravljač i zalupi vratima. Vani je bio gotovo mrak. Harding je stajao na trijemu i promatrao je dok je okretala kamionet. Na trenutak su ga ošinula njezina svjetla. A ona se, dok joj je srce luđački tuklo i suze se stale slijevati niz lice, zaputila niz kolni prilaz. Plakala je sve do kuće.

TRINAESTO POGLAVLJE

SAJMENI PROSTOR HOPEA PAMTIO JE I BOLJE DANE. PROSTIRAO SE na prašnjavom potezu pašnjaka iza grada i veći dio godine služio je kao stanište zečeva, vjeverica i kao domaćin povremenim zabavama srednjoškolskih pobunjenika koji su ga koristili za protuzakonite ponoćne utrke automobila.

Ograde oko životinjskih obora i arene za rodeo već godinama nisu vidjele kista, a nenatkrivene tribine bile su tako klimave i pune iverja da su se samo oni najodvažniji ili oni najnepromišljeniji usuđivali sjediti na njima. Oko arene nizale su se izložbene kabine čiji su krovovi bili iskrivljeni zimskim vjetrovima tako da su se svi nahe-rili na istu stranu, pružajući tako raznim vrstama ptica prostor za snijanje gnijezda.

U nekim prošlim vremenima na ovom su se mjestu tijekom cijele godine održavali obrtnički sajmovi, izložbe oružja, te razne parade i rodea. Nekada se tu održavao i takozvani RENDEZ-VOUS gorštaka, na koji su iz nekoliko susjednih država dolazili zanesenjaci s bradama odjeveni u losove kože, kao i Festival testisa koji je neko vrijeme bio još i popularniji, osim vjerojatno kod teladi čiji su određeni dijelovi tijela bili posluživani kao hrana, servirani pod eu-femističnim imenom 'prerijske ostrige'. Na posterima se kočio slogan: DOĐITE U HOPE I (S)AJNO SE PROVEDITE. No kako je vrijeme odmicalo, sve je manje i manje ljudi dolazilo.

Jedan po jedan, svi su se ovi događaji ili ugasili ili potražili povoljnija mjesta negdje drugdje. Jedini preživjeli događaj koji je imao nekakvu težinu bio je Hopeov Sajam za Labor Day¹³ i Rodeo, a čak Prvi ponedjeljak u rujnu.

Je i on, tjeran pritiskom snažne konkurencije iz drugih mjesta, bio prisiljen promijeniti ime i pomaknuti se s Labor Daya na polovicu rujna, skrativši pritom trajanje s tri dana na jednu jedinu subotu.

Sajam je uvijek kulminirao koncertom i goveđim fondijem, u kojem su se komadi govedine veličine omanjih pasa nabadali na raž-njeve ili bivali prženi u kotlovima proključalog ulja. Proteklih godina koncert je znao privući srednje velike zvijezde countrj glazbe. Ove godine, međutim, vrhunac svega bili su Rikki Rain i ofucani Wrangleri, koji su doputovali iz dalekog Billingsa i koji su, kako se činilo prvih nekoliko trenutaka neugodnog iščekivanja, bili spremni vratiti se a da ne odsviraju ni jednu jedinu notu.

Parkirali su svoje dvije kamp-kućice izrađene po narudžbi pokraj obora sa stokom, a kad su izašli, Rikki je dočekaao poster na koji je netko, točno ispod njezina imena nadodao: TKO?

Bucka Caldera i nekolicinu članova organizacijskog odbora, koji su joj došli poželjeti dobrodošlicu, dočekaao je živopisni savjet o tome gdje si mogu turnuti taj svoj bijedni i posrani nazovisajam.

Uvredljivi poster istog je trena uklonjen, pa su napokon ipak prevladali kasnopolijepodneвно sunce, miris pečene govedine koji je lebdio u zraku i malo slatkorječivosti Bucka Caldera.

Eleanor je pijuckala svoj ledeni čaj pokraj jednog od štandova s hranom i pićem promatrajući kroz gomilu svoga muža. Sada je prebacio ruku preko Rikkinih ramena, a ona je zabacivala svoje izblaj-hane kovrče promuklo se smijući nečemu što joj je govorio. Na sebi je imala crnu košulju, crvene kaubojske čizme i bijele traperice koje su joj bile tako uske da se Eleanor brinula za djevojčinu cirkulaciju.

"Ovo je, bome, najbolja proteza koju sam ikada vidjela", reče Hettie Millward prateći Eleanorin pogled. "Rekla bih da ona izgleda malčice ofucanije od Wranglera."

Eleanor se nasmiješi. "Hettie, ne moraš mi to govoriti."

"Pa, zar se tebi ne čini? Osim toga, nisam znala da je Buck ove godine u odboru."

"I nije. Ali znaš ti Bucka, gdje god je dama u nevolji..."

"Nećeš ti dame. Pogledaj kako joj je košulja otkopčana. Pa ti reci nešto o ovci preodjevenoj u janje."

"Razodjevenoj."

Obje se nasmiju. Hettie je bila Eleanorina najbolja prijateljica, jedina koja je iole razumjela kako što je stvari između nje i Bucka. Bila je to žena velika srca, neprestano u ratu s kilogramima, iako je to bio rat koji je, činilo se, voljela gubiti. Doug, njezin muž, bio je Buckov prijatelj i jedan od najomiljenijih i najpoštovanijih rančera u Hopeu.

Eleanor promijeni temu upitavši Hettie o planovima za vjenčanje njezine kćeri koji su se mijenjali iz tjedna u tjedan. Lucy se udavala sljedećeg proljeća i željela je da njezino vjenčanje bude 'svadba tisućljeća'. Cijeli je Hope trebao biti pozvan. Hettie joj je rekla da je posljednja zamisao na koju su došli bila ta da se cijela ceremonija obavi na konjima, što je ona smatrala potpunom ludošću. Mlada i mladoženja, kum i djeveruše, čak i svećenik, za Boga miloga, trebali su biti na konjima. Hettie je rekla da je to siguran recept za katastrofu.

Zatim je bacila pogled na sat i rekla da mora pronaći sinove koji su upravo bili osvojili plave vrpce u kategoriji teladi 4-H. Njihove životinje bit će na aukciji, a parada je upravo trebala početi u glavnoj areni.

"Charlie je rekao da očekuje barem šest dolara po kilogramu. Rekla sam mu da ni šesto dolara po kilogramu neće isplatiti sve muke koje smo pretrpjeli zbog tih životinja. Ja ih se samo hoću riješiti. Vidimo se poslije, dušo."

Eleanor ispije čaj, a zatim se prošeće duž niza izložbenih kabina čiju su otrcanost skrivale obojene široke i uske zastave što su lepršale na povjetarcu. U kabinama se prodavalo sve, od srebrnih privjesaka do domaće marmelade od gorkih trešanja. Jedna je kabina bila pretvorena u šator ispred kojeg je stajala skupina hihotavih tinejdžerica koje su čekale da im "Pravi indijanski vrač" pročita sudbinu. Malo dalje, nešto mlađa i glasnija djeca bacala su mokre spužve na dva dobrovoljca iz gradske vatrogasne službe koji su se hrabro smiješili kroz izrezana lica Daniela Boonea i Davieja Crocketta.

Prošlo je mnogo godina otkada je Eleanor posljednji put bila na sajmu, iako ga Buck, čije su dane slave još pamtili stariji mještani koji prate rodeo, nikada nije propuštao. Eleanor je prestala dolaziti nakon Henryjeve smrti, bojeći se da bi mogla ugledati lice svog mrtvog sina među gomilama djece koja čekaju da pokažu svoje junce ili galameći kupuju hot dog ili sok pokraj štandova s hranom i pićem.

Svejedno, bila je to njezina zamisao da Paragon uzme kabinu na sajmu, a sada je, dok joj se približavala, osjećala olakšanje što je sajam nije zaskočio materinskom boli. Zapravo, bila je ponosna što je jedan od njezinih prvih prijedloga u ulozi poslovne partnerice Ruth Michaels ispaao tako dobro. Toplo je vrijeme izmamilo ljude na ulicu. Tu su u jednom danu prodale koliko u dućanu prodaju za cijeli tjedan, te su lako pokrile pedeset dolara koliko je stajalo iznajmljivanje kabine.

Kad je prišla kabini Paragona, ugledala je Ruth kako promatra nešto s druge strane gomile. Na licu joj je lebdio neobičan, gotovo ljut izraz. Eleanor stane slijediti njezin pogled i shvati da Ruth zacijelo gleda Bucka. On je još pravio budalu od sebe s onom pjevačicom.

Dirljivo je, pomisli Eleanor, vidjeti da se Ruth obazire na to.

Buck poželi Rikki i Wranglerima sve najbolje i reče im da će ih posjetiti poslije koncerta, iako nije bio siguran da hoće. Rikki je izdaleka izgledala mnogo bolje nego izbliza, a činjenica da mu je na-mignula zaputivši se prema svojoj kamp-kućici nije ga posebno uzbudila. Život je, hvala na pitanju, bio dovoljno kompliciran samim time što eno, njegova žena i ljubavnica tamo preko, kod kabine, čavrljaju kao da su najbolje prijateljice.

Bio je vidio da se Eleanor zaputila do jednog od štandova s hranom i pićem, pa je taman htio odšetati k Ruth ne bi li s njom izmijenio riječ-dvije ispod glasa, kad su ga zadržali da izgledi situaciju koja je povrijedila ego Rikki Rain. I tako je propustio priliku. Katkad je teško biti stup društvene zajednice. Osjetio je na sebi Eleanorin pogled, pa se otputio u suprotnom pravcu.

Buck je volio sajam i rodeo, iako cijeli događaj više nije bio ni upola nalik na onaj kad je on bio klinac. Tada bi ovamo došao cijeli okrug i još horde ljudi s raznih strana. Pobijediti na rodeu onda je zaista imalo neku težinu. Neki od ovih današnjih mulaca jedva da znaju kroz koju stranu konja ulazi sijeno. Danas je ovdje bilo više ljudi nego proteklih godina, ali svejedno to nije bilo to.

Slijedio je njuh do jednog od dugih stolova postavljenih na drvenini ukriženim nogama gdje se pečeno meso rezalo na komade. Prolazeći pokraj arene primijetio je skupinu tinejdžera, uglavnom djevojaka, okupljenih oko visokog muškarca u svijetloplavoj košulji i preplanule mlade žene u uskoj bijeloj haljini.

Činilo se da oboje daju autograme, ali ih Buck, budući da su mu bili okrenuti leđima, nije prepoznao. Fotograf koji je radio za mjesne novine slikao ih je. Muškarac u plavoj košulji rekao je nešto što Buck nije dobro čuo, ali je očito bilo strašno smiješno jer je gomila oko njega prasnula u smijeh. Kad se mladi par okrenuo da ode, Buck shvati da se radi o onom televizijskom voditelju, Jordanu Townsendu, koji je prije dvije godine kupio Nielsenov posjed.

Townsend je imao vlastiti show na jednoj od televizijskih mreža (koji Buck nikada nije pogledao) i svako toliko doletio bi ovamo iz Los Angelesa, parkirao svoj privatni mlažnjak u Great Fallsu te se helikopterom dovezao na ranč. I za upravljanje rančom bio je unajmio nekog došljaka.

Srušio je lijepu staru kuću koja je nekada pripadala Jimu i Judy Nielsen i zamijenio je deset puta većom palačom. U njoj je imao golemu kupelj iz koje se pružao pogled na planine, a u podrum je smjestio pravo kino s trideset sjedala.

Buck stane u red za hranu. U dobrim starim danima poslužitelj bi ga primijetili u redu i donijeli mu besplatan tanjur prepun mesa. Ali ne danas. Hranu su posluživala dva pristava klinca koje nije poznavao.

Čekao je svoj red promatrajući Jordana Tovvnsenda i njegovu slatku ženu kako, poput kraljevske obitelji, prolaze kroz gomilu. Tovvnsend se iz petnih žila trudio da se proda za kauboja. Uz pažljivo izbijeljenu radnu košulju i vvranglerice, na sebi je imao i novi kaubojski šešir i par rukom izrađenih čizama koje su zacijelo stajale barem tisuću dolara.

I njegova žena (i to treća, ako je vjerovati Kathy) imala je na sebi par takvih čizama, ali to je bio jedini ustupak koji je bila spremna učiniti za izgled Divljeg zapada. Sve ostalo, od sunčanih naočala poznatog dizajnera do haljinice koju je imala na sebi, podsjećalo je na filmsku zvijezdu. Što je, sudeći po svim pričama, i bila, iako Buck nikada nije upoznao nikoga tko je gledao neki od njezinih filmova. Navodno je imala dva imena: jedno po kojem je bila poznata u profesionalnom svijetu i jedno pod kojim se voljela izdavati kad bi inkognito provodila vrijeme u Montani. Buck se nije mogao sjetiti ni jednog ni drugog.

Pričalo se da joj je dvadeset sedam godina, točno upola manje nego njezinu mužu, ali Kathy je rekla da se tomu ne smije pretjera-

no vjerovati, jer većina glumica i po nekoliko godina ima dvadeset sedam. Buck je o njoj znao još samo to daje prošle godine za Božić od Townsenda dobila malo krdo bizona. Doduše, da je trebalo, Buck je mogao zamisliti još štošta.

Došao je na red za hranu, pa je dao jednom od prištavih dječaka tri dolara koliko je stajao tanjur mesa i graha s chilijem. Pomaknuo se u stranu i napunio usta dok je zlatni par klizio pokraj njega, kimajući glavom i smješkajući se starosjediocima, uključujući i Bucka.

"Bok, kako ide?" reče mu Tovrasend. Buck je znao da nema pojma komu se obratio.

"Dobro. Kod vas?"

"Super. Drago mi je što sam vas vidio."

I s tim je riječima odjezdio. Šupak, pomisli Buck.

Odrezak je bio žilav i mastan, pa ga je Buck potišteno žvakao prateći pogledom slatku guzu mlade glumice koja se njihala s jedne strane na drugu dok su ona i Townsend napredovali prema parkiralištu, odišući ponosom što su obavili mjesnu dužnost.

Pogrešno je mrziti ljude koje ne poznaješ, ali Buck si nije mogao pomoći. Ti i takvi pokupovali su cijelu prokletu državu. Bilo je mjesta gdje čovjek jedva da se mogao mrdnuti od silnih milijunera, mogula i filmskih zvijezda. Čini se da si u Hollywoodu ili New Yor-ku nitko i ništa ako nemaš ranč i krišku zemlje velikog neba¹⁴.

Ishod je bio taj da su se cijene nekretnina vinule nebu pod oblake, tako da pristojni mladići, rođeni i odgojeni u Montani nisu imali nikakve izgleda. Neki od pridošlica održavali su posao, ili su barem pokušavali, ali većina ih ili nije imala pojma kako i što raditi ili jednostavno nisu marili. Za njih je to bilo samo mjesto gdje su se mogli igrati kauboja i impresionirati svoje otmjene prijatelje koje su pozivali iz gradova.

Buck kuša grah i ustanovi da nije ništa bolji od odreska. Osvrtao se oko sebe u potrazi za kantom za smeće, kad kroz gomilu spazi zabrinuto lice Abea Hardinga kako se kroz gomilu probija prema njemu.

Samo mi još to treba, pomisli Buck.

U originalu: Big Sky Country - Montana.

Bili su susjedi već trideset godina i sve to vrijeme nisu se uspjeli zapravo upoznati. Abeovu zemlju moglo se dvadeset puta utrpati u Buckovu, da još ostane slobodnog prostora. Njegova je zemlja osim toga bila i mnogo siromašnija, a svi su znali da se Abe prezadužio za nju i da je vječno balansirao na rubu bankrota. S onim svojim očima kojima je škiljio ispod uvijek namrgođenih obrva, doimao se poput neke paranoidne jegulje iz kakva stjenjaka.

"Hej, susjede, što ima?" Abe kimne. "Buck."

Zatim se počeo po nosu i nervozno se ogleda oko sebe, poput nekoga tko se sprema izvesti pljačku. Mahnito je žvakao kuglicu duhana, a u kutovima usana skupljao mu se smeđi sok.

"Imaš malo vremena?"

"Naravno. Hoćeš malo ovoga? Dobro je."

"Ne. Možemo prošetati?"

"Normalno."

Abe ga u tišini povede, ne progovorivši ni riječi sve dok nije bio siguran da ih nitko neće čuti.
"Kako ti mogu pomoći?" upita Buck. "Znaš onaj vuk koji je ubio Kathvna psa?" "Aha. Mislim da nam je koknuo ijedno tele."

"Čuo sam. Dakle, taj vuk. To je bio velik, crn komad vuka, je l' tako?"

Buck kimne glavom.

"E, mi smo ga ponovno vidjeli. A s njim su bila još dva."

"Gdje?"

"Gore na dodijeljenom dobru. Bili smo gore, posipali smo malo nove soli i minerala tamo gore, kad smo čuli vučje zavijanje. Ethan je rekao: 'Ovo je najčudniji kojot kojeg sam ikad čuo'. A onda smo ih vidjeli, jasno da jasnije ne može biti, tri. Tog velikog crnog i još dva."

Sve vrijeme dok je govorio pogled mu je lutao uokolo, rijetko susrećući Buckov, a i onda samo na trenutak. Kao da ga progoni neki nemir ili osjećaj.

"Jesu li napali stoku?"

"Ne, ali su se sto posto spremali na to. Da sam sa sobom imao pušku, bio bih ih dokrajčio. Ostavio sam Ethana gore i vratio se kući po nju, ali su pobjegli. Nisam im mogao pronaći ni tragove."

Buck se zamisli na trenutak.

"Jesi li to rekao onoj maloj biologinji?"

"Ne. Zašto bih joj rekao? Federalci su ih i pustili na slobodu. A ta je prokletinja od žene pitala smije li se motati po mojoj zemlji. Rekao sam joj što da si radi."

Buck slegne ramenima.

"Kažem ti, Buck, sad si ne mogu priuštiti da izgubim i jedno jedino tele."

"Savršeno te razumijem."

"Nisam siguran da razumiješ, ali tako stvari stoje."

"Ali znaš, Abe, ako ih odeš poubijati i ako te uhvate, imat ćeš nevolja i nevolja. Možeš čak završiti i u zatvoru."

Abe ispljune smeđi sok na izbljedjelu travu.

"Prokleta vlada. Iznajme ti zemlju, uzmu ti novac i onda oslobode ove štetočine da ti poubijaju stoku."

"A onda te bace u zatvor ako se pokušaš obraniti. To nema baš mnogo smisla, je li tako?"

Abe ne odgovori, samo stisne oči i zagleda se preko sajmišta prema pozornici gdje su glazbenici istovarili opremu.

"Stvar je u tome da smo se mislili skupiti rano i otjerati stado dolje, gdje ga možemo bolje paziti. Pitao sam se bi li nam pomogao."

"Naravno da bih."

"Cijenim to."

"Nema problema."

"Kažem ti, bit će frke ako nisu svi na broju."

Luke se spustio na sajam samo zato što je majci obećao da će doći. Nije namjeravao ostati dugo. Rikki Rain i ofucani Wrangleri bili su dobar razlog za odlazak. Svirali su već sat vremena, no činilo se da su na pozornici mnogo duže. Još jedan dobar razlog bilo je to što je Luke upravo spazio skupinu klinaca s kojima je maturirao, uključujući i Chervl Snyder, koju je simpatizirao cijelu srednju školu.

Njezin je otac bio vlasnik benzinske crpke, a ona je bila jedna od najsrdačnijih i svakako najljepša djevojka u školi. Što je za posledicu imalo da je uglavnom bila okružena najgorim mamlazima.

Četvorica takvih upravo su se razmetala pred njom i njezinom prijateljicom Tinom Ritchie.

Luke se baš zaputio prema kabini Paragona sa sokovima za mamu i Ruth koje su bile zaposlene pakiranjem svega što nisu prodale. Činilo se da ga Chervl i ostali nisu vidjeli, pa se upravo spremao sakriti između dviju kabina i krenuti zaobilaznim putem, kad ga je pozvala.

"Luke! Hej, Luke!"

On se okrene hineći iznenađenje. Chervl mu mahne, a Luke se osmjehne i podigne u zrak čaše sa sokovima, da joj pokaže kako joj ne može mahnuti, pitajući se je li to dovoljno i bi li još uvijek mogao umaći. Ali ona krene prema njemu, a za njom doklipšu i ostali. Na sebi je imala traperice i oskudan ružičasti top koji joj je otkrivao pupak. Luke se prisjeti, što mu se često događalo, one novogodišnje zabave prije nekoliko godina na kojoj su se njih dvoje poljubili. Ona je bila jedina djevojka koju je Luke ikada pošteno poljubio. Što je u njegovim godinama bilo ni manje ni više nego bijedno, kad se čovjek malo zamisli.

"Hej, Luke, kako si?"

"O, bok, Ch-Ch-Cheryl. Do-dobro sam, hvala." Pridružili su im se Tina i ostali, pa se Luke nasmiješio i kimnuo im, a oni su jednako tako uzvratili ili osmijehom ili pozdravom izgovorenim s više ili manje entuzijazma.

"Nisam te vidjela cijelo ljeto", reče Chervl.

"A, to. Radio sam na r-r-ranču, znaš. P-p-pomagao sam ocu i t-tako."

Gledao ih je u oči, kao i uvijek kad bi zamučao, tražeći u njima naznaku poruge, neugode ili sažaljenja, što je bilo daleko najgore. S ovim drugim je mogao izaći na kraj.

"Hej, Cooks, vidjeli smo te na televiziji, kad je onaj vuk ubio psa tvoje sestre", reče Tina. Jedan od dječaka, majstor po imenu Jerry Kruger stane komično zavijati. Neko je vrijeme u nižim razredima Jerry zagorčavao Lukeu život, sve dok ga Luke jednog dana u školskom dvorištu nije šakom složio na pod. Lukeova se reputacija isto-ga trenutka vinula nebu pod oblake. Nikada se više nije morao poslužiti silom.

"Jesi li ga ponovno vidio?" upita Chervl.

"Vuka? Ne. Vj-vjerojatno je bio samo u p-p-prolazu."

"Šteta", reče Kruger. "Tina se baš nadala da će se poigrati Crvenkapice s njim. 'O, bako, kako imaš velike cicone!'"

"Jerry, zašto više ne odrasteš?" reče Chervl.

Činilo se da nitko ne zna što bi rekao, pa su na trenutak samo stajali na mjestu i slušali promukao glas Rikki Rain. Onda Luke podigne sokove.

"M-moram ići."

"U redu", reče Chervl. "Vidimo se."

Svi su se pozdravili. Dok je odlazio, Luke je čuo kako se Kruger smije i govori: "Vj-vjerojatno je bio samo u p-p-prolazu" i kako ga ostali ušutkuju.

Sada je bilo hladnije i Helen je požalila što nije uzela vestu. Na sebi je imala kratke planinarske hlačice, cipele i majicu podvrnutih rukava. Noge su joj bile pune flastera na mjestima gdje su joj psi Abea Hardinga ostavili otiske zuba. Začudo, koža nije bila oštećena.

Na sajmu je sreća većinu ljudi koje je upoznala proteklih tjedana, pa je s većinom, uz iznimku Abea Hardinga, i porazgovarala. Svi su se divili Buzzu koji se kraljevski zabavljao. Helen ga je držala na uzici, ali svejedno je uspio ugrabiti nekoliko večera među onim što je ljudima ispalo s tanjura. Znala je da je vrijeme da krene. Čekalo ju je još mnogo posla. No svi oko nje su se tako dobro zabavljali da joj se nije išlo. Helen je znala da je djelomično posrijedi čista želja za druženjem. Da je prilika bila drugačija i da je bila drugačijeg raspoloženja, Helen se i danas mogla osjetiti isključenom i zavidnom, kao što joj se u posljednje vrijeme događalo kad bi ugledala kakav mladi par ili (Bože, kako je to jadno) žene svojih godina s malom djecom. Danas si je, međutim, jednostavno dopustila uživati u dobrodušnom zadir-kivanju i vrevi gomile osjećajući se, što već dugo nije, u skladu sa svijetom oko sebe.

Promatrajući stanovnike Hopea u ovo suncem okupano rujansko poslijepodne, ustanovila je da ju je dirnuo njihov osjećaj zajedništva, korijeni koji su ih, činilo se, držali za ovo mjesto i za način života koji je, usprkos dugogodišnjim kušnjama i luđačkoj trci u koju se svijet upuštao iz dana u dan, ipak u svojoj biti ostao nepromijenjen.

Helenin omiljeni rančer, Doug Mihvard, bio je, činilo se, utjelovljenje svega toga. Kad su naletjeli jedno na drugo, inzistirao je na tome da joj kupi sladoled. Kupio je jedan i sebi pa su stajali tako ližući ih i promatrajući paradu školskog orkestra. Bio je to visok muškarac, tihoga glasa i toplih plavih očiju. Helen je znala da baš ne voli vukove, ali činilo joj se da gaji tolerantno poštovanje za njezine napore. Povjerila mu je da netko sabotira njezine klopke, a kad je čuo što se dogodilo kod Hardinga, Doug je uzdahnio i odmahnuo glavom.

"Ovo vam vjerojatno neće pomoći da se osjetite ista bolje, ali Abe je imao težak život."

"Čula sam da je bio u Vijetnamu."

"Aha. I vidio je svašta. Tako kažu. Ja ga nikada nisam čuo da govori o tome. Ali znam da mu je problem izdržati od prvoga do prvoga. A oni njegovi sinovi nisu od bogzna kakve koristi. Otkada su bili djeca neprestano upadaju u nevolje."

"Kakve nevolje?"

"O, ovo i ono, znate. Ništa preozbiljno."

Vidjela je da oklijeva širiti tračeve. Na trenutak je bez riječi promatrao orkestar, kao da razmišlja koliko da joj otkrije.

"Druže se s tih nekoliko momaka. Recimo da ja ne bih bio sretan da moja djeca provode vrijeme u njihovu društvu."

"Na primjer?"

"Nekolicina rade kao drvosječe. A zaglibili su u ono militantno uvjerenje, znate - protiv su vlade, pale se na oružje, takve stvari. Prije nekog vremena oni i Wes i Ethan Harding uhvaćeni su u kri-volovu. Stjerali su cijelo krdo losova u kanjon i pokosili ih do zadnjega."

Zastao je. "Cijenio bih da nikomu ne kažete gdje ste to čuli." "Ne, naravno."

"A oni su iznimka, znate, a ne pravilo. U ovom gradu živi jako puno dobrih ljudi."

"Znam."

Izenada se nasmijao. "Hej! Počinjemo preozbiljno razgovarati, Helen."

Rekao je da mora ići i sastati se s Hettie na prodaji 4-H teladi, pa su se pozdravili i rastali. Helen je odlutala, razmišljajući o onome što je čula.

Gužva se sada već prorijedila, a vlasnici su pakirali neke od štandova, što se nije moglo reći za glazbenike na sceni. Rikki Rain zavijala je o tome kako njezin čovjek negdje drugdje radi ono bez čega ona kod kuće mora izdržati. Helen ga je razumjela.

Sunce se sakrilo iza nakovnja od crvenih i ljubičastih oblaka iznad brda. Sada je, međutim, izenada pronašao prostora između njih da okupa sajmište crvenom svjetlošću, pretvarajući sva lica u zlato, kao da daje konačni blagoslov događajima toga dana. Dok je hodala pokraj niza kabina, oko nje se najedanput rastrčala gomilica djece koja su lovila jedno drugo i smijala se golemim sjenama koje su jurile travom ispred njih.

Tada je spazila Lukea Caldera kako razgovara s prijateljima. Promatrala je i slušala ne pokazavši im se. Njegovo ju je mucanje iznenadilo. A kad gaje onaj mali bedak oponašao, došlo joj je da se zaleti do njega i pljusne ga. Bila je sigurna da gaje Luke čuo. Probijao se kroz gomilu, a budući da se parkiralište nalazilo u istom pravcu, Helen ga je slijedila.

Vidjela ga je samo dva puta, od onog prvog dana, jedanput u gradu i jedanput na konju, gore u šumi. U obje se prilike pokazao stidljiv, izbjegavajući razgovor s njom. Znala je da mnogo vremena provodi na dodijeljenom dobru svoga oca, da pazi na stado. No kad god bi se ona zaputila u tom smjeru, od njega ni traga ni glasa.

Sada je bio kod kabine Paragona, pozdravljao se s majkom i Ruth. Zatim se zaputio prema parkiralištu, a Helen za njim.

"Luke?"

Okrenuo se i zastao, a kad ju je ugledao, u očima mu se načas ogledala panika. Zatim se nervozno nasmijeo i dotaknuo prstima rub šešira u znak pozdrava.

"O, zdravo."

Kad mu se približila, shvatila je koliko je dječak visok, dobrih petnaest centimetara viši od nje. Buzz je očito pomislio kako je pronašao davno izgubljena prijatelja, pa Luke čučne kako bi ga podragao.

"Zapravo se još nismo imali prilike upoznati", reče Helen. "Ja sam Helen." Ona ispruži ruku, ali Buzz gaje tako oblizivao da Luke nije vidio tu gestu.

"Da, zn-znam." Primijetio je njezinu ispruženu ruku baš kad je se spremala povući. "Oh, op-prostitute, n-nisam..." Zatim se uspravi i rukuje s njom.

"A tvoj novi doživotni prijatelj se zove Buzz." "B-Buzz. Baš je... sladak."

Helen izenada ostane bez riječi, baš kao i Luke, pa su se neko vrijeme njih dvoje samo gledali i smješkali se, kao dva tupavka. Ona mahne rukom, nespretno nastojeći obuhvatiti sajam, planine, sunce i sve svoje osjećaje vezane uz njih.

"Nije li sve ovo sjajno? Moj prvi rodeo!" "N-n-natjecali st-ste se?"

"Ne! Mislila sam reći, prvi rodeo kojem sam prisustvovala. Bože moj, ne. Ja i konji, katastrofalično."

"K-katastrofalično. Fora."

"Ti ne jašeš rodeo?"

"Ja? Oh. Ne."

"I nećeš ostati slušati glazbu?"

"Oh. Ne. Imam p-p-posla. Sviđa vam se?"

Helen se namršti i počese se po glavi. "Pa..."

Luke se nasmije i njegove velike zelene oči dobiju mekši izraz, dajući Helen naslutiti kakve zapravo mogu biti. Ali njegova sramežljiva obrana na brzinu poravna redove.

"Čula sam da ih je tvoj tata nagovorio da ostanu."

On kimne. "Njemu takve st-stvari st-stvarno idu od r-ruke."

On prijede pogledom preko sajmišta, a s lica mu nestane i zadnji tračak smijeha. Helen padne na pamet kako zacijelo nije lako biti dječak i imati Bucka Caldera za oca. Nastupila je još jedna napeta tišina. Luke se ponovno posveti Buzzu.

"Vidiš, bojim se da još nisam uspjela pronaći tvog vuka." On je oštro pogleda. "Zašto m-m-mog vuka?"

Ona se nasmije. "Nisam mislila, baš ono, tvog osobno. Mislila sam..."

"Ja ga nisam ni vidio."

Helen vidje kako mu obrazi rumene.

"Ne, znam. Samo sam..."

"M-m-moram sad kre-krenuti. Doviđenja."

"Oh, u redu. Doviđenja."

Helen je još trenutak stajala na mjestu pitajući se gdje je pogriješila. Zatim i on i ona krenu prema automobilima. Mahnula mu je kad je prošao pokraj nje u autu, ali on joj nije uzvratilo, nije čak ni pogledao prema njoj. Ona krene za njegovim autom van iz grada, ali Luke je vozio brže. Kad je sišla s asfaltirane ceste, bio je samo oblak sive prašine pred njom.

Zastala je ispred reda poštanskih sandučića na skretanju za jezero, iako je još na putu prema gradu provjerila ima li pošte. Nije je bilo, kao i obično. Otkako je došla u Montanu primila je pisma od majke, oca i od svoje dvije sestre. Ali nijedno od Joela. Posljednje što je dobila od njega bila je zakašnjela rođendanska čestitka dok je još bila na Cape Codu, a ona je njemu tijekom svih ovih dugih tjedana pisala barem šest puta. Možda nije primio njezina pisma? Ili možda nije mogao slati pisma? Pretpostavljala je da je tamo dolje teško s poštom i tim stvarima.

Pisma koja je pisala u posljednje vrijeme bila su namjerno iznimno vesela. Opisivala mu je mjesto gdje sada živi, ispričala mu detalje svakodnevne rutine, šalila se na račun toga što još uvijek nije ulovila vuka. Ali katkad se pitala nije li nagovještaj njezinih pravih osjećaja, njezine usamljenosti, one bolne praznine koju je ostavio u njoj, nekako zarazio njezine riječi a da ona toga nije bila svjesna. Buzz ju je sažalno promatrao iz kamioneta dok je otvarala poklopac poštanskog sandučića. Bio je prazan.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

PROMATRAO JU JE OD TRENUTKA KAD JE STIGLA. ČAK I ONIH PRVIH nekoliko dana dok joj je Dan Prior pomagao raspakirati se i dovesti kolibu u pristojno stanje. I one sljedeće večeri kad je došla kući kasno i pušila dolje pokraj jezera i kad je izvela onaj fantastičan vučji urlik. I tada je, kao i sada, stajao sakriven drvećem s druge strane jezera, moleći se da vukovi ne odgovore njezinu zovu. Nije dolazio ovamo svake večeri i nikada nije ostajao dugo. Katkad bi je vidio samo kao golemu sjenu što se mota po osvijetljenoj kolibici. Zaputi li se rubom šume dalje prema sjeveru, bliže nego što je sigurno, mogao ju je nakratko vidjeti kroz otvorena vrata, kako sjedi za stolom sa svojim kartama i kompjuterom ili kako govori na telefon.

Jednom je tako, nastojeći je ugledati, stao na suhu grančicu koja je puknula, na što je njezin pas počeo bjesomučno lajati. Helen je tada došla do vrata, a njemu je srce zastalo u grlu, ali ona ga nije vidjela, već se vratila unutra. Od tada je bio oprezniji, pa ako bi mu vjetar puhao u leđa uopće ne bi dolazio, bojeći se da ga pas ne nanjuši.

Luke je sam sebe pokušavao uvjeriti u to da to što radi nije špijuniranje. Ne da je on kakav voajer ili nešto. On je samo pokušava spriječiti da uhvati vukove. Kao kad u ratu moraš znati što protivnik radi. Ali kako je vrijeme prolazilo, bilo mu je sve teže razmišljati o njoj kao o neprijatelju.

Doimala se tako tužnom. Kako se znala spustiti do jezera, sjesti, plakati i popušiti sve one cigarete, kao da se pokušava ubiti. Lukea bi hvatala želja da dođe do nje, zagrli je i da joj kaže neka prestane plakati jer će sve biti u redu.

A onda je ono jednom iznenada skinula sa sebe odjeću i zaronila u vodu, a Luke je bio siguran da će se utopiti i umalo ju je pozvao po imenu. Ali hvala Bogu nije, jer je ispalo da se samo htjela okupati, a za njom je ušao i pas pa su se igrali u vodi i onda ju je prvi put čuo da se smije. Onako u mraku, Luke jedva da je mogao i nazrijeti obrise njezina tijela, ali i to je bilo dovoljno da se osjeti kao potpuni kreten i pervertit, pa se istog trenutka okrenuo i otišao, zaklinjući se da će prestati s time.

Ali nije prestao.

Prije dvije noći ju je sanjao. Sanjao je da on sam leži na hrptu iznad livade gdje su vukovi u proljeće imali jazbinu. Mjesto nekako nije bilo posve isto, ali vukovi su bili tamo, odrasli i mladunci i sjedili su u krugu, kao na onoj ilustraciji iz njegove stare Knjige o džungli koju je kao dječak toliko volio. A onda je vidio da u tom istom krugu sjedi i Helen, kao da tamo pripada. Podigla je pogled prema njemu, pozvala ga po imenu i upitala ga zašto ih špijunira. Nije bila ljuta, samo je željela znati. A on je ustao i pokušao reći da im ne želi nikakvo zlo, nego da im i on sam želi pripadati, ali nije mogao. Riječi jednostavno nisu dolazile. A žena i vukovi samo su ga gledali. I onda se probudio.

Sada je odnekud iza sebe, začuo promuklo glasanje sove huu--huu--huu. Luke se okrene. Trebalo je neko vrijeme da mu se oči priviknu na tamu, nakon što je onako dugo zurio u osvijetljene prozore kolibe. Ušara je bila udaljena tek nekoliko metara. Sjedila je na nižim, osušanim granama bora, prikovavši svoje goleme zlatne oči za njega, a bila mu je tako blizu da je i ovako u mraku čovjek mogao razaznati tigrove šare na njezinim prsima. Tako je i pravedno, pomisli Luke, da i promatrač bude promatran.

On ponovno baci pogled preko jezera. Iz kolibe još nisu dolazili nikakvi znakovi života. Helen je,

začudo, zatvorila vrata i navukla zastore. Ali svjetla su bila upaljena, a Luke je znao da je kod kuće jer joj je kamionet bio parkiran ispred kuće, a i pas je bio zalajao. Vjerojatno čita ili nešto. Uvijek bi bio razočaran kad je ne bi vidio, makar i na trenutak. Ali bila je kod kuće, a to mu je bilo dovoljno. To znači daje komotno mogao nastaviti sa svojim noćnim zadacima.

Luke se okrene i nečujno zađe u šumu. Sova se nije ni pomakla, samo ga je promatrala kako prolazi mimo nje.

Dok se provlačio kroz drveće silazeći u velikom luku dolje prema potoku, ponovno je razmišljao o njihovu susretu na sajmu. Oče-

kivao je da će biti sva žalosna, kakva je bila ovdje gore, sama. Ali uopće nije bila takva. A njemu je pao kamen sa srca, jer se brinuo daje on uzrok njezinoj tuzi, on i njegove sabotaže njezinih stupica.

"Zašto m-m-moj vuk? Ja ga nisam ni vidio!"

Bože, kakav je seljo ispao kad je to rekao. Proklinjao je sam sebe od onda. A Helen je stvarno bila draga, što je bilo dijelom problema, kao i s Chervil i s bilo kojom curom na koju je htio ostaviti dobar dojam. Samo što Helen Ross, naravno, nije baš bila cura. Kako god bilo, opet je učinio istu stvar, tako se uzrujao da je počeo mucati i nije više mogao reći ono što je htio i završilo je tako da je ispao točno ona'kav seljo kakvim ga je Jerry Kruger držao.

Stvar je bila posve beznadna. Pitao se kako li će ijedna djevojka ikada uspjeti otkriti da on nije baš tako loš. Ili možda je. Možda će završiti žalostan, star i usamljen. Možda će živjeti sam i čavrljati s pticama kao kakav luđak.

Iznenadilo ga je koliko je Helen izbliza lijepa. Taj njezin osmijeh i način na koji gleda ravno u tebe tim svojini smeđim očima. A, Bože, tako je dobro izgledala u onim vrećastim žutosivim hlačica-ma i s rukavima na majici onako podvrnutim da joj se vide zlatno-preplanule nadlaktice.

Ispod sebe, kroz drveće, Luke je vidio Mjesečevo oko kako pase tamo gdje ga je i ostavio, pokraj plitkog dijela potoka koji se kroz uski stjenoviti prolaz spuštao s južnog dijela jezera. Ako je konj dolje i dizao kakvu buku, ona je bila prigušena šuštanjem vode. Životinja je, međutim, čula njega pa je podigla pogled. Luke prisloni lice uz bijeli polumjesec na konjskoj njušci, po kojem mu je i nadjenao ime, a onda dopusti sebi izgubiti čitavu minutu, koju je proveo dra-gajući konju vrat i šapćući mu koliko ga voli. Zatim se uspeo u sedlo koje je bilo teško poput olova, opterećeno svime što mu je bilo potrebno za njegov noćni posao, pa je podbo Mjesečevo oko da uđe u vodu.

Voda je bila brza i pjenila se oko konjskih gležnjeva, ali njegova su kopita pronalazila čvrste oslonce među skliskim stijenjem, pa su uskoro i konj i jahač bili na drugoj obali. Odatle su se zaputili niz šumu, prema prvom pravcu klopki.

Nije Luke mislio da Helen vukovima želi zlo. Daleko od toga. Ali jednom kad na njih navuče ogrlice, više neće biti slobodni. Tko god hoće moći će ih u bilo koje doba pronaći i riješiti ih se. Čudno je što ovi biolozi to ne shvaćaju. A opet, možda su i oni kao i svi ostali - ne mogu podnijeti da neko drugo stvorenje bude istinski divlje, pa ga neprestano pokušavaju pripitomiti i okovati.

U početku Luke je ovo s klopkama vidio gotovo kao igru. Uživao je pratiti Helen i onog tipa iz kontrole grabežljivaca, Rimmera, preko šuma i planina, i znati gdje su odlučili postaviti klopke. Čudilo ga je da ga nisu vidjeli, ali nisu. Jedanput je, možda tjedan dana poslije, naletio na nju, ali tada je, na sreću, već bio gotov s klopkama i vraćao se na dodijeljeno dobro svoga oca, tako da joj to vjerojatno nije bilo sumnjivo.

Nije uspio vidjeti gdje su postavili baš sve stupice, pa mu je trebalo nekoliko dana da ih pronađe. A onda ih je Helen počela premještati, što je bilo stvarno problematično, ali obično ih je uspijevao pronaći tako što ju je slijedio kad bi ih išla provjeriti. Zabavljalo ga je vidjeti kako je svakim danom sve zbunjenija i kako se čudi što uopće nema sreće. Još gaje više zabavljalo vidjeti reakcije njezina psa.

Lukeu je trebalo neko vrijeme da pronađe pravu formulu.

Najprije je u dućanu za kućne ljubimce u Heleni kupio nešto onih malih zelenih kristala od kojih navodno psi i mačke prestanu kakati po travnjacima. Kad je Luke rekao da mu treba dvanaest bočica, prodavač je primijetio kako zacijelo ima puno problema s tim, ali Luke mu je objasnio da se samo radi o jako velikom pašnjaku.

Iskušao ih je na psima s ranča i zaključio da možda neće biti dovoljno jaki da zadrže vukove podalje od "travnjaka", pa se vratio u grad i kupio dobru zalihu spreja protiv kukaca, amonijaka i raznih vrsta papra. Smiješao je sve u gustu tekućinu zajedno s kristalima, napola očekujući da sam sebe digne u zrak.

Ishod gaje, kad gaje pomirisao, gotovo srušio u nesvijest, ali je izum funkcionirao kao san na psima. Mogao je spustiti komad mesa na tlo, posprejati oko njega krug svoje mješavine, a jadne životinje ne

bi se usudile prijeći crtu i doći do mesa. Samo su ležali na mjestu, cviljeli i slinili. Svom je proizvodu dao i ime: Vukostop.

Negdje je pročitao da vukovi mrze još dva mirisa: miris dizelova ulja i ljudskog urina. S dizelom nije bilo problema. Dolje pokraj štagljeva nalazio se pun spremnik, pa bi Luke uvijek sa sobom uzeo jedan kanistar i nasprejao tlo oko klopki uljem i Vukostopom. S urinom je imao više poteškoća. Za dvadeset stupica trebala mu je velika količina. Neko se vrijeme pitao postoji li način da vlastitu zalihu nekako obogati urinom iz nužnika Zadnje šanse, ali nije to uspio provesti u djelo. Naposljetku, jedino što je mogao učiniti bilo je

piti mnogo tekućine i raspoređivati je ekonomično, koristeći se metodom koju nam je Bog podario. Nikada nije pio toliko vode, niti je toliko piškio u cijelom svom životu.

Ona dva pravca stupica koje je bila postavila na putu prema dodijeljenom dobru bili su prava dječja igra. Kad ih je jedanput obradio, Luke jedva da ih je morao provjeravati. Obje zamišljene crte bile su poput koridora, a on ih je učinkovito ogradio troslojnim barijerama Vukostopa, urina i dizela na svakom kraju. Poškropio je svoj izum i oko svake klopke koju je uspio pronaći, iako ne preblizu da Helen ne bi opazila.

Onda je, za svaki slučaj, posprejao klopke i vučji izmet koji je ona pažljivo položila pokraj njih nekim sredstvom za suzbijanje mirisa koji je kupio u trgovini lovačke opreme. Najteže od svega bilo je ukloniti vlastite tragove nakon obavljena posla.

Skriven iza nekih stijena jednog jutra, ugledao je njezina psa kako se spušta niz strminu, točno iznad mjesta na kojem je Luke postavio barijeru. Prizor je nalikovao na onaj iz crtanog filma, sirota životinja kao da je odjednom udarila u nevidljivi kameni zid. Onjušio je tlo, zacvilio i utekao putem kojim je i došao. Helen nije ni primijetila. Luke se toliko smijao da je i sam morao na brzinu umaći. Klopke u kanjonu na uzvisini bile su posve nešto drugo. Teren je gore bio takav da ^a čovjek nije mogao tek tako ograditi sigurnosnim barijerama. Činilo se da se vukovi onuda kreću gotovo nasumce. Sve što je mogao učiniti ovdje gore bilo je raspršiti Vukos-top oko svake klopke pojedinačno, a ako bi ona koju pomakla, što se u posljednje vrijeme događalo, Luke je znao izgubiti sate i sate pokušavajući je pronaći.

Da stvar bude još i gora, neku je noć na putu prema kanjonu izgubio torbu u kojoj je nosio Vukostop. Premda se vratio putem kojim je došao pokušavajući je pronaći, vani je bilo premračno. Na kraju je morao aktivirati neke od klopki, a to je prije činio samo ako bi mu ponestalo mješavine. Helen će zacijelo postati sumnjičava, a da stvar bude gora stupice je trebalo obuhvatiti tako da se istovremeno ne aktiviraju i ogrlice s radioodašiljačem koje je bila spojila na njih.

Katkad bi Luke uspijevao obraditi klopke za dana, odmah nakon što bi ih Helen obišla. To mu je bez daljnjega olakšavalo život, ali

uvijek su postojali izgledi da će ga žena opaziti. Stoga je to uglavnom činio noću, provjerivši prije toga je li Helen u svojoj kolibici.

Kod kuće je imao jednostavan izgovor za svoje noćno izbivanje. Predložio je ocu da mu dopusti kampirati na dodijeljenom dobru, kako bi mogao paziti na stado i noću. Majka je rekla daje to smiješno, ali otac je bio istinski oduševljen i podržao je tu zamisao.

Katkad mu je trebalo tako dugo da pronađe klopke da se uopće ne bi vraćao u šator, već bi samo pronašao neko skriveno mjesto i sklupčao se tamo u svojoj vreći za spavanje koju je uvijek nosio pričvršćenu za sedlo.

Redovito bi dolazio kući samo utorkom da se uspije otuširati, obrijati i dobro se naspavati prije govorne terapije koju je pohađao srijedom ujutro. Njegova je majka neprestano jamrala kako je blijed, umoran i izmučen. Rekla je da izgleda poput narkomana, iako Luke nije imao pojma kad je to ona i gdje vidjela nekog ovisnika o drogi.

"Ne valja to što spavaš gore na otvorenom."

"Mama, dobro je tako. Meni se tako sviđa."

"Opasno je. Još će te pojesti medvjed."

"P-p-prisjest ću m-mu."

"Ozbiljno ti kažem, Luke."

"Mama, stvarno. Nisam više m-mali dečko. Ne brini se."

Istina je bila da ga je sve to već iscrpljivalo. Znao se pogledati u zrcalo i pomisliti kako majčina primjedba i nije bez vraga. Nije znao koliko još dugo može izdržati.

Večeras je začas pregledao one klopke koje su bile postavljene u šumi. Nebo se počelo oblačiti, ali je mjesečina još sjala, tako da se gotovo uopće nije morao poslužiti ručnom svjetiljkom kako bi pronašao stupice i obnovio barijere koristeći se Vukostopom, dizelom i vlastitom mokraćom. Prošlo je manje od sat vremena kad je obrisao vlastite tragove i potjerao Mjesečevo oko uz dug, strm uspon do kanjona.

Gdje se točno vukovi nalaze, u ovom trenutku nije znao. Dvaput je protekloga tjedna otišao do livade gdje su proveli većinu ljeta, ali nijedanput nije vidio nijednog vuka. Iz svojih knjiga o vukovima znao je da u ovo doba godine, kad su mladunci već veliki, vukovi napuštaju svoja okupljališta i odlaze loviti u čoporu.

Prije nekoliko noći čuo ih je kako zavijaju, ali nije točno znao odakle, jer je u planinama teško odrediti izvor zvuka. Pretpostavljao je da se nalaze negdje iznad Wrong Creeka, kojih kilometar i pol do dva prema sjeveru. Ako je imao sreće, možda su se već zasitili njušiti sve ovo što je Luke raspršivao po cijelom terenu.

Napokon je stigao u podnožje kanjona pa je /avezao Mjesečevo oko za žalosnu vrbu koja je rasla uz potok. Nagib iznad njega bio je obrastao gustim grmljem pelina, pa Luke otkine kitnjastu granu da mu posluži kao metla za skrivanje vlastitih tragova. Zatim otpije nekoliko gutljaja vode i zaputi se duž stjenovite obale potoka, noseći sa sobom torbu u kojoj je imao razne boce Vukostopa, dizela i odstranjivača mirisa.

Pažljivo je birao put kojim se kretao, pazeći da staje na stijene i u šipražje, pokušavajući izbjeći dijelove prekrivene prašinom na kojima bi mogao ostaviti tragove.

Tri je svoje klopke postavila duž gornje strane uskog jelenjeg prolaza koji se protezao rubom guštika čempresa. Ispod njega tlo se spuštalo u strmoj padini obrasloj grmljem ribiza, među kojim je Luke sada zastao. Bio je samo nekoliko metara udaljen od mjesta na kojem se nalazila prva klopka.

Bacio je ispitivački pogled na obje strane puta, da vidi kako što je stvari. Pogledom je tražio izdajnički busen trave ili grmlja ispred kojeg je iskopala rupu i postavila svoj smrdljivi mamac. No, nije opazio ništa.

Mjesec je sada već bio sakriven oblakom. Odnokud iza planina dokotrljao se do njega zvuk grmljavine.

Luke izvadi svjetiljku i polako krene kroz grmove ribiza duž niže strane puteljka, snopom svjetlosti pretražujući onu drugu. Ispred sebe vidio je nešto tamno na svijetloj podlozi, a kad se približio uvidio je da se radi o vučjem izmetu i znao je da je pronašao mjesto koje je tražio. Malo iza njega bit će busen trave, a između, pomno sakrivena zemljom i grancicama, nalazi se i klopka.

On posegne u torbu za odstranjivačem mirisa, a onda, pazeći da ne stane na put, čučne i stane sprejati izmet. Ponovno začuje grmljavinu, ovoga puta bliže.

"Što, dovraga, radiš?"

Lukea kao daje netko ubo električnim štapićem za stoku. Glas je dolazio iz drveća i tako gaje prestrašio daje izgubio tlo pod nogama

i našao se ispružen na leđima u grmlju. Ispustio je i raspršivač i svjetiljku tako da nije vidio prst pred nosom. Onda je shvatio da mu je šešir pao na lice. Čuo je kako netko izlazi iz šume i kreće prema njemu. Na brzinu se okrenuo, osovio na noge i potrčao niz strminu.

"E, nećeš, kurvin sine!"

U jednom skoku Helen je preskočila puteljak. O kome god da se radilo, imao je prednost od nekih deset metara i već ju je povećavao. Bio je već na pola strmine, golemim koracima grabeći kroz raslinje. Iznenada nebo propara svjetlost munje, pa Helen ugleda bjegunca ispod sebe, ruku raširenih da održi ravnotežu. U jednoj je ruci imao šešir, a na leđima mu je luđački poskakivalo nešto slično torbi. Putem su mu iz nje ispadale stvari.

"U velikoj si nevolji, majstore. U velikoj nevolji!"

Uto se začu topot grmljavine koji kao daje potvrđivao njezine riječi. Grmlje ju je šibalo po nogama dok je trčala, a jednom je čak i iskrenula gležanj, ali bila je previše ljuta i previše željna osвете da bi na to obraćala pažnju.

Sada je već bio gotovo pri dnu padine gdje se tlo pretvaralo u potok kroz guštik joha i žalosnih vrba. Ako se dočepa tog guštika, mogla bi ga izgubiti.

"Petljanje s federalnim stupicama je ozbiljan prekršaj!" Helen zapravo nije imala pojma je li to istina, ali dobro je zvučalo.

A onda je, u trenutku kad se domogao drveća, začula kako je čizmom udario u stijenu, spotakao se i zaronio u grmlje.

"Neka!" klikne Helen ushićeno.

Trebalo joj je samo nekoliko sekundi da stigne do tog mjesta, ali to očito nije bilo dovoljno brzo, jer je on već bio na sve četiri i odmicao je kroz grmlje nastojeći se osoviti na noge, pa se Helen bez razmišljanja poput igrača američkog nogometa baci na njega i sleti na njegova leđa. On popusti pod njezinom težinom i Helen začu kako je zrak, istisnut iz njegovih pluća, proizveo glasno oufffff.

Ona se otkotrlja s bjegunca i uspravi na koljena, i sama na trenutak pretjerano zadihana za razgovor. Tek joj tada sine: što sad? Upravo je napala potpunog neznanca, muškarca većeg i zacijelo jačeg od

sebe i, Bože, možda čak i naoružanog! I to ovdje, Bogu iza leđa. Vjerojatno je šenula umom. Ona se osovi na noge. On je i dalje ležao raširenih ruku i nogu pokraj nje, licem prema zemlji. Iznenada ispusti neobičan zvuk i pomakne ruku i ona pomisli: "Evo ga, poseže za nožem ili za pištoljem." I udari ga nogom u trbuh.

"Da se nisi usudio nešto pokušati, majstore. Ja sam federalni agent. Zapravo, uhićen si."

Izgovorivši to, shvatila je da muškarac uopće nije u stanju išta pokušati. Ležao je na boku, koljena privijenih na grudi, hvatajući zrak. Pri novom bljesku munje ugledala mu je lice, izobličeno od boli i prekriveno prašinom.

Nije mogla vjerovati svojim očima.

"Luke?"

On zastenje, ali zvuk proguta grmljavina.

"Luke? Što to za Boga miloga... Je li ti dobro?"

Ona bespomoćno klekne pokraj njega, dok se on i dalje borio za zrak. Kad je napokon uspio udahnuti, natjerala gaje da sjedne, stojeći pokraj njega, držeći ruke na njegovim ramenima, sve dok ponovno nije normalno disao. Otresla je prašinu i grančice s Lukeo-vih leđa, da bi se zatim otputila natrag s ručnom svjetiljkom po njegov šešir i torbu koje je ispustio pri padu. Kad se vratila ugledala je krv na njegovu čelu, gdje je zacijelo glavom udario o kamen.

"Jesi li dobro?"

On kimne, još uvijek ne podižući pogled prema njoj. Ona izvuče rupčić i iznova se spusti na koljena pokraj njega.

"Porezao si se, evo tu. Da ti...?"

Ne želeći joj dopusti da mu obriše ranu, Luke uzme rupčić iz njezine ruke i učini to sam. Činila se bolna. Možda će je čak trebati šivati. Luke reče nešto što Helen nije uspjela razaznati.

"Što?"

"R-r-rekao sam da m-mi je žao."

"To si cijelo vrijeme bio ti?"

On kimne glavom, i dalje piljeći u zemlju. Zvukovi groma postajali su sve tiši, kotrljajući se niz dolinu sve dalje od njih.

"Luke, zašto?"

On odmahne glavom.

"Zar ne želiš da uhvatim tog vuka? Znam da to tvoj tata želi."

Luke se posprdno nasmije. "O, da. On ž-želi." "Ali ti ne želiš?" On ne odgovori. "Ti voliš vukove?"

On slegne ramenima, skrenuvši pogled, i dalje izbjegavajući pogledati je u oči.

"To je to, zar ne? Znaš, Luke, ne pokušavamo ga uhvatiti da ga ubijemo ili da ga odvedemo. Samo ćemo mu staviti ogrlicu s radioo-dašiljačem. To će ga štititi."

"Ima ih vi-više. Ima ih dev-vet. C-cijeli čopor." "Vidio si ih?"

On kimne glavom. "I ogrlice ih neće zaštititi. Tako će ih samo bi-bit i lakše uloviti i po-poubijati."

"To nije istina."

"Samo pričekajte i vidjet ćete."

Neko vrijeme oboje su šutjeli. Iznenadni nalet vjetra prohuji kanjonom, tako da je lišće na johama zašumorilo. Helen zadrhti.

Luke digne pogled prema nebu. "Kiša će", reče.

Tada je, napokon, pogleda u oči. Bilo je nečeg u njegovu pogledu što ju je prenerazilo. Nečeg usamljeničkog i izgubljenog, što joj se činilo kao odraz nje same.

Počelo je kišiti, kao što je Luke i predvidio. Velike hladne kaplje pljeskale su njihova lica okrenuta prema nebu i stijene oko njih, ispunjavajući zrak mirisom mokre prašine koji je Helen uvijek podsjećao na ona davna ljeta kad je još bila djevojčica.

Luke je sjedio na stolici pokraj peći u kolibi, lica nagnuta prema svjetlu kako bi mu Helen vidjela očistiti ranu. Do nogu mu se sklupčao Buzz.

Stajala je iznad njega i on joj je promatrao lice dok je radila, primijetivši kako se malčice namrštila i zagrizla usnicu od koncentracije. Odjeća im je još bila mokra od kiše pa se Luke trudio što je bolje mogao ne gledati kako joj se majica zalijepila za grudi. Helen je naložila trbušastu peć kad su ušli u kolibu, pa je sada, pri njezinoj

toplini Luke vidio kako se Helen dižu pare iz ramena. Mirisala je prekrasno, ni na kakav parfem, tek na samu sebe.

"Ovo će te malo boljeti, znaš?"

On kimne glavom. Stavila mu je malo joda na ranu i Luke nije mogao ne trgnuti se kad ga je dotakla vatom.

"Oprosti."

"Uređuje."

"To će te naučiti da se ne petljaš u moje klopke."

On podigne glavu prema njoj i nasmiješi se, ali usta mu se iskrive, pa se činilo više kao da se nacerio. Nevjerojatno kako je dobro podnijela situaciju. A kad samo pomisli na to kako je izronila iz drveća i nasmrt ga preplašila. Mislio je da će ga ubiti. Ali poslije, dok su na kiši hodali kroz šumu s njezinom naprtnjačom pričvršćenom za sedlo Mjesečevog oka, čak se i smijala svemu tome. Natjerala gaje da izvadi iz torbe bocu Vukos-topa, pa ju je pomirisala umalo se onesvijestivši. Još se jače smijala kad joj je ispričao koliko se namučio dok je pripremio mješavinu i isprobao je na psima.

Jedanput ili dvaput, rekla je, imala je osjećaj da je netko promatra, a Luke na trenutak s užasom pomisli kako govori o kolibi i jezeru, što on sam, naravno, nije spomenuo. Nema šanse da bi joj to ikada mogao priznati, a da ona ne pomisli kako je totalni čudak. Na sreću, ispalo je da misli samo na obilaskе klopki.

On joj je objasnio kako je uopće naletio na vukove i kako ih još od onda promatra. A kad ga je pokušala uvjeriti u to da nema ničeg lošeg u tome da im stavi ogrlice, uvidio je da joj je do njihova opstanka jednako stalo kao i njemu.

Sada mu je stavljala flaster na čelo.

"Evo. Preživjet ćeš."

"Hvala."

Voda koju je pristavila na Colemanovu peć već je ključala, pa ona počne pripremati toplu čokoladu.

"Hoće li tvoj konj ozepsti vani na kiši?"

"Neće mu ništa biti."

"Uvedi ga unutra ako hoćeš. Imam krevet viška."

On se osmijehne i ovaj put smiješak ispadne kako treba.

Dok je ona bila zauzeta čokoladom, Luke se obazre oko sebe. Soba je bila natrpana stvarima, ali pri svjetlosti psikavih plinskih svjetiljki doimala se toplom i ugodnom. Pod je bio prekriven kutijama u kojima je Helen, činilo se, spremala sve od knjiga do klopki za vukove. Na donjem krevetu ležala je zgužvana crvena vreća za spavanje, a na podu sa strane stajala je svijeća u staklenci i knjiga čiji naslov Luke nije mogao razabrati. Na podu je također ležalo i nešto što je nalikovalo na napola dovršeno pismo, a bila je tu i ona mala lampica pričvršćena za elastičnu vrpču koja se stavi oko glave. Zamislio ju je sklopčanu na krevetu, usred noći, kako nekomu piše pismo i zapitao se tko bi to mogao biti.

U suprotnom je kutu razapela konopac za sušenje rublja na kojem je visio jedan ručnik i nešto odjeće.

Njezin mobitel i glazbena linija bili su pričvršćeni na dva šestvoltna akumulatora ispod prozora.

Kompjuter je stajao na stolu, okružen pravom zbrkom bilježaka, grafikona i karata.

U kutu je stajalo vjedro preko kojeg se protezala žica s limenkom. Kad mu je donijela šalicu tople čokolade, Helen vidje kako se Luke namrštio ugledavši kantu u kutu, pa mu objasni da je to mišolovka i kako radi.

"I to stv-stvarno radi?"

"Nego što. Bolje nego što su do sada radile moje klopke za vukove." Ona zaškilji prema njemu spustivši šalice na stol.

"Siguran si da ne želiš presvući tu mokru košulju? Gledaj, sav se pušiš."

"Dobro mi je."

"Prehladit ćeš se."

"P-podsjećate me na moju m-m-mamu."

"Stvarno? Prehladi se onda, baš me briga."

Luke se nasmije. Počeo se polako opuštati.

"Alija se ne mislim razboljeti", nastavi ona. "Molim te, ispričaj me. Na trenutak ću se povući u svoju garderobu."

Ona pride ormaru, okrene mu leđa i počne skidati majicu. On na trenutak ugleda stražnji dio njezina grudnjaka i brže-bolje svrne pogled nadajući se da neće pocrvenjeti i pokušavajući očajnički smisliti nešto što bi mogao reći, nešto što bi dalo naslutiti da kao nije velika stvar što se neka žena svlači u njegovoj prisutnosti.

"Jesam li još uh-uh-uhićen?" "Razmišljam o tome."

Vratila se i sjela za stol uputivši mu prefrigan osmijeh. Obukla je svijetloplavu sportsku majicu u kontrastu s kojom joj se lice doimalo poput zlata. Kosa joj je još bila mokra i sjajila se na svjetlu. Ona podigne šalicu s toplom čokoladom obuhvativši je objema rukama, a zatim otpije gutljaj.

"Ovisi", reče. "O čemu?"

Ona spusti šalicu, uzme u ruke jednu od karata i spusti je ravno pred njega.

"O tome hoćeš li mi pokazati gdje mogu pohvatati te vukove."

PETNAESTO POGLAVLJE

STARI JE LOS STAJAO POGNUTE GLAVE, MOŽDA DA BOLJE VIDI U SU-tonu što se spuštao nad šumom, ili možda da pokaže bolji svoj rog onim deveterim parima žutih očiju koje su ga promatrale. Rogovi su mu bili posve narasli, i imali su gotovo metar i pol u promjeru. U ramenima je bio visok kao konj i vjerojatno je težio dobrih petsto kilograma. No bio je hrom i ostario. Znao je to on i znali su to vukovi.

Zatekli su ga na okuci potoka kako se mota po obali u guštiku vitkih treperavih topola koje su, na pozadini losova tamna boka, izgledale poput zebrinih crta. Los se okrenuo prema vukovima i ostao na mjestu. Već su pet minuta grabežljivac i njegov plijen čekali, odmjeravajući svaki svoje izgled. Mladunci su bili upravo toliko odrasli da pođu u lov s ostalima, iako su uglavnom ostajali u pozadini s majkom ili nekim od mlađih članova čopora. Majka je bila mnogo svjetlija od svog mužjaka, vode čopora, a u sumraku se doimala gotovo bijelom. Mladunci i dva mlada vuka - mužjak i ženka - bili su negdje između; dlaka im je bila različitih nijansi sive boje. S vremena na vrijeme neki od mla-dunaca bi se promeškoltio ili zacvilio, kao da mu je dosadno čekati, pa bi ga majka ili otac prekorili pogledom i prigušenim rezanjem.

Los je bio udaljen nekih osamnaest metara. Iza njega je potok svjetlucao poput bronce u odsjaju umirućeg sunca. Nad površinom je lebdio oblak novorođenih mušica, a par lakokrilih noćnih leptira lepršao je kao blijedi duhovi ispred zastora od borovine.

Sada se vođa čopora pokrenuo. Rep mu je bio kitnjastiji nego ostalima i obično ga je držao više, ali sada ga je spustio, polako se u luku krećući udesno, ne smanjujući udaljenost između sebe i svog plijena. Zatim je zastao i vratio se istim putem, da bi se u jednakom luku zaputio ulijevo, nadajući se da će staroga losa natjerati na bijeg.

Losa koji stoji na mjestu, makar bio star i hrom, mnogo je teže ubiti. Tako on vidi odakle stižu napadači i može puno preciznije upućivati obrambene udarce. Samo jedan dobro plasiran udarac rogovima dovoljan je da vuku prepolovi lubanju. Moraju ga natjerati u bijeg kako više ne bi bio u stanju tako dobro ciljati, ni vidjeti odakle dolazi sljedeći ugriz.

No, sve što je stari los pomaknuo bio je pogled. Očima je pratio svaki vučji pokret, najprije na jednu stranu, onda na drugu. Vuk je stao s lijeve strane i legao na zemlju. Tada je, shvativši znak, ženka krenula u akciju. Ona je pošla udesno, polako, gotovo se šetkajući, i to dalje od točke do koje je bio došao mužjak, tako da je stala na samom potoku, zaobišavši losa koji se napokon morao pomaknuti kako bi je ispratio pogledom.

Koraknuo je unatrag i okrenuo glavu prema njoj, shvativši u isti čas da je ispustio iz vida mužjaka, pa se okrenuo prema njemu, po-maknuvši se unatrag za još nekoliko sitnih koraka. Uto je krenula i mlađa ženka, slijedeći kroz drveće majčine korake.

Los se tjeskobno pomakne na mjestu, približivši se vodi, pitajući se možda ne bi li ipak bilo pametnije potrčati.

Nagon mu je govorio da se zaputi u potok, ali kad se okrenuo, shvatio je da su se dvije ženke probile do obale iza njega. Između njih i vode čopora vjerojatno nije bilo dovoljno mjesta za bijeg. Šape majke vučice bile su u vodi, a kad ju je los pogledao, nemarno je spustila glavu i stala piti, kao da joj je samo to namjera.

Na neki nečujni znak pomakli su se mladi mužjak i mladunci, krećući se prema ocu. To je ostavilo širok prolaz između njih i ženki, i los ga je odmah spazio, što je vukovima zacijelo bila i namjera. Iznenada je jurnuo. Stao je galopirati kroz guštik, kopitima rujući crno, vlažno tlo, dok mu je rogovlje udaralo o bijele izdanke topola, cijepajući im koru i ostavljajući za sobom kišu otpala lišća.

Čim se pomakao, vukovi su se dali u hajku. Los je djelomice hramao na prednju desnu nogu pa se u trku neobično njihao. Vodi čopora to zacijelo nije promaklo i činilo se da mu daje dodatnu snagu. Pri svakom je skoku sustizao losa. Ostali su mu bili za petama, svaki na svom putu, izmičući se granama i preskačući stijene i istru-nulo drvlje na šumskome tlu. Uzvodno, obala potoka bila je prohodnija, pa se stari los zaputio onamo, nadajući se možda da će uspjeti pobjeći do mjesta gdje mu rogovi neće zapinjati o granje i gdje će se uz malo sreće domoći vode. No u trenutku kad je izronio iz guštika, vođa čopora vine se kroz zrak i zarine mu zube u lijevu stranu hrpta.

Los se ritne stražnjim nogama, ali vuk im se izmakne ne popuštajući stisak vilice, a onaj djelić brzine koji je los izgubio pokušavajući udariti mužjaka pružio je i ženki priliku da napadne. Očnjaci joj bijesnu i ona ih zarine u losov desni bok. Pokušavajući je udariti nogom, los zatetura, no odmah povratu ravnotežu i s mukom nastavi galopirati čistinom vukući za sobom dva vuka koji su mu, poput

ukrasnih svilenih konopaca, visjeli s tijela.

Prešao je gotovo kilometar, prošavši kroz novi guštik i izbivši ponovno na stjenovitu čistinu, kad je u akciju stupio i mlađi par odraslih vukova. Prije su njih dvoje rado prepuštali napad svojim roditeljima, ali sada su se bacili na drugi losov bok. Mladunci su galopirali iza njih. Dok su se oni hrabriji očito nastojali priključiti lovu, ostali su se držali po strani, gledali i učili.

Naprijed, njihova su oca izdali zubi, pa mu je los, nakon što ga se oslobodio, udijelio potmulu udarac kopitom u rame, od kojeg je vuk u oblaku prašine odsklizao u grmlje. No, mužjak se istog trenutka osovio na noge te je, vidjevši da se los sprema zaviniti prema potoku, jurnuo da mu presiječe put. U samo nekoliko sekundi bio mu je uz bok te se izvio vinuvši se istovremeno u zrak, losu pod vrat, gdje je zubima čvrsto uhvatio dugu nakupinu naborane kože koja se tamo njihala.

Los zamahne rogovima prema njemu, ali vuk je bio brži. Činilo se da cijeli čopor osjeća kako je vrijeme učinilo svoje i kako je ostarjelom i oslabjelom losu, bez obzira na to koliko je nekada bio moćan, večeras kucnuo smrtni čas.

Činilo se da vođa čopora želi losu pokazati kako je svega toga svjestan i kako je stoga spreman postupiti i pomalo nepromišljeno. On rastvori čeljust i umalo bude pogažen teškim prednjim losovim kopitima, no umjesto toga, ponovno se poput akrobata vine u zrak samo da bi još bolje zagrizao u losovo meso. Ovoga puta zubi mu zarone duboko u losov grkljan.

Stari je los trčao više od kilometra i pol obilno krvareći s obje strane, a njegova je krv prskala njuške mlađeg para vukova koji su mu grizli bokove i hrbat. Pa ipak je i dalje trčao.

Iznenada on naglo skrene prema potoku i napola potrči, a napola se skotrlja prema vodi niz strmu obalu prekrivenu vrbovim šibljem, vukući za sobom teret vukova i izazivajući odron kamenja i blata. Voda je uz obalu bila duboka jedva tridesetak centimetara. Stigavši do nje, los posrne na hromu nogu i završi na koljenima, poto-pivši pod sobom vođu čopora. Na brzinu se ponovno osovi na noge, a kad mu vrat izroni iz vode vuk je i dalje visio na njemu, sav umrljan krvlju koja mu se pomiješana s vodom cijedila niz krzno.

Mladunci su stigli na rub potoka i ostali su tamo promatrati kraj borbe. Stari los okrene glavu, možda kako bi vidio što se dogodilo s ostalima kad je pao, a mlada ženka, ne želeći propustiti priliku, skoči i zarije mu zube u nos. Los podigne glavu i stane lamatati njuškom amo-tamo, bacajući vučicu poput prljavog rublja ne bi li je se oslobodio, no ženka se nije dala.

Svi njegovi naponi sada su bili usredotočeni na zube koji su mu bili zarinuti u crno, mesnato proširenje na njušci. Naslijepo je pokušao oteturati prema udaljenoj obali, zaboravljajući na trenutak da bi trebao otreći sa sebe i pokušati udariti kopitom i ostale vukove.

Majka i mlađi mužjak kao da su to osjetili pa su se s novim poletom bacili na losove bokove i hrbat, da bi zatim zaronili ispod njega i rasporeili mu trbuh, dok su zubi vođe čopora načinili novu golemu ranu na njegovu grlu.

I napokon, tek što je stigao na susjednu obalu, bol i gubitak krvi shrvali su staroga losa. Stražnje mu noge popuste i on se izvrne na bok.

Još se deset minuta borio i ritao, a jedanput se čak uspio nakratko i podići na noge i izvući svoj krvavi vučji teret na šljunak.

No tamo je ponovno pao, posljednji put.

Mladunci koji su sve to promatrali s obale shvatili su to kao znak da se pažljivo spuste u vodu i pregacaju potok do druge strane da se pridruže gozbi.

I tek kad se stari los prestao trzati i kad je tek izašli mjesec bljesnuo svojim srebrnim odrazom u njegovu beživotnu crnom oku, tek

je tada vođa čopora popustio stisak. A onda je sjeo, podigao svoju krvlju natopljenju njušku prema nebu i ispustio dugi vučji urlik.

Jedan po jedan tom su se urliku pridružili i ostali članovi njegove obitelji. Podigli su glave i počeli zavijati, oni koji su ubili i oni koji su tek posvjedočili.

Tamo gdje je nekada bio život, sada je smrt. I tako, iz smrti buja novi život. A u tom krvavom paktu i živi i mrtvi združeni su u petlji, davnoj i nepromjenjivoj poput mjeseca što je u luku putovao nebom nad njima.

ŠESNAESTO POGLAVLJE

DODIJELJENO DOBRO KOJE SU CALDEROVI I NJIHOVI SUSJEDI UNA-jmili za ljetnu ispašu pružali su se duž obronaka planina, poput zakrpa koje je neki radišni div ušio u tamnije zelenilo šume. Među njima, duž potočića i presahlih korita, sada su se počeli probijati šavovi žutog, svijetlozelenog i zlatnog, jer su noći stale prostirati prve pokrivače mraza po vrblju i stablima trešanja. Nekih je godina u to doba sve već znalo biti prekriveno snijegom. No ove se godine ljeto zadržalo poput zaostala gosta na zabavi koji nema doma u koji se može vratiti, pa su oklijevala čak i jata ptica

selica, jedini oblaci na inače kobaltnoplavom nebu, promišljajući se ne bi li ostali na još jednom piću. Buck Calder sjedio je u sedlu odmarajući svog konja na goljoj stijeni koja je virila iz šume iznad njegova dodijeljenog dobra. Konj je bio missourijski Fox Trotter, prekrasan sivac širokih prsa koji se držao ponosno, ali ne baš tako ponosno kao njegov vlasnik. U rano-jutarnjem suncu, dok je pod obodom svog šešira škiljio put ravnica pred sobom, Bucku padne na pamet kako njih dvojica zapravo pružaju sjajan prizor. Prizor kakav bi starog Charlieja Russela natjerao da posegne za kistom. On baci pogled preko vrhova drveća pod sobom na dvostruke zavojite tragove koje su na rosnom pašnjaku ostavili on i Clyde, te na tragove koje je ostavila stoka kad su se pomaknuli. Još niže pod njim, okupana ranom sunčanom svjetlošću, dolina se protezala skroz do Hopea. Dolje uz rijeku, izmaglica je obavijala koljena topola. I njihovo je lišće sada već bilo žuto, a trava oko njih izbljedi, poput kože starog losa.

Buck je volio jesen. Sve su ograde bile popravljene, sav posao na navodnjavanju zgotovljen, tako da je sada sve mirovalo. Čovjek je

mogao predahnuti na časak-dva i stvoriti zalihe energije prije nego što sredinom listopada počne hitna prodavanja i prebacivanja teladi. Za samo nekoliko dana skupit će stado i dovesti ga u dolinu, na zemlju koja pripada njemu, a ne vladi, što je Bucku više odgovaralo.

Ne da je zemlja koju je unajmio loša. Daleko od toga. Buckovo je dodijeljeno dobro bilo najveće i najbogatije travom od svih. A ni najamnina nije bila strašna. Zapravo, ni dva dolara mjesečno po grlu, što je bilo jeftinije nego hraniti mačku. No ljudi iz Uprave šuma uvijek se postavljaju kao da čovjeku rade ne znam kakvu uslugu kad mu dopuste da koristi zemlju. Uvijek pripremaju ovaj ili onaj zakon o nekom novom pravilu i tako samo produbljuju nepovjerenje koje Buck i ostali rančeri ionako osjećaju. Buck nije odobravao njihova načela. Dok je radio kao državni zakonodavac i prije toga kao načelnik okruga, to je bila njegova omiljena tema. Nije jedanput udario šakom o stol i snébivao se nad time kako je nečuveno da savezna vlada posjeduje tako velike površine na zapadu, zemlju koju su on i njegovi preci i mnogi drugi poput njega natapali vlastitim znojem i krvlju. Oni su ti koji su, boreći se s prirodom i nedaćama, ukrotili divljinu, posijali poštenu travu i uzgajaju na njoj odreske koje ti prokleti pisari - bez i jedne riječi zahvale, usput rečeno - jedu u svojim otmjenim restoranima u Washingtonu.

Većina rančera koje je poznao mislila je isto, pa je Buck neko vrijeme vjerovao da je možda izvedivo pokrenuti nekakvu kampanju koja će promijeniti stanje stvari. Nije mu trebalo mnogo da shvati kako za to nema nikakvih izgleda.

Upravo zbog toga što posjeduju onaj tvrdoglavi inat koji im je potreban za opstanak u ovoj divljini, kad se treba organizirati, rančeri su najgora moguća stvorenja. Mogao ih je čovjek natjerati da se slože, potpišu peticiju, pa čak i da tu i tamo prisustvuju kakvom sastanku. Ali duboko u sebi svi su bili posve pomireni s činjenicom da je uzgoj stoke oduvijek bio i da će zauvijek biti svojevrsna okrutna šala koje se Bog domislio kako bi ljudima pokazao što je to malo-dušje. Muka je dio pogodbe. Čovjek je onoliko čovjek koliko je u stanju sam se nositi s tim. Uostalom, na koncu konca, svi su znali da će se vladini dužnosnici, usprkos svim Buckovim govorancijama i požrtvovnosti, i dalje ponašati poput bogova i raditi po svome.

U posljednje vrijeme, međutim, stvari su se naglo pogoršale. Savezne su organizacije neprestano pronalazile nova ograničenja, smanjivši broj grla koja je čovjek mogao napasati na dodijeljenom dobru, usudivši se čak postavljati pravila o tome što je čovjeku činiti s njegovom vlastitom zemljom. Dolazili su ispitivati vodu u potocima i govorili daje prljava, pa je trebalo postaviti ograde kako je krave ne bi mogle piti. Onda bi došli i rekli ti da se neka rijetka štetočina, nekakav prokleti tvor ili sova ili nešto treće, počela gnijezditi na tvom imanju i bi li bio problem da se na tom dijelu nekoliko godina ne napas stoka.

Svaka i najmanja šugava sitnica koju stočar danas napravi ne tiče se više samo njega, nego cijelog prokletog svijeta. Ako si hoćeš ispuhati nos ili se samo popisati, moraš dobiti vladino odobrenje, a oni ti ga neće dati dok se ne posavjetuju s takozvanim grupama za očuvanje okoliša. I onda ti vražji borci za prava beštija i zekolupci u ekološkim krznima koji svi žive u gradovima i nemaju blage veze ni o čemu, imaju pravo reći što god pozele, a vladini idioti, koji su i sami zapravo isti jebeki, tretiraju njihovu riječ kao da je Božja i izmisle neku novu idiotsku shemu kako učiniti život rančera još čemernijim. Čovjek se može ugušiti od silne papirologije kojom ga zatrpavaju. Postoje pravila i ograničenja za ovo, ono - sve! Plus, sva sila kazni ako ih prekršiš. Da ti pozli.

No, što je tu je. Buck se s time može nositi. Znao je da ga se boji većina vladinih službenika s kojima je morao imati posla, pa ih je uživao mučiti. Ali oni siromašniji, poput Hardingovih, na primjer, bili su ranjiviji. Teško je suprotstaviti se federalcima kad oni znaju da te može uništiti samo jedna njihova kazna ili sati koje utrošiš boreći se sa svim njihovim birokratskim sranjem.

Kad mu je Abe pristupio na sajmu, Bucku ga je bilo istinski žao, ne zato što se brinuo za vukove, već zato što je jadnik izgledao tako progonjen i shrvan. Gotovo daje osjetio krivnju što mu posljednjih godina nije više pomogao.

Zato su se on i Clyde danas i zaputili na Abeovo dodijeljeno dobro kako bi mu pomogli skupiti stado. Najprije su se popeli ovamo, na vlastito unajmljeno zemljište, da pakupe Lukea kako bi im i on pomogao.

Pod sobom je Buck sada vidio Clvdea kako izranja iz drveća i jaše prema njemu. Bili su se razdvojili kako bi brže pretražili skrivene

kutke pašnjaka. Činilo se da kravama i teladi, barem onima koje je Buck uspio vidjeti, ništa ne nedostaje, ali od njegova sina ni traga ni glasa.

"Si ga našao?" dovikne on Clvdeu.

"A-a. A čini se kao da ni u šatoru noćas nitko nije spavao."

"Pa dobro, gdje je, dovraga, taj mali?"

"Pojma nemam."

Buck odmahne glavom i skrene pogled. Raspoloženje su mu, što se često događalo, pokvarile misli o Lukeu. On pričekava da se Clyde usigne do njega, a onda bez riječi okrene konja i podbode ga uz lugaarski put koji je preko šume vodio do Hardingova dobra.

Zamisao da Luke pazi na stado u početku se činila dobrom. Sam Bog zna da je bilo teško pronaći bilo što što bi mali mogao raditi, a da se ne uvali u kakvu nevolju. Isprva je Buck bio zadivljen ozbiljnošću kojom se Luke prihvatio zadatka, napose kad je odlučio ostajati na pašnjaku cijelu noć. Sada više nije bio tako siguran.

Kad god bi se Clyde uspeo ovamo gore, Lukea nije bilo ni od korova. Kući se, čini se, vraćao samo onda kada tamo nije bilo nikog drugog - osim prije dva dana kad se pojavio na vratima s onom posjekotinom na licu, rekavši kako je jašući zapeo o granu ili tako nešto, i kad je Eleanor iznova počela paničariti kako je opasno da dječak ostaje gore cijelu noć posve sam.

Buck je katkad očajavao nad tim momkom. Iako je znao da je bol jedino što se može izroditi počne li ga uspoređivati sa sinom kojeg je izgubio, nije si mogao pomoći. Kad god bi Luke negdje zez-nuo stvar, Buck je zamišljao Henryja kako to isto radi bez greške. Za večerom je uvijek pokraj nečujnog Lukea i njegova nadurena lica Buck vidio Henryja i njegov bistar osmijeh i začuo odjek njegova smijeha. Kakva je to greška prirode da su se iz istog sjemena rodila dva tako različita sina?

Iako vlastita smrtnost još nije dospjela visoko na ljestvici Bucko-vih briga, pitao se što će se dogoditi s rančom u nadolazećim godinama. Prema tradiciji, imao je pripasti njegovu jedinom sinu i nasljedniku. Ali držeći se tradicije, čovjek je mogao ispasti majmun. Nitko pri zdravoj pameti ne može Lukea smatrati sposobnim da vodi ranč, čak da je ikada i pokazao i najmanju želju za tim. Premda to još nije stavio na papir, niti je uopće sam sebi potvrdio tu od-

luku, Buck je sve više naginjao tome da, kad on sam jednom ode, uzde prepusti Clvdeu i Kathy.

Da se to jednom dogodi, da rane Calderovih, nakon svih ovih godina, vodi netko drugačija imena, bilo je za Bucka izvor sramote. Značilo je to da iza sebe nije uspio ostaviti poštena, živa muška nasljednika koji bi nastavio lozu. I svi su to znali.

Put je sada bio preuzak da konji hodaju jedan pokraj drugog, pa je Clyde jahao iza Bucka, držeći misli za sebe na čemu mu je Buck bio zahvalan. Razgovor nije bila Clvdeova jača strana; zapravo, katkad je bilo teško reći u čemu je mladić bio dobar. Buck je bio siguran da je Kathy mogla i bolje proći, ali tako valjda svi očevi razmišljaju o svojim kćerima.

Oba su Clvdeova roditelja poginula dok je još bio dječak, pa su ga odgojili ujak i ujna na ranču nedaleko od Livingstona. Činilo se da su bili strogi, što je možda opravdavalo ono što je Bucku najviše smetalo: neka vrsta psećeg dodvoravanja. Clyde je uvijek bio tako savršeno usklađen s Buckovim raspoloženjem, uvijek malo previše željan da mu udovolji. Što god da je Buck mislio o nečemu, mislio je i Clyde, a čak i ako bi Buck promijenio mišljenje, čak i ako bi na kraju tvrdio da crno nije crno nego bijelo, Clyde bi uskoro počeo napredovati kroz sve svjetlije nijanse sivog, dok na kraju i sam ne bi stigao do bijelog.

Ali, prokletstvo, ako mu je to najveća mana, Buck se može smatrati sretnikom. Kathy ima dosta mozga za njih oboje, a momak voli i nju i bebu. I nije ga plašio težak rad. Jednoga dana možda od njega još i bude pristojan rančer.

Odnekud duž puta ispred njih Buck začuje brujanje motora, zvuk nalik na zujanje ose koje se zalijeću u prozore. A kad se drveće pred njima prorijedilo, ugleda Wesa i Ethana, Abeove sinove, kako uzvitlavaju pašnjak na svojim motociklima.

"Što li, za majku Božju, misle ova dvojica?" promrmlja sebi u bradu.

Mala skupina krava i teladi pokušavala se skloniti u šumu, a Et-han, mladi Abeov sin, pokušavao im

je presjeći put. Uz riku motora on nestane u šumi, ostavljajući iza sebe oblak ispušnih plinova. Na rubu pašnjaka, Abe je sjedio na konju i promatrao, s vremena na vrijeme izvikujući naredbe koje nitko nije čuo, jer su se gubile u grmljavini motora. On sumorno kimne Bucku i Clydeu kad su se uspeli do njega.

"Buck."

"Živio, Abe. Oprosti što kasnimo."

"Nema veze."

"Tražili smo Lukea."

"Vidio sam ga dok sam se penjao ovamo prije kojih sat vremena", reče Abe ne odvajajući pogled sa svoja dva sina koji su se grozničavo uklanjali granama vozeći među drvećem. "Bio se zaputio prema Wrong Creeku s onom ženskom za vukove."

"Šta dovraga ima raditi s njom?" reče Clyde.

Abe okrene glavu i izbací iz usta ispljuvak crnog duhanova soka. "Nemoj mene pitati."

Neko su vrijeme svi šutjeli. Buck nije želio tonom glasa pokazati koliko gaje razljutila ova vijest.

"Onda, kako ide?" upita napokon.

"Za sada četiri krave bez teladi. Vimeni su im posve presušila."

"Misliš, da su vukovi?" reče Clyde.

"Što drugo?"

Zatim su Buck i Clyde stali pomagati, pa su na kraju odradili posao koji su Ethan i Wes pokušavali obaviti. Za samo sat vremena, objahali su cijelo zemljište i natjerali svaku živuću kravu i tele u krdo koje je stajalo uz rub pašnjaka. Kad su dovršili posao, Abe je prebrojio krave bez mlijeka i došao do broja šest. Od njihove teladi nije bilo ni traga ni glasa, čak ni kosti nisu ostale.

Abe nije progovorio više ni riječi, osim što je vikao na krave i na sinove. Koža oko očiju bila mu je blijeda i podrhtavala je, kao da mu je bilo teško držati stvari pod kontrolom.

Stado je bilo sićušno u usporedbi s Buckovim, pa su, sišavši s planinskih puteljaka gdje su krave mogle zaci u šumu, Abe i sinovi mogli nastaviti bez ičije pomoći. Buck pozove Clydea pa njih dvojica sustignu Abeova konja.

"Možeš sam odavde dolje, majstore? Mislio sam da nas dvojica odemo potražiti onog mog malca."

"Naravno. Hvala na pomoći."

"Nema problema. Možda kad svi spustimo stado u ravnicu, ne bi bilo zgorega da se nađemo i porazgovaramo o tim vukovima, ha?"

"Ne vidim kako nam razgovor može pomoći u tome."

"Ne može odmoći."

"Možda."

"No, dobro. Vidimo se, Abe."

"Aha."

Njih dvojica presijeku uskim puteljkom koji je vijugao šumom do jezera na kojem je ona žena imala svoju kolibicu. Buck je mislio kako vrijedi provjeriti nije li Luke tamo. Čak i ako nije, može mu ostaviti poruku na vratima da smjesta dovuče dupe kući. Momak treba štošta objasniti, a ako je ostavio stado, bolje bi mu bilo da smisli neki prokleta dobar razlog.

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

LUKE JE ČEKAO POKRAJ KAMIONETA I PROMATRAO JE, DOK JE HE-len polako hodala stazicom. Iznad glave je okretala antenu u obliku slova H, palcem mijenjajući frekvencije na malom radiopri-jemniku koji joj je u kožnoj futroli visio s ramena. I Buzz ju je promatrao sa suvozačeva sjedišta, naćuljenih ušiju, kao da zna što se Helen nada začuti u slušalicama.

Parkirali su uz cestu koju su koristili drvosječe, a koja se opasno izvijala uz južnu stranu Wrong Creeka, šumovita kanjona koji se očito opako poigrao s onima koji su mu nadjenuli ime. Luke baci pogled niz strminu koja se pružala tik do puteljka, obrasla borovinom. Čuo je kako duboko dolje, trideset metara ispod njega, šumi planinski brzac. Ova je strana kanjona još bila u sjeni, a zrak je bio svjež i vlažan. Kojih osamsto metara dalje, na drugoj strani, širila se mrlja sunčane svjetlosti, pod kojom se žuto lišće topola činilo kao da gori.

Cijeli dan i pol trebali su im da iznova postave stupice, a sada su ih došli provjeriti. Wrong Creek bio je sljedeće veliko pojilo prema sjeveru i Luke je bio prilično uvjeren da su vukovi bili ovdje kad ih je ono posljednji put čuo zavijati. Bilo je to prvo mjesto na koje su on i Helen Ross došli, vozeći se što su dulje mogli uzbrdo u njezinu starom zahrđalom kamionetu. Ostatak puta su hodali.

Gotovo su odmah pronašli svježi vučji izmet i tragove šapa. Zatim ih je jato gavanova odvelo do strvine starog losa. Iako nije ostalo bogzna što mesa, Helen je rekla da će se vukovi vjerojatno vratiti. Izvukla je nekoliko zuba iz čeljusti mrtve životinje rekavši da će

15 Wrong Creek na engleskom znači "pogrešan tjesnac/kanjon".

ih poslati na analizu da utvrdi starost losa. Rekla je da se starost može saznati ako se zubi prepile i ako se prebroje prstenovi na presjeku, baš kao kod godova stabla. Onda je sama prepilila nekoliko kosti i rekla da vidi kako je los bio u jednom stanju, jer mu je koštana srž postala želatinozna poput pekmeza od jagoda.

Postavljanje zamki bilo je teško, ali Luke je uživao u svakom trenutku. Pokazala mu je kako ih treba uglaviti i objasnila cijeli postupak. Rekla je da je svrha pripreme mjesta navesti vuka da pomisli kako je nabasao na zalihu hrane neke druge životinje. Najbolje mjesto za stupicu je ona strana puteljka koja je uz vjetar, tako da vuk u prolazu nanjuši hranu. Prvo što mu dopre do nosnica je zakopan mamac - koji tako grozno smrdi da bi čovjek pomislio kako će vuk umaći glavom bez obzira - a onda počne njušiti urin i izmet drugog vuka i pomisli: Aha! Uljez!

Sad kad si ga zainteresirao, moraš biti siguran da se klopki može približiti samo jednim putem, kako bi je pomnije onjušio. Pravo je umijeće, rekla je Helen, natjerati ga da stane baš tamo gdje ti hoćeš, tako da moraš postaviti kamenje ili granje koje vuk mora prekoračiti da bi stao ravno u zamku.

Jučer poslije podne, kad su klopke bile postavljene, Luke ju je odveo do napuštene jazbine i okupljališta. Kod jazbine, Helen je stavila na glavu svoju malu lampicu na gumenoj vrpici, izvadila metar i skliznula u rupu poput krtice. Dugo je nije bilo, pa se Luke počeo brinuti, pitajući se što mu je činiti ako se zaglavila tamo dolje. Ali onda su se pojavile njezine čizme i ona se natraške izmigoljila iz rupe, sva uzbuđena i prekrivena sivom prašinom. Pružila mu je svjetiljku rekavši: "Ti si na redu."

Luke je odmahnuo glavom. "O, ne. Ja n-ne..." "Hajde, nije te valjda strah."

I tako joj je pružio svoj šešir i zaronio u dubinu. Tunel je vodio ravno u brežuljak. Bio je dug nekih pet metara i tako uzak daje morao uvući ramena i poslužiti se vršcima prstiju na nogama kojima se odgurivao prema naprijed, centimetar po centimetar.

Pri svjetlosti lampice zidovi su se doimali blijedi i glatki, kao da su izrađeni od gline. Očekivao je da će zrak vonjati na plijesan, ali osjećao se samo miris zemlje. Nije bilo kostiju, izmeta, nikakvih vučjih tragova, osim nekoliko svijetlih dlaka zapetljanih u korijenje drveća koje je visjelo sa stropa. Kraj tunela širio se u komoru koja je

u promjeru imala oko metar, pa je Luke tamo zastao i ostao tako nepomično ležati, pomalo zadihan od naporna puzanja. Zamišljao je majku vučicu sklopčanu u ovoj utrobi hladne zemlje, kako koti male vučiće, liže im slijepe njuškice i doji ih.

Zatim je ugasio lampicu i zadržao dah, obavijen tišinom i tamom, sjetivši se iz nekog nepoznatog mu razloga nečega što je pročitao, o tome kako je život kružno putovanje iz utrobe maternice do utrobe grobnice. Nikada nije razumio zašto se ljudi boje savršenog ništavila smrti. On bi sam rado umro ovog istog trenutka.

I dalje je razmišljao o tome dok je trepćući izašao na sunčanu svjetlost i ugledao je kako mu se smiješi. Rekla je da se već prestrašila kako namjerava zauvijek ostati tamo dolje, a on je ne razmišljajući izlenuo o čemu razmišlja, što je bio stvarno glup potez. Ali ona je samo kimnula glavom, a on joj je u očima vidio da razumije. Čudno, ali već je dva ili tri puta do sada Luke već stekao dojam da su njih dvoje nekako slični. Kao da pripadaju istom plemenu ili nešto slično.

Vjerojatno je samo želio da tako bude.

Pomogla mu je otresti prašinu s ramena i godio mu je dodir njezinih ruku. Zatim je on isto učinio za nju. Taj je osjećaj bio još bolji. Helen je stajala okrenuta leđima prema njemu, a on si nije mogao pomoći, već je zurio u njezin vrat, na mjestu gdje joj se kosa pretvarala u zlaćanu paučinu na preplanuloj koži.

I sada ju je promatrao, ispred sebe na puteljku, kako i dalje drži antenu iznad glave. Na sebi je imala žutosive planinarske hlače i svi-jetloplavi mucasti pulover. Ona se okrene i stane se vraćati prema njemu, grizući usnicu, stoje, čini se, činila kad god bi se pokušavala usredotočiti na nešto.

Iznenada zastane i ukoči se. Luke je znao da je nešto čula. Zatim Helen ispusti pobjednički poklič.

"Jesmo ga!" "K-k-kojaje?"

"Pet-šest-dva. Tu si ti postavio. Dolje kod onog vrbina guštika, sjećaš se?"

Potrčala je prema njemu, široko se osmjehujući i pružajući mu slušalice da i on čuje. Buzz počne lajati u kamionetu i Helen mu reče neka zašuti. Luke stavi slušalice na uši.

"Čuješ?"

Jedan čas nije čuo ništa. A onda, kad je Helen ugodila prijemnik, začuje jednolično klak-klak-klak.

On se osmjehne i kimne glavom, a Helen ga udari šakom u rame.

"Hej, traperu, ufatio si vuka, znaš ti to?"

Trebalo im je dvadeset minuta da dođu do mjesta gdje se pute-Ijak gubio, a Helen je vozila tako brzo da se Lukeu činilo kako će biti dobro ako uopće stignu onamo živi i zdravi. Cijelim putem Helen gaje

zadirkivala kako je u pitanju početnička sreća i kako, što si on misli, tko je on uopće, tako se samo ušetati i preduhitriti je nakon što se ona toliko naradila na tim stupicama. Luke se smijao obećavši da neće nikomu reći.

Parkirali su uz rub krčevine i izašli pripremiti si ruksake koji su stajali otraga. Na drugoj strani krčevine dvojica drvosječa iz tvornice drvene građe stajali su naslonjeni na polunatovarenu prikolicu, zapaljenih cigareta. Luke nije poznavao nijednoga. Helen im je mahnula i pozdravila ih, ali njih dvojica samo su kimnuli glavama i nastavili pušiti, zureći u njih bez makar i naznake osmijeha. Helen se pozabavi svojim ruksakom, mrmljajući sebi u bradu zamišljeni razgovor s drvosječama koji je samo Luke mogao čuti.

"O, bok, Helen! Kako je? 'Si već ulovila kojeg vuka? Stvarno? Sjajno! No, dobro, hvala. I ti isto. Zdravo!"

"Jesi li ih već v-v-vidjela?" upita Luke tiho.

"Da, već su me nekoliko puta zamalo stjerali s ceste." Ona pritegne svoj ruksak i nasmiješi se zabacivši ga na leđa. "Jesi li vidio kako su mi kimnuli? Gotovo neprimjetno, ali jesu. Samo čekaj. Uskoro ćemo biti najbolji prijatelji. U svakom se drvosječi, Luke, krije ljubitelj drveća koji samo čeka šansu da izađe na površinu."

"Misliš?"

"A-a."

Ostavili su Buzza u kamionetu i zaputili se prema kanjonu.

Čak i prije nego što je čula signal, Helen je bila prilično sigurna da su ga ulovili. San je još nikada nije prevario.

Nikom se nije usuđivala govoriti o tome. Zvučalo je previše suludo. Ionako je bilo dovoljno teško biti žena u muškom svijetu istra-

živanja vukova. Nije joj trebalo da još svi počnu misliti kako si postala fuć-fuć, izraz koji je njezina majka koristila za izrugivanje svemu od astrologije do vitaminskih tableta. A iskreno govoreći, iako Helen nije sumnjala da na zemlji i u raju ima više stvari nego što je moguće vidjeti pod mikroskopom, na fuć-fuć skali, bez daljnjega je zauzimala mjesto na onom sumnjičavom kraju.

To jest, osim kad se radilo o njezinim vučjim snovima.

Počela je sanjati u Minnesoti, malo nakon što je naučila postavljati zamke. San je svaki put bio drugačiji. Katkad bi bio gotovo doslovan: stvarno bi vidjela vuka u klopci kako je čeka. Katkad bi bio mističniji, naizgled o nečem posve drugom. Helen bi samo osjećala vuka, ne bi mu vidjela ni sjenu, samo bi imala osjećaj da je tu. Nije sanjala o vukovima svaki put kad bi ulovila jednog. Mogla je postavljati zamke mjesecima, uhvatiti gomilu vukova, a ne sanjati o njima. Ali kad god je sanjala o vuku, sljedećeg jutra njezin ju je vuk čekao. Bez greške.

A kao da samo to nije dovoljno fuć-fuć, često bi se budila znajući točno u kojoj će ga stupici zateći. Katkad bi vidjela samo mjesto klopke, a katkad bi naznaka bila simbolična, pa bi zapravo dobila samo natuknicu. Mogla je, na primjer, u snu vidjeti drveće ili vodu i iz toga zaključiti koja je zamka u pitanju. Ovaj dio sna, međutim, nije bio stopostotno siguran. Katkad bi vuka pronašla u posve drugoj zamci. Ali njezina je vjera u vučje snove bila tolika da ih nije, kad bi se to dogodilo, proglašavala pogrešnima, već je krivila samu sebe što je pogrešno protumačila poruku.

Znanstvena strana Helenine prirode kršila je prste što si dopušta takve gluposti. Pokušavala je uvjeriti samu sebe da se radi samo o autosugestiji ili o nekom drugom triku koji izvodi njezin mozak, o nekakvom pandanu deja-vua. Cijelo je ljeto koje je provela radeći s Danom Priorom potajice vodila dnevnik o snovima i uspoređivala ga s podacima o ulovljenim vukovima. Povezanost se nije mogla poreći. Ali nikada nije smogla hrabrosti da kaže Danu.

A sada se, evo, povjerila Lukeu kojeg je jedva poznavala.

Penjali su se uzbrdo, prolazeći pokraj posljednjeg zapjenjenog dijela potoka prije nego što tlo počne prerastati u livadu na kojoj se nalazila stupica i Helen nije znala zašto mu to priča, osim da u nje-mu ima nečeg što joj ulijeva povjerenje. Bila je sigurna da joj se neće smijati.

Luke je hodao pokraj nje, slušajući i pogledavajući je povremeno svojim ozbiljnim zelenim očima, ali uglavnom je pazio gdje će stati, jer je teren bio nesiguran. Ispričala mu je gotovo cijelu priču, a on još nije rekao ni riječi. Iako je pretpostavljala da je neće ismijavati, Helen začuje samu sebe kako prelazi na obrambeni mehanizam i proglašava cijelu stvar nevažnom, onako, za svaki slučaj.

"Prokleta je to, znaš? Probala sam sanjati o brojevima na lotu i konjskim utrckama, ali ne ide."

Luke se nasmiješi.

"Dobro, što si toč-točno sanjala noćas?"

"Samo vuka, kako gaća potokom." To je bila istina, ali ne potpuna, jer je vuk, u onoj snovima svojstvenoj dvojnosti, istovremeno bio i Joel koji se udaljavao od nje i išao prema drugoj obali, a da se

nijednom nije osvrnuo iza sebe. Onda je nestao među drvećem.

"Znači, nije bio u zamci?"

"Ne. Sanjala sam vuka koji je odšetao."

Helen je čekala Lukeovu reakciju, ali on samo kimne glavom i spusti pogled prema brzacu koji je hućao kroz stjenovite prolaze i obrušavao se deset metara u dubinu da bi se tamo zapjenio u jezercu koje je izgledalo poput proključala kotla.

"Onda, misliš li da sam skrenula?" upita ona napokon.

"Naravno da ne mislim. I ja p-ponekad sanjam p-poprilično čudne snove."

"Da, ali ostvaruju li se oni?" "Samo oni ružni." "Sanjaš li vukove?" "Katkad."

Huk vode bio je preglasan da bi nastavili razgovor, pa su šutjeli sve dok nisu stigli do drveća na rubu livade, gdje su zastali. Ovdje gore trava je još bila gotovo zelena. Oni se zagledaju preko zaravni prema vrbinu guštiku gdje se nalazila klopka, ali jedini znak života bio je par gavranova koji je opušteno nadlijetao losove ostatke.

"Bi li signal došao čak i ako se vuk uspio osloboditi?"

"Moguće je."

Zaputili su se preko livade, a kad su se približili vrbinu guštiku, Helen ugleda rupu u zemlji, na mjestu gdje je nekada bila klopka. Kad su došli posve blizu, pronašli su i duboku brazdu koju je kuka zamke ostavila na tlu kad se vuk pokušao domoći zaklona. Iako im je brazda davala naslutiti kamo se otprilike vuk zaputio, i dalje nisu ništa ni čuli ni vidjeli.

Na trenutak je pomislila daje Luke u pravu i da se vuk uspio osloboditi, ali onda je začula zveket lanca koji je vuk vukao za sobom i znala je da ga imaju. Bio je negdje među vrbama, možda desetak metara od njih.

Helen prošapće Lukeu da ostane na mjestu, da mora provjeriti situaciju, a onda se polako zaputi prema guštiku prateći brazdu.

Već mu je objasnila da se uvijek mora provjeriti koliko je čvrst stisak oko vučje noge i koliko je čvrsto kuka ukotvljena u tlu. To nije toliko važno ako se uhvati mladunče, vuk star godinu dana ili odrasli vuk koji ne zauzima istaknuti položaj u čoporu; oni obično pokorno leže i ne usuđuju se ni pogledati te u oči. Ali ako je uhvaćen vođa čopora, moraš biti na oprezu. Takvi se znaju odmah dati u napad, a ako im daš i najmanju šansu, pošteno će te ugristi. Stoga je ključno znati koliko je čvrst stisak zamke i koliko im je radijus kretanja.

Helen ponovno začuje zveket lanca ispred sebe, a ovaj put grmlje zatreperi, prosuvši po tlu kišu žutog lišća iza kojeg ona na trenutak ugleda blijedo krzno. Luke joj je rekao da je majka vučica gotovo bijela, pa Helenino srce poskoči pri pomisli da su uhvatili baš nju.

Ona se okrene prema Lukeu i usnama oblikuje riječi: "Mislim daje mama."

Sada je već bila na samom rubu guštika i vidjela je trag koji je kuka ostavila kad se vuk zavukao u grmlje. Helen zastane, osluškujući i nastojeći bolje pogledati životinju kroz isprepletene vrbine izdanke. Pretpostavljala je da je vučica najviše metar i pol-dva udaljena od nje, ali nije ju vidjela. Sve se iznenada umirilo. Sve što je čula bio je žubor potoka, a s druge strane livade dopiralo je do nje podrugljivo isprekidano graktanje gavrana.

Polako je podigla nogu, pomislivši da će možda, zakorači li u guštik, uspjeti vidjeti vučicu. Kao da je i sama pomisao dostajala, tek što se pomakla, grm ispred nje eksplodira.

Izenada ugleda vučju glavu, svu izobličenu od rezanja, tako da su ostali samo zubi, ružičaste desni i žute oči, kako skače prema njoj. Helen se tako prestrašila daje odskočila unatrag, izgubila ravnotežu i pala koliko je duga i široka na leđa. Ali nije skidala pogleda s vučice pa je vidjela kako se glava trgnula i nestala, jer su kuke očito dobro držale. Ona podigne glavu i ugleda Lukeovo nacereno lice.

"Mislim da je to stvarno mama."

"Ovo je standardni postupak. Uvijek moraš pasti. Onda su vukovi opušteniji."

Luke se nasmije i pomogne joj da se dignu. On pokaže prstom prema nekim stijenama malo dalje od guštika.

"Možda bismo je od tamo bolje vidjeli." Bio je u pravu. Tamo je trebala odmah otići. "Može.

Pametnjakoviću."

Probili su se kroz vrbino šiblje do tamo, zaobišavši vučicu u što su većem luku mogli. Stijene su bile strme i ravne, bez udubina u koje bi čovjek mogao ugurati stopalo. Luke se popeo prvi, a onda joj je pružio ruku i podigao je do sebe. Morala mu se pridržati za rame kako bi održala ravnotežu, a onda su se njih dvoje oprezno skutrili na uskom-vrhu stijene, vireći preko guštika.

Vučica je gledala ravno prema njima, udaljena nekih šest metara, režeći i nabirući laloke. Krzno joj je imalo boju beskišnog oblaka, blago zatamnjeno sivom dlakom duž kralježnice i oko ramena.

"Nije li prekrasna?" "Jest."

Helen je vidjela zamku čvrsto stisnutu oko prednje lijeve šape. Sigurnosne kuke zabile su se u gusto isprepleteno korijenje, a nastojeći se osloboditi, vučica je dva puta omotala lanac oko same klopke. "Ona neće nikamo", reče Helen. "Čini mi se da joj je najbolje prići od tamo, s one udaljene strane." Skočili su s kamenja i vratili se do svojih ruksaka koje su bili ostavili na livadi, pa Helen izvadi svoj štapić za injekcije i napuni špricu dovoljnom količinom Telezola¹⁶.

1 Anestetik za životinje.

Zatim su zaobišli vučicu i polako joj se stali približavati kroz guštik s druge strane. Helen je bila naprijed.

Čula ju je kako reži kad joj se približila, a kad su razmaknuli njezin posljednji grmoviti zaklon, iznova je pokušala skočiti na njih. Ali lanac je čvrsto držao. Vučica zareži i polako se spusti na zemlju.

"Bok, mama," reče Helen nježno. "Hej, stvarno si prelijepa."

Bila je u najboljem periodu života, krzno joj je bilo sjajno i već gotovo posve spremno za nadolazeću zimu. Helen je pretpostavljala da ima tri do četiri godine i da zacijski teži četrdeset kilograma. Na sunčanoj svjetlosti u očima joj je blistao blijed, zelenkastožuti odsjaj.

"Sve je u redu, dušo," tepala joj je Helen. "Sve je u redu. Nećemo ti nanijeti zlo. Samo ćemo te malo uspavati."

Istim tihim glasom, Helen zamoli Lukea da je polako zaobiđe s druge strane, što je, baš kao što se Helen i nadala, kod vučice izazvalo sumnjičavost, pa se okrenula, boreći se s težinom stupice, nastojeći ne ispustiti Lukea iz vida. Helen se pružila prilika, pa se ispružila i poput toreadora zabola štap u stražnji dio vučjega tijela.

Čim joj je igla dotakla krzno, vučica zareži i zamahne glavom škljocnuvši čeljustima. No Helen je bila spremna i držala je štap pritisnut na tijelo sve dok nije bila sigurna da je sav Telezol ušao u tijelo životinje. Zatim su se ona i Luke povukli i iz daljine promatrali kako joj se oči mute i udovi bivaju sve teži sve dok se naposljetku nije stropoštala na tlo kao kakav pijanac.

Pola sata kasnije, bili su skoro gotovi. Zavezali su joj oči, izvagali je, izmjerili je, uzeli joj uzorke krvi i izmeta i pregledali je od zuba do repa. Nije imala buha i činilo se da je savršena zdravlja. Zamka je malo oštetila kožu na nozi, ali kost nije bila slomljena. Helen joj premaze ranu antibiotskim losionom, ubrizgavši joj i injekciju antibiotika, za svaki slučaj. Sve što im je ostalo bilo je pričvrstiti joj identifikacijsku pločicu na uho i nataknuti joj ogrlicu s radio odašiljačem.

Luke je klečao pokraj nje, dragajući srebrno vučje krzno. Bio je sjajan pomagač, radio je bilješke, obilježavao uzorke i dodavao joj sve što je trebala iz kutije na rasklapanje u kojoj je držala opremu za rad na terenu.

Helen je sjela na pete i promatrala ga. Bio je posve zaokupljen milovanjem vučice, a oči su mu bile tako nježne i tako pune nekog nevinog čuđenja da je Helen poželjela ispružiti ruku i podragati njega. Umjesto toga, rekla je: "Nije li joj krzno fantastično? S ovim raznim slojevima?"

"Da. I boje. Iz d-daleka, izgleda bijela, ali ovako blizu čovjek vidi i sve ove druge boje. Nijanse smeđeg i crnog, čak i trunkicu crvenog."

Luke podigne pogled prema njoj i nasmiješi se, i Helen uzvrat osmijehom. Iznova osjeti kako postoji neka veza između njih dvoje, iako nije bila u stanju reći o čemu se točno radi. Ona je bila ta koja je prekinula čaroliju trenutka i spustila pogled na vučicu.

"Ova stara cura uskoro će se probuditi."

Ona joj pričvrsti pločicu na uho i zapiše broj. Zatim joj natakne ogrlicu na vrat, pazeći da ne bude previše stisnuta, ali ni previše labava, i da signal funkcionira. Zatim joj smakne povez s očiju i okine nekoliko fotografija. Kad su skupili svu opremu, vučica se počela meškoljiti.

"Hajdemo", reče Helen. "Najbolje će biti da joj damo malo prostora."

Luke je stajao pokraj vučice, zagledan u nju. Helen pomisli da je možda nije čuo.

"Luke?"

On se okrene i kimne glavom, a Helen spazi tugu u njegovu pogledu.

"Nešto nije u redu?"

"Sve je u redu."

"Ogrlica joj može spasiti život, znaš?"

On blago slegne ramenima. "Možda."

Izvukli su vučicu iz guštika i položili je uz puteljak, na mjesto gdje je upala u zamku. Zatim su stavili ruksake na leđa i krenuli preko livade. Dolje pokraj potoka jedan je kojot nastojao otjerati gavrane od losove lešine. Ugledavši Lukea i Helen zastao je, a onda mrzovoljno skočio u grmlje.

Iz šume na drugoj strani šume promatrali su vučicu kako se te-turavo podiže na noge. Nakon nekoliko nesigurnih koraka zastala je kako bi polizala šapu. Zatim je podigla glavu i pažljivo onjušila zrak

osjetivši njihov miris. Zatim se okrenula i usmjerila pogled ravno prema njima. Helen joj mahne. "Vidimo se, mama."

Zatim im je, s prezirom zaboravljene filmske zvijezde, vučica okrenula leđa, ekstravagantno podigla rep i otkaskala uz kanjon.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

N,

IJE MOGAO ODVOJITI POGLED OD NJE.

Šetkala se dolje pokraj potoka, razgovarajući na mobitel. Skinula je cipele i čarape i sada je pri svakom koraku svijala prste poput balerine. Mjesečevo oko također je bio dolje, pasući svako malo nešto zeleniju travu koja je rasla pokraj vode, a ona bi ga pogladila rukom po boku svaki put kad bi prošla kraj njega. Luke se pitao ima li ona uopće pojma koliko je lijepa.

On je sjedio na tlu ispred kolibe, na mjestu gdje su jeli. Kad su se vratili iz uspješne ophodnje zamki, Helen je na travu prostrla staru plavu deku, a zatim je iznijela sir i voće, orahe, kekse i čokoladu, pa su tako sjedili i jeli na suncu, uzbuđeno razgovarajući o tome što se dogodilo.

Sunce je počelo zapadati, pa se sjena koju je bacao krov kolibice stala šuljati dekom, gutajući najprije Lukeovo tijelo i noge, a uskoro i njegove čizme. Pokraj njega ležao je Buzz, izvaljen na leđima, u sedmom psećem nebu, a Luke mu je dragao trbuh, cijelo vrijeme promatrajući Helen. Razgovarala je sa šefom koji ju je očito zadirkivao.

"Kako to misliš sreća?" reče ona. "Dupe moje, a ne sreća. To je vještina, Priore, čista vještina i mudrost. Kad si ti zadnji put ulovio dva vuka odjedanput?"

Dogodilo se to odmah nakon što su pogledima ispratili bijelu vučicu koja je otkaskala u šumu.

Ponovno provjerivši frekvencije, začuli su još jedan signal, a onda su u zamci koju su bili postavili devedesetak metara dalje uz isti put pronašli još jednog vuka, ovaj put mladog mužjaka.

Luke začuje otegnuto gakanje gusaka i zaškilji prema nebu. Visoko iznad njega dvije filigranske formacije u obliku strijele slijedile su crtu planina prema jugu. On ponovno spusti pogled na Helen i opazi da ih i ona promatra. Već gaje nekoliko puta uhvatila kako je promatra. Teško mu je bilo ne gledati je. Ali činilo se da joj to ne smeta, samo bi mu se nasmiješila, kao da je to najprirodnija stvar na svijetu.

Prije svega, u početku gaje činila nervoznim, pa je jako mucao u njezinoj blizini. Međutim, ona kao da to nije primjećivala, pa se Luke uskoro uspio opustiti. Bila je ugodno društvo. Puno je pričala, brzo i prpošno, a katkad bi, u smijehu, zabacila glavu unatrag i provukla prste kroz kosu, tako da joj je svaka dlaka stršala u zrak.

Lukeu se najviše sviđao način na koji bi ga katkad dotakla kad bi mu nešto govorila, samo bi mu stavila ruku na rame ili na nadlakticu, kao da je to najprirodnija stvar na svijetu. Kad su začuli onaj drugi signal i shvatili da su ulovili još jednog vuka, bacila mu je ruke oko vrata i snažno ga zagrlila. Luke je htio umrijeti od nelagode. Šešir mu je pao i počeo je crvenjeti kao kakav idiot. A to je i bio, jer ovo pred njim je odrasla žena, a on je samo suhonjavi klinjo koji muca.

Iznenada Mjesečevo oko prestane pasti i podigne glavu, pa usmjeri pogled prema jezeru, načulivši uši. Već sljedećeg trenutka Buzz je skočio na noge i dao se u trk nizbrdo, lajući iz sveg glasa. Dva su jahača izlazila iz šume tamo dolje, a Luke se sav snuždi shvativši o kome se radi.

On i Helen bili su se dogovorili da će njegovu ulogu postavljачa zamki držati u tajnosti. Ona ga nije spomenula čak ni Danu Prioru. I sada su sve pokvarili. On je pogleda i vidje da je i njoj to na pameti. Upravo je završavala telefonski razgovor. Luke ustane pogledom prateći oca i Clvdea koji su gonili svoje konje oko ruba jezera i uzbrdo prema kolibi. Buzz ih je pratio u stopu, lajući cijelo vrijeme.

"Dobro jutro", reče Helen vedro.

Ona naredi Buzzu da zašuti. Lukeov otac dotakne obod svog šešira u znak pozdrava i uputi joj jedan od onih osmijeha kojim se uvijek služio kad je znao da je čovjeka natjerao u kut.

"Gospođo."

Kad su zaustavili konje ispred kolibe, Clyde je šutio kao zaliven, nijemo zureći u Lukea. Vidio je kako pogled njegova oca putuje od

ostataka piknika do Heleninih bosih nogu, a zatim prema gore do njezina lica.

"Jako dobar život, vidim, raditi za Službu za očuvanje riba i divljih životinja."

"O, da", reče Helen. "Bolje od bilo kojeg godišnjeg odmora." "Piknik na jezeru, gdje nema šefa koji bi te provjeravao." "Baš tako. Ustajem oko podneva, malo se sunčam i kupam..." "Čini se kao dobra nagodba." "A tek da vidite kolike su nam plaće!"

Luke je bio zadivljen njezinom drskošću, ali ju je istovremeno želio upozoriti koliko je opasno ovako se šaliti. Zacijelo vidi da u tom njegovu osmijehu nema humora i da se samo poigrava njome, onako kako se mačka poigrava s već uhvaćenom pticom.

Do sada nije Lukeu uputio ni jedan jedini pogled. Uvijek je volio natjerati čovjeka da čeka prije nego što ga povrijedi. Sada je napokon okrenuo glavu i Luke osjeti kako su se njegove sive oči pri-kovale za njegove, hladne i kritične.

"E pa, sine, drago mi je da smo te napokon pronašli. Već sam pomislio da te se dočepao onaj stari vuk."

"Ne, gospodine, ja s-s-sam..."

"Jer, znaš, jutros smo svi mi trebali Hardingovima pomoći skupiti stado. Kao što sam ti rekao. Clyde i ja popeli smo se na naše dodijeljeno dobro da te pronađemo, ali nije te bilo."

Luke je bio posve zaboravio na to. "B-b-bio sam tamo. M-mora da ste..." "Oo, znači bio si tamo?" "D-da, gospodine."

"A kako te onda Abe vidio s ovom ovdje curom, u njezinu kamionetu, kako se vozite prema Wrong Creeku?"

"B-b-bio..."

Lukeu je jezik bio prikovan za nepce, što možda i nije bilo tako loše, jer ionako nije znao što bi rekao. Prsa su ga boljela kao da ga netko stiše škripcem, a obrazi su mu počinjali gorjeti. Prije nekoliko trenutaka, dok je bio sam s Helen, jednom u životu osjetio se gotovo muškarcem. Sada je ponovno bio glupi, nijemi klinac.

Bacio je pogled na Helen, samo da se uvjeri kako ga ona sada i doživljava kao klinca, no ona njegov pogled protumači kao poziv u pomoć.

"Bio je sa mnom jer sam ga zamolila za pomoć", reče ona.

Lukeov otac je odmjeri pogledom. I dalje se smiješio, ali pogled mu je bio kao ledena stijena.

"I zahvaljujući njemu, bit će vam drago čuti, jutros smo ulovili dva vuka i nataknuili im ogrlice."

Njegov otac malo spusti glavu i podigne obrve. "Ulovili ste dva vuka?"

"Tako je. I to zahvaljujući Lukeu. On mi je pomogao da ih pronađem."

Lukeov je otac neko vrijeme šutio, razmišljajući o tome. Clyde ga je pomno promatrao, očekujući neku naznaku u Buckovu ponašanju koja bi mu pomogla donijeti sud o ovome. Konj Lukeova oca zagrebe nekoliko puta po tlu.

"Onda, gdje su?"

"Pa, kao što sam vam rekla, nataknuili smo im ogrlice s radioo-dašiljačima."

"I onda?"

Helen se namršti. "Oprostite, kako to mislite?"

On se nasmije kratkim, suhim smijehom i pogleda Clydea.

"Mislim, jeste li ih već transportirali iz zemlje ili što?"

"Gospodine Calder, mislim da znate koja nam je namjera. Mi..."

"Samo ste ih iznova pustili na slobodu." "Da, ali..."

"Da vam ja nešto objasnim, curo moja. Upravo sam bio sa svojim dobrim prijateljem i susjedom, Abeom Hardingom, pomogao sam mu skupiti stado. I taj je čovjek, koji za razliku od vaših šefova dolje u Washingtonu nema na raspolaganju neiscrpnu gomilu novaca nagomilanih porezima, ustanovio da mu nedostaje šest telaca. To je Abeu gubitak od, koliko?, tri tisuće dolara. A vi mi kažete da ste upravo ulovili dva primjerka tih štetočina koje su za to krive i da ste ih ponovno pustili na slobodu? I meni bi trebalo biti drago čuti?"

Luke je vidio daje Helen ljuta. Ali i uplašena. Na kraju krajeva, taj se još nije rodio kojeg njegov otac nije uspio zaplašiti. Luke vidje kako je progutala slinu.

"Gospodine Calder, cijela stvar..."

"Cijela stvar, kako ste nam vi i gospodin Prior rekli, bila je u tome da nam ovuda luta usamljeni vuk.

Kako ste ga ono nazvali, samac ili nešto? Sad ispada da ih je - koliko?"

Helen ne odgovori odmah.

"Ne želite mi reći?"

"Vjerujem da je posrijedi čopor."

"A-ha, znači sada imamo cijeli čopor. Koliko točno?"

"Možda devet. Ali pet su mladunci i..."

"Devet? A vi ste ulovili dva i jednostavno ste ih pustili da odše-ću? Tako da nam nastave ubijati stoku i da dobre ljude kao što je Abe Harding dovedu na prosjački štap?"

"Gospodine Calder..."

"Hvala vam, gospodo. Čuo sam dovoljno."

On dohvati uzde i oštro trgne glavu svoga konja, okrene ga, a zatim se osvrne preko ramena.

"Luke?"

"D-da, gospodine?"

"Kad budeš gotov s tim što te uopće dovelo ovamo, bilo bi mi drago kad bi se spustio dolje, u kuću. Nas dvojica moramo raščistiti nekoliko sitnica."

Luke kimne. Njegov se otac okrene prema Helen i dotakne rub šešira u znak pozdrava.

"Gospođice Ross."

Zatim zabode pete u bokove svog konja i u galopu se stane spuštati niz brežuljak prema jezeru. Clyde ga je pratio u stopu. Luke počne skupljati svoje stvari. Osjećao se kao da je premalen i prepostidjen da bi uopće mogao pogledati Helen. Kad se sagnuo po torbu, ona mu stavi ruku na rame.

"Luke?"

On se uspravi, ali je ne uspije pogledati u oči.

"Za sve sam ja kriva. Oprosti. Nisam te smjela zamoliti za pomoć."

"Nije to n- ništa."

Kad je pokupio sve što je imao, bez i jedne jedine riječi zaputio se prema potoku po Mjesečevo oko pa se vinuo u sedlo. A onda je odjahao niz proplanak ne okrećući se za sobom. Cijelo je vrijeme osjećao Helenin pogled na sebi.

Ostatak poslijepodneva Helen je provela prateći dva vuka kojima je nataknila ogrlice. Na sreću, signali su ostali visoko gore u Wrong Creeku, na sigurnoj udaljenosti od stoke.

Vratila se oko sedam i otišla ravno pod tuš. U nadolazećoj jeseni voda je bila tako hladna da je od nje dobivala glavobolju. Uskoro će se morati prati u kolibi.

Uhvatila se kako viri preko vrata tuš-kabine nadajući se da će ugledati Lukeova konja s one strane jezera. No, znala je da neće doći. Ne nakon poslijepodnevno dogaćaja. Željela je proslaviti njihov uspjeh, ali mogla je to učiniti samo s Buzzom, ali on, koliko god daje pametan, nije shvatio što joj je na pameti.

Dršćući, otrčala je u kolibu i na brzinu se obrisala i obukla. Zatim je, provjerivši poruke (kojih nije bilo) zapalila pobjedničku cigaretu (prvu u tri dana) i ubacila Sheryl Crow u CD player. Na žalost, učinila je pogrešku i počela slušati riječi, a kad je Sheryl počela pjevati o tome kako se osjeća strancem u vlastitu životu, Helen prekine glazbu. Željela je slaviti, zaboga, ne prerezati si žile.

Palo joj je na pamet da napiše Joelu pismo. Još jedna loša zamisao. A zašto i bi dovraga? On je na redu! A onda je, budući daje začudo imala dobar signal na mobitelu, odlučila nazvati majku u Chicago. Javila joj se automatska sekretarica. Ista stvar sa Celiom u Bostonu. I s Danom Priorom. Gdje su, dođavola, svi ti ljudi?

Kao da joj odgovara, telefon u njezinoj ruci zazvoni.

Bio je to Bili Rimmer. Čestitao joj je na ulovljenim vukovima i rekao da se čini kako je ipak ona dobila onu njihovu okladu, tko će prvi uloviti vuka. On se baš sprema skočiti do Hardingovih razgovarati o onoj nestaloj teladi, rekao je. Želi li ona s njim?

"Hvala ti, Bille, ali ne bez oklopa."

"Slušaj onda. Kad završim s njim, vodim te na piće u grad."

Dogovorili su se da se sastanu za sat vremena u Zadnjoj šansi. Helen pomisli kako bi se u svakom slučaju trebala pojaviti tamo, to će pridonijeti dobrim odnosima s javnošću. Priče o Hardingovim gubicima zacijelo će se brzo proširiti i dobiti mnogo pažnje.

Već je gotovo pao mrak kad se dovezla u Hope i ugledala crveni neonski znak za Zadnju šansu kako treperi na pola glavne ulice. Vozila je polako, promatrajući vozila parkirana duž suprotne strane ulice, nadajući se da će među njima ugledati auto Billa Rimmera. Nije ga bilo.

Nije joj se baš sviđala pomisao da ga pričeka unutra, pa je produžila glavnom ulicom do praonice rublja. Tamo je zatekla dva mlada kauboja koji su se ludirali trpajući odjeću u jednu od sušilica. Helen je i sama dva puta bila ovdje, jedanput da opere rublje, drugi put da ispere vučji izmet.

Toj metodi ju je poučio Dan Prior još u Minnesoti, kako bi otkrila čime se vuk hrani. Zavežeš svaki komadić izmeta u obilježene ženske najlonke, svezane u čvorove na krajevima, i ubaciš ih u perilicu. Kad ih izvadiš, u čarapama ostanu samo dlaka i komadići kosti. Ostale mušterije praonice rublja obično nisu očarane ovim postupkom, pa s tim treba oprezno. Dlaka koju je pronašla u izmetu što ga je Helen oprala neku večer imala je različito podrijetlo: bilo je nešto jelenje dlake, nešto losove, ali i mnogo stočne. To nije nužno značilo da su vukovi ubili stoku, možda su pronašli strvinu i nahranili se njome.

Petnaest minuta poslije Billa Rimmera još nije bilo. Helen je postalo neugodno zbog pogleda koje su joj u prolazu upućivali vozači automobila i ona dva kauboja u praonici. Možda je Rimmer parkirao negdje drugdje, pomislila je. Ilije možda nazvao bar da joj ostavi poruku. Ona izađe i zaputi se preko ceste.

Požalila je onog trenutka kad je ušla. Ispod rogatih trofeja na zidovima, desetak pari živih očiju usmjerilo je poglede prema njoj. Nijedan nije bio prijateljski i nijedan nije pripadao Billu Rimmeru.

Malo je nedostajalo da se okrene i potrči natrag u kamionet. A onda se u njoj probudila ona tvrdoglavost, zbog koje je uvijek upadala u nevolje, i ona pomisli, zašto, kvragu, ne bi došla ovamo na piće ako joj se hoće. Ona duboko udahne i krene ravno prema šanku.

Naručila je margaritu, sjela na stolac i zapalila cigaretu.

Osim konobarice, ona je bila jedina žena u cijeloj prostoriji. Bar je bio pun, iako je ona prepoznala samo Ethana Hardinga i onu dvojicu drvosječa koje su ona i Luke vidjeli gore kod Wrong Cree-ka. To su vjerojatno bila ona dvojica o kojima je pričao Doug Mil-lward. Njih trojica razgovarali su u najudaljenijem dijelu bara. S vremena na vrijeme uputili bi joj pokoji pogled, ali prokleta bila ako se mislila nasmiješiti i dati im još jednu priliku da je pokopaju. I tako ih je ignorirala, kao i sve poglede koje su joj postrance upućivali ljudi koje nije poznavala.

Osjećala se kao nekakav skandalozni otpadnik ili stranac koji je tek dojahao u grad u kakvom patetičnom vesternu. Željela je pobjeći, ali im nije željela priuštiti zadovoljstvo daje otjeraju.

Zamišljala je kako bi se prostorijom prolomio smijeh da ona ode.

Popila je piće i naručila drugo, pretvarajući se da je zanima košarkaška utakmica na televiziji i pitajući se kako je uopće mogla pomisliti da će dolazak u ovu zapuštenu rupetinu biti dobar za odnose s javnošću. Drugu je margaritu popila prebrzo. Piće je bilo jako i Helen požali što nije ništa jela.

A onda, u ogledalu iza šanka, ugleda Bucka Caldera kako ulazi u bar. Samo joj je još to trebalo.

Probio se do šanka, manipulirajući gomilom poput kandidata gladnog birača. Helen je u odrazu promatrala njegovo napredovanje koje ju se dojmilo i protiv njezine volje. Pitala se što sva ta ramena koja je potapšao i sve te ruke koje je stisnuo doista misle o njemu. Činilo se kao da su opčinjeni njegovim osmijehom i pošalicama, načinom na koji je pozdravljao svakog poimence. Vidjela je da ju je primijetio, kao i to da ga promatra, i premda je istog trenutka skrenula pogled znala je, uz mali napad panike, da se zaputio prema njoj.

"Ne znam što se dogodilo svim ovim muškarcima kad dopuštaju da ovako lijepa mlada žena pije sama."

Helen se nasmije, gotovo histerično. Stajao je odmah iza nje i promatrao je u zrcalu.

"Mi ovdje obično nismo na glasu po stidljivosti."

Helen nije znala što da kaže. Kao da joj je tekila umrtvila um. Spazila je u ogledalu kako joj isprazno djeluje osmijeh, pa ga poku-

sa bolje namjestiti. Pokraj nje, neki je muškarac uzimao rundu pića, pa Calder spretno sklizne na njegovo mjesto. Tijela su im bila tek nekoliko centimetara jedno od drugoga, a noge su im se nakratko dodirnule. Osjetila je limunov miris njegove kolonjske vode, što ju je uspjelo smesti. Takvu je trenutno koristio i njezin otac.

"Smijem li nadoknaditi njihov manjak uljudnosti i počastiti vas pićem?"

"Hvala vam, ali zapravo sam se ovdje trebala naći s nekim. Pretpostavljam daje..."

"Što pijete, margaritu?"

"Ne, stvarno, mislim da bih trebala..."

On se nagne naprijed i pozove konobaricu: "Lori? Možemo li dobiti pivo i još jednu margaritu ovamo, molim te? Hvala ti, dušo."

On okrene glavu i osmijehne se Helen.

"Samo vam želim pokazati da nisam ljut na vas zbog onog jutros."

Helen se namršti kao da ne zna o čemu govori.

"Znam da imate posao koji trebate obaviti. Možda sam bio malo pregrub."

"Oh, to mislite. Ja sam vam rođena debele kože i širokih ramena."

"Oдавде gledajući, Helen, rekao bih da ste to prilično dobro rekli."

Ona se nasmiješi. Mozak joj je munjevito radio. Nabacuje li se to on njoj, za majku Božju?

"Mislim daje Luke možda bio malo uzrujaniji od mene." "Takav je on katkad. Na mater."

Ona polako kimne glavom, nastojeći si dati nekoliko trenutaka za razmišljanje. Činilo se daje na opasnom teritoriju.

"Hoćete li reći daje osjećajan?" "Mislim da to ljudi tako zovu." "Pa to i nije tako loše, zar ne?" "Nisam rekao daje loše."

Nastupila je tišina koja bi postala mučna da nije došla konobarica i obavijestila Helen da je netko treba na telefon. Ona se ispriča

Calderu i progura se kroz gužvu do sobička u kojem se nalazio telefon. Bio je to Bili Rimmer, prepun isprika što ju je ostavio na cjedilu. Rekao je da gaje Abe Harding namučio.

"Još imaš sve udove?" upita Helen. "Nisam ih još prebrojio. Psi su mu strašni." "Što je s teladi?"

"Gore nije našao ni jednu jedinu kost. Ali kaže da zna da su vukovi. Kaže da ih je vidio i čuo."

"Što si mu rekao?"

"Rekao sam mu da za kompenzaciju mora biti u stanju dokazati da su gubici nastali zbog vukova."

"I to je, pretpostavljam, primljeno s oduševljenjem."

"O, da. Mislim da mu se taj dio posebno svidio. U svakom slučaju, razgovarao sam s Danom i on kaže da biste vas dvoje možda sutra trebali malo letjeti i pokušati locirati čopor, sad kad dva imaju ogrlice."

"Naravno, to je dobra zamisao."

Rimmer se još jedanput ispriča što nije došao, ali je, navodno, mislio kako će sama ionako lakše očarati rančere. Helen mu prigušenim tonom reče kako upravo pije s Buckom Calderom.

"Evo, vidiš. On je glavni." "Baš ti hvala, Bille."

Kad se vratila za šank, Calder je razgovarao s nekim drugim, pa Helen pomisli kako joj je ovo prilika da klisne. Ali on istog časa posveti svu svoju pažnju njoj. Podigne čašu i kucne o njezinu.

"Kako bilo", reče. "Čestitke na ulovljenim vukovima."

"Iako sam ih ponovno pustila."

On se nasmiješi i oboje otpiju gutljaj.

Calder obriše pjenu s usana. "Kao što sam rekao, vi imate svoj posao i ja to razumijem, iako se možda ne slažem s njim. Samo sam bio tako ljut na Lukea što je ostavio stado, pogotovo nakon što sam vidio koliko je telaca Abe izgubio. Žao mi je ako sam bio... ono... neuljudan."

"Sve u redu."

Helen izvadi novu cigaretu, a on dohvati njezine šibice i zapali joj. Ona mu zahvali. Neko vrijeme su šutjeli.

"Luke jako dobro poznaje teren tamo gore", reče Helen.

"Da, valjda."

"I stvarno je dobar u ovome što ja radim."

"Aha, rođeni je borac za prava beštija."

"I to je naslijedio od majke?"

"Valjda. Ona je odrasla u gradu."

"Gdje, naravno, odrastaju svi borci za prava beštija."

"Čini se daje tako."

On se nasmiješi i prinese pivo usnama, cijelo vrijeme promatrajući Helen preko ruba čaše. Iznenada, i protiv svoje volje, Helen shvati zašto Buck Calder privlači žene. Nije se radilo o njegovu izgledu, iako je morala priznati da se za svoje godine sasvim dobro drži. Stvar je bila u samopouzdanju. Ono je jednostavno lptalo iz njega. Način na koji bi se usredotočio na tebe bio je besraman, čak smiješan, ako ga je čovjek htio tako gledati. Ali Helen je pretpostavljala da mnoge žene umjesto toga više vole uživati u tome.

Ne upitavši je za mišljenje, on im naruči još po jedno piće, a onda promijeni temu razgovora. Naveo ju je da mu priča o sebi, o Chica-gu i poslu koji je imala u Minnesoti, o svojoj obitelji, pa čak i o ponovnoj ženidbi njezina oca. Iako se očito radilo samo o još jednoj od njegovih tehnika kojima se služio u ophođenju sa ženama, činio je to tako prirodno, s tako odmjerenom dozom empatije, da se Helen morala svjesno zaustaviti kako mu ne bi odala tajne zbog kojih je znala da će se, izjutra, kad ponovno bude trijezna, zacijelo kajati.

"Smeta li vam što je toliko mlađa?" "Od mog tate? Ili od mene?" "Pa, oboje."

Helen se zamisli. "To što je mlađa od mene mi ne smeta. Barem mislim da mi ne smeta. A od njega... pa, prokletstvo, da. Da budem iskrena, smeta mi. Ne znam zašto, jednostavno mi smeta."

"Čovjek se katkad jednostavno zaljubi."

"Aha, ali nije li mogao odabrati nekoga svojih godina?"

On se nasmije. "Mislite, nije li mogao odrasti?"

"Upravo to."

"Moja je mama običavala govoriti da muškarci nikad ne odrastu, već da samo postanu mrzovoljniji. U svakome od nas krije se taj neki dječarac, i tamo je do same smrti, urla Želim, želim."

"A žene ne žele?"

"Siguran sam da žele. Ali bolje podnose kad ne dobiju to što žele nego muškarci."

"O, ma nemojte?"

"Da, Helen, vjerujem da je tako. Mislim da žene neke stvari vide malo jasnije od muškaraca."

"Kao na primjer?"

"Kao na primjer, da željeti nešto može biti bolje nego dobiti to isto."

Na trenutak su im se pogledi sreli. Iznenadilo ju je što je pronašla filozofa u njemu, iako je, ako i uvijek, ono što je govorio imalo i neko skrovito, uvijeno značenje.

U tom trenutku pokraj njih prođu Ethan Harding i njegova dvojica smrknutih drvosječa, na putu prema vratima. Ethan je kimnuo Bucku, ali nijedan nije udostojio Helen ni pogleda.

Ogledavši se oko sebe, Helen shvati kako se gužva prorijedila. Razgovarala je s Calderom gotovo sat vremena. Ona reče kako je vrijeme da pođe i uspije se oduprijeti njegovu nagovaranju da popije još jedno piće. Ionako je popila previše. Zнала je to po načinu na koji su se zidovi stali ljuljati kad je ustala.

"Vrlo sam uživao u našem razgovoru." "I ja."

"Hoćete li moći voziti? Meni nije problem..." "Dobro sam", reče ona, pomalo prerevano. "Otpratit ću vas do kamioneta."

"Ne, ne. Hvala vam. Dobro sam." Bila je dovoljno trijezna da zna kako bi napustiti bar s njim bilo vrlo glupo. I ovako će zli jezici imati o čemu pričati.

Ulica je bila prazna, a svježi noćni zrak joj je godio. Prekopala je cijelu torbu u potrazi za ključevima kamioneta, da bi ih, kad je sve izvadila van, pronašla u džepu jakne. Uspjela je okrenuti kamionet ne udarivši ni u što, a onda je vrlo pažljivo krenula iz grada, već pomalo svjesna kako bi se mogla dovesti u vrlo neugodnu situaciju, ali još previše pijana da bi marila za to. Stid i samoprezir dolaze tek s mamurlukom, prisjetila se mutno.

Trudeći se što je bolje mogla slijediti vijugavi put svojih farova, sjetila se da je sutra očekuje let s Danom i da mali avioni ne idu dobro uz mamurluk.

Sada je, na uzvisini ispred sebe, vidjela red poštanskih sandučića. Već tri dana nije provjerila ima li pošte. Ranije te večeri, dok se vozila prema gradu, bojala se da će joj se raspoloženje pokvariti ustanovi li da je sandučić prazan, pa je odlučila da će provjeriti na putu kući. Sada je bila dovoljno pijana da to može podnijeti.

Kad se približila, ugledala je nešto bijelo kako leži na cesti, a nekoliko trenutaka poslije shvatila je i o čemu se radi. Zaustavila je kamionet tako da su farovi osvjetljavali bijeli predmet i izašla.

Bio je to njezin sandučić. Metalni je stupić bio svinut do tla, a sama kutija spljoštena. Činilo se kao da ga je netko najprije nečim odalamio, a onda još i pregazio, za svaki slučaj. Ostali su sandučići bili netaknuti.

Helen je stajala, napola osvjetljena farovima svog kamioneta, mršteći se pogleda uprta u tlo. Lagano se njihala na nogama, iako je sada svakim časom postajala sve treznija. Motor kamioneta zabrek-će i stane i prvi put Helen začuje huk vjetra. Promijenio je smjer i sada je dolazio hladan sa sjevera.

Negdje u šumi začuje se lavež kojota, no iznenada zamre, kao da ga je netko ušutkao. Ona se zagleda niz puteljak prema mjestu gdje je njezina sjena doticala crnilo noći. Na trenutak joj se učinilo da je tamo ugledala nešto bijelo. Ali već je sljedećeg trenutka svega nestalo.

Helen se okrene i zaputi prema kamionetu. U tom trenutku pismo ponovno zaleprša, samo ga ovaj put Helen nije vidjela. Omotnica se nekoliko puta prevrne, a onda je vjetar odnese.

DEVETNAESTO POGLAVLJE

DAN PRIOR NIJE BIO POBOŽAN ČOVJEK. JEDNO OD NJEGOVIH TO-lerantnijih mišljenja bilo je to da vjera otežava razumijevanje te da je samo izgovor za to da se čovjek ne uhvati u koštac sa stvarnošću koja ga okružuje. Praktičnije rečeno, ako nešto treba popraviti, činilo mu se pametnijim pokušati to i učiniti, nego osloniti se na nekoga tko se možda uopće neće pojaviti.

U dvjema se iznimnim prilikama Dan ipak upuštao u molitvu. Jedna je bila subotom navečer kad bi njegova kći ostala vani dulje nego što su se dogovorili, a nije se javila telefonom (što se u posljednje vrijeme događalo tako rutinski da se činilo kako će Božje stado uskoro dobiti novu ovčicu). Druga je prilika bila kad god bi letio. To mu se činilo logično. Na visini od nekoliko tisuća metara, sam sebi nije mogao bogzna što pomoći, a ako tamo gore slučajno ima nekoga, na toj visini barem audijenciju nije teško dogovoriti.

Danas se, međutim, dok je pokušavao održati Cessnu stabilnom na oštrom sjevernom vjetru, Dan nije molio za svoju i Heleninu sigurnost. Gledajući dolje prema višim predjelima doline Hopea, uvidio je da se priča o gubicima Abea Hardinga, za koje je on krivio vukove, zaista proširila. Duž cijele planinske strane rančeri su skupljali stada sa svojih ljetnih dodijeljenih pašnjaka. I tako je, kroz zabrinjavajući psalamski produžetak uobičajene molitvene prakse, Dan danas molio Boga da svi rančeri, koje je vidio ispod sebe na njihovim konjima koji su izgledali tanki poput šibica, ustanove da im je stoka sigurno pasla cijelo ljeto.

Promatrao je kako sjena aviona prelazi preko posljednjih jahača, a onda se ponovno zagleda ispred sebe prema mjestu na kojem su planine skretale na sjever poput fosilizirane kraljeznice čiji su kralješći posuti prvim snijegom. Vjetar je s neba pomeo i posljednje ostatke ljetne izmaglice. Ono je sada bilo onako bistro, beskrajno plavo da je čovjek imao osjećaj da može poletjeti do mjeseca i natrag, samo da ima dovoljno goriva.

Svoje je poetične misli Dan zadržao za sebe, znajući da ih Helen, u stanju u kojem je bila, ne bi znala cijeliti. Sjedila je zgrbljena na sjedalu do njega, pregledavajući radiofrekvencije i krijući mamurluk

sunčanim naočalama i izbljedjelom kapicom Minnesota Timbenvolvesa. Svaki put kad bi je pogledao lice joj je imalo nešto sivlju nijansu zelene.

Na sportski aerodrom u Heleni stigla je s velikom plastičnom čašom crne kave koju je kupila putem i odmah ga je upozorila da nije raspoložena za šalu. Koliko je bila skrhana pokazuje i činjenica da se, kad su nekoliko kilometara jugozapadno od Hopea uhvatili prvi signal, trgnula i bjesomučno stišala ton.

Signal je pripadao mladom muškaku, ali Helen je uskoro, nastavivši prebirati frekvencije, uhvatila i majku vučicu. Oba su signala bila najjača u trenutku kad je avion nadlijetao Wrong Creek, što je bilo dobro, jer je značilo da su vukovi daleko od stoke. Činilo se da su na sjevernoj strani kanjona i da se odmaraju, najvjerojatnije nekih kilometar i pol od mjesta na kojem je Helen ulovila muškaka.

Međutim, iako su već tri puta preletjeli to područje, još ih nisu uspjeli ugledati.

Osim nekoliko livadica, kanjon je bio prekriven gustom šumom, a iako je vjetar skidao suho zlatnožuto lišće s topola, zelenilo borova i jela bilo je neprozirno. Čak ako i nisu među drvećem, postoje tisuće stjenovitih skrovišta u kojima se vuk može sakriti.

Ponovno su došli do kraja kanjona pa se Dan počne penjati prema suncu kako bi se okrenuo i iznova nadletio teren. Odmah su se našli u naručju vjetra, pa je avion stao poskakivati i tresti se poput automobila koji prelazi izlokanu cestu. Dan je bio sav sretan što nije doručkovao.

"Za Boga miloga, Priore!"

"Oprosti."

"Vidim da ti se vještina letenja nije popravila."

"A ja vidim da se tvoj mamurluk nije popravio."

Ovaj je put letio niže, iznad južnog ruba kanjona, naginjući avion kako bi Helen imala bolji pregled. Signali s antene na desnoj strani postajali su sve jači i Helen iznenada pokaže prstom i uzvikne: "Eno je!"

"Majka vučica?"

"Osim ako nema još svijetlih. A tamo su i ostali - još četiri, ne pet."

Dan se nagne prema njoj, ali ne uspije razabrati ništa. "Gdje?" "Vidiš onu ravnu stijenu iznad topola?"

Helen ih je sada promatrala kroz dalekozor. "Ne, ona je. Ima ogrlicu. A tamo je i mužjak kojemu smo je natakneli. Hej, nije li ovo sjajno?"

"Kažeš da mali Calder misli kako ih je sve zajedno devet?" "Četiri odrasla, pet mladunaca." "Vidiš li negdje vođu čopora?"

"Ne. Svi su presvijetli i premali. Čini mi se kao da su ovdje četiri mladunca i ovo dvoje s ogrlicama."

Helen izvadi fotoaparat, a Dan načini krug kako bi mogla snimiti nekoliko fotografija teleobjektivom. Vukovi su ljenčarili na suncu i sve do trećeg nadlijetanja činilo se da im avion ne smeta pretjerano, a onda je majka ustala i odvela ih u šumu.

Još su neko vrijeme nadlijetali kanjon i okolicu, nadajući se da će vidjeti i ostala tri vuka, ali od njih nije bilo ni traga ni glasa. Na putu prema aerodromu Helen je zapisivala što su vidjeli, upisavši vrijeme i mjesto na karti. Bila je malo manje zelena.

"Bolje ti je?" upita Dan kad je završila. "Da. Oprosti što sam bila onakav mrgud."

Dan se samo nasmiješi. Ostatak leta nisu razgovarali. Dan se pitao muči li Helen samo mamurluk ili tu ima još nečega. Doimala se pomalo tužna i rastresena.

Sletjeli su i odvezli se u ured, svatko u svom automobilu. Helen je prvi put sada bila u uredu od dana kad je stigla, a Donna ju je pozdravila kao stara prijateljicu, čestitavši joj na ulovljenim vukovima.

Dan predloži Helen da odnesu film iz fotoaparata u ekspresnu fotografsku radnju i da odu nešto pojesti dok se film ne razvije.

Spustili su se nizbrdo u fotografsku radnju, a onda nastavili još nekoliko ulica dalje do male zalogajnice u kojoj su imali dobre pu-reće sendviče i frapee. Uz jelo razgovarali su o tome što su vidjeli u kanjonu.

"Bio bih puno sretniji daje gore s njima bio i vođa čopora", reče Dan.

"Možda je i bio, samo ga nismo vidjeli."

"Možda. Ja ipak pretpostavljam da više voli biti niže, bliže svim onim ukusnim mladim juncima."

"Ma, daj, Dan. Ne vjeruješ valjda da su Hardingove telce ubili vukovi?"

"Tko može znati?"

"Ne radi se tu o najboljem rančeru na svijetu. Kladim se da ih toliko izgubi svako ljeto. Vjerojatno ne zna koliko ih je uopće imao."

"Da, ali ako ovi vukovi zaista ubijaju stoku, znaš da ćemo ih morati eliminirati."

"Što?"

"Što se čudiš? Helen, u ovom poslu moramo se držati pravila, ne smijemo ih izmišljati u hodu. Vukovi koji ubijaju stoku dovode u pitanje uspjeh cijelog programa spašavanja vukova."

"Kako to misliš eliminirati ih? Premjestiti ih?"

"Nekada davno možda. Danas ne. Nemamo kamo s njima. Ne, mislio sam na smrtonosnu kontrolu."

"Postrijeljati ih."

"Aha."

Helen odmahne glavom i skrene pogled.

"Helen, probudi se. Živimo u okrutnom svijetu. Pročitaj plan kontrole."

Pojeli su sendviče u tišini.

Podigli su fotografije i pregledali ih dok su se penjali prema uredu. Bilo je dobrih slika. Helen reče da neće više ulaziti. Buzz je čeka u kolibi, a mora i običi zamke. Uzaludno nastojeći učiniti atmosferu ugodnijom, Dan reče kako je ona tri vuka koje nisu vidjeli iz aviona, možda čekaju u klopama. Nije se čak ni nasmiješila.

Otpratio ju je do kamioneta. Veselio se susretu s njom, ali nekako je sve pošlo po zlu. Bilo mu je krivo zbog onoga što je rekao. Bio je okrutan prema njoj, vjerojatno zato što se osjećao kao da ga je odbila. Smiješno, ali nadao se da bi se sada, kad ona dođe u Mon-tanu, nešto moglo početi događati među njima. Međutim, neće i bolje bi mu bilo da se počne privikavati na to.

Helen se popne u kamionet, a on ostane stajati pokraj otvorenih vrata dok je ona palila motor.

"Ovo čudo vozi?"

"Grozan je."

"Pokušat ću ti pronaći nešto bolje."

"Poslužit će."

"A ti? Dobro si?"

"Ja? O, ja sam super." Vidjela je da ga nije uvjerila, pa se malo opustila i nasmiješila. "Stvarno. Dobro sam. Hvala na pitanju."

"I drugi put."

On primijeti nešto na suvozačevu sjedalu pokraj nje.

"Što je ono?"

"Moj bivši poštanski sandučić. Moram nabaviti novi."

Ona mu ispriča što se dogodilo.

"To baš nije dobro, Helen. Nagađaš li tko je kriv?"

Ona slegne ramenima. "A-a."

"Slušaj, pazi na sebe tamo gore, može? Obećaj mi da ćeš me nazvati ako se takvo što ponovi. U bilo koje doba."

"Dan, vjerojatno je u pitanju samo nesretan slučaj. Neki pijani rančer na putu kući ili nešto slično."

"Obećaj mi da ćeš me nazvati."

"Obećajem. Tata."

"Anđeli ti bili na poštanskom sandučiću."

Ona se osmijehne. Barem joj je uspio izmamiti osmijeh na usne.

Ona zalupi vrata i pošalje mu poljubac, a zatim se odveze. Stajao je na cesti i gledao za njom sve dok se stari kamionet nije uključio u promet i nestao na nizbrdici. Zatim se okrenuo i vratio u ured.

Po izrazu Donnina lica već je s vrata vidio da se nešto dogodilo.

"Nazvao me neki novinar", reče ona. "I ona televizijska reporterka. Kaže da neki rančeri u Hopeu bjesne. Da su im vukovi poklali gomilu teladi."

"Koliko?"

"Za sada četrdeset tri."

"Što? Je li rekla koji rančeri?"

"Aha. Jedan od njih je i Buck Calder."

DVADESETO POGLAVLJE

SKUP JE TREBAO POČETI TEK ZA POLA SATA, ALI U GRAD JE VEĆ STI-zala postojana kolona kamioneta. Vani se smrkavalo i većina je imala upaljena svjetla. Neki su parkirali uz rub ceste pred Nellynom zalagajnicom, ali Zadnja šansa bila je omiljenija destinacija, što nije obećavalo ništa dobra za red i mir na skupu. Tamo se upravo zaustavljao blatom poprskani kamionet, a Helen je promatrala kako iz njega izlaze dva muškarca u kaubojskim šeširima i čizmama i ulaze u bar. Jedan od njih nešto reče, a drugi se glasno nasmije podigavši ovratnik jakne da se zaštiti od vjetra. Počinjalo je kišiti.

Helen je špijunirala kroz prozor suvenirnice Ruth Michaels, ispijajući već treći dvostruki espresso, što i nije bila baš dobra zamisao jer je i bez toga bila nervozna. Zapravo je samo željela cigaretu. Ruth je

pustila neku umirujuću glazbu, ali to je samo povećalo He-lenine strepnje o nadolazećoj oluji. Na staklenim vratima stajao je jedan od žutih postera kojima je bio oblijepljen cijeli grad.

VUK UBIJA!

JAVNI SKUP

VIJEĆNICA HOPEA

ČETVRTAK 19:00

Prošla su dva dana otkada su Buck Calder i njegovi susjedi skupili svoja stada i strasti se još nisu smirile. Helen je gotovo cijele dane provodila nastojeći smiriti ljude. Posjetila je sve rančere koji su tvrdili da su izgubili telad - i svi su je otpisali po kratkom postupku.

Dan se nadao da će ovi posjeti jedan-na-jedan spriječiti javni skup na kojem bi nekoliko galamdžija moglo napraviti pravi rusvaj. No, Buck Calder uspio je rančere nahuškati na javno okupljanje. Dvije večeri prije najavio ga je na televiziji, rekavši da bi bilo dobro da se "oni vladini federalci, koji puštaju vukove na slobodu, pojave pred ljudima koji im osiguravaju plaće i objasne pokoju stvarčicu".

Televizijske ekipe već su bile dolje u vijećnici i postavljale svjetla. Dan zastenje pri pogledu na njih, jer je novinarka bila ista ona žena koja je slinila nad Buckom Calderom kad mu je ubijen pas. Osim toga, Dan - i Bili Rimmer - doimali su se nevjerovatno mirnima. Obojica su sjedili za šankom u stražnjem dijelu suvenirnice i čavrljali s Ruth kao da ih ne muči baš ništa na ovome svijetu.

Kad je Helen ušla i pridružila im se, Rimmer joj se naceri. "Helen, znaš onaj vic kad konj uđe u bar, a barmen mu kaže..."

"Hej, čemu ta izdužena faca?" Da, znam ga. Hoćeš reći da izgledam kao konj?"

"Ne, samo kao da ideš na pogreb."

"Da, pa i idem. Na vlastiti."

"Ma, daj, Helen," reče Dan. "Bit će sve u redu."

"Baš ti hvala, Priore. Možda bi me malo više utješio da mi nisi ispričao što se dogodilo kad su ovdje posljednji put održali ovakav vučji skup."

"To je bilo prije nego što sam ja došla ovamo", reče Ruth. "Stvarno, što se dogodilo?"

"Oh, ništa. Samo je posvuda bilo muškaraca s puškama i krvi prolivene po autima", reče Helen. "Ništa posebno."

"To je bilo davno", reče Dan.

"Da, prije nego što je stvarno bilo vukova. Ruth, bi li ti smetalo da zapalim?" Helen primijeti Danovo iznenađenje. "Dobro, pušim, pa što?"

"Samo daj", reče Ruth.

Sljedećih su petnaest minuta uvježbavali što će Helen reći. Pokušala je nagovoriti Dana da on vodi skup, ali on je ustrajao u tome daje to njezina predstava. Publika neće biti posve neprijateljski raspoložena. Ako je vjerovati radijskim vijestima, na skupu se trebala pojaviti i militantna skupina zelenih: Vukovi zemlje (VZ, kako su se radije nazivali).

Dan je poduzeo mjere opreza za slučaj da stvari izmaknu kontroli.

U Hopeu je postojao zamjenik šerifa, mladić po imenu Craig Rawlinson, s kojim se Helen već nekoliko puta sastala. Čovjek ga nije mogao nazvati ljubiteljem vukova. Bio je sin rančera i oženio se rančеровом kćeri, a njezin je otac bio među onima koji su tvrdili da su izgubili telad. Stoga je Dan zatražio dodatne policijske snage da diskretno što je sa strane, zajedno s nekolicinom specijalnih agenata u civilu iz Službe za očuvanje riba i divljih životinja koji su već radili preko puta, u Zadnjoj šansi, pazeći na potencijalne izazivače nereda. Također je postavio znak ispred vijećnice na kojem je pisalo: JAVNI SKUP. ZABRANJENO KONZUMIRANJE ALKOHOLA. ZABRANJENO UNOŠENJE TRANSPARENATA. ZABRANJENO UNOŠENJE ORUŽJA. Netko je već dopisao: ZABRANJENO DOVOĐENJE VUKOVA.

Sada su se vani, na ulici, već čuli glasovi. Ljudi su se polako kretali prema vijećnici. Helenini su živci treperili od kofeina i nikotina. Dan ustane i plati kave.

"E, mislim daje vrijeme da krenemo." On prebaci ruku preko Heleninih ramena.

"Samo da znaš, ako se netko dohvati pištolja, ja sam odmah iza tebe."

"Baš ti hvala, Dan. Znači, moram se sagnuti."

Sat poslije Danove se se šale na račun oružja činile malo manje smiješnima.

Helen je stajala već dvadeset minuta, nastojeći privesti kraju govor koji je trebao trajati deset.

Neprestane upadice već su joj počele ići na živce.

Prostorija je bila krcata. Stotinjak ljudi je sjedilo, ali gotovo isto toliko je stajalo u stražnjem dijelu prostorije odakle je i dolazio veći dio upadica. Zaslijepljena televizijskim svjetlima, Helen je vidjela da su vrata vijećnice otvorena i da ljudi čak što je vani na kiši. Usprkos zraku koji je dolazio izvana, vrućina je već bila nesnošljiva, jer

je većina radijatora bila uključena, a činilo se da ih nitko ne zna isključiti. Kako se temperatura dizala i atmosfera zahuktavala, mnogi su skinuli jakne i hladili se lećima koje su dobili na ulazu.

Helen je stajala na čelu dugog drvenog stola koji je bio postavljen na pozornici, u prednjem dijelu vijećnice. Dan i Bili Rimmer skutirali su se pokraj nje poput ratnih zločinaca. Na drugom kraju, zavaljen u stolici i kraljevski promatrajući gomilu, sjedio je Buck Calder. Bio je u svom elementu. Ispod oboda njegova šešira nazirali su se grašci znoja. Ispod pazuha na inače besprijeckorno čistoj ružičastoj košulji imao je mokre mrlje. Činilo se da doslovno zrači. Njegov je početni govor bio izveden majstorski. Za one koji to nisu čuli barem deset puta, počeo je prepričavši kako je njegov unuk za dlaku izbjegao sigurnu smrt. A onda je, poput ugađena tužitelja nastavio nabrajati užasne gubitke koje su on i njegovi susjedi pretrpjeli od onda. Jedino iznenađenje bilo je to daje i njemu netko počeo dobacivati.

Počelo je pred kraj njegova govora, a dolazilo je iz male skupine zakašnjelih pridošlica koje Helen do tada nije ni primijetila. Da jest, vjerojatno bi znala na čijoj su oni strani, prema količini brada i Patagonia17 jakni među njima. Zacijelo su to ljudi iz VZ-a. Bilo ih je pet, šest i isprva je Helen bila sretna što su ovdje - sve dok nije ustanovila kako njihovo dobacivanje samo još jače potpiruje ostale. Calder je dobro izašao na kraj s galamdžijama iz publike. Jedna od njih, neka žena s naočalama metalnih okvira u plavom mucas-tom džemperu sličnom Heleninu viknula je:

"Vukovi imaju više prava biti ovdje od vaših krava! Ja kažem, riješimo se krava!"

Podigao se žamor negodovanja, a Buck je mirno stajao, smiješeći se i čekajući da prođe, a kad je zamro, rekao je: "Vidim da su ovdje večeras s nama i ovi neki iz grada." Publikom je zaorilo oduševljenje.

Vratio se na taj isti skeč i kad je došlo vrijeme da predstavi Helen.

17 Proizvođač sportske opreme od umjetnih vlakana.

"Gospođica Ross, ako se ne varam, dolazi nam iz grada Chi-caga?"

Helen se smrknuto nasmiješila. "Da, koliko god to grešno bilo." "E onda, dušo, slobodno ovdje večeras okaj te svoje grijehe."

Ugledavši se na ljubitelje vukova koji su i započeli cijelu stvar, skupina ljudi u stražnjem dijelu prostorije prekidala ju je od samog početka. Među najglasnijima bili su Helenini omiljeni drvosječe Wes i Ethan Harding. Abea Hardinga, hvala Bogu, čini se nije bilo.

Kao ni Lukea.

Helen je prije početka skupa uzalud pogledom pretraživala svjetinu, tragajući za njegovim licem. Nije ga vidjela od onog dana kad su ulovili vukove. Nije ju posjetio u kolibi, niti ga je vidjela kad je došla na ranč Calderovih gdje ju je njegov otac isprespakao pričama o nestalim telcima. Brinula se za njega i zapravo je bila iznenađena koliko joj nedostaje njegovo društvo.

Sada se približavala kraju svog govora nadajući se da će ga dovršiti prije nego što izgubi živce. Već je ispričala što se sve zna o vukovima, a toga nije bilo mnogo, osim da ih ima devet i da rane analize DNK provedene na uzorcima koje je skupila ne pokazuju nikakvu povezanost s vukovima koji su pušteni u Yellowstoneu ili Idahu. Zatim je rekla nekoliko riječi o planu "Očuvajmo prirodu" prema kojem svaki rančer ima pravo na naknadu za svako ubijeno grlo, ako uspije dokazati da su za to krivi vukovi. Kad je završila, bilo je predviđeno da odgovaraju na pitanja.

"Dakle, samo da sumiram, sada već dva vuka imaju ogrlice i jako ćemo paziti kuda se kreću. Ako se dokaže da ijedan od njih ubija stoku, ili ćemo ga ustrijeliti ili deportirati. To je posve jasno." Ona baci pogled na Dana, koji kimne glavom. "Razumijem koliko su neki od vas u ovom trenutku uzrujani. Sve što tražimo od vas jest da još malo pričekate..."

"Kakvi vam još dokazi trebaju? Vukovi ubijaju stoku, i točka."

"Vidite, gospodine, uza sve dužno poštovanje, ima podosta nalaza, iz mog istraživanja u Minnesoti kao i ovdje u Montani, u dolini Ninemile, sjeverno od Missoule, da vukovi mogu živjeti posve blizu stoke i ostaviti je na miru..."

"Hej, u Missouli su čak i vukovi jebeni liberali!"

Gomilom se prolomi smijeh, pa Helen pričekala da prođe, nastojeći zadržati smiješak na licu. Nekako joj se više činilo da su joj obrazi iskrivljeni u kakvu grimasu.

"Pa sad, možda. Ali jedan je biolog tamo proveo prilično zanimljivo istraživanje. Stavio je ogrlice s radioodašiljačima ne samo na vukove, već i na stoku, i ustanovio da su se vukovi cijelo vrijeme motali oko stoke, a daje nisu..."

"Sranje!"

"Zašto joj, prokletstvo, jednostavno ne dopustite da govori?" vikne netko iz VZ-a.

"A zašto se, prokletstvo, vi jednostavno ne vratite onamo odakle ste i došli i ne gledate svoja posla?"

Buck Calder ustane i dignu ruke.

"Naš prijatelj iz grada tamo u pozadini je u pravu. Mi smo pozvali gospođicu Ross da nam se večeras pridruži i trebali bismo biti toliko uljudni da poslušamo što ima reći."

Helen mu kimne. "Hvala. Čini se da vukovi više vole loviti divlje nego domaće kopitare. U šest godina ubili su samo tri junca i jedno tele..."

"Kako to onda da su ovdje u samo dva mjeseca ubili četrdeset tri?" povikne Ethan Harding. Gomila ga popratni odobravajućim žamorom.

"Vidite, mi sad pokušavamo ustanoviti koliko je točno gubitaka zaista uzrokovano vukovima."

"Želite reći da mi lažemo?" "Ne, to nikako ne želim reći."

Buck Calder se nagne naprijed. "Možda biste nam, Helen, mogli reći za koliko ste točno teladi 'ustanovili' da su ih ubili vukovi?"

Helen zastane. To je bilo pitanje kojeg se grozila. Od navodna četrdeset tri izgubljena teleta, samo ih je pet pronađeno, a nijedno nije ubijeno nedavno da bi se sa sigurnošću mogao utvrditi uzrok smrti.

"Gospođice Ross?"

"Na tome još moramo poraditi. Kao što znate, dokazi su pomalo tanki, budući da..."

"Ali, za sada, za koliko možete sa sigurnošću ustvrditi da su ih ubili vukovi?"

Helen se okrene prema Danu, tražeći pomoć. On pročisti grlo i zausti da nešto kaže, no Calder mu upadne u riječ: "Mislim da bismo to trebali čuti od gospođice Ross. Za koliko?"

"Pa, kao što sam vam rekla, gospodine, još moramo..." "Mislim, za sada?"

Prostorijom zavlada muk. Svi su očekivali njezin odgovor. Helen proguta slinu.

"Pa, za sada, ni zajedno."

Nastane užasna galama. Svi su počeli vikati uglas. Neki od onih koji su sjedili, sada su poskakali na noge. Iza njih, najžešća od žena iz VZ-a stajala je nosom priljubljena uz nos Ethana Hardinga.

"Vuk je ugrožena vrsta, ti seljačino jedna!" "Ne, curo. Ti si ugrožena vrsta!"

Calder podigne ruke i stane ih umirivati. S malo učinka. Helen odmahne glavom i podigne čašu s vodom. Pijući baci pogled na Dana, a on slegne ramenima, osjećajući se krivim. Bili Rimmer je izvijao vrat, nastojeći vidjeti nešto u stražnjem dijelu prostorije. Tamo se nešto događalo. Snimatelj se okrene za sto osamdeset stupnjeva i popne se na stolicu da bolje obuhvati prizor.

Helen je vidjela da se vani zaustavio kamionet sa svjetlima usmjerenima ravno u vijećnicu. Netko je izašao iz njega i zaputio se prema ulazu, dok su iza njega kišne kapi na svjetlu blistale poput zlata. Provukao se kroz gomilu u predvorju, pa su se ljudi polako počeli razmicati da ga propuste. Čovjek je sada bio u vijećnici, gurajući se laktovima kroz ljude koji su dobacivali upadice, a kako bi ga tko ugledao, tako bi zašutio i pomakao se u stranu.

Bio je to Abe Harding.

Nešto je nosio preko ramena, nekakav smotuljak. Helen baci pogled na Dana i oboje se namršte.

"Sto to, dovraga, nosi?" "Nekakav tepih ili nešto."

Harding je sada prošao stražnje redove galamdžija i hodao je prolazom između sjedala. Većina ljudi ustala je da ga bolje vidi. Na sebi je imao žutu kabanicu koja je svjetlucala od kiše i šuštalala pri svakom koraku. Nije nosio šešir pa mu je prosijeda kosa bila posve mokra.

Sada su svi šutjeli zureći u njega. Na čizmama je imao mamuze koje su zveckale sa svakim korakom kojim se približavao pozornici. Buljio je u Helen nekim napola luđačkim prodornim pogledom koji bi bio smiješan da nije bio tako zastrašujući. Helen se nadala da ona dvojica Danovih specijalnih agenata imaju ruke na pištoljima.

Tek kad je Harding stigao do pozornice i stao točno ispred nje, Helen je spazila da mu se niz kabanicu slijeva krv. Tek je tada shvatila što zapravo jest ona gomila crnog krzna koju je nosio preko ramena.

"Evo vam vaš prokleti dokaz", reče Harding.

A onda zbaci mrtvoga vuka s ramena i tupne njime o stol.

Kad su Helen i Bili Rimmer napokon uspjeli izaći iz vijećnice, glavna je ulica izgledala poput ratne zone. Cestu su blokirala četiri policijska automobila, a peti se uz prodoran zvuk sirene pokušavao probiti kroz gomilu. Rotirajuća crvena svjetla ogledala su se i krivila u izlozima. Lokve vode na cesti u njihovu su odsjaju izgledale kao krv. Kiša je pljuštala kao iz kabla. Helen je u samo nekoliko sekundi bila mokra do kože.

Policijac s megafonom u ruci molio je ljude da se razidu. Većina ga je slušala, nastojeći izbjeći najveće lokve na putu do svojih automobila. S druge strane ulice Helen sada ugleda Dana. On i dva specijalna agenta prepirali su se s jednim od policajaca koji su uhitili Abea Hardinga.

Helen sad ugleda i Hardinga, još u žutoj kabanici, ruku okovanih lisicama iza leđa, kako ga smještaju na stražnje sjedalo jednog od policijskih automobila. Njegovi su sinovi urlali na dva druga policajca koji su ih nastojali spriječiti da se probiju do njega. Malo dalje niz ulicu, pred natkrivenim ulazom u Iversonovu trgovinu živežnih namirnica, Buck Calder davao je intervju onoj ženi s televizijske

postaje.

"Je li ti dobro?" Bili Rimmer spusti pogled prema njoj. "Mislim da da."

Trenutak nakon što je Harding spustio vuka, u vijećnici je nastao totalni kaos. Jedan od muškaraca iz VZ-a potukao se s dvojicom drvosječa, ali su ih razdvojili prije nego što je itko ozlijeđen. U neredu koji je uslijedio Helen su prilijepili uza zid, a neki joj je golemi rančer slučajno stao na nogu. Osim toga, bila je samo malo potresena.

"Čini se daje Dan upao u nevolje", reče Rimmer. On skupi ramena kako bi se zaštitio od kiše i zaputi se na drugu stranu ceste. Helen krene za njim.

"Ne morate baš tako postupiti!" govorio je Dan policajcu.

"Čovjek je napao policajca. Slušajte, pa upravo ste vi i tražili policijska pojačanja."

"Da, ali zašto ga odvodite? Neće on nikamo pobjeći. Ovo će od njega samo učiniti mučenika. A to on i želi, za Boga miloga!"

Ionako je bilo prekasno. Auto u koji su nagurali Abea već je kretao, aktiviravši sirenu kako bi se probio kroz gomilu.

U svjetlu njegovih farova Helen iznenada ugleda Lukea. Hodao je niz ulicu, ali je nije vidio. Činilo se da nekoga traži.

"Luke!"

On se okrene i ugleda je. Na sebi je imao smeđu voštanu kabanicu podignuta ovratnika. Bio je blijed i doimao se žalostan. Kad joj se približio, pokuša se nasmiješiti i kimne glavom, na što mu se s oboda šešira slije tanki mlaz vode.

"T-t-tražio sam te."

"I ja tebe. Mislim, tamo unutra. Jesi li vidio što se dogodilo?"

On kimne glavom, a onda baci pogled na oca koji je i dalje davao intervju.

"N-n-ne mogu ostati dugo." On izvuče nešto iz džepa jakne i pruži joj. "N-našao sam ovo. Uz rub ceste."

Helen prihvati i pogleda o čemu se radi. Bilo je to pismo. Kuverta je bila umrljana blatom, a tinta se razlijevala. Ali svejedno je uspjela prepoznati Joelov rukopis. Srce joj blago zadrhti.

"M-moram ići."

"Oh, dobro. Hvala ti."

On kimne glavom, okrene se i krene.

"Luke?" pozove ga ona.

On se okrene i pogleda je i Helen iznenada shvati kako se vjerojatno osjeća zbog vuka kojeg je Harding ubio.

"Hoćeš li me doći posjetiti?"

On odmahne glavom. "N-ne mogu."

S tim riječima on krene i izgubi se u gomili koja je kisnula.

DVADESET PRVO POGLAVLJE

Bolnica Muwanda

Kagambali

16. rujna

Draga moja Helen,

onda, jesi li ih već pohvatala? Ne? Dobro, evo što moraš učiniti: uzmi metalno vjetro - samo VELIKO, može? Ako bude dva metra duboko i dva i pol široko trebalo bi poslužiti. Onda, poprijeke smjestiš motku s praznom bačvom od ulja koja će se vrtjeti oko nje. Na to pričvrstiš MRTVOG LOSA. Ova metoda odobrena je Latimerovim pečatom i već se stoljećima koristi u Sjevernoj Karolini, što objašnjava činjenicu da je tamo ostalo tek nekoliko vukova. Javi mi kako je bilo, može?

Kolibica zvuči sjajno. Stara kuća moje bake imala je baš takav podrum, pun pauka i svega. Ja sam se skrivao u njemu i onda iskakao kao na opruzi da prestrašim sestre (da, vidiš, oprosti, ali takav sam bio kao klinac. Nikada ne bi rekla, žarne?)

Helen se glasno nasmije. Sjedila je na krevetu i čitala uz svjetlost lampice na gumenoj traci. Nakon što joj je Luke dao pismo, ostavila je Dana i Billa i kaos na glavnoj ulici što je brže mogla i odvezla se do svoje kolibice razdragana srca.

Dugo ga nije otvorila, uživajući u očekivanju, poput djeteta koje odmjerava darove pod božićnim drvcem. Položila ga je na jastuk i stala obavljati rutinske poslove prije odlaska na počinak. Izbacila je Buzza na kišu da se na brzinu popiški, oprala zube, skuhalo si čaj. Zatim se svukla, navukla veliku majicu kratkih rukava u kojoj je spavala, ugasila svjetla i otišla u krevet s lampicom, čajem i pismom. Nakratko je razmišljala o tome da pusti jedan od Joelovih opernih CD-a, možda Toscu, ali je odlučila ne izazivati sreću.

Sada je posegnula za šalicom čaja i otpila gutljaj, nagnuvši snop svjetlosti lampice da vidi gdje je Buzz. Spavao je skrupčan pokraj peći. Zakukuljena u svoju vreću za spavanje, naslonjena na jastuk uza zid kolibe, s pismom na koljenima, Helen na trenutak zastane i os-luhne kišu koja je bubnjala po krovu. Osjećala se gotovo blaženom.

Stvari su ovdje prilično užurbane i čini se da će postati još užurbanije. AC L je počeo s novim etničkim čišćenjem nekakvih sto pedeset kilometara sjeverno odavde, tako da nam svaki dan pristigne više od tisuću novih izbjeglica, svi u prilično lošem stanju. Vlada tifus, malarija i više ili manje svaki tropski užas koji si možeš zamisliti - iako, milostivo - za sada nema kolere.

A, naravno, nema ni približno dovoljno hrane i lijekova za sve. Neka djeca koja stignu do nas (a ima ih stotine, možda tisuće kojima to ne uspije) nisu tjednima ništa jela. Puni su muha, a ruke i noge im nalikuju na štapiće. Žalosno je to. Nevjerojatno je da se neki od njih još znaju nasmiješiti.

Sinoć smo imali pravu dramu u starim bolničkim vrtovima gdje živi većina nas, dobrovoljaca.

Smještaj je, blago rečeno, prilično jebeno oskudan, odnosno, straćare nemaju vrata ni prozore, kreveti su logoraški, a mreža protiv komaraca ima, ako si među sretnijima, tek nekoliko rupa. No, bilo kako bilo, ovaj jedan mladi Nijemac, Hans-Herbert, bio je umoran i rano se pokupio na spavanje, odmah poslije večere. Kad su nakon dva sata njegovi cimeri pošli na spavanje, vidjeli su da je zaspao s jednom rukom obješenom preko ruba kreveta, a (nadam se da si spremna za ovo, Helen) taj je već napola nestala u ustima šestmetarske boe. Već se bila popela iznad lakta, a jedan Hans-Herbert i dalje je spavao kao malo dijete!

Pokušali su ga nježno probuditi, ali on se naravno totalno uspaničario. Onda su šutnuli i njemu i zmiji po injekciju sredstva za umirenje i, čudesno ali istinito, uspjeli mu je skinuti s ruke. Probavni sokovi već su mu bili načeli ruku i prste, pa će mu možda morati transplantirati nešto kože, ali u principu je u redu. Zmija je prošla nešto lošije. Pustili su je (bez pločice ili radioogrlice, bojim se) malo niže niz rijeku, ali su je ulovila neka djeca iz jednog od kampova, pa su je jutros spremili za doručak.

Nije li ova priča bolja od one s udavom ispod kuće onog starog bračnog para u Georgiji? Mislim daje. Mnogo hrane (i lijekova) koje nam navodno šalju avionima uopće ne stiže do nas. Ili ih pokradu korumpirani vladini službenici na aerodromu, ili kamione otmu pripadnici ACL-a na putu do nas. Posljednja skupina koja je došla ovamo pregovarati bila je sastavljena od samih dječaraca, od dvanaest-trinaest godina, u punoj ratnoj spremi s redenicima preko ramena. Jedan od njih, sićušan dječčić, nije mu moglo biti više od deset godina, nosio je svoju automatsku pušku M16. Samo što se nije prelamao u koljenima pod njezinom težinom. Najgora stvar su im oči. Pitaš se kakve li su grozote ta djeca vidjela kad su im oči postale takve.

Tako da, hej! Što da ti kažem, ludo se zabavljamo ovdje!

Zapravo, nije baš sve loše. Uglavnom zbog fantastičnih ljudi s kojima radim. Helen, to je zapravo i glavna svrha ovog pisma. I neće mi biti lako to izreći...

Helen osjeti kako joj se nešto prelomilo u grudima. Još je u ruci držala šalicu s čajem, pa je odloži na pod od straha da se ne prolije. Oh, Joel, molila je u mislima. Nemoj. Molim te, nemoj to reći. Srce joj je luđački lupalo, a ruke su joj drhtale. Prisilila se da nastavi čitati.

Marie-Christine je ovdje šest mjeseci. Belgijanka je, ali živi u Parizu. Po struci je pedijatričarka, iako ovdje čovjek nekako mora raditi sve i svašta. Nismo se sreli odmah jer...

Helen baci pismo na pod. Zašto bi morala čitati ova sranja? Kako se samo usuđuje misliti da joj može sve to reći, zadavati joj udarac za

udarcem opisujući sve detalje - o, da, nema sumnje daje slatka mala Marie-Christine sjajna i u tome, božica seksa i Majka Tereza upakirane u jedan krasni pariški paketić - ma, kako se usuđuje?

Malo je tako sjedila promatrajući krug svjetla koji je njezina lampica bacala na pod pokraj vrata.

Smiješno je poskakivao gore-dolje kako je disala. Zatim posegne za pismom - nije si mogla pomoći - i nastavi čitati.

... jer je negdje provodila slobodne dane. Ali kad smo se sreli - o, Bože, Helen, ovo je tako teško reći ti - ali bilo je kao da se već odavno znamo.

To mi je poznato, pomisli Helen. Ona preleti pogledom nadolazeće redove, tražeći izraz "stvoren jedno za drugo", ali ga na svu sreću ne nađe, jer bi vjerojatno vrisnula i slomila šaku udarajući o zid. Bilo kako bilo, radili smo zajedno, vodili ovu pokretnu jedinicu koja je svaki dan obilazila sve izbjegličke kampove, pa sam vidio kako je sjajna s ovom djecom. Svi je jednostavno obožavaju. Možda ti ne bih smio govoriti sve to, ali želim ti to reći i osjećam da mogu, jer smo nas dvoje tako bliski i dijelimo toliko divnih uspomena.

Poenta svega ovoga je da se za dva tjedna Marie-Christine i ja...

"Ne", zajeca Helen. "Nemoj, Joel. Ne govori to."

... ženimo.

Helen zgužva pismo i baci ga preko sobe. "Ti, jebeni gade!"

Ona ritne sa sebe vreću za spavanje i ustane rukama prekrivši lice. I Buzz je bio na nogama. On počne lajati.

"Šuti, glupa životinjo!"

Ona strgne vrpce s lampicom s glave i baci je na njega, a Buzz zacvili i sakrije se negdje dok je ona u mraku oteturala prema vratima i stala pipati, tražeći kvaku. Kad ju je našla, svom snagom otvori vrata i slijepo istrči na kišu.

Onako bosa, posklizne se na mokrom blatu i padne. Neko je vrijeme tako ležala, lica pritisnuta o mokro tlo, daščujući i proklinjući i njega i sebe i dan kad se rodila.

A onda je sjela i pognula glavu, prinijela blatnjave ruke licu i zaplakala. Kiša joj se slijevala niz leđa. Sve u svemu, razmišljao je Buck, bila je to plodna noć.

Upravo se olakšavao u nužniku Zadnje šanse, s cigarom u ustima, rukom naslonjen na zid na kojem je neki odvažni povjesničar već napisao Abea Hardinga za predsjednika.

Proteklih sat vremena Buck je vodio glavnu riječ među svojim obožavateljima za šankom, kamo su se svi povukli kad je zabava vani prošla. Nikada nije vidio bar ovako pun ljudi i žamora. Činilo se da se čak i jelenje glave na zidovima dobro zabavljaju.

Skup je prošao bolje nego što se uopće smio nadati. Od pomisli na to hvatala ga je nostalgija za danima kada je služio kao državni zakonodavac. Nije očekivao da će se pojaviti oni zelenjaci, ali oni su od sebe napravili takve idiote da mu je na kraju bilo drago što su došli.

A onda, stari Abe, s onom predstavom. Prokletstvo, kakav nastup! Takav se publicitet novcem ne bi mogao kupiti. Buck nikada neće zaboraviti izraz slatkog lišća Helen Ross kad je vuk pljusnuo na stol ispred nje. Bože, kakva noć.

On zakopča šlic i stane se probijati natrag kroz gomilu. Dao je Lori koja je stajala za šankom novčanicu od pedeset dolara da svima natoči još po jedno piće, a onda se pozdravio obećavši Hardingovim momcima da će okrenuti nekoliko brojeva telefona i vratiti im tatu kući što je prije moguće. Siroti stari Abe vjerojatno je dijelio ćeliju s gomilom narkomana oboljelih od AIDS-a, dolje u Heleni.

No, prije toga, Buck je imao drugog posla.

Vidio je Ruth na skupu, ali sjedila je previše blizu Eleanor i Kat-hy, tako da nije mogao porazgovarati s njom. Eleanorina idiotska

zamisao da uđe u posao s Ruth malo mu je narušila ljubavni život. Bože, prošla su gotovo dva tjedna otkako su on i Ruth uspjeli ukrasti makar i poljubac. Činilo se da uvijek ima neki izgovor da se ne vide, a vrlo često izgovori su imali veze s Eleanor. Pregledavale su zajedno račune i što sve ne.

E, noćas će to ispraviti. Kad se u gradu ovako uzburkaju strasti, Buckova krv uvijek počne brže kolati žilama.

Kiša je slabjela. Prošao je automobilom pokraj suvenirnice i zadovoljno ustvrdio da je zatvorena.

Značilo je to da će Ruth biti kod kuće. Možda se čak i nada da će je posjetiti. Možda ga čeka, onako gola, ispod onog njezina crnog ogrtača. Od same pomisli na to Buc-kove prepone živnu.

Vozio je mokrim šljunkom izvan grada i uskoro ispred sebe ugleda svjetla Ruthine kuće. Uzet će je prislonjenu na zid u hodniku čim otvori vrata, kao onaj put. Približivši se, on vidje da su zastori razmaknuti, pa skrene na njezin prilaz i parkira na uobičajenu mjestu. Zacijelo ga je čula, jer je otvorila vrata dok je on još izlazio iz auta. Očito gaje željela jednako kao i on nju.

"Buck, moraš poći."

"Što?"

"Eleanor mi dolazi u posjet. Sada."

"Što?"

"Nemoj tu stajati tako razjapljenih usta. Stići će svaki čas."

"Kako to ona misli, doći ovamo u ovo doba noći?"

"Sutra imamo sastanak s knjigovođama i moramo pregledati knjige. Hajde, sada, IDI!"

"Isuse."

On se uvrijeđeno zaputi natrag u auto i začuje kako Ruth zatvara vrata. A nije mu rekla ni laku noć!

Kiša je ponovno počela lijevati. Buck gurne napola popušenu cigaru između zuba. Bila je mokra i ugašena i on je ljutito baci na prilaz, uđe u auto i zalupi vratima.

Zatim okrene vozilo, i dok je šljunak prštao na sve strane, izvuče se natraške kroz vrata ograde. Kako ne bi naletio na Eleanor, odveze se do kraja ceste i pričekava tamo, skriven od pogleda, ugašenih svjetala, sve dok nije ugledao snopove svjetlosti kako skreću na Ruthin prilaz.

Buck odmahne glavom. Isuse, pomisli. Na što dolazi ovaj svijet, kad čovjek ne može opaliti

ljubavnicu, jer je s njom njegova žena? Psujući kroz kišu i sumorno splasnula raspoloženja, on se odveze kući.

Tamo je bilo mirno kao u mrtvačnici. Luke je, pretpostavio je, već u krevetu. Njegova se glad prebacila sa seksa na hranu, pa se Buck zaputi do hladnjaka nadajući se da će tamo pronaći ostatke večere. Međutim, nije. Umjesto toga otvori pivo i odnese ga u dnevnu sobu ne upalivši svjetla. Tamo se zavalio na kauč i daljinskim upravljačem upali televizor. Jay Leno šalio se s nekim neobrijanim mladini glumcem ili pjevačem ili nešto, a ovaj je izgledao kao da je netom ustao iz kreveta. Buckovu zavidnu oku, obojica su se doimala previše zadovoljna samima sobom.

Jedva da se smjestio kad zazvoni telefon. On utiša televizor, nagne se preko rukohvata i digne slušalicu.

"Je li to Calder?"

Bio je to muški glas koji Buck nije poznavao.

"Ovdje Buck Calder. Tko je tamo?"

"Nema veze. Gadovi poput tebe zaslužuju smrt."

"Nisi toliko muško da mi kažeš svoje ime?"

"Dovoljno sam muško da zбриšem gadove poput tebe s lica zem-Ije."

"Bio si večeras na skupu, je li tako?"

"Vidio sam te na jebenoj televiziji i vidio sam što je onaj tvoj še-nuli kompić učinio onom vuku. I želimo ti dati do znanja..."

"Oho, sad smo postali mi?"

"Poubijat ćemo ti krave."

"O, misliš, samo krave?"

"Ne, i svinje isto. Svinje poput tebe."

"A pretpostavljam da ćete sve to učiniti u ime vuka, najvećeg ubojice od svih."

"Tako je. Upozorili smo te."

Buck začuje klik i veza se prekine. On ustane i vrati telefon na mjesto. Pokraj njega stajala je automatska sekretarica i on spazi da ga čekaju četiri poruke. On pritisne puce.

"I kažeš, vukovi su ti poubijali telad, ha? O, Bože!" Bio je to ženski glas. "I to prije nego što ti se pružila prilika da ti njih poubijaš. To je tako nepošteno! Tvoja vrsta izumire, majstore, i što prije umreš, to bolje."

Buck začuje kako je nešto zašuštalo i ugleda Lukea na vrhu stubišta. Još je bio odjeven.

"Jesi li čuo?"

Luke kimne glavom.

"A druge? Jesu li sve takve?"

"Da."

"Isuse."

On premota do sljedeće. Ovaj put se začuje muški glas, a poruka počne vučjim zavijanjem.

"Ovdje vuk. Imam poruku za Bucka Caldera. Mrtav si, ti jebena seljačino." Glas još jedanput ispusti vučji jauk.

Glas sljedeće poruke bio je sličan onom s kojim je upravo razgovarao, a posljednja poruka, koju je ostavila još jedna žena, bila je vrištava salva optužbi koje je samo djelomice mogao protumačiti. Buck zavrti glavom i otpije gutljaj piva.

"Jesi li vidio na televiziji?"

Luke kimne glavom.

"Pričaj, Luke, pričaj."

"J-jesam."

"Jesi li vidio kako je Abe pljusnuo vuka na stol?"

"Da. S-s-sve."

"Ti ljudi ne gube vrijeme. Jesu li rekli što se događa s njim?"

"U z-z-zatvoru je, u Heleni."

"Bolje bi mi bilo da se uhvatim telefona. Netko će morati platiti jamčevinu. Tko su, dovraga, svi ti ludaci koji me zovu na telefon?"

"N-n-ne znam. J-ja sad idem u krevet."

"Hoćeš pivo?"

"N-ne, gospodine."

Buck uzdahne. "U redu, Luke. Onda laku noć."

"La-laku noć."

Žalosno je to kad tvoj vlastiti sin ne želi s tobom popiti pivo. Buck ugasi nijemi televizor i zaputi se po

telefonski imenik. Zavali se s njim u krilu na kauč i stane listati stranice tražeći broj zatvora u Heleni. Možda večer i nije bila tako sjajna. Abeova se predstava s vukom činila prilično dobra onda, ali sada je Bucku počelo postajati jasno da taj potez i nije bio baš tako pametan. Tip se trebao držati dobrog starog pravila: ubij, zakopaj i šuti. A nije, i sad su se uvalili u pravi rat.

Buck bi prije umro nego dopustio gomili boraca za prava beštija na marihuani da ga zastraše telefonskim prijateljima. Uspjeli su ga, doduše, natjerati na razmišljanje.

Možda cijelu ovu stvar s vukovima ne igra na pravi način.

U početku je mislio da je pravi put od toga stvoriti veliku pompu. Zato je skup i sazvan. Prokletstvo, Buck je znao da je stvarno dobar kad treba pribaviti publicitet. A bio je siguran da će, zagorca li život Danu Prioru i njegovoj klici, ovi morati nešto poduzeti.

Ali sada je uvidio da će činjenica što je Abe ubio tog vuka vjerojatno imati suprotan učinak. Sada će se ukopati na mjestu. A ako niz neugodnih poziva uslijedi nakon svakog Buckova intervjua, prokletstvo, možda bi trebao malo bolje razmisliti o svemu.

Umjesto da vodi javni rat, možda bi trebao igrati u malo manjim razmjerima; pronaći neke nove i finije strategije; boriti se na nekoliko frontova istovremeno, kao u pravom ratu.

Odluči da će porazmisliti o tome.

Staza uzbrdo kroz šumu bila je smrznuta i na mjestima gdje je tlo bilo vrlo strmo kopita Mjesečeva oka katkad bi se poskliznula, pa bi Luke zastao i potražio sigurniji put među stijenama. Kiša je prestala malo poslije ponoći, a onda se nebo otvorilo i prosulo po zemlji prvi pravi jesenji mraz. Stigao je iznenada, sačuvavši kišne kapi koje su padale sa stabla u milijun sićušnih ledenica 'koje su sada, dok su se polako topile na prvim jutarnjim zrakama sunca, svjetlucale i prelijevale se u duginim bojama.

Luke je stigao do kanjona i popeo se uza nj do jezera, ne zausta-vivši se putem na mjestu gdje je običavao ostaviti Mjesečevo oko u danima prije nego što je upoznao Helen. Trava je tamo sada bila hrskava od mraza i konjska su kopita u njoj ostavljala škripave tragove. Uz rub potočića, na mjestima gdje se voda zadržavala i vrtlo-žila, u zrak su se dizali oblačići pare.

Cijelim putem od ranča ovamo Luke je razmišljao o riječima koje je njegov otac izgovorio za doručkom. Nakon onoga što se dogodilo na skupu i svih onih prijetećih poziva, zvučalo mu je to pomalo nestvarno, tako da je Luke isprva mislio kako se radi o nekoj bolesnoj neslanoj šali.

"Malo sam razmišljao o cijeloj ovoj stvari s vukovima", rekao je njegov otac, usta punih kruha i slanine. "I mislim da sam bio malo prestrog s ljudima iz Službe za očuvanje riba i divljih životinja. Što ti misliš, Luke?"

Luke je slegnuo ramenima. "N-n-ne znam."

"Mislim si, ljudi samo rade svoj posao. Možda bi za sve nas bilo bolje da pokažemo malo više dobre volje. Da se to s vukovima sredi. Znaš već, da se pronađu i pazi na njih i tako to."

Luke je šutio. Uvijek bi postajao oprezan kad bi mu otac nastupio ovako razumno. Katkad je to radio samo da te namami u klopku, najprije te navede da se opustiš i ušetaš unutra, a onda - paf! Drži te za vrat. Luke je prinio ustima žlicu punu kukuruznih pahuljica i uputio pogled majci koja je sjedila preko puta njega. I ona je slušala jednako oprezno kao i on.

"Znaš što je ona cura, Helen Ross, govorila neki dan? Koliko ti je zahvalna što si joj pomogao uhvatiti onog vuka i to. Sipala je hvalospjeve na tvoj račun i rekla da imaš smisla za takav posao."

Zastao je očekujući reakciju, ali ona izostane.

"Pa sam malo mislio, jednom kad otpremimo telad u tovište, možda bi joj trebao pomoći." On se gromoglasno nasmije. "Samo nemoj nataknuti neku od onih ogrlica na naše krave!"

Luke je ponovno usmjerio pogled prema majci. Imala je podignute obrve od iznenađenja.

"Nemoj, doduše, misliti da će ti platiti bogza što. Ali ozbiljno, ako joj hoćeš malo pomagati, ja nemam ništa protiv."

Luke je jedva čekao da ovu dobru vijest podijeli s Helen. Odmah je izašao i osedlao Mjesečevo oko.

No, premda je sto puta u mislima prevrnuo očeve riječi, i dalje nije shvaćao zašto ih je otac izgovorio. Možda su ga oni pozivi stvarno prestrašili. I to je bilo moguće, iako je Luke sumnjao da je to posrijedi. Vjerojatno je postojao neki drugi, prefriganiji motiv. Ali Luke mu se nije imao namjeru suprotstaviti. Sada je već stigao do mjesta gdje se tlo pomalo ravnalo i začuje Buzzov lavež. On usmjeri Mjesečevo oko prema jezeru koje je bilo mirno kao ulje i pušilo se baš kao i potok. Gore iznad, na uzbrdici koja je vodila do kolibe, sunce je već topilo dijelove livade prekrivene srebrnim mrazom. Vrata kolibe bila su otvorena, a Buzz je stajao na pragu, zureći u nešto unutra i nesigurno lajući.

Helenin je kamionet bio tu, vjetrobran prekriven mrazom. Luke se bojao da je već otišla obići klopke.

Buzz se okrene i ugledavši njega i Mjesečevo oko, zaleti se niz padinu da ih pozdravi.

"Hej, pas Buzz. Kako je?"

Pas je skakao i kružio oko njih, a zatim ih poveo uzbrdo, penjući se uz potok. U smrznutoj travi Luke ugleda svježe tragove i izmet jelena koji su ranije došli ovamo na pojilo. Očekivao je da će Helen izaći iz kolibe, ali od nje nije bilo ni traga ni glasa. On siđe s konja i krene prema vratima.

"Helen?"

Odgovora nije bilo. Možda je otraga, izvan kuće. Pričekao je nekoliko trenutaka ispred vrata kolibe, a onda je ponovno pozove. I ponovno ne dobije odgovor. I tako se Luke nagne naprijed i pokuca na otvorena vrata.

"Helen? Helen?"

Buzz, koji je stajao pokraj njega, ponovno zalaje, a zatim mu se provuče pokraj nogu i utrči unutra. Luke skine šešir i krene za njim. U kolibi je bilo mračno i trebalo je nekoliko trenutaka da mu se oči priviknu na tamu. Na drugoj strani prostorije jedva je uspio nazrijeti Helen kako leži na krevetu. Nije znao što mu je činiti. Možda bi je trebao pustiti da spava i vratiti se poslije. Ali nešto gaje u njezinu izgledu natjeralo da ostane. Jedna ruka visjela joj je s kreveta, prsti su joj bili lagano skvrčeni, a noktima je dodirivala pod. Malo dalje, u lokvi tekućine, ležala je prevrnuti šalice. A pokraj nje otvorena bočica tableta. Helen je ležala posve mirno, čak i kad ju je Buzz gurnuo njuškom i zacvilio. Luke spusti šešir na stol i nesigurno korakne prema njoj. Zatim naredi Buzzu da izađe van.

"Helen?" reče nježno.

Sada je već bio bliže, pa je vidio da na ruci ima blata, a kad je pogled spustio niz krevet, ugleda da joj je koljeno, koje je virilo iz vreće za spavanje, jednako prekriveno blatom i vlatima trave. Kad je napravio još jedan korak, ugleda da joj je blatnjavo i lice. Ali nije spavala.

Oči su joj bile otvorene i tupo je buljila pred sebe. "Helen? Helen?"

Tada joj nešto zatreperi u očima, kao da je netko upalio život u njoj. Ona ga pogleda, ne pomaknuvši glavu. To gaje plašilo.

"Helen, što je bilo? Je li ti dobro?"

Ona trepne. Možda je bolesna, možda ima temperaturu ili nešto. Oprezno, on zakorači naprijed i spusti ruku da joj dotakne čelo. Koža joj je bila hladna kao kamen. On podigne rub njezine vreće za spavanje i vidje da joj je majica prljava i mokra.

"Helen, što se dogodilo?"

Bez glasa, ona počne plakati. Suze su ostavljale tragove na blatu koje joj je prekrivalo lice. Luke nije mogao podnijeti pogled na tolik njezin čemer. On sjedne na krevet, podigne je u naručje i zagrlji je. Bila je posve hladna i mokra, pa je on obgrli pokušavajući je ugrijati i pusti je da samo plače i plače, govoreći joj daje u redu, da je on tu, daje sada sve u redu.

Nije znao koliko je to trajalo. Imao je osjećaj da je njezin život tek sićušan plamičak koji bi se mogao ugasiti popusti li svoj zagrljaj. Činilo se da ju je plač malo ugrijao pa naposljetku, kad je prestala jecati, Luke pronađe suhi pokrivač i omota je njime, a zatim ode do peći i naloži je kako bi malo ugrijao kolibu.

Iza vrata, kad ih je zatvorio, ugleda zgužvani komad papira. Bio je iste svijetloplave boje kao i pismo koje je jučer pronašao i dao joj. On ga podigne i odloži na stol, a onda potpali Colemanovu peć i ugrije na njoj malo vode za čaj. Cijelo to vrijeme Helen je sjedila ob-grljenih koljena, pokrivena dekom, drhtava i zagledana u prazno.

On pronađe spužvicu i natopi je zagrijanom vodom, a onda ponovno sjedne na krevet pokraj nje i, ne zatraživši dopuštenje, nježno obriše blato s njezina lica, nadlaktica i ruku. Ona je šutjela i pustila ga. Zatim je pronašao ručnik i obrisao je.

Njezini svijetloplavi mucasti džemper i potkošulja dugih rukava visjeli su na malom konopcu za rublje koji je bila razvukla kolibom. On ih skine i reče da bi bilo dobro da ih obuče umjesto te mokre majice kratkih rukava koju ima na sebi, ali Helen kao da ga nije čula. Ne znajući što da čini, siguran tek u to da se Helen mora presvući, on odmakne pokrivač, nježno je uhvati za ramena i okrene tako da mu bude okrenuta leđima. Zatim sjedne iza nje kako joj ne bi vidio grudi i povuče joj mokru majicu preko glave.

Ispod dijela vrata koji joj je bio preplanuo od sunca, koža joj je bila svijetla i glatka. Dok joj je navlačio potkošulju preko glave, on primijeti obrise njezine kraljeznice i blagu oblinu rebra i učini mu se krhka poput ptičice. Morao joj je podignuti ruke, jednu po jednu i ugurati ih u rukave, kao da oblači lutku. Zatim povuče potkošulju preko njezina torza, a onda učini isto s džemperom.

Onda pripremi čaj i natjera je da popije malo, pomažući joj da prihvati šalicu i prinese je usnama. A onda je dugo, dugo samo sjedio pokraj nje i držao je u naručju.

Zacijelo je prošlo barem sat vremena prije nego što je prvi put progovorila. Glava joj je počivala na njegovim grudima, a glas joj je bio krhak i slab, kao da dolazi iz velike daljine.

"Oprosti", rekla je. "Ja nisam vrijedna truda."

Nije pitao što se dogodilo. Možda to ima veze s pismom. Možda joj je netko umro.

Sve što je u tom trenutku znao, ili želio znati, bilo je da je voli.

DVADESET DRUGO POGLAVLJE

DVA TJEDNA KOJA SU USLIJEDILA NAKON UHIĆENJA ABEA HARDINGA bila su dva najgora tjedna u cijeloj karijeri Dana Priora, da se i ne govori o tome koliko su bili bizarni. Kao da se svete za smrt vođe čopora u Hopeu, vukovi u cijelom tom području kao da su posve podivljali.

Neki rančer koji je uzgajao ovce sjeverno od Yellowstonea u jednoj je noći, zahvaljujući vukovima koji su odlutali iz parka, ostao bez trideset jednog janjeta. Vukovi jedva da su što pojeli, jednostavno su poklali janjad i ostavili ih. Drugi je čopor ubio dva punokrvna ždrijepca nešto istočnije od Glaciera. A neki je vuk samac, otpadnik čopora u Idaho, ubio tri teleta, a četvrto ostavio tako unakaže-no da su ga morali uspavati.

Bili Rimmer jedva daje provodio nešto vremena izvan helikoptera. U deset dana ustrijelio je devet vukova i strelicama uspavao još petnaest, uglavnom mladunaca, koje su premjestili na mjesto gdje, nadali su se, neće upadati u nevolje. Dan je bio taj koji je morao potpisati smrtne presude i svaki put je to činio s osjećajem osobnog neuspjeha. On se trebao brinuti za oporavak vučje populacije, ne za njihovo ubijanje. Međutim, nije imao izbora. Plan koji je uopće omogućio oporavak populacije vukova inzistirao je na spremnosti da se u slučaju nužde pristupi 'smrtnoj kontroli'. A zbog događaja u Hopeu mediji su pratili svaki njegov korak.

Novinari su ga nazivali u svako doba dana. Kod kuće mu je automatska sekretarica neprestano bila uključena, osim onih večeri kad bi Ginny spavala kod njega i javljala se na telefon pretvarajući se da se radi o kineskom restoranu ili o domu za kriminalno poremećene, što i nije bilo predaleko od istine. U uredu, većinu je pozi-

va medija rješavala Donna, spajajući Danu samo novinare koje je poznao i one za koje je mislila da su važni.

Nisu se samo lokalni mediji iznenada ponovno stali zanimati za vukove. Nazivali su ih i novinari koji su radili za nacionalne, pa čak i međunarodne kuće. Jedan je poziv došao od nekog njemačkog novinara koji je neprestano pričao o Nietzscheu i postavljao razna duboka filozofska pitanja koja Dan nije ni razumio, a kamoli daje mogao odgovoriti na njih. Još je nevjerojatniji bio neki tip iz časopisa Time koji je rekao da se bave mišlju da Abea Hardinga stave na naslovnu stranicu i poprate to udarnom pričom.

"Vi se to šaljite sa mnom?" upitao je Dan.

"Ne, naravno da se ne šalim." Novinar je zvučao uvrijeđeno. "Ne nastoji li on, na neki način, obraniti vrijednosti Starog zapada? Ne vidite li ga vi kao, znate već, neku vrstu izmučena pionira?"

"Smijem li vam na to pitanje odgovoriti a da me ne citirate?"

"Naravno. Samo izvolite."

"Vidim ga više kao neku vrstu izmučenog seronje."

Od pomisli na "Abea Hardinga, posljednjeg američkog pionira" na naslovnici časopisa Time Dan se još danima cerekao i odmahivao glavom. Hvala Bogu, taj članak još nije bio napisan, vjerojatno zato što bi zahtijevao barem neku vrstu suradnje samog Abea, a na njegovoj ljestvici vrijednosti, novinari su kotirali tek mrvicu više od vukova.

Nakon što je proveo noć u zatvoru, Abe je optužen daje ubio životinju koja je na popisu ugroženih vrsta, odnosno, jednog vuka, te daje ostatke zadržao i premjestio. Ona druga optužba, daje napao policajca, odbačena je. Iz zatvora ga je pustio savezni sudac, bez jamčevine.

Schumacher i Lipsky, dvojica specijalnih agenata Službe za zaštitu riba i divljih životinja, pribavili su nalog za pretres i s njim otišli na Hardingov ranč u društvu zamjenika šerifa Hopea, koji je inzistirao na tome da im se pridruži, a koji je usput postajao sve manje manje spreman na suradnju. Na ranču Hardingovih donio im je samo nevolje jer se više ili manje udružio s Hardingovim sinovima koji su bili nabrušeni i neugodni. Agenti su uspjeli ostati dovoljno mirni da pronađu napunjenu Rugerovu pušku M-77, kojom se Abe, prema vlastitu priznanju, poslužio kad je ubio vuka. Puška je, prema svim pravilima i zakonima, zaplijenjena.

Vuk je proveo noć na nekim prastarim paketima pizze u škrinji za zamrzavanje u Danovoj garaži, a sljedećeg je dana prebačen u forenzični laboratorij Službe za očuvanje riba i divljih životinja u Ashlandu, u državi Oregon, gdje je nekroskopija pokazala da su srce i pluća životinje posve razneseni. Pronađeni su dijelovi Magnu-mova sedammilimetarskog metka, čiji je veći dio prošao kroz cijelu životinju, izašao van i vjerojatno se nikada neće pronaći.

Znanstvenici u Ashlandu obavili su analize DNK koje su pokazale da vuk nema nikakve veze s onima koji su pušteni u Yellowsto-neu ili u Idaho. U jednom uhu pronašli su pločicu koja je pokazivala da je

vuk došao iz udaljenog dijela Britanske Kolumbije, prešavši više od tristo kilometara. Također su ustanovili da mu na desnoj prednjoj nozi nedostaje jedan prst i da na istoj nozi ima ožiljak koji ukazuje da je jednom upao u stupicu iz koje se doslovno istrgnuo. To mu je možda otežalo lov na jelene i losove, sugerirao je jedan od znanstvenika, i navelo ga na lakši plijen, odnosno stoku. Abe je isprva tvrdio da je vuka ubio jer ga je zatekao kako mu napada tele na pašnjaku tek dvjesto metara udaljenom od kuće. Poslije je priznao da vuk nije nikoga napadao, ali je Abe znao da mu je to namjera. Rekao je da je s njim bio još jedan vuk i žalio što nije ustrijelio i njega. Rekao je da nije kriv i da će se sporiti sve do najvišeg suda ne bi li to dokazao. Odbio je odvjetnika rekavši da su oni samo vukovi u odijelima.

U međuvremenu, čekajući konačno odobrenje za objavu članka u časopisu Time, Hardingovi momci davali su sve od sebe da svog tatu pretvore u narodnog heroja.

Na prednju stranu dvjesto majica dali su otisnuti Abeovo smrknuto lice, a na leđa natpis: ČLAN VUV (VJEČNO UBIJAJ VUKOVE) TIMA. Prodavali su ih u Zadnjoj šansi po petnaest dolara za komad. Prodali su ih u dva dana. Druga pošiljka od petsto komada bila je već pri kraju, ali šalice - ABE HARDING, HEROJ HOPEA išle su nešto slabije. Bili Rimmer kupio je Danu i majicu i šalicu. Iako majicu još nije bio obukao, Dan je svako jutro pio kavu iz poklonjene šalice.

U suprotnosti sa svojom braćom diljem Montane, preživjeli vukovi okruga Hope malo su se pritajili, na čemu im je Dan bio zahvalan. Proklet bio ako ga Buck Calder uspije natjerati da poduzme bilo što dok se ne dokaže da su vukovi krivi za štetu. I ovako je imao dosta nevolja.

Na svaki poziv od nekog razjarenog rančera koji gaje optuživao daje mekušac, dolazio je jedan od nekih aktivista zelenih koji gaje optuživao da je ubojica, zbog onih devet ubijenih vukova za čiji je odstrel potpisao naloge. Pokrenute su četiri različite parnice, dvije od udruga uzgajivača stoke kojima se tražilo da obnova populacije vukova odmah prestane, jer nije u skladu s Ustavom i dvije od raznih skupina za očuvanje okoliša, kojima su se tražile odluke protiv "bilo kakvog daljnjeg protuzakonitog pribjegavanja smrtonosnoj kontroli".

Dan nakon skupa, Vukovi zemlje poslali su u Hope ekipu aktivista čiji je zadatak bio provesti anketu od vrata do vrata. Dan je primio gomilu razjarenih poziva. Jedan je rančer rekao da će ih poubijati, zakucaju li mu samo još jedanput na vrata. Nazvao ih je "gomilom dugokosih crvenih terorista", a kad je Dan sjeo u auto i zaputio se na sastanak s anketarima, morao je dati čovjeku pravo. Nježno je natuknuo regionalnom koordinatorskom društvu u Missouli da u Hopeu ionako ima dovoljno nevolja i da vukovi možda imaju bolje izgleda za opstanak ako im se omogući da se pritaje.

Novi problemi u Hopeu bilo je posljednje što je Danu trebalo. A potajno je mislio da im je Abe zapravo učinio uslugu ustrijelivši najvjerojatnijeg krivca. Smrt vođe čopora donekle je ublažila rančerski bijes zbog izgubljene teladi, i ako ništa drugo, dala Helen malo vremena da uhvati dah. Uz malo sreće, moći će paziti na ostatak čopora i spriječiti daljnje nevolje.

Nije ju vidio od one večeri kada je održan skup i već se počeo pomalo brinuti za nju. Tri dana niti je zvala telefonom, niti odgovarala na njegove e-mail poruke. Već se htio odvesti gore do kolibe da vidi što je s njom, kad gaje nazvala da mu kaže daje imala gripu, ali da je sada sve u redu. Zvučala je malo tjeskobno, ali Dan je pretpostavljao da još prebolijeva virozu. Rekla je da se Calderov sin, Luke, brine za nju i da je stvarno jako drag.

Dan nije mogao a da ne osjeti žalac ljubomore.

Nije bio posve siguran što da misli o tome da joj Luke pomaže u postavljanju zamki i praćenju vukova. Nakon sve one zle krvi na skupu i incidenta s poštanskim sandučićem, bilo je dobro da nije gore posve sama. Ali činjenica da joj je pomagač sin Bucka Caldera nekako se činila opasnom. To je i rekao Helen na telefon nekidan, kad mu je to spomenula.

"Nije li to pomalo kao da spavaš s neprijateljem?"

"Ne spavam ni s kim, ako baš moraš znati."

"Helen, nisam mislio doslovno..."

"Samo mi pomaže. Trebao bi mu biti proketo zahvalan."

"Ali što ako kaže Calderu gdje su tvoje klopke ili..."

"Ma, daj, Dan, prestani. Smiješan si."

Nastala je neugodna šutnja. Otkad se razboljela Helen je bila drugačija, ili osjetljiva ili daleka.

Osjećalo se to u svakom njihovom razgovoru.

"Oprosti", rekao je on. "To je dobra zamisao."

Nije odgovorila. Dan ju je zamišljao kako sjedi tamo gore, sasvim sama, u svojoj kolibici, okružena samo šumom i tamom.

"Helen, je li sve u redu?"

"Dobro sam", graknula je ona. "Zašto?"

"Ništa. Jednostavno ne zvučiš kao da si posebno sretna."

"Je li to obveza? Mislim, to mi je u opisu posla? 'Privremeni savezni biolog će u svako doba biti veseo'?"

"Svakako."

Učinilo mu se daje čuo naznaku smijeha. Nastala je nova tišina. Zatim ona nastavi, nešto nježnije:

"Oprosti, Dan. Mislim da se trenutno osjećam kao da mi malo nedostaje anđela."

"Brinem se za tebe."

"Znam. Hvala ti."

"Dobro, slušaj. Pronašao sam ti vozilo za snijeg."

"Na istom onom mjestu gdje si mi pronasao i kamionet?"

"Ne. Ovo je novo. Mislim, zamalo. Uskoro će ti trebati. Mislio sam da bih ti ga mogao dovesti ovaj vikend."

"Naravno."

Rekao joj je da pazi na sebe, a nakon što je spustio slušalicu, nekoje vrijeme samo sjedio i razmišljao o njoj dok se Heroj Hopea, Abe Harding, mrštio na njega sa šalice za kavu.

Ponovno će je izvesti na večeru, ovaj put na neko ljepše mjesto. Nije izašao ni s kim od njihove večere u Nellynoj zalogajnici. Bio je napokon smogao snage da ponovno pozove van Sally Peters, ali je i taj put morao otkazati. Kad ju je sljedećeg dana nazvao da joj se ispriča, nazvala ga je jadnim i patetičnim muškarcem koji pod hitno mora početi živjeti.

Dan je morao priznati da joj je procjena prilično točna.

Kathy otkopča Bucka mlađeg iz njegove automobilske sjedalice i podigne ga sebi na kuk. Malo dalje niz ulicu, najstarijeg stanovnika Hopea, Neda Wainwrighta, ponovno je intervjuirala još jedna naporna televizijska ekipa. Već dva tjedna grad je bio prepun novinara i ljudi su ih se, uključujući Kathy, malo zasitili.

Dok je hodala pločnikom prema Paragonu, čula je kako Ned nudi objašnjenje zašto vlada voli vukove.

"To je jednostavno kao pekmez. Hoće da im vukovi sliste sve je-lenove i losove, tako da više ne bude divljači za lov. A onda će reći, sad kad više nema lovine, nikomu ne trebaju puške, pa će ih zabraniti. I to je zapravo to, hoće nam otetiti naše puške."

Kathy nikada u životu nije čula ništa gluplje, ali televizijska je novinarka kimala glavom kao da sluša propovijed. Dok je prolazila, jedan joj se član ekipe nasmiješio. Nije mu uzvratila osmijeh.

"Zar nemate ništa pametnije o čemu možete izvještavati?" rekla je, a onda je, prije nego što su joj uspjeli odgovoriti, nestala u su-venirnici.

Mama joj je stalno govorila o tome što je sve Ruth nabavila za predbožićno vrijeme, pa je Kathy, tjerana osjećajem odanosti, odlučila ovdje pokupovali što više poklona. Bilo je pomalo prerano za razmišljanja o božićnim darovima, ali Kathy je voljela biti organizirana. Odabrala je današnji dan, jer joj je majka danas otišla u kupnju u Helenu.

Ruth ju je dočekala s toplom dobrodošlicom inzistirajući na tome da joj pridrži bebu dok Kathy razgledava.

"Zar ne da ovi s televizije jednostavno slude čovjeka?" reče Kathy.

"Nikako. Kupuju. Kupit će bilo što sa znakom vuka."

"Nisam o tome razmišljala. Onda ipak ima i nečeg dobrog u tome."

Odmah je pronašla ono što je tražila. Clvdeu je kupila šminkerski kožni prsluk, drvenu kutiju s mješanim ukrasima za tatu, da u njoj drži svoje cigare i neke slatke srebrne ogrlice za mamu i Lane. Bobu, Laneinu mužu, kupila je knjigu o indijanskoj umjetnosti, a Lukeu traku za šušur ispletenu od konjske dlake.

Ruth joj je željela dati popust, ali Kathy nije htjela ni čuti. Prihvatila je, međutim, poziv na besplatnu kavu, pa se smjestila za šankom, s Buckom mlađim na koljenu. Ruth je pripravljalav kavu.

"Sve ove stvari s vukovima, znaš, koje smo prodale ovih dana? Bila je zapravo zamisao tvoje mame da ih nabavimo."

"Stvarno?"

"Aha. Tako je pametna." "To jest. Uvijek je bila." "Jednostavno je obožavam."

Još su neko vrijeme razgovarale o Kathyinoj mami, a onda su se, pijuckajući kavu, prebacile na Ruthine roditelje. Otac joj je umro davnih dana, rekla je. Majka joj se preudala i sada je vodila vrlo živ društveni život u New Jerseju.

"Ona je upravo suprotna Eleanor", reče Ruth. "Tvoja mama se uvijek doima tako mirnom i staloženom. Moja je poput tornada. Sjećam se daje jedanput, nakon neke grozne svađe, otrčala na kat i zaključala se u kupaonicu, pa sam je morala nagovarati da izađe. A bilo mi je petnaestak godina. I dok sam to radila mislila sam, čekaj malo, ovo je posve pogrešno. Ja sam ovdje tinejdžerica."

Kad je bilo vrijeme za polazak, Buck mlađi pruži ruke prema Ruth, pa ga ona ponovno uzme u naručje. Doimao se posve očaran njezinom kosom, koju nije ostavljao na miru.

"Obožava žene", reče Kathy.

Ruth se nasmije. "Čini se daje tako."

"Ne mislite li da je poput djeda?"

"Misliš..."

"Mislim, izgledom."

"Oh." Ruth se nasmije. A onda se namršti, proučavajući ga. "Znaš što? Rekla bih da je više nalik na tvoju mamu."

Buck Calder smjestio se na kraj duge drvene klupe u stražnjem dijelu aukcijske dvorane promatrajući redove bijelih šešira pred sobom, koji su se protezali sve do arene gdje je grupica Black Agnusa upravo prodana za smiješno visoku cijenu i još se nije dala odvesti van.

Bili su golemi i nezgrapni i Buck nikako nije mogao shvatiti zašto bi ih bilo tko pri zdravoj pameti htio kupiti. Naravno da u životu ima stvari čija je veličina čak i iznimno važna, ali krave nisu jedna od njih. Sve što čovjek plati je zapravo višak kostiju. Nevjerojatno kako to nekim ljudima nije bilo jasno. Dokle god je životinja velika i crna (boja koja je danas, kao i sve ostalo, bila u modi kod krava), odmah misle da su dobili bogzna što.

Mlađi rančer koji je sjedio pokraj njega, odjeven u svoje najbolje odijelo, cerio se od uha do uha. Buck pomisli kako mlađić dijeli njegovo mišljenje.

"Hvala Bogu na budalama", reče Buck, na što osmijeh nestane s mladićeve lica.

"Ha?"

"Ovima što plaćaju ovolike novce za ove vreće kostiju."

"Ja sam ih uzgojio."

"Oh."

Pokušao je smisliti što bi još mogao reći, ali čovjek je već bio na nogama i gurao ga da prođe. Ah, što sada, pomisli Buck i ponovno skrene pogled prema areni.

Tlo je bilo pješčano, a arena je u promjeru imala šest-sedam metara i bila je okružena bijelom ogradom. Trenutno su njome trčala dva mlada kauboja, pokušavajući istjerati nećkave junce koji su samo stajali tamo pod reflektorima, poput glumaca koji su zaboravili tekst. Kauboji su imali duge bijele štapove s narančastim zastavicama kojima su ih udarali i ubadali. Činilo se, međutim, da uspijevaju istjerati tek sadržaj kravljih crijeva. Jedan od kauboja posklizne se upravo na to i rastrese se ničice po zemlji, a publika gromoglasnim smijehom pokaže svoje zadovoljstvo.

U maloj kabini u stražnjem dijelu arene aukcionar, koji je bio neki uglađeni mladac s brkovima, odjeven u grimiznu košulju, nagne se prema mikrofonu.

"Narode, nemojte reći da vam ovdje nismo priuštili dobru zabavu."

Buck je na aukcije u Billingsu dolazio samo tri ili četiri puta na godinu, ali uvijek je uživao. Trebalo je dugo putovati, dobra tri i pol sata, a cijene nisu bile ništa povoljnije nego na aukcijama koje su bile bliže Hopeu. Ali bilo je dobro katkad se maknuti iz grada, vidjeti kako što je stvari na tržištu i zapravo održati kontakte s ljudima ovdje. Kontakt u kojem je Buck najviše uživao bio je s Lukeovom bivšom terapeutkinjom govornih vježbi Lornom Drewitt.

Obično bi ručali zajedno, a onda na nekoliko sati uzeli sobu u motelu. Tako je trebalo biti i danas.

Buck baci pogled na sat. Tek je prošlo podne, što je bilo sjajno, jer su dva mlada bika koja je jutros dovezao u prikolicu bili sljedeći na redu. Nisu bili baš posve dorasli za godišnju Calderovu prodaju bikova u proljeće.

Junci napokon izađu iz arene, i baš kako je bilo i predviđeno, u nju uđe prvi od Buckovih bikova.

Uletio je unutra tako naglo, da se onaj jadan izmetom ukaljan kauboj morao baciti u zaklon iza jednog od štitova od pojačana željeza, koji su bili namijenjeni upravo za takve prilike. Arenom odjekne glasni zvuk kad bikova glava udari o metalnu površinu. Samo mu je nedostajala para iz nosnica. Buck osjeti poriv da uzvikne olel

Četrdeset minuta poslije ponosno je teglio svoju praznu prikolicu na autocestu, prolazeći ispod velikog zeleno-žutog plakata na kojem je pisalo: DOBRO DOŠLI NA NAJVEĆI SAJAM STOKE

SJEVEROZAPADA. Na plakatu je stajao muškarac koji je mahao šeširom, a Buck je bio tako zadovoljan samim sobom i cijenom koju su postigli njegovi bikovi da mu je umalo uzvratio pozdrav.

Motel u kojem se trebao naći s Lornom Drevvitt bio je odmah uz Autocestu 90 i trebalo mu je samo nekoliko minuta da stigne onamo. Parkirao je kamionet i prikolicu u udaljeni, skroviti kut parkirališta, za slučaj da ga ugleda netko poznat, a onda se zaputio u motel.

Lorna je već bila tamo, sjedila je u predvorju sva sređena i prekrasna i čitala Billings Gazette. Ovamo se preselila prije nekih šest

godina, nakon onog nesretnog dana kad ih je Luke ulovio u njezinu uredu (iako je malac bio prebalav da uopće shvati što se zapravo događalo). Sada, kad joj je bilo gotovo trideset, Lorna je bila seksi-pilnija nego ikad.

Ugledala gaje i ustala, osmjehujući se i preklapajući novine dok joj se on približavao. Zagrlio ju je, a ona zabaci glavu unatrag kako bi je Buck mogao poljubiti u vrat.

"Bože, kako dobro mirišeš", reče on.

"Ti smrdiš po kravama."

"Po bikovima, dušo. Po čistokrvnim Calderovim bikovima."

Restoran u motelu nije bio loš. Jeli su odreske i popili bocu merlota iz doline Napa, cijelo se vrijeme dragajući i koljenima dodirujući ispod stola, sve dok Buck više nije mogao izdržati. Uopće ne zatraživši račun, položio je na stol novčanicu od stotinu dolara i odveo je u sobu za koju je već imao ključ.

Poslije, dok su ležali na ostacima posteljine koja nije skliznula s kreveta, Lorna mu reče da je ovo posljednji put da ovo čini. Buck se podigne na lakat namrštivši se.

"Što?"

"Udajem se."

"Što? Kada?"

"Drugi mjesec."

"Isuse. Kako se zove?"

"Buck, znaš kako se zove."

I znao je. Zvao se Phil. On i Lorna viđali su se već četiri godine.

"Pa dobro, zašto bi udaja morala nešto promijeniti na stvari?"

"Buck, za koga ti mene, dovraga, držiš?"

Buck je bio siguran da na to pitanje postoji i odgovor, samo ga se u tom trenutku nije mogao sjetiti. Nakon toga su se odjenuli i poljubili se za rastanak u sumraku koji se spuštao na parkiralište.

"Nemoj me zvati, može?"

"Ah, dušo, dopusti mi bar da te nazovem."

"Nemoj."

Vozio se natrag autocestom sve više žaleći sam sebe. Kišni granitni oblaci nadvijali su mu se nad vjetrobransko staklo, a šatorsko krilo prikolice lepetalo je na hladnom sjevercu.

U posljednje vrijeme sve kreće po zlu.

Najprije se Ruth upustila u taj posao s Eleanor i počela ju je peći savjest, a sada i Lorna čini gotovo istu stvar. A tu su i svi oni silni luđaci koji su ga i dalje telefonski nazivali zbog onog rusvaja s vukovima. Zapravo, kad čovjek malo promisli, sve je bilo upravo divno i krasno dok se nisu pojavili ti prokleti vukovi.

E, pa vrijeme je da se čovjek uozbilji i ozbiljno se pozabavi time da ih ukloni.

Prvi dio njegova plana već je funkcionirao: Luke radi za Helen Ross. I premda Buck još nije iz momka uspio izvući nikakav podatak o tome gdje se nalaze te štetočine, bilo je to samo pitanje vremena. A kad sazna tu informaciju, trebat će mu netko tko će tu informaciju i iskoristiti.

A to je, osim prodaje bikova i sastanka s Lornom, bio dio njegova plana za danas.

Dok je kovao svoj plan, Buck se sjetio jednog starog traperera koji je nekada davno živio uzvodno uz rijeku Hope. Bio je to jedan od onih legendarnih ljudi koji se danas više ne susreću tek tako. Buck-ov otac običavao ga je unajmljivati svaki put kad bi imao problema s kakvim štetočinama, obično kojotima, ali katkad se tu našao i poneki planinski lav ili grizli.

Buck se sjećao da je taj starac imao sina koji se bavio istim poslom. Ali, koliko god da se trudio, nije im se mogao sjetiti imena.

A onda je, prije dva dana, pijuckajući pivo u Zadnjoj šansi, onako nemarno upitao Neda Wainwrighta, koji je imao barem devedeset godina, sjeća li se on možda kako se zvao taj traper.

"Lovelace. Stari Josh Lovelace. Umro je, kvragu, prije možda dvadeset, trideset godina."

"Ali imao je sina, zar ne?"

"Aha. J. J.-a. Taj se preselio negdje put Big Timbera. I stari Josh se odselio onamo kad je već bio prestar da bude sam. Tamo su ga i pokopali."

"A taj sin i dalje živi tamo?"

"Nemam pojma."

"Zacijelo je i sam već u godinama."

"O čemu ti to pričaš, Buck Calder? Taj je dobrih dvadeset godina mlađi od mene. Jedva daje izašao iz pelena."

Starac se piskavo nasmije i stane kašljati. Buck mu je platio još jedno pivo i pobrinuo se da sretno

stigne kući.

Pronašao je u telefonskom imeniku J. J.-a Lovelacea i pokušao ga nazvati nekoliko puta. Nikada mu se nitko nije javio. I tako je, s adresom u džepu, Buck odlučio svratiti se k njemu kad se bude vraćao iz Billingsa.

Vozeći sebe i svoje mrko raspoloženje prema crnom obzoru, Buck ugleda kako se znak za skretanje prema Big Timberu pomalja u daljini. On upali desni pokazivač smjera i side s autoceste.

Zaustavio se na benzinskoj crpki i upitao mladića za pultom da mu pokaže put. Deset minuta poslije, njegov kamionet i prikolica truckali su se po izlokanom, vijugavom makadamu.

Padao je mrak i počinjalo je kišiti. Nakon otprilike pet kilometara, cesta je prolazila kroz drvored topola čiji su posljednji žuti listovi bili šibani snažnim vjetrom. Iza njega, farovi Buckova kamioneta osvijetle zahrđali zeleni poštanski sandučić na kojem je pisalo "Lo-velace".

Prilaz se doimao preneravnim za njegovu prikolicu, pa Buck parkira kamionet i podigavši ovratnik ne bi li se zaštitio od kiše, dalje krene pješice.

Puteljak prepun rupa strmo se uspinjao uz rub potočića čije je zapjenjene brzace Buck samo čuo, jer ih je skrivao gust vrbik. Nakon kojih osamsto metara on ugleda iznad sebe nisku drvenu kuću, smještenu među drvećem na vrhu proplanka. Unutra je gorjelo svjetlo. Nedaleko od kuće, među drvećem, stajala je parkirana ka-mp-kućica u kojoj je čovjek mogao i živjeti. Bila je srebrna i imala je zaobljene kutove, pa se doimala nekako negostoljubivo, poput svemirskog broda nekakvih izvanzemaljaca. Buck je očekivao da će začuti pseći lavež. No, jedino što je čuo dok se penjao prema kući bilo je fijukanje vjetra i tapkanje kiše po vlastitu šeširu.

Na prozorima nije bilo zastora, pa je Buck vidio da svjetlost dolazi iz jedne jedine žarulje koja je visjela iznad kuhinjskoga stola. Ni u kući ni u kamp-kućici nije bilo znakova života. On pride kuhinjskim vratima i pokuca. Dok je čekao odgovor, ležerno se osvrne oko sebe - i umalo doživi srčani udar.

Gledao je ravno u dvostruku cijev dvanaestmilimetarske sačmarice.

"Isuse!"

Muškarac s druge strane nosio je dugu crnu parku s podignutom kapuljačom, pod čijom je sjenom Buck mogao razaznati koštunja-vo lice obraslo sijedom bradom i neprijateljski raspoložene crne oči. Da je samo umjesto puške u rukama imao kosu, ne bi uopće bilo sumnje o kome se radi.

"Gospodin Lovelace?"

Čovjek ni ne potvrdi ni ne zaniječe, već pusti Bucka da nagađa.

"Hej, jako mi je žao što sam upao ovako nenajavljen, ali bojao sam se da neću uspjeti dovući prikolicu do gore."

"Dolje si zablokirao cestu."

"Zaista? Žao mi je. Idem je pomaknuti."

"Ne ideš ti nikamo."

"Gospodine Lovelace, ime mi je Buck Calder. Iz Hopea sam."

On razmisli o tome bi li pružio ruku, ali se predomisli. Ovaj ludi svećenik još će pomisliti da mu želi oteti pušku.

"Vaš tata, Joshua, znao je obavljati neke poslove za mog tatu dok sam bio klinac. Zapravo sam siguran da smo se nas dvojica već sreli, samo nekada davno."

"Ti si Calderov mali? Sin Henrvja Caldera?" "Da, gospodine. Taj sam."

Činilo se da je to ostavilo nekakav dojam. Lovelace, ako je to bio on, malčice spusti pušku. Sada je bila usmjerena u Buckove prepone.

"Vaš je otac neka vrsta legende u našim krajevima", reče Buck. "Što radite ovdje?"

"Vidite, koliko čujem, vi se bavite istim poslom kao i vaš otac. Barem ste se nekada bavili njime."

Lovelace je šutio.

"I, eto..." Buck baci pogled na pušku. "Gospodine Lovelace, mislite li da biste mogli malo poraditi na vatrenoj liniji?"

Lovelace ga pogleda, kao da razmišlja je li Buck vrijedan da na njega potroši čahuru. Zatim podigne cijev u zrak, zakoči pušku i prošavši pokraj njega uđe u kuću. Nije zatvorio vrata iza sebe, pa se Buck zapita je li to poziv da pođe za njim.

I odluči da jest.

Lovelace spusti pušku na stol i skine kapuljaču. U kući je bilo hladno, pa ostavi kaput na sebi. Otkad je Winnie umrla, nije mu se dalo paliti peć u dnevnoj sobi. Zatim se zaputi kroz kuću do prostorije s klopama u stražnjem dijelu građevine. Čuo je kako ga Buck slijedi.

Prostorija s klopama zapravo je bila garaža, ali ovih je dana tu provodio najviše vremena. Postavio si je ovdje mali električni kamin, pa je čak noću i spavao tu, na madracu koji je donio iz prikolice. Nije

mogao spavati. Više je samo ležao i čekao zoru. Znao je da je to bezumno i da bi se trebao priviknuti na to da spava u spavaćoj sobi i bez Winnie, ali nije se mogao natjerati na to.

Spavaća soba, kuhinja... cijela je kuća bila prazna bez nje, a ipak nekako ispunjena njezinom prisutnošću. Pokušao je sakriti većinu njezinih stvari, ali nije upalilo. Sve, pa čak i praznine koje su ostale kad ih je maknuo, podsjećalo ga je na nju. Sigurnije je bilo jednostavno boraviti ovdje, u ovoj stražnjoj prostoriji koja je uvijek bila njegov teritorij, a ne njezin. Običavala je odbijati doći ovamo, govoreći da previše zaudara na mamac i na mrtve životinje. Vjerojatno je to i bila istina, iako on sam nije osjećao nikakav smrad. Primijetio je, doduše, da bi ovaj tip, Calder, to mogao primijetiti, pa se potrudio da ne ostavi dojam kao da mu to smeta.

Lovelace sjedne na platneni stolac pokraj vatre, dovuče do nogu plastičnu kantu u kojoj je bila jelenja glava, i nastavi s poslom. Bio ju je napola oderao kad je začuo Calderov kamionet kako usporava i staje dolje na putu. Nije ni loše, pomislio je, za starog lešinara od šezdeset devet godina, da ga je uspio čuti.

Dok se zabavljao jelenjom glavom, Calder mu je ispričao o problemima s vukovima koje imaju rančeri u Hopeu. U prostoriji nije bilo druge stolice, pa se Buck naslonio leđima na radnu površinu koja se protezala duž cijelog jednog zida. Dok je govorio, pogled mu je prelazio prostorijom, zidovima i drvenim gredama krovne konstrukcije. Sve je bilo prepuno zamki, žica, omčastih supica, koža i lubanja raznih životinja.

Lovelace se sjećao oca ovoga tipa, Henryja Caldera. Njegov ga je vlastiti otac nazivao Kralj Henry, i šalio se na račun toga koliko je uzvišen i moćan ovaj bio. Lovelace se sjećao kako je jednog ljeta, u ranim pedesetima, pomagao gore na ranču Calderovih, kad ribizi visoko gore u šumi nisu rodili, pa su se grizljivi spuštali prema dolje i motali se oko krava. On i njegov otac uhvatili su tri odrasla medvjeda i ustrijelili četiri ili pet mladunaca.

Nije se sjećao da je ikada upoznao ovog čovjeka koji ga je sada ovdje maltretirao svojim ćeretanjem, ali onda, pedesetih godina, Buck Calder vjerojatno je bio tek klinac, a tada je Lovelace ionako uglavnom radio u Meksiku i Kanadi. Pedeset šeste oženio se Win-nie i preselio u Big Timber. Nakon toga rijetko su posjećivali Hope.

"Onda, što mislite?"

"Ubijati vukove je protuzakonito."

Calder se lukavo nasmiješi i nagne se unatrag, prekrizivši ruke. Bilo je u njemu nečeg prepređenog što se Lovelaceu nije svidjelo.

"Tko će znati?"

"Pazit će na njih kao kopči."

"Istina." Calder mu namigne i naceri se. "Ali imali biste informaciju iznutra."

On zastane očekujući reakciju, ali Lovelace nije imao namjeru igrati igrice. Čekao je da mu se sve kaže.

"Moj mali pomaže biologinji koja radi na slučaju. On zna gdje su vukovi, što rade, sve."

"Meni to zvuči kao da vama uopće ne treba pomoć."

"Ne, osim što moj mali više naginje na njihovu stranu nego na moju."

"Onda, kako to da će vam dati podatak koji vam treba?" "Oh, već ću ja smisliti način da do njega dođem."

Jelenja je glava bila skoro gotova. Lovelace odloži nož i pažljivo, poput maske, skine kožu sa sirova ružičasta lica.

"Vidim da ste i preparator", reče Buck. "Mi u Hopeu dosta i lovimo. Radite li to i za druge?" "Samo za prijatelje."

To nije bila istina. Jedini prijatelji koje je ikada imao bili su zapravo Winnieni prijatelji. A nitko od njih već mjesecima nije nazvao. Ne da mu je bilo stalo.

"Onda, gospodine Lovelace? Što kažete?"

"Na što?"

"Hoćete li nam pomoći? Sam. Recite koliko tražite."

Lovelace ustane i podigne plastično vjetro. Odnese ga do umivaonika od nehrđajućeg čelika na drugom kraju radne plohe i izlije iz njega krv. Čistio je noževe i razmišljao o ponudi.

Prošle su tri godine otkada je posljednji put obavio neki posao na crno, otkada je protuzakonito ubio vuka. Dvije godine otkada je ubio vuka u skladu sa zakonom, gore u Alberti. Nakon što je godinama njorgala i nagovarala ga da se povuče, Winnie je napokon to i pošlo za rukom. A onda, baš kad se, prije šest mjeseci počeo navikavati na to, čak počeo uživati u tome, onda se razboljela od raka.

Saznala je daje njezino sitno tijelo puno metastaza. Umrla je za tri tjedna.

Zapravo je sada morao stalno nešto raditi. Ovo je bila prva poslovna ponuda koju je dobio od njezina

pogreba. Zamke koje su visjele s greda već su zahrđale. Ali to se dalo na brzinu srediti.

On obriše noževe i ispere krv s umivaonika. "Što je ona žica tamo gore, s koje vise oni komadi željeza?" upita Calder. "Ako vam ne smeta što pitam."

Pokazivao je prstom na udaljeni zid, iznad zamrzivača, gdje je Lovelace povjesio svoje lance i kuke i kolotove čelične žice.

"To je za lov na mladunče. Očeva zamisao. Nazivao ju je petlja."

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

VUČJIM MLADUNCIMA HOPEA KOJI SU OSTALI BEZ OCA BILO JE sada već gotovo pet mjeseci. Žgoljavi i izduženi, prekriveni krznom koje se bogatilo zimskom dlakom, bili su tek nešto manji od tri starija vuka. Većina ih je već izgubila mliječne zube i iako su se u lovu još držali po strani i još su imali štošta naučiti o životu u divljini, svaki su dan bivali sve hrabriji i mudriji.

Sada je već svaki od njih imao svoje mjesto u hijerarhiji čopora, pa su se, kako u igri tako i u ozbiljnim situacijama, u trenucima odmora ili nad strvinom ulovljena plijena, oni slabiji spremno povlačili. Spustili bi uši i podvili repove, pa bi puzali, lizali i žvakali meso iz zuba snažnije braće i sestara koji bi, sigurni u sebe, kitnjastih repova stajali iznad njih.

Sad kad je otac, koji je bio glavni lovac na stoku, bio mrtav, mla-dunci i dva mlada odrasla vuka okrenuli su se majci kao vođi čopora. Ne mareći za ogrlicu koja joj je krasila vrat, ona je bila ta koja bi ih trgnula iz lijenih poslijepodnevnih trenutka odmora i natjerala ih u lov. Ona ih je u urednoj povorci vodila kroz šumu u jesenjem sumraku, koja je zastajala onjušiti hladan noćni zrak ne bi li osjetila miris plijena, i koja je odabirala koji će nevažniji život poštediti, a koji uzeti.

Samo je mlađa ženka pomagala ocu ubijati telad, iako su i ostali, s vremena na vrijeme, dijelili plijen. Ona je bila s njim one noći kad mu je metak proparao srce. Ona je te noći užasnuta pobjegla glavom bez obzira, a sada se činilo da joj ne smeta pokoriti se majčinu odabiru.

A majka je, zbog straha ili prirodnim nahođenjem, odabirala držati se podalje od mjesta na kojima su ljudi držali svoja priglupa stvorenja i umjesto toga loviti losove i jelene koji su se premještali u podnožja planina gdje će provesti zimu i koji su, u žaru parenja, bili lakši plijen. Losovi su se do posljednjeg daha borili za svoje hareme, tako da su planine odzvanjale njihovim zovom parenja i udarcima njihovih rogova.

Međutim, vukovi nisu bili jedini lovci.

Uokolo je bilo i ljudskih grabežljivaca. Već mjesec dana ljudi u kariranim zeleno-smedim odijelima, lica umrljanih zemljom, dolazili su vrebati divljač u kanjonima, noseći sa sobom lukove i oštre strijele. Za sobom su ostavljali gomile iznutrica koje su vukovi katkad jeli kad sami ne bi uspjeli ništa uloviti, što je bilo često.

Uskoro će doći još više ljudi, odjevenih u žarkonarančasto, i nosit će puške. Neki će se u automobilima voziti planinskim cestama i pucati u sve što im se nađe na puškometu. Oni romantičniji natopit će se mirisom jelenovih žlijezda ili će, poput šumskih sirena, oponašati ljubavne pozive kako bi one željne strasti namamili u križić svojih nišana.

Tih mjesec dana svijet će se pretvoriti u kaos parenja i ubijanja. U vrućem prepuštanju nastajat će novi život, a stari će nestajati u lokvama hladne krvi.

Dva su lovca hodala uz cestu. Nisu razgovarali tako da je jedini zvuk bilo gaganje njihovih gumenih čizama po blatu. Iznad njih, borovi su nestajali u perini vlažne jesenje izmaglice koja je od svitanja prekrivala kanjon.

Imali su na sebi punu ratnu opremu, a o pojasevima su nosili automatske pištolje i duge noževe, nazubljene s jedne strane oštrice. Obojica su imali ruksake, a puške su im visjele preko ramena. Sutra počinje sezona lova, a ova dvojica očito nisu željela propustiti ni jedne jedine sekunde. Vjerojatno će se negdje ulogoriti i već će prije zore biti na svojim mjestima i čekati plijen.

Helen je sjedila na suvozačevu sjedalu u Toyoti, nesvjesno dra-gajući Buzza koji je spavao s glavom u njezinu krilu i u bočnom retrovizoru promatrala lovce koji su se približavali.

Ona i Luke već su viđali ljude poput njih. Jedan od lovaca, a nije mogao imati više od šesnaest godina, upitao ih je što pokušavaju uloviti u svoje zamke, a kad mu je Helen rekla, sasuo je na nju cijelu paljbu o tome kako će vukovi poklati sve losove i jelene koji po

pravu pripadaju lovcima poput njega. Nešto u njegovim očima podsjetilo je Helen na one mlade vojnike o kojima je Joel pisao u svojem pismu.

Sada ugleda Lukea koji se spuštao kroz drveće ponad puteljka. Preko ramena je imao prebačene klopke po koje se uputio. Morali su ih sve maknuti, da se u njih ne bi uhvatio koji lovac, jer bi to naškodilo njihovoj stvari. Iako, gledajući ovu dvojicu, Helen pomisli da to i ne bi bilo baš tako loše. Luke stigne do puteljka baš na vrijeme da se mimoiđe s njima. Buzz iznenada začuje zvuk njihovih koraka, pa sjedne i stane lajati i režati. Helen ga ušutka i spusti prozor.

Lovci su odmjeravali klopke koje je Luke odlagao u stražnji dio kamioneta, gdje su već ležale one koje su pokupili prije. Helen se učini da je jednog od njih vidjela na skupu. Kad su prošli pokraj kamioneta, ona se nasmiješi i pozdravi ga. On joj uzvratu jedva primjetnim pokretom glave, bez osmijeha. Kad su već bili malo dalje, onaj drugi promrmlja nešto što Helen nije uspjela razumjeti, na što se onaj prvi obazre preko ramena. Zatim su obojica prasnula u smijeh. Luke je upravo sjedao za volan.

"Rambo idioti", reče Helen.

Luke se nasmiješi. Zatim upali motor.

"Z-zar ti nikada nisi išla u lov?"

"Ne. Ali znam gomilu dobrih biologa koji idu. Dan Prior na primjer. Nekada je bio veliki lovac.

Uvijek smo vodili beskrajsne rasprave o tome dok smo zajedno radili u Minnesoti."

Sada su prestizali onu dvojicu lovaca. Helen im se ponovno slatko nasmiješi. Buzz zareži.

"Dan je govorio daje čovjek grabežljivac i da mora ostati u dodiru s tom stranom svoje prirode. Dio mene misli, u redu, to mogu popuštiti, ali drugi dio misli da je to samo prokleta dobar izgovor za gomilu muških stvari. Kao ono: 'Ubojice smo po prirodi, pa zato, hej momci, haj'mo ubijati!' Da ti kažem istinu, loše gađam."

Luke se nasmije.

"A ti?" upita ona. "Ne loviš?"

"Samo sam jednom lovio. Kad mi je bilo trinaest godina."

Po načinu na koji mu se izraz lica iznenada promijenio, Helen je znala da ga je dirnula u bolnu točku.

"Ne moraš mi ispričati." "Ne. Ur-reduje."

Slušala je dok joj je pričao o tome kako je ustrijelio losa, kako su ga poslije našli ranjenoga zaglavljenog na stablu i kako gaje otac prisilio da mu pomogne izmesariti ga. Luke je govorio pomno promatrajući cestu pred sobom, a Helen ga je gledala iznad Buzzove glave, zamišljajući scene koje je opisivao.

Od onog hladnog jutra kad ju je pronašao da onako prljava leži u krevetu svoje kolibe, među njima je postojala bliskost koju Helen nije osjetila ni u jednom prijašnjem prijateljstvu. Da nije bilo njega, znala je, ne bi se uspjela održati na životu.

Dok se ona jedva jedvice izvlačila iz svog dubokog ponora, po malo svaki dan, on se brinuo o njoj, pazio da jede i spava i da joj ne bude hladno. Odlazio bi od nje kasno navečer, nakon što bi ugasio svjetiljke i nakrao peč cjepanicama, da bi se u zoru ponovno pojavio pustiti Buzza van i skuhati joj kavu.

Prvih nekoliko dana Helen je jedva bila u stanju govoriti. Kao daje zapala u neku vrstu budne kome.

Luke je, umjesto da se uspa-ničari i obaspe je pitanjima, samo u tišini pazio na nju, kao da je Helen ranjena životinja. Kao da razumije što se dogodilo, iako mu nitko nije rekao.

Tek je poslije spomenuo da mu je otac dopustio da joj pomaže s vukovima, ako mu ona dopusti. A dok je Helen ležala u kolibi ili sjedila ispred nje na bljedom suncu, skutrena i umotana u pokazivač poput invalida, Luke se dao na posao, provjeravao stupice i pratio signale vukova s ogrlicama.

Uvečer, kad bi se vratio u kolibu, pružio bi joj svoje bilješke i pripravljaajući joj večeru, ispričao joj što je sve vidio i učinio. Kroz izmaglicu vlastite nesreće, Helen je vidjela da je Luke u svom elementu. Sada se s vremena na vrijeme činilo da njegovo mucanje posve nestaje. Vraćalo bi se samo kad bi govorio o ocu ili kad bi ga nešto uzbudilo. Kao onog jutra kad je dojurio natrag da joj kaže kako je zatekao vuka u jednoj od stupica.

"M-m-moraš doći."

"Luke, ne mogu..."

"M-moraš. N-ne znam što da radim."

Natjerao ju je da se odjene i skupi opremu, a onda ju je u Toyo-ti odvezao do uskog kanjona, visoko iznad ranča Milhvardovih, gdje su vukovi, čini se, u posljednje vrijeme provodili mnogo vremena.

Tako je brzo vozio uskim puteljcima za odvoz drva, da je Helen s vremena na vrijeme morala zatvoriti oči.

Ustanovili su da je vuk kojeg su uhvatili ženka, i to jedna od mladunčadi. Pod Heleninim vodstvom, Luke je obavio većinu posla, sve mjerenje i bilježenje, a ona je samo ubrizgala injekcije i uzela uzorke krvi i fekalija. Vučica je težila malo više od trideset kilograma, a budući da još nije bila dosegla punu veličinu, stavili su joj ogrlicu predviđenu za odrasla vuka, postavivši je stiroporom i selo-tejpom.

Za Helen, taj je dan bio prekretnica. Lukeovo oduševljenje kao daje u njoj probudilo tračak nade da bi život možda ponovno mogao postati podnošljiv.

I dalje bi zaspala u suzama i ležala budna veći dio noći, vrteći u glavi filmove o Joelu i njegovoj savršenoj belgijskoj mladenki. Uvijek si je iznova govorila da je ludost osjećati se ovako, jer se

zapravo ništa nije promijenilo. S Joelom je bilo gotovo onog trenutka kad se prijavio za taj posao. Ali koliko god da se trudila, nije mogla pobjeći od pomisli da njegova ženidba samo potvrđuje kako je ona sama posve bezvrijedna.

Kaznila je samu sebe tako što je prestala pušiti, pa je, iako se začudila kako joj je lako to pošlo za rukom, s vremena na vrijeme ipak postajala agresivna, kao na primjer one večeri kad joj je Dan dovezao vozilo za snijeg.

Bio je planirao povesti je na večeru na neko fino mjesto u Great Fallsu, ali ona je u posljednjem trenutku odustala, shvativši da to neće moći izdržati. Dan je bio povrijeđen i počeo ju je nagovarati, pa je završilo tako da se Helen izvikala na njega. Sto je vjerojatno bilo dobro, jer bi ih u restoranu samo oboje osramotila da je počela prolijevati suze u svoju večeru ili da se napila.

S Lukeom, međutim, nije bilo važno kako je raspoložena. Činilo se da on uvijek razumije kad bi je iznenada preplavila navala bijesa ili suza. Jednostavno bi je zagrlio i držao, kao onog prvog, mra-zovitog jutra, dok ne bi prestala. Sada se, slušajući priču o losu, Helen čudila gdje se sin takva oca naučio tolikoj nježnosti. Sve to, zaključila je, zacijelo dolazi od majke, čiju prijateljsku, ali službenu distancu Helen još nije uspjela probiti.

Pričajući, Luke je ponovno počeo mucati.

"M-moj se otac st-stvarno naljutio. Uv-uvijek je htio da b-b-bu-dem više sličan bratu. On je ubio losa sa š-š-šest parožaka kad mu je b-bilo deset g-godina."

"Nisam znala da imaš brata."

"P-p-poginuo je. P-prije gotovo jed-jed-jedanaest godina."

"Oh, žao mi je."

"U prometnoj nesreći. B-b-bilo mu je p-p-petnaest godina."

"To je strašno."

"Aha."

Luke joj uputi kratak snuždeni osmijeh, a ona shvati da više ne želi govoriti o tome. On kimne na radioprijemnik koji je počivao na ploči ispred Helen.

"H-hajde pokušaj uloviti signale zamki. D-d-da vidimo jesmo li imali s-sreće ovdje gore."

"Ti si gazda."

Ona posegne za prijemnikom i uključi ga. Bile su to posljednje dvije zamke koje su morali pobrati. Izgleda da su ulovili još jednog vuka bili su slabi. Što je bila šteta, jer je Helen željela staviti ogrlice na bar četiri vuka u čoporu - uključujući, što bi bilo idealno, dva mladunca - prije početka sezone lova. Lovci su uglavnom bili odgovorni i držali su se zakona, ali uvijek je bilo onih koji su bili spremni pucati na sve. A ako to "sve" slučajno na sebi ima ogrlicu s radioodašiljačem, možda će se ipak predomisлити.

Pronašla je frekvenciju odašiljača pričvršćenog na prvu zamku. Nije odašiljala signal.

Ali druga jest.

Bili su je postavili na račvanju puteljka kojim su se kretali jeleni, malo niže od mjesta gdje su ulovili ono žensko mladunče. S obje

strane puta uzdizala se strmina obrasla grmljem i mladom borovinom. Sudeći po izmetu i tragovima koje su pronašli, vuk kojeg su ulovili bio je među vukovima ono što je Grand Central Station bio među željezničkim postajama. Mogli su se dovesti ravno do zamke, ali su, kako bi što manje uzbudili životinju, ipak ostavili kamionet nekoliko minuta niza stazu i zaputili se dalje pješice.

Već su izdaleka čuli cvilež, a kad su izašli iz posljednjeg zavoja, ugledaju kako se nešto miče u grmlju na raskrižju. Odlože ruksake na pod, a Helen pripremi štipić za injekcije. Uto osjeti neobičan us-tajao miris, nešto nalik na miris mokra psa, samo mnogo jači. I cvilež je zvučao neobično, posve drugačije od svih zvukova koje su proizvodili vukovi koje je dotad uhvatila. Pažljivo vireći kroz grmlje, s Lukeom za leđima, shvatila je i zašto.

"O-o", reče tiho.

"Što?"

"Luke, mi hvatamo vukove. Ti si ulovio medvjeda."

Luke čučne pokraj nje i pogleda. Bio je to muški mladunac griz-lija, od možda osam, devet mjeseci.

Helen ubaci injekciju u štipić i štrcne malo sedativa van, kako bi se uvjerila da u šprici nema mjehurića zraka.

"Usp-spa'vat ćeš ga?"

"Pa, moramo mu maknuti stupicu s noge, a medvjedić više nije tako mali da bismo ga mogli samo podragati, ne čini ti se? Jesi li mu vidio zube i pandže? Nije baš da smo ulovili zečiča. I moramo biti brzi. Svi su izgledi da je majka negdje u blizini."

Nastojeći se osloboditi zamke, medvjedić ju je dobro zapetljao u grmlje, tako da nije imao mnogo prostora za kretanje. Dok mu je Luke odvrćao pažnju, Helen se uspjela zavući iza njega i prisloniti mu štap na hrbat. On zacvili i krene na nju, ali ne prije nego što mu je sedativ već bio ubrizgan. Helen i Luke se udalje čekajući da počne djelovati. Helen je znala da bi ga trebala izvagati i izmjeriti i obaviti sve testove koje bi učinila i na vuku, a onda predati podatke ljudima iz Službe za očuvanje riba i divljih životinja koji se bave grizljivima. Ali budući da je medvjedica gotovo sigurno bila negdje u blizini, a možda se čak baš sada pitala tko će biti boljeg okusa, Helen ili Luke, nije se željela dugo zadržavati.

"Hoćemo li g-ga pregledati?"

"Samo ti daj. Kad skinemo zamku, ja gibam."

Medvjedić je sada režao sve pospanijim glasom. Čim se umirio, njih dvoje kleknu pokraj njega. Helen onjuši zrak.

"Definitivno bi morao promijeniti dezodorans." "Aha, moja mama kaže da medvjedi smrde po smeću."

Helen otvori zamku. Šapa mu je krvarila. Dok je lamatao njome, zupci zamke zabili su mu se u meso. Luke je znao cijeli postupak, pa joj je, iako mu ona nije ništa rekla, dodao krpu da očisti ranu, a onda i antibiotski losion da je namaze.

"Dat ću mu i injekciju."

U trenutku kad joj je Luke dodavao injekciju, negdje na drveću iznad njih pukne grana. Oboje se ukoče. Pogledaju se i stanu osluškivati. Sve je bilo mirno.

"Vrijeme je da pođemo kući", oblikovala je Helen riječi usnama. Na brzinu napuni injekciju i ubrizga medvjediću dozu antibiotika. Sjetila se stare šale Dana Priora.

"Znaš što moraš učiniti ako medvjed navali na tebe?"

"Što?"

"Brzo ga odvaliti."

On se naceri, ali je Helen vidjela da i on osjeća onoliko nervoze koliko se ona sama trudila sakriti. Pruži mu injekciju i ponovno pogleda ranu na nozi. Prestala je krvariti. Podigavši pogled prema Lukeu, vidje da se izraz na njegovu licu promijenio. Zurio je gore, prema drveću, a kad se okrenula, ugleda golemog grizlija kako bulji u njih. Bio je udaljen jedva nekih trideset pet metara.

"T-to mu nije m-mama."

"U pravu si. Prevelik je."

Stajali su posve mirni, mrmljajući poput trbuhozboraca.

"Ako ostavimo mladunca, ubit će ga."

Helen je znala da je tako. Mužjaci grizlija ubit će svakog muškog mladunca na kojeg nabasaju, pa čak i vlastitog potomka. Polako, medvjed podigne prednje noge s tla i podigne se na stražnje. Bio je visok najmanje dva i pol do tri metra. Njima se činilo više kao šest. Vjerojatno je težio oko četristo kilograma. Bio je svijetao, žuć-

kastosmeđ, a tamnije krzno oko ušiju i grla bilo mu je prošarano srebrnkastim dlakama. Podigao je svoju njušku u obliku tanjura visoko u zrak i stao njušiti.

Helenino je bilo tuklo kao ludo. Sjetila se paprenog raspršivača koji joj je Dan dao baš za ovakve susrete. Skupljao je prašinu u kutu kolibe.

"Luke, idi po kamionet."

"Idi t-ti. Ja ću ostati s m-m-mladuncem."

"Slušaj, ja sam ovdje junak. Idi. Ali polako. Po-la-ko."

On joj pruži prazan štap za injekcije.

"Hvala ti. Dat ću mu ga da si njime pročačka zube."

Dok se Luke udaljavao, Helen nije odvajala pogled od medvjeda. Mnogo je puta do sada već vidjela medvjede, ali nikada grizlija. Mnogo je čitala o njima. Znanstveno im je ime bilo *UrsusArctos Horribilis* i činilo se da im savršeno pristaje. Pandže su mu bile nalik na kuhinjske noževe. Bijele i zaobljene. Kao opčinjena je piljila u njih.

Sto se tiče postupaka kojima treba pribjeći pri susretu s horribilisom, svaki je savjet dolazio u paru s protusavjetom. Leći na pod i praviti se mrtav s jedne strane ili vikati i pokušati ga prestrašiti s druge; stajati na mjestu ili se otkotrljati po zemlji dalje od njega ili se polako pomicati unatrag govoreći cijelo vrijeme monotonim glasom; popeti se na drvo ili se ne popeti na drvo. Zbog sve te zbrke, Dan je rekao da je najsigurniji postupak nositi sa sobom papreni raspršivač. Koji je ona ostavila kod kuće.

Polako i što je tiše mogla i cijelo vrijeme krajičkom oka promatrajući medvjeda, Helen počne spremati opremu u torbu.

Medvjed se ponovno spusti na sve četiri i učini nekoliko koraka ulijevo, hodajući polako i lijeno dok

mu se glava nespretno njihala s jedne strane na drugu, kao u mornara koji je popio previše piva. Zatim se okrenuo i vratio istim putem, pogledavajući u Helen, a zatim na drugu stranu i njušeći zrak, kao da ne može točno razabrati njezin miris.

Vidjela mu je tamnu izbočinu ramena i iznad nje krzno koje mu se na šiji stalo kostriješiti i od tog je prizora probode prvi bodež čistog straha. Iznenada se postidi svog nedavnog neutješnog samosažaljenja i svih onih prilika u kojima je poželjela da je mrtva. Možda su te misli i dozvale ovu nemezu da je izruči pandžama smrti. I ona posve jasno shvati da želi živjeti. Baci pogled na mladunca pod svojim nogama. I dalje je bio onesviješten. Pitala se je li Luke već stigao do kamioneta. Još se više pitala zašto, dovraga, nije i ona pošla s njim. Zašto stavlja vlastiti život na kocku da bi sačuvala život stvorenja koje bi joj ionako drage volje odgrizlo glavu? Začuje u daljini zvuk motora i spazi da je grizli ugledao kamionet iznad njezine glave. Prestao se šetkati, ali se nije činilo da je prestrašen, tek blago smeten. Pokuša smisliti što učiniti kad Luke stigne i odluči da treba pokušati podići mladunca u stražnji dio kamioneta. I moliti se da veliki grizli ne napadne.

Sudeći po zvuku, kamionet je dolazio sve bliže. Čula je Buzza kako laje i Lukea kako ga pokušava ušutkati. Golemi je medvjed promatrao cijeli prizor, a po načinu na koji je povio uši unatrag, nije mu se svidio. Helen je znala da to upućuje na nevolje.

Polako je okrenula glavu i ugledala Lukea kako oprezno izlazi iz kamioneta. Motor je radio. Buzz je ostao unutra, sa šapama na komandnoj ploči, i lajao iz petnih žila. Kad je Luke prišao, Helen prebaci naramenicu ruksaka preko ramena.

"Hajdemo ubaciti ovo malo čudovište u kamionet", reče Helen.

Svatko je uhvatio jedan kraj medvjedića, pa su ga podigli s tla. Već je težio tridesetak kilograma. Oboje su držali na oku velikog medvjeda. On iznenada ispusti glasan zvuk nalik na lavež: "vuf", a zatim još jedan. Glavom je brzo mahao amo-tamo.

"Ovo neće biti dobro."

"T-to znači da se sprema n-napasti."

"Ako napadne, puštamo maloga i tornjamo se u kamionet, vrijedi?"

"Vrijedi."

Iznenada odrasli grizli zacvokoće zubima.

"Evog-ga!"

Helen se okrene i ugleda medvjeda kako se počeo spuštati padinom prema njima. Uto joj naramenica spuzne s ramena, a ona, pokušavajući je vratiti na mjesto, ispusti medvjedića i on padne na tlo.

"Sranje!"

Ona na brzinu ostavi ruksak i podigne životinju, obazirući se preko ramena prema medvjedu koji je kretao u napad. Strmina je bila prekrivena gustim grmljem i mladicama drveća, ali medvjed je kroz sve to napredovao poput ralice.

Stigli su do kamioneta. Helen posegne za kvakom, umalo pritom iznova ispustivši mladunče. Unutra, Buzz je stajao na sjedištu i bjesnio.

"Zar ne b-bi bilo bolje da g-ga stavimo otraga?" "Ne. Tu, brzo!"

Nagurali su medvjedića u prostor za noge ispod suvozačeva sjedala. Helen gurne Buzza na drugu stranu kabine i baci se za njim. Grizli je već bio dolje na puteljku, udaljen samo dvadesetak metara, približavajući im se golemim, samouvjerenim koracima.

Helen sjedne za volan, a kako je Buzz bio doslovno zalijepljen za prozorsko staklo, manijakalno joj je lajao u lijevo uho. Tek tada ona s užasom shvati da se Luke vraća po njezin ruksak.

"Luke! Ostavi ga, ulazi!"

No on je već gotovo došao do njega. Medvjed je jurio prema njemu. Luke zgrabi ruksak, ali okrenuvši se kako bi potrčao natrag, posklizne se na blato i padne.

"Luke!"

Ona udari šakom o trubu koja ispusti glasan zvuk, ali medvjed i ne trepne. Bio je udaljen jedva pet metara od Lukea koji se panično pokušavao osoviti na noge. Nije imao nikakvih izgleda stići do kamioneta na vrijeme. Helen vrisne.

Iznenada medvjed padne postrance i na trenutak sve se izgubi u masi smeđeg krzna. Helen shvati što se dogodilo. Napao ga je neki drugi medvjed, vjerojatno majka uspavanog mladunca. Od siline njezina napada mužjak se otkotrlja u grmlje, a medvjedica ričući potrči za njim.

"Luke, hajde!"

Bio je već gotovo u kamionetu. Ali golemi grizli nije se dao tek tako smesti. On odalami majku šapom i ponovno krene za mladun-cem.

"Dolazi! Brzo, upadaj!"

Luke se baci na suvozačevo sjedalo, dignuvši noge iznad medvjedića ispred sebe. Baš kad je posegnuo da rukom, zatvori vrata, grizli mu prištedi trud, odvalivši ih šapom tako da su odletjela u grmlje.

"Kreni, Helen! KRENI!"

Helen gurne mjenjač u rikverc i nagazi na papučicu gasa tako da je kamionet jurnuo unatrag, krivudajući i skližući se, obasipajući grizlija blatom i kamenjem. Medvjed je zastao, kao daje na trenutak ostao posve zbunjen.

"Buzz, daj molim te, više zašuti!" zaurla Helen.

Okretala se na sjedalu, nastojeći vidjeti kroz stražnji prozor, upravljati kamionetom i u isto vrijeme držati Buzza prikovanog za svoja vrata.

"Slijedi li nas?"

"Ne..."

"Hvala Bogu."

"Da."

"Sranje."

"Oboje. A i m-m-mali se budi."

"Sjajno."

Malo dalje niz put, na otprilike pola puta do mjesta gdje su parkirali, put se širio, pa Helen pomisli kako bi se tamo mogli okrenuti. Pitanje je bilo hoće li za to imati dovoljno vremena prije nego što ih medvjed sustigne. Nije se usudila pogledati u njegovu smjeru, iz straha da će kamionet sletjeti s puta.

"Još nas prati?" "Aha. I s-sustiže nas."

Helen ugleda proširenje i odluči pokušati. Reče Lukeu da se čvrsto drži, a zatim nagazi na kočnicu okrenuvši istovremeno stražnji dio kamioneta. Vozilo poskoči i podigne se na dva bočna kotača i u jednom zastrašujućem trenutku Helen pomisli da će se prevrnuti. Kamionet, međutim, kao kamen padne na dva kotača i Helen se nađe oči u oči s grizlijem. On proskliže nastojeći se zaustaviti i udari svom silinom u vozačeva vrata, od čega se cijelo vozilo zatrese, a na staklu se pojavi velika pukotina. Buzz to protumači kao znak da se sakrije ispod Helenine ruke i baci se na medvjedića koji se budio. Ona odlučno ubaci mjenjač u brzinu. Golemi medvjed prislonio je njušku na staklo i pokazivao joj protezu.

"Oprosti, majstore, nema mjesta", reče ona. "Vidimo se!"

I tako su se zaputili niz stazicu, ostavljajući grizlija da se baka s mladunčevom majkom, dok su se Buzz i medvjedić pokušavali međusobno poubijati među Lukeovim nogama.

Helen je vozila jednom rukom, najbrže što se usuđivala, a drugom je napokon uspjela uhvatiti Buzzovu ogrlicu. Luke se borio s medvjedićem koji se oporavljao vrlo brzo. Tri i pol kilometra niz put, već se dovoljno oporavio da propara dvije goleme rupe u Lukeovim trapericama i odgrize mu komad čizme.

Helen zaključila da su sada već dovoljno daleko od odraslih medvjeda i da mali ima dobre izgleda da preživi. Ako bude sreće, ponovno će se naći s majkom. Helen zaustavi kamionet uz rub puta pa su ga ona i Luke bez puno promišljanja izbacili kroz pukotinu na kamionetu gdje su nekada bila vrata. I dok je Buzz, svezan za upravljač, i dalje bjesomučno lajao, Luke i Helen stajali su jedno pokraj drugog promatrajući mladog medvjedića kako nezgrapno nestaje u grmlju.

"Hej, nema na čemu. I drugi put!" vikne Helen za njim.

Ona obrli Lukea oko ramena i nasloni se na njega, a on odmahne glavom i nasmiješi joj se.

"M-možda bi nam b-bolje bilo da se držimo vukova."

Te je večeri prvi put pao snijeg. Budući da nije bilo vjetra da ga nosi, padao je u teškim, mokrim pahuljama koje su se hvatale na prozorske daske dok su Helen i Luke u kolibi kuhali i jeli i smijali se događajima toga dana.

Nakon večere, prije nego što je Luke krenuo kući, utopili su se i odvezli vozilom za snijeg visoko gore u šumu, dok su pahuljice poput nepoznatih galaktika nastajale i nestajale u svjetlima farova. Luke je sjedio iza Helen, držeći je rukama oko struka, kako i treba dok se čovjek vozi na ovom prijevoznom sredstvu. Helen je bilo toplo i godio joj je takav zagrljaj. Odvezli su se do mjesta gdje su mislili da bi moglo biti vukova i baš kad su stigli, snijeg je prestao padati, a oblaci su se razmaknuli pokazavši otkrivajući mjesec.

Ona ugasi motor vozila i neko su vrijeme stajali osluškujući savršenu, snijegom prigušenu tišinu šume. Zatim su uzeli svjetiljku i ra-dioodašiljač pa su malo odmakli uz stazu dok im je snijeg škripao pod nogama.

Odmah su pronašli signal koji je jasno kliktao na kristalnosvje-žem zraku i znali su da su vukovi vrlo blizu. Pod svjetlošću ručne svjetiljke otkrili su tragove stare tek nekoliko minuta.

Helen isključila svjetiljku, pa su se umirili i osluškivali. Čulo se samo kako tu i tamo s drveta padne

pokoja krpa snijega.

"Počni zavijati", prošapće Helen.

Luke ju je već nekoliko puta čuo zavijati, premda bez uspjeha, ali nikada do sada nije sam pokušao.

On odmahne glavom.

"N-n-ne mogu. N-n-ne bi..."

On prstima krene prema ustima i Helen shvati da se boji da mu glas neće doći, da će ga izdati i ostaviti ga nijemog i osramoćenog kao i toliko puta do sada.

"To sam samo ja, Luke."

Dugo ju je samo gledao. A ona u njegovim žalosnim očima pročita osjećaje za koje je već znala da postoje, koje je Luke gajio za nju. Ona skine rukavicu i, nasmiješivši se, golom rukom pogladi ga po hladnom obrazu. Osjeti kako je zadržtao od njezina dodira. A kad je spustila ruku, on zabaci glavu, otvori usta i ispusti dug, žalo-ban vučji jauk u noć.

I prije nego što je posljednji zvuk zamro na Lukeovim usnama, s druge strane snijegom prekrivenih stabala kanjona, dopre do njih odgovor vukova.

ZIMA

DVADESET ČETVRTO POGLAVLJE

POVRATAK LOVCA NA VUKOVE U HOPE PROŠAO JE POSVE NEPRI-mijećeno.

Njegova je srebrna prikolica poput utvare uklizila u grad noć prije Dana zahvalnosti, dok je razgrnut snijeg poput neoznačenih grobova ležao uz cestu, a asfalt svjetlucaao od posute soli.

J. J. Lovelace sjedio je za volanom starog sivog Chevroleta kojim je uvijek vukao prikolicu. Kad je stigao na raskršće pokraj stare škole, on ugasi svjetla i polako stane.

Iza drveća na drugoj strani ulice nalazilo se groblje na kojem mu je počivala majka koju nikada nije poznavao. Ali Lovelace nije gledao u tom pravcu, niti je uopće razmišljao o tome. Suzivši oči, on se zagleda u mračnu glavnu ulicu i sa zadovoljstvom ustanovi da je pusta. Zatim krene s raskršća i s upaljenim pozicijskim svjetlima, polako stane kružiti gradom.

Sve je uglavnom bilo isto kao u njegovu sjećanju. Osim modernih automobila koji su bili parkirani duž ulica, čiji su vjetrobrani bili pokriveni radi zaštite od mraza. Promijenila su se tek imena na nekima od trgovina, benzinska je postaja imala nove crpke, a na žici koja se protezala s jedne strane ulice na drugu ljuljao se novi semafor, besmisleno žmirkajući prema pustoj cesti.

Lovelace nije gajio posebne osjećaje prema Hopeu, ni pozitivne ni negativne, i ova pomalo mistična ponoćna vožnja kroz mjesto koje je nekada nazivao domom nije u njemu probudila nikakve uspomene, bilo dobre bilo loše. Njemu je to bio samo još jedan bezličan grad.

Buck Calder mu je poslao kartu na kojoj je ucrtao kako da dođe do ranča Hicksovih, gdje je trebao biti stacioniran, ali Lovelace je

nije trebao. Dovoljno se dobro sjećao puta. Proći će pokraj stare očeve kuće na rijeci. Zaputivši se onamo, on se zapita hoće li što osjetiti kad je ugleda.

Rekao je Calderu da će doći kasno i da nema potrebe da ga bilo tko čeka. Kad su ovakvi poslovi u pitanju, najbolje je ostati nepri-mijećen. Zato je i čekao da završi sezona lova i da se planine raščiste od radoznalih amatera.

Kad je izašao iz grada, Lovelace ponovno upali svjetla, ali im smanji jačinu. Sedam i pol kilometara vozio je po šljunku prekrivenom izbrazdanim snijegom, a jedini znak života koji je sreo bila je jedna sova koja je sjedila na stupicu ograde i promatrala ga izbulje-nim žutim očima.

Dvorišna vrata koja su vodila prema staroj kući njegova oca bila su obrasla grmljem i zatrpána visokim nanosom snijega. Lovelace zaustavi kamionet tako da su svjetla bila usmjerena prema kući.

Da ugasi motor i spusti prozor zacijelo bi mogao čuti šum rijeke. No, nije to učinio. Noć je bila vedra i vani je bilo dobrano ispod ništice, a njegove su kosti bile već previše krhke.

Kroz golo granje topola prilično je dobro vidio kuću i bilo mu je jasno da je već dugo ovako oronula. Poderana mreža visjela je uko-so s prozora prostorije koja je nekada bila kuhinja, a prastara ka-mp-prikolica stajala je u dvorištu, s velikom rupom na krovu. Unutrašnjost je bila ispunjena snijegom, tako da su prozori izgledali kao da su zastrti bijelim mrtvačkim pokrovom.

Lovelace je znao da bi u ovakvim trenucima morao osjećati nostalgiju. Ali koliko god se trudio, nije uspio dozvati taj osjećaj. Osjetio je tek blago iznenađenje što je neki gradski tip nije srušio i izgradio tu neki šminkerski ljetnikovac. Okrenuo je upravljač i zaputio se prema dolini.

Napokon je ugledao povijesni ulaz na Calderov ranč ponad kojeg se dičila lubanja mladog junca, čije je tjeme pokrivala krpica snijega. Lubanja je pomno promatrala sve pridošlice. Prošao je još kilometar i pol, a onda je ugledao kuću. U dvorištu su gorjela svjetla i Lovelace je vidio parkirane automobile i dva psa koji su se zatrčali prema njemu iz jednog od štagljeva, da bi se zaustavili kad su vidjeli da skreće ulijevo i kreće prema kući Hicksovih.

Kad je stigao, prikolicu je, prema uputama, parkirao ispod nekog drveća iza štagljeva, gdje je Calder rekao da je nitko neće vidjeti, čak ni iz zraka. Samo su još Hicks i njegova žena znali da dolazi i po kojem poslu, uvjerio ga je Calder.

Osjetio je navalu ledenog zraka čim je izašao iz kamioneta. Bilo je barem deset ispod nule. On spusti naušnjake svoje krznene kape i krene u prikolicu, prošavši pokraj vozila za snijeg koje je bilo natovareno na kamionet. Ledena je korica glasno pucketala pod njegovim čizmama. U kući je lajao neki stari pas.

On zastane pokraj vrata prikolice i podigne pogled prema nebu. Bilo je mliječno i posuto zvijezdama, ali Lovelace nije na njih obraćao pažnju. On je želio oblake koji će malo ublažiti hladnoću, iako je znao da ih nema.

U prikolici, on upali svjetiljku i pristavi malo mlijeka na kerozin-sku peć. Onda sjedne na krevet, tresući se od zime, gurajući ruke pod pazuhe i grleći se oko struka. Kad je mlijeko bilo toplo, on napuni šalicu i zagrije na njoj ruke, a zatim osjeti kako se svaki topao gutljaj bez učinka raspršuje hladnom pećinom njegova tijela.

U prikolici je postojala peć na drva, ali on nije imao energije naložiti je. Prikolica je bila namijenjena poslu, ne užitku. Bila je to manja verzija njegove prostorije sa zamkama kod kuće. Imala je nekih šest metara, a po sredini je bila postavljena uska traka linoleu-ma koja je vodila od ležaja i čajne kuhinje u prednjem dijelu do stola radne plohe u stražnjem. Oprema mu nije visjela uokolo tako daje svi mogu vidjeti. Bila je skivena u drvenim ormarićima po cijeloj prikolici.

Lovelace je sam napravio i ugradio svaki ormarić i samo je on znao za tajne pregrade u kojima je držao stvari koje bi mogle odati njegov pravi poziv: zamke i omče i posude s mamcem i njemački snajper na rasklapanje na koji se mogao naviti prigušivač i laserski nišan, radioskenner kojim je ulazio u trag vukovima koji su imali ogrlice i gettere 18 M44 s cijanidnim plinom koji bi im eksplodirali u lice. To je bilo jedino oružje na bazi otrova koje je imao, a i njime se

18 Getter - otvorni mamac za ubijanje vukova, tvorova i ostalih štetočina u područjima u kojima se uzgaja stoka i ljetina.

rijetko služio (znajući da otac to ne bi odobrio). Trebalo mu je gotovo mjesec dana da sve ponovno dovede u red.

On iskapi posljednje gutljaje mlijeka i osjeti jednaku hladnoću kao i prije. Podigne noge na krevet i legne, još u kaputu, s kapom, čizmama i rukavicama na sebi. Nabaca na sebe pokrivače od vučjeg krzna i stari poplun koji je Winnie jednom izradila za njihov krevet. Zatim ispruži ruku i ugasi svjetlo.

Ležao je posve mirno, pokušavajući skrenuti misli s drhtavice koja mu je potresala tijelo i nastojeći se usredotočiti na posao s kojim će početi izjutra. Prošlo je neko vrijeme otkad se posljednji put bavio ovim poslom, ali nije sumnjao da će mu poći za rukom. Istina da je već u poodmaklim godinama, ali je još spretniji od nekih i dvostruko mlađih od njega. Možda to više ne radi iz srca, kao nekada, ali s druge strane, srca su varljiva kako god okreneš. Ako ništa drugo, imat će zanimaciju.

Kad su mu se oči privikle na tamu, on vidje kako stražnji, zaleđeni prozor prikolice od bljeska zvijezdama okupanog snijega izgleda poput prazna srebrna ekrana. I tako je lovac na vukove ležao pod svojim vučjim kožama i promatrao ga, kao u kinu, čekajući zoru.

"Uхватimo se za ruke", reče Buck Calder.

Svi su sjedili za dugim stolom koji je bio prostrt u dnevnoj sobi. Kolutovi pare dizali su se iz goleme zlatne purice koja je stajala na počasnom mjestu, nasred stola, među gomilom drugih specijaliteta. Helen se okrene prema Lukeu, koji je sjedio do nje, i ispruži ruku. On se nasmiješi i prihvati je, a onda svi pognu glave da poslušaju kako će otac zahvaliti na gozbi. Na trenutak se čulo samo kako velike cjepanice pucketaju u vatri koja je gorjela u kaminu.

"Gospodine, zahvaljujemo ti što si naše pretke sigurno doveo u ovu veliku zemlju i što si im pomogao prevladati mnoge opasnosti i kušnje s kojima su se morali suočiti da naš dom učine sigurnim za nas. Neka nas njihova hrabrost i njihov duh vode i učine nas vrijednima ovih plodova tvoje ljubavi koje danas imamo pred sobom. Amen."

"Amen."

Svi su počeli govoriti u isto vrijeme i tako je krenula velika gozba Dana zahvalnosti.

Ukupno ih je bilo petnaest, uključujući i sinčića Kathy Hicks koji je poput cara sjedio između roditelja na svojoj dječjoj stolici, pričvršćenoj za jedan kraj stola. Lukeova sestra Lane i njezin muž Bob stigli su iz Bozemana. Lane je bila učiteljica u srednjoj školi. Ne samo daje sličila majci, već je dijelila i njezino profinjeno dostojanstvo. Bob je, činilo se, mogao razgovarati samo o cijenama nekretnina. To je i ovog trenutka činio, s Dougom Millwardom, koji je došao na večeru s Herrie i njihovo troje djece. Osim Helen, jedini je "uljez" bila Ruth Michaels koja je došla kasno i doimala se još opreznijom od

Helen.

Helen je poziv prihvatila samo zato što je Luke inzistirao. Strep-jela je kako će se njegov otac ophoditi prema njoj i nije znala je li vratila dovoljno samopouzdanja da ukrsti rogove s njim. Međutim, uzalud se brinula. Buck Calder bio je krasan. Kao i svi drugi.

Prije ručka Helen je pomogla Kathy postaviti stol i prvi su put njih dvije pravo porazgovarale. Helen je bila zadivljena njezinom pameću i humorom, iako joj uopće nije bilo jasno što to Kathy vidi u Clydeu. No, kao što je Helen znala iz iskustva, izbor partnera kod nekih žena jednostavno se ne da objasniti. Kad je došlo vrijeme da sjednu za stol, ojačana Lukeovom prisutnošću pokraj sebe, Helen je bila sretna što je došla.

Lijepo je bilo biti dijelom obiteljskog okupljanja u pravom domu, pa makar dom i nije njezin. A hrana je bila nešto najbolje što je pojela u posljednjih nekoliko mjeseci. Tri puta je grabila pureti-nu, a Doug Milhvard, koji joj je sjedio s druge strane, stvorio je od toga veliki vic, neprestano joj dodajući pladnjeve.

Vukovi su došli na dnevni red tek kad je Helen napokon posve očistila svoj tanjur.

"Onda, Buck," reče Hettie Milhvard. "Jesi li si priuštio losa ove godine?"

"Ne, gospođo. Nisam."

"Nikad nije bio bogzna kakav strijelac", reče Doug MilKvard Helen hinjenim šapatom. Svi se nasmiju. Zatim Clyde progovori:

"Razgovarao sam s onim tipom što prodaje lovačku opremu, Peteom Neubergom, znate? Kaže da je ovo bila jedna od najgorih

lovačkih sezona posljednjih godina. Kaže da jelena i losova ima puno manje. Kaže da su krivi vukovi."

Kathy zakoluta očima. "Čujem da su oni krivi i za ovo vrijeme."

"Mogu li vukovi biti krivi za vrijeme?" upita mali Charlie Mil-hvard.

Njegova ga sestra Lucy gurne laktom. "To je bila šala, tupko."

Nastane neugodna tišina. Helen shvati da je Buck Calder promatra preko stola.

"Što vi mislite, Helen?" reče. "O tome jesu li krivi za vrijeme?"

Zažalila je ovu doskočicu čim ju je izrekla. Smijeh koji je izazvala malčice promijeni Calderov osmijeh. Helen postane svjesna kako se Luke nelagodno promeškoltio na stolici, pa požuri dodati: "Pa, vukovi zasigurno ubijaju jelene i losove. To su životinje kojima se uglavnom hrane, tako da njihovo postojanje u ovim krajevima zacijelo ima nekog učinka. Ali ne prevelikog."

Clyde se nijemo naceri, na što ga Kathy pogleda suženih očiju. Luke se nagne naprijed i pročisti grlo.

"Posljednjih smo n-ne-nekoliko tjedana v-vidjeli m-m-mnogo jelena i losova."

"To je istina", reče Helen. "Vidjeli smo ih."

Na trenutak svi zašute. Eleanor ustane pospremiti posuđe.

"E, ja ne znam", reče ona. "Barem više ne jedu stoku."

"Moju nisu ni jeli", reče Doug Milhvard.

Luke slegne ramenima. "M-možda t-tvoja nije tako f-fina."

Svi su prasnuli u smijeh, čak i Lukeov otac, pa razgovor krene u drugim pravcima. Kad nitko nije gledao, Helen se okrene Lukeu.

"Hvala, partneru," reče mu tiho.

Taj tajni pogled i onaj prijašnji dodir ruke dok je njegov otac govorio zahvalu, ostali su urezani u Lukeovo pamćenje.

Bio je tako ponosan što gaje nazvala partnerom. Dok je onako sjedio pokraj nje taj dan osjećao se gotovo kao da joj je dečko ili nešto. Kad bi za stolom sjedilo mnogo ljudi, kao tu večer, Luke je obično držao jezik za zubima, da ga mucanje ne bi zaskočilo. Ali

Helen koja je sjedila pokraj njega pružala mu je toliko samopouzdanja daje bez razmišljanja stupio u njezinu obranu. Kvrugu, čak se i našalio!

U sljedeća dva tjedna Lukeu se činilo da su se još više zbližili. A ipak, u njegovim snovima bilo je baš obrnuto. Kad god bije sanjao, a događalo mu se to često, Helen je uvijek bila s nekim drugim i nije ga prepoznavala ili mu se smijala.

Osim u snu koji je sanjao prošlu noć.

Hodao je uz nju samim rubom oceana, zaobljenim žalom prekrivenim bijelim pijeskom i obrubljenim palminim stablima. Prizor je bio savršen, onakav kakav se viđa u turističkim prospektima. Na sebi je imala žutu haljinu koja joj je otkrivala ramena. Blagi su se valovi razlijevali po pijesku i pjenili se oko njezinih bosih stopala. Voda je bila topla i bistra, a u staklenim lukovima valova, prije nego što bi se razbili, Luke je nazirao golema jata riba.

On joj ih pokaže prstom, a Helen zastane i pogleda i oni ostanu tako, rame uz rame, promatrajući

more. Ribe su bile različitih oblika i boja, ali su se kretale kao jedna, jurcajući i okrećući se u savršenom skladu.

Bio je to jedan od onih snova za koje znaš da su snovi još dok ih sanjaš, jedan od onih koji ti pobjegnu čim nastupi stvarnost, koliko god da ih silno nastojiš zadržati. Katkad, međutim, Luke bi iskusio trenutak u kojem bi svjesno i nesvjesno održavali neku nesigurnu ravnotežu i u kojem bi on mogao birati događaje. Tako je bilo i jutros. Poželio je da se Helen okrene prema njemu i ona je to učinila. A samo trenutak prije nego što se probudio, podigla je usta prema njegovima i gotovo, gotovo ga poljubila.

Razmišljao je o tom snu dok se brijao i tuširao. Znao je da će ga cijeli dan iznova proživljavati. Bilo je sasvim očito da gaje izazvalo pismo koje je Helen jučer dobila od oca. S njime je dobila avionsku kartu i službenu pozivnicu za njegovo vjenčanje na Barbadosu. Otputovat će za tri tjedna, za Božić, i neće je biti više od tjedan dana.

Luke se odjene i spusti u prizemlje na doručak.

Bilo je četvrt do osam. Svaki drugi dan ustajao je već u šest, i u ovo je doba već s Helen šumom pratio vukove. Ali danas je bila srijeda: govorne vježbe. Već je čuo mamin auto kako odlazi. Kako se bližio Božić, sada je gotovo svaki dan pomagala Ruth u dućanu.

Radna soba njegova oca bila je izravno spojena s dnevnim boravkom. Vrata su uvijek bila otvorena kako bi imao pregled nad događajima u kući. Dok se spuštao, Luke ga je vidio unutra, za kompjuterom, s cigarom među zubima.

"Luke?"

"Da, gospodine?"

"Jutro."

"J-jutro."

Njegov otac odloži cigaru i skine male polukružne naočale kojima se služio pri čitanju. Zatim se zavalj u svoj veliki kožni naslonjač.

"Danas nisi vani s Helen?"

"Ne, gospodine. Danas idem u kliniku."

"A, da."

Njegov otac ustane i izađe u dnevnu sobu. Na licu je imao onaj ležeran, prijateljski izraz od kojeg je Luke postajao najsumnjičaviji.

"Ideš nešto pojesti?" "Da, gospodine." "Pridružit ću ti se za kavu."

Njegov otac krene prema kuhinji i dohvati vrč s kavom. Napuni dvije šalice i odnese ih do stola. Luke nikada nije pio kavu, ali njegov je otac to uvijek zaboravljao. Luke si uzme kukuruzne pahuljice i sjedne nasuprot ocu.

Znao je što slijedi. Ovi nebolesni, prisni razgovori između oca i sina o njegovu poslu s Helen u posljednje su vrijeme bili česta pojava. Nema nekoliko dana kako mu je otac počeo postavljati detaljna pitanja u vezi s frekvencijama radio odašiljača na ogrlicama. Cijela je situacija bila smiješna. Da se ikada prije zanimao za Lukeov život, imao bi bolje izgleda.

"Onda, kako ide terapija?"

"D-dobro."

"Znači, jedna Helen danas mora sama, ha?"

Luke se nasmiješi. "Aha."

Buck Calder zamišljeno kimne glavom i otpije gutljaj kave.

"Onda, jeste li im jučer ušli u trag?"

"Jesmo."

"I gdje se sada uglavnom zadržavaju?"

"O, s-s-stalno se pr-pr-premještaju."

"Ma, da, ali mislim, evo, jučer, na primjer?"

Luke proguta slinu. Izbjegavanje odgovora išlo mu je još kako--tako, ali kad je trebalo lagati, bio je katastrofalno loš. Mucanje bi ga gotovo uvijek izdalo. Otac ga je pomno promatrao.

"J-jučer su b-b-bili oko šesn-naest kilometara od ve-velikog zida."

"Ma nemoj?"

Luke ugleda kako izraz na licu njegova oca postaje sve stroži i stane proklinjati sam sebe što je tako uprskao. Vjerojatno ne bi zavarao ni naivnog klinca. Tražeći spas, on pogleda na sat.

"M-m-moram krenuti."

"Ceste su čiste. Clyde je raščistio snijeg još rano ujutro."

Luke ustane i odnese zdjelicu iz koje je jeo u stroj za pranje posuđa. Zatim uzme ključeve svog auta i skine kaput i šešir s vješalice pokraj vrata. Znao je da ga otac cijelo to vrijeme promatra.

"Pazi kako voziš, Luke."

Glas mu je bio leden i bezizražajan. Luke zakopča kaput.

"Da, gospodine."

On otvori vrata i utekne.

Sat vježbi s Joan protekao je dobro.

Rekla mu je za novu terapijsku tehniku o kojoj je čitala; pacijent koji muca snimi se na videorekorder iz koje se poslije izrežu svi prizori mucanja, da mu se pokaže kako to izgleda kad govori tečno. Joan je rekla da ta tehnika, po svemu sudeći, daje sjajne rezultate, ali da ona neće baciti novac na njega, jer je Luke u sat vremena jedva jedanput zamucio.

Kad su se pozdravljali, ona mu dotakne nadlakticu i reče da se doima zaista sretnim. Hodajući do auta, Luke se zapita kako zna. Jer bila je u pravu. Nikad u životu nije bio sretniji. Činilo mu se kao da cijelo vrijeme pjevuši u sebi.

Iz klinike se zaputio na drugu stranu grada, u supermarket jer gaje Helen zamolila da joj donese neke stvari. Parkirao je Jeep među nanosima svježe očišćena snijega i izašao. Istoga trenutka ugleda Cheryl Snvder i Jerryja Krugera kako mu se približavaju. Već su ga vidjeli, tako da nije mogao pobjeći. Krugerova je ruka bila prebačena preko Cherylinih ramena, hvalisavo, na način koji je naglašavao svijetu da su njih dvoje sada par.

"Hej, Cooks! Kako je?" "Bok, Luke."

Stajali su i čavrljali nekoliko minuta. Zapravo, Luke je slušao dok je Kruger mljeo, valjajući šale kojima se Cheryl nije ni nasmiješila. Što vidi u tom tipu, Luke nije mogao dokučiti. Naposljetku je uspio reći da mora u kupnju, pa su se pozdravili. Već se udaljavao kad Kruger vikne za njim: "Hej, Cooks! Čestitam!"

Luke se okrene skupivši obrve u nerazumijevanju.

"Napokon si pronašao žensku."

"Molim?"

Luke je vidio da ga Cheryl gura laktom u rebra, govoreći mu da zašuti. Ali Kruger se nije obazirao.

"Ma, daj, nemoj se sad sramiti. Onaj komad koji lovi vukove! Pa svi već znaju."

On stane zavijati, baš kao i onaj dan na sajmu, a zatim prasne u smijeh. Cheryl se naprasno odmakne od njega.

"Ne obaziri se na njega, Luke," reče. "Samo joj p-p-pomažem. To je sve." "Da, da", reče Kruger. "Što radiš, podmazuješ joj zamke?"

Cheryl ga bijesno udari. "Jerry, odvratan si. Daj više zašuti, hoćeš?"

Luke je lutao među policama supermarketa u totalnom šoku. Znao je da u Hopeu, kao u svim malim gradovima, ogovaranje cvate. Ali sada je prvi put on sam bio temom tračeva.

Molio se Bogu da Helen nije čula iste priče.

Eleanor namjesti zvijezdu na vrh božićnog drvca u izlogu i odmakne se jedan korak.

"Hajdemo ga pogledati izvana", reče Ruth.

Eleanor izađe za njom na pločnik. Glavnom ulicom puhao je ledeni sjeverac, unoseći pometnju među šarene žaruljice koje su bile cik-cak razvučene s jedne na drugu stranu ulice. Njih su dvije stajale ispred Paragona, odmičući kosu s lica i divile se Eleanorinoj majstoriji.

"Prekrasno je", reče Ruth. "Kad god ja okitim drvce, uvijek mi ispadne nekako židovsko."

Eleanor se nasmije. "Kako može božićno drvce izgledati židovsko?"

Ruth slegne ramenima. "Ne znam. Jednostavno mi tako ispadne. Vi ste katolkinja?"

"Rođena, odgojena i posrnula katolkinja."

"Vidi se. Mislim na ono 'rođena i odgojena'. Katolici znaju lijepo urediti bor."

Eleanor se ponovno nasmije. "Ruth, smrznut ću se ovdje."

Ušle su unutra i dok je Ruth posluživala nekoliko kupaca koji su beskrajno dugo razgledavali, Eleanor je nastavila s ukrašavanjem ostatka dućana.

Toga je jutro s ranča donijela sa sobom nešto zelenila i ljestve. Već godinama nije kitila bor. Kod kuće se više nikomu nije dalo, pa je sada, dok je vješala ukrase na borove grane, osjećala neko nostalgичno, gotovo djetinje zadovoljstvo. Vani je padao mrak, a svjetla na boru u izlogu sjajila su nekom toplinom. Kad su sve mušterije otišle, Ruth joj je došla pomoći objesiti veliku zlatnu zmiju u prednjem dijelu dućana. Ruth je držala jedan kraj, a Eleanor se popela na ljestve pokušavajući čavličem pričvrstiti drugi za unutarnji okvir izloga.

"Onda, Luke pomaže Helen Ross s vukovima, ha?"

"Da. Jedva da ga uopće vidimo."

"Sviđa mi se ta cura."

"I meni. Mislim da se Luke pomalo zaljubio u nju."

"Koliko mu je sada godina?"

"Osamnaest." Ona uspije ugurati čavlić u drvo.

"Tako je zgodan! Kad ga pogledam, požalim što i sama nisam nekoliko godina mlađa."

Eleanor spusti pogled prema njoj i Ruth iznenada osjeti neku neobičnu nelagodu.

Eleanor se nasmiješi. "Hoćemo li sada pričvrstiti i drugi kraj?" "Naravno."

One pomaknu ljestve na drugi kraj prostorije, pa se Eleanor ponovno popne na njih. Neko su vrijeme šutjele.

"Onda, kako to da ste 'posrnula' katolkinja? Ako vam ne smeta moje pitanje."

Eleanor ne odgovori odmah. Nije joj pitanje smetalo, samo joj ga nitko do sada nije postavio. Sviđalo joj se što je Ruth tako izravna u ophođenju s ljudima. Eleanor izvadi kutijicu s čavlicima iz džepa i izvadi jedan.

"Hm, možda niste još čuli, ali naš je najstariji sin poginuo u prometnoj nesreći."

"Čula sam."

"Vidite, ja sam cijeli svoj život redovno odlazila u crkvu. Na misu i na ispovijed - a reći ću vam da u ovo doba godine, kad živite tamo gdje mi živimo, to nije uvijek bilo lako. Buck me često zadirkivao zbog toga. Govorio bi mi: što, zaboga, imam ispovjediti? Kad uspijem učiniti sve to zlo? I da bih mu trebala reći, pa da mi se pridruži. Ali Buck nije katolik, pa nikada nije shvatio."

Ona ovlaš pogleda Ruth i osmijehne se, a onda utisne čavlić u okvir.

"Evo, gotovo."

Ona siđe s ljestava i njih se dvije zagledaju u zlatnu zmiju.

"Lijepa je", reče Ruth.

"Mhm. Gdje da stavimo ovu drugu?"

"Otraga?"

Ponovno pomaknu ljestve i ponove cijeli postupak, a Eleanor nastavi priču.

"No, kad je Henry poginuo, počela sam odlaziti u crkvu češće nego ikad. Jedva da sam propustila koju misu. To, pretpostavljam, čine mnogi kad im se u životu dogodi nešto strašno. Znaite, kao da tražite neki razlog, valjda, ili neki znak da je onaj kojeg ste izgubili sada negdje drugdje i da je sretan. A onda sam, jednog dana, shvatila da... pa, da ga nema."

"Mislite, sina?"

"O, ne. On je tamo. On je dobro, to znam. Mislim On, s velikim O."

"Znači, vi vjerujete u raj, ali ne vjerujete u Boga?" "Tako je."

Sada je već i druga zmija bila na svom mjestu. Eleanor siđe s ljestava promotriti kako izgleda.

"Što mislite?"

Ona skrene pogled prema Ruth i iznenadi se shvativši da ona promatra nju, a ne zlatni ukras.

"Vi ste sjajna žena, Eleanor. Znaite li to?" "Ne budite smiješni." "Zaista to mislim." "Pa, i vi ste meni dragi."

Ruth klecne u koljenima šaljivo se naklonivši. "Hvala vam, gospodo."

"Mogu li sada ja vama postaviti jedno osobno pitanje?" reče Eleanor bezbrižno, sklapajući ljestve.

Znala je da nije pošteno reći to što je namjeravala izgovoriti i osjećala se pomalo zločestom zbog toga. Ali neke trenutke u životu čovjek jednostavno mora iskoristiti.

"Naravno."

"Koliko već dugo spavate s mojim mužem?"

DVADESET PETO POGLAVLJE

MALI BUCK HICKS POTEZAO JE IZ MAMINE DOJKE KAO DA MU JE to posljednji obrok u životu. Clyde je već tjednima maltretirao Kathy da navikne mališana na bočicu. Negdje je pročitao da žena posve izgubi figuru ako predugo doji. Ali Kathy se nije žurilo. I ona je u tome uživala koliko i mali Buck. Pa, zaboga, nema još ni godinu dana.

Clyde je samo ljubomoran, a Kathy uostalom nije bilo jasno zašto uopće čita takve članke. Vjerojatno je to vidio u nekom stočarskom časopisu i pobrkao pojmove.

Kathy je već neko vrijeme bila na nogama, ali je još na sebi imala ružičastu podstavljenu kućnu haljinu. Sjedila je na kauču u dnevnoj sobi nemarno listajući časopis People, dok beba ne bude sita.

Časopis je objavio tri strane dug članak o Jordanu Tovnsendu i Krissi Maxton, s njihovim fotografijama u kaubojskoj odjeći, kako poziraju ispred nekog bizona na svom "rancu iz snova" u Hopeu, država Montana. Novinar je citirao Krissine riječi o tome kako je taj ranč jedino mjesto na kojem se osjeća posve u skladu sama sa sobom. Svejedno se doimala kao da nema pretjeranu želju približiti se tom bizonu. Bilo je još slika, između ostalih i nekoliko na kojima je par bio otmjeno odjeven, na premijeri Krissina novog filma Ubojstvo u svemiru III. Krissi je na sebi imala majušnu srebrnu haljinu koja je više ili manje otkrivala sve njezine čari. Jordan je izgledao kao da je napravio

lifting na licu. Doimao se kao da su mu stotinu i tri godine.

Kathy zijevne i prebaci dijete na drugu dojku.

Noćas je ponovno sniježilo. Clyde je izvezao ralicu da očisti cestu koja vodi do ranča. Kroz kuhinjska vrata dopiralo je jutarnje sun-

će, gotovo dotičući vrhove Kathryninih finih papuča od ovčje kože. Na radiju su ponovno puštali onu pjesmu o tipu kojeg je ostavila draga, pa provodi Božić sam sa svojim konjem.

Izenada, krajičkom oka spazi sjenu kako je kliznula preko suncem okupana saga. Zatim začuje korake na stubama, a onda i glasno kucanje na kuhinjskim vratima. Kathy ustane i upristoji se, a dijete istog trena počne plakati. Ona ga digne na rame i stane ga tapšati po leđima zaputivši se prema vratima.

Lice koje je ugledala kad ih je otvorila tako ju je šokiralo da je zamalo ispustila bebu. Sve je na njemu bilo sivo, od krzna na kapi do krajeva brade na kojima se bilo nakupilo inje. Čak je i koža, nekako prozirna i napeta preko muškarčevih izbečenih jagodica, imala sivu notu. Sve osim očiju, koje su zurile u nju poput dva prijeteća crna kukca.

Bio je to njezin prvi susret s lovcem na vukove, iako je stigao prije više od dva tjedna. Činilo se, doduše, da ga nikada nema u blizini. Tu i tamo bi ga uspjela nakratko ugledati kako se na svom vozilu za snijeg preko ruba livade penje prema šumi. Jedanput mu je bila mahnula, ali on je ili nije vidio ili je odlučio ne obratiti pažnju. Clyde i Buck već su nekoliko puta bili u njegovoj prikolici na razgovorima. Clyde joj je rekao da je lovac na vukove čudan i zlovoljan i neka ga ne uznemirava.

Mali joj je Buck urlao na uho, a lovac je piljio u njega kao da nikada prije nije vidio malo dijete.

Zatim kao da se iznenada sjetio da je i Kathy prisutna, pa rukom dotakne kapu.

"Gospođo."

"Vi ste gospodin Lovelace."

"Da, gospođo. Vaš muž mi je rekao..."

"Izvolite. Drago mi je da sam vas upoznala."

Ona ispruži ruku, a Lovelace je pogleda kao da ne zna što bi s njom. Zatim polako skine debelu rukavicu, a onda i tanju koju je nosio ispod nje. Kad je bio spreman rukovati se, Kathy je već bilo tako neugodno da je požalila što se uopće potrudila ispružiti ruku. Njegova je bila hladna i čvorasta, poput grane smrznuta stabla.

"Vaš muž mi je rekao..."

"Gospodine Lovelace, molim vas, udite. Ne želim da mi se ovo malo čudovište prehladi."

On stane oklijevati i Kathy uvidje da bi lovac najradije ostao gdje jest. Ona, međutim, širom otvori vrata, pa on bojažljivo kroči u kuhinju, pogleda iznova prikovana za uplakano dijete.

"Jeste li za kavu?"

"Je li mali vaš?"

Kathy se nasmije. Kakav neobičan starac. Što misli, čiji je?

"Tako je. Iako sam, u ovakvim trenucima, spremna razmatrati ponude."

"I zašto urla?"

"Samo je gladan. Baš sam ga hranila."

"Koliko mu je godina?"

"Krajem siječnja bit će mu godina dana."

Lovelace kimne glavom, razmatrajući njezine riječi. A onda, iznenada, odlijepi pogled svojih mrkih očiju od bebe i prikuje ga za Kathy.

"Vaš muž mi je rekao da mogu posuditi motornu pilu, da si ispilim nešto drva."

"O, naravno. Nema problema." "Rekao je daje u štaglju, ali nije."

On spusti pogled. Pila je ležala na podu, odmah pokraj vrata, među čizmama. Clyde je sinoć na kuhinjskom stolu laštio i podmazivao lanac, držeći joj usput već stoti put predavanja o tome kako mora šutjeti kao zalivena o lovcu na vukove.

"Smijem li je uzeti?"

"Da, naravno."

On se sagne i podigne pilu, a zatim otvori vrata.

"Neću vam ponovno smetati."

Prije nego što je Kathy uspjela reći kako joj ništa ne smeta i je li siguran da ne želi popiti kavu, lovac na vukove je nestao.

Lovelace je već petnaest dana tražio vukove, pretražujući šumu i kanjone u potrazi za tragovima i osluškujući razne frekvencije u

potrazi za radiosignalom. No, od vukova ni traga ni glasa. Nije ih čak čuo ni da zavijaju.

Počeo je na sjeveru, gdje mu je Calder rekao da misli da su se premjestili, pomičući se prema jugu, ne

prelazeći na drugu stranu planine, temeljito istražujući svaki puteljak, udolinu i potočić ucrtan na karti. Znao je da ona biologinja i Calderov sin vjerojatno i sami nastoje uhvatiti radiosignale, pa se stoga, kako bi ih izbjegao, uvijek držao putova za koje je mislio da će ih njih dvoje izbjegavati, zalazeći duboko u divljinu i izlazeći u ravnicu ponovno sa zapada.

Vrijeme je bilo prokletu. Gotovo je svaki dan otkada je stigao ovamo padao snijeg, kao daje Bog navijao za vukove i nastojao mu sakriti njihove tragove. Bio je to snijeg kroz koji je teško bilo poći bilo kamo. Već je prošlo dosta vremena otkada je radio na ovako veliku terenu, u ovako nepovoljnim vremenskim uvjetima, pa je već zaboravio kakve napore to iziskuje.

Vozilom za snijeg nije se mogao koristiti cijelo vrijeme, jer je proizvodilo previše buke. On je više volio obrnutu situaciju: čuti sve a da njega ne čuje nitko. Stoga se njime koristio samo za uspon u planinu, gdje bi pronašao sigurno mjesto na kojem bi ga ostavio, služeći se nadalje skijama ili krpljama, ovisno o terenu i stanju snijega.

Sadržaj ruksaka sveo je na minimum, ali sa šatorom, hranom, puškom i radioskennerom i dalje je težio poput mrtvaca na njegovim leđima, pa je u ovakvim trenucima, nakon cjelodnevnog hodanja po snijegu, jedva imao snage podići šator i zavući se u njega.

Sada je ležao u svojoj vreći za spavanje, ručnom svjetiljkom osvjetljavajući kartu, smišljajući kamo će krenuti kad otpočine i najede se i kad prestane ova mećava. Bio ju je namirisao u zraku još za dana, kad su oblaci stali poprimati žučkastu nijansu i stali se spuštati bliže tlu. Vani je bilo gotovo minus trideset stupnjeva. Kad je podigao šator, ruke su mu bile posve odrvenjele. Upalio je malu Colemanovu peć da otopi nešto snijega za piće, pa su mu prsti počeli bridjeti i boljeti ga kad je njima iznova procirkulirala krv.

Čitajući kartu, ustanovio je da se nalazi iznad mjesta po imenu Wrong Creek. Lovelace se tog imena sjećao još iz dječaćkih dana. Postojala je priča o tome kako je kanjon dobio ime, ali nije je se mogao sjetiti. Visoko iznad njega primijetio je simbol ukriženih sjekira šiljastih vrhova - simbol za rudnik, zacijelo napušten, pa odlu-

ci da će ga posjetiti. To bi moglo biti mjesto na koje će odlagati mrtve vukove. Pod pretpostavkom da ih uopće uspije uloviti.

On posegne rukom u ruksak i izvuče skener. Prokletinja je bila teška tonu, a beskorisna kao i uvijek. Ako čovjek ne zna frekvencije na koje su namještene ogrlice, to je kao da traži iglu u plastu sijena. A čak ako ga sreća i posluži, pa nabasa na signal, ne mora značiti da se radi o vuku. U okolici zasigurno ima i drugih životinja kojima je ovaj ili onaj biolog zbog ovih ili onih razloga nataknuo ogrlicu.

Možda se radi o planinskome lavu, medvjedu, kojotu ili jelenu.

On uključi skener i deseti put toga dana prijeđe skalom. Trebalo mu je za to pola sata, ali kao što je mogao i pretpostaviti, nije pronašao ništa do besmislenog krčanja. On ga isključi i gurne od sebe. Kad se sljedeći put spusti do prikolice po hranu, ostavit će ovo smeće dolje.

Prisili se da pojede nešto jelenova sušena mesa i otopi na peći nešto snijega za piće. Zatim ugasi svjetiljku i ostane ležati na leđima, slijepo zureći u krov šatora sve dok nije ugledao jedva primjetan žučkasti trag umirućeg svjetla.

Cijeli je dan razmišljao o Hicksovu djetetu. Nije mu još bilo ni godinu dana. Bilo mu je teško odvojiti pogled od tog malog stvorenja. One njegove ružičaste ručice i ono lišće posve iskrivljeno u urliku za majčinom dojkom. Onaj glas, energija, onaj čisti eksplozivni život u tom malom stvorenju posve su ga očarali.

Poznavao je mladunčad mnogih vrsta, znao je kako mirišu i kakvi su pod prstima, poznavao je njihove razne glasove, bilo za života, bilo u smrtnome hropcu, ali nikada nije upoznao ljudsko dijete. Cijelog svog života nikada nije držao bebu u rukama, niti ju je ikada dodirnuo. Nikada nije omirisao onaj topao i sladak miris, miris mla-dunčeta koji je osjetio tog jutra.

Na samom početku braka on i Winnie su otkrili da ne mogu imati djece. Ona je željela posvojiti dijete, ali njemu se nije sviđala pomisao da odgaja dijete drugog muškarca, tako da to nikada nisu učinili.

Kad god je to bilo moguće, Lovelace je izbjegavao susrete s djecom i uvijek se klonio beba. Možda se plašio da bi ga mogle dirnuti u bolnu točku. Poput njega, i Winnie je bila jedinica, tako da nisu imali nećaka i nećakinja koji bi dolazili u posjete i poslije dovodili vlastitu djecu.

Iznenada i bez nekog razloga koji je imao smisla, Lovelace se sjeti posljednje večeri koju je proveo s Winnie u bolnici.

Vani, u hodniku, liječnici su mu prigušenim glasovima rekli da Winnie umire. A kad je ušao i sjeo pokraj kreveta, pomislio je da je već umrla. Oči su joj bile zatvorene i nije čuo kako diše. Doimala se tako krhka, blijeda i puna modrica od silnih cjevčica i žica koje su bili zaboli u njezino sitno tijelo. No izraz na licu bio joj je spokojan, a kad je, nakon što je već neko vrijeme sjedio tamo, otvorila oči i ugledala ga, usne su joj se razvukle u osmijeh.

Počela je govoriti, tako tiho da se morao nagnuti sasvim blizu da je čuje, a činilo mu se i da se uključio u razgovor koji je ona već neko vrijeme vodila u mislima. Pretpostavio je da je to zato što je bila na tako mnogo lijekova, ali činilo se kao daje već na pola puta do raja i da se odlučila malo odmoriti i ogledati se na život prije nego što ga zauvijek napusti.

"Malo sam razmišljala, Joseph. O svim onim životinjama. Pokušavala sam izbrojiti koliko ih vjerojatno ima. Što ti misliš, koliko?"

"Winnie, ja..." Obuhvatio je njezinu ruku svojima. Nije imao pojma o čemu ona to govori. Glas joj je zvučao kao u snena djeteta.

"Koliko? Zacijelo ih je više od nekoliko tisuća. Deseci tisuća. Stotine tisuća. Misliš li da ih je toliko, Joseph?"

"Winnie," rekao joj je nježno. "Kojih životinja, dušo?" "Misliš li da ih je milijun? Nije, nije ih milijun. Ne toliko mnogo."

Ona mu se osmjehne, a on je ponovno nježnim glasom upita o kojim to životinjama govori?

"Pa, o onima, bedak jedan, koje si poubijao. Tijekom svih ovih godina. Pokušavala sam ih prebrojiti. Tako ih je mnogo, Joseph. Svi ti životi... svaka od njih imala je svoj, poseban život."

"Ne bi se trebala tako brinuti za gluposti."

"O, ne brinem se. Samo sam se zapitala, to je sve."

"Zapitala si se."

"Da."

Ona se iznenada namršti i prodorno se zagleda u njegove oči.

"Misliš li, Joseph, da je njihov život poput našeg? Mislim, ono od čega je načinjen, onaj plamičak duha ili čega već, u njima. Misliš li da je isti kao onaj u nama?"

"Ne, dušo, naravno da nije. Kako bi mogao biti?"

Činilo se da ju je preispitivanje iscrpilo, jer je zatvorila oči i ponovno utonula u jastuk s jedva primjetnim, zadovoljnim smiješkom na usnama.

"U pravu si", uzdahnula je. "Baš sam šašava. Kako bi mogao biti?"

Mećava je bjesnjela već dva sata. Dolazila je sa sjeveroistoka, ravno s druge strane jezera. Helen je osluškivala zvuk vjetra koji je naricao oko kolibe poput zbora neiskupljenih duša. Bila je zadovoljna što su na vrijeme odlučili prekinuti noćno pretraživanje terena. Ona podigne poklopac s peći i ubaci unutra još jednu cjepanicu, izazvavši time cijelu jednu malu erupciju iskrica. Zvuk probudi Buzza koji je izvaljen ležao na podu kolibe, na mjestu gdje je bilo najtoplije. On uputi Helen negodujući pogled, pa ona klekne i protrlja ga po glavi.

"Oh, pardon, molim te. Vrlo mi je žao."

Buzz se preokrene na leđa kako bi ga Helen podragala po trbuhu.

"Reci ti meni, postoji li igdje na cijelom svijetu ovako razmaženo, ružno pseto?"

Luke je sjedio za stolom, okrenut leđima prema njoj, ukucavajući posljednje bilješke današnjeg pretraživanja frekvencija u prijenosni kompjuter. On se okrene i nasmiješi, a onda se vrati svom poslu.

Sada se s GIS programom snalazio jednako dobro kao i ona. Znao je sastaviti nove karte i kombinirati ih da objasni zašto vukovi koriste određeni put ili zašto se zadržavaju na određenom mjestu. Helen nikada nije susrela nekoga tko tako brzo uči. Isto se događalo i kad bi danju bili vani u potrazi za vukovima. Luke je bio rođen za biologa.

Sad, kad je pao snijeg, običavali su se voziti kamionetom ili vozilom za snijeg sve dok ne bi uhvatili signal, a onda bi stali na skije i krenuli tražiti tragove. Kad bi ih pronašli, slijedili bi ih, katkad i kilometrima, sve dok ne bi došli do posljednjeg vučjeg plijena. Katkad je to bio odvratn krvavi prizor u snijegu, pa se prvi put, znajući za Lukeovo iskustvo s losom, Helen brinula da će ga to uzrujati. Slijedeći tragove, naišli su na mladu srnu koju su vukovi ubili samo nekoliko sati prije. Natjerali su je na čistinu i natopili snijeg njezinom krvlju. Uzimajući mjere i uzorke, Helen je krajičkom oka promatrala Lukea i ostala osupnuta njegovom mirnoćom.

Iste te večeri, za večerom u kolibi, razgovarali su o tome i Luke joj je objasnio, a da nijednom nije zamučao, zašto je to drugačije. Kad je on ustrijelio losa, nije to bilo zato da bi opstao. Naravno, postojao je sav onaj pritisak da mora udovoljiti ocu, ali na kraju ga je ubio jer je to bio njegov izbor. Uzeo je jedan život, a nije trebao. Vukovi, rekao je Luke, kao ni pleme Blackfoota koji su i sami nekada ovuda lovili, nemaju takav izbor. Za njih je to "ubi ili umri" situacija.

Helen ga je, klečeći na podu i dragajući Buzza, promatrala u odsjaju vatre. Uživala je u ovim zajedničkim večerima. Kad bi se vratili s terena, vani bi uvijek već pao mrak. Pred vratima kolibe topta-li bi nogama i otresali jedno drugom snijeg s leđa. Zatim bi jedno unijelo skije i opremu s vozila za snijeg, a drugo bi upalilo svjetiljke i naložilo peć. Ostali bi u kapama, jaknama i rukavicama sve

dok se koliba ne bi dovoljno zagrijala da se iz njih stane dizati para. Kad bi mobitel radio, Helen bi provjerila poruke i uzvratila pozive, a onda bi jedno od njih dvoje pripremilo večeru dok bi drugo stalo ukucavati bilješke u kompjuter.

Večeras su jeli Helenine makarone sa sirom, za koje je Luke i dalje tvrdio da ih obožava iako su ih jeli barem tri puta na tjedan. Kad za nekoliko trenutaka Luke završi s ukucavanjem posljednjih podataka u kompjuter, zaputit će se kući, a Helen će u sebi osjetiti onu uobičajenu, usamljenu prazninu. I ako se odmah ne primi nekog posla, nezaustavljivo će kliznuti, gotovo iz navike, u ponor sa-moprezira i okrivljavanja same sebe zbog Joela.

Peć zapucketa. Vani je mećava, činilo se, jenjavala. Luke klikne tipku za snimanje podataka i odmakne se od ekrana.

"Gotovo?" "Aha. Dođi vidi."

Helen ustane i stane iza njegove stolice, a on joj počne na zaslonu objašnjavati što je učinio.

Posložio je karte novim redoslijedom, tako da se vide sva mjesta na kojima su on i Helen pronašli "lokacije mirisa" - odnosno mjesta na kojima su vukovi redovno mokrili kako bi označili granice svojega teritorija i upozorili uljeze. Za drugih godišnjih doba ta je mjesta bilo teško pronaći, ali na snijegu su se lijepo vidjela, pa su njih dvoje svaki dan pronalazili nove lokacije.

Ovaj novi redoslijed karata pregledno je pokazivao da su vukovi uspostavili jasno obilježen teritorij površine od nekih petsto četvornih kilometara koji su obilazili svakih nekoliko dana. Njegov najsjeverniji dio bio je podnožje Wrong Creeka i odande se protezao prema jugu i istoku, do zapadnog ruba ranča Jordana Tovvnsenda.

Luke klikne na novu kartu koja se prostre preko one na ekranu.

"Vidi kako je ovo smiješno. Čini se kao da svaki vikend idu k Tovrasendovima."

"Pa, naravno da idu. Znaš da ima ono kino u podrumu."

Luke se nasmije, a Helen iznenada shvati da, otkada je stala iza njega, drži ruke na njegovim ramenima.

"Možda im p-pušta neke od filmova svoje cure." "Da, i poslužuje im hamburgere od bizonova mesa."

"Bizoni su stvarno gadni. Da sam ja vuk, držao bih se jelena." Helen ga lagano potapše po ramenima.

"Dobro obavljen posao, profesore."

On nagne glavu unatrag i nasmiješi joj se, a ona osjeti iznenadni poriv da se sagne i poljubi ga u čelo. Ipak se uspije suzdržati.

"Morao bi krenuti kući", reče. "Valjda."

Auto mu je bio dolje na cesti, nekih osamsto metara ispod jezera, gdje je i Helen držala svoj kamionet sad kad je pao snijeg. Nekih večeri, kad bi bilo kasno, vozila bi ga do dolje na vozilu za snijeg.

"Trebaš prijevoz?" "Ne, mogu skijati."

Dok se Luke spremao, Helen se užurbala oko pospremanja, nadajući se da će time sakriti zbunjenost koja ju je obuzela kad je Luke ono bio podigao pogled prema njoj.

Kakav joj je točno poljubac bio na pameti? Sestrinski? Majčinski? Ili nešto posve drugo? Ona prekori samu sebe. Luke joj je prijatelj, to je sve. Prijatelj u čijem joj je društvu bilo ugodno, koji je -za razliku od Joela - nikada nije kritizirao ili osuđivao, koji se brinuo za nju i koji ju je odvuкао sa samog ruba litice kad joj je to bilo najpotrebnije.

Znala je što Luke osjeća za nju. Po načinu na koji bi ga katkad ulovila da je gleda bilo je očito da je zaljubljen u nju. A bilo je trenutaka, morala je priznati, kao sada na primjer, kad je i sama za njega osjećala nešto slično tomu. Nedostajao joj je osjećaj tjelesne ugođe koji je osjećala u ono doba nakon što je stiglo Joelovo pismo, kad bi je Luke držao u naručju i pustio je da plače.

No, njezini su osjećaji još bili beznadno smrskani i sirovi. Katkad bi u sekundi znala potonuti iz veselja u očaj. U svakom slučaju, pomisao da bi se između njih nešto moglo dogoditi bila je apsurdna.

Luke je deset godina mlađi od nje. Dječak. Bože, kad je ona bila njegovih godina, na faksu... hm, možda i ne treba razmišljati na taj način. Zapravo, u to se doba Helen viđala s muškarcima koji su bili znatno stariji nego što je ona sada. Jedan od njih bio je u tridesetima, gotovo dvostruko stariji od nje. Ali to je drugačije, kad je muškarac stariji - pogledaj samo njezina oca i Courtney. Iako se s time još nije posve pomirila.

Luke je bio na vratima, spreman za polazak.

"Kad se vidimo ujutro?" upita on.

"U osam?"

"Može. Onda, laku n-noć."

"Laku noć, profesore."

Onog trenutka kad je otvorio vrata, na njega se obruši gomila snijega, nakon čega uslijedi huktavi nalet vjetra. Mećava se nije smirila, kao što je Helen mislila. Samo se njezin zvuk pritajio zbog

snijega nagomilanog oko kolibe. Luke je morao snažno gurati vrata kako bi se izborio s vjetrom i svim snijegom koji je pao u kolibu, a kad ih je uspio zatvoriti, stao je leđima naslonjen na njih, prekriven snijegom, smijući se iz sveg glasa.

"Već si se vratio?" upita Helen.

Luke se probudio u potpunom mraku. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da se sjeti gdje je. Ležao je na leđima, ispružen na grbavom madracu gornjeg kreveta, osluškujući prigušene jecaje vjetra i pitajući se što ga je probudilo.

Napeto je osluškivao ne bi li čuo Helenino disanje s donjeg kreveta, ali jedini zvukovi koji su dopirali do njega bilo je Buzzovo hrkanje i povremeno krckanje u peći. Bili su je dupkom napunili cjepanicama prije nego što su krenuli na počinak. Odjeveni su se zavukli u vreće za spavanje kako bi im bilo toplo i nakon što se vatra u peći ugasi. Luke baci pogled na svijetleći brojčanik svojega sata. Tek je prošlo tri.

"Luke?" prošapće Helen.

"Da."

"Je li ti dobro tamo gore?"

"Naravno, sve je u redu."

Posljednja se cjepanica prevrne u peći, osuvši rešetku komadićima žara od čega kolibu na trenutak obasja crvenkasta svjetlost.

"Nikada ti nisam zahvalila", reče ona.

"Na čemu?"

"Na svemu. Za to što si se brinuo za mene."

"Ne moraš mi zahvaljivati."

"Zašto me nikada nisi pitao što se zapravo dogodilo?"

"Mislio sam da ćeš mi sama reći ako budeš htjela."

I sada mu je rekla. A on je slušao, nastojeći si predočiti mjesta na kojima nikada nije bio i lice tog muškarca kojeg je voljela, koji je, mislio je Luke, zacijelo šenuo pameću kad ju je ostavio. Govorila je ujednačenim glasom, gotovo ravnodušno, iako bi katkad zastala i Luke bi čuo kako je progutala slinu znajući da se bori sa suzama.

No, uspijevala ih je zadržati. Tek kad je došla na pola priče i kad mu je govorila o pismu, o onom pismu koje je on sam pronašao na cesti i dao joj one večeri kad je Abe Harding ustrijelio vuka, tek onda joj se glas počeo gubiti i Luke je znao da plače. Svejedno je nastavila priču i ispričala mu čak i o ženi s kojom je Joel sada već zacijelo u braku. Luke je ležao na svom krevetu, u mraku iznad nje, i šutio.

"Oprosti", rekla je kad je završila. "Stvarno sam mislila da to mogu izvesti a da se ne rascemizdrim."

Čuo je kako šmrca i briše oči od suza.

"Stvar je u tome da sam stvarno mislila da je to to, znaš? Da je on onaj pravi. Ali eto. Malo gubiš, pa onda opet malo gubiš. Želim im sve najbolje u životu." Ona zastane. "Zapravo im želim da istru-nu u paklu."

Ona se nasmije kroz šmrcaje. Luke joj poželi reći daje taj tip ionako ne zaslužuje i da ga se na svu sreću riješila, ali nije bilo do njega da joj to kaže.

Dugo su oboje šutjeli. Dolje pokraj peći Buzz je počeo cviljeti, ganjajući medvjede negdje u snovima.

"A ti?" upita ona naposljetku. "Kako to misliš?"

"Mislim, cure i to. Sjećam se da sam te na sajmu vidjela kako razgovaraš s nekom stvarno lijepom djevojkom."

"Chervl. Oh, nije mi ona c-cura. D-draga je ona, ali..." "Oprosti. To nije moja stvar."

"M-ma, ne, ne smeta mi. Samo, cure... P-pa, vidiš, zbog ovog mog m-mucanja i toga, ni-nikada nisam, što bi se reklo..."

On osjeti kako mu se obrazi rumene kao u mala djeteta i zahvali Bogu što ga Helen sada ne može vidjeti. Sve ono što je želio i što nije želio reći doslovno mu je ispadalo iz usta. Nije mogao podnijeti pomisao na to da bi ga Helen mogla žaliti, jer situacija nije bila takva. Luke je vrlo rano shvatio da samosažaljenje samo još pogorša stvari.

On začuje šuštanje njezine posteljine i Helen je iznenada stajala na nogama, a njezino blijedo lice stvori se u mraku odmah pokraj njegova.

"Luke? Zagrli me. Molim te, zagrli me."

Glas joj je bio gorljivi šapat, na rubu suza. On sjedne u krevetu i izvuče se iz vreće za spavanje, a onda sklizne s kreveta i stane pok-

raj nje. Ona podigne ruke i obgrli ga oko vrata, a on nju obuhvati oko struka i privuče je na prsa.

Dodir njezina tijela gotovo ga ostavi bez daha.

"T-takosi..."

Tu zablokira. Nije to mogao izgovoriti. Ona podigne glavu, iako je u mraku njezino lice bilo tek mutna mrlja, poput tamne strane mjeseca. A on i dalje nije mogao izgovoriti te riječi, reći joj da je ona jedina žena koju je ikada volio i koju će voljeti. A onda osjeti kako ga njezine ruke puštaju i podižu se do njegova lica. Nježno mu je obuhvatila obraze, a on ugleda kako se njezina usta i beskrajno duboki bazeni njezinih očiju podižu prema njemu. On pogne glavu, zatvori oči i napokon, nakon svih onih beskrajnih maštanja, osjeti dodir njezinih usana.

Poljubila ga je u čelo, kao da ga blagoslivlja, da bi zatim usnama lagano prešla preko njegovih jagodica i poljubila mu sklopljene vje-đe. Naslonila je svoj obraz na njegov i on osjeti kako joj je lice hladno i vlažno, i nekoliko trenutaka oni ostanu tako, posve nepomični. Zatim Luke otvori oči i poljubi njezino lice na isti način. Osjećao je slane suze na njezinim obrazima i u kutevima usana. A kad su im se usne napokon spojile, Luke osjeti kako mu je cijelo tijelo zadrhtalo. On stane upijati njezin miris i njezin dodir, uvlačeći je u pluća tako duboko da mu se činilo kako će se dobrovoljno utopiti u njoj.

DVADESET ŠESTO POGLAVLJE

KAD JE BUCK STIGAO U GRAD, ČINILO SE DA SU BOŽIČNI SAJAM I rasprodaja pita još u punom jeku. Budući da se hranidba stoke tako otegla, Buck se bojao da će do sada već sve biti gotovo, ali su na ulici ispred vijećnice i dalje bili parkirani automobili, a ljudi su još pristizali.

Činilo se da su se Hettie Milhvard i ostale žene koje su organizirale događaj ove godine posebno potrudile. Ukrasile su pročelje zgrade, a bor pred njom okitile su obojenim svjetlima, pa se cijeli prizor, sa svježim snijegom, obasjan sunčanom svjetlošću, doimao doista dražesne. Hettie je čak uspjela nagovoriti Eleanor da se prvi put u nekoliko godina iznova uključi u organizaciju. I sada je bila tamo, barem je Buck računao na to da jest.

Jedva ju je natjerao da izađe iz kuće, nakon što je cijelu noć pa-ničarila da je Luke zaglavio negdje u mećavi. Baš se spremala nazvati Craiga Rawlinsona da organizira potragu, kad se, odmah nakon doručka, mali javio telefonski da ih obavijesti daje sve u redu i da je cijelu noć proveo zatrpan u kolibi s Helen Ross.

Kakva šteta, pomislio je Buck. Čovjek katkad jednostavno ne može objasniti perverzne načine na koje Bog kadšto raspodjeljuje svoje darove.

On nastavi voziti pokraj vijećnice i uz glavnu ulicu, usporivši dok je prolazio pokraj Paragona, da vidi hoće li uspjeti ugledati Ruth, ali izlog je bio prenatrpan da bi mu to uspjelo. On parkira malo ispred Nellvne zalogaj niče i pješice se zaputi natrag, nemarno se ogledavajući oko sebe da vidi promatra li ga tko. Obično je odgovor na to pitanje bio potvrđan, ali danas su, čini se, svi bili dolje na sajmu.

Kad je ušao, Ruth je stajala za blagajnom i usluživala učiteljicu, Nancy Schaeffer. A kad su praporci na vratima zazvonili, ona podigne glavu. Vidio je da joj nije drago što ga vidi.

"Jutro!" uzvikne on veselo objema.

"Bok, Buck," reče Nancy. "Sretan Božić!"

"Sretan Božić i tebi." On kimne glavom i osmjehne se Ruth.

"Ruth."

"Gospodine Calder."

Ona se odmah iznova okrene prema Nancy i njih dvije nastave razgovarati o nečemu što se tiče škole. Buck odšee u stražnji dio prostorije, pretvarajući se da razgledava robu. U trgovini nije bilo nikog drugog.

Već više od mjesec dana nije vidio Ruth niti je razgovarao s njom. Sada je na sebi imala uski smeđi pulover. Izgledala je sjajno. Nancy je napokon bila na odlasku. Ona pozdravi njega i Ruth, a kad su se vrata za njom zatvorila, Buck začuje istu onu jeku praporaca koja je popratila njegov ulazak u dućan.

"Buck, što dovraga, radiš ovdje?"

Ona se zaputi prema njemu s druge strane prostorije.

"Sretan Božić i tebi."

"Nije vrijeme za igrice."

"Ne igram se igrice."

Ona stane na sigurnoj udaljenosti i stane ga namršteno promatrati, prekrštenih ruku. On podigne ruke u zrak.

"Ruth, Božić je, zaboga, ljudi kupuju darove jedni drugima. Ovo je suvenirnica. Smijem biti ovdje."

"Buck, za slučaj da se poruka nije probila kroz taj tvoj šešir, među nama je gotovo. U redu?"

"Ruthie..." "Ne. Buck." "Tako mi nedostaješ..."

On zakorači prema njoj, ali ona uzmakne. Iznenada, netko u trgovini glasno kihne. Buck poskoči od

iznenađenja. Okrene se, ali na trenutak ne vidje nikoga. Zatim spusti pogled i ugleda dijete kako sjedi u nekakvoj maloj skakutavoj stolici i zuri u njega.

"Tko je, dovraga, to?"

"Zar ne prepoznaješ vlastitog unuka?"

"Što on radi ovdje?"

"Ti nemaš pojma ni o čemu, zar ne? Kathy pomaže Eleanor dolje na sajmu. Ja čuvam maloga."

"A, tako."

Buck osjeti nelagodu zbog djetetova postojana pogleda. Imao je osjećaj kao daje uhvaćen na djelu.

"Hajde sada, kreni." "Slušaj, sve što..."

"Nakon svega što se dogodilo, ne mogu vjerovati da si u stanju učiniti ovakvo što."

"Kako to misliš 'nakon svega što se dogodilo'?"

Ruth suzi pogled. "Misliš, nije ti rekla?"

"Nije mi rekla što?"

"Ona zna sve, ti glupi idiote! Za nas."

"Nemoguće..."

"Moguće. Zna."

"Tisijoj rekla?"

"Nisam joj morala reći. Znala je."

"Ali ti si priznala?"

Uto se začuje zvon vrata. Ruth i Buck se okrenu prema ulazu. Mali Buck reče: "Din-don!"

"Gospodo Iverson!" uzvikne Ruth veselo. "Kako ste?" Zatim se okrene prema Bucku i procijedi: "Idi. Odmah."

Buck izađe iz trgovine ne pozdravivši nikoga, čak ni vlastita unuka. Otputi se na benzinsku crpku kupiti cigare, a onda, hodajući prema autu zapali jednu, cijelo vrijeme razmišljajući o Ruthinim riječima. Kad je sjeo za upravljač, bio je tako smeten da se zamalo uključio u promet ravno ispred golemog šlepera. Kad je vozač kamiona sjeo na trubu, Buck je umalo doživio srčani udar. Cigara mu je ispala iz usta i progorjela hlače.

Eleanor mu nije rekla ni riječi. Nisu ni inače mnogo razgovarali, ali čovjek bi pomislio da će nešto spomenuti, budući da su ona i

Ruth poslovne partnerice i to sve. Imao je toliko pitanja koje je htio postaviti Ruth, ali nije mogao /bog one žene, Iversonove. Na primjer, kako je, dodavola, Eleanor saznala? I kako to da su ona i Ruth još u istom poslu? To nije imalo nikakvog prokletog smisla.

Vozio se natrag prema ranču, a misli su mu skakale s jedne turobne teme na drugu, da bi se na kraju smirile na onome o čemu je ovih dana uglavnom razmišljao- vukovima, koji su krivi za sve.

Već nekoliko dana nije vidio starog lovca na vukove pa se, kad je stigao na mjesto podno ranča, gdje se cesta račvala, zaputio lijevo i nastavio voziti uzbrdo, prema Kathyinoj kući.

Možda Lovelace ima neke vijesti koje će ga razveseliti.

Lovac na vukove izveo je vozilo za snijeg nizbrdo kroz drveće i na čistinu prekrivenu snijegom pri vrhu livade iznad kuće. Teren je bio kvrgav i škodio mu je leđima koja su ga ionako boljela od sveg onog snijega koji je morao očistiti najprije sa šatora, a onda i s vozila. No, bio je navikao na boljke, pa mu bol nije pokvarila raspoloženje. Prošlo je već nekoliko godina otkada je morao noćiti vani na onakvoj mećavi i iako je trebalo imati samo dobru opremu i biti domišljat, bio je zadovoljan što još nije prestar za to.

Zapravo je bio sretan jer je sada znao gdje su vukovi.

Kad se vjetar smirio, negdje oko četiri ujutro, čuo ih je kako zavijaju, a kad se razdanilo, pronašao je i tragove, nekih stotinu metara od svog šatora. Činilo mu se kao da su čuli da je lovac u okolici, pa su došli vidjeti na što nalikuje. Sad kad je znao na kakvom se terenu zadržavaju, vraćao se u prikolicu da načini plan i uzme što mu treba da bi ih poubijao.

Ispod, u podnožju livade, crne krave u nizu žvakale su sijeno koje im je bilo razbacano po snijegu. Iza njih, Lovelace je ispred kuće vidio automobil Bucka Caldera parkiran iza automobila Hicksovih.

Kad se spustio do ravnijeg tla i skrenuo prema štaglju, primijeti da su vrata njegove prikolice otvorena. Zatim, samo trenutak poslije, ugleda kako iz nje izlazi muškarac. Bio je to Buck Calder. A sada je za njim izlazio i njegov zet, zatvarajući vrata za sobom. Hicks se doimao pomalo glupavo, ali Calder se nasmiješi, mahne mu i pričekava da im Lovelace vozilom za snijeg pride posve blizu.

"Gospodine Lovelace. Drago mi je što vas vidim."

Lovelace ugasi motor.

"Što ste radili u mojoj prikolici?"

"Tražili smo vas, da vidimo je li sve u redu."

Lovelace ne reče ništa. Na trenutak se zagleda u Caldera, a onda siđe s vozila za snijeg i uđe u prikolicu. Prolazeći mimo njih, krajičkom oka primijeti kako je Hicks iskrivio lice u grimasu, poput zločesta djeteta. Što li misle njih dvojica, tko su, razmišljao je Lovelace uspinjući se stubama. Da tako njuškaju uokolo, nepozvani. On se obazre oko sebe, da vidi jesu li štogod dirali. Činilo se da je sve na svom mjestu. On ponovno izađe i pogleda ih s visine.

"Nemojte da se to ponovi", reče.

"Kucali smo, ali nije bilo odgovora pa samo se zabrinuli da..."

"Ako mi bude trebala vaša pomoć, zatražit ću je."

Calder podigne ruke u zrak. "Hej, oprostite."

"Da, oprostite, gospodine Lovelace," ponovi Hicks, poput papagaja.

Lovelace hladno kimne.

"Onda, kako ide?" upita Calder, prijateljski, kao da se ništa nije dogodilo. "Ste ih već ulovili?"

"Kad budem imao što reći, reći ću vam."

S tim riječima, on im zalupi vrata pred nosom.

Mali Buck sjedio je na rubu kuhinjskog stola dok mu je Kathy pokušavala zakopčati odijelce za snijeg. Dječaciću se ta pomisao uopće nije sviđala i nastojao je to pokazati cijelom svijetu. Siroto stvorenje bilo je prehladeno, lice mu je bilo posve crveno i curio mu je nos. Eleanor je sjedila na drugom kraju stola i kosala luk.

Bio je utorak, jedina večer u tjednu kad je Luke dolazio kući ranije, stoga i jedina kada se Eleanor zaista trudila pripremiti dobru večeru. Večeras su imali riblju pitu i to zbog dva razloga: Luke ju je obožavao, a njegov je otac nije mogao podnijeti.

Dijete prodorno vrisne.

"Hoće ostati s bakom", reče Eleanor. "Je li tako, dušo?"

"Hej, uzmi si ga. Daj se umiri, čudovište malo! Jesam lija ikada bila ovakva?" upita Kathy.

"I gora."

"Ima igore od ovoga?"

Upravo mu je navlačila rukavice, kad kuhinjskim prozorima preleti svjetlost automobilskih farova. Nekoliko trenutaka kasnije, dok je beba hvatala dah za novi nalet urlanja, one začuju Lukea kako se uspinje puteljkom do kuće. Zviždukao je. Eleanor ga nikada prije nije čula zvižducati.

"Bar je netko sretan", reče Kathy. Buck ponovno počne plakati.

Luke uđe u kuhinju. Skinuvši šešir i čizme, on poljubi Eleanor, a onda podigne dijete i stane s njim šetkati kuhinjom. Mali istog časa prestane plakati.

"Trebaš posao?" reče Kathy. "Već ga imam."

"Posao zbog kojeg ostaje vani cijelu noć u mećavi", reče Eleanor.

"Mama, sve je bilo u redu."

Eleanor ga je promatrala kako plesucka s djetetom u naručju dovršavajući rezanje luka. Grudima joj se širila neka toplina promatrajući ga kako je sretan. Dok su se vraćale sa sajma, Kathyjoj je rekla da su ljudi počeli raspredati priče o Lukeu i Helen Ross. Eleanor ih je otpisala kao potpunu bedastoću. Luke preda malog Bucka Kathy i zaputi se u svoju sobu. Uskoro Kathy odnese dijete u auto i zaputi se kući, ostavivši Eleanor samu u pripremanju večere.

Nije imala pojma gdje je bio veliki Buck. Vjerojatno se negdje krio, pokušavajući smisliti koju igru zaigrati kad dođe kući. Eleanor se nasmiješi od te pomisli.

Ruth joj je ispričala kako ju je Buck jutros posjetio. Jadna žena i dalje nije mogla pojmiti Eleanorin stav. Od prevarenih žena se očekuje da budu osvetoljubive kad se radi o "drugoj ženi", pa čak i sklone ubojstvu. Eleanor je znala da je Ruth pomalo sumnjičava zbog njezine smirene reakcije. Dapače, bila je i posve zaprepaštena što ovakva situacija ne dovodi u pitanje njihovo prijateljstvo ni - što je bilo važnije - njihov poslovni odnos. Od svega toga Eleanor je samo još više uživala u cijeloj stvari.

Zapravo, Ruthinu vezu s Buckom nisu ni spomenule od onog dana kad je Eleanor objavila da je svjesna njezina postojanja. Točnije rečeno, nije se imalo što više reći o tome. Katkad se pomalo stidjela načina na koji je potegnula tu temu, upitavši Ruth, onako -iz neba pa u rebra - koliko dugo već spava s njim. Tu Eleanor nije bila posve iskrena, jer je u tom trenutku bila poprilično uvjerena u to da je ta veza već gotova.

Ako ništa drugo, Ruth služi na čast što nije ni pokušala bilo što poreći. Ali ipak ju je zanimalo kako je Eleanor saznala.

"Vi ste jednom bili u braku, zar ne?" upitala je Eleanor. "Da."

"Koliko dugo?" "Nekih pet minuta."

"Hm, to vjerojatno nije bilo dovoljno dugo. Ali nakon nekog vremena, jednostavno nekako znate da se te stvari događaju. Osim toga, Ruth, bojim se da sam imala i puno iskustva s tim."

Pošteđjela ju je pojedinosti o tome kako je ovaj put doznala za nevjeru. Toga kako je, kad je prvi put ušla u suvenirnicu i ponudila svoj udio u poslu, ustanovila kako joj je Ruthin parfem neobično poznat i kako je poslije shvatila daje to isti onaj miris koji bi osjetila kad bi Buck došao kući i blesavo na prstima hodao spavaćom sobom, uvjeren kako Eleanor duboko spava. Toga kako je one večeri čula Buckov auto ispred Ruthine kuće i poslije pronašla jednu od njegovih cigara na kolnom prilazu.

"Uvijek postoji negdje neka žena", nastavila je Eleanor. "Katkad ih je i nekoliko u isto vrijeme. Iako često ne znam o kome se radi. A iskreno da vam kažem, Ruth, više me nije ni briga."

"Ne mogu to vjerovati."

"Istina je. Naravno, nekada me bilo briga. A kad sam nekako prešla preko toga, onda mi je bilo krivo što ljudi žale mene, a zapravo bi trebali žaliti Bucka. Ali čak me ni to više ne dira. Nek' ljudi misle što ih je volja."

"Zašto ste i dalje s njim?"

Eleanor slegne ramenima. "A kamo da odem?"

Sirota je Ruth bila potresena. I premda ju je Eleanor uvjerila u to da njihov poslovni dogovor uopće neće patiti, Ruth se prema njoj

od onda ophodila oprezno i s poštovanjem. Kad se nakon božićnog sajma vratila u suvenirnicu, Ruth joj je nervoznim šapatom, dok je Kathy u kupaonici presvlačila dijete, ispričala kako ju je Buck došao posjetiti i o čemu su razgovarali.

I tako je Buck sada svjestan da Eleanor zna za njegovu nevjeru. Zgotovljavajući večeru, ona si dopusti neznatnu dozu zadovoljstva pri pomisli na to kako se vjerojatno u ovom trenutku osjeća njezin muž.

Prošlo je sat vremena prije nego što je začula njegov auto. Kad je ušao, Eleanor je bila zaposlena postavljanjem stola. Podigla je pogled i ugledala ga nervoznog, zadovoljavajuće blijeda i pokajnička izraza na licu.

"Nešto fino miriše", reče on.

Eleanor se nasmiješi i obavijesti ga daje za večeru riblja pita.

DVADESET SEDMO POGLAVLJE

SAMO SU SE LJUBILI. LJUBILI SU SE I LEŽALI JEDNO DRUGOM U NA-ručju na njezinu krevetu i razgovarali sve dok zora nije zakucala na snijegom zatrpane prozore. To je bilo sve. Što je u tome zlo?

Bilo je to pitanje kojim je Helen mučila samu sebe od trenutka kad je Luke večer prije otišao kući ostavivši je samu u kolibi s utvarom krivnje koja se radala u njoj. Za sada je više ili manje uspijevala uvjeriti samu sebe da nema razloga za to. Njezine i Lukeove potrebe su jednake, neprestano je ponavljala u sebi. Pa ako su oboje pronašli utjehu u onome što se dogodilo, zašto ne? Zašto bi, zbog - skromne razlike u godinama i, mora se priznati, u nevinosti, to iznenada moralo postati pogrešno? Zamalo se uvjerila u to.

Joel joj je jednom rekao da je zacijelo diplomirala osjećaj krivnje, a ne biologiju i da bi se zapravo trebala baviti građevinom, kako bi mogla izgraditi zatvore za samu sebe. Luke je, ispostavilo se, bio isti.

Sklupčana uz njega te noći ispričala mu je kako je godinama osjećala krivnju za brak bez ljubavi u kojem su bili zarobljeni njezini roditelji. A Luke je njoj ispričao kako je isto to osjećao zbog smrti svog brata. Zatim su, s mnogo žara i gotovo nikakvim učinkom, uvjeravali jedno drugo kako su ti osjećaji krivnje zapravo apsurdni. Ali apsurdnost zatvora drugih ljudi uvijek je nekako lakše vidjeti.

Danas su došli u Great Fališ kupiti Helen haljinu za vjenčanje njezina oca. Trebala je prekосуtra poletjeti za Barbados. U skrom-

nom nastojanju imitiranja karipskog vremena, s planina je puhao chinook i snijeg se brzo topio.

Došli su u odvojenim autima i našli se, kako je bilo dogovoreno, poput skrovitih ljubavnika, na parkiralištu trgovačkog centra. Helen je stigla prerano pa je, ukotvivši kamionet u sivom moru bljuzgavice, deset minuta sjedila i promatrala autocestu u iščekivanju Lukeova Jeepa. On je dolazio iz Helene nakon govornih vježbi. Čekajući ga, Helen se počela brinuti da će, nakon posljednjih događaja, situacija među njima biti napeta. No, kad je došao, Luke je bio drag i prirodan, čak ju je, iako na kratko, obgrlio oko ramena dok su hodali prema ulazu.

Sve su trgovine bile okićene božićnim svjetlima i svjetlucavim dekoracijama, a hodnici trgovačkog centra odzvanjali su od božićnih pjesama. Svuda se prodavala samo zimska odjeća, pa se Helen počela pitati koliko će točno upadati u oči na Barbadosu odjevena u parku i skijaške hlače, kad je Luke spazio nešto na vješalici koja je bila označena natpisom RASPRODAJA. Bila je to jednostavna žuta haljina bez rukava, broj trideset osam. Ona je ode probati, no bez posebnog oduševljenja.

Prošla su četiri mjeseca otkada se posljednji put pošteno pogledala u ogledalo, pa se sada doslovno šokirala. Kosa joj je već narasla, zbog čega je izgledala poput loše preparirane vrane. A do sada nije ni

shvatila koliko je zapravo smršavjela. Na licu su joj se vidjele samo jagodice, a pod snažnim fluorescentnim svjetlom oko očiju je imala samrtničke kolutove. Kad je skinula odjeću, prizor je bio još i gori. Koža joj je na rebrima i izbočenim kukovima bila tako napeta daje imala osjećaj da kroz nju može vidjeti kosti. Haljina je na ramenima imala samo tanke bretele, pa ju je trebalo probati bez grudnjaka. Kad ga je otkopčala, grudi su joj se doimale nekoliko brojeva manje. Isuse, pomislila je, izgleda poput neke od Joelovih žrtava gladi. Ona na brzinu prevuče haljinu preko glave da odagna taj prizor.

Začudo, haljina je izgledala dobro. Bila je preduga i malo je plesala oko nje ispod pazuha, a sve zajedno djelovalo je pomalo komično, budući da joj je koža posvuda, osim na licu i donekle na rukama, bila posve blijeda. No, boja joj je pristajala. S malo šminke, ili s puno šminke, možda i prođe. Luke ju je čekao pred ulazom u kabinu i proučavao vrhove svojih čizama, doimajući se kao da mu je pomalo nelagodno dok su dvije mlade žene pokraj njega raspravljale o tome treba li jedna od njih kupiti vestu koju je isprobala ili ne. "Luke?"

On podigne pogled i ugleda je kako hoda prema njemu, bosih nogu, osjećajući se nelagodno i razotkriveno, poput djevojčice koja se sprema na prvi ples. Ona zastane ispred njega i smeteno se okrene oko sebe. Kad su im se oči ponovno srele, Luke se mrštio i lagano vrtio glavom.

"Ne? Ne sviđa ti se?"

"N-ne. Mislim, sviđa mi se. Samo..." On na trenutak spusti pogled i udahne zrak, što je katkad činio kad bi se zablokirao, čekajući da se riječi u njemu oslobode. Zatim je pogleda u oči.

"Dobra je", reče jednostavno.

Ali osmijeh koji joj je uputio dirne Helen ravno u srce.

Lovelace poput vuka omiriše noćni zrak.

Posljednjih sat vremena bojao se da će vjetar ponovno okrenuti na zapad te da će uvući njegov miris u kanjon i na drugu stranu potoka, gdje je bio postavio strvinu. Ako se to dogodi, može pokupiti stvari i krenuti kući. Ali vjetar je zadržao svoj sjeverni pravac, pa se moglo očekivati da će miris jelenje krvi ponijeti niz kanjon, točno onamo kamo je Lovelace i htio.

Sve do ranog poslijepodneva puhao je chinook, vukući s planina oblake sive poput škrljevca i tjerajući ih pred sobom iznad poljana. Cijelo je jutro s drveća kapao otopljeni snijeg, slijevajući se po stijenama, a ledena je korica pucketala kako se snježni pokrivač topio i premještao. Lovelace je vidio dva odrona snijega, a još je nekoliko puta čuo potmulu grmljavinu lavine kako se valja kroz visinske kanjone. Kad se snijeg tako ispremještao, svijet se iznova posve zaledio.

Bilo je devet sati. Čeka već gotovo četiri sata.

Ležao je na trbuhu u svojoj vreći za spavanje, zavučen u procijep visoko u stijeni koja se protezala duž kanjona. Ispod njega zjapio je ponor od nekih šezdesetak metara, a iznad njega se izdizao ostatak stijene otprilike iste visine.

Da bi došao do tog mjesta morao se provlačiti poput guštera, ali isplatilo se, ne samo zbog toga što ga je stijena štitila od padalina i

hladnoće, već i radi pogleda na ledom prekriven potok koji mu se odavde pružao. Tlo je u špilji bilo suho i posuto komadićima kostiju, a zrak je mirisao na planinskog lava.

Sada je, kroz noćni nišan na svojoj pušci, iznova prešao pogledom preko kanjona, jezovitim malim zelenim svjetlom prelazeći potokom i puteljkom pokraj njega. Tom će se stazicom vukovi vjerojatno poslužiti ako uopće dođu. A onda ugleda kako se među drvećem nešto miče i srce mu brže zakuca. No, bila je to samo divlja mačka koja se probijala preko snijegom prekrivenog stabla što ga je vjetar oborio na tlo. Dok ju je Lovelace promatrao, životinja se iznenada ukoči, osjetivši opasnost, a oči joj poput svjetala automobila bijesnu u promijenjenoj aureoli noćnog nišana. Zatim jurne natrag u šumu i nestane.

Lovelace iznova prijeđe nišanom uz potok sve dok nije došao do mjesta na kojem je ostavio mladog jelena. Strvina je i dalje bila nedirnuta. Bio gaje ustrijelio u sumrak, malo više uzvodno, a onda ga je dovukao ovamo, šljapkajući kroz vodu u gumenim čizmama kako ne bi ostavio tragove. Stijene što su provirivale na površinu potoka bile su skliske, a plićaci prekriveni varljivim ledom. Toliki gaje napor posve iscrpljivao, a osjećao je i bol u plućima, pa je svako malo morao zastajati da uhvati zraka. Kad je stigao do stijene, pažljivo je izrezao metak iz jelenova mesa, da bi mu zatim rasporio trbuh, prerezao grlo i pustio da krv curi u vodu. Zatim mu je crijeva rastegnuo po stijeni kako bi miris lakše krenuo kanjonom.

Izgledi da ovaj plan upali od prve bili su mali. Po tragovima koje je pronašao tog jutra znao je da su vukovi bili u blizini većer prije. Ali sada su već mogli biti trideset kilometara dalje. Može mu se dogoditi da tjednima svake noći proleži u ovoj pećini i svejedno ne uhvati ništa. A ako se i pojave,

neće ih biti jednostavno pogoditi s ove udaljenosti.

Izmjerio ju je kad je jučer pronašao ovo mjesto. Potok je bio nekih dvjesto pedeset metara udaljen od podnožja stijene, što je danju savladiva udaljenost. Noću je, međutim, taj razmak velik. Lovelace je namjestio pušku tako da nadomjesti pad metka na toj udaljenosti, ali trebalo je pucati pod određenim kutem. Zbog bočnog je vjetra cijela stvar bila još kompliciranija. Puhao je dobrih trideset kilometara na sat. Morat će uzeti u obzir barem pola metra, koliko bi vjetar mogao zanijeti metak.

Lovelace je bio gotovo siguran da ona žena i Calderov klinac nisu vani u potrazi za vukovima, a i da jesu, neće se moći popeti ovamo a da on ne čuje njihovo vozilo za snijeg ili ne ugleda njegova svjetla kako se približavaju kanjonom. Ali uvijek postoje izgledi da je u blizini netko drugi tko bi mogao čuti zvuk prigušivača. Možda je ipak trebao postaviti omčaste zamke.

Prva tri sata bio je budan i na oprezu. Sada je, naprotiv, bio već umoran i počeo je osjećati hladnoću na stopalima. On odloži pušku, nasloni glavu na lakat i zatvori oči.

Kad ih je ponovno otvorio i pogledao na sat, ustanovio je da je prošao cijeli sat. Proklinjući sama sebe, on zgrabi pušku i otvori noćni nišan. Jelen još nije bio načet. Ali pomaknuvši nišan malčice udesno, Lovelace ugleda nekakvu sjenu kako je zakoračila ravno u njegov nevidljivi zeleni krug svjetla.

Bila su dva, tri, sada i četiri. Jedan za drugim, u nizu, dolazili su putem koji je pratio okuku potočića, a oči su im svijetlile kao da im u dupljama gore fluorescentne vatre. Vuk na čelu kolone bio je gotovo bijel, činilo mu se, iako se kroz nišan doimao nekako mliječno-zelenim. Po veličini, mjestu na čelu povorke i položaju repa, Lovelace pretpostavi da se radi o ženki-vođi čopora. Vidio je da na vratu ima ogrlicu kao i vuk iza nje. Preostala dva bili su manji, ne posve dorasli.

Lovelace osjeti kako mu srce počinje jače lupati u grudima. Nije mogao vjerovati da gaje snašla takva sreća. Potiho je otkočio pušku i uključio laserski nišan.

Ako je vjerovati Calderu, u čoporu ih je bilo osam, pa je napeto promatrao mjesto na kojem je puteljak zavijao, očekujući ostale. No, nisu se pojavili. Baš čudno, pomisli, da ne love svi zajedno, ali mogao je pokušati ustrijeliti barem dva. Vukove s ogrlicama ostavit će na životu dok ne poubija sve ostale. Dok bude signala, ženska će misliti daje cijeli čopor živ i zdrav. A osim toga - kad bi samo uspio otkriti proklete frekvencije - ta bi ga dva mogli odvesti do ostalih.

Vukovi su se sada zaustavili, na mjestu gdje je staza uranjala u vrbik, nekih osamnaest metara nizvodno od jelena. Bijela je vučica stajala posve nepomično uzdignuta nosa, pa se Lovelace zabrine nije li na vjetru osjetila njegov miris. On namjesti crvenu točkicu lasera na njezine grudi. Možda bi trebao zanemariti ogrlicu i koknuti je sada. Problem je bio u tome što su ona dva bez ogrlica bili uglav-

nom skriveni vrbinim šibljem. Samo će ih preplašiti. Ali bijela je vučica sada ponovno krenula, a ostali za njom.

Prošlo je deset minuta prije nego što je, šetajući amo-tamo obalom, zaključila da im ne prijete nikakva opasnost ako prijeđu led i potok do stjenovita oltara na kojem je ležao jelen. Lovelace ih je sve mogao već deset puta poubijati, ali je umjesto toga čekao i promatrao ih. Želio je da se svi domognu jelena i pojedu dovoljno da iza sebe ostave dojam kako su ga oni i ubili.

Tek kad su se dobro pogostili, Lovelace se spremi za odstrel. Dva vuka bez ogrlica stajala su jedan pokraj drugog, glava uronjenih duboko u jelenovu strvinu. Lovelace podigne lasersku točkicu na bližeg, kojem je vidio veći dio prsa. Vuk podigne glavu kako bi progutao zalogaj. Lovelace ugleda zeleno svjetlucanje krvi na njegovoj njušci.

Zatim potegne okidač.

Udarac metka podigne vuka u zrak i odbaci ga unatrag, ravno u potok. Mislio je da će uspjeti likvidirati samo jednog. Ostali će, mislio je, pobjeći. Ali nisu. Samo su prestali jesti i ostali stajati, zureći u vuka kojeg je ubio i kojeg sada više nije mogao vidjeti, jer je otplu-tao iza stijene. Stari lovac na vukove na brzinu ubaci novi metak u cijev.

Drugoga je pogodio ravno u glavu pa se, na mjestu mrtav, srušio pokraj jelena. Ovaj put preostale dvije životinje jurnu poput opaljenih mačaka. Već su sljedećeg trenutka pljuskali kroz vodu, da bi se zatim popeli na ledom prekrivenu obalu i nestali među drvećem.

Trebalo mu je gotovo sat vremena da se spusti niz potok i dovuče mrtve vukove natrag, vukući ih za stražnje noge. Bili su to još mladunci, ali su svejedno težili barem trideset, trideset pet kilograma svaki, tako da je, nakon što ih je utovarilo na vozilo za snijeg i odvezao se do napuštenog rudnika, jedva smogao snage da ponovno kroči na tlo.

Odložio ih je pokraj obraslog otvora za ventilaciju skrivenog iz-raslom travom koji je pronašao dan prije. Zatim pažljivo podigne is-trunule borove balvane kojim je otvor nekada davno zatvoren.

Jednog po jednog, on prebaci vukove preko ruba otvora i nježno ih, držeći ih za repove, spusti unutra. Osluškiavao je dok su se vučja tijela uz zvukove odronjavanja kamenja kotrljala niz tunel, da bi uz

prigušeni udarac završila negdje u dubini rudnika.

Stajao je tako jedan trenutak, osluškujući tišinu.

"Misliš li, Joseph, da je njihov život poput našeg? Mislim, ono od čega je načinjen, onaj plamičak duha ili čega već, u njima. Misliš li da je isti kao onaj u nama?"

"Ne, dušo, naravno da nije. Kako bi mogao biti?"

Vjetar se smirio. Iznova je počinjalo sniježiti. U zoru više neće biti tragova.

Još nije mogao vjerovati da zaista odlazi.

Avion je trebao poletjeti sljedećeg jutra u šest. Usprkos njezinu negodovanju, Luke je inzistirao da je odveze na aerodrom. Torba joj je, još nespakirana, ležala na krevetu.

Otac joj je poslao brošuru hotela u kojem će svi odsjesti. Zvao se Sandpiper Inn i izgledao je poput pravog raja. Palme i travnjaci protezali su se sasvim do plaže, a s druge strane prostirao se fantastično plavi ocean, još ljepši od onog iz njegova sna koji joj nikada nije ispričao. Blagovaonica je bila otvorena sa svake strane i okružena egzotičnim biljkama. Pokušavao je ne maštati previše o tome kako bi bilo tamo s njom.

Budući da su sutra ujutro morali ustati tako rano, Luke je već odavno trebao otići kući, ali nije mogao podnijeti ni samu pomisao na to, pa se pretvarao da radi nešto važno na kompjuteru. Helen je sjedila za stolom preko puta njega, grizući usnu posve usredotočena na šivanje, pa ju je bilo lako promatrati. Nakon što je u Great Fal-Isu kupila haljinu, otišla je na šišanje i sada je s novom frizurom izgledala mlađe.

Već je bila suzila haljinu sa strane, a bila je uskoro gotova i s potkraćivanjem. Ranije, nakon večere, isprobala ju je uz nove cipele koje je kupila, pa je stala na stolicu nasred kolibe, a on joj je pri-badačama uhvatio rub. Za to im je trebala cijela vječnost, djelomice zato što Luke nikada prije nije radio takvo što, ali uglavnom zato što su se oboje cijelo vrijeme cerekali. Bilo im je nekako smiješno da to rade usred zime u planinskoj kolibi. što je bilo još gore, Helen se neprestano krivila, sad na jednu, sad na drugu stranu, a onda se žalila što Luke nije ravno uhvatio rub haljine.

I tako. Neće je biti punih deset dana.

Sve su isplanirali. Dok nje nema, Luke će živjeti u kolibi, brinuti se o Buzzu i tražiti vukove. Helen je rekla da će mu, ako bude do-

bar, dati nekoliko sati slobodnog na Božić. Njegovim roditeljima nije smetao takav dogovor, a Helen je uredila stvari s Danom Priorom koji je rekao da može, ako sve ostane "neslužbeno". Helen je rekla da to zapravo znači, dokle god ga neće ništa koštati. Dan je ponudio Lukeu da ga jedan dan drugi tjedan povede na letenje, da malo tragaju iz zraka.

Helen završi šivanje i zubima prekine konac. Zatim podigne haljinu da je odmjeri pogledom.

"Ne mogu se načuditi kako si mudro pronašao ovu haljinu. Vjerojatno je to jedini komad ljetne odjeće koji su imali u cijeloj Mon-tani."

"Ja mislim da sam rođen za kupnju."

Ona se nasmije. Buzz iznenada počne glasno lajati. Vjerojatno je nanjušio neku životinju koja je prolazila pokraj kolibe. To se često događalo. Helen ga ušutka. Ona ustane i odnese haljinu do kreveta, slažući je kako bje spustila u kovčeg.

"Zar je nećeš probati?"

"Hoćeš da je probam?"

Luke kimne glavom. Ona slegne ramenima.

"Može."

On se okrene i stane se praviti da studira kompjuterski zaslon, kao što je činio i prije kad bi se Helen presvlačila. Kao što je uvijek činio. Uvijek mu je bilo teško slušati kako skida odjeću, zamišljati tu sliku u glavi, osjećajući istovremeno uzbuđenje i stid. A sada, od onog poljupca, bilo je to poput nekog istančanog mučenja, gotovo više nego što je mogao podnijeti. Sve ga je to tako zbunjivalo. Kako da zna što Helen osjeća prema njemu?

U tim stvarima gotovo da uopće nije imao iskustva, ali nije bio glup. Po načinu na koji ga je poljubila znao je da su već nešto više od tek dobrih prijatelja. Ali što sad? Što sad da čini?

Možda je, dok su poslije ležali jedno pokraj drugoga, trebao uzeti stvar u svoje ruke i učiniti nešto.

Možda je Helen očekivala takvo što. Ali on nikada prije nije bio u takvoj situaciji, a nije bio ni siguran kako se sve to uopće dogodilo. Tako da se na kraju ništa i nije dogodilo, ni tada, ni od tada, a Luke je imao nesretan, gotovo očajan osjećaj da se sada kad Helen odlazi, ništa i neće dogoditi.

On sada začuje lupanje potpetica njezinih novih cipela kako mu se približava iza leđa.

"Možeš me zakopčati?"

Kad je ustao sa stolice, ona mu okrene leđa. Kad je ranije isprobavala haljinu bila je ostavljala grudnjak na sebi, ali sada je vidio da gaje skinula, kao u trgovini. On zakopča zatvarač i uspije se

othrvati želji da poljubi njezina gola ramena iznad njega. Ona se odšee do Buzza koji je spavao pokraj peći, okrene se i zauzme pomalo šaljivu pozu očekujući njegov sud.

"Onda?"

"Tako si li-lijepa."

Ona se nasmije. "Ne, Luke. Mislim da nisam."

"Stvarno."

On izvadi iz džepa poklon koji joj je kupio. Prodavačica ga je spakirala u kutijicu i dražesno ga umotala u sjajni zlatni papir. On zakorači naprijed i pruži joj ga.

"Što je to?"

"Ništa. Samo... Izvoli."

Ona uzme kutijicu iz njegove ruke. Luke ju je promatrao dok je skidala ukrasni papir. Unutra, pažljivo umotan u bijeli papir, ležao je mali srebrni vuk na lančiću. Ona ga položi na dlan zureći u njega.

"Oh, Luke."

"Ovo je samo sitnica..."

Helen je i dalje promatrala privjesak, neobična izraza lica. Možda joj se ne sviđa, pomisli on.

"P-promijenit će ga. Mislim, ako ti se..."

"Ne, ne. Prekrasan je."

"Kako god." On se nasmiješi i kimne glavom. "Sretan Božić."

"Ja tebi nisam ništa kupila."

"Nema veze."

"Oh, Luke."

Ona mu ovije ruke oko vrata i nasloni se na njega, a Luke je zagrlji, osjećajući pod prstima njezina gola leđa. Zatim se sagne i nježno je poljubi u rame.

"Žao mi je što odlaziš."

"Ne želim otići. Nedostajat ćeš mi."

"Volim te, Helen."

"Oh, Luke. Ne govori to."

"Ali to je istina."

On je odmakne od sebe da je pogleda u oči.

Ona se namršti. "Prestara sam za tebe. To nije dobro. Onu večer, nisam trebala..."

"Zašto nije dobro? Nisi puno starija od mene. Uostalom, ka-kakve to veze ima?"

"Ne znam, ali..."

"Još voliš J-Joela?"

"Ne."

"On te povrijedio. Ja te nikada ne bih mogao povrijediti."

"Ali..." Ona zastane.

"Što?"

"Ali ja bih mogla povrijediti tebe."

Dugo su se gledali. Njezine su usne bile blago razdvojene. Lu-keovo je cijelo tijelo žudjelo za njom. Privukao ju je sebi i osjetio dodir njezinih grudi na svojim, a zatim ju je poljubio. Na trenutak mu se učinilo da će se odmaknuti, ali nije. Osjetio je kako su joj usne omekšale i razdvojile se. Plitko je udahnula zrak i Luke osjeti kako ga je čvršće uhvatila za ramena.

"Baš me briga", dahne on.

Sat poslije, dok su se pozdravljali kad je Luke odlazio kući, vani je padao gust snijeg. Da je obratio pažnju, mogao je u njemu nazrijeti napola ispunjene otiske stopala pod prozorom kolibe. No, Lukeova je glava bila u oblacima, kao i njegovo srce.

DVADESET OSMO POGLAVLJE

COURTNEY DASILVI ULOGA MLADE PRISTAJALA JE JEDNAKO SA-vršeno kao i svaka druga. Bila je od onih mladenki zbog kojih odrasli muškarci padaju u nesvijest, a one manje velikodušne duše -u koje je Helen, uz tek trunku stida, ubrajala i sebe - osjećaju potrebu za povraćanjem od zavisti.

Vjenčanica, kreacija spuštenih ramena izvedena u satenu boje bjelokosti, pružala je pristojan, ali primamljiv pogled na mladenkina koljena i dekolte. Kreirao ju je, po cijeni od koje se čovjeku vr-tjelo u glavi - neki talijanski kreator s Avenije Madison. Na spomen njegova imena svi su padali u nesvijest, ali Helen ono nije značilo baš ništa. Ukupan učinak doimao se kao da je netko strpao našu dragu Courtney u električnu mješalicu, da bi je zatim izlio u haljinu poput daiquiri19 od banane.

Courtney je bila vruća kaša, a čak bi i Marsovac na odmoru prepoznao Helenina oca, s onim njegovim

vječnim sanjarskim osmijehom na usnama, kao mačku koja se mota oko nje.

Vjenčali su se na božićno jutro, kako bi sam vjenčani par kao i oni posebni gosti koji su doletjeli nekoliko dana prije, imali priliku poraditi na svom tenu. Ceremonija, koju je s vještom mješavinom veselja i uzvišenosti vodio velečasni Winston Glover, održala se u sjenici prepunoj cvijeća s pogledom na zaljev. Poslije su, preko rubova čaša pjenušca, promatrali karipskog Djeda Mraza kako na jet-skiju prelazi vodu boje tirkiza i približava se obali. Parkirao je na plaži i

19 Koktel od ruma, soka od limuna ili limete i šećera, često s dodatkom voća ili leda, pripravljen u električnoj mješalici.

mokrih, bosih nogu stao šetati među njima, želeći svima sretan Božić i dijeleći darove. Bili su umotani u papir Saks Fifth Avenuea, gdje ih je sama Courtney pažljivo odabrala za svakog gosta posebno. Helen je dobila kovčez s kozmetikom. U lažnoj gušterovoj koži.

Bilo je prisutno dvadesetak gostiju, a osim svoje sestre Celie, Brvana i njihove djece, Helen je poznavala samo još mlađeg brata svoga oca, Garrvja i njegovu Bogu i ljudima dosadnu ženu Dawn. Helen i Celia provodile su posljednja tri dana izbjegavajući ih, u čemu su bile prilično dobre.

Garry nikada nije bio posve u stanju odigrati ulogu strica. Još otkada su bile u ranim tinejdžerskim godinama, uvijek im se nabacivao, ljubeći ih u usta umjesto u obraz kad god bi ih pozdravljao, što bi popraćivao izazovnim primjedbama koje je Dawn, iz nekog neshvatljivog razloga, držala iznimno zabavnima. Među sobom, dvije su ih sestre uvijek zvale Tupka i Pipko.

Helen je bilo drago ponovno vidjeti Čeliju i provesti neko vrijeme nasamo s njom, dok je Bryan ko pravi otac provodio dane s Kylom i Carev. Neprestano je s njima plivao, jedrio ili skijao na vodi, dok su se dvije sestre izležavale na ležaljicama, čitajući ili razgovarajući. Osim što su se povremeno znale otputiti do mora kako bi se rashladile, najveći napor bio im je mahnuti Carlu, zgodnom mladom konobaru, da im donese još jedan rum-punč.

Helen, naravno, nije palo na pamet da ponese kupaći kostim, pa ga je morala kupiti u hotelskoj suvenirnici. Bio je to smjeli, crni bi-kini. Celia je, odmah nakon prvog pogleda na nju, objavila svoju osobnu misiju daje udeblja. Prvih nekoliko dana neprestano je naručivala kolačiće, sendviče i sladolede, prisiljavajući Helen da ih pojede. Za večerom bi joj zabranila bilo što u čemu ima manje od milijun kalorija, a onda bi je podmuklo udarala ispod stola ako ne bi sve pojela. Naposljetku, zahvaljujući više činjenici daje Helen uhvatila nešto sunca, nego onom kilogramu-dva koje je dobila, činilo se da Celijina kampanja malo popušta.

Žuta je haljina dobila vrlo povoljne ocjene, iako se Helen sjećala samo sestrine primjedbe da izgleda vrlo "udobno".

Nakon naporna dana provedenog na ležaljicama, sestre bi lijeno otplivale do malog splava usidrenog otprilike sto osamdeset metara

od obale i tamo bi sjele, nogu umočenih u osvježavajuću vodu i promatrale još jedan ekstravagantan zalazak sunca. To je postalo njihovim svakodnevnim ritualom, tako da su na dan Božića, dok je na obali svadbeni pir bio još u punom jeku, učinile jedino taj ustupak da su sa sobom ponijele čaše i bocu pjenušca.

"Ne sviđa ti se, zar ne?" reče Celia puneći čaše.

"Courtnev? U redu je. Zapravo je ne poznajem."

"Meni se sviđa."

"Fino."

"I znaš što? Mislim da ga stvarno voli."

"Što god to značilo."

Helen je u razgovorima sa Čelijom uvijek bila cinična i ovakva bi primjedba obično izazvala blagi prijekor. No, Helen joj je prije dva dana rekla za Joelovo pismo, pa Celia možda i zbog toga nije odgovorila. Tišina koja je nastupila uskoro je u Helen izazvala osjećaj stida. Ona pogleda sestru i nasmiješi se.

"Oprosti. Gorčina, vjerojatno." Ona otpije gutljaj pjenušca.

"I to će doći", reče Celia jednostavno.

Helen se nasmije. "Misliš, kod mene? Misliš 'Moj princ će doći'?"

"Znam da hoće."

"Ti znaš da hoće."

"Znam."

"Hm, onda ste već dvije. Naša nova maćeha jučer nije rekla da je sigurna da će me, nakon povratka u Montanu, oboriti s nogu neki 'Marlboro muškarac'."

"Što si joj rekla?"

"Rekla sam joj da je umro od raka."

"Helen, grozna si."

"A zapravo sam ga već srela."

Celia nije ništa rekla. Helen nogama zamuti sve tamnije more. Kroz vodu se još vidio lanac sidra kako se spušta do dna. Oko njega se vrtložilo jato malih srebrnih riba. Ona se okrene i vidje da je Celia promatra širom raširenih očiju, očekujući objašnjenje.

"Mrzim kad me tako gledaš."

"Pa, sad. Ne možeš mi ne reći više ništa."

"Dobro, visok je. I taman. I mršav. I ima najljepše zelene oči koje si ikada vidjela. Sin je velikog rančera i sladak je, drag i topao. I posve je opčinjen mnome."

"Helen, pa to je..."

"I ima osamnaest godina."

"Aha. Pa..."

"Pa", ponovi Helen. Celia je na licu imala izraz stroge učiteljice koji je u Helen bez greške budio ono najgore.

"Mislim, to je..." nastavi Celia, tražeći prikladne riječi. "Jesi li..."

"Jesam li ga potrošila?"

"Helen! Dobro znaš da nisam to mislila."

"E, odgovor je ne. Nisam." Ona zastane. "Još."

"Zašto, dovraga, uvijek pretpostaviš da će me takve stvari šokirati? Zar sam ja zaista takva užtogljena puritanska kučka? Tako me doživljavaš?"

"Naravno da ne." Ona ispruži ruku i pomirljivo je položi na ses-trina ramena. "Oprosti."

Neko su vrijeme sjedile u tišini i promatrale obzor. Sunčev je rub sijao posljednjim, vatrenim odsjajem, tonući za indigoplavi rub oceana.

"Mislim, zašto smo uopće ovdje?" reče Celia naposljetku. "Hej, sestrice, to ti je krajnje pitanje postojanja."

Celia pobjesni, odgurnuvši Heleninu ruku. "Jebi ga, Helen, hoćeš li me ikada prestati zajejavati?"

Boca s pjenušcem prevrnula se i prolila. Helen nikada nije vidjela Čeliju taku ljutu. A svakako je nikada nije čula da koristi takve riječi.

"Hej, oprosti."

"Mislim, znam da misliš kako smo Bryan i ja samo dosadni, ograničeni siroti yuppyji i da si ti jedina koja zaista živi, koja je uvijek tamo negdje, na rubu, gdje stvari imaju smisla. Da se izlažeš svim tim opasnostima..."

"Ne mislim tako. Zaista, ne..."

"Misliš. I uvijek ispada da si ti jedina koja ima prave osjećaje, jedina koja zna što je to strast i bol, jedina koja je patila kad su se mama i tata rastali, a ja sam samo mala savršena djevojčica, uvijek s osmijehom na licu, sa svojom slatkom malom obitelji i slatkim malim životom. Ali nije tako, Helen. Katkad i mi ostali osjećamo nešto i budemo povrijeđeni."

"Znam, znam."

"Znaš li? Prije dvije godine imala sam rak dojke."

"Imala si što?"

"Ne brini se sve je u redu. Rano sam ga primijetila, čista sam."

"Bože, Celia. Nikada mi nisi rekla..."

"Zašto bih? Čovjek se ne mora valjati u tom blatu. Mora nastaviti živjeti. U tome je razlika između tebe i mene. I sad sam ti rekla samo zato da vidiš da nemaš monopol na bol. Prema tome, molim te. Nemoj očekivati da te svi mi neprestano tako prokleta žalimo."

"I ne očekujem."

"Očekuješ. Stvarno očekuješ. Čini se kao da si uvjerena u to da te zapala neka tragična sudbina ili nešto. Ali to je sranje. Stvari nisu ispale kako treba s Joelom i to je jako žalosno. Ali možda nisu ni trebale ispasti. Zapravo, možda si prokleta sretna što si sada saznala za to. Mama i tata potrošili su devetnaest godina svojih života otkrivajući to."

Helen kimne glavom. Bila je u pravu. O svemu.

"Tebi je samo dvadeset devet godina. U čemu je, dovraga, problem?"

Helen slegne ramenima i odmahne glavom. Bila je na rubu suza, ne iz samosažaljenja već od stida.

Zato što je Celia imala rak, zato što je sve što je izgovorila bila istina. Celia je osjetila da ju je dirnula u bolnu točku. Ona se raznježi i nasmiješi. Sada je ona bila na redu da rukom obgrli Helenina ramena. Helen nasloni glavu na sestrino rame.

"Ne mogu vjerovati da mi nisi rekla." "Zašto da se svi brinu? Dobro sam." "Izrezali su ga?"

"Aha. Pogledaj."

Ona povuče gornji dio kostima prema dolje. Iznad lijeve bradavice imala je mali ružičasti ožiljak.

"Sladak je, je l' da? Bryan kaže daje seksi." "Fantastična si."

Celia se nasmije. Podigne kupaći kostim i uspravi bocu pjenušca. U njoj je još bilo nešto tekućine, ali ni jedna ni druga nisu je željele popiti. Ona je odloži i ponovno zagrlila Helen. Postajalo je svježije.

"Kako se zove?"

"Tko?"

"Marlboro muškarac mlađi."

"Luke."

"Luke."

"Aha."

"Ima li lijepe ruke?"

"Prekrasne."

"A tijelo?" Reče Celia prostačkim glasom. "I ono je prekrasno?"

"Aha."

Obje se nasmiju.

"On mi je ovo poklonio." Ona pokaže Čeliji malog srebrnog vuka. Nosila ga je oko vrata od trenutka kad joj ga je dao.

"Lijep je."

Celia ju je držala i dragala je po kosi, onako kako j'e činila sa svojom djecom. U tišini, promatrale su pelikana kako se spušta pod palmino drveće malo dalje niz plažu.

Celia reče: "Znaš, kad sam maloprije rekla zašto smo uopće ovdje, mislila sam, što radimo upravo sada, ovdje na Barbadosu?"

"Što?"

"Pa, vjenčanje, zaboga. Courtnev ima dvadeset pet godina. Tata ima, koliko, šezdeset pet? U redu? I čemu tolika firka? Ako usrećuju jedno drugo. Znaš li da je prešao u budiste?"

"Tata! U budiste? Šališ se."

"Ne. Oboje su budisti."

"Pa ona radi u banci, za Boga miloga! I zaista gaje preobratala u budiste? O, Bože. Zna li mama?"

Celia se nasmije. "Da je postao fuć-fuć Nema pojma. Ali stvarno, Helen. Courtnev je najbolje što mu se ikada dogodilo. Znaš li što mi je sinoć rekao? Rekao je: 'Courtney mi je odala tajnu života.'"

"Hoće li je podijeliti s nama?"

"Rekao mi je da ga je ona naučila 'biti'."

"Biti što?"

"Nemoj se šaliti. Ovo je važno. Samo biti. Živjeti za trenutak. I znaš što? Posve je u pravu. A ako to itko na svijetu treba usvojiti, onda si to ti."

"Misliš?"

"Znam. Kao tvoja sestra, psihijatrica i budistički savjetodavac, kažem ti, opusti se. Daj se malo zabavljaj. Živi za trenutak i pusti da stvari budu kakve jesu. Vрати se Lukeu i, mh, znaš već..."

"Potroši ga?" "Helen, nemoguća si."

Helenina je soba bila na kraju duge dvokatnice. Imala je balkon s pogledom na zaljev. Te večeri, nakon što je zabava završila, ostavila je vrata balkona otvorena i ležala osluškujući zvuk valova kako se povlače s obale i ponovno navaljuju na nju. Poigravajući se vukom na lančiću oko vrata razmišljala je o svojoj sestri.

Bilo je to potpuno otkriće. Helen se osjećala krivom zato što je uvijek podcjenjivala Čeliju, a i pomalo zastrašena zato što ju je sestra tako do kraja razumjela. Ono što je rekla o 'tragičnoj sudbini' i samosažaljenju u kojem je zapravo uživala bilo je istinito i boljelo je poput reza skalpelom.

Što se tiče njezina savjeta glede Lukea, Helen nije bila tako sigurna. Celia ga je ponudila onako, usputno, ali Helen je znala da tako misli. Problem je bio u tome što savjet nije uzimao u obzir obje strane. Bio je zasnovan na Heleninim željama i potrebama, ali ne i Lukeovim.

U svim Heleninim dosadašnjim vezama s muškarcima uvijek je ona bila ta koja je čekala da je se povrijedi i odbaci. Činilo se da je to njezina životna uloga. I to se, bez greške, i događalo, uvijek iznova. Vjerojatno je u tome nalazila neko zadovoljstvo, pomislila je. Muškarci kao da su osjećali te stvari. Sada se, međutim, s Lukeom, sve promijenilo.

Možda se radilo samo o njegovim godinama, nije znala, ali nije osjećala ni najblaži nagovještaj da će je Luke povrijediti ili odbaciti, samo obrnuto. A ipak, kad ga je pokušala upozoriti, rekao joj je da ne mari. Pa zašto bi ona? Nije li dovoljno voljeti i biti voljen? Jer znala je da ga voli, i to ne samo zato što ju je spasio iz njezina očaja. Voljela ga je zbog njega samog, ali to joj je na neki način bilo novo i neobično oslobađajuće.

Osim toga, na vlastito iznenađenje, shvatila je da ga želi, fizički, gotovo onoliko koliko on očito želi nju.

One posljednje večeri u kolibi dopustila mu je da joj otkopča haljinu i poljubi grudi, a onda mu je, umjesto da bude razumna i nježno ga zaustavi, bestidno raskopčala košulju i odvela ga do kreveta. A zatim je, namjerno susprežući sva samoprijegorna razmišljanja, uhvatila njegovu ruku u položila je na svoj Venerin brežuljak. Nakon toga mu je otkopčala hlače i uhvatila ga u ruku, toplog i tvrdog. Luke je svršio u sekundi, a onda se sramio sam sebe, a Helen ga je ljubila i držala u naručju i govorila mu neka se ne stidi. Prekrasno je, šaputala je, kad se žena osjeća tako željenom.

Vani je palmino drveće šuštalalo i ljuljalo se u ritmu reggae glazbe koja je stizala nošena toplim povjetarcem sa zabave koja se održavala negdje u zaljevu. Helen se okrene na bok i zatvori oči, želeći da Luke leži ovdje pokraj nje i zamišljajući ga četiri i pol tisuće kilometara daleko, na zimi i snijegu, sve dok nije utonula u san.

Luke nikada u životu nije čuo više od nekoliko taktova opere u cijelom svom životu, a i to samo na radiju dok bi tražio neku drugu postaju. U načelu, nije imao ništa protiv klasične glazbe. Neka su djela bila sasvim u redu. Ali pomisao na to da ljudi jedni drugima pjevaju umjesto da govore oduvijek mu se činila pomalo glupom. Katkad bi doduše i govorili, što je samo pojačavalo komični učinak onih dijelova kad bi ponovno prasnuli u pjev.

Otkada je ostao sam u kolibi, usvojio je naviku da pusti neku glazbu kad se vrati s traganja. Obično bi odabrao neki od albuma koje je Helen puštala, Sheryl Crow, Van Morrisona ili Alanis Morissette. To bi mu nekako davalo dojam kao daje ovdje, kraj njega. Ali danas je, tražeći nešto drugo, pronašao njezinu kutiju s opernim CD-ima, pa je iz puke radoznalosti pustio prvi koji mu je došao pod ruku, Toscu.

Upalio je svjetiljke, naložio peć i pristavio na nju nešto snijega da si pripremi topli napitak. Nakon cijelog tjedna, bilo mu je gotovo normalno biti s Buzzom u kolibi, iako teško da bi i minuta prošla, a da nije razmišljao o Helen. Na Božić je nazvala vlastiti glasovni mail i ostavila mu dugu poruku u kojoj mu je ispričala svašta o vjenčanju i o svojoj novoj maćehi. Završila je riječima da joj jako nedostaje i da mu želi sretan Božić.

Božić je na ranču Calderovih bio sretan koliko je to i inače uspijevao biti. Njegova starija sestra Lane otišla je svekrui i svekrvi, tako da su kod kuće bili samo Kathy i Clyde i Lukeovi roditelji. Otac mu je bio loše volje, pa se zaključao u svoju radnu sobu. Žene su čavrljale u kuhinji, a Clyde se napio i zaspao pred televizorom. Luke je većinu vremena proveo u igri s djetetom, sve dok nije osjetio da se može ispričati rekavši da mora nahraniti Buzza i provjeriti Helenin glasovni mail. Zatim je pobjegao natrag u kolibu. Desetak je puta iznova preslušao njezinu poruku.

Od onda se nije javila. Sada je ponovno provjerio ima li poruka, ali čekala ga je samo poruka od Dana Priora. Ujutro kreću na let i Dan je želio da Luke dođe na uzletište u sedam. Također je rekao da je dobio rezultate analize DNK mladog mužjaka kojem su stavili ogrlicu i da su zanimljivi jer pokazuju da su mu geni različiti od ostalih pripadnika čopora, što znači da je zalutao među njih.

Kad je Luke skuhao čaj i pojeo komad majčine božićne torte, koliba se ugrijala, a opera je bila u punom jeku. Talijanka, koja je zvučala kao osoba s kojom se ne valja igrati, sva se uzбудila oko nečega i pustila glas do daske. Iako Luke nije razumio ni jedne jedine riječi, ipak je uživao u operi. Skinuo je parku i baš kad je sjeo na Helenin krevet da izuje čizme, začuje zvuk koji mu je isprva zvučao kao da je netko u orkestru

zeznuo. Ili daje CD pokvaren. Zatim je utihnulo. Bilo je očito da ga je i Buzz čuo jer je bio neobično uzbuđen.

"To ti je Tosca", povjeri mu Luke, vrativši se svojim čizmama. "Na talijanskom je."

Tek kad je i drugi put čuo zvuk, Luke ga prepozna. On priđe prozoru i pogleda van. Na vedrom, ružičastom nebu tek su se nazi-rale prve zvijezde. Još je bilo dovoljno svjetla da jasno ugleda vuka. Bila je to bijela ženka. Stajala je na rubu šume, na udaljenom kraju zamrznuta jezera odakle je, činilo se prije stotinu godina, Luke promatrao Helen. Bijelo krzno ocrtavalo se na tamnoj pozadini drveća. Jasno je vidio njezinu ogrlicu. Vučica digne glavu i ispusti dug jauk, različit od svih koje je Luke do tada čuo. Počeo je nečim nalik na pseće lajanje. Luke brzo dohvati Helenin dalekozor.

Buzz je bio sav izvan sebe. On zacvili, a Luke mu reče da šuti, iako to vjerojatno nije imalo nikakva učinka, budući daje Talijanka pjevala dovoljno glasno da nadglasa sve ostalo. Luke polako smanji dovod zraka u svjetiljkama, a onda odluči malčice otvoriti vrata da bolje vidi vučicu. Jedva da ih je odškrinuo nekoliko centimetara kad je Buzz projurio pokraj njega. Prije nego što gaje Luke uspio uhvatiti, pas je bio vani i jurio u punom trku dolje prema jezeru. Luke izađe za njim.

"Buzz! Ne!"

No, nije imalo smisla vikati. Vučica je prestala zavijati i posve se umirila, visoko podignuta repa,

promatrajući psa koji joj se približavao. Buzz vjerojatno ionako nije imao nikakvih izgleda za opstanak, ali ako je tamo cijeli čopor, rastrgat će ga na komadiće.

Luke stane dalekozorom brzo pregledavati drveće. Ako ostali i jesu tamo, još se nisu odlučili pokazati. On potrči niz padinu, ali upadne u snijeg do koljena. Nema šanse da stigne na vrijeme. On se s mukom uspravi i prinese dalekozor očima.

Buzz je već gotovo prešao zaleđeno jezero, a vučica je i dalje stajala na mjestu očekujući ga. Što, dovraga, hoće taj glupi pas? Nije se činilo da je ljut, više kao da se sprema pozdraviti starog prijatelja. Sada se uspinjao strminom s druge strane jezera, samo desetak metara udaljen od vučice koja je iznenada počela polako mahati repom. Buzz uspori i posljednjih nekoliko metara prijeđe spuštajući se sve niže i niže, dok na kraju nije puzao na trbuhu. A kad je stigao do nje, izvrnuo se na leđa ravno ispod njezine njuške, a vučica je samo mahala repom, lijevo-desno, kao zastavom, s visine ga promatrajući.

Luke je samo čekao da zvijer skoči i pregrize mu grkljan. Ali nije. Samo je promatrala kako Buzz pod njom leži na leđima. On stane podizati njušku i lickati njezinu, kao što je Luke ljeti vidio da čine vučji mladunci dok prose hranu od odraslih. No, Buzz zacijelo zna da je vjerojatnije da će postati obrokom, nego da će ga dobiti.

A onda se vučica iznenada pomakne, spustivši prsa na snijeg i položivši glavu na šape koje je ispružila ispred sebe, i dalje mašući repom. Luke nije mogao vjerovati. Željela se igrati. Čim je Buzz shvatio poruku, ona se da u trk i stane kružiti oko njega, repa smiješno zataknutog među nogama, mameći ga dok ju je Buzz bezuspješno pokušavao uhvatiti. Zatim vučica zastane i ponovno se spusti na snijeg, pa i Buzz učini isto. Onda se jedno od njih dvoje pomaknulo i oboje se ponovno daju u trk, samo što je ovoj put ona bila na redu da lovi, a Buzz da bježi.

Tako su se izmjenjivali nekoliko minuta, a Luke se uskoro tako smijao daje morao sjesti na snijeg i položiti laktove na koljena kako mu dalekozor ne bi poskakivao.

A onda vučica iznenada skrene i zaputi se prema šumi. Buzz je na trenutak stajao na mjestu, doimajući se pomalo zbunjeno. Luke ustane i pozove ga, ali siroti se pas previše dobro zabavljao pa je, umjesto da se zaputi prema njemu, poput strijele sunuo za vukom i nestao među drvećem.

U kolibi je, bez obzira na sve, i dalje treštala Tosca. Vani je brzo padao mrak. Odjednom ova vučja igra više nije bila tako zabavna.

I lovac na vukove čuo je glazbu. On je bio poviše njih, krećući se prema mjestu na kojem je, na sam Božić, ubio i trećeg vuka.

Već je nekoliko dana pratio dječakove tragove, pazeći da skije i štapove položi točno u njih, tako da bi samo vješt tragač mogao primijetiti da tim putem nije prošao samo jedan čovjek.

Lovelace je nalazio neku ironičnu zadovoljštinu u tome da ga do vukova vodi netko tko ih nastoji spasiti. Prije, dok je ona ženska bila

tu, to mu se činilo previše riskantnim. Neki od tih biologa su dosta inteligentni. Dječak je bio amater, ali svejedno nije bio loš. Zapravo, jedva da mu je išta promaklo.

Lovelace gaje uvijek vidio kad bi se zaustavio pokupiti izmet ili provjeriti lokaciju mirisa ili nešto.

Morao je biti oprezan, za slučaj da se mali okrene i vrati istim putem, ali to se do sada još nije dogodilo, a čak i da se sretnu licem u lice, ne bi pogodio što je na pameti lovcu na vukove.

Najvjerojatnije bi mislio da se radi o nekom starom luđaku koji jednostavno šeće šumom. Bolje je ipak da ga ne primijeti.

Dječak je slijedio više ili manje isti obrazac kao i dok je ženska bila tu. Imao je isto "radno vrijeme", odlazio je u noćno traganje istih dana u tjednu i činio je iste stvari - pratio je tragove unatrag kako bi došao do mjesta gdje su vukovi nešto ubili, a onda bi uzimao uzorke sa strvine. Upravo je ta jednostavna činjenica pribavila Lovelaceu trećeg vuka.

Čopor vukova može raskomadati plijen odjedanput, ostavljajući gavranima i kojotima tek ostatke. S vremena na vrijeme, međutim, zbog nekog razloga, vukovi znaju ostaviti strvinu tek napola pojedenu ili zakopati komade mesa u snijeg i vratiti se poslije na još jedan obrok. Lovelace se nadao da će pronaći upravo takav plijen, a na Badnjak ga je mladac, ništa ne sumnjajući, odveo ravno do njega.

Bio je to stari los. Dječak je učinio što i uvijek: iščupao mu je nekoliko zuba, otpilio si komadić kosti, a onda je otišao. Lovelace je uvidio da su vukovi zakopali nešto mesa, pa je položio omčaste zamke na mjesta gdje je očekivao da će se vratiti. Više bi volio daje mogao postaviti omčaste zamke za vrat, ali one su, čak i uz sigurnosnu kočnicu, mogle ubiti vuka, a on još nije želio poubijati one s ogrlicama.

Mjesto je bilo malčice preblizu kolibi da bi čovjek bio posve opušten, ali Lovelace je mislio da vrijedi pokušati. Noć je proveo kampirajući oko kilometar i pol niz vjetar, a kad se u zoru na skijama zaputio onamo, ustanovio je da je Djed Mraz bio doista velikodušan te da mu je ostavio ne jednog, već dva vuka, mladu ženku i odraslog mužjaka s ogrlicom.

Ležali su, prepređeno ga promatrajući dok je skidao skije i vadio iz ruksaka sjekiru i dvije crne vreće. Dok im se približavao, nijedna ga se životinja nije usudila pogledati u oči.

"Hej, vuk," zaguguće Lovelace ženki umirujućim pjevnim glasom. "Nisi li ti prekrasna mlada vučica? Je l' da da jesi?"

On zastane malo ispred nje, jer ovako skutreni vuk katkad zna napasti. Zatim zamahne sjekirom iznad glave. Uto vučica podigne pogled i nešto u njezinim zlatnim očima natjera ga da zastane. Ali samo na trenutak. On zabrani pristup u svjesni dio svog uma tom nečem što je tamo ugledao i u dva brza udarca raskoli joj lubanju.

Dok su joj se šape još refleksno trzale, zamota joj glavu u jednu od vreća, da joj krv ne zaprlja snijeg. Zatim joj skine omču sa šape i stane iznad nje, namatajući žicu u kolut, dok mu se ubrzani dah u oblacima dizao u zrak. Tišinu šumske zore propara graktanje gavrana, pa lovac na vukove podigne pogled i na srebrnom, ljuskavom nebu boje ribljeg trbuha ugleda dvije crne mrlje kako kruže iznad njega.

Onda spusti pogled na vuka s ogrlicom.

Bio mu je napola okrenut leđima, promatrajući ga tek krajičkom oka. Bio je stariji; bile su mu barem dvije-tri godine, procijenio je Lovelace. Žestoko je krvario na mjestu gdje mu se žica omče urezala u meso prednje šape dok se pokušavao osloboditi. Da ga ubije, ogrlica bi počela odašiljati drugačiji signal, a to bi svakako izazvalo sumnju. Lovelace ju je, doduše, mogao razbiti i baciti, pa bi signal jednostavno nestao. Ali i to bi moglo zabrinuti dječaka, a da ne govorimo o tome da bi zacijelo zabrinulo žensku kad se vrati. Mogli bi stoga promijeniti način rada i početi činiti nepredvidljive stvari.

Žalosno je od svih dana baš na sam dan Božića pogledati poklonjenom vuku u zube, ali bio je odlučio ostaviti tri vuka s ogrlicama za kraj i toga će se držati. I oni će doći na red.

On prebaci drugu vreću vuku preko glave i sveže mu njušku da ga ovaj ne može ugristi. Zatim sjedne raširenih nogu da ga prikuje za tlo dok mu ne skine omču s noge. Žica se urezala u samu kost iznad prednje lijeve šape. Lovelace ugleda da je životinja već stala gristi samu sebe, nastojeći se osloboditi. Još sat ili dva i možda bi si odgrizao vlastitu šapu. Lovelace je već vidio takve stvari.

Trebalo mu je neko vrijeme da izvuče žicu iz rane, ali je uspio. Zatim odveže konopac, odmakne se i povuče vreću prema sebi. Vuk se osovi na noge i pobjegne među drveće, jako šepajući. Malo prije nego što je nestao, zastane i okrene se, kao da nastoji zapamtiti lovčevu lice.

"Sretan Božić", vikne Lovelace.

Zakopano meso bilo je netaknuto. Još su postojali izgledi da će se vukovi vratiti. On iznova položi omče, a onda odnese mrtvu vučicu ravno u napušteni rudnik, gdje ju je spustio niz okno da se pridruži braći.

Tri su mrtva. Još pet.

To je bilo prije dva dana. Od onda je provjeravao omče u zoru i u suton, no uvijek su bile prazne.

Mjesto je sada već bilo prezasićeno njegovim mirisom i bilo je vrijeme da ih ukloni. Upravo se to spremao učiniti kad je začuo glazbu.

Zastao je oslušnuti baš u trenutku kad je vuk počeo lajati i zavijati uz nju. Bio je to neobičan duet za šumu u sumrak. Zatim je čuo dječaka kako doziva psa i znao je da je nešto pošlo po zlu.

Tek je pola sata poslije, kad se približio mjestu na kojem je postavio omče, Lovelace ustanovio što je to što je pošlo po zlu. Začuo je cvilež. Zvuk nije bio nalik na vučji, a kad je snopom svjetlosti iz ručne svjetiljke pronašao njegov izvor, vidio je da životinja ni izgledom ne nalikuje na vuka.

Pas je uletio u istu onu zamku u koju se dva dana prije uhvatila mlada ženka. Zacijelo nije prošlo mnogo vremena otkada se ulovio, jer je još trčkarao uokolo kao pomahnitao, stežući žicu oko vlastite šape. Zatim ga ružni mješanac spazi i stane mahati repom.

Lovelace odmah ugasi svjetiljku. Dječak ga vjerojatno već traži i tragovi će ga dovesti ravno ovamo.

Ako je u blizini, vjerojatno je već čuo cviljenje. Možda bi bilo najbolje pobjeći glavom bez obzira. Ali onda će dječak pronaći zamke i cijela stvar propada. Lovac na vukove stane proklinjati sam sebe. Nije se smio izlagati opasnosti i poslužiti se omčama. Tko bi pomislio da će uhvatiti šugavog psa?

Zatim začuje dječaka kako doziva psa negdje u šumi ispod sebe. Vireći kroz drveće Lovelace ugleda svjetlost ručne svjetiljke. Ako pas zalaje, u lijepom je sosu.

Nije imao izbora. On opusti vezove na skijama i zakorači na snijeg. Pas tiho zacvili.

"Hej, pas," reče Lovelace istim onim pjevnim glasom kojim se obratio vučici koju je kanio ubiti.

"Dobar pas. Dobar stari pas."

DVADESET DEVETO POGLAVLJE

TRAŽILA GA JE POGLEDOM ULAZEĆI U AERODROMSKU ZGRADU ZA drugim putnicima, da

bi ga ugledala kako stoji pokraj golemog prepariranog medvjeda, na istom mjestu na kojem ju je Dan čekao kad je prvi put doletjela u Montanu.

Na sebi je imao šešir, traperice i čizme. Podigao je ovratnik stare smeđe vunene jakne i Helen se nasmiješi sama sebi uvidjevši koliko je Luke zapravo posve sličan mladom kauboju kojeg je njezina sestra zamišljala. Gledao je ravno u nju, ali se na trenutak činilo kao da je ne prepoznaje.

"Luke?" "Hej!"

Krenuli su jedno prema drugom i Helen iznenada osjeti laganu nervozu. Nije znala bi li mu se bacila oko vrata ili što. Možda će mu biti neugodno. Zatim su stali i sramežljivo gledali jedno drugo, dok je pokraj njih prolazila gomila ljudi. Muškarac i žena pokraj njih ljubili su se, grlili i željeli jedno drugom sretnu novu godinu.

"K-kosa ti je p-posve plava."

Ona sramežljivo slegne ramenima i prođe rukom po glavi. "Aha. Od sunca." "Lijepa je."

Nije znala što bi mu rekla. Bilo je prekasno da ga zagrli, pa je samo stajala pred njim, glupo se osmjehujući.

"Da ti uzmem t-torbu?" "Ne, uređuje."

Svejedno ju je podigao. "T-to je sve?" "Aha, to je sve."

"Hoćemo li...?"

"Da, naravno. Hajdemo."

Cijelim putem do parkirališta nisu prozborili ni riječi.

Vjetar je nosio snijeg s nanosa koje je za sobom ostavila ralica, vrtložeći ga u spiralama između redova mrazom okovanih automobila. Buzz je sjedio na prednjem sjedalu Jeepa i kad ju je ugledao, posve je poludio. Kad je otvorila vrata, gotovo ju je oborio na tlo. Ona ugleda zavoj na njegovoj prednjoj šapi.

"Hej, pas, zar si se opet igrao s medvjedima?"

"V-vukovima."

"Ti to ozbiljno?"

Dok su se vozili prema autocesti, Luke joj ispriča kako je pustio operu i što se dogodilo poslije. Na kraju joj ispriča kako je sa svjetiljkom u ruci slijedio Buzzove tragove kroz šumu kad je pas iznenada došepao niz puteljak prema njemu.

"Jako je krvario i isprva sam mislio da ga je vuk ugrizao. Odvezao sam ga ravno Natu Thomasu i on je rekao da mu se čini kako je to rana od žice. Rekao je da misli kako se Buzz uhvatio u omčastu zamku ili nešto slično."

"U omčastu zamku? Ljudi gore postavljaju omčaste zamke?" "Da, katkad. Lovokradice i slični." "Jesi li išta pronašao?"

"Ne. Htio sam pogledati sljedeći dan, ali tu je noć sniježilo i ujutro su svi tragovi već nestali."

Htio je nastaviti priču, ali onda kao da se predomislio.

"Što?" reče Helen.

On odmahne glavom. "Ma, ništa."

"Reci mi."

"Samo... Hm, te noći sam stekao dojam da gore ima nekoga. Zapravo, u posljednje vrijeme sam to jedanput ili dvaput osjetio."

"Kako to misliš? Koga?" "Ne znam. Nekoga."

On promijeni temu i reče kako su on i Dan Prior letjeli avionom i kako su vidjeli pet vukova, uključujući i ona tri koji su imali ogrli-

će, kako jedu mrtvog jelena iznad Townsendova ranča. Dan je rekao da su i ostala tri vjerojatno tamo, samo da su dublje u šumi, pa ih je teško vidjeti.

"Hej, z-znaš što?"

"Što?"

"P-prijavio sam se na Sveučilište M-minnesote."

"Jesi? Na jesen? Luke, to je sjajno!"

Dan i on razgovarali su o tome kad su se vratili u njegov ured, reče Luke. Sveučilište je imalo web stranicu pa su njih dvojica sjeli za Danov kompjuter i zaputili se na virtualni obilazak kampusa. Zatim su skinuli aplikacijske papire i Luke ih je već ispunio i poslao. Gotovo je završio dugi opis svog rada s vukovima, pa se spremio poslati im i to.

"Dan će reći koju lijepu riječ ljudima koje poznaje na katedri za biologiju."

"Aha, povući će koju vezu?" "Svakako."

Ona se u tišini zagleda u njega, razmišljajući o tome kako je dobro ponovno biti s njim. On svrne pogled s ceste i na trenutak joj uputi pogled koji je zračio.

"Što se smiješ?" upita ona.

"Ništa."

"Što? Reci mi."

On slegne ramenima. "D-došla si kući, to je sve."

Sada su već sišli s autoceste i vozili su se na zapad kroz ravnu bijelu tundru. Nebo je bilo kristalnoplavo. Ona se zamisli nad njegovim riječima. Više nije znala gdje je ili što je to dom. Ako je dom tamo gdje imaš osjećaj pripadnosti, znala je da je u ovom trenutku njezino mjesto ovdje, s Lukeom, više nego bilo gdje drugdje. Ispred njih se protezala prazna cesta, a u daljini Helen je vidjela kako snijeg na vrhovima planina sjaji ružičastim i zlatnim odsjajem.

"Luke, možeš malo stati uz kraj?" "Naravno, zašto? Što nije u redu?" "Moram nešto učiniti."

On zaustavi automobil na šljunčanom ugibalištu. Helen otkopča svoj pojas, a zatim i njegov, da bi se potoni približila vozačevu sjedalu. Zatim rukom okrene njegovo lice prema svojem i poljubi ga. Nova je godina obilno krstila svoj dolazak. Tri tjedna snijeg se topio i kišilo je, da bi zatim smrzavalo i sniježilo, a onda se iznova sve topilo popraćeno kišom. Ceste koje vode kroz šumu pretvorile su se u potoke blata, a rijeka se u nižim predjelima prelila iz svog korita i sada je nalikovala na široki smeđi ocean, podijeljen tu i tamo pokojom ogradom koja više nije imala nikakvu svrhu i vijugavim golim topolama koje su označavale rubove preplavljenih obala.

Hope je bio zarobljen na rubu katastrofe, koja je iz dana u dan odgađa svoj dolazak. Uznapredovala voda čekala je svoj trenutak malo iza prvih zgrada glavne ulice, kao da se pita je li tih posljednjih nekoliko metara vrijedno truda. Na pragovima vrata za svaki slučaj stajale su vreće pijeska, a u unutrašnjosti kuća sagovi su bili zarolani, a sve dragocjenosti spremljene na katove ili na vrhove ormara.

Svaki nekoliko sati gospodin Iverson, gradski samozvani Noa, odvezao bi se iz svoje trgovine živežnim namirnicama do ruba vode, kojom bi potom zaplovio do mjernih stupova pokraj mosta. Na povratku je izdužena lica glasom posvemašnje tragedije izvještavao kako se voda popela novih sedam i pol centimetara, pala za pet, da bi se onda iznova popela za petnaest. Samo je pitanje vremena, govorio je odmahujući glavom dok je hodao prema svojoj trgovini; samo je pitanje vremena.

U Hopeu nije bilo poplave već više od dvadeset godina, a zahvaljujući sustavu odvodnje vrijednom milijun dolara koji je od onda izgrađen, vjerojatno je nikada više neće ni biti. No, jedinstvo građana pred naletom elementarne nepogode bilo je dijelom zapadnjačke tradicije i Hope je do kraja uživao u tome. Svake večeri Zadnja šansa i Nellyina zalagajnica bili su krcati herojima, od kojih se svaki mogao pohvaliti nekim sitnim trijumfom: spašenom kravom koja se zaglavila u vodi, susjedom kojem je pružena pomoć, djetetom koje su prevezli do škole.

Oni koji su živjeli u višim dijelovima morali su se zadovoljiti blatom. A njega je bilo dovoljno da ih većina neprestano bude kod kuće. Prolaz je bio moguć samo većim cestama za odvoz drveća, a na nekim mjestima čak je i na njima čovjek morao imati nešto jače od standardnog terenskog vozila s pogonom na sva četiri kotača ako nije želio zaglaviti u blatu.

J. J. Lovelace tri se puta pokušao zaputiti u šumu i svaki je put bio prisiljen vratiti se. Dane je provodio sam u svojoj prikolici, zahvalan na odmoru koji je zaslužio.

Od napora kojima se izložio posljednjih tjedana boljelo gaje cijelo tijelo. Čim bi se makar i načas umirio, zglobovi bi mu se ukočili, a onda bi krčkali poput suhih grana kad bi se iznova pomaknuo. Bio je umoran. Umoran kao pas. Do boli. Ali koliko god da se trudio, nije mogao spavati. Činilo se kao da je zaboravio kako se to radi. Cijele bi noći provodio budan, boreći se protiv misli koje radije nije puštao u glavu. Danju bi često zadrijemao, ali bi mu se tijelo uvijek trgnulo, kao da ga upozorava, kao da je san neka opasnost koja ga vreba.

Nikada nije bio čovjek od knjige. Jedina koju je imao u prikolici bila je Biblija u kožnom uvezu koju mu je Winnie bila poklonila kad su se vjenčali. U starim vremenima znao je uživati u nekim pričama Starog zavjeta. U onoj o dobrom starom Jobu; ili o Danijelu kojeg su gurnuli k lavovima; ili o Samsonu koji je ostao bez očiju da bi zatim srušio cijeli hram na sve koji su se zatekli unutra. Ali sada, kad bi ih pokušao čitati, misli bi mu već nakon prvih nekoliko redaka odlutale i shvatio bi da jednu te istu rečenicu čita već tko zna koji put.

Osim što je cijepao drva i prisiljavao se jesti i piti, jedino čime se bavio bilo je rezbarenje rogova.

Godinama se time bavio. Winnie je uvijek govorila da je mogao postati poznati kipar ili nešto. Ona ih je izložila po cijeloj kući. Ali on je u suvenirnicama vidio ljepše.

Najbolji su bili rogovi losa. Katkad je samo izrađivao puceta i kopče za pojaseve od mjesta na kojima su se račvali. Ali ono što je najviše volio bilo je iskoristiti cijelu dužinu roga i rezbariti duž njega životinje kao da love jedna drugu: pri dnu velike zvijeri -vukove, medvjede i losove, a onda sve manje, dok na vrhovima ne bi završio s vjevericama i miševima.

Rog koji je upravo dovršavao rezbario je već tri tjedna. Nije to bilo neko remek-djelo, ali nije bilo ni loše. Ostalo mu je još samo urezati ime s unutrašnje strane. On lagano okrene svjetiljku i sjedne bliže njoj kako bi dobio više svjetla. Bila su tek četiri sata, ali već je pao mrak, a i padala je kiša. Čuo ju je kako bubnja po limenom krovu štaglja i kako s drveća kaplje na prikolicu.

Sat vremena poslije gacao je kroz lokve prema kuhinjskim vratima Hicksovih. Unutra je svirala glazba. On pokuca i nakon nekoliko trenutaka na vratima se pojavi žena. Kad god bi ga vidjela, doimala se pomalo šokiranom.

"Gospodine Lovelace! Bojim se da Clvdea još nema."

Očito je mislila da je došao po kutiju namirnica koju mu je njezin muž trebao donijeti iz grada.

"Nisam zato došao."

Bio je umotao izrezbareni rog u staru krpu i kad joj ga je pružio, ona poskoči, kao da je izvukao pušku.

"Oh, što...?"

"To je za dječaka."

"Za Bucka mlađeg?"

On kimne glavom. "Rekli ste da će mu uskoro biti rođendan."

"Da, sutra je. Oh, to je tako lijepo od vas."

Ona uzme rog iz njegove ruke. Vani je sada pljuštalo.

"Molim vas, uđite."

"Ne. Moram obaviti neke stvari. Samo sam mu htio to dati."

"Smijem li pogledati?"

Ona razmota krpu. Trebao je nabaviti malo papira u koji će ga umotati. Ona podigne rog u zrak.

Vidio je da misli kako je to neobičan poklon za jednu bebu.

"Prekrasan je. Sami ste ga izrezbarili?"

On slegne ramenima. "To je samo... nešto. Možda, kad bude stariji. Vidite, ime mu je urezano u rog."

"Oh, predivno. Hvala vam." On kimne glavom i ode.

Buck je sjedio za upravljačem i čekao da Clyde skine i posljednju balu sijena s kamioneta i rasprostre je na tlo pred nizom krava koje su se doimale doista žalosno. Kiša je bubnjala po krovu, a bila je tako gusta i padala je tako brzo da je sjekla snop automobilskih svjetala poput srebrne zavjese.

Budući da se približavalo vrijeme teljenja, počeli su hraniti stoku poslije podne. U teoriji, kojoj se domislio neki mudar rančer u Kanadi, krava koja se hrani poslije podne otelit će se ujutro, pa će život tako svima biti lakši. Uglavnom je tako i bilo, ali uvijek je bilo i onih krava koje te drže budnim cijelu noć, kad god da ih hraniš.

Teljenje je uvijek bilo teško, bez obzira na postupak koji odabereš. A ove godine, ako nastavi ovako kišiti, pretvorit će se u pravu noćnu moru. Buck ih je već vidio kako slijede primjer one lude Ruskinje koja je prije nekoliko godina natjerala svoje krave da se otele pod vodom.

Clyde se sada penjao natrag u kabinu, zapuhan i zadihan. S ruba šešira i niz blatnu kabanicu cijedila mu se voda. On glasno zalupi vratima. Možda je u pitanju bilo samo vrijeme i Buckovo loše raspoloženje, ali nekako ga je sada živcirao svaki Clvdeov pokret. On zagriže usnu i pokrene kamionet, pokušavajući ne pružiti priliku kotačima da proklizu i potonu.

Prije nego što je izašao, Clyde je pričao o kući Jordana Townsen-da, kojom gaje dan prije proveo upravitelj imanja. Clyde je cijeli današnji dan čeretao samo o tome.

"Uglavnom, jedan od tih tipova je navodno upitao Jordana zašto tamo gore ima kino dvoranu s trideset mjesta, i znaš što mu je ovaj odgovorio?"

"Nemam pojma." Bucku je, osim toga, bilo posve svejedno.

Clyde se iritirajuće nasmije.

"Rekao je: 'Zašto psi ližu vlastita jaja?'"

"Što?"

"Zato što mogu!"

Clyde se previje u struku od smijeha.

"I što je u tome tako proketo smiješno?"

Clyde se previše smijao da bi odgovorio. Buck odmahne glavom.

Sklizali su se i poskakivali, silazeći s pašnjaka dolje na cestu. Clyde izađe zatvoriti dvorišna vrata. Sat na ploči s instrumentima pokazivao je gotovo četiri i trideset. Kasnili su već sat vremena na rođendansku zabavu Bucka mlađeg.

"Sjedi li Lovelace i dalje po cijeli dan u svojoj prikolici?" upita Buck kad su se zaputili kući.

"Aha. Kaže da je previše vlažno."

"Previše je vlažno i za hranjenje jebene stoke, ali netko mora i to."

"Ako mene pitaš, nije on više za to. Prestar je."

"E, pa nisam", grakne Buck.

"Što?"

"Nisam te pitao. A ako si ti tako pametan, idi i nađi nekog bo-ljeg."

"Hej, oprost, nisam..."

"Ne plaćaj mu ti. Ja mu plaćam. Ubio ih je tri. Ako do teljenja pokoka i ostale, ja sam sretan."

Clyde podigne ruke u zrak. "Dobro, dobro."

"Nemoj ti meni: dobro, dobro! Isuse!" On udari šakom o upravljač.

Nijedan od njih dvojice nije progovorio cijelih dvadeset minuta koliko im je trebalo da stignu do ranča.

Kathy, Eleanor i Luke već su ih čekali. Sve je bilo puno balona i ukrasnih lanaca, a Kathy je inzistirala da svi, uključujući Bucka i Clydea, na glave stave papirnate kape. Situacija je postajala pomalo zategnutom, jer je mali Buck bio gladan, pa ga je, čim su skinuli čizme, Kathy posjela u dječju stolicu i zapalila jednu jedinu svijeću na njegovoj rođendanskoj torti. Torta je imala oblik revolvera. Kathy ju je sama ispekla i glazirala.

"Bam!" reče dječarac, na što se svi nasmiju i ponove istu riječ.

Zatim su svi stali oko njega i zapjevali 'Sretan rođendan'. Kathy mu je pomogla ugasiti svijeću, ali onda ju je morala ponovno upaliti, jer je dijete počelo plakati. Nakon nekoliko ponavljanja dosadilo mu je, pa su naposljetku svi dobili šalicu kave i komad pištolja.

"Onda, što je ovaj maleni revolveraš dobio za rođendan?" upita Buck.

Kathy počne nabrajati dok je mališan nastojao nagurati čokoladnu tortu u usta. Većina mu je, međutim, završila na licu, a ostatak na podu.

"A Lane mu je poslala prekrasnu tuticu, bijelu i srebrnu. Clyde kaže da u njoj izgleda kao Elvis."

"Baš je smiješan", ubaci se Clyde.

"Ma nije, je l' da nisi, dušo? O, da, a gospodin Lovelace, možete li vjerovati? Donio mu je neki smiješni rog s izrezbarenim životinjama."

Nastupi tišina. Clyde dobaci pogled Bucku.

"Tko je, za Boga miloga, gospodin Lovelace?" upita Eleanor.

Kathy shvati što je učinila i pokuša se dosjetiti nečega što bi mogla reći. Clyde je pretekne.

"Ma, jedan starčić kojega smo doveli da nam malo popravi drvenariju gore, u kući."

Eleanor se namršti. "To mi je ime poznato. Odakle je?"

"Odnekud prema Livingstoneu. Puno je radio za mog ujaka. Hej, Kathy, pogledaj! Mali baca tortu na sve strane."

Opasnost je prošla. Činilo se da Luke nije zainteresiran, a Eleanor nije više ništa pitala. Zamolila je Lukea da joj donese malo mlijeka i otišla na drugi kraj kuhinje skuhati još kave.

"Što ti je, dovraga, došlo u glavu?" psikne Clyde na Kathy preko djetetove glave.

"Zaboravila sam, to je sve."

"Sve je u redu", reče Buck tiho. "Nikakva šteta."

On krene prema Eleanor i Lukeu. Otkad se posvetio ovom poslu s vukovima dječak je većinu vremena provodio izvan kuće, tako da ga Buck u posljednje vrijeme uopće nije viđao. Doimao se nekako drugačijim, odraslijim. Ali klinci njegovih godina su takvi. Skre-ni pogled samo na trenutak i već su narasli dva i pol centimetra.

"Onda, strance," reče Buck potapšavši ga po leđima. "Kako ide?"

"D-dobro."

"Idete li što u potragu za vukovima po ovakvu vremenu?"

"Malojeb-blatno."

"Onda, što ti i Helen radite tamo gore?"

Clyde se zahihće. Luke se okrene i pogleda ga.

"M-molim?"

Clyde namjesti nevin izraz lica. "Ništa."

Kathy zastenje. "Clyde, ne radi budalu od sebe."

"Pa, nisam ništa rekao!"

Buck je i sam čuo priče, baš neku večer u Zadnjoj šansi, o tome kako su se Luke i Helen Ross navodno zapleli u neku ljubavnu vezu. Nečuveno. Nije želio o tome uopće ni razmišljati, dok je njegov vlastiti ljubavni život bio u ruševinama. Luke nikada nije pokazao ni najmanje zanimanje za djevojke. Sve te Calderove gene naslijedio je njegov mrtvi brat Henry. Zapravo se, s vremena na vrijeme, Buck brinuo nije li Luke više sklon muškarcima.

Momak ničim ne pokaže da je čuo Clvdeov idiotski podsmijeh, već se ponovno okrene Bucku.

"Sada sortiramo i uspoređujemo sve podatke do kojih smo do sada došli."

Buck stavi u usta zalogaj torte. "Onda, gdje se motaju ovih dana?"

"P-pa, ovih dana nismo p-puno tragali..." "Ma, da, ali mislim, posljednji put kad jeste."

Luke ga pogleda ravno u oči. Mali mu očito nije vjerovao i Buck pobjesni na to.

"P-pa, motaju se p-posvuda."

"Misliš da ću otići reći Abeu ili nešto?"

"N-ne, gospodine."

"E, zašto onda, dodavola, ne možeš reći vlastitom ocu?"

Eleanor, kao i uvijek, priskoči u pomoć sinu. Bucka je to dovodilo do ludila.

"Ne može ti odati povjerljive informacije, zar ne, Luke? Pa radi za vladu Sjedinjenih Država ili si zaboravio? Tko će pojesti ostatak ove torte? Evo, Clyde, uzmi još kave."

Buck nije prije razmišljao na taj način. Njegov vlastiti sin radi za proklete federalce. I to besplatno. Od toga se nije osjećao ništa bolje. Iznenada shvati da samo on još nosi onu glupu papirnatu kapu. Strgne je s glave i baci na stol. Nadureno šuteći, on dovrši svoju tortu, dok su dvije žene čavrljale o bogzna čemu.

"Nadam se da ta Rossova zna da ćemo te trebati ovdje od jutra do mraka kad se krave počnu teliti", reče naposljetku.

Svi su primijetili ledenu notu u njegovu glasu. U prostoriji zavlada tišina. Luke se namršti i zausti da nešto kaže. No Buck ga prekine. Sad mu je bilo dosta. Ljutio gaje i sam pogled na dječakovo mucavo lice.

"To nije prijedlog. To je zapovijed."

S tim riječima on tresne tanjur na stol i izađe iz kuhinje.

Budući daje ljudski svijet bio preplavljen kaljužom, vukovi Ho-pea imali su šumu za sebe. Iako se snijeg uglavnom otopio, jeleni i losovi oslabjeli su boreći se s njime pa su bili lak plijen čak i za čopor sa samo dva posve odrasla vuka.

Smrt vođe čopora i posljedično suparništvo oko nasljednika mogli su razbiti čopor. Ali ne ovaj.

Pitanje nasljedstva nikada nije došlo u pitanje, budući da je u čoporu bio samo jedan odrastao mužjak: dolutali vuk koji im se pridružio prije dvije jeseni, koji je sada nosio ogrlicu.

Nakon smrti starog crnog ubojice pasa i teladi drugim je vukovima trebalo neko vrijeme da ga priznaju. Ali s vremenom su mu se svi pokorili. Prilazili su mu pognutih glava s repovima među nogama, da bi se pod njim pokorno prevalili na leđa i lizali mu njušku dok je on, gord i milosrdan, stajao nad njima.

Novi je vođa također naslijedio pravo i obavezu parenja s bijelom ženkom. Čak i da su ostali vukovi bili spremni za parenje, to ne bi bilo dopušteno. Samo se vodeći par čopora smije razmnožavati.

Ali novi je kralj sada bio invalid. Mjesec dana stara rana od lov-čeve omče zagnojila se i vuk je danima ležao među stijenama i is-trunulim drvom u skrivenoj pukotini pokraj potoka, ližući šapu i svakoga dana postajući sve mršavijim.

Možda su bijela ženka i preostala tri mladunca znali da opstanak čopora ovisi o njemu, pa su ga zato njegovali, pazili i donosili mu hranu iz svojih noćnih pohoda.

Krajem siječnja, kad je vani iznova zahladnjelo, bijela je ženka počela krvariti spremajući se za parenje, pa bi ležala s njim u pećini, lizala mu njušku, a kad bi joj dopustio, i ranu na šapi. I on bi lizao nju, a katkad bi se s mukom osovio na noge i odšepao s njom do potoka na pojilo, gdje bi stajao gurkajući je njuškom, prebacivši svoju otečenu, gnojnu šapu preko njezinih ramena.

Daje teritorijem prošao kakav novi zalutali vuk, pokušao bi osvojiti čopor i bijelu vučicu. A ona bi mu vjerojatno dopustila da je očara i zavede. Ali nijedan vuk nije dolutao.

I tako se, u prvom tjednu veljače, dok se utihnuli svijet iznova zamrzavao i dok su s neba padale mokre pahulje snijega, bijela kraljica sparila sa svojim osakaćenim kraljem. Dugo su tako sjedinjeni stajali na obali potoka, dok su ih tri preživjela mladunca promatrala s druge strane.

Te iste noći, na drugoj strani snijegom prekrivene šume, Luke i Helen ležali su golih isprepletenih tijela u kolibi obasjanoj svjetlošću svijeća.

Helen je spavala, sklupčana na njemu poput fetusa. Glava joj je počivala na njegovim prsima i Luke je na koži osjećao njezin dah, topao, nježan i usporen. Lijevu je nogu prebacila preko njegovih bedara, pa je na boku osjećao lagano dizanje i spuštanje njezina trbuha. Bio je svjestan svakog centimetra njezina tijela, svake pojedinosti na njezinoj koži. Nije mogao ni pretpostaviti da mu tijelo može biti tako potpuno osjetljivo, i to u svakom trenutku.

Njegovi najraniji pokušaji da joj bude ljubavnik bili su bijedni i nespretni. Onih prvih nekoliko dana nakon njezina povratka sve je uvijek bilo gotovo prije nego što bi i počelo. Luke je bio nesretan i

osjećao se kao dijete, pitajući se zašto mu se Helen ne smije i ne pošalje ga u vražju mater. On je oduvijek mislio da žene to čine kad muškarac nije na visini zadatka.

Ali ona mu je govorila da nema veze i pomagala mu da se opusti, pa je Luke nakon nekog vremena uvidio da mu to ipak polazi za rukom. A osjećaj je bio bolji nego što se ikada usuđivao sanjati ili zamišljati. I to ne samo zbog živog, tjelesnog osjeta od kojeg bi sav uzdrhtao već i zato što je shvatio da više nije tek beskoristan, mucavi balavac i da je sada možda napokon spreman kročiti u život. A sve to, i još mnogo više, imao je zahvaliti Helen.

Svijeća na stolici pokraj kreveta dogorjela je, pa je plamičak počeo drhtati u posljednjim izdisajima, od čega je njihova sjedinjena

sjena poskakivala i podrhtavala na zidu kolibe. On pažljivo ispruži ruku, trudeći se da ne probudi Helen, i uguši je među prstima. Helen se promeškolji i zastenje. Zatim gurne ruku pod njegova pazuha kako bi se ugrijala, pomakne nogu, a onda se iznova umiri. On povuče vreću za spavanje preko njezinih ramena, obuhvati je rukom čvrsto je privlačeći uza se, udišući njezin topao čudesan miris. Zatim se prisjeti onog dana rane jeseni kad ju je odveo do vučje jazbine i kako ga je natjerala da sklizne unutra kao što je to i ona učinila. Prisjeti se kako je ležao tamo, sam, u potpunom mraku i mislio kako je to savršeno mjesto za smrt.

Sada je znao da nije bio u pravu. Ovo, ovdje, sada, u jednakoj tami, ali s ovim drugim živim bićem u naručju. Ovo je to savršeno mjesto.

TRIDESETO POGLAVLJE

SUĐENJE ABRAHAMU EDGARU HARDINGU ODRŽALO SE KRAJEM veljače, a sada se i njegov treći i posljednji dan približavao svom žalosnom i predvidljivom kraju. Vani je bilo pretopio za snijeg, a prehladno za kišu, pa je mješavina jednog i drugog u obliku solike nemilosrdno šibala bijednu grupicu ljudi koji su nastojali pružiti podršku Hardingu stupajući gore-dolje u olovnosivom svjetlu ispred zgrade okružnog suda u Heleni.

Iz unutrašnjosti zgrade, gdje je vladala paklena vrućina, Dan ih je promatrao kroz prozor na hodniku, čekajući da se Helen vrati iz nuž-nika. Porota je izašla iz sudnice prije pola sata i Dan se pitao što li rade sve to vrijeme.

Vani je ostalo samo osam demonstiranja, a Dan ih još nije uspio sve ni prebrojiti kad se još jedan odvojio od skupine i turobno se zaputio prema svom autu. Potaknuti njegovim dezertersvom, ostali stanu glasnije skandirati, iako se iznutra njihovo glasanje doimalo poput muklog zujanja pčele uhvaćene u staklenci.

Stoje naša želja?

Da nema vukova!

Želimo li vukove?

Da - mrtve!

Prvog dana suđenja bilo ih je dolje pedeset ili šezdeset, a oko njih je stajao gotovo isti broj policajaca koji su istodobno držali oko i na bročano manjoj, ali ne i manje opasnoj skupini zaštitara vukova. Na očito zadovoljstvo okupljenih fotografa, novinara i reportera, pripadnici dviju skupina upadali su jedni drugima u riječ, skan-

dirali i mahali transparentima koji su varirali u stupnju domišljatosti i pismenosti.

Neki od slogana bili su predstavljeni u skladnoj simetriji: NEĆEMO VUKOVE! NEMA ŠANSE! s druge strane ulice postalo je jednostavno: VUKOVI! ŠANSA! Neki su pak bili ozbiljniji, kao na primjer onaj kojim je mahao neki mladić kuštrave brade, kojeg Dan kao da se sjećao još od večeri kad je održan skup. Na sebi je imao maskirnu lovačku kapu, jaknu i čizme koje su se vezale do koljena.

Na transparentu je pisalo: PRVO WACO, SAD VUKOVI20.

Velik dio transparenata Hardingovih pristaša kao da je bio ispisan istom rukom ili barem rukama koje su zajedno poučavane, jer je riječ državni svuda bila napisana kao državni, osim na onom plakatu gdje je i ž bilo izostavljeno. Na njemu je pisalo: VUKOVI = DRVNI TERORIZAM. Dan nije znao radi li se o pogrešci ili o nekom novom pravcu ezoterične filozofije.

Abe je tog prvog jutra stigao poput kakvog slavnog glumca ili pjevača koji je karizmu ostavio kod kuće. Budući daje i dalje junački odbijao odvjetnika, u sudnicu ga je dovezao - podučavajući ga, nesumljivo, cijelim putem - krunski svjedok obrane, Buck Calder. Abe je stajao na stubama zgrade suda, pokraj svojih nacerenih sinova i smrkuto ponavljao, kroza zube crne od duhana, na svako pitanje koje mu je bilo postavljeno, daje on američki državljanin (u što nitko nije ni sumnjao) i da je danas ovdje kako bi branio svoja "otuđiva prava" na život, slobodu i progon vukova.

Možda kako bi mu skrenuo pažnju na to da je drugo od prava koja je spomenuo doista otuđivo, savezni sudac Willis Watkins predložio je Abeu da razmotri prije svega svoju izjavu da nije kriv, a onda i odluku da se odriče prava na odvjetnika. Ali Abe nije htio ni čuti. To je stvar principa,

inzistirao je. Rezultat tog principa bio je da je dvanaest Montanaca tri dana strpljivo sjedilo slušajući dosadna

20 Referenca na događaje pokraj gradića Waca u Texasu, gdje je od 28. veljače do 19. travnja 1993. trajala opsada logora pripadnika militantnog kulta, tzv. Davidijanaca, čiji je vođa bio David Koresh. U opsadi je poginulo nekoliko agenata FBI-a, a događaj je završio kolektivnim (samo)ubojstvom religioznih fanatika, 19. travnja 1993. Agenti FBI-a pronašli su ukupno sedamdeset pet tijela. svjedočenja i čekalo ishod suđenja, koji su svi osim najzatucanijih Abeovih pobornika smatrali više ili manje sigurnim.

Dan i Helen svjedočili su jučer ujutro. Abe ih je ispitivao na način koji je bio isprekidan do te mjere da se činio nestvarnim. Danu nije priuštio mnogo patnje, već je prelistavao gomile papira s bilješkama, čineći tako duge epske pauze da ga je Willis Watkins dvaput upitao je li završio. Prvo pitanje koje je uputio Helen bilo je je li se borila za svoju zemlju u Vijetnamu. Kad je ona istakla da se rodila tek nakon što je rat već završio, Abe je glasno uzviknuo: Aha! kao da to samo po sebi nešto dokazuje. Činilo se kao da je Harding stekao dojam da je Helen osobno pustila vukove Hopea jer je to bio dio tajnog vladina programa čija je svrha bila uzgajati vukove i trenirati ih da jedu stoku, kako bi natjerali rančere u propast i dočepali se njihove zemlje. Pokušao ju je navesti da prizna kako ju je uhvatio njuškati na njegovom imanju, dok je provodila tajno istraživanje s tom namjerom. Optužio ju je da je 'radoznala kučka' što mu je pribavilo oštar sučev prijekor. Helen se držala suzdržano ali ljubazno, lica ozbiljna poput marinca u paradi.

Buck Calder učinio je što je mogao da Abeu vrati dostojanstvo, posvjedočivši o njegovoj vještini u uzgajanju stoke, dobrosusjedskim odnosima i sve u svemu dobrom karakteru. No, Abeu se nije moglo pomoći. Odbivši da sam svjedoči, u svom je završnom govoru poroti objavio da je namjerno ubio vuka, znajući da se radi o vuku. A to je, više ili manje, bilo sve što je optužba morala dokazati. Završio je riječima da mu je jedino žao što nije ubio i onog drugog vuka kojeg je vidio i možda nekolicinu zaštitara životinja. Ako se radilo o šali, sudac Watkins nije ju primio bogzna kako dobro. Vani su se sada palila svjetla i Dan ugleda još dva demonstranta kako odlažu transparente, na kojima se odavno skupilo toliko so-like da ih se nije dalo pročitati. I za njih je dan završio.

"Dan!"

On se obazre oko sebe i ugleda Helen kako se žuri hodnikom prema njemu.

"Porota se vraća", reče ona. Nije im trebalo mnogo vremena.

Abe Harding proglašen je krivim po svim točkama optužnice. Nitko se nije iznenadio, povikao ili zaplakao. Nekoliko je Abeovih pobornika promrmrljalo nešto i stalo odmahivati glavama. Abe je smireno promatrao strop dok ga je Willis Watkins odmjerenim tonom korio zato što je potrošio tisuće i tisuće dolara poreznih obveznika. Sudac je rekao da će kazna uslijediti nakon što svi izvještaji budu gotovi. Doduše, napustio je sudnicu ne sumnjajući da Abea čeka nekoliko mjeseci u zatvoru, a vjerojatno i pozamašna novčana kazna.

Wes i Ethan Harding okrenuli su glave i otrovno se zagledali u Helen, ali ona to ili nije primijetila ili se pravila da ne primjećuje.

"Hajdemo nešto popiti", šapne ona Danu.

Požurili su se izaći iz zgrade, ali nisu bili dovoljno brzi da bi izbjegli gomilu novinara koja se začuđujuće brzo uspjela okupiti na vratima malo nakon što je pročitana presuda. Televizijske ekipe bile su zaokupljene izazivanjem reakcije kod solikom natopljenih demonstranata i njihovih suših i manje odanih suboraca koji su izašli iz automobila da im se pridruže.

"Gospodine Prior? Gospodine Prior?" začuju ženski glas. Bila je to omiljena novinarka Bucka Caldera. "Ne obraćaj pažnju na nju", reče Helen.

No, žena ih sustigne, a samo nekoliko koraka iza nje već se nalazio i njezin snimatelj. Danje po malom crvenom svjetlu na kameri vidio da ga već snima. A skrivati se i bježati pred očima javnosti nikada ne ostavlja dobar dojam. On zastane i toplo se nasmiješi, nadajući se, iako nije bio baš uvjeren, da je i Helen učinila isto.

"Pitam se", reče žena zadihano. "Što mislite o presudi?"

"Pa, vjerujem daje pravda zadovoljena. Ali ovo nije dan kojem se mogu veseliti bilo ljudi, bilo vukovi."

"Mislite li da bi Abe Harding trebao ići u zatvor?" "Na sreću, nije na meni da odlučim." Žena sad tutne mikrofón pred Helen.

"A vi, gospođice Ross? Ne mislite li da čovjek ima pravo štititi vlastitu stoku?"

"Radije ne bih komentirala", reče Helen. "Bi li trebao poći u zatvor?"

"Zaista radije ne bih komentirala."

"Kako ste se osjećali kad vas je nazvao 'radoznomal kučkom'?"

"Kako se vi osjećate kad vas ljudi nazovu tim imenom?"

Dan joj se ubaci u riječ. "Sada zaista moramo poći. Puno vam hvala."

On uhvati Helen za ramena i stane je gurati kroz gomilu.

"Zašto si ne nađeš pošten posao?" poviče netko. Dan prepozna maskirnu kapu tipa s Waco posterom.

"Hej, majstore, ako imaš mjesta za mene, stižem!" "Tebe ne bih zaposlio ni da mi brišeš dupe!"

"Sva sreća da ga koristiš samo za priču", reče Helen ispod glasa, ne pogledavši ga. Ali Dan je vidio da ju je tip čuo.

Ponovno su progovorili tek kad su bili daleko od gužve. "Tko je to, dodavola?" upita Dan.

"Jedan od mojih prijatelja drvosječa. Radi za tvornicu drvene građe. Dijelimo misaone trenutke gore, u šumi."

Oboje su imali aute, pa su se svaki svojim odvezli u bar gdje je Dan mislio da su sigurni od Hardingovih pristaša koji će zacijelo nekamo poći kolektivno utopiti tugu. Sve što su ovdje posluživali bilo je organskog porijekla, od kukuruznog čipsa do piva, a mušterije su uglavnom bili studenti, vegetarijanci ili oboje. Puštali su isključivo new age glazbu, a na zidovima nisu bile izložene rogatke jelenje glave.

Pronašli su slobodan separe i naručili dva točena pšenična piva, iz kojih je Dan morao izvaditi goleme kriške limuna. Nije mogao shvatiti zašto ih uopće stavljaju unutra.

"Jesu li se Lukeu javili sa Sveučilišta?" upita on.

"Nisu još. Poslao im je jedan sjajan referat o svom radu Gis programom."

"Primit će ga, bez brige."

"Da. Sad još samo mora reći ocu."

"Šališ se. Još mu nije rekao?"

"A-a."

Helen otpije gutljaj.

"Znaš, sad već gotovo da mogu popiti nešto, a da ne poželim cigaretu."

"Koliko je prošlo otkad si prestala?"

"Četiri mjeseca."

"Super."

Na trenutak su zašutjeli. Dan se pitao na koji način potegnuti osjetljivo pitanje koje je već mjesecima odgađao. On otpije velik gutljaj piva i odloži čašu na stol.

"Helen, nešto ti moram reći."

"Otpustit ćeš me? Nema frke, dajem otkaz."

On se nasmiješi. "Ne." Zatim zastane. "Radi se samo o tome da dobivam neke neobične pozive u ured."

Ona se namršti.

"Čini se kao je svaki put druga osoba i nikad se ne predstave, a ja sam siguran da se radi samo o nekome tko pokušava iskopati nešto prljavog rublja zbog cijele ove stvari s Abeom Hardingom, a iskreno, ja..."

"Dan, zaboga, daj prestani okolišati i reci mi već jednom!" "Nije mi baš lako, u redu? Radi se o Lukeu." Vidio je da se lagano ukočila. "Što to?"

"Pa, znam da provodi puno vremena gore u kolibi, zbog sveg ovog noćnog traganja i svega što morate raditi. Ali neki ljudi su očito stekli, znaš već, pogrešan dojam."

"Aha. A koji bi to dojam bio?"

"Ma, daj, Helen. Znaš o čemu govorim."

"Oprosti, ali stvarno ne znam."

Dan je polako gubio strpljenje.

"Dobro, kad ti baš moram nacrtati. Govore da vas dvoje imate neku vrstu... ljubavne veze ili nešto."

"Ili nešto?"

Dan skrene pogled i prokune ispod glasa.

"I ti sad hoćeš da ti ja kažem je li to istina ili nije?"

"Ne", slaže on. "Prokleta dobro znaš da nije to ono što pokušavam reći."

Uto zazvoni njegov mobitel. "Sranje."

On prekopa džepove i izvučе ga iz jakne. Bio je to Bili Rimmer. Neki su vukovi ubili tri telca pokraj Bouldera, rekao je. Rančer, kojeg je Dan dobro poznao, kiptio je od bijesa. Važno je da Dan odmah dođe i pokuša smiriti strasti.

"Helen, oprosti. Moram ići." "U redu."

Promatrala ga je dok je oblačio jaknu i ispijao pivo do kraja. Dan je osjećao krivnju zbog svojih zlobnih riječi.

"Nazvat ću te ujutro." "U redu. Ja ću popiti još jedno pivo." "Oprosti. Sve sam to krivo shvatio." "Hej, nema problema."

On se okrene da pođe, ali već nakon prvog koraka Helen ga pozove po imenu. On zastane i okrene se prema njoj. Bila je povrijeđena; i lijepa.

"Ako se pitaš", reče ona. "Jest."

"Što?"

"Istina."

Vozio se prema Boulderu smušenih misli dok mu je srce polako tonulo u želudac.

Helen je upravo dovršavala drugo pivo i razmišljala o trećem kad je iza sebe začula poznati glas.

"Žalosno je to kad ovako lijepa žena mora sama proslavljati pobjedu."

Samo mi je to još trebalo, pomisli ona. Okrene se i ugleda pokraj separea Bucka Caldera kako joj se ceri s visine. Šešir i ramena bili su mu prekriveni pahuljama.

"Što bih trebala slaviti?"

"Dobili ste presudu. Čini se da će stari dobri Abe na neko vrijeme u zatvor. A to ste, vjerujem, htjeli."

Helen odmahne glavom i skrene pogled. "Smijem li vam se pridružiti?" "Smijem li ja vas pitati što radite ovdje?"

"E, pa, krenuo sam kući, ali onda sam ugledao vaš kamionet vani i odlučio svratiti da vas pozdravim."

"A, tako. Pa, zdravo."

Priđe im konobarica i Buck naruči dva pšenična piva.

"Hvala vam, gospodine Calder, ali..."

"Buck."

"Da, kako god. Hvala, ali moram krenuti."

On se okrene konobarici. "Sve je u redu, dušo. Donesi dva piva. Ja ću ih popiti."

On se spusti na klupu s druge strane separea. Helen upozori samu sebe da pripazi što govori. Koliko god da joj se čovjek ne sviđa, ipak je Lukeov otac. Uzrujati ga ne bi ni njoj ni Lukeu donijelo ništa dobra.

"Htio sam razgovarati o Lukeu", reče on. Helen se kratko nasmije. Evo nas opet, pomisli. "Zašto se smijete?" "Ma, ništa."

Neko ju je vrijeme promatrao, a na usnama mu je lebdio znalački osmijeh.

"Samo sam vam htio reći, što god da govore ovi zli jezici..."

"Gospodine Calder..."

"Buck."

"Buck. Zaista nemam pojma o čemu govorite."

Uto stigne konobarica s pivom. On joj zahvali i pričekava da ode prije nego što je nastavio.

"Htio sam vam samo reći koliko smo vam Eleanor i ja zahvalni na svemu što ste učinili za dječaka, kad ste mu dopustili da radi za vas i to. To, naravno, znači da ga ovih dana ne vidamo baš često, a moram vam reći da će mi uskoro trebati na ranču, sad kad počne te-ljenje. Nadam se da razumijete." Helen kimne glavom.

"Ali njegova majka je baš neku večer rekla da nikada do sada malog nije vidjela tako sretnog. Čini se da je napokon malo odrastao. Čak više i ne muca toliko. I zato vam hvala."

On podigne čašu. Helen nije znala što da kaže. Kao i obično, tip ju je uhvatio na lijevoj nozi. Možda bi se trebala oduprijeti svom prirodnom nagonu za bijegom i umjesto toga potegnuti temu Lu-keova odlaska na fakultet, dok još pusu dobri vjetrovi.

"Dobro ste se držali na klupi za svjedoke", reče Buck. Helen slegne ramenima i nasmiješi se. "Ne, stvarno. Ostavili ste jako dobar dojam." "Hvala vam. I vi ste."

On graciozno kimne. Zatim su oboje šutjeli. Glazba koju su puštali bila je stvorena za ljude koji pate od nesаницe, umirujuća mješavina elektronskih valova i zova kita ubojice. Helen je to uvijek činilo pomalo nervoznom.

"Znate, sve si nešto mislim. Da nas dvoje nismo krenuli na pogrešnoj nozi, mogli bismo biti prijatelji."

"Hej, što se mene tiče, mi i jesmo prijatelji." "Dobro. Onda više od prijatelja."

Ona se napravi zbunjeno. Njegove se usne polako razvuku u osmijeh. Zatim ispruži ruku ispod stola i položi je na njezinu nogu. Helen duboko udahne i ustane.

"Oprostite. Ja idem kući."

Ona odjene jaknu i izvadi iz torbe nešto novca za pivo. On je sjedio i nasmiješeno je promatrao. Uopće nije bio uzdrman. Samo joj se izrugivao. Helen se zapita bi li mu izlila netaknuto pivo na glavu i za dlaku odluči da to ipak neće učiniti.

"Doviđenja", reče samo i ode.

Vani je padao gust snijeg. Žureći se parkiralištem, oklizne se i umalo padne. Bila je tako potresena i ljuta da je cijelu vječnost tražila ključeve automobila. Kako se samo usuđuje? Mogla ga je ubiti. Kad je stavila ključ u bravu vrata, Helen osjeti ruku na ramenu i strese se od straha. On je okrene prema sebi i uhvati je za ruke ispod laktova, pri-kovavši je za kamionet. "Zašto se zadovoljiti dječakom kad možeš imati muškarca?" reče. Ona nastoji zadržati mirnoću u glasu. "Maknite se od mene. Odmah." "Ma daj, oboje znamo da jedva čekaš."

On nagne lice prema njezinom i ona osjeti njegov topli dah na svom licu. Mirisao je na pivo. Zatim ga koljenom oštro udari između nogu i odgurne od sebe. Buck zatetura unatrag, posklizne se na snijegu i padne na tlo koliko je dug i širok. Šešir mu se naheri na glavi. Helen se brzo popne u kamionet, zatvori vrata i zaključa ih. Hvala Bogu, motor upali iz prvog pokušaja. Buck je još ležao na tlu, stenjući i držeći se za prepone. Helen spusti prozor. "Da me više nikad nisi dotakao."

Zatim nagazi na papučicu gasa i Tovota krene uz prosklizavanje kotača. Iznenada se, u šoku i gnjevu, sjeti nečega što joj je Buck jednom rekao. Ona naglo zakoči i vrati se, tako daje sada kroz prozor s visine gledala ravno u njega. "Željeli nešto može biti bolje nego dobiti to isto, sjećaš se? Još sam ti napravila uslugu." S tim se riječima odvezla, zasuvši ga mokrim snijegom s kotača svog kamioneta. Večeru su dovršili u tišini. Točnije rečeno, Luke ju je dovršio, a Helen je samo premetala hranu po tanjuru. Plan je bio da Helen donese nešto svježe iz grada kad suđenje završi, ali nije se sjetila, pa je Luke kao i obično skuhao tjesteninu i umiješao u nju konzervu tune, malo sira i konzervu kukuruza. Još uvijek nije bio bogzna kakav kuhar, ali okus je bio u redu. Znao je da nešto nije kako valja čim je ušla u kolibu, ali o čemu god da se radilo, nije mu imala namjeru reći. Možda je još uzrujana zbog toga što ju je Abe jučer ujutro u sudnici nazvao radoznomalom kućkom. Što se tiče današnjih događaja, jedva mu je ispričala kako su donijeli presudu i onu epizodu s drvosječom. Luke joj je mislio reći kako sumnja da s vukovima nešto nije u redu, ali činilo mu se da nije baš pravi trenutak za to. Naposljetku ona odgurne svoj tanjur. "Oprosti", reče on. "Večera baš nije bila sjajna." "Ma, ne, bila je dobra. Samo nisam gladna." "Kad se upišem na fakultet, pohađat ću i tečaj kulinarstva."

Ona se pokuša nasmiješiti. Luke ustane i prijeđe na njezinu stranu stola, prekoračivši Buzza koji je ležao na uobičajenom mjestu, izvaljen pokraj peći. On čučne pokraj nje i obuhvati njezine ruke svojima. "Što je?" Ona odmahne glavom, nagne se naprijed i poljubi ga u čelo. "Reci mi." Ona uzdahne. "Luke, mislim da više ne bi smio ostajati ovdje gore." "Z-zašto?" "Znaš što se priča." On kimne glavom. "N-nisam znao da i ti znaš." Ona se suho nasmije. "O, itekako da znam."

Zatim mu ispriča za anonimne pozive u Danov ured. Luke se zapita tko bi to mogao biti, ali na pamet mu nije padao nitko tko je toliko podmukao. "Znači, hoćeš da se prestanemo vidati?" "Ne. Oh, Luke, ne znam." "Ako si nesretna zbog toga. Ona ga pomiluje po licu. "Ne bih mogla podnijeti da te ne vidam." "Mijenjaju li ovi tračevi ono što mi dijelimo?" "Ne znam." "Kako misliš da to mogu?" "Luke, na svijetu jednostavno ima ljudi koji uvijek pokušavaju razoriti ono što ne razumiju ili ono što ne mogu sami imati." "Ali ak-ako ih slušaš, pobjeda je njihova." Ona mu se nasmiješi. Katkad mu je samo pogledom mogla dati do znanja koliko je mlad i koliko još toga mora naučiti o ovom okrutnom svijetu. "Volim te." "Oh, Luke, molim te..." "Sve je u redu. Ti to ne moraš reći." "Zadnji muškarac kojem sam to rekla ostavio me zbog nekakve belgijske fufice." "Ja ne poznajem nikakve b-belgijske fu-fufice." Helen se umalo nasmije.

"Slušaj, ionako sljedećih nekoliko tjedana neću moći p-provoditi puno vremena ovdje, jer otac želi da mu pomognem oko teljenja."

"Rekao mi je."

"Razgovarala si s njim? što je rekao?"

Ona slegne ramenima. "Samo to."

Vuk je ležao na polovici presahloga potoka, zaglavljen između dviju stijena poput komada drveta koji je poplava nanijela onamo. Njuška mu je bila položena na ispružene šape kao da se sprema skočiti, oči su mu bile otvorene i skamenjene, a žuti pogled smrznut i tup. Krzno mu je prekrivao tanak sloj vjetrom nošena snijega što se vrtložio koritom. Bilo je teško procijeniti koliko je već bio mrtav. Signal su uhvatili malo prije zore, ne ono uobičajeno bipkanje u pravilnim razmacima, već monoton neprekinut zvuk koji im je govorio da nešto nije kako valja.

"Ne mora nužno značiti da je mrtav", reče Helen dok su tovarili skije i ostalu opremu na vozilo za snijeg. "Možda mu je ogrlica jednostavno pala. I to se događa."

Ni sama nije u to vjerovala. Popeli su se vozilom za snijeg što su više mogli puteljkom koji je vodio uz potok, a signal je cijelo vrijeme bivao sve glasnijim. Oboje su bili svjesni da je ovo njihovo posljednje zajedničko traganje, nakon čega se gotovo neće ni vidjeti cijelih mjesec dana ili tako nešto. Jedva da su i razgovarali. Kad je put postao neprohodan, stavili su na noge skije i stali se provlačiti među drvećem i stijenama. Vidjeli su na tlu svježije tragove, ali jedini signal koji su čuli bio je neprekinuti isti ton. Čopor je krenuo dalje.

Luke je prvi ugledao strvinu. Kad su se popeli uza stijenje, ugledali su pukotinu po kojoj su bile razbacane hrpice izmeta i komadići kosti. Činilo se kao da se vuk ovdje već neko vrijeme skrivao. Na krpici svježeg snijega ugledali su tragove nekoliko vukova. Možda su mu došli odati posljednju počast.

Tijelo mu je bilo posve smrznuto i trebalo im je dosta vremena da ga izvuku iz procijepa a da ne nanese još veću štetu. Zatim su ga položili na tlo pokraj potoka.

"Pogledaj mu šapu", reče Helen. "To ga je ubilo."

Oni kleknu kako bi pregledali ranu. Na šapi više nije bilo krzna i bila je jako natečena, tako da je bila barem tri puta veća od ostalih. Oko cijele noge protezala se duboka otvorena posjekotina.

"Siroti vuče. Što li si ti radio sa sobom? Čini se kao da se ulovio u klopku ili nešto."

"Ili u omčastu zamku, poput Buzza", reče Luke. "I to na istu nogu."

Helen mu skine ogrlicu i prekine signal. Zatim ustane i uzdahne.

"Ostalo ih je sedam."

"Mislim da ih više nema t-tako puno."

Ona ga pogleda. "Kako to misliš?"

"Znaš onda kad smo Dan i ja išli letjeti, da smo ih vidjeli samo pet? A on je rekao da se ostali vjerojatno kriju među drvećem ili nečim? E, ovih posljednjih dana, dok si ti bila na sudu, stekao sam dojam da ih je sada samo toliko. Možda i manje. Znam da vukovi često slijede tragove vuka ispred sebe, ali kad se razdvoje, čini se kao da ih je samo troje ili četvero, barem se meni tako čini. A čuo sam ih i kako zavijaju i ne zvuče više kao prije. Nekako su tiši."

Odnijeli su mrtvog vuka do vozila za snijeg i odvezli ga u kolibu. Helen je nazvala Dana, a on je rekao da će odmah poslati Don-nu po njega. Poslat će Billa Rimmera da ga pogleda, a onda ga treba prebaciti u Ashland na kompletnu obdukciju. Helen mu reče da rana izgleda kao daje nanescena omčastom zamkom.

"Luke misli da ih netko pokušava eliminirati", reče ona.

"Lovokradice postavljaju omče za svakojake životinje. Ali najbolji način za ubijanje vukova je još uvijek otrov."

"Osim što ubija i mnoge druge životinje, otrov objavljuje cijelom svijetu i što radiš."

"Baš kao i omčasta zamka. Mislim da mali ima bujnu maštu."

Helen mu ispriča kako joj je Luke rekao da nikada ne vidi više od četiri ili pet setova tragova. Kad je odgovorio, Danov glas bio je nekako oštiji.

"Helen, ne želim ispasti nezahvalan za Lukeovu pomoć, ali, zaboga, ti si biolog. Tebi plaćamo, ne njemu."

Bilo je to glupo od Helen, ali do tog trenutka nije joj palo na pamet da je Dan ljubomoran. Izgubila ga je. Luke je sada njezin jedini saveznik.

TRIDESET PRVO POGLAVLJE

KAO DJEVOJČICA, KATHV JE OBOŽAVALA VRIJEME TELJENJA. BILO je to najuzbudljivije vrijeme na ranču u cijeloj godini. Ona i Lane čule bi usred noći tatu i ostale momke koji su pomagali oko teljenja dolje u kuhinji kako se smiju i pripremaju si hranu, i ležale bi osluškujući stenjanje i

mukanje krava dolje pokraj torova. Djevojčice su znale na vrhovima prstiju stajati pokraj prozora svojih spavaćih soba i promatrati muškarce koji su radili pri svjetlu električnih svjetiljki, izvlačeći telad iz njihovih majki, onako kobeljave i prekrivene krvlju i sluzi, a onda bi se smijali kad su se sirotani pokušavali osoviti na svoje klimave noge i načiniti prve korake.

Kad su bile nešto starije, tata bi im katkad dopuštao da izađu van i pomognu, čak i kad bi ujutro morale rano ustati i kad je mama zabranila da ustaju usred noći. Došao bi po njih kad bi ona zaspala i natjerao ih da se dobro utople, a onda bi se svi troje na prstima spustili stubištem u prizemlje.

Kathy se sjećala da su jednom obje plakale kad se jedno tele otelilo mrtvo, a tata im je rekao da ne budu smiješne, jer da je to samo način na koji Bog rješava pitanje onih koji nisu dovoljno snažni za ovaj svijet.

Njihova je majka u kuhinji u posudi uzgajala šafrane, pa su njih dvije odrezale s njega sve cvjetove i odvezle se s jednim od unajmljenih radnika u prastarom crvenom traktoru gore do odlagališta smeća, pa su njih troje stajali držeći se za ruke i pomolili se iznad si-rotog malog tijela, da bi ga potom zasuli šafranima. Drugog dana ujutro, kad je ustanovila da joj je sve cvijeće uništeno, mama je pobješnjela. Sada, otkad se preselila u crvenu kuću, Kathy je zazirala od teljenja. Ono je značilo da će Clyde više od mjesec dana spavati dolje

u glavnoj kući i u smjenama raditi na teljenju. Kathy bi ga viđala samo kad bi se odvezla dolje da pomogne majci skuhati ručak za muškarce ili kad bi on svratio kući presvući se. Uglavnom je bio previše nervozan i umoran da bi ikomu poklonio imalo pažnje, iako je često očekivao od Kathy da mu skoči ravno u krevet, čak i onda kad ona nije bila bogzna kako raspoložena za seks.

Teljenje je sada trajalo malo dulje od tjedan dana, ali njoj je već bilo dosadno i bila je osamljena, pogotovo onih dugih večeri kad na televiziji nije bilo ničega dobrog. I tako bi ona, kad god bi ugledala svjetlo u prikolici lovca na vukove, izmislila neki izgovor da ga ode posjetiti.

Odnijela bi mu robu koju mu je oprala ili bi mu odnijela ostatke od ručka, malo juhe i možda pokoji kolačić koji bi ispekla. A ako bi mali bio budan i miran, i njega bi uzela sa sobom, jer je znala da ga starac voli.

Naravno, gospodin Lovelace nije bio čovjek kojeg bi svatko nazvao dobrim društvom. Kad je prvi put pokucala na vrata njegove prikolice, isprva je nije ni pozvao unutra. Kad je to naposljetku učinio, u prikolici je zaudaralo gore nego u svinjcu. Ali Kathy se brzo privikla na vonj, samo da ima s kim razgovarati. Osim toga, usprkos starčevoj zlovolji, bilo je u njemu nečega što se Kathy sviđalo. A možda gaje samo žalila. O čemu god da se radilo, znala je da se ona njemu sviđala.

Nije ga bilo nekoliko dana koje je proveo u šumi, a kad je primijetila da se vratio, Kathy ga ostavi na miru neko vrijeme da se raskomoti, a onda mu odnese tanjur variva. Lovac na vukove strpao ga je u sebe u roku od dvije minute i sada je mazao tanjur komadom kruha koji je također donijela sa sobom. Kathy je sjedila na drvenom stočiću s Buckom mlađim na krilu s druge strane dugog uskog stola čija je površina bila umrljana stvarima o kojima se Kathy nije usudila ni razmišljati. Starac je halapljivo jeo, doimajući se i sam poput kakvog vuka, pomisli Kathy. Svjetlost svjetiljke klesala je udubine i izbočine na njegovu staru, sivkastom licu. Mali je Buck sjedio miran i tih. Oči su mu bile upravo iznad razine stola, a pogledom je pratio svaki pokret lovca na vukove.

"Baš je bilo dobro." "Biste li još? Ima."

"Ne, gospodo, dosta mije."

Natočio si je kavu, ne trudeći se ponuditi i Kathy šalicu, budući daje uvijek odbijala. Nije imala povjerenja u šalice kojima se koristio. Sjedili su u tišini dok je on miješao tamnu tekućinu u koju je usuo tri žličice šećera, neprestano promatrajući dijete, kao što je to uvijek činio.

Cesto je bilo teško reći hoće li starac biti raspoložen za razgovor ili neće. Katkad jedva da bi izgovorio i riječ, pa bi samo Kathy govorila. Brzo je naučila kojih se tema treba kloniti. Samo je jedanput pogriješila i spomenula njegovu ženu i starac nije više izgovorio ni riječi. Isto se dogodilo kad gaje upitala koliko je vukova uspio pohvatati.

Koji put, opet, nisi ga mogao zaustaviti. Kao kad izvučeš čep iz bačve. Jednostavno teče i teče. Pogotovo kad bi se razgovaralo o njegovu ocu. Kathy je oduvijek voljela slušati priče iz prošlosti. U mislima je zamišljala starog Joshuu Lovelacea nalik na kakvog starog lovca na grizlije izJeremiah Johnsona²¹. Obično, ako bi ga željela navesti na razgovor, dovoljno je bilo da ga malo pogura, pa je isto pokušala učiniti i sada.

"Znate ono što ste mi rekli o onoj napravi koju je izmislio vaš otac?"

"Mislite na petlju?"

"Petlja, tako je. Što je to točno bilo?"

On na trenutak nastavi miješati kavu.

"Želite je vidjeti?"

"Još je imate? Stvarno?"

"Katkad se njima još koristim."

On ustane i pride jednom od ormarića. Morao se spustiti na koljena i posegnuti duboko unutra, a onda izvuče kolut žice s malim, uskim tuljcima metala obješenim o njega. On se vrati do stola i položi napravu pred Kathy. Ostao je stajati odvezujući dva komadića kože kojima je žica bila vezana. Zatim razmota nekoliko metara žice. Beba posegne ručicom za jednim od metalnih tuljaca.

"Ne, dušo," reče Kathy. "Ne dirati."

21 Film o čovjeku misteriozne prošlosti koji je odlučio povući se u osamu Rocky Mountaina.

"Tako je, nemoj ništa dirati. Ovo možda zглеda k'o igračka, ali nije. Pokazat ću vam."

Na stolu je bio ostao komad kruha, pa ga starac uzme u ruku i stane ga pažljivo nabijati na vrh jednog od malih stožaca.

"Moj je tata običavao govoriti daje piletina najbolja, tako da se koristim njome kad god je se mogu domoći. Ali poslužila bi bilo koja vrsta mesa. Morate zamisliti daje ovaj kruh ovdje, zapravo komad mesa. Ono što morate učiniti jest okružiti žicom jazbinu, u doba kad su mladunci stari neka tri tjedna i kad već razmišljaju o izlasku u vanjski svijet. A onda..."

On zastane, a Kathy koja je do sada promatrala njegove ruke, podigne pogled i ugleda da starac neobičnim pogledom promatra dijete. Buck mladi bodro je uzvraćao pogled.

"A onda..."

"Gospodine Lovelace? Je li vam dobro?"

On pomakne pogled na Kathyino lice, gledajući je kao da nema pojma tko je ona i što radi ovdje.

Zatim ponovno spusti pogled na ruke. Činilo se da se sjetio o čemu je govorio.

"Dakle. Mladunac namiriše mamac. A onda ga, jer je mlad i glup, stavi u usta i to prvo užije kraj. To je važno, jer ne želite da vam se opruga aktivira dok vrh ne stigne skroz dolje do..."

Ponovno je promatrao dijete. "Skroz dolje do?" potakne ga Kathy.

"Skroz dolje do... Skroz dolje do grla. A onda, čim zubima stisne ovaj širi dio ovdje..."

On lagano stisne tuljac prstima i iznenada se začuje glasni škljo-caj i kroz kruh se probiju tri naoštrene kuke, poput malog sidra. Kruh se raspadne po cijelom stolu.

Buck mladi poskoči od straha i stane urlati. Kathy ga zagrlj pokušavajući ga umiriti, ali dijete nije prestajalo plakati. Ona ustane i privije ga uza se tapšući ga po leđima, ali nije pomagalo.

"Oprostite, mislim da će bolje biti da ga odnesem kući."

Starac ne odgovori. Samo je stajao na mjestu, zureći u kuku koju je držao u ruci.

"Gospodine Lovelace?"

Kathy nije znala treba li ostati da se uvjeri daje sa starcem sve u redu, ali djetetov je plač postajao nepodnošljiv. Ona se zaputi do vrata, gdje se okrene da ga pozdravi. Ali činilo se daje lovac na vukove uopće ne čuje.

Nije bila sigurna, jer je svjetlost bila iza njega, tako da mu je pola lica bilo u sjeni, ali kad je zatvarala vrata, Kathy se učini da je na starčevu obrazu ugledala suzu.

Usred noći, dok je ležala u krevetu s usnulim sinčićem pokraj sebe, čula ga je kako pali motor vozila za snijeg, pa je prišla prozoru i ugledala njegova svjetla kako se udaljuju vrhom livade i gore u šumu. Tada ga je posljednji put vidjela.

Calderovi su voljeli najprije oteliti krave koje prvi put postaju majke, a tek onda glavni dio stada.

Lukeov se otac gotovo jednako ponosio uzgojem dobrih majki, kao što se ponosio svojim bikovima.

Većina se junica s lakoćom telila pa bi telad samo kliznula iz njih, poput sapuna u kadi.

Ali uvijek ih je bilo nekoliko koje su trebale pomoć. Starije su krave mogle donijeti telad na svijet dolje na pašnjacima, ali junice su držali u oborima kako bi ih lakše nadgledali.

Dani oplodnje bili su pomno zapisani, a kako su im se termini približavali, svaka je dobila tretman protiv ušiju, injekciju protiv diareje i bolesti pretjeranog jela. Sada, u drugom tjednu teljenja, telilo ih se dvadesetak na dan i situacija je postajala sve užurbanija.

Vrijeme je cijelu stvar činilo još nepodnošljivijom. Katkad bi potkraj ožujka čovjek već imao osjećaj daje došlo proljeće, ali ne i ove godine. Svaki je dan sa sobom nosio novu snježnu mećavu, a temperatura je uglavnom bila niža od minus dvadeset stupnjeva. Čim bi se učinilo da se junica počela teliti, morali su je bičevima potjerati u jednu od staja gdje su imali bokseve za teljenje. A ako bi već legla i počela se teliti, onoga trenutka kad bi tele izašlo, zamatali bi ga u deku i u tačkama vozili u staju, prije nego što mu se uši smrznu od zime. Katkad, ako mu krava ne bi dovoljno brzo oblizala uši, trebalo ih je odmrzavati susilom za kosu, jer bi se inače moglo dogoditi da čovjek zaglavi s gomilom deformiranih životinja koje nijedan ozbiljan kupac ne želi ni pogledati.

Mjesto za teljenje u štaglju sada je bilo dragocjeno, pa su krava i tele bivali izbačeni natrag na hladnoću čim bi mališa uhvatio vime, a krava izgledala kao da zna što se događa. Siroti telčići katkad

bi izlazili van sa selotejpom oko ušiju, kako im se ne bi ponovno smr-zle. Izbaciti ih na takvu hladnoću tako rano značilo je izložiti se riziku da se krave i telad ne spare kako treba, pa bi nakon dan ili dva čovjek shvatio da neke krave hrane pogrešnu telad.

Muškarci su radili dvosatne ili trosatne noćne smjene i nitko nije dobivao više od četiri sata sna. Luke je zamijenio Raya u četiri ujutro i sve je prošlo prilično jednostavno. Jedina drama odigrala se kad je spazio dva kojota kako se motaju oko torova. Kojoti su se znali zaletjeti u obor i zgrabiti tele prije nego što bi majka shvatila što se događa, pa su rančeri za takve slučajeve uvijek imali pušku na dohvat ruke. Njegov otac i Clyde obično bi ih ubili, ali Luke ih je samo otjerao, zahvaljujući svojoj sretnoj zvijezdi da se ne radi o vukovima. Samo se nadao da se drže podalje i od ostalih rančeva.

Očistio je staju da bi se zatim zaputio u obor provjeriti što se događa s jednom junicom koja je prenijela. U posljednji sat vremena doimala se pomalo nemirno, pa je Luke posumnjao da nešto možda nije u redu. Hodajući, sjetio se Helen i njihova jučerašnjeg susreta.

Prije toga nije ju vidio više od tjedan dana. A znajući daje tako blizu, nedostajala mu je još i više nego kad je bila tisućama kilometara daleko. Bio se zaputio u grad kupiti sredstvo protiv diareje, kad je primijetio njezin kamionet kako mu dolazi u susret. Stali su na cesti, prozor do prozora, i razgovarali nekoliko minuta. Ne kao ljubavnici, više kao prijatelji kojima je nekako postalo neugodno jednom pred drugim.

"Mislio sam svratiti, ali nemam kad", rekao je on. "Tata..." "U redu je. Razumijem." "Jesi li t-tragala za vukovima?"

"Da. I mislim da si u pravu. Čini se da ih sada nema više od tri ili četiri. I ne ubijaju mnogo."

"Jesi li p-pronašla omče ili nešto?" "Ne, ali mislim da gore nekog ima." "Zašto?"

Ona slegne ramenima. "Po tragovima i tako. Ne znam. A pronašla sam i mjesto na kojem je netko kampirao. Vjerojatno ništa bitno."

Rekla je da se, sudeći prema signalima, čini kako se vukovi sve više spuštaju, približavajući se rančevima, kao da odmjeravaju što se može učiniti sada, u vrijeme teljenja.

"Uk-uključujući i naš?" "Uključujući i vaš."

Ona iskrivi lice u tužnu, suhu grimasu, pa su neko vrijeme šutjeli. U isto vrijeme željeli su si toliko toga reći, a nekako nisu znali što.

Ona se strese. "Već sam umorna od zime." "Jesi li dobro?" "Ne. Ti?" "Ne."

On posegne kroz prozor, pa su se neko vrijeme tako držali za ruke. Tek je tada primijetio vrata kamioneta. Netko je cijelom širinom velikim slovima urezao riječ KURVA.

"O, Bože", reče. "Lijepo, je l' da?" "Kad se to dogodilo?" "Sinoć."

Luke primijeti da im u susret dolazi kamion. Njih dvoje priječili su prolaz cestom. I Helen ga ugleda, pa brzo ispusti njegovu ruku.

"Jesi li rekla šerifu?"

"Upravo dolazim od njega. Ravvlingson je vrlo suosjećajan. Rekao je da se vjerojatno radi o djeci iz grada koja su došla kampirati u šumu. Rekao mi je da bih si, ako se bojim, trebala nabaviti pištolj."

Luke odmahne glavom. Kamion je bio već gotovo tik do njih.

"No, kako bilo", reče Helen. "Vidimo se."

"Pronaći ću ja već način da dođem gore."

"U redu je, Luke. Možda bolje da neko vrijeme ne dolaziš."

S kamiona se oglasi glasna truba. Oni se pozdrave i odu svaki svojim putem.

Sada je već bio kod obora i stajao na ogradi, prelazeći snopom svjetlosti iznad ruba ograde u potrazi za junicom koju je htio pogledati.

"Kako ide?"

On se osvrne preko ramena i ugleda Clydea koji je preuzima smjenu.

"Dobro. Ima jedna koja me malo brine. Kao daje malo nervozna. Mislim da joj je možda m-maternica okrenuta ili nešto."

Clyde ga zamoli da mu je pokaže.

"Ma kakvi", reče odlučno. "Sve je u redu."

Luke slegne ramenima. Ispriča Clydeu za kojote, a onda ga ostavi i krene kući kako bi uhvatio još sat vremena sna prije izlaska sunca.

Probudio se kasno. Kad se istuširao i odjenuo, ostali su već sjedili u kuhinji za doručkom. Odmah je znao da se nešto dogodilo. Atmosfera u kuhinji mogla se rezati nožem. Ray i Jesse jeli su u tišini.

Izraz na licu njegova oca nalikovao je na olujni oblak.

Majka uhvati Lukeov pogled upozoravajući ga da bude oprezan dok je on točio mlijeko u čašu. Neko vrijeme nitko nije prozborio ni riječ.

"Onda, kako to da si ostavio onu junicu da uquine?" reče naposljetku njegov otac.

"M-molim?"

"Nemoj ti meni 'molim', momče."

"Koju junicu?"

On pogleda Clvdea, ali ovaj nije dizao pogled s tanjura.

"Clyde je pronašao mrtvu junicu u toru. Imala je okrenutu maternicu."

Luke se namršti i s nevjericom pogleda Clydea.

"A-ali pokazao sam ti je."

Clyde nakratko podigne pogled i Luke ugleda strah u njegovim očima.

"Što?"

"Pokazao sam ti tu junicu i ti si re-re-rekao daje sve u redu."

"Nije istina. Zaboga, Luke!"

"Dajte, momci," reče Lukeova majka. "Uvijek izgubimo jednu ili dvije..."

Njegov je otac oštro prekine. "Ti se ne miješaj!"

"Čak sam ti i re-rekao što mislim da nije u redu s njom. I ti si rekao daje sve uredu!"

"Hej, slušaj, mali. Nemoj sad pokušavati cijelu stvar prišiti meni."

Luke ustane. Njegova stolica zagrebe po podu.

"Kamo si ti to krenuo?" reče njegov otac.

"D-d-dosta mijе svega."

"Ma nemoj. E, meni, vidiš, nije. Sjedi."

Luke odmahne glavom. "Ne, gospodine."

"Sjedi, kad ti kažem."

"Ne, gospodine."

Na trenutak se činilo da njegov otac ne zna što učiniti. Nije bio naviknut na otpor. Ray i Jesse ustanu, pogleda prikovanih za vrhove svojih čizama i u tišini napuste prostoriju.

"Ne ideš ti, bogami, nikamo dok ja ne kažem što imam. Kaže mi tvoja majka da misliš kako ćeš se upisati na fakultet u Minnesoti. Je li to točno?"

Lukeova majka ustane. "Buck, za Boga miloga, nemoj sada..."

"Začepi. I da ćeš studirati nekakvu ljuboživotinjsku idiotariju. Je li to istina?"

"B-b-biologiju."

"Znači, istina je. I ne misliš da o tome trebaš porazgovarati sa svojim ocem?"

Luke osjeti kako mu noge počinju drhtati. Ali ne od straha. Prvi put u životu nije se bojao ovog golemog bika koji ga je strijeljao pogledima s druge strane stola. Osjećao je samo čisti bijes, destiliran godinama. Osjećaj je bio oslobađajući.

"Zar ti je maca pojela jezik?"

Luke pogleda majku. Stajala je pokraj sudopera, jedva suzdržavajući suze. Zatim se ponovno okrene ocu. Zar ti je maca pojela jezik? On duboko udahne i osjeti kako mu se grudima širi neka neobična mirnoća. Zatim odmahne glavom.

"Ne", reče jednostavno.

"E, onda bi ti bolje bilo da objasniš neke stvari."

"Ni-ni-ni..."

Njegov se otac slavodobitno naceri.

Bio je to presudan trenutak. Prostorijom je letjela bijela ptica i Luke je samo morao ispružiti ruku i nježno je uhvatiti i bit će slobodan. Ponovno udahne.

"Nisam mislio da će te zanimati."

"O, stvarno?" Otac mu se sarkastično nasmije i zavalj se u stolicu.

"Znao sam da ti n-neće biti drago."

"E, vidiš, prvi put si bio u krivu, a drugi put u pravu. Zanima me i ne, nikako mi nije drago. Mali, ti ideš na Državno sveučilište Montane i potruđi se da te nauče da budeš dovoljno dobar rančer da ti dobre junice više ne ugibaju."

"Ako je on prevelika k-kukavica da prizna, baš me briga. I ne idem na Državno sveučilište Montane, idem u M-minnesotu. Ako me prime."

"Ideš, je l'da?" "Da, gospodine."

Njegov otac ustane i priđe mu i na trenutak Luke osjeti kako mu ponestaje hrabrosti.

"A tko će, misliš, platiti za taj tvoj jebeni studij?" "Sn-snaći ću se."

"Ja ću platiti." Bila je to njegova majka, pa se obojica okrenu prema njoj.

"Već sam ti rekao da se ne miješaš."

"Za-a-a..." O, Bože, pomisli Luke, nemoj me sada napustiti. Ne puštaj bijelu pticu.

"Za-a-a..." ponovi njegov otac podrugljivo. Luke osjeti kako iz njega progovara ledeni gnjev.

"Zašto uvijek moraš svakoga ma-maltretirati? Nisi li već prouzročio dosta zla? Svi moramo biti onakvi kakvi ti želiš da budemo, zar ne? Što god nisi u stanju razumjeti, moraš povrijediti. Što je? Bojiš se ili što?"

"Da se nisi usudio tako razgovarati sa mnom." "Onda?"

Njegov otac zakorači prema njemu i snažno ga nadlanicom udari preko obraza. Lukeova majka vrisne i prekrije oči rukama. Sada je i Clyde bio na nogama.

Luke osjeti kako mu u ustima počinje teći slana, metalna krv. On pogleda oca, koji ga je strijeljao pogledima dok su mu se prsa ubrzano podizala i spuštala. Vrat mu je bio grimizan od bijesa. Luke je podsjetio na onog grizlija koji ih je ganjao kroz šumu. Nakratko se zapita zašto više ne osjeća strah pred tim prizorom.

"Ja sada idem", reče. Osjećao je kako mu krv kaplje iz kuta usana. Vidio je da ju je otac primijetio i da mu se u hladnim sivim očima možda načas ogledala sjena sumnje.

"Vrati se na posao."

"Ne, gospodine. Ja idem."

"Izađi i više nikada nećeš nogom kročiti u moju kuću."

"Ionako ne pripadam ovamo. Nikada nisam ni pripadao."

S tim riječima on kimne majci i izađe iz kuhinje.

U svojoj sobi uzeo je iz ormara dvije duge platnene vreće i strpao u njih nešto odjeće i nekoliko omiljenih knjiga i još nekoliko sitnica za koje je mislio da će mu trebati. Začuje kako su se kuhinjska vrata zalupila i kroz prozor ugleda oca kako stupa po snijegu prema oborima. Clyde ga je pratio u stopu. Vani se danilo. Luke se cijelo vrijeme pitao hoće li ga ona mirnoća napustiti, ali nije.

Kad je stigao do vrha stubišta, on kroz otvorena vrata baci pogled u spavaću sobu svojih roditelja i ugleda majku kako na krevetu pakira kovčeg. Od odloži torbe i pride vratima.

"Mama?"

Ona se okrene i nekoliko su se trenutaka njih dvoje samo gledali. Zatim ona krene prema njemu raširenih ruku, pa i on krene prema njoj i čvrsto je zagrlj. Nije govorio sve dok nije osjetio da su njezini jecaji utihnuli.

"K-kamo ćeš poći?"

Ona je otirala oči. "Nazvala sam Ruth. Rekla je da neko vrijeme mogu biti kod nje. Ti ćeš otići k Helen?"

On kimne glavom. Eleanor podigne glavu s njegovih prsa i pogleda ga u oči.

"Jako je voliš, zar ne?"

On slegne ramenima i pokuša se osmjehnuti. Iz nekog je razloga iznenada i sam poželio zaplakati. Ali nije.

"Ne znam", reče. "Valjda."

"Voli li i ona tebe?"

"O, mama, ne..."

"Oprosti, mene se to ne tiče."

Ona ga još jedanput stisne i poljubi u obraz.

"Obećavaš da ćeš me doći posjetiti?"

"Obećavam."

On baci torbe u dnevni boravak i krene prema polici s puškama koja se nalazila u radnoj sobi njegova oca. Skine s nje Winchester-ku .270 koju je naslijedio kad mu je brat poginuo, iako je gotovo nikada nije koristio. U ladici je pronašao kutiju streljiva, pa je sve zajedno strpao u jednu od vreća. S vješalice u kuhinji skine jaknu, šešir i kabanicu, uzme rezervni par cipela, a onda sve odnese u Jeep.

Dok se udaljavao od kuće, baci pogled niz pašnjak i ugleda Mjesečevo oko kako s ostalim konjima stoji pokraj stabla koje je raslo iz olupine starog Forda. Bili su predaleko da bi Luke mogao bilo što sa sigurnošću tvrditi, ali učinilo mu se da i konj gleda ravno u njega.

Kad je prošao ispod rogata lubanje, okrene se preko ramena prema ranču. Njegov otac i Clyde tjerali su neke junice uzbrdo prema staji. Clyde se okrenuo i zastao na trenutak, promatrajući ga kako odlazi. Njegov je otac, međutim, nastavio hodati.

Prije smrti, lovac na vukove želio se ispričati, ali nije imao komu.

Jedina osoba koja bi ga razumjela bila je Winnie, a ona je mrtva. Pitao se koliko je dugo znala za onaj 'plamičak duha', kako ga je ona nazvala i zašto mu nije prije rekla, iako je u duši znao da je ne bi htio slušati.

Palo mu je na pamet da ode u kolibu one biologinje i da se ispriča njoj. Ali nije ju poznavao, a i bilo ga je previše stid priznati joj

što je učinio. Osim toga, nije se morao ispričati samo za ovo. Morao se ispričati za cijeli život. Na

kraju, dovezao se ravno do rudnika. I to će mjesto poslužiti, kao što bi i svako drugo.

Kad je stigao, misli su mu luđački jurcale, tako da je počeo misliti daje mladunac kojeg je ustrijelio prošle noći nekako ipak preživio i da bi ga još mogao spasiti kad bi samo uspio pronaći ulaz u rudnik. Bjesomučno je hodao uokolo, ali ga nije uspio pronaći. Na kraju je ipak došao k sebi i sjetio se kakvu je štetu prouzročio njegov metak.

Sada je sjedio, posve gol, leđima naslonjen na drvo koje je raslo na rubu čistine gdje se nalazio otvor za ventilaciju prekriven daskama. U njega je bacio svu svoju odjeću i zamišljao ju je kako leži na svim onim vukovima. Njegova staračka koža bila je gotovo jednako bijela kao i snijeg. Promatrao je kako zvijezde jedna po jedna postaju sve bljeđima i na kraju nestaju s jutarnjeg neba.

Hladnoća ga je stala preplavljivati. Osjećao je kako mu se šulja rukama i nogama i kako mu se potajice steže oko srca. Osjećao je kako mu se poput kape širi vlasitštem dok mu je dah postajao sve polaganiji i stao se smrzavati i kočiti u čekinjastoj bradi.

Bilo mu je tako hladno, da mu uopće nije bilo hladno. Zapravo, počeo ga je svladavati neki sanjivi mir. S njime, misli su počele zbijati šale s umom starog lovca. Učinilo mu se da je čuo Winnie kako ga zove po imenu i pokušao joj se odazvati, ali glas mu je bio sleđen u grudima. Zatim je shvatio daje zapravo čuo samo par gavranova koji su nadlijetali nebo boje lososova trbuha nad čistinom.

Cijeli se svoj život bavio smrću, tako daje se uopće nije bojao. A kad je napokon došla, nije bilo klepeta, ni fanfara, ni boli. Nije bilo nikakvog osvetničkog nabiranja njegovih grijeha.

Umjesto toga, u svojoj viziji ugledao je lice djeteta kako ga promatra pokraj upaljene svijeće. Možda je to bilo dijete iz one kuće, iako je izgledalo nekako drugačije. Možda je to bilo dijete koje on i Winnie nikada nisu imali. A onda, iznenada, lovac na vukove shvati da je to on sam, kao dječaćić. I u tom trenutku, sjena njegove neznane majke nagne se prema svijeći i laganim dahom ugasi plamčak.

PROLJEĆE

TRIDESET DRUGO POGLAVLJE

DRUGI TOPLI VAL U GODINI NASTUPIO JE DISKRETNJE OD PRVOGA. Nije bilo iznenadnog vrućeg vjetra koji bi na brzinu otopio snijeg, pa se rijeka Hope, namirena možda prethodnim obiljem, suzdržala od izlivanja, iako je nabujala do rubova obala.

Sada, prvog tjedna u travnju, snijeg se poput oseke povukao na vrhove planina, ostavivši ravnice boje istrunulog sijena da se suše na vodenastom suncu. Još ga je neko vrijeme bilo na rubovima šume, odakle se u tankim bijelim trakama protezao do sjenovitih usjeka i potočića što su presijecali rančeve na uzvisinama. Još je bilo prerano da bilo koje stablo povjeruje kako se ne radi samo o još jednoj varci zime. Iako je na onim čistinama koje su se prostirale na sunča-nijim mjestima već bilo kukaca i leptira i život se polako budio, topole koje su rasle na brežuljcima oko udoline još će u svom nepovjerenju najmanje mjesec dana ostati sive i gole.

Sat koji je otkucavao u utrobi bijele vučice, međutim, nije dopuštao takvo odgađanje. Prije tri tjedna pronašla je napuštenu nastambu kojota u podnožju jedne krčevine pa je, dok su je dva preživjela mladunca zbunjeno promatrala, satima kopala u njoj i oko nje, sve dok je nije preuredila prema svom ukusu.

Trbuh joj je sada već bio težak, a na snijegu koji se topio bilo joj je sve teže loviti. Dva su mladunca sada već bili posve izrasli godišnjaci. Ali, premda su težili kao odrasli vukovi, nedostajalo im je mudrosti i iskustva. Pomagali su u mnogim pohodima na plijen, ali nikada do sada nisu sami morali organizirati lov. A sada, kad im je majka postala tako spora, slabo su se nosili čak i s najslabijim jelenima, izmučenim od dugih zimskih mjeseci.

Zajedno su, i deset puta na dan, vrebali, pokušavali, natjeravali i ne uspijevali. Katkad bi uhvatili zeca ili bjelonogog zeca i podijeli-

li ga s majkom, ali obrok je rijetko bio vrijedan energije koju bi potrošili da bi ga ulovili. Nemirni i neuhranjeni, slijedili bi miris trunu-ćeg mesa i krali plijen manjih grabežljivaca.

Jednoga ih je dana neki drugačiji miris doveo do snijegom zatrpanog ruba čistine na kojoj je starac ostao sjediti naslonjen na stablo. Bosi nožni prsti provirivali su iz snijega u kojem su se, na sigurnoj udaljenosti od tijela, vidjeli tragovi kojota i divlje mačke. Vukovi su bili još oprezniji, jer su u njegovu mirisu osjetili nešto poznato i zastrašujuće, a ozračje kojim je čistina odisala činilo im se još mnogo puta gorim.

Povijenih ušiju i s repovima među nogama, pobjegli su s čistine, ostavivši lovčevu truplo medvjedima koji su se budili iz zimskog sna.

Miris koji se sve toplijim zrakom širio iz pravca dolinskih ranče-va bio je mnogo primamljiviji. Sada su se telila glavna stada i vukovi su već pronašli mjesta na koja su rančeri bacali mrtvorodenu telad, odakle bi otjerali kojote i na miru jeli. Putujući usjecima i presahlim koritima potoka, vukovi bi vidjeli kako na svijet dolaze ta stvorenja čije su meso kušali, a koja su se činila tako glupa i ranjiva.

Kako se termin za okot bijele vučice već sasvim približio, ona se zavukla u jazbinu i nije više izašla. Dva su je godišnjaka čekala cijelu noć i cijeli sljedeći dan. Šetkali su amo-tamo, a onda satima ležali njuški položenih na šape, promatrajući ulaz u jazbinu. Katkad bi zabili glavu u otvor i stali cviljeti, ali rezanje iz dubine uvjerilo bi ih da se treba držati po strani. Druge večeri, kad majka i dalje nije izlazila, gladni i nestrpljivi odkaskali su u mrak.

I dok je njihova majka kotila šest novih mladunaca, mladi su vukovi krenuli stopama svoga mrtvog oca, spustili se iz šume u ravnice gdje su, bez mnogo muke, ubili svoje prvo tele.

Izbor im je bio savršen: čistokrvni Calderov Black Angus.

Kad je krenula iz kolibe, činilo joj se da zamisao nije tako loša. Ali sada, kad je parkirala preko puta suvenirnice, sjedeći u autu i promatrajući njezin izlog, Helen se željela okrenuti i odvesti se natrag.

Vjerojatno je bilo prekasno. Lukeova majka možda ju je već vidjela kroz staklo.

Lukeu je rekla da ide u grad po namirnice u Iversonovu trgovinu. Bila je prilično sigurna da mu se ne bi svidjelo što ide posjetiti

njegovu majku. Ali Helen je imala osjećaj da joj ženi duguje neko objašnjenje. Što će joj točno reći, nije znala. Možda: "Oprostite što sam vam ukrala sina"? Ili: "Oprostite što sam mu otela nevinost"? I samoj sebi bilo joj je to teško objasniti, a kamoli nekom drugom.

Kako bi itko mogao razumjeti kako se osjećala onog dana kad se pojavio u njezinoj kolibi s onim dvjema velikim vrećama, rekao da je otišao od kuće i upitao bi li možda mogao 'ostati nekoliko dana'? Helen mu se samo bacila oko vrata i dugo su stajali tako zagrljeni, naslonjeni jedno na drugo.

"Sad ćeš biti sigurna", rekao je Luke. A tako se Helen i osjećala.

A živjeti s njim u onom malom prostoru koji je bio samo njihov svijet, činilo joj se kao nešto najnormalnije. Luke se šalio govoreći da žive poput vukova. Na neki način to je bila istina, jer su njih dvoje dijelili nešto slično besramnoj animalnosti. Uvečer, prije nego što bi pošli na spavanje, često bi na peći zagrijali kablčić vode, skinuli odjeću i prali jedno drugo vlažnom krpicom. Helen nikada nije imala tako nježna ljubavnika i nikada, čak ni s Joelom, nije osjećala takvu glad za fizičkom ljubavi. S Joelom je bilo mnogo strasti i uživanja, pa i prijateljstva, ali tek je sada shvatila da među njima nikada nije bilo ovakve bliskosti kakvu je sada dijelila s Lukeom. S Joelom je morala voditi računa o sebi, uvijek paziti da bude onakva žena kakvu je mislila da on želi i s kojom namjerava ostati.

Sad joj se činilo da je prava bliskost moguća samo kad su dvoje ljudi jednostavno onakvi kakvi jesu, kad ne moraju paziti na svaki svoj korak. A s Lukeom je to bilo moguće. Uz njega se osjećala lijepom i željenom i, najvažnije od svega, prvi put u životu nitko je nije prosuđivao.

Ali kako će, zaboga, išta od toga ispričati njenoj majci? Možda bi, ipak, mogla otkazati cijelu stvar i odvesti se kući. Umjesto toga, Helen prekori samu sebe u mislima i izađe iz kamioneta.

Svježe obojena vrata izgledala su gotovo jednako loše kao i prije, s urezanim slovima. Luke je u jednom Tovotinom dućanu pronašao pravu nijansu boje i izvorsno obojio cijela vrata. Problem je bio u tome što je ostatak vozila bio tako izbljedio i hrđav da su sada iskakala poput neispisanog transparenta, pozivajući krivca da ponovi nedjelo.

Vrata Paragona glasno su zazveketala kad je ušla. Hvala Bogu da unutra nije bilo mušterija. Samo Ruth Michaels koja je stajala za blagajnom.

"Bok, Helen! Kako je?" "Dobro, hvala. Kako ste vi?" "Super. Sad kad više nema snijega." "Joj, znam. Je li gospođa Calder ovdje?" "Naravno, otraga je. Idem po nju. Jeste li za kavu?" "Ne, hvala."

Helen pričekala, od nervoze ispod glasa pjevušeći neku melodiju-cu. Čula je da dvije žene razgovaraju, ali nije razabirala riječi. Ruth se vrati oblačeći kaput.

"Ja moram na čas izaći. Vidimo se poslije, Helen, može?" "Može."

Vrata ponovno zazvekeću i Helen primijeti da je Ruth izlazeći okrenula pločicu na kojoj je pisalo OTVORENO/ZATVORENO i zaključala vrata.

"Zdravo, Helen." "Zdravo, gospođa Calder."

Helen je nije vidjela još od Dana zahvalnosti i iznova je zaprepasti sličnost između Lukea i njegove majke; imali su istu blijedu put i zelene oči. Ona se nasmiješi.

"Kako ti mogu pomoći?"

"Ovaj, ja..."

"Dodi ovamo, otraga, pa ćemo sjesti gdje nas nitko neće vidjeti."

Helen krene za njom u malu kafeteriju i sjedne na jednu od barskih stolica. Eleanor Calder stane za šank.

"Da ti skuham kavu?" "Samo ako ćete i vi jednu." "Mislim da ću ja jedan Čemu trud."

"Ja ću onda jedan Tomu trud. Dvostruki, s dvostrukom dozom alkohola."

Helen je još pokušavala smisliti odakle da počne. U tišini je promatrala Lukeovu majku kako spretno pripravlja kavu za njih dvije.

Nije se mogla načuditi kako je ta žena mogla tako dugo biti udana za Bucka Caldera i svejedno zadržati takvu gracioznost i dostojanstvo.

"Došla sam vam objasniti vezu između mene i Lukea - mislim, ne baš objasniti, nego... dati vam do znanja... o, jebi ga."

Gospođa Calder se nasmiješi. "Malo ću ti olakšati." Ona položi Heleninu šalicu pred nju i stane pripravljeni svoj napitak. "Učinila si Lukea vrlo sretnim. Što se mene tiče, donijela si mu samo dobro." Ona zaobiđe šank i sjedne, zamišljeno miješajući kavu. Helen je bila zaprepaštena.

"Hvala vam", reče tupo.

"Što se tiče činjenice da živite zajedno, sve što imam reći je da su neki ljudi ovdje malo staromodni. Ali to je vaša odluka. A da ti iskreno kažem, ne znam kamo je drugamo mogao otići."

"Luke mi kaže da ste i vi otišli."

"Da."

"Žao mi je."

"Neka ti ne bude. Trebala sam to učiniti još prije mnogo godina. Ostajala sam uvijek samo zbog Lukea."

Još su neko vrijeme razgovarale o Lukeovoj prijavi na fakultet, a onda o vukovima. Helen je rekla da ih tu sada najvjerojatnije ostala samo tri ili četiri. Iz pukog praznovjerja nije spomenula da je baš jučer izgubila i signal bijele vučice. Iako bi to, uz malo sreće, moglo značiti da se povukla u jazbinu.

"Što se dogodilo ostalima?"

"Ne znam. Možda ih netko ubija, jednog po jednog."

Eleanor Calder se namršti.

"Znaš, zaboravila sam reći Lukeu, a možda i ne bih smjela ništa reći. Ali moj zet je pozvao nekoga da mu radi po kući. Čovjek se zove Lovelace. Isprva se nisam mogla sjetiti gdje sam već čula to ime, ali onda mi je ipak došlo do mozga. Ovdje u Hopeu nekada je živio poznati stari traper po imenu Lovelace. Svi su ga zvali 'lovac na vukove'."

Dan je odmah shvatio da su se ovaj put Calder i njegov zet strogo držali naputaka udruge uzgajivača stoke. Dva su mrtva teleta

prekrili ceradom na čije su rubove poslagali kamenje, a tragove i izmet koje su vukovi ostavili za sobom kao posjetnicu prekrili su komadima šperploče.

Na sreću, ovaj put nisu pozvali televizijsku ekipu, ali Clyde Hicks je i sam prilično dobro igrao ulogu snimatelja. Čim su se Dan i Bili Rimmer dovezli na pašnjak, uključio je svoju videokameru i počeo snimati. Danje, kao i obično, donio sa sobom svoju kameru kako bi snimio obdukciju, ali Hicks nije htio ništa prepustiti slučaju.

"Vi vladini ljudi možete na vrpce ubaciti ili iz nje izrezati što god poželite", rekao je. "A mi ćemo se pobrinuti za to da imamo vlastiti primjerak."

Bilo je očito da Hicks sam sebe doživljava kao neku vrstu umjetnika, jer je neprestano kružio objektivom kamere, zumirao i mijenjao kut snimanja, tako da nije snimao tek samu obdukciju, već i Dana kako je snima svojom kamerom. Daje imao još jednu kameru, mogao bi napraviti film u filmu. Calder ih nije čak ni pozdravio. Njegova je šutnja bila teška poput olova. Kad je nazvao Danov ured da ih obavijesti što se dogodilo, držao se samo hladnih činjenica. Jedino što je dodao bilo je upozorenje da ne dovode sa sobom Helen Ross. Rekao je da nju ne želi na svom imanju. Danje ostavio poruku na njezinu glasovnom mailu, obavijestivši je o svemu.

Rimmer je sada oderao i drugo tele na stražnjem dijelu svog kamioneta. Tragovi zuba i krvarenje na prvom kojeg su pregledali nisu ostavljali nikakvog mjesta sumnji daje životinju ubio vuk ili vukovi. Calder je stajao i promatrao ih, prekriženih ruku. Na njemu nije bilo ni traga onog silnog krokodilskog šarma kojim je odisao kad ih je posljednji put pozvao na ranč. Doimao se blijedim i usukanim, a oko očiju je imao tamne kolutove kao i većina rančera u doba telje-nja. Mišići na vilici neprestano su mu podrhtavali. Poput prsta na obaraču.

Dan je znao da nešto nije kako valja čim je Bili Rimmer utihnuo. Na teletu su bili vidljivi tragovi zuba, ali gotovo da uopće nije bilo krvarenja. Sada je otvarao prsni koš teleta.

"Hm", reče napokon. "Jedno je sigurno: jeli su i ovog mališana." On se uspravi i dobaci kratki pogled Danu prije nego što se okrenuo Calderu. "Ali nisu ga ubili."

"Što?" reče Calder.

"Ovo je tele okoćeno mrtvo."

Calder ga je jedan trenutak promatrao.

"Kod nas se ne koti mrtva telad", reče zatim ledenim glasom.

"Gospodine, bojim se da je ovo okoćeno mrtvo. Pluća mu se nisu otvorila. Mogu vam pokazati ako..."

"Gubite se odavde."

Dan se pokušava umiješati. "Siguran sam da neće biti problema što se tiče kompenzacije. Možete za oba teleta dobiti punu cijenu jesenskog tržišta, gospodine. Zaštitnici divljih životinja su puni razumijevanja..."

"Mislite li da bih i dotakao njihov krvlju umrljan novac?"

"Gospodine,..."

"A sad se gubite s mog imanja."

Luke se gotovo izgubio u labirintu cestica kojima su se služili drvosječe. Nije se usuđivao voziti pokraj ranča, da ga tko ne bi vidio. Ostalo mu je jedino voziti kroz šumu, a prošlo je mnogo vremena otkada je to posljednji put činio.

Krenuo je čim se Helen vratila i ispričala mu. Bila je sredina dana i Kathy je zacijelo dolje u velikoj kući, kuha ručak za radnike. Ali vrijeme je letjelo. Obično se vraćala kući oko tri. Ostalo mu je otprilike pola sata.

Napokon je pronašao stazu koju je tražio. Bila je blatna i puna rupa, a jedanput se čak morao zaustaviti i maknuti s puta prevalje-no stablo. Ali napokon je, prema nagibu terena, shvatio da se nalazi iznad Kathvne kuće, pa je parkirao auto i ostatak puta prešao pješice.

S vrha pašnjaka činilo se da u blizini nema nikoga. Iza štaglja, dobro sakriveni od pogleda, stajali su srebrna prikolica i stari sivi Chevrolet. Znao je da ni jedno ni drugo ne pripadaju Clvdeu i Kat-hy. Kad se spustio do Prinčeva groba, Maddie, stara ovčarka, stane lajati s druge strane kuće, a onda ga prepozna i priđe mu, gotovo puzeći i mašući repom. Saginjući se kako bi je raskuštrao u znak pozdrava, Luke je promatrao okolicu, da vidi je li Maddie svojim lavežom privukla čiju pažnju. Sve je bilo mirno.

Samo kako bi se uvjerio da nema nikoga, Luke pokuca na kuhinjska vrata i prošeće oko štaglja, javljajući se da je stigao. Nigdje nije bilo nikoga. Brzo se zaputio natrag do prikolice i pokucao na vrata. Kad se ni tamo nitko nije javio, on uhvati kvaku. Vrata nisu bila zaključana.

Nije mu trebalo dugo da shvati kako se ne radi o domu jednog stolara. Moglo se to zaključiti i po samom mirisu. Na krevetu je ležalo vučje krzno, ali to nije moralo ništa značiti. Zatim je pronašao tajne ormariće. Dva su bila prepuna zamki, žica i omči i još nekih stvari koje Luke nikada prije nije vidio. U sljedećem je pronašao bočice. Sve su bile obilježene brojevima, ali ne i imenima. On odče-pi jednu i pomiriše sadržaj. Mirisalo je potpuno jednako kao i tekućina koju je Helen imala. Vučja mokraća.

Zatim začuje kako se pred kućom zaustavlja automobil.

Na brzinu strpa bočicu i jednu od omči u džep i vrati sve na svoje mjesto. Zatim izađe iz prikolice nastojeći tiho zatvoriti vrata, ali brava se oglasi glasnim škljocajem.

"Gospodine Lovelace?"

Luke se ukoči i prokune ispod glasa. Bio je to Clyde. I upravo je zaobilazio štagalj.

"Gospodine Lovelace?"

Kad je ugledao Lukea, izraz na Clvdeovu licu istoga trenutka prestane biti prijateljski i postane ratoboran. Iza njega se pojavi Kathy, noseći dijete u naručju.

"Luke!" reče ona.

"Bok."

"Što ti radiš ovdje?" upita Clyde.

"Ht-htio sam vidjeti sestru."

"Ma nemoj. A kako si dospio ovamo? Doletio si?"

Luke kimne glavom prema šumi. "P-parkirao sam tamo gore."

"Mogu ti reći da si stvarno pravi mačak, da se ovako smućaš po tuđem imanju."

"Clyde, za Boga miloga!" reče Kathy. Clydeov pogled skrene prema prikolici. "I tuda si njuškao, ha?"

"Ne, samo sam pokucao. Unutra n-nema n-nikoga."

Luke osjeti kako ga oblijeva crvenilo. Kad će, dođavola, naučiti normalno lagati?

Clyde kimne glavom. "A tako."

Luke slegne ramenima. "Aha."

"Tornjaj se odavde."

"Clyde!" reče Kathy. "Samo me došao vidjeti!"

"I? Vidio te, zar nije?"

"Da se nisi usudio tako razgovarati sa mnom..."

"Šuti!"

Luke primijeti kako mu se sestra trznula.

"Uređuje, Kathy. Idem."

Prošao je pokraj njih uputivši Kathy i djetetu najhrabriji osmijeh koji je mogao izvući iz sebe. Činilo

se da je Kathy na rubu suza, pa se okrenula i otišla. Kad je došao do psećeg groba, Luke počne trčati. Nije stao sve dok nije stigao do parkiranog automobila.

Nije mu trebalo toliko vremena da se vrati do kolibe, a kad je stigao, ugledao je automobil Dana Priora parkiran pokraj Heleni-na kamioneta. Buzz je već trčao kroz kaljužu kako bi ga pozdravio. Prema napetoj tišini koja je vladala u kolibi znao je, čim je ušao, da su se ovo dvoje svađali. Dan mu kimne glavom.

"Bok, Luke."

"Bok."

Luke pogleda Helen. Doimala se vrlo uzrujanom.

"Dan hoće poubijati ostale vukove", reče.

"Helen, daj..."

"Pa, to je istina, zar ne? Ili svi moramo koristiti onaj drugi izraz, kako ono? A, da! 'Smrtonosna kontrola!'"

Luke je prelazio pogledom s jednog na drugo. "Zašto?" Dan uzdahne. "Ubili su jedno od teladi tvoga oca."

"I sad će si Dan dopustiti da ga silom natjeraju učiniti upravo ono što tvoj otac želi: likvidirati vukove. Nećemo vukove, nema šanse - čini se da treba samo dovoljno glasno vikati."

"Helen, ti jednostavno ne razumiješ jednostavnu politiku, zar ne?"

"Politiku!"

"Da, politiku. Neka se ova stvar još samo malo zaoštri i cijeli program za obnavljanje populacije vukova mogao bi dobiti udarac koji bi ga unazadio za nekoliko godina! Ovi su vukovi dobili već previše prokletih prilika. Katkad moraš izgubiti bitku da bi dobio rat."

"To je obično sranje, Dan. Jednostavno dopuštaš da te Calder nateže kako mu se prohtije. Sjećaš se što si mi rekao? O tome kako je Hope pravi test? A ako se ne suprotstaviš ljudima poput njega, nikada nećeš dobiti rat."

"Helen, jednostavno moraš pogledati istini u oči. Hope još nije spreman za vukove."

"Ako učiniš što si naumio, nikada neće ni biti. Ne znam zašto si me uopće pozvao da dođem ovamo."

"Znaš što? I sam se pitam."

"Nekada si imao jaja."

"A ti si nekada imala mozga."

Stajali su jedno nasuprot drugome strijeljajući se pogledima. Luke posegne rukom u džep i izvadi omču i bočicu vučje mokraće. Položi ih na stol.

"M-mijenja li ovo išta na stvari?"

Buck je sjeo u auto čim ga je Clyde pozvao. Njih su se dvojica zaputili ravno u Lovelaceovu prikolicu.

"Koliko je prošlo otkada ste ga posljednji put vidjeli?" upita Buck.

"Ima gotovo tri tjedna. Kathy ga je vidjela kako se usred noći nekamo odvezao na vozilu za snijeg. Već se zabrinula za njega, jer nikada prije nije tako dugo ostajao u šumi. Misli da mu se nešto dogodilo."

Ako je to i istina, Buck se nije mislio previše brinuti. Staroj je budali trebalo proketo mnogo vremena da poubija šačicu vukova, a on je na to potrošio cijelo malo bogatstvo. A prokletinje su mu i dalje ubijale stoku.

Oni pregledaju unutrašnjost prikolice. Činilo se da Luke nije ništa dirao. A ako jest, bio je stvarno oprezan.

"Siguran si daje bio unutra." "Mislim da je."

Buck malo razmisli. Ako je Luke došao njuškati ovuda, zacijelo nešto sumnja. Što se Bucka tiče, nije nemoguće da Luke ode ravno Danu Prioru i obavijesti ga o svemu, a to znači da će, dok si rekao keks, njegov kolni prilaz vrvjeti od federalaca.

"Najbolje će biti da se riješimo prikolice", reče Buck. "I auta." "Misliš, da ih spalimo ili nešto?"

"Clyde, katkad si tako glup da mi dođe da dignem ruke od tebe. Ne, nećemo ih spaliti. Odvest ćemo ih nekamo i ostaviti."

"Dobro." Clyde zastane. "A što ako se starac vrati?" "Reći ćemo mu gdje su. Može?"

Odmah su se dali na posao. Dok je Clyde vezao i osiguravao stvari u prikolici, Buck je otišao u kuću nazvati Raya. Rekao mu je da je iskrsnulo nešto važno u vezi s vukovima i da će on i Jesse morati odraditi još jednu smjenu teljenja. Ray je malo gundao, ali je pristao.

"Ako je gospodin Lovelace doživio neku nezgodu ili ako mu se nešto dogodilo, ne bi li ga netko morao poći tražiti?" upita Kathy.

"Naravno da bi. Razgovarat ću o tome potihom s Craigom Raw-linsonom. Ali znaš, dušo, moramo jako paziti što ćemo reći. Unajmili smo ga da se pobrine za neke kojote, u redu? Ni riječi o vukovima."

"Tata, nisam baš tako glupa."

"Znam, srce. Ti si moja najbolja djevojčica."

Buck je zagrli. Rekao je da će on i Clyde odvesti prikolicu, samo za slučaj da je Luke otišao izblebetati sve ovim tipovima iz Službe za ribe i divlje životinje. Ako netko dođe prije nego što se njih dvojica vrate, neka im kaže da nema pojma ni o čemu.

Vrativši se do štaglja, Clyde je u ruci već imao ključeve Chevroleta, a onda su zajedno na njega pričvrstili prikolicu. Provjerili su da nisu na tlu ostavili nešto što pripada starome lovcu, a onda su krenuli. Buck je vozio starčev kamionet, a Clyde gaje slijedio u vlastitom automobilu.

Ostavili su prikolicu i Chevrolet na velikom odmorištu za kamiondžije, nekih šezdesetak kilometara od Hopea. Proći će neko vrijeme, mislio je Buck, prije nego što itko išta posumnja.

Kad je Kathy čula automobile, isprva je pomislila da se to Clyde i tata vraćaju kući nakon što su negdje ostavili prikolicu i auto. Nekoliko sekundi poslije, međutim, kroz kuhinjski je prozor ugledala dva svjetlosmeđa kamioneta koje nikada prije nije vidjela kako se zaustavljaju na dvorištu pokraj automobila njezina tate. U svakom su vozilu sjedila dvojica muškaraca i svi su imali šešire. Iznenada Kathy obuzme strah.

Svi su izašli iz auta, a onda su dvojica ostala čekati kod vozila, dok su se druga dvojica zaputila prema kući. Kathy krene prema vratima, a kad ih je otvorila, jedan od njih, visok muškarac s velikim brkovima, pokaže joj nekakvu značku i iskaznicu. Kathy je bila previše uzrujana da je pročita.

"Gospođa Hicks?" "Da."

"Ja sam specijalni agent Schumacher iz Službe za očuvanje riba i divljih životinja Sjedinjenih Američkih Država, odjel za provedbu zakona. Ovo je specijalni agent Lipsky."

"Aha."

Kathy ih je prepoznala. Bili su na skupu o vukovima koji se održao prošle jeseni u gradskoj vijećnici. Dok je Schumacher spremao značku, ona nakratko ugleda pištolj u futroli ispod njegove jakne. Ona se prisili na osmijeh, pokušavajući se ponašati normalno.

"Kako vam mogu pomoći?"

"Gospođo, vaš muž je gospodin Clyde Hicks?"

"Tako je."

"Smijem li razgovarati s njim, molim vas?"

"Trenutno ga nema kod kuće. Zar nešto nije u redu?"

Kathy primijeti kako agent Lipsky i druga dvojica zure u pravcu štaglja.

"Gospođo, dobili smo informaciju da netko neovlašteno postavlja zamke na terenu koji pripada Upravi šuma. Možda se čak radi i o ubijanju životinja koje su na popisu ugroženih vrsta."

"Ma nemojte."

"Tako je, gospođo. A osoba koja nam je to javila ima razloga vjerovati daje osoba, možda i osobe, upletena u sve to bila stacionirana ovdje."

"Zaista?" Ona se pokuša nasmijati, ali ne ispadne joj baš kako je željela. "Sigurna sam daje posrijedi neka greška."

U tom trenutku ona ugleda Clydeov auto kako prelazi prijevoj, a odmah iza njega pojavi se i automobil šerifa Rawlingsona. Njezin je tata sjedio pokraj njega. Agenti se okrenu i pričekaju da muškarci stignu.

Kad je Clyde izašao iz auta, Kathy mu u očima ugleda gnjev i pomoli se da ne počne izigravati totalnog idiota i ne uvali se u nevolje. Hvala Bogu daje tu njezin tata da uzme stvari u svoje ruke. Ona se odmakne u stranu dok je Schumacher još jedanput ponavljao istu priču.

Njezin gaje tata u tišini slušao. Po izrazu na licu Craiga Rawlin-sona, Kathy je vidjela da se agenti ni njemu nisu svidjeli. Clyde mu se jedanput pokušao ubaciti u riječ, ali je zaradio oštar pogled koji ga je odmah ušutkao.

"Mislim da se nekomu nešto moralo pomiješati", reče njezin tata kad je Schumacher završio.

"Je li itko u posljednje vrijeme odsjeo na vašem zemljištu u prikolicu?"

Njezin se tata namršti i pogleda Clydea. "Onaj stari koji je bio ovdje prije nekog vremena, što se trebao pobrinuti za one kojote, on je imao prikolicu, zar ne, Clyde?"

"Aha. Mislim daje."

Agent Schumacher kimne glavom, zamišljeno žvačući brkove.

"Smijemo li pogledati uokolo?"

Clyde eksplodira: "Ne, naravno da ne smijete!"

Kathy otac podigne ruku da ga ušutka.

"Mislim da vam ne možemo biti ni od kakve daljnje pomoći, gospodine Schumacher. A mogao bih dodati da se, kao bivši državni zakonodavac, ograđujem od optužbi da bih mogao skrivati nekog

zločinca."

"Gospodine, to nitko nije ni rekao. Mi jednostavno slijedimo informaciju koju smo dobili. Samo obavljamo svoj posao."

"E, sad ste ga obavili. Bit ću vam zahvalan ako odete."

Agent posegne u džep i izvuče komad papira. "Gospodine, ovo je nalog za pretres vašeg imanja."

Kathyn otac malo podigne bradu. Craig Rawlinson istupi naprijed.

"Momci, sad ste prevršili svaku mjeru i granicu", reče on. "Znate li s kim uopće razgovarate?"

Gospodin Calder je jedan od najcjenjenijih članova naše zajednice. Osim toga je, slučajno, izgubio tisuće dolara zbog tih vaših vukova koje se tako trudite zaštititi. Sinoć su mu ubili još dva teleta. Ako mene pitate, ako ih netko i ubija, neka."

"Nisam spomenuo vukove, šerife," reče Schumacher. "Rekao sam samo 'životinje koje su na popisu ugroženih vrsta'."

"Ma, dobro mi znamo o čemu vi govorite", reče Clyde. "Gospodine, želimo pretražiti imanje."

Kathy ugleda kako su oči njezina oca sijevnule i prepozna u njima isti onaj pogled pred kojim su kao djeca oduvijek bježali kud koji.

"Možete, ali preko mene mrtva", reče on ispod glasa.

Kathy umalo počne vikati. Pustite ih neka traže, kakve to sad veze ima? Prikolica čak više nije ni bila tamo. Ipak je znala da mora držati jezik za zubima.

Nastupila je ledena tišina. Schumacher usmjeri pogled prema ostalim agentima. Činilo se da nitko ne zna treba li poduzeti sljedeći korak. Kathy primijeti kako je Craig Rawlinsong progutao slinu. On zatim stane pokraj Clydea i njezina oca, tako da su sva trojica bila licem okrenuta prema agentima.

"Ovo je područje u mojoj nadležnosti. Kao šerifu ovog okruga, moja je dužnost održati mir. Vama bi najbolje bilo da odete. I to odmah."

Schumacher ga pogleda, tek načas usmjerivši pogled na pištolj koji je Craig nosio na boku. Zatim se okrene prema Lipskyju koji cijelo ovo vrijeme nije progovorio ni riječi, ali se nekako činilo daje on taj koji vodi glavnu riječ. Nakon časka ili dva, on lagano kimne glavom.

Schumacher upre prstom u Rawlinsona.

"Vi ste jedini koji je ovdje prevršio mjeru, gospodine," reče. "Uputit ću poziv vašem nadređenom."

"Samo izvoli."

Agenti uđu u svoje automobile, a dok nisu zašli za prijevojem, nitko ne progovori ni riječi. Clyde zatim mahne šakom po zraku.

"Jesmo ih!"

Craig odahne od olakšanja, a Kathryn se tata naceri i potapša ga po leđima.

"Sine, ponosim se tobom. Tako se osvajao Zapad."

Zatim se okrene Kathy. Ona je bila na rubu suza, ne od olakšanja, nego od bijesa.

"Je li sve u redu, dušo?"

"Ne, nije! Vi muškarčine od sada izvolite sami izgovarati svoje laži!"

S tim se riječima okrenula i zaputila prema kući.

TRIDESET TREĆE POGLAVLJE

CRVENI BELL JET RANGER IZRONIO JE iz KANJONA. OD GLASNE grmljavine njegove elise zrak je podrhtavao, a vrhovi drveća stali su se svijati i njihati, poput navijača na nogometnoj utakmici. Kroz dalekozor Dan ga je promatrao kako se strmo nagnje na stranu i kreće uz planinu ispred njih, možda kojih šezdeset metara niže od mjesta na kojem su on i Luke stajali i promatrali. Prolazeći ispod njih, helikopter se nagne pa oni ugledaju Billa Rimmera kako sjedi na podu letjelice, s nogama koje su mu visjele preko ruba.

Bio je osiguran najlonskim remenjem, ali odavde se to nije moglo vidjeti, pa je u svom crvenom odijelu s kacigom izgledao poput padobranca koji se sprema na skok. I Helen je bila tamo, ali Danje nije vidio. Sunčane zrake odbiju se uz bljesak od vjetrobrana helikoptera, a na kratko i od tamnih naočala Billa Rimmera kad je posegnuo iza sebe da dohvati pušku.

Dan doda dalekozor Lukeu.

"Evo, pogledaj i ti kako se moj budžet topi naočigled."

Bili su naslonjeni na poklopac motora Danova automobila, na vrhu litice s koje se, preko kilometra i pol valovite šume, pružao pogled na dolinu Hopea. Dan je upravo preko radiostanice dao upute pilotu helikoptera o položaju jednogodišnje vučice s ogrlicom. Već su prije uhvatili njezin signal, pa su telemetrijom izračunali koordinate.

Na sreću, nalazila se na području koje je pripadalo Upravi šuma, malo iznad ranča koji je bio u vlasništvu onog televizijskog voditelja, Jordana Tovrasenda, tako da im nitko nije trebao izdati posebnu dozvolu za upotrebu oružja. Luke i Helen pretpostavljali su da se bijela vučica zavukla u

jazbinu baš negdje u tim dijelovima.

Već dva dana nisu uhvatili nikakav signal s njezine ogrlice, tako da je sada vjerojatno na svijet došlo cijelo jedno novo leglo vukova Ho-pea. Danu je samo to još nedostajalo.

Helikopter načini krug pod njima, a onda se obruši na nos i skrene prema istoku. Pilot je zacijelo ubacio koordinate u skener svog sustava za globalno pozicioniranje i sada gaje samo morao slijediti do vučice i ostalih vukova koji bi joj mogli raditi društvo. Kad se on i Luke spuste do tamo, sve bi već trebalo biti gotovo.

"Idemo?" upita Dan. "Može."

"Štetočine na dvojci!" poviče pilot.

Helen usmjeri pogled preda se, ali ugleda samo vrhove drveća kako se luđački tresu pod njima. No iznenada stabala nestane i helikopter počne loviti vlastitu sjenu prema širokoj krčevini, ispresijecanoj stijenama i iskrižanim posječenim balvanima.

A onda ih ugleda. Bilo ih je dvoje i ležali su na suncu ispruženi na stijeni. Istoga trenutka vukovi se obrecnu i podignu poglede prema grmećem zmaju koji je prelijetao nebom iznad njih.

Jedva je uspjela nazrijeti ogrlicu na vratu svjetlije životinje. Vukovi zatim skoče na noge i zapute se, najprije lagano, a onda brže, prema šumi, s vremena na vrijeme obazirući se preko ramena. Bili Rimmer već ih je imao na nišanu cijevi Palmerove puške. Helen začuje kako ju je otkočio.

"Ja ne idem niže, djevojčice i dječaci," reče pilot u mikrofon. Bio je to golem muškarac s bradom i kosom skupljenom u rep. Na rukama je imao gomilu zlatnih prstenova. Cijelo jutro pričao im je dobre, ali politički nepodobne viceve, ali sada je, hvala Bogu, bio ozbiljan.

"Dobro je", reče Rimmer. "Imam ga."

Helen se zagleda pred sebe. Bili su na sredini krčevine i letjeli na visini ne većoj od pet metara iznad zemlje. Na vrhu brežuljka ispred njih ubrzano su im se približavala tri puta viša stabla.

"Dižemo se za pet", reče pilot. "Četiri...tri..."

Helen primijeti kako su se Billova ramena stresla u trenutku kad je opalio, pa spusti pogled i ugleda kako se vuk bez ogrlice za-

nio od pogotka. Zatim ga izgubi iz vida, jer je pilot trznuo helikopter tako da su se sada stali strmo uspinjati, izbjegavši vrhove drveća za samo nekoliko centimetara.

Pilot klikne: "Hej, majstore! Dobar pogodak!"

Rimmer rastegne usne u osmijeh. "Ne mogu reći da se ne slažem. Dobro si mi i letio. Hej, Helen, hajde! Što si tako zabrinuta, pa to je samo uspavljujuća strelica."

Dan je u posljednjem trenutku odobrio pomilovanje vukova. Čak i nakon što mu je Luke pokazao bočicu vučjeg urina i omčastu zamku, i dalje nije odstupao od odluke da sve vukove osim ženke--vođe čopora treba poubijati. A nju i njezine mladunče prebacit će u Yellowstone, rekao je.

Helen se svađala, vikala i molila ga, govoreći da će vučica krepiti od gladi u svojoj jazbini i da će joj i mladunci pougibati ako ne bude drugih vukova da joj donesu hranu. Ali Dan nije htio slušati.

Predomislio se tek kad se vratio u ured i čuo od Schumachera što se dogodilo gore kod Hicksovih.

Ionako je bio dovoljno bijesan, ali otvoreno suprotstavljanje Bucka Caldera saveznicima dovelo ga je do ludila. Schumacher je rekao da su provjerili Lovelaceovu kuću u Big Timberu i da se čini kao da tamo već dugo nema nikoga. Nakon što su razgovarali sa šerifom okruga, jutros su se ponovno vratili k Hicksovima, ali sve što su pronašli iza štaglja bio je obor s kravama. Tlo je bilo tako izgaženo i izrovano da se nije moglo zaključiti što je tamo bilo prije.

Dan je rekao kako je vrijeme da se zauzme čvrsti stav. Umjesto da ubiju preostale vukove, uspavat će ih i staviti im ogrlice, a onda će pratiti svaki njihov prokleti pokret. A ako netko makar i kihne na njih, on će ga osobno uhvatiti za jaja i baciti u zatvor. Helen se suzdržala od bilo kakve mudre primjedbe o tome kako je Dan iznenada ponovno postao onaj stari.

Pilot ih je sada u širokom luku vraćao na mjesto gdje su ustrijelili vuka, kako bi ga pratili i znali točno gdje se nalazi kad sedativ počne djelovati.

"Misliš da ih je sada samo dvojce?" poviče Rimmer.

"Bojim se da je tako. I bijela vučica. Misliš li da bi one stijene na kojima su ležali mogle biti njezina jazbina?"

"Moguće."

Ako je to istina, vučica je odabrala mjesto koje je daleko od idealnog. Iako je teren ispod njega bio strm i gusto pošumljen, sama je jazbina bila otkrivena i lako vidljiva s puta koji je vodio vrhom krčevine. Helen ugleda kako se tamo sada zaustavio Danov automobil.

Vuk je bio gotovo na rubu krčevine, ali je, baš u trenutku kad se dočepao drveća, zateturao i pao.

Vučica s ogrlicom već je odavno zašla u šumu.

"U redu, djevojčice i dječaci. Silazimo. Na prvom katu očekuje vas žensko donje rublje i štetočine."

Helen i Rimmeru trebalo je oko pola sata da učine sve što je bilo potrebno. Dan i Luke spustili su se do njih i promatrali. Jednogodišnji je vuk bio mršav i u lošem stanju. Osim uobičajene tablete protiv glista i injekcije penicilina, dobro su ga naprašili i protiv ušiju.

"Čini se da mu nije lako u životu", reče Rimmer.

"Aha. Sestra mu vjerojatno ne izgleda ništa bolje. Možda smo i nju trebali uspavati."

Luke se okrene Danu. "M-misliš da su zato po-počeli ponovno ubijati stoku?"

Dan slegne ramenima. "Možda."

Kad su vuku na uho pričvrstili identifikacijsku pločicu, aktivirali i testirali mu ogrlicu, Rimmer ih je pozdravio i vratio se u helikopter. Željeli su ga što prije maknuti odavde, da ponovno ne prestraši vuka kad se ovaj probudi. Helen je spakirala torbu i pošla uzbrdo zajedno s Lukeom i Danom. Odnos između nje i Dana još je bio zategnut, pa su šutjeli cijelim putem do auta.

Dok su čekali da se vuk probudi, Helen im, uz pomoć Danova dalekozora, pokaže stijene među kojima je, vjerovala je, bijela vučica iskopala jazbinu. Nalazila se samo dvjestotinjak metara niz padinu.

"Možda bismo trebali nagovoriti Upravu šuma da zatvori ovu cestu", reče Helen. Dan joj je zamalo skočio za vrat.

"O čemu ti to govoriš? Helen, ovo je javno zemljište! Javno. Kužiš? Ako je dovoljno glupa da se zavuče u jazbinu pokraj ceste, iskreno da ti kažem, to je njezin problem."

"Dobro, dobro."

"Ne možemo samo tako zatvarati javne ceste."

"Dan, razumijem. Žao mi je."

"Mislim, za Boga miloga!"

Luke je gledao kroz dalekozor pretvarajući se da ga uopće nema tamo.

"Us-ustaje."

Vuk lagano zatetura, a onda se strese i kihne. Vjerojatno mu je prah protiv ušiju ušao u nos. Malo je stajao na mjestu, pokušavajući možda shvatiti što su mu to učinili i nije li onaj crveni zmaj bio samo san. Zatim onjuši zrak i okrene se kako bi im uputio dug, preziran pogled. Naposljetku odkaska među drveće, stopama svoje sestre.

Dan ih je dovezao do kolibe. Cijelim su putem šutjeli. Na jezeru se jato snježnih gusaka odmaralo na svom dugom putu prema sjeveru. Dan ugasi motor automobila, pa su njih troje neko vrijeme sjedili unutra i promatrali ih.

Zatim Luke reče da mora u grad posjetiti majku i kupiti neke sitnice. Helen je znala da je to samo izgovor kako bi ona i Dan mogli na miru porazgovarati. Gledali su ga kako sjeda u svoj auto i odlazi.

"I ja bih morao krenuti", reče Dan ne pogledavši je.

"U redu." Ona otvori vrata i izađe.

"Dan?"

On se okrene i pogleda je. Oči su mu bile hladne. "Da?"

"Oprosti."

"Zbog čega?"

Helen slegne ramenima. "Ne znam. Zbog svega, mislim. Imam osjećaj kao da više nismo prijatelji."

"Ma, ne budi smiješna."

"Znam da ne odobravaš. Mislim na vezu s Lukeom."

"Hej, Helen. Pa to je tvoj život."

"Da."

On uzdahne i odmahne glavom. "Sranje. Radi se o tome da.. .Ma, ionako znaš."

Ona kimne glavom. On ponovno usmjeri pogled prema jezeru. Helen učini isto. Guske su uzlijetale.

Čula je lepet njihovih krila in-digoplavih vrhova.

"Ginny je neku večer pronašla na Internetu nešto zanimljivo", reče Dan. "O južnom polu i tome kako su znanstvenici ustanovili da

se zapravo ne nalazi tamo gdje su svi mislili da se nalazi, nego daje nekoliko metara dalje. Tako da su se godinama ljudi mučili probijajući se kroz snijeg i led, umirali i izlagali se pogibelji samo da bi zataknuli zastavice na pogrešno mjesto. Čak ni jadni Amundsen nikada nije stigao do njega."

On se žalosno osmjehne. "No, to je to." Zatim ponovno upali motor. Ona ispruži ruku pa je on prihvati i zadrži nakratko u svojoj.

"Znaš gdje me možeš naći", reče. "Znam gdje te mogu naći."

Možda je zaslužan strah od crvenog zmaja.

Ili iznenadni nalet zdravog razuma. Kakav god bio razlog, više od dva tjedna dva su se jednogodišnja vuka s ogrlicama ponašala kao uzorni građani. Vjerojatno je razlog bio u vremenu. Jer iako je noću još bilo mraza, dani su postajali sve topliji i mnoge su manje životinje koje su se budile iz zimskoga

sna bile lak plijen.

Vukovi se, međutim, još nisu mogli mjeriti s losovima koji su se polako iznova selili na više sunčane obronke i u visinske kanjone. Iako su losovi sada ostali bez rogova, još su promatrali ovu dvojicu šegrtu među grabežljivcima s kraljevskim prezirom. Nekoliko puta, doduše, uspjelo im je uloviti mladog ili oslabjelog jelena i tada bi tu poslasticu s ponosom donijeli pred jazbinu.

Tek kad su to ugledali, Helen i Luke su bili sigurni da su majka i njezini novi mladunci tamo dolje. Neprimijećeni su špijunirali vukove s uzvisine na rubu krčevine, katkad zajedno, katkad odvojeno, ali uvijek samo kad je vjetar bio povoljan. Noću su se koristili in-fracrvenim naočalama koje im je Dan posudio. Kad god bi pošli u promatranje, pazili bi da automobil u kojem su došli ostane dobro skriven bar kilometar i pol južno od krčevine, a ostatak puta prešli bi pješice.

Iz svojega skrovišta među drvećem pružao im se pogled na cestu koja je vodila izdignutim rubom krčevine, pa su sa zadovoljstvom ustanovili da se vrlo rijetko koristi. Jedanput su, u podne, ugledali neki kamion s balvanima kako prolazi cestom dok se mladi vuk sunčao na stijeni, posve izložen pogledima. Zadržali su dah, ali vozač nije usporio, niti se okrenuo uopće pogledati.

Dolje u svježoj, mračnoj zemlji, skrivena od pogleda, bijela je vučica dojila svoje mlade. Komadići mesa koje su joj godišnjaci donosili bili su jedva dovoljni da zadrži mlijeko. Premda je svih šest mladunaca preživjelo, bili su manji i slabiji od prošlogodišnjeg legla.

Sada su im sivoplave oči već bile otvorene, a uši su im se ispravljale. Oni hrabriji već su istraživali jazbinu, ali čim bi krenuli prema tunelu, majka bi ih uhvatila u zube i nježno ih odnijela natrag u sigurnost. Za dan ili dva počeo će im izbijati mliječni zubi i počeo će tražiti meso.

Tek će ih tada vučica pustiti van.

Već je prošlo pet sati i Kathvna je blaga uznemirenost počinjala prerastati u čisti bijes. Imala je na sebi haljinu, Buck mladi bio je u krevetu, večera je bila u pećnici, ali gdje je dodavola, Clyde?

Period teljenja samo što nije završio i ovo je bila prva večer u više od mjesec dana koju su imali za sebe - odnosno, koju su trebali imati za sebe. Otkada joj se majka iselila, Kathy je kuhala večeru za sve radnike dolje u kući. Ali večeras su svi išli u Nellynu zalogajnicu, pa su ona i Clyde mogli uživati u ugodnoj, romantičnoj večeri i ponovno upoznati jedno drugo. Vjerojatno je prvo otišao s njima na piće.

Odnosi među njima malo su zahladnjeli od one gužve sa saveznicima agentima. Točnije rečeno, ona je bila hladna, a Clyde oprezan jer se Kathy i dalje znala razbijesniti zbog toga, samo da sije dopustila. Nikada nije mogla shvatiti zašto muškarci uvijek sve moraju pretvoriti u natjecanje oko toga tko ima najveći pimpek. Bilo kako bilo, kaznila ga je, a sada je bilo vrijeme da se pomire.

Zato je Kathy provela cijelo poslijepodne pripremajući otmjenu francusku večeru. Čak je na kompjuteru ispisala i jelovnik: Vic-hyssoise juha, zatim Boeufen Croute Napoleon i na kraju pite aux noix de pecan²² (koja, dobro, nije bila francuska, ali ju je Clyde obožavao). I sada je sve to čekalo samo da se on pojavi.

Pokušavajući se suzdržati da nešto ne razbije, Kathy stane zamatati poklon za Lucy Milhvard.

Vjenčanje je sutra popodne i bit će prisutan cijeli grad.

²² Pecan eng. - vrsta oraščića s juga SAD-a i Meksika.

Kathy joj je u Paragonu kupila sliku. Autor je bilo neki mladi umjetnik koji živi negdje prema Augusti i za kojeg je Ruth rekla da pomalo sliči Melu Gibsonu. Bio je to zalazak sunca za planine što, kad čovjek malo razmisli, i nije baš najprikladniji poklon za vjenčanje, ali Lucy se neće uvrijediti. Udavala se za muškarca iz Great Fallsa po imenu Dimitri. Bavio se naftom i bio ozbiljno bogat.

Kathy je upravo dovršila čestitku kad su svjetla Clydeova automobila osvijetlila kuhinjski prozor. Kad je ušao, doimao se tako glupavo zbunjen, da mu je Kathy gotovo istog trenutka oprostila što kasni, iako mu to nije namjeravala pokazati. Dopustila mu je da je poljubi u obraz. Mirisao je na alkohol.

"Oprosti, dušo."

"Da te izbodem sada ili poslije?"

"Kad god."

"Onda poslije. Zapali svijeće i sjedni."

Hrana nije posve propala. Clyde je bio dovoljno trijezan (ili dovoljno pijan) da kaže kako je to najbolja večera koju je ikada kušao. Kad su, nakon nekoliko čaša vina, došli do pite aux noix de pecan, Kathy se raznježila. Već pri prvom zalogaju Clyde se namrštio pogledavši jelovnik i rekao kako desert podsjeća na pitu s pecan oraščićima. Kathy mu je objasnila da je to slično, samo načinjeno s francuskim orasima.

A onda je morao pokvariti cijelu večer spomenuvši ponovno one šugave vukove. Već je prije rekao daje dolje, u Zadnjoj šansi, razgovarao s dvojicom radnika tvornice drvene građe koji su mu rekli da znaju gdje je vučje leglo.

"Što znači da ćemo, ako netko nešto ne poduzme, ponovno imati cijeli čopor tih gadova. Nevjerojatno. Svijet je sasvim poludio."

Kathy ustane i počne pospremati posude. Nije više željela čuti ni jednu riječ o vukovima. To ju je podsjetilo na jednog gospodina Lovelacea i cijelu onu epizodu sa saveznim agentima. Clyde ustane i ode u dnevnu sobu. Čula ga je kako nešto traži po ormaru.

"Clyde, hoćeš ovo pojesti do kraja ili nećeš?" "Evo me. Evo me."

Kad se ponovno pojavio, nosio je nešto u rukama. Kathvje trebalo nekoliko trenutaka da shvati o čemu se radi. Bila je to petlja starog lovca na vukove.

"Odakle ti sad to?"

"Je li to ono što ti je pokazao, draga?"

"Ukrao si to iz njegove prikolice?"

"Samo posudio."

"Clyde, za Boga miloga!"

"Samo mi pokaži kako radi."

On položi žicu na stol i zagrlji svoju ženu.

"Hajde, dušo, pomози mi. Hoću to učiniti zbog tvog tate."

TRIDESET ČETVRTO POGLAVLJE

PISMO SU TOG JUTRA PRONAŠLI U HELENINOM POŠTANSKOM SAN-dučiću. Stiglo je u omotnici koja je izgledala vrlo ozbiljno i na kojoj je pisalo Sveučilište Minesote, Kampus Twin Cities, Ured za prijam. Nudili su Lukeu upis na prvu godinu Koledža za biološke znanosti. Predavanja su počinjala najesen.

Helen je vrisnula i zagrlila ga i ponavljala mu kako je pametan. Luke je odmah htio obavijestiti Dana, a kako se mobitel opet odbio napuniti, odvezli su se u grad da ga nazovu. Dan je inzistirao da dođu u Helenu kako bi ih oboje izveo na ručak da proslave.

"Čini se da su vukovi pristojni", rekao je. "Neće im ništa biti ako ih ostavimo bez dadilje na nekoliko sati."

Toga je dana bilo vjenčanje Lucy Milhvard i Luke se osjećao pomalo krivim što nije prisutan. I on i Helen dobili su pozivnice. Poslali su svaki svoj poklon i pretvarali se da će doći ako im to posao dopusti. Zapravo se ni jednom ni drugom nije svidjela pomisao da bi mogli nabasati na Lukeova oca ili na Clydea, jer će obojica biti tamo. I tako su prihvatili Danov poziv.

Odveo ih je na mjesto koje je volio, po imenu Windbag, gdje su svi jeli i pili više nego što im je trebalo. Danje bio puno bolje raspoložen nego posljednji put kad su ga vidjeli i kao da se pomirio s Helen. Luke i Helen odvezli su se poslije natrag prema Hopeu, prema zalazećem suncu. Nisu mnogo razgovarali, samo su uživali u sanji-vosti koja ih je obuzela i u tome što su zajedno.

Kad su stigli u kolibu, spustili su se do jezera gdje je Luke bacao u vodu štapove koje je Buzz donosio natrag, dok je Helen ležala na travi pokraj starog čamca i promatrala ih. Kad se pas umorio, Luke sjedne pokraj nje i ona položi glavu u njegovo krilo, pogleda uprtog prema nebu na kojem su se kovitlali crveni, narančasti i ljubičasti oblaci.

"Kad sam bila mala, voljela sam se skrivati", reče ona. "Z-zar to ne vole sva djeca?"

"Ne, mislim, stvarno se skrivati. U svom dnevnom boravku bila su neka staklena vrata koja su vodila u stražnje dvorište i ispred njih su visjeli dugi crveni baršunasti zastori. Jednom, kad mi je bilo osam godina, vratila sam se ranije iz škole i ušuljala se u kuću i sakrila se tamo. I ostala pet sati."

"Pet sati?"

"Aha. Jednostavno sam stajala tamo, mirna kao kip. Jedva da sam disala. Mama i tata su poludjeli. Zvali su školu, susjede, sve moje prijatelje, a kad su im svi rekli da me nisu vidjeli, bili su uvjereni da me netko oteo, pa su pozvali policiju. Nedaleko od kuće tekla je rijeka i neka je žena rekla da je dolje vidjela neku djevojčicu, pa je policija aktivirala ronioca koju su počeli pretraživati dno."

"A kad je pao mrak, poslali su helikoptere s reflektorima da pretraže susjedstvo. Zacijelo sam ih koštala stotine, tisuće dolara. A čula sam sve te telefonske razgovore i mamu kako plače i vrišti i bilo je tako... tako užasno, to što sam učinila da više nisam mogla izaći."

"I što se dogodilo?"

"Popiškala sam se u gaćice i moja je sestra primijetila lokvicu ispod zavjesa, pa su me pronašli."

"I što su učinili?"

Helen udahne. "Pa, bili su prilično oštri. U isto vrijeme i puni olakšanja i bijesni kao risovi. A ja sam rekla: 'Zašto se, zaboga, nitko nije sjetio pogledati iza zavjesa prije nego što ste se upustili u sve to?'

Mislim, svi ti obučeni policajci i socijalni radnici i sve, i nitko da bi pogledao iza zastora!"

"Jesu li te k-kaznili?"

"Da, godinu dana sam morala odlaziti kod neke psihijatrice. A ona je rekla da 'teško prihvaćam

stvarnost' i da se zato tako volim skrivati."

"A što ti misliš?"

Helen ga pogleda. "Znaš što? Ni ti nisi loš psihić! Oni uvijek kažu upravo to: 'A što ti misliš?'"

Luke se nasmiješi. "Onda?"

I JU- I JU J f

"Mislim da je bila sto posto u pravu."

Luke joj je umalo ispričao o vlastitu skrivanju. Kako bi se sakrio u šumi i promatrao je iz prikrajka, skriven među drvećem, u doba kad je tek stigla ovamo. No ipak odluči da joj ne kaže. A onda iznenada shvati zašto mu je ispričala sve to.

"Misliš da je to ono što mi radimo, zar ne? Da se skrivamo od stvarnosti?"

"Aha."

"Meni se sve ovo čini p-prilično stvarno."

Helen ispruži ruku i pomiluje ga po obrazu.

"Znam."

"Znaš, malo sam razmišljao. Mogli bismo provesti ljeto putujući. Otići gore na Aljasku ili tako nešto. A onda, najesen, možeš poći sa mnom u Minneapolis."

Helen se nasmije.

"Z-zašto ne? Mogla bi završiti svoj doktorat." "Oh, Luke." Ona uzdahne. "Ne znam." "Reci mi. Zašto ne?"

On zaškilji prema njezinu zasjenjenom licu. U očima joj se nije ogledalo sve tamnije nebo iznad njih.

Luke zatim pogne glavu i poljubi je, a ona ga zagrlji i nježno ga povuče prema sebi i on osjeti kako su im usne i udovi zadrhtali od one zajedničke, čudesne strasti.

Luke shvati da sada tako postupaju, i on, jednako kao i ona. Da tijelima odgovaraju na pitanja koja su preokrutna za glave.

Dok je ulazio u nju, u mislima mu sijevne slika djevojčice koja poput kipa stoji iza grimizne zavjese.

A onda je, kad ih je obavila noć, prizora nestalo. Istopila se, zajedno sa svim strahom i svom tugom u zaboravu koji su pružala njihova isprepletena tijela.

Činilo se da se Lucy Milhvard u sedlu osjeća mnogo bolje nego njezin budući muž. Doug i Hettie pobrinuli su se za to da Dimitri dobije najmirnijeg konja na ranču, tamnosmeđeg kastrata po imenu Zack, koje je Lucy često produživala u Prozac23. Je li sam Dimitri bio svjestan te činjenice ili ne nije bilo posve jasno, ali je sjedio na

Lijek protiv depresije, koji kao jednu od mogućih nuspojava ima omamljenost i pospanost.

Zacku kao da se životinja stala samo nakratko odmoriti od same apokalipse i da bi ga svakog trenutka mogla odnijeti ravno u pakao.

"On je gradski momak", povjerila se Hettie Eleanor ispod glasa dok su ranije promatrali kako se ljudi penju u sedla. "Ali komu trebaju konji kad ima stotinu bušotina nafte."

Sada su svi bili u toru, sjedili na sjedalima prigodno napravljenim od bala sijena i promatrali ceremoniju. Na zapadnom kraju tora, ispod visokog luka obavijenog crvenim, bijelim i plavim vrpčama koje su lepršale na predvećernjem povjetarcu, Lucy i Dimitri zaklinjali su se na vječnu ljubav. Iza njih uzdizala se planina, a iznad nje prostiralo se crveno nebo.

Konji su im stajali jedan pokraj drugog, okrenuti prema svećenikovo kobilu koja bi s vremena na vrijeme mahnula repom kao da naglašava ozbiljnost zavjeta. Iza njih, sa svake strane, stajale su djeveruše i djeveri, po tri na svakoj strani, svi na konjima, kako su to mladenci i zamislili. Djevojčice su nosile bijele haljine, a dječaci crna odijela i šešire, osim Lucvna mlađeg brata Charlieja, čiji je šešir već dvaput odnio vjetar i sada je ležao ispod kopita njegova shet-landskog ponija.

U Lucynu su plavu kosu bili upleteni ljljani, a njezina bijela vjenčаница od satena padala je u gracioznim valovima otkrivajući bijele čizme s patent-zatvaračem. Usprkos očitoj osjećaju nelagode, Dimitri je izgledao jednako lijepo. Na sebi je imao crni šešir nezak-rivljena oboda i crno trodijelno odijelo s dugim sakoom, čizmama i mamuzama. Oko niskog ovratnika nosio je crnu usku vrpču. Ako se izuzmu videokamere i zvonjava nećijeg mobitela, sve je nalikovalo pravom prizoru iz dobrih starih vremena Divljeg zapada.

Eleanor je sjedila na istoj bali sijena s Kathy, a Clyde je sjedio s Buckom na bali pokraj njihove. Buck i Eleanor sada su se prvi put vidjeli nakon njezina odlaska i to joj se nije činilo onako strašnim kako se bojala da će biti.

Ona i Ruth došle su rano kako bi pomogle Hettie pripremiti hranu. Kad je Buck stigao, posve ju je ignorirao. Išao je uokolo, pozdravljajući sve druge uzvanike i zbijajući šale s njima, a Eleanor je znala da je sve to zbog nje. Osjećala se gotovo kao da promatra nekog neznanca. Izgledao je drugačije; bio je bljeđi i nekako stariji, kao da mu je s kože oriban sav sjaj. Oko očiju je imao crvene kolo-

bare. Kad su svi u povorci krenuli iz kuće prema oboru, napokon je pokazao da ju je primijetio. "Eleanor." "Buck."

Eleanor se nasmiješila, ali Buck nije uzvratilo osmijehom, samo je kimnuo glavom. I to je bilo sve. Nije joj smetalo. Zapravo joj je na neki način olakšalo. Svi su se drugi jako trudili oko nje, ispitivali je s toliko brige kao da se upravo podvrgla nekoj opasnoj operaciji. Možda je to, na neki način, bila istina.

Zapravo se već godinama nije osjećala tako dobro i tako potpuno sama svoj gazda. Živeći iz putne torbe u Ruhtinoj kući, osjećala se mladom i slobodnom i ponovno je vjerovala da joj život još može nešto donijeti, iako nije imala pojma što.

Ruth je bila prava prijateljica. U njihovim dugim, noćnim razgovorima, nekako je govorila stvari koje su Eleanor otvarale nove vidike, čak i kad je u pitanju bio njezin vlastiti brak. Ona sama oduvijek je smatrala daje Buckovo ženskarenje rezultat prevelike strasti koju je osjećao prema ženama. Ruth je, međutim, vjerovala da je stvar upravo suprotna. Mislila je da ono proizlazi iz nekog dubokog prezira prema ženama ili čak straha od njih, zbog čega se koristio seksom da ostvari svoju premoć.

Nisu sve njihove rasprave bile tako ozbiljne. Zapravo, Eleanor se već godinama nije toliko smijala. Katkad bi je, kad bi uvečer lijegala, cijelo tijelo boljelo od smijeha.

Sve što joj je nedostajalo iz starog života bio je Luke. Ali on ju je dolazio posjetiti svakih nekoliko dana, a jednom je čak doveo i Helen na večeru. Eleanor je dala sve od sebe ne bi li ga nagovorila da dođe na vjenčanje, ali znala je da neće i razumjela zašto.

"Možete poljubiti mladu", čula je svećenikov glas.

"Dimitri će pasti s konja", promrmlja Charlie Milhvard, pa se svi oko njega nasmiju. U tom se trenutku Lucy nagne prema svom novopečenom suprugu, pošteđevši ga tako rizika, a okupljeni zapljebu i stanu uzvikivati čestitke.

U ovakvim slučajevima mladenci često odgalopiraju zajedno u sumrak, ali danas su se, da ih smrt ne bi rastavila prerano, Lucy i Dimitri zadovoljili dostojanstvenim krugom oko obora. Zatim su, sljedećih pola sata, pozirali fotografima, dok su se svi ostali prebacili u susjedni obor na piće.

Sve je bilo spremno za zabavu. Na travu su bili postavljeni dugi stolovi i klupe, a na sredini je stajao drveni podij za ples. Nellvn je sin, Elmer, u svojoj najboljoj majici na kojoj je pisalo Motoristi za Isusa, svirao na svojoj violini, a sunce je zalazilo uz žar koji kao da je bio preslikan iz neke slikovnice, baš kao na slici koju je Kathy kupila kao dar mladencima. Obojena svjetla omotana oko ograde obora počinjala su se doimati ljupkima.

A onda je počelo.

Doug Millvvard prvi je čuo zvukove. Slikanje je upravo završilo i vraćao se u drugi obor, slijedeći mladence, kad je Eleanor primijetila kako je zastao i zagledao se gore prema pašnjaku. Namrštio se i zamolio one koji su stajali oko njega da se utišaju. Prošlo je neko vrijeme prije nego što se molba proširila i prije nego što je netko rekao Elmeru da prestane svirati. Ali kad se i to dogodilo i kad se sve umirilo, zvuk se, nošen večernjim povjetarcem, mogao sasvim lijepo čuti.

Bilo je to glasanje uznemirene i prestrašene stoke.

Noć je bila vedra i svježa i mjesec je, u svojoj trećoj četvrtini, bacao njihove sjene niz padinu dok su tovarili stvari u kamionet. Bili su dobro umotani i iako nisu bili gladni nakon onog prežderavanja s Danom, ipak su pripremili sendviče i termosicu s kavom, za poslije.

Luke je rekao da će ostati dolje na krčevini cijelu noć ako treba. Prošao je dvadeset jedan dan otkada se bijela vučica zavukla u jazbinu i Luke je bio uvjeren da će večeras vidjeti mladunče.

Buzz još nije shvatio da on nije dobrodošao na ovim noćnim bdijenjima, pa ga je Helen morala iznijeti iz kamioneta i za ogrlicu ga odvući natrag u kolibu. Upravo je zaključavala vrata kad je ugledala snopove svjetala automobila kako se probijaju kroz drveće.

Bilo je to neobično doba za posjet, a otkada joj je kamionet onako naružen, bojala se posjetitelja. Ona se vrati do kamioneta i stane pokraj Lukea, pa su oboje u tišini pričekali da vide o kome se radi.

Auto se kretao velikom brzinom, a farovi su poskakivali gore-dolje dok je prelazio preko izbočina, pukotina i osušenog zimskog blata. Nisu prepoznali auto, pa je tek kad je došao posve blizu, Helen prepoznala Ruth Michaels za upravljačem i Lukeovu majku pokraj nje. Obje su izašle i Helen je znala da se nešto dogodilo još i prije nego što su progovorile.

"Mama?" reče Luke zaputivši se prema njoj. "Što se događa?"

"Vukovi su ubili nekoliko telaca Douga Milhvarda. Tvoj ih je otac ustrijelio."

"Ubio je vukove?"

"Dva. Samo je uzeo pušku od jednog Dougova radnika i oba ih ubio. Doug ga je pokušao spriječiti, ali ovaj nije slušao. A sada je skupio cijelu gomilu ljudi i idu gore u jazbinu poubijati ostale."

"Znaju gdje je jazbina?" reče Helen.

"Clyde kaže da je gore kod ranča Townsendovih."

"Spustili su se dolje do Zadnje šanse da pokupe Hardingove dečke i još neke Clydeove prijatelje, drvosječe", reče Ruth. "A onda će svi doći ovamo. I svi su već popili."

Luke je u nevjerici odmahivao glavom. Helen je pokušavala razmišljati.

"Nazvat ću Dana."

Ona dohvati svjetiljku i otrči u kolibu. Zgrabi mobitel i utipka broj. Čekala je, psujući ispod glasa što tako dugo ne dobiva vezu.

Lukeova majka i Ruth sada su stajale na do vratku, a Luke je palio svjetiljku. Eleanorin je pogled lutao kolibom. Bilo je to prvi put da vidi novi dom svoga sina. Zatim Helen shvati da cijelo vrijeme osluškuje potpunu tišinu.

"Sranje!" Ona baci telefon na pod.

"Još se nije napu-punio?"

"Ne. Sranje!" Ona se na trenutak zamisli.

"Luke, ti se s mamom i Ruth spusti dolje na krčevinu i pokušaj ih urazumiti. Ja ću pokušati izvući mladunče."

"Helen, ovi su momci prilično raspaljeni", reče Ruth. "Ionako n-nas neće slušati."

"Onda blokirajte cestu. Učinite bilo što. Samo ih zadržite, kupite mi malo vremena."

"Helen, ti si jedina koju bi mogli poslušati", reče Eleanor. "J-ja ću izvući mladunče."

"Nikada to prije nisi radio. Moraš se zavući skroz dolje, u jazbinu. A kad je dolje majka, to može biti opasno."

"Snaći ću se."

"Luke, daj..."

"Helen, sposoban sam to učiniti!"

Ona stane oklijevati. Vjerojatno je tako.

"H-hajde, idemo!"

"Treat će ti nešto u čemu ćeš ih nositi. Uzmi one svoje torbe, one platnene."

Luke potrči na drugu stranu kolibe, izvuče ih ispod kreveta i stane ih prazniti.

"Ruth, moramo nekako doprijeti do Dana. Možete li se vi spustiti do grada i pozvati ga?"

"Naravno."

Helen joj načrčka njegov kućni broj telefona na komadić papira i pruži joj ga.

"Pozovite i policiju, dežurni broj Uprave šuma, koga god se uspijete sjetiti. Recite im da smo na velikoj krčevini, odmah iznad ranča Townsendovih."

"Nema problema." Odmah je krenula, potrčavši prema autu. Luke je ispraznio svoje vreće i sad je punio pušku. "Neće ti trebati."

"Meni neće, ali tebi bi mogla." On se uvjeri daje puška zakočena i pruži joj je.

"Ne." "Uzmi."

Ona učini kako joj je rekao. Zatim uzme motornu pilu, zaključa Buzza u kolibu i krene za Lukeom i njegovom majkom prema automobilima. Ruth je već vozila niz put. Helen ubaci pušku i pilu u kamionet i odnese električni štapić za stoku i još jednu svjetiljku Lukeu, koji se penjao u svoj Jeep.

"Polako se spusti u jazbinu. I budi oprezan, mogla bi odmah navaliti na tebe."

"Znam."

"Drži štapić ravno ispred sebe. Prijetit će tebi, ali na kraju će napasti njega."

"U redu." On pokrene motor i upali svjetla. "Da ih donesem ovamo?"

Helen se toga nije ni sjetila. Ali ako ih budu tražili, prvo će ih potražiti ovdje.

"Odnesi ih k Ruth", reče Eleanor.

"U redu."

"Luke?" reče Helen.

"Što?"

"Budi oprezan."

On se nasmiješi i kimne glavom, a onda zalupi vratima. Kad je okrenuo auto, Helen i Eleanor popnu se u kamionet. Na trenutak je mislila da neće upaliti. Ali u trećem pokušaju ipak uspije pokrenuti motor, pa je uskoro sustigla Lukea i stala slijediti njegova stražnja svjetla niz vijugavi prolaz obrubljen stablima.

"Hvala vam", reče Helen. "Što ste nas obavijestili." Ne skidajući pogled s Lukeova automobila, Eleanor ispruži ruku i nježno joj dotakne rame.

TRIDESET PETO POGLAVLJE

BIJELA JE VUČICA ZASTALA NA ULAZU U JAZBINU, A NJEZINA SU JOJ dva najveća i najhrabrija mladunca prošla kroz noge i izbauljala na svjetlost mjesečine.

Zemlja koju je vučica iskopala dok se zavlačila u jazbinu bila je utabana poput cementa od hodanja dvaju jednogodišnjih vukova i posuta izmetom i komadićima kostiju. Jedan od mladunaca okusao je zube na jednom od njih, ali ga je brzo ispustio iz usta, posve ravnodušan. U blizini je bilo nečeg što je mirisalo puno bolje.

I majka je osjetila isti miris. Osjećala ga je cijeli dan. Možda je mislila da se radi o nečemu što su joj donijeli mladi vukovi, iako ih nije vidjela nakon što su sinoć ovdje bili ljudi. Možda su oni ostavili meso. Vučica je osjetila ljudski miris mnogo prije nego što im je čula glasove, pa se umirila osluškujući njihove korake ispred jazbine. Osim toga, čula je i nekakvo škljocanje, a i sada je osjećala miris nečeg metalnog, pomiješan s vonjem mesa. Bilo je u tom mirisu nečeg trpkog, neprirodnog, nalik na onu napravu koja joj je jednom uhvatila šapu.

Dva mladunca, međutim, nisu poznavala miris metala. Sve što su osjećali bilo je meso. Cijeli su dan pokušavali napustiti jazbinu, a majka ih je uvijek iznova zaustavljala i nosila natrag. No nakon tolikih sati uzaludnog čekanja da joj jednogodišnjaci donesu nešto za jelo i sa šest gladnih usta koja su joj natezala bradavice, vučica je umirala od gladi, pa je napokon popustila.

Prvi se mladunac odlučno zaputio prema mirisu. Majka gaje slijedila, gurkajući njuškom drugo mladunče pred sobom prema njegovu prvom pravom obroku. Iza nje, još su dva mladunca stajala na ulazu u jazbinu, trepćući prema mjeseci.

Na tlu je ležao komad blijeda mesa, a vučica je sada nanjušila i ostale, koji su bili smješteni na obje strane, u razmacima od nekoliko metara. Onim trpkim tonom koji je osjećala, odisala je žica koja se protezala među komadima mesa. Ona zastane i onjuši zrak.

Jedan je mladunac već njuškao meso. Gurnuo ga je njuškom i gricnuo, navlačeći ga po tlu. Dok je on potezao, majka ugleda kako se žica pomakla i odskoči u stranu, kao da je pred njom zvečarka. Sada je znala da ovdje vrebja opasnost. I to ne od zmije. U jednom je skoku bila pokraj mladunca.

Ali komad mesa već mu je bio u ustima i on ga je stao žvakati.

Luke je mahnuo kad je skrenuo na puteljak koji se račvao s glavne staze, a Helen mu je blicnula i nastavila voziti prema krčevini. On ostavi auto na uobičajenom mjestu, uzme vreće i električni štapić i stane trčati među drvećem.

Put je bio težak. Svjetiljku je držao nisko i trčao u kolutu svjetla koji je bacala na tlo. Sve je bilo puno kamena, korijena i zapletenog suhog granja, pa se nekoliko puta sapleo i pao koliko je dug i širok u grmlje.

Pokušao je izračunati koliko još vremena ima.

Ako su krenuli iz Zadnje šanse, znači da dolaze sa sjevera. Vjerojatno će se poslužiti cestom koja iz grada vodi prema zapadu, duž imanja Townsendovih, i dalje u šumu, odakle će onda skrenuti na stazicu kojom se koriste drvosječe. Ali budući da nije znao kad su krenuli, nije imalo smisla računati.

Znao je samo da i dalje mora trčati.

Napokon je, kroz stabla pred sobom, ugledao mjesečinom okupanu čistinu krčevine. On ugasi svjetiljku i potraži u džepu infracrvene naočale, približavajući se rubu šume. Tamo zastane i aktivira ih, a onda je, upravo u trenutku kad je fokusirao sliku, začuo vučji lavež.

Bila je to bijela vučica. Stajala je nekoliko metara od ulaza u jazbinu i lajala ravno prema njemu. Iza nje se nešto micalo i Lukeu je trebalo neko vrijeme da shvati kako su to mladunci. Svi su navrat--nanos jurili u jazbinu. Bili su mnogo tamniji od majke i Luke nije uspio izbrojiti koliko ih ima. Majka ih je tjerala unutra, ali se činilo kao da ne želi za njima.

Kad su svi bili na sigurnom, stala je šetkati amo-tamo, ne skidajući pogleda s Lukea i ne prestajući lajati. Svako malo vraćala se na

isto mjesto i spuštala nos njuškajući nešto na tlu. Onda bi podigla glavu i zalajala, a sada je svaki nalet laveža popratila dugim zavijanjem. Luke se molio da zašuti. Cijelom je svijetu objavljivala svoju prisutnost.

On skine naočale i zakorači na krčevinu. Vučica je bila udaljena oko četrdeset pet metara. Kako se Luke približavao, činilo se da je životinja sve manje sigurna u sebe. Neprestano se povlačila nekoliko metara, spuštajući rep, a onda bi se, kao da je skupila hrabrost, okrenula i vraćala, lajući i zavijajući na Lukea. Pri svjetlosti mjesečine, Luke je na mjestu gdje se vraćala vidio nešto tamno. A sada je, u stanci između majčina laveža, začuo cviljenje i znao je da te zvukove ne proizvodi vučica.

Dok je prelazio posljednjih nekoliko metara do ulaza u jazbinu, majka pobjegne. Zastala je na udaljenosti od dvadesetak metara i promatrala ga. Iznenada je zašutjela. Luke začuje novi cvilež i upali svjetiljku.

"O Bože", promrmlja.

Helen je ostavila kamionet tako daje poprečno stajao na cesti, a ključeve je sakrila pod obližnjim kamenom. Samo po sebi vozilo nije bilo bogzna kakva prepreka, ali visoki bor koji je bila posjekla

motornom pilom i koji je ležao ispred njega uvelike je popravljao situaciju. Upravo je rušila još jedan, tako da je iverje prštalo pod snopom Eleanorine svjetiljke.

Uskoro je bila gotova, pa se odmakla i povikala Eleanor da i ona učini isto. Stablo se nagnulo, zaškripalo, a onda se prevalilo točno tamo gdje je željela da padne. Nad oskvrnutom šumom iznova zavlada tišina.

Nalazile su se dva i pol kilometra sjeverno od krčevine. Helen je odabrala baš ovo mjesto zbog pogleda koji im se pružao na cestu koja se vijugajući penjala iz doline u nizu strmih zavoja. Već su izdaleka mogle opaziti svjetla automobila. Za sada ih nije bilo.

Helen odloži motornu pilu na stražnji dio kamioneta. Eleanor joj pruži svjetiljku.

"Hoće li vam smetati ako je isključim i prištedim baterije?" "Ne. Volim tamu."

Doimala se savršeno mirnom i Helen se upita kako joj to uspijeva. Njezino je srce, naprotiv, divljački lupalo. Dvije su žene neko vrijeme u tišini stajale pokraj kamioneta, zagledane u mjesec. Negdje daleko iznad njih, u šumi, oglasila se sova.

"Je li vam dovoljno toplo?" upita Helen.

"Dobro mi je."

"Dala bih sve na svijetu za cigaretu."

"I ja sam nekada pušila."

"Pa, sad, znate kako se kaže: samo najbolje žene puše..."

"I najgori muškarci."

"Znači li to da smo izgubile na kvaliteti, ako smo prestale?"

"Nikako."

Obje se nasmiju, a onda ih ponovno obavije tišina.

"Možda neće doći", reče Helen.

"O, doći će, kako ne." Eleanor se namršti. "Sto mislite, čega to ima u ovim životinjama zbog čega ih ljudi tako mrže?"

"U vukovima? Ne znam. Možda su previše slični nama. Pogledamo ih i vidimo sebe. Brižna, pažljiva, društvena stvorenja, koja su istovremeno sjajni ubojice."

Eleanor se zamisli nad njezinim riječima. "Možda je u pitanju i zavist." "Zbog čega?"

"Zbog toga što su oni i dalje dio prirode, a mi zaboravljamo kako je to."

Činilo se kao da će nastaviti, ali joj u tom času nešto dolje u dolini zapne za oko.

"Evo ih", reče.

Iza prvog zavoja pojavio se j<ar svjetala. Otkucaji Heleninog srca ponovno počnu ubrzavati. Žene su stajale i promatrale, a iza zavoja se pojavilo još jedno vozilo, pa još jedno, pa još jedno. Sada su čule zvukove motora i lavež pasa. Dolazilo je još kamioneta. Pet, šest... ukupno osam vozila u konvoju penjalo se cestom.

"Vrijeme je", reče Helen.

Buck nije brojio, ali činilo mu se da ih je možda dvadesetak, uključujući i dobar broj onih koje radije ne bi imao sa sobom. Dva Hardingova momka i drvosječe s kojima su pili bili su prilično pijani. Neki su alkohol ponijeli sa sobom, tako da je putem morao stati i reći im da prestanu klicati i pjevati, jer će ih inače poslati kući. S druge strane, što ih je više, to su sigurniji. Nitko se neće usuditi zatvoriti cijeli grad.

On i Clyde vozili su na čelu kolone u Clydeovu kamionetu, a između njih je sjedio jedan drvosječa da se ne bi izgubili. Bio je to jedan od onih koji su sinoć došli ovamo postaviti onu bedastoću od petlje. Mogli su jednostavno nagurati otrova u jazbinu ili je napuniti benzinom ili nešto. Kako bilo, sve će to ispraviti kad jednom stignu.

Buckov je bijes sada bio pročišćen. Dok je pucao u ona dva vuka, bio je tako raspaljen da je jedva znao što radi. Kao da mu se u glavi nešto zapalilo, kao da je eksplodiralo sve ono što se taložilo u njemu, mjeseci u kojima se osjećao odbačen, ponižen i osramoćen. No sada se dim razišao i gnjev je u njemu tinjao poput željeza za obilježavanje stoke, miran i vruć.

"Hej, pogledajte", reče Clyde. Zurio je uzbrdo ispred sebe. "Netko je već gore."

Sada su izlazili iz posljednjeg zavoja i cesta više nije bila tako strma. Nekoliko stotina metara ispred njih stajao je netko sa svjetlošću u ruci. A onda su, pri svjetlosti farova, ugledali da je cesta blokirana drvećem i da je iza njih poprečno parkiran kamionet.

"Što je, dovraga...?" reče Clyde. "To je ona ženska, biologinja. Ali tko je to, dovraga, s njom?"

Buck je već vidio tko je to. A sada ju je prepoznao i Clyde. On pogleda Bucka.

"Što Eleanor radi ovdje, za Isusa Krista?"

Buck ne odgovori. Zacijelo je otišla i ispričala Helen Ross što se događa. Njegova vlastita prokleta

žena.

"Stani", reče.

Stali su nekih petnaest metara ispred prepreke i u tom trenutku Helen Ross prekorači drveće i uputi se prema njima, zaklanjajući rukom oči od Clydeovih svjetala. Buck izađe i polako stane ispred auta.

Leđima okrenut vjetrobranu, on je pričekao. I drugi su muškarci izlazili iz automobila i gomilali se iza njega da vide što se događa. Psi Abea Hardinga lajali su iz sveg glasa.

"Zdravo, gospodine Calder."

Samo je zurio u nju. Vidio je da je kučka prestrašena.

"Bojim se, gospodine, da je ova cesta zatvorena."

"Aha. Čijom odlukom?"

"Službe za očuvanje riba i divljih životinja Sjedinjenih Država."

"Ovo je javna cesta."

"Znam to, gospodine."

Sada im se, iza nje, približavala Eleanor. Zacijelo misli da može od njega napraviti majmuna pred svima. Buck je i ne pogleda.

"Craig?" pozove on, ne skidajući pogleda s Helen Ross. "Je li Craig tamo?"

"Evo me!" Craig Ravlinson progura se kroz gužvu. "Buck?" reče Eleanor. On se ne osvrne.

"Šerife Rawlinson. Ima li ova žena ovlasti da zatvori javnu cestu?"

"Ako nema papir kojim će mi to dokazati, nema."

"Buck," reče Eleanor ponovno. "Molim te. Vrijeme je da sve ovo prestane."

"Prestane?" On se nasmije. "Dušo, nisam još ni počeo." Rossova se okrene prema Craigu Rawlinsonu.

"Ne mogu vjerovati da ćete pomoći ovim ljudima počiniti zločin."

"Koliko ja vidim, vi ste ovdje jedina koja je u nekom prekršaju. Prepriježili ste javni prolaz."

Rossova uperi prst u Bucka. "Ovaj je čovjek upravo ustrijelio dva vuka..." Svi se nasmiju. "... Trebali biste ga uhititi, umjesto da mu pomažete da ih poubija još."

"Ne znam o čemu govorite. A sada se lijepo okrenite i maknite vozilo s puta ili ću vas privesti."

On posegne kako bje uhvatio za rame, ali ona se izmakne i gurne ga u prsa takvom silinom daje ovaj zateturao. Jedan od drvosječa sarkastično stane navijati.

"Opaka cura, zar ne?" poviče Wes Harding. Ponovno se svi nasmiju.

"Zašto svi vi ne odrastete već jednom?" poviče Helen. Eleanor načini korak naprijed i položi joj ruku na rame.

"Sto je to sa svima vama, momci?" reče. "Neke od vas poznajem još otkako ste bili djeca. Poznajem vam majke. I mislim da će vam svima biti bolje ako jednostavno odete kući."

Od zvuka njezina glasa, onog mirnog, razumnog tona, Bucku prokuha krv u žilama.

"Hoće li netko više ušutkati te proklete pse? Clyde?"

"Da, gospodine?"

"Makni ta jebena stabla s puta."

Luke je deset minuta pokušavao izvaditi kuke iz mladunčevih usta, ali sva su se tri šiljka duboko zarila u meso i nije ih mogao osloboditi, a da pri tom ne prouzroči još veću štetu. Uspio je izvaditi sve meso iz usta sirote životinje, tako da se ne uguši, ali to je bilo sve. Znao je da će na kraju iskrvariti i da će, izgubi li još i trenutka, i ostali možda zaglaviti, pa ga je ponovno odložio na tlo, tamo gdje ga je i našao, upecanog na žicu poput ribe koja se utapa.

Majka vučica cijelo je vrijeme lajala i zavijala na njega s druge strane krčevine, hodajući amo-tamo, misleći zacijelo da joj ubija mlado. Čuo ju je i sada, kad je već bio u jazbini.

Polako je, na trbuhu, puzao tunelom, usmjerivši svjetiljku pred sebe. Hodnik je bio uži od onoga niz koji su se on i Helen spustili prošlog ljeta, a činilo mu se i da je duži i zavojit na mjestima gdje je životinja naletjela na stijenu. Osjećao je poznati miris amonijaka i što je dalje odmicao, to je vonj postajao jači. Pretpostavio je daje u pitanju mokraćna mladunaca i da se sada zacijelo približava komori gdje se vučica okotila.

Ispred sebe je držao električni štapić, u snopu svjetlosti ručne svjetiljke, za slučaj daje majka ušla na drugi ulaz, ispod stijene. Nije imao pojma koliko će mladunaca zateći unutra. Helen je rekla da ih katkad može biti i do devet-deset.

A onda ih iznenada začuje kako cvile. Trenutak poslije, kad je zašao za posljednji zavoj, ugleda ih pod snopom svjetlosti. Bili su nagomilani u tamnu, dlakavu grud u udaljenom dijelu komore, škiljeći zbog svjetla. Nije mogao razabrati koliko ih je. Ne više od pet ili šest.

"Hej, mališani," reče on nježno. "U redu je, sve će biti u redu."

On odloži štapić i svjetiljku i izvadi platnenu vreću koju je bio nagurao u košulju. Rastvori je i stane se laktovima odgurivati prema vučicama. Bilo ih je pet i Luke se zapita može li ih iznijeti sve

odjedanput. Ali tunel je bio uzak i nije se želio izložiti riziku da ozlijedi bilo koje mladunče. Odluči najprije uzeti tri, a onda se vratiti po preostala dva.

On ispruži ruku i uhvati prvog. Krzno mu je bilo meko i paper-jasto. Vučić zacvili na njega.

"Znam, znam. Oprosti."

"Pomakni kamionet", reče Buck Calder.

"Ne."

Helen je stajala nasuprot njemu, prekriženih ruku, nastojeći odavati dojam čvrstine i službenosti.

Glava joj je dopirala do polovice njegovih grudi. Osjećala je kako joj koljena drhte. Bila je leđima naslonjena na vozačeva vrata i kajala se što ih nije zaključala prije nego što je sakrila ključeve. Posve je izgubila pojam o vremenu. Zнала je samo da Lukeu treba još vremena da izvuče mladunče.

Eleanor je odustala od svog muža i sada je pokušavala uvjeriti zeta da postupi razumno. Clyde je nadzirao uklanjanje drugog debla. Prvi su bor Hardingovi momci već odvukli s ceste. Hicks je samo stajao tamo, odmahujući glavom, uopće ne gledajući u nju.

"Hej, kučko!" poviče netko. "Makni taj jebeni kamionet!"

Helen ga pogleda i vidje daje to njezin bradati prijatelj kojeg je upoznala ispred sudnice. On i neki njegovi pajdaši sada su u rukama imali pištolje, a ostali su odlomili grane drveća i sada su ih oma-tali krpama koje su natapali kerozinom.

"Hej! Baš super, momci," reče Helen. "Hoćemo li sada zapaliti križ?"

"Hoćeš biti na njemu?"

"Craig!" poviče Buck. "Smatra li se ovo preprekom?"

"Nego što da se smatra."

Buck se okrene prema njoj.

"Hoćeš li ga pomaknuti?"

"Ne."

On se zagleda u kamionet preko njezina ramena. "Daj mi ključeve."

On ispruži ruku, a Helen se jedva suzdrži od poriva da ne pljune u nju. Iza njega vidjela je Eleanor kako razgovara s Abeom Hardin-gom i kako mu govori da je ionako već u velikoj nevolji i da će na kraju završiti u zatvoru i ostati tamo jako dugo. Nije ju slušao. Njegova dva sina upravo su svojim kamionetom odvlačila s ceste i drugo stablo, dok su dva psa vezana u stražnjem dijelu vozila i dalje urlala.

Sada su se već palile i baklje.

Buck Calder pokuša posegnuti iza njezinih leđa i uhvatiti kvaku, ali Helen se pomakne unatrag kako bi ga zaustavila. Ona se iznenada sjeti posljednje scene u kojoj je bila leđima prislonjena uz vrata kamioneta, a činilo se da je se i on prisjetio, jer se malčice udaljio, kako ne bi bio u dometu njezina koljena.

"Clyde? Veži ovo čudo uzetom." S tim se riječima okrene i stane koračati natrag.

"Nju ili kamionet?" poviče Ethan Harding.

Svi se nasmiju. Netko Hicksu doda uže i on se zaputi prema kamionetu. Helen se okrene i jednim trzajem otvori vrata. Posegne iza sjedala i izvuče Lukeovu pušku.

Ona je uperi na Hicksa i repetira. On stane na mjestu i iznenada se sve utiša. Buck Calder bio joj je okrenut leđima, ali sada se polako okrenuo i ugledao pušku. Helen proguta slinu.

"Pođite kući. Svi vi."

Svi su stajali posve ukočeno i zurili u nju. Sada se, prvi put, i Eleanor doimala uplašenom. Calder se mrštio promatrajući pušku, a kad je zakoračio prema njoj, Helen zamahne cijevi tako daje sada bila usmjerena u njega. On se lecne, ali nastavi prilaziti.

"Odakle ti to?"

Helen ne odgovori. Disala je prebrzo i znala je da će joj se u glasu osjetiti, ako već nije bilo posve očito, koliko je zapravo prestrašena. Buck je hodao ravno prema njoj, sve dok vrh cijevi nije bio nekoliko centimetara od njegova srca.

"I ti se usuđuješ", prošapće on. "I ti se usuđuješ u mene usmjeriti pušku mog vlastitog mrtvog sina?"

S tim riječima uhvati dlanom rub cijevi i uzme pušku iz Heleni-nih ruku.

Kad je izašao s prvom vrećom mladunaca, majka vučica stajala je odmah na ulazu u jazbinu, pa je Luke na trenutak pomislio da će ga napasti. Ona se, međutim, odmakne, režeći i lajući na njega, pokazujući zube i desni. Luke vikne i zamahne električnim štapićem prema njoj i ona tek tada uzmakne.

Ali i dalje je bila udaljena samo dvadesetak metara i još je laja-la, pa se Luke brinuo neće li odnijeti nekamo vreću s mladuncima, ako je on ostavi vani i vrati se u jazbinu po ostale. Možda bi, za svaki slučaj, ipak trebao odnijeti prvu turu u Jeep. Ali za to vjerojatno nema vremena, a osim toga, vučica bi

se mogla zaletjeti u jazbinu dok ga nema i nestati s ostalima.

On uglavi cvileću vreću mladunaca u pukotinu između dviju stijena, a zatim potraži manje kamenje koje zatim naslaže ispred nje. To je neće spriječiti da dopre do njih, ali bi mu moglo priskrbjeti malo vremena. Cijelo je vrijeme pokušavao ne slušati urlike mla-dunca zakvačenog na žicu koja se, kako je Luke ustanovio, u širokom krugu protezala oko jazbine.

Kakav li je to um, pomisli on, izmislio ovakvo što?

Na kraju više nije mogao podnijeti zavijanje. I iako nije smio gubiti dragocjeno vrijeme, morao je još jedanput pokušati izvući kuku iz usta vučića. Majka je kružila oko njega u izluđenim kružnicama. No, ipak je nije uspio izvući.

A onda vučica prestane zavijati i Luke začuje drugačiji zvuk. Najprije udaljenu grmljavinu motora i pseći lavež. Podigavši pogled s tla, ugleda automobilska svjetla kako šaraju nebom.

On spusti mladunca, zgrabi svjetiljku i praznu vreću i ponovno zaroni u jazbinu.

Automobili i kamioneti zaustave se u redu na rubu krčevine i svi izađu van. Većina ih je imala oružje, a oni koji nisu, držali su u rukama svjetiljke ili upaljene baklje. Abe je sada držao pse na uzicama. A oni su lajali luđe nego ikada.

Buck je stajao pokraj Clydeova kamioneta s Henryjevom puškom u ruci. Krv mu je još ključala pri pomisli na onu malu kurvicu koja ju je uperila u njega. Došlo mu je da joj razbije ono njezino slatko zaštitarsko lice. Sva sreća da je Craig Rawlinson bio tamo da je odvuče u stranu kad su sklonili ono njezino sranje od kamioneta s ceste. Otprilike je isto to osjećao i za Eleanor. Kako se samo pridružila onoj kučki protiv vlastita muža. Nevjerojatno.

Pun takta, Rawlinson je rekao da će ostati dolje s njima dvjema. Buck je znao da će tako poslije moći reći da nema pojma o ovome što su namjeravali učiniti.

"Onda, gdje je?" upita on. Clyde uperi prst niz krčevinu.

"Pogledaj tamo u sredinu. Nekoliko stotina metara niže. Vidiš one stijene?"

"Aha."

"Jazbina je tamo dolje."

"Pogledajte!" poviče Wes Harding. "Eno jednoga tamo!"

Prstom je pokazivao prema rubu krčevine. Sve se svjetiljke istog trenutka usmjere u istom pravcu.

Samo je nekoliko snopova uspijevalo doseći tu daljinu, ali i to je bilo dovoljno da ugledaju bijelu vučicu, drsku i gordu, kako zuri prema njima. I još je imala obraza da počne zavijati na njih.

Buck stane dizati pušku, ali ga trojica, četvorica muškaraca pre-teknu u njegovoj namjeri i noć propara pregršt pucnjeva.

Nisu mogli odrediti koliko ih je pogodilo cilj, ali broj je očito bio dovoljan da njihova snaga podigne vučicu sa zemlje. Bila je mrtva još prije nego što je pala na tlo.

"Slušaj ovamo!" poviče Buck. "Ovdje ja moram dovršiti posao. Ja sam taj koji je danas već koknuo dvije ove štetiočine, pa ako netko ide u zatvor, to sam ja, jasno? Ako se pokaže još koji, taj je moj. Jeste li me svi razumjeli?"

Gomilom se prospe žamor odobravanja.

"Abe i ja bit ćemo cimeri u ćeliji. Je li tako, Abe?"

Abe se i ne nasmiješi.

"Dobro. Imate lopate i benzin?"

Drvosječe viknu da imaju.

"Hajdemo onda."

Put nije bio tako lagan kako se na prvi pogled doimao. Bilo je tu srušenih stabala koje je trebalo prekoračivati, a prijetilo im je i

čvornato korijenje o koje su se sapletali. Buck pusti Clydea naprijed sa svjetiljkom. On sam držao je Henryjevu pušku otkočenu, držeći jazbinu na oku. Nije imao namjeru dopustiti nekoj od ovih pijanih budala da ga preteknu ako se negdje pomoli još koji vuk.

Prešli su otprilike pola krčevine i Buck je vidio kako se na mjesečinom obasjanoj zemlji lijepo pokazuje crna rupa ulaza u jazbinu. On iznenada primijeti kako joj se oblik počeo mijenjati. Evo još jednog vuka. Nije želio vikati, jer je znao da će, usprkos njegovu upozorenju, i ostali početi pucati.

Umjesto toga, on šapne Clydeu neka stane.

"Evo jedan izlazi van. Kad ti kažem, usmjeri svjetlost prema ulazu."

On podigne pušku i pronađe nišanom obris koji je izlazio iz jazbine.

"Sad!"

U trenutku kad je snop svjetlosti pronašao svoj cilj, Buck povuče obarač i šumom odjekne novi pucanj.

A onda se začuje krik. Oštar i strašan.

Buck i ostali koji su ga čuli, znali su da ga nije ispustio nikakav vuk.

"Luke? Luke?"

Glas mjesečine ga je dozivao i Luke nije razumio zašto i što li hoće od njega. I nije razumio zašto se povremeno gubi u vrtlogu crvenih oblaka da bi onda opet izronio iz njih. Samo što su oblaci bili više tekući nego magloviti, i nekako bliži, gotovo kao da su mu zapravo u očima. A sada je shvatio da on upravlja oblacima, jer kad mu se oči ispune tekućinom i kad mjesec pocrveni, sve što treba učiniti jest trepnuti i sve će biti jasno i mjesec će ponovno biti tu i dozivati ga.

"Luke? O, Bože. Luke?"

Glas je nalikovao na glas njegova oca, ali to je nemoguće, jer njegov otac ne želi više imati nikakva posla s njim. Bilo je tu i drugih glasova, glasova koje nije poznavao, a katkad su i sjene zaklanjale mjesec i on poželi da mu se svi maknu s puta da ga može na miru promatrati.

Htio im je to i reći, jer je mislio da ima glas. Helen ga je pronašla u njemu. Ali nije znao gdje gaje trenutno zametnuo. Možda gaje

ona posudila. Dolje, u grlu, gdje je obično bivao sada je zjapila samo hladna praznina, poput tunela u nametu snijega. I to je bilo sve što je osjećao. Samo što mu se, kad bi trepnuo, učinilo da nešto nije kako valja s jednim njegovim okom, i više nije bio siguran da uopće gleda kroz njega. Činilo mu se da je u njemu nešto mokro i kvrgavo što čak ni treptaj ne može raščistiti.

Ta-dam, ta-dam, ta-dam.

Sada se nebom prikrađao još jedan mjesec. Ili je to možda neka zvijezda ili komet. Ali bila je prenisko i njezina je svjetlost bila zas-ljepljujuća. Od nje ga je boljelo oko. A sada ju je i čuo, i to sve glasnije.

Ta-dam, ta-dam, ta-dam.

A onda su i zvijezdu i mjesec iznova prekrili crveni oblaci.

Nisu to bili oblaci. Bio je to zastor, crveni zastor, koji je zastirao nebo. I ovaj put nije ga mogao razmaknuti treptajem. Netko je to pokušao učiniti umjesto njega, ali zastor se neprestano iznova spuštao.

Grimizni zastor.

Ta-dam, ta-dam, ta-dam, ta-dam, ta-dam.

Gdje je?

Želio je da mu donese njegov glas, tako da može pričati s njom i dodirivati je i osjećati nešto više od ove praznine u grlu. Sada je ovdje tako puno ljudi. A činilo se i da su stigli neki novi, i sad su zabadali nešto u njega i stavljali mu nekakvu masku na lice.

Ali gdje je Helen?

Samo mu se na trenutak učinilo da joj je čuo glas, u mnoštvu ostalih glasova, kako ga zove po imenu.

Ali sada su ga podizali i odnosili, a crveni se zastor spustio posljednji put. Možda će, kad ga ponovno razmaknu, Helen biti iza njega. A možda će i on biti tamo, pokraj nje.

Dva kamena kipa, s rukom u ruci.

LJETO

TRIDESET ŠESTO POGLAVLJE

ELEANOR JE SJEDILA SAMA U BARU TRGOVAČKOG CENTRA, PIJUC-kajući sok i promatrajući prazničnu gomilu kako prolazi pokraj nje. Bio je vikend Dana nezavisnosti i trgovine su bile prepune. Bar se nalazio u kutu, pokraj dizala, a na pultovima se posluživala hrana gotovo svih nacionalnosti, sjedinim uvjetom da bude pržena i brzo gotova. Uokolo su bile poslagane zdjele s plastičnim povrćem, a stolovi su bili od obične bijele plastike i iznad svakog je bio razapet plavo-bijeli kišobran, čija je namjena (budući daje trgovački centar bio hermetički zatvoren) Eleanor ostala nerazjašnjenom. Možda su trebali štititi ljude za stolovima od projektila koje bacaju oni iz dizala. Za susjednim stolom, skupina tinejdžerica isprobavala je šminku i lakove za nokte koje su upravo kupile. S vremena na vrijeme prasnule bi u vriskavi smijeh ili bi uglas stale dozivati nekoga na pomičnim stubama. Konobarica ih je već dvaput upozorila da se smire. Nedaleko od njih mladi je bračni par hranio dvije jednake djevojčice koje su se bezbrižno protezale u najljepšim dvostrukim kolicima koje je Eleanor ikada vidjela.

Eleanor baci pogled na sat. Kasni deset minuta. Možda je ne može pronaći. Oduvijek je mrzio trgovačke centre, ali kad ju je nazvao, nije se mogla sjetiti nijednog drugog mjesta na kojem bi se mogli naći. Trgovački je centar bio preko puta zgrade u kojoj je unajmila stan.

Pomisao da će nakon svih ovih tjedana ponovno vidjeti Bucka nije ju činila nervoznom, samo žalosnom. Posljednji su se put vidjeli u bolnici, one noći kad se odigrao nemili događaj, dok su se kirurzi onako borili za Lukeov život. Eleanor ga tada nije mogla ni pogledati, a kamoli razgovarati s njim. Ali danas će biti drugačije, odlučila je.

Kad ju je nazvao, glas mu je bio tako promijenjen da ga nije prepoznala. Morao joj se predstaviti, a ona je pomislila kako je neobično da ga ne prepozna nakon svih ovih godina braka.

Tada ga ugleda, na kraju hodnika čijim su se stranama nizali izlozi dućana, kako hoda pokraj vlastita odraza u njima. Glava mu je bila blago pognuta, a lice napola skriveno obodom šešira. Hodao je nesigurno, gotovo nezgrapno, kao da ne pripada ovamo. Na sebi je imao svijetloplavu košulju i crne traperice koje su visjele na njemu. Kad se približio, Eleanor uvidje kako je smršavio.

Djevojke za susjednim stolom platile su račun i sada su u gomili izlazile iz bara, a jedna se od njih, ne gledajući, zalet u Bucka. On zatetura unatrag i na trenutak se činilo da će pasti. Ali nije. Djevojka se ispriča i njezine je prijateljice odvuku dalje. Eleanor ih je promatrala kako se hihoću i zadirkuju je. Buck je zastao na ulazu, popravljajući šešir i prelazeći pogledom licima ljudi. Morala mu je mahnuti da bije primijetio.

"Oprosti što kasnim", reče on prilazeći joj. "Zbunili su me svi oni ulazi."

Eleanor se nasmiješi. "Nema veze."

On sjedne i odmah nakon toga pride mu konobarica. Naručio je kavu i upitao Eleanor želi li ona nešto, ali ona reče da joj je dosta njezin sok. Kad se konobarica udaljila, nekoliko su trenutaka sjedili u tišini, ne znajući što da kažu jedno drugom.

"Onda", reče on napokon. "Sutra letiš?"

"U ponedjeljak."

"U ponedjeljak. Točno. U London."

"Preko Chicaga."

"Aha. Onda..."

"Provest ćemo tjedan dana u Irskoj, a onda krećemo u Pariz i Rim. Zatim se vraćamo na nekoliko dana u London i onda kući."

"Lijepo putovanje."

Eleanor se nasmiješi. "Znaš da sam oduvijek željela putovati."

"Aha."

"Mislim da se Lane veseli."

"Veseli se. Rekla mi je. Bit će vam lijepo provesti neko vrijeme zajedno."

"Da."

Konobarica donese Buckovu kavu i on se zagleda u tekućinu, dugo je miješajući, iako nije bilo potrebe, budući da ju je uvijek pio crnu i bez šećera. Eleanor gaje promatrala. Izgledao je gotovo posve propalo. Na bradi je imao krpicu prosijedih čekinja na mjestu koje mu je promaklo dok se brijao. Košulja mu je izgledala kao da nije izglacana.

"Lane mi je rekla da je ona kuća koju kupuješ u Bozemanu stvarno lijepa."

"Krasna je. Mala je, znaš. Ali ne treba mi ništa veliko."

"Ne."

"Čuo si da se Ruth seli u Santa Fe?"

"Aha." On kimne. "Da, čuo sam."

Nastane tišina. Glazba koja je odzvanjala trgovačkim centrom na trenutak prestane kako bi pročitali obavijest o nekom dječaku koji se izgubio. Obavješćivali su roditelje gdje da dođu po njega.

"Znaš, Eleanor. Ono između mene i Ruth nikada nije bilo..." "Buck, nemoj. Prošlo je." "Da, ali..."

"Sve je prošlo."

On kimne i spusti pogled na svoju šalicu. Počne iznova miješati kavu.

"Uglavnom", reče.

"Kako što je stvari na ranču?"

"Dobro. Prilično dobro. Puno sam toga prepustio Kathy."

"Rekla mijе."

"Prava je, znaš, ta cura. Dvostruko je bolji rančer nego što će Clyde ikada biti."

"Naučit će."

"Možda."

"Mali Buck tako brzo raste."

Buck se nasmije. "Da. Da, lijepo napreduje. Još godina, dvije i trčat će po cijelom ranču!"

On otpije prvi gutljaj kave. Eleanor ga upita zna li kad bi moglo biti suđenje.

"U rujnu, kažu. Je li ti Kathy rekla za Clydea?"

Eleanor kimne glavom. Pronašli su njegove otiske na onoj odvratnoj petlji. Ali, vjerojatno zato što je Buck svu krivnju preuzeo na sebe, upravo su povukli optužbe protiv njega. Eleanor je znala da si Kathy nikada neće oprostiti što mu je pokazala kako petlja funkcionira.

"Možeš li pretpostaviti kakva će ti biti kazna?"

"Devet mjeseci, godina, možda i više. Da ti iskreno kažem, svejedno mijе koliko će trajati."

"Oh, Buck."

Željela ga je uhvatiti za ruku preko stola. Ali nije. Vidjela je da mu se lice zgrčilo dok je pokušavao zaustaviti suze. Kao da nije dovoljno kažnjen, pomisli Eleanor.

"Kad se sjetim Lukea..." "Buck, molim te, nemoj." "Ne. Znam."

On duboko udahne i zadrži dah, a onda polako, drhtavo izdah-ne. Nakon nekog vremena šmrčne i ogleda se oko sebe.

Zatim se silom nasmije. "No, kako bilo. Abeovi momci kažu da je unutra kao na ljetnom kampiranju. Čini se da se stari zabavlja kao nikad u životu."

Eleanor se nasmiješi. Mladi par s blizankama ustane. Promatrala je Buckovo lice dok je gledao djevojčice koje je majka u kolicima gurala pokraj njega. Jedna od njih mu se široko nasmiješi i Buckove se oči iznova napune suzama. Cijelo je vrijeme bio na rubu plača. Eleanor je mirno sjedila i pustila ga da se smiri. Napokon ju je uspio pogledati u oči.

"Htio sam ti samo reći... Žao mi je, Eleanor. Tako mi je žao."

Kad su stigli do pred kraj puta koji je vodio visoko u planinu, na istoku se pojavila tanka ružičasta crta. Prije dva sata Hope je izgle-

dao poput napuštena grada, a kad su prelazili rijeku, Helen je bacila pogled na crkvu i prisjetila se onog dana prije gotovo godinu dana kad joj je Dan ispričao za cestu popločenu vučjim lubanjama. Ovaj put je šutio, baš kao i ona. Jedine oči koje su ih promatrale dok su se vozili glavnom ulicom pripadale su crnoj mački koja je zastala u njihovim prigušenim farovima, odmjerila ih, a onda požurila preko ceste.

Kombi koji su unajmili bio je tamnozeleni i bez obilježja, osim blata kojim je bio poprskan od njihove noćne vožnje. Kad završe, namjeravali su ga odvesti natrag do kolibe i nakrcati u njega sve stvari koje Helen više nije željela. Do navečer, koliba će biti prazna kao onoga dana kad se uselila. Prepustit će je miševima.

Cesta je sada postala grbava i kombi se sav tresao dok su poskakivali od jedne do druge grabe. Helen je čula blagi zveket kaveza u stražnjem dijelu vozila. Ovako visoko nije bila od onog dana kad joj je Luke pokazao prvu vučju jazbinu. Sjetila se izraza na njegovu prašnjavu licu kad se izvukao iz podzemlja i njegovih riječi kad joj je rekao kako bi bio sretan da može umrijeti tamo dolje.

"Mislim da se dalje ne može", reče Dan. "I ovdje je dobro." "U redu."

Duž ceste iznova iznikli korov i cvijeće i činilo se kao da put nestaje na kratkoj stjenovitoj visoravni. Na istoku se strmo spuštao pretvarajući se u uski, kameniti lijevak među drvećem. Ispod sebe Helen na ranojutarnjem suncu ugleda livadu punu bezbojnoga cvijeća, a iza nje bijeli bljesak potoka, još nabujao od otopljenog snijega.

Dan okrene kombi tako da je stražnja strana gledala prema vrhu lijevka. On ugasi motor i pogleda je. "Sve u redu?"

"Aha."

"Kao u stara dobra vremena, ha? Prior i Rossova, vođe ekipe."

Ona se osmjehne. "Što ćeš ti sada?" upita.

"Sa svojim životom? Ne znam. Valjda ću si naći pošten posao. Mama mi je uvijek govorila da moram 'raditi s ljudima', a ja bih joj odgovarao da dobro, postat ću grobar."

"Znači, ni onda se nisi znao šaliti."

"Tako je."

Dan je dao otkaz dan nakon što je Luke ustrijeljen. Molili su ga da ostane i uvjeravali ga da nije on kriv za to što se dogodilo, ali Dan je rekao daje bilo dosta; daje "vukojeben". Pristao je ostati dok mu ne pronađu zamjenika. Novi je čovjek dolazio sljedeći mjesec.

"Vjerojatno ću se motati ovuda dok Ginny ne završi srednju školu, a onda ću se maknuti. Valjda."

Neko su vrijeme šutjeli. Dan zaškilji prema nebu. "Dani se. Hajdemo radije obaviti što imamo. Spremna?" "Nego što."

Oni izađu iz kombija i zaobiđu ga. Helen je držala svjetiljku dok je Dan otključavao lokot na stražnjim vratima. On zatim povuče kvaku i širom ih otvori.

Strgnu ceradu i snop svjetlosti ručne baterije bljesne na aluminijskim površinama dvaju kaveza koji su bili smješteni jedan pokraj drugoga u stražnjem dijelu kombija. Bili su nalik na one kojima su vukovi iz Kanade dopremljeni u Yellowstone. Bili su slični perforiranim sanducima, dugi oko sto dvadeset centimetara, visoki devedeset. Sprijeda su imali klizna vrata. Poluge za nošenje virile su na svakom kutu.

"Nadam se da je netko obavijestio ove momke kakva sudbina čeka vukove na ovim prostorima", reče Dan.

"Pa, zar nisi rekao da su ovi vegetarijanci?" "Jesu, ali znaš kako je, može ih proći."

Helen nije imala namjeru pitati odakle su stigli. Dan je bio taj koji je sve dogovorio. Ona je znala

samo da se radi o vuku koji je bio vođa čopora i njegovoj ženki, da nemaju identifikacijske pločice ni ogrlice. Ne može im se ući u trag. Ona i Dan pokupili su ih malo prije ponoći na osamljenom mjestu, petnaestak kilometara južno od kanadske granice. Nitko ih nije dočekao. Zatekli su tamo tek ova dva kaveza, prekrivena ceradom i pokojom grančicom.

Helen se popne iza prvog kaveza i izvuču drške.

"Spreman?"

"Aha."

"Jedan, dva, tri, diži."

Položili su ga na vrh strmine, a zatim isto učinili i s drugim. Potom su skinuli lokote i podigli i jedna i druga vrata. Iza svakih nalazila su se i unutarnja vrata od okomitih rešetki kroz koja su sada vidjeli dva para očiju boje jantara koja su ih promatrala s nepovjerenjem.

"Dobro jutro, narode," reče Dan. "Ovo je vaš poziv na buđenje u četiri ujutro." On baci pogled na Helen.

"Jednog po jednog ili zajedno?"

"Zajedno."

Izbrojivši do tri, oni otvore oboja unutarnja vrata. Ništa se ne dogodi. A onda, poput dva Tomahavk projektila, vukovi jurnu iz kaveza. Doskočili su na rasuto kamenje, ali nisu ni zateturali, već su potrčali niz strminu koliko su ih noge nosile. Oba su bili sivi, boje sjenom prekrivenih stijena niz koje su trčali.

"Hm, čini se da sredstvo za spavanje više ne djeluje", reče Dan.

Na pola puta niz padinu, vukovi zastanu. Iako je bilo teško bilo što sa sigurnošću reći, činilo se kao da su se okrenuli i zagledali ravno u kombi. Helen zaplače.

Dan joj pride i zagrli je. "Hajde, hajde. Sve je u redu." "Znam, znam, oprosti."

Kad je obrisala suze i ponovno pogledala niz brežuljak, vukova više nije bilo.

Kad su parkirali kombi ispred kolibe, nebo se već razdanilo i poprimilo savršenu plavu nijansu bez ijednog oblačka, a jutarnja rosa na cvijeću koje je još prekrivalo padinu prema jezeru isparavala je na suncu. Prema njima je uzbrdo trčao Buzz, a budući da nije poznavao kombi, glasno je lajao sve dok Helen nije izašla, a onda se spustio k zemlji i mašući repom prišao joj kao da se ispričava. Hodajući prema kolibi, osjećali su ugodne mirise doručka.

Luke je stajao na pragu.

Smijeshio se i zdravim okom škiljio na suncu. Helen bi još uzdrhtala pri pogledu na crni povež koji je nosio preko onog drugog. No, bila je sigurna da će joj s vremenom postati seksi.

Luke je primijetio daje plakala, pa je izašao, prišao im i zagrlio ih oboje, pa su tako neko vrijeme stajali u tišini, glava pognutih u prešutnom zajedništvu, dok je Buzz skakao oko njih, pitajući se što se događa.

Metak ga je pogodio u vrat. Prošao je kroz meso i udario u stijenu iza njega, odlomivši komadić kamena veličine vrha strijele koji je zatim završio u njegovu lijevom oku. Izgubio je mnogo krvi prije nego što su ga helikopterom prebacili u bolnicu. Bilo je pravo čudo da je uopće preživio.

Rana na vratu nije bila strašna. Ali operacija na oku trajala je satima i na kraju su ga liječnici uspjeli spasiti, samo što Luke nikada više neće na njega vidjeti bogzna što. Prvo što je upitao kad se probudio iz narkoze bilo je što se dogodilo s mladuncima.

Samo je onaj koji se uhvatio na petlju umro. Ostali su prebačeni u Yellowstone gdje su ih uspješno podmetnuli nekoj vučici. Lu-keov je otac rekao policiji gdje se nalazi kamp-kućica lovca na vukove. Nakon nekog vremena neki je lugar pronašao vozilo za snijeg na čistini iznad Wrong Creeka. Nikada nisu pronašli starčeve ostatke.

Luke je sinoć žarko želio poći s Danom i Helen preuzeti i osloboditi vukove. Ali Dan gaje uvjerio daje sigurnije da ne bude umiješan, za slučaj da nešto krene po zlu.

"Onda, sve je prošlo u redu?"

"K'o po loju."

"Da smo barem mogli ostati čuti ih kako zavijaju."

"Možda ćeš ih jednom i čuti."

"Nadam se da ste oboje gladni."

"Umiremo od gladi."

Sjeli su na travu ispred kolibe i jeli jaja, slaninu i prženi ribani krumpir, zalijevajući sve to kavom i svježim iscijeđenim narančinim sokom. Razgovarali su o Aljasci i o još nekim mjestima koje su Helen i Luke namjeravali posjetiti u sljedeća dva mjeseca prije nego što počnu predavanja. Dalje od toga nisu imali nikakvih planova.

Luke je želio da Helen pođe s njim u Minnesotu. Naći će stan, a dok on bude na predavanjima, ona može skupljati podatke i dovršiti doktorat. A vikendima mu može pokazivati divljinu.

Možda će to i učiniti. Ima još mnogo vremena za odluku.

Začudo, prvi put otkada je odrasla, Helen je imala osjećaj da budućnost nije važna. Kao da su svi ovi događaji iskorijenili onaj dio nje koji se uvijek brinuo i patio i gnjavio. Bez obzira na to koliko se čovjek brine, sudbina se ne da promijeniti. Možda je, kako je Celia natuknula u svom posljednjem pismu, Helen zajedno sa svojim ocem koji je bio početnik u budizmu, naučila jednostavno biti. Važno je samo ono što je sada i činjenica da je s osobom koju voli najviše na svijetu.

Poslije doručka Dan im nije dopustio da mu pomognu počistiti kolibu. Čeka ih dug put, rekao je. I tako su ukrkali u Lukeov Jeep nekoliko posljednjih sitnica i Buzza. Helen pruži Danu ključeve svog starog kamioneta.

"Vidiš?" reče on. "Izdržao je godinu dana." "Baš kao i ja."

Nitko nije želio raditi scene na rastanku, pa su se samo zagrlili i poželjeli si sreću. Dan se našali na njihov račun, rekavši da odlaze a posao još nije dovršen. Stajao je pokraj svog auta, sa suncem za leđima, dok su se Helen i Luke penjali u Jeep i zakopčavali pojaseve.

"Anđeli ti bili na tijelu", reče Dan. "I tebi, Priore."

Vozeći se pokraj rijeke, dok su se nad njima njihale srebrnkas-tozelene krošnje topola, prošli su pokraj oronule kuće u kojoj je nekada živio stari lovac na vukove. Na drvetu pokraj ograde stajao je natpis NA PRODAJU.

Dok su prolazili kroz grad, nisu susreli nikog poznatog. Zatim skrenu i zapute se prema istočnim ravnicama.

Kad su bili na mostu, Helen zaustavi auto i njih se dvoje posljednji put zagledaju prema crkvi nad rijekom.

"Pogledaj", reče Luke.

Prstom je pokazivao prema znaku na drugoj strani ceste, onom na kojem je pisalo HOPE (519 STANOVNIKA). Kroz rupe od metaka prolazila su tri tanka traka sunčane svjetlosti.